

LOVEC

List za lov, kinologijo in ribarstvo

Glasiło Slovenskega lovskega društva,
Slovenskega ribarskega društva, Kinološkega saveza
in Kluba akvaristov v Ljubljani

Letnik XVII

1930

UREDIL DR. STANKO BEVK

Ljubljana 1930

Natisnila Jugoslovanska tiskarna

Sp. R 103-17-1930/1

Juv. št. (P) 65/1981

KAZALO.

Članki.

Armič Ivan:	
Lov na ruševca ali škarjevca	164, 203
Bevk Stanko, dr.:	
Divja mačka	49
Jean Schrey — 75 letnik	233
Naša razstava	318
Nj. Veličanstvo kralj in kraljica na naši lovski razstavi	349
Organizacija lovcev v Jugoslaviji	292
Prvi in zadnji na klic	253
Drobnjak M. Ilija:	
Skopljansko lovačko udruženje	316
Hanzlovsky Miroslav:	
Med veledivjadjo v Kokrski dolini 55, 86, 134, 160	
Hanzlovsky Venčeslav:	
O planinskem orlu	130
Herfort Jože, med.:	
Hilrost živali	259
Lovčeva vest in estelika	236
Nova hipoteza o določitvi starosti divjih petelinov	137
Spolni znaki ptic	170
Nekoliko o strupih za lov	426
Ilirski:	
Poljska tekma ptičarjev v Mariboru	439

Ivković Ljubiša:	
Brezdimni smodnik Obiličevo	247
Jeločnik Viko, dr. ing.:	
Samotarji	1, 37, 73, 117
Kapus Vladimir:	
Lovska razstava 1930	351
Lovska razstava v Lipskem	239
Naša jesenska lovska razstava	244
Naši razstavi v letu 1930.	92
Oprema za ribarjenje s kapelnom 250, 272	
Ribarjenje s kapelnom	215
Sulčarski film	180
Tam doli ob Kulpi	443
Krejči Viljem, dr.:	
Jubilejno in zaključno streljanje Dru- štva ostrostrelcev v Ljubljani	268
Ljubljanska jesenska vzrejna tek- ma ptičarjev	436
Kremenšek Jože:	
Srnji nosni obad	337
Lakić Jovan:	
Savez lovačkih društev za Voj- vodinu	314
Lovrenčič Ivan, dr.:	
Lovci Slovenije	304
Munda Avgust, dr.:	
Onečiščenje javnih voda in ribar- stvo	20, 64, 100

Donebšek Janko, dr.:	
Nadaljnji uspehi obročanja na ozem. Jugoslavije . . .	177, 211, 265, 371
Evropske obročevalne centrale . . .	404

Rojina Fran:	
† Adolf Kappus pl. Diclslain . . .	157
Čar zimskih noči . . .	44, 81, 125
Gospod Adolf Galle — 80 letnik . . .	197
Kritični dnevi . . .	328, 364, 390, 420

Savelj Anton:	
Tobakova hruška in to in ono . . .	218

Šifrer Albin:	
Smodnik »Obiličevo« . . .	11
Daljnogled na puški risanici . . .	140

Šuligoj Avgust:	
Samotarec s Kuma . . .	367

Turk Vilko:	
I. državna strelska tekma . . .	395

Urbanc Franc:	
Poljska tekma ptičarjev 13. oktobra 1929 v Pluju . . .	17

Uredništvo:	
Pozdrav udeležnikom lovskega kongresa . . .	291
Redko slavlje . . .	417

Vilar Ladislav:	
Za obstreljenim srnjakom s psom! . . .	385

Zoričić Milovan, dr.:	
Lov i lovačke organizacije na teritoriju valjanosti hrvatskog zakonika o lovu . . .	308

Zupan Ivan:	
Ljubljanski sejmi za kožuho vino . . .	15
Naši kožuho vinarski sejmi . . .	96

Zvonko, kapetan:	
Puškino kopito . . .	399
Lovske puške . . .	399, 428

Zmitek Peter:	
Državna razstava lovskih psov . . .	361, 406, 451
Mednarodna kinološka zveza . . .	61
Organizacija kinologov v Jugoslaviji . . .	321

Zapiski:

Lovski:

Ali se poči pes potom jezika? . . .	32
Angleški pomorski oficirji na lovu v Mostaru . . .	187
Deputacija lovcev pri predsedniku vlade in min. za šume in rudnike . . .	280
Dr. Lokar, Ptičarji . . .	457
Dva uradna razglasa . . .	227
Dve lisici na eno kapsulo . . .	68
Glavna skupština S. L. Društava za Vojvodinu . . .	342
Jelen in avtomobil . . .	110
Kako sem ustrelil lisjaka namesto srnjaka . . .	413
Kako visoko letajo pliči . . .	186
Kdaj veka zajec . . .	32, 109
Kožni sejem . . .	457
Kralj Aleksander I. na lovu v Belju . . .	106
Lovci v današnji Rusiji . . .	110
Lov. strel. tekme grofov Thurnov . . .	342
Na kozice! . . .	344
Nalječanje u gađanju na glinene golubove Sav. lov. društva Mostar . . .	382
Neobalistol . . .	185
Nova knjiga (dr. Lokar, Ptičarji) . . .	382
Nova knjiga o lovstvu (dr. Marinović, Privredni značaj lova) . . .	341
Nove živali . . .	281
O človeških ribicah na Dolenjskem . . .	228, 282
Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc na Dolenjskem . . .	106
Petje divjega petelina v avgustu . . .	412
Premena hrane pri živalih . . .	31
Potek jelenje plemenitve 1930 pri Sv. Ani nad Tržičem . . .	459
Redek primer . . .	186
Rekorderstvo . . .	412

Skodljivost sive vrane	228, 282	Rast rib	153
Tako je prav!	186	Ribja lov z elektriko	114
Takse pri dražbah lovišč	280	Sluh rib	35
To in ono o lisici	149, 187	Starost jezerke	71
Tvrdba Venator-Katušić	283	Transport živih rib	72, 194
Veverica kot mesojedec	150	Umetna valitev iker podusli in mren .	154
Volčjaki, lovska nadloga	343	Uporaba vider za ribjo lov	231
V posnemanje	228	Urad za preiskavo ribjih voda	35
Zajec z nahrbtnikom	187	Velik ploščič iz Ljubljane	71
Zakaj srnjad bolje voha nego človek	31	Zadruga za varstvo rib v Magdeburgu	114
Zankarji	68		
Zaščita kozoroga v Avstriji	110		
30.000 zajcev ustrelil	110		

Umrli člani:

Ribarski:	Jurič Gašper	31
Bolezen ščuk v Vrbskem jezeru	Justin Anton	280
Donos nemškega pomorskega ribarstva	pl. Kappus Adolf	147
Državna obrambna zveza zoper onečištilcev voda	Kovač Jakob	457
Edinstveni ribarski zakon za kraljevino Jugoslavijo	Kozina Peter	147
Elektrika kot očuvalno sredstvo za ribe	Kralj Fric	227
Furunkuloza postrvi v gorskem jezeru	Kristan Anton	280
Iz odborove seje Slov. ribarskega društva v Ljubljani	Lakota Tomaž	146
Izpremema v revirjih	Mešlikovič Vinko	67
Kako izrabljajo ribe svojo hrano	Ramšak Janez	147
Kako poslujejo švicarska oblastva v stvarih ribarskih prestopkov	pl. Schollmayer-Lichtenberg	67
Kako sme sportnik ribariti	Vanossi Josip	147
Kdaj se drste piškurji	dr. Vodopivec Fran	227
Krotka vidra	Zakrajšek Franc	185
Lov po dnu		
Markiranje rib v Donavi		
Moderna trnkarska umetnost		
Morski pes v Bakarskem zalivu		
Nesmiselni poskusi, zarediti v Savi nad Medvodami postrvi		
O boleznih ščuk		
Pličička jezera		
Propaganda za konzum krapov v Nemčiji		

Občni zbori in prireditve:

Državna strelska tekma v Ljubljani	287
Izredni občni zbor S. L. D. v Celju	144
Kongres lovcev v Ljubljani	288, 378
Lovska razstava 67, 92, 239, 244, 318, 351, 375	
Občni zbor Lovske zadruge	147, 281
Občni zbor Sl. ribarskega društva	153
Pomladansko zborovanje Središnje uprave l. d.	279
Redni občni zbor S. L. D. v Ljubljani	224
Zapisniki odborovih sej S. L. D. 30, 104, 145, 184, 223, 275, 276, 277, 340, 411, 456	

Seznami:

Evropske obročevalne centrale	404
Preglednica ocen rogovja in rogljev na lovski razstavi	375
Seznam psarn, prijavljenih J. K. S.	325

Naznanila:

Društvenega odbora S. L. D.	32,
114, 116, 148, 288, 458,	464
Društva Brak-jazbečar	33, 70, 112,
191, 192, 230, 285, 383,	414, 463
Društva ljubiteljev pičarjev	33,
111, 112, 151, 152, 191, 229,	346, 463
Jugoslov. kinološkega Saveza	70,
150, 189, 192, 284, 414,	461

Kluba ljubiteljev sportnih psov	193, 284
Zelenega križa	148, 186, 280, 413, 460

Novi člani S. L. D.:

str. 33, 103, 150, 188, 229, 280, 341,	
413, 460	

Vprašanja — odgovori:

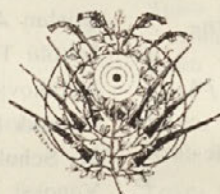
str.	116, 155, 195, 231, 285, 383, 415
--------------	-----------------------------------

Mali oglasi:

str. 36, 72, 116, 155, 195, 232, 251,	
286, 346, 383, 415, 463	

Priloge:

Lovski koledar 1930, Pravila S. L. D.	
Spomenica o lovskih davščinah.	

Spomenica o lovskih davščinah

predložena gospodu kr. banu Dravske banovine

v Ljubljani.

Prosimo gospoda kr. bana, da bi pri davščinah, ki so v zvezi z lovom, blagovolil upoštevati spodaj navedene predloge, ki jih stavljamo v imenu svojih članov.

Predlogi:

- I. Davščina bodi za vso banovino enotna.
- II. Pobira naj se ta davščina pri izdaji lovskih kart.
- III. Davščina na lovišča naj se opusti.
- IV. Če se kljub temu lovišča obdavčijo, naj se ta davščina pobira od občin kot zakupodajalcev, ne pa od lovcev kot zakupojemalcev.
- V. Pristojbina za Lovski zaklad naj ostane neizpremenjena, njega uprava pa naj se poveri Slovenskemu lovskemu društvu.
- VI. Banska uprava naj poskrbi, da upravna oblastva prve stopnje strogo izvajajo naredbo ministrstva za šume in rudnike z dne 29. decembra 1926, br. 27.944, glede obveznega članstva lovcev pri S. L. D., kakor jim je bila v ljubljanski oblasti prijavljena z odlokom velikega župana dno. 14. oktobra 1926, G. broj 412/56, v mariborski oblasti pa z odlokom od 24. decembra 1926, B. broj 739/37.

Utemeljitev:

Ad I. Danes imamo v banovini v veljavi pet lovskih zakonov: kranjskega, štajerskega, koroškega, ogrskega in hrvatskega. Da je to stanje nevzdržljivo, leži na dlani in je treba čimprej zakone izenačiti. Prvi korak k izenačenju lovske zakonodaje se lahko napravi baš pri lovskih davščinah, ki morajo biti za vse lovce te banovine enake. Pa ne samo enake naj bodo lovske davščine,

marveč tudi enotne, tako da bo vsak lovec plačal eno samo lovsko davščino in s tem v polnem obsegu zadostil svoji davčni dolžnosti.

Ad II. Pri davščinah pa ni gledati samo na finančni efekt, marveč tudi na način, kako se ta davščina pobira. Izbrati je tistega, ki je za upravo, kakor tudi za obdavčenega najenostavnejši. Po našem naziranju je najbolj enostavno, da se na lovske karte naloži banovinski pribitek, ki ga naj plača lovec v gotovini takrat, ko kupi pri sreskem načelstvu, oziroma pri magistratu lovsko karto. S tem odpadejo vse tiskovine glede davščine in kar je najvažnejše, tudi vsaka zamuda v plačevanju, tako da je finančni efekt v polni meri zasiguran. Dočim je treba druge davščine izterjavati, bo to davščino vsak lovec tako rekoč sam prinesel v blagajno. Ugovor, da se s tem upravna oblastva obremene z delom, ki spada prav za prav v delokrog davčne uprave, ne drži, ker se tudi veliko drugih pristojbin plačuje pri upravnih oblastvih prve stopnje.

Ad III. in IV. Davščina na lovišča je vzbudila svoj čas mnogo odpora: prvič zaradi nepričakovane višine, drugič, ker je zadela že obstoječe zakupe in tretjič, ker je bila naložena z akupojemalcem. Najbolj pereč je drugi razlog: obdavčenje že obstoječih zakupov. Rektroaktivni značaj zakonov, naredb, zlasti pa davščin, se upira pravnemu čutilu našega ljudstva.

Določba: § 5. o. d. z. »Zakoni ne učinkujejo nazaj, torej nimajo nobenega vpliva na poprejšnja dejanja in na prej pridobljene pravice,« je prešla v kri in meso ljudstva, ki si, kar je čisto naravno, vsled tega protivi vsakemu kršenju tega principa. Sloveča jurista Pffaf in Hoffmann utemeljuje ta § 5. o. d. z. takole: »Niemand soll in seinem berechtigten Vertrauen auf die Rechtsordnung getäuscht werden.« Ta razlog tudi mi navajamo kot najgravantnejši in prosimo gospoda bana, naj ga ne prezre. Za to naj bi se ta davščina, ako se že na vsak način hoče in mora vpeljati, uzakoni, tako da bo veljala le za tiste zakupe, ki bodo sklenjeni po pravomočnosti tozadevne davčne uredbe.

Svoj čas se je mnogo razpravljalo o tem, kako bi se trdota te davščine z ozirom na obstoječe zakupe ublažila. Mi smo takrat zastopali stališče, da je treba v takih slučajih, kjer se brani tako zakupnik, kakor tudi občina prevzeti to davščino nase, zakup stornirati in lov dati na novo dražbo. Stvar bi se bila že lahko lani v par mesecih gladko izvedla na obojestransko zadovoljnost. To pravno stališče zastopamo še danes, smo pa slej ko prej mnenja, naj ta davščina odpade.

Zlasti pa se moramo z vso odločnostjo upreti temu, da bi se ta davščina, če se že obdrži, pobirala od zakupnikov.

Zakupniki so že itak do skrajnosti obdavčeni s pribitkom na lovske karte in nikakor ne gre na njih rame navali še to davščino. Ako se uvaža, da se bo ta pribitek pobiral tudi od lovskih kart zapriseženega lovskega osebja, torej od kart, ki jih pri vsakem lovišču kupi zakupnik, je jasno, da postane ta pribitek visoka postavka v lovskem proračunu vsakega zakupnika. Zato bi ne bilo pravično, da bi se sedaj v breme zakupnika naložila še davščina od lovišč. Edino pravično je, da to davščino plača tisti, ki zakupnino prejme, torej občine. Pozabiti se ne sme, da kolikor večji so stroški lovišča, toliko manj more zakupnik izdati za njegovo povzdigo. Zato je tako s socialnega, kakor tudi z narodno-gospodarskega vidika pravičnejše, da se lovci obdavčijo s pribitkom na lovske karte, občine pa z davščino na lovišča.

Nadalje bi bilo uvaževati, da je ta davščina naletela na odpor tudi zaradi svoje višine. Pri manjših zakupninah 20% še ni tako občuten znesek, dočim se pri višjih zakupninah to že izdatno pozna. Zato je n. pr. bila ta davščina v zagrebški oblasti maksimirana na 2000 Din, dočim se pri nas ni delala nobena razlika, naj je zakupnina visoka ali nizka. Vsekako bi bilo tudi pri nas misliti na to, da bi se ta davščina pobirala po posebni lestvici.

Razmišljevali bi bilo pa tudi o tem, da bi se ne vzela za podlago obdavčenja zakupnina, marveč obseg (areal) lovišča.

Zakupnina se namreč ne ravna niti po obsegu, niti po boniteti lovišča, marveč je odvisna od neštetih povsem slučajnih komponent, ki pridejo pri dražbi do vpliva.

Navesti hočemo samo dva primera!

Lovišče občine Vrhnike, ki meri 9716 ha, nosi na leto 12.500 dinarjev zakupnine, lovišče občine Ribnica v izmeri 4369 ha pa daje na leto, piši in beri: 40.000 Din zakupnine!

Lov občine Dobliče, ki meri 2374 ha je donášal do leta 1928. po 8000 Din, od leta 1928. dalje pa le po 1200 Din.

Iz tega je jasno razvidno, da je zakupnina nekaj povsem slučajnega, nekaj, kar koleba od leta do leta in se ne ravna ne po boniteti, ne po obsegu. Postaviti davščino na tako labilno podlago, se nam ne zdi umestno in bi bilo mnogo bolj praktično vzeti za podlago obseg, ki je nekaj stalnega.

Davščina, ki se ravna po obsegu, bi bila potem fiksna postavka banovinskega budžeta, ki bi se ne izpreminjala in bi finančni odsek z njo lahko računal kot s stalnim dohodkom.

Ta baza se je vzela že pri obdavčenju samosvojih lovišč v poštev in ne uvidimo, zakaj bi ne bila dobra tudi za občinska lovišča.

Ad V. K poslom kr. banske uprave spada tudi skrb za napredek lovstva. Tej svoji nalogi banska uprava ne more biti kos, če nima gmočnih sredstev na razpolago. V ta namen je bil ustanovljen lovski zaklad, kamor plačujemo lovci po 15 Din od vsake lovske karte. Iz tega lovskega zaklada so se do sedaj dajale vse podpore za lovsko časopisje in literaturo, za razne lovske prireditve itd. Lovski zaklad mora ostati tudi v bodoče in se mi lovci pristojbini 15 Din od vsake lovske karte ne upiramo. Ker pa ta zaklad vzdržujemo izključno le lovci s svojimi prispevki, je čisto naravno, da želimo dobiti pravno tega zaklada v svoje roke, seveda pod nadzorstvom kr. banske vlade.

Ad VI. Obligatorno članstvo lovcev je izhodišče racionalnega lovstva. Vsaka akcija, če hoče doseči svoj cilj, se mora naslanjati na organizacijo kot nositeljico ideje. Čim močnejša je organizacija, toliko sigurnejši in hitrejši je uspeh. Zato leži v interesu državne uprave same, da so lovci organizirani. Ta princip je prišel že v bivši kraljevinj Srbiji do izraza, kajti zakon o lovu z dne 16. julija 1898 za bivšo kraljevino Srbijo ustanavlja Lovačka udruženja in jim natančno načrtava delokrog. Tega načela se je držala tudi povojna zakonodaja in ga še poostрила. V finančni zakon za leto 1922./23. je bil sprejet sledeči odstavek:

»Odredbe o lovskih kartah. Člen 20. V členih 9. in 12. lovskega zakona za ozemlje Srbije se odredjajo te izpremembe, ki se glase:

1. Lovske karte izdajajo okrožne šumske uprave, in sicer samo članom lovskih društev, ki niso izključeni po členu 10. lovskega zakona.

2. «

Ker takrat lovske organizacije v prečanskih krajih niso bile še z zakonom urejene, je ta določba finančnega zakona dobila svojo veljavo le za teritorij bivše kraljevine Srbije, dočim so si pomagali prečanski kraji z ministrskimi naredbami. Tako je izdal minister za šume in rudnike dne 27. junija 1926 pod br. 23.650 vsem velikim županstvom naredbo, da je Pokrajinske saveze lovačkih udruženja smatrati za posvećovalne organe v vseh stvareh, tičočih se lovstva. Naredba pravi doslovno: »S obzirom, da je lov u našoj otađzbini važna grana narodne privrede, kao da je delovanje ovih društveno-lovačkih organizacija korisno i od uticaja po samu pri-

vrednu politiku države, smatram jih za svetodavni organ po svima pitanjima lovačko-privredne prirode.«

Z naredbo od 29. septembra 1926, br. 27.944 pa je isto ministristvo izdalo velikemu županu ljubljanske in mariborske oblasti navodila, kako je postopati, da se obligatorno članstvo lovcev Slovenije pri Slovenskem lovskem društvu posredno izvede. Ministrstvo v tej naredbi določa, naj se kot zakupniki, sozakupniki ali podzakupniki občinskih lovišč potrdijo v smislu § 3. lov. pat. ex 1852, oziroma § 16. lov. zak. za Štajersko le take osebe, ki so člani S. L. D.

Razglasujoč to naredbo sreskim poglavarjem sta velika župana dostavila, naj sreski poglavarji povabijo tudi dosedanje v društvu še neorganizirane zakupnike, sozakupnike, podzakupnike in posestnike samosvojih lovišč, da pristopijo k društvu.

V zvezi s to naredbo smo mi sprejeli v društvena pravila sledeči odstavek: »§ 10. Dolžnosti članov (rednih, ustanovnih in častnih) je predvsem ta, da varujejo povsod in pri vsaki priliki korist in ugled društva in lovstva sploh ter se strogo drže društvenih sklepov, odredb in navodil. Zlasti ne sme noben društvenik lovcu, ki ni član društva, odstopiti celo lovišče ali le del tega v zakup, v sozakup ali podzakup, mu dovoliti odstrel divjačine ali mu na kakršenkoli drug način omogočiti izvrševanje lova; tudi ga ne sme povabiti na lov, če ni gost vsaj zaprosil za članstvo.

Za obveznosti gostov napram društvu jamči gostitelj.«

S tem dostavkom smo izpolnili vrzel, skozi katero bi se mogli obligatornemu članstvu odtegniti tisti lovci, ki niso ne sozakupniki ali podzakupniki, marveč le gostje.

Ako bi se bila prej navedena ministrska naredba in pa odstavek gospodov velikih županov resno izvajala, bi bilo danes v Slovenskem lovskem društvu organiziranih 7000 članov, ne pa samo 3000, torej niti polovica ne!

Zakonita podlaga za obligatorno članstvo je torej podana in ni treba drugega, kakor da banska uprava citirani dve ministrski naredbi upravnim oblastvom prve stopnje vnovič priporoči v uvaževanje in ravnanje.

Effekt obligatornega članstva bi bil za lovstvo naravnost epohalen.

Vsa prizadevanja društva, da bi lovci izvršili lov racionalno in lovišča s pametjo izkoriščali, so brezuspešna, dokler

društvo nima za svoje sklepe primerne sankcije. Komur namreč sklepi društva niso všeč, se jih enostavno ne drži ali pa celo iz društva izstopi in po svoje lovi. Dokler tak »lovec« uvaža lovo-pust in meje lovišča, se mu ne more blizu, pa naj še tako mrhari, še tako uničuje lovišča in še tako zajeda svoje lovske sosede. Vse to se pa mahoma izpremeni, čim je pridobitev lovske karte odvisna od članstva pri S. L. D. Vsak član bi potem moral računati s tem, če sklepov ne uvaža, je lahko za krajšo ali daljšo dobo izključen iz društva in s tem izgubi možnost dobiti lovsko karto. Da pa društvo nikogar brez tehtnih razlogov ne bi izključilo ali ga kot člana odklonilo, zato ima skrbeti Lovska zbornica, ki kot zadnja instanca o izključitvi in odklonitvi odločuje. Ker imajo po statutu o lovski zbornici zastopniki banovinske uprave večino, je vsaka zloraba ali terorizacija izključena.

Materijelni efekt bi ne bil tudi nič manj pomemben! Dočim je leta 1929. društvo štelo ca. 3000 članov in prejelo približno 150.000 Din članarine, bi znašala članarina pri 7000 članih vsaj 250.000 Din na leto. S tem bi bilo društvu omogočeno, da bi podvzelo marsikaj dobrega v prospeh lovstva in lovišč; podpiralo bi lahko časopise in lovsko literaturo, podpiralo prirodoslovne vede, skrbelo za izobrazbo lovcev, zlasti lovskih čuvajev, podpiralo vdove in sirote lovskih uslužbencev itd. Tako smo pa navezani na lovski zaklad in se ne moremo sploh razviti, ker nimamo zadostne materijelne podlage. Vse to bi se na mah izpremenilo, čim bi se vsakdo, ki hoče lovsko karto, moral prej izkazati s člansko izkaznico.

Ko smo se leta 1927. obrnili do kraljevskega dvora Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I. in kraljice Marije s prošnjo, da bi člani kraljevega doma in njihovi visoki gostje stopili v ožji stik z društvom in nosili na lovskih pohodih naš društveni znak po načelu: »Kdor hoče po Sloveniji loviti, bodi včlanjen v Slovenskem lovskem društvu,« smo dobili s pristojnega mesta obvestilo, »da so člani našega in grškega kraljevega doma z vidnim zadovoljstvom odobrili prošnjo društva, da se smatrajo za člane Slovenskega lovskega društva in da so s ponosom pripeli društveni znak. Pomen društva in smisel obveznega članstva je članom obeh kraljevih domov znan in so pritrdili tudi običaju vabiti na lov v naših revirjih samo člane Slovenskega lovskega društva.«

Po vsem tem je bilo pričakovati, da se bodo vsi lovci včlanili v društvo, ki mu je pokrovitelj Nj. Veličanstvo kralj sam. Toda od 7000 jih še vedno stoji 4000 zunaj. Žalostno, toda resnično!

Koristi od obligatornega članstva bi pa ne imelo le društvo, ampak tudi banska uprava. Ne prefiravamo, ako trdimo, da je finančni efekt vseh lovskih davščin odvisen od obligatornega članstva. Stvar je povsem naravna! Banska uprava ne more nikoli lovcev tako strogo nadzirati, da bi se ne godile nerednosti; tak nadzor je mogoč edinole, če ga izvršuje lovska organizacija; kontrolirati lovce moremo samo mi lovci! Čim se bodo lovske karte podražile, bo število lovcev padlo. Nekateri bodo hodili skrivaj na lov brez lovskih kart, nekateri se bodo lovu odpovedali itd., skratka: finančni efekt ne bo tak, kakršen se po številkah predvideva. Vsemu temu se more odpomoči edinole na ta način, da lovci prostovoljno prevzamejo ta davčna bremena na sebe. To idejo pa more izvesti edinole organizacija, ki bo lovcem dokazala, da davčna bremena ne pomenijo samo korist in prid banske blagajne, marveč imajo za posledice tudi koristi za našo društveno organizacijo in za lovstvo Slovenije sploh. Če društveni člani vedo, da lovske karte ne dobi, kdor ni pri društvu, bodo sami iz lastnega nagiba skrbeli za to, da nihče brez lovske karte ne bo zahajal na lov. S tem bodo pa obenem posredno skrbeli tudi za to, da bodo lovske davščine polno in pravočasno plačane. Izvesti obligatorno članstvo, pomeni za bansko upravo, zavarovati si lovske davščine!

Ljubljana, dne 14. februarja 1930.

SLOVENSKO LOVSKO DRUŠTVO

lnž. dr. Viko Jeločnik:

Samotarji.

Sredi aprila. Že žge solnce s krujimi žarki po koruzni puslinji Šumadije — brez šum. Vračam se z oboroženega sprehoda ob Rasinji in obstanem na gričku, odkoder se vidi starodavni hajduški Jastrebac, Želin in vsa albanska Prokletija, široko raztegnjeni, še zasneženi Kopaonik, in sledim toku večno umazanorjave Morave, dokler se ne izgubi daleč tam na severu...

Proti zapadu je žarelo nebo v rumeni, plameneči, krvavi luči; tam nekje proti severozapadu leže naše sinje in veličastne slovenske planine, daleč — predaleč.

Prispel sem domov in udobno sedel v lovsko sobico. Preteklih časov spomini so me objeli.

Večerni mrak se že lovi po kotih in zagrinja posameznosti. Na stenah se vrste rogovja jelenov, srnjakov in kljukasti roglji gamsov; v večernem svitu sumljivo blešče obrušeni beli čekani merjascev, ruševci in divji petelini vise na zidu kot razlezle se črne lise. Jerebi in kotorna se komaj še razločijo od sivo-zelene stene, le planinski jereb v snežnobeli zimski obleki visi kakor oblaček na jesenskem nebu.

Tam v posebnem kofičku, nad sliko sv. Huberta še žari žarek večernega solnca in osvetljuje neobičajno skupino trofej: kozoroga masivno, skoraj predpotopno rogovje, dva jelena, kapitalna gamsa s pravilnima, in enega z naprej ukrivljenim desnim rogljem; pet, šest srnjakov, nagačeno glavo volka, čekane orjaškega prašiča in — blede človeško lobanjo.

Prav čudna družčina, ali slikovita. Z različnih vetrov in strani sveta jih je zedinila usoda v ta kofiček. Karpatski jelen in merjasec,

srnjaki iz dolenskega gričevja in koroških planin, gams z vrato-
lomnih čeri Karavank in Kamniških Alp, vse lepo združeno, mirno
in pokojno v umirajočih žarkih pomladanskega solnca. Tudi oba
roparja, človeka s karpatskega severa in volka s slovanskega
juga je tu združila vse izenačujoča usoda.

Pod vsemi pa visi staroverska puška: enocevka risanica, s
katere je lovil pred več kot 100 leti še moj praded. Neokretno
orožje, volilna cevi več kot za palec široka, ali vse iz nje diha
še spomin davno preteklih časov. Vitkega jelena, celo skupino
gamsov, brzoskokega srnjaka in ščetinastega merjasca je vrezal
umetnik v starinskosivo jeklo, v razpraskani orehovini kopita pa
se blešči srebrni gams z zlatimi rogli — Zlatorogl!

Zadnjič je zagrmel strel iz nje, ko sem ustrelil še kot golobrad
začetnik prvega srnjaka; od tedaj uživa davno zasluženi pokoj in
samotari med samotarji. Da bi mogla govoriti in povedati, kaj je
vse doživela v starih časih, kolikokrat je njen mogočni jek ustavil
drzen skok in presekali življenja nit, in kaj pomenijo skrivnostni
znaki, ki so jih začrtali davno umrli v leseno kopito. Brez pomena
niso te črte in kljuke...

Samotarila bo še dalje v tem koticu, samotarka med samo-
tarji, z menoj samotarjem.

I.

Komaj še razločim posamezne oblike rogovja na steni. Jelen
na levisi sv. Huberta še moli edino beloblestečo rogovilo v večerni
mrak — druga mu manjka.

V skritem koticu pod Breznino ga je skotila košuta, rastele je
krepko in napredoval, da je bil že v petem letu dober dvanajsterak.
Za družino ni maral mnogo in ob svačbi, v meglenih septembrskih
in oktobrskih jutrih ter večerih se je njegovo rogovje merilo v divjih
dvobojih z najmočnejšimi na Košutni, z gospodarji, ki svoje mesto
in svoj harem trdovratno in viteško branijo proti vsakemu vsiljivcu.

Prebil je celo usodni čas svetovne vojne, ko je imetnik lovišča,
vezan na konvencionalne usluge do vojnih mogotcev, žrtvoval ža-
lostnega srca marsikaterega plemenjaka, ki bi ga bil rad še ohranil
zarodu in lovišču.

V neenakem dvoboju z enim najsilnejših je dobil nevarno in
globoko rano pod grlom in drugo leto je kazalo rogovje že prve
znake nazadovanja.

»Kapitalen deseterec je, pustimo ga še, dasi nazaduje; lovišče
je trpelo vsled prefiranega odstrela med vojno, in kapitalniki so
postali redki. Naj njegove prirojene dobre lastnosti podeduje še
letošnji zarod — potem pa naj pride pred cev.«

Tako ali slično mi je tolmačil gospodar lovišča raport svojega izkušenega lovskega oskrbnika in mi tisto leto ni dovolil ne enega. Pa tudi sam se je odrekel lovskemu veselju in je svoje jelene tisto jesen samo ogledoval.

Kdor hoče obešati na steno kapitalna rogovja in roglje, mora imeti tudi umetnost lovskega potrpljenja: da se sam stara s svojo divjačino.

Nastopno leto sem zopet prispel v to divno lovišče na meji Korotana. September se je nagibal h koncu; kapitalni in močni jeleni so bili tudi to leto izključeni od odstrela, pa sem kakor nalašč — na prvem pohodu, ki sem ga bil napravil, trčil v jutranjem mraku na lovski stezi z najmočnejšim orjakom tistega predela tako blizu skupaj, da bi ga bil skoraj dregnil s cevjo puške. Dobro, da sva drugi drugega enako iznenadila in je jelen z velikanskim skokom izginil v stran.

Moj znanec pa, ki mu visi tu na steni rogovje, je imel takoj v početku rastiive smolo, da mu je odlomil močnejši tekmelec levo rogovilo iznad tretjega odrastka, desna pa jih je še nosila svojih pet; zatrepno, močno rogovje, ali namesto lanske lepe krone deseterca je zrastel na rogovili skoraj meter dolg, belo izbrušen, sabljast konec. In tega je nevarno uporabljal. Razsrjen, da ga starejši in mlajši odbijajo, se ni več mnogo potegoval za naklonjenost ženske jelenjadi na pojališčih.

Kakor zloben duh je lazil in prežal sam, na redko mrmrajoč, skoraj nikdar glasno rukaje, po najbolj pustih jarkih in iznenada napadal s svojim skaženim, ali tem opasnejšim orožjem srečnejše tekmece.

Tam, kjer se je bil pred leti nizzdol po Košutni odtrgal plaz, ki je zdrobil in zasul lepo struško lovsko koč, med neprodinim planinskim vrbovjem, slečjem in razmetanim skalovjem je imel svoj stal.

Nekaj košut in nadebuden dvanajsterec z dvema osmercema so zavzeli to mesto za plan in plemenitev.

Mogočno je rukal dvanajsterec in ljubosumno čuval svoje ljubice; mladeniča pa sta, čakaje na ugodno priliko, stopicala tostran plazu in z visoko zavilim rukanjem oznanjevala svojo nejevoljo.

Kar se spustita v beg: na plani se je pojavil enorožec. Zamolklo mrmra in izziva »pašo«, ki mu prav tako odgovarja. Košute se nemirno gnetejo navzgor in komaj jih nažene dvanajsterec s silo nazaj v jarek. Zopet mir...

S Steguneka se oglasi močan glas, s Presilnika mu odgovarja mogočni štirinajsterec, ki mi je leto pozneje moral pustiti

svoje ponosno rogovje, z Javornika kar dva, in daleč tam za Penaco grmi kakor odjek poletne nevihte glas orjaka, ki ga po glasu in sledovih pozna vse tamošnje lovstvo, pa videl ga še nihče ni...

Kamenje ropota, sivkastorjava lisa se premika v melji iz plazu navzgor med pritlikavim bukovjem in planinskim vrbovjem. Dvogled k očem — za trenutek dvigne jelen glavo in pokaže svoj čudni nakit — on je! Z mrzlično brzino rine navzgor in zamolklo mrmrajoč opleta z rogovjem divje po vejevju.

Če se požurim, ga še lahko prestrežem na stezi, ki vodi čez široke peščene Melji in Riže; če ne, mi bo izginil v macesnih, smrekah in skalovju nad njimi. Veter ni baš ugoden; kreniti moram od prave smeri v stran in vprav, ko prisopiham na stezo, ga ugledam odзад med vejami onkraj Riž v lesovju.

Na levo mu brani prehod v Košutno divje razmetano skalovje, na desno se širi globoko ujedena vdrčina: tja mu je pot!

Nazaj na stezo in navpično po grebenu navzgor! Kamenje se kotrlja pod okovanci, suhe veje pokajo, žila mi divje bije v vratu — o jelenu pa ne duha ne sluha. Da bi vsaj enkrat zamrmral ali se prestopil! Tu velja potrpeti...

Sedem na bukov štor, z risanico preko kolen. Veter piha, kakor vselej proti večeru, navzdol — meni ugodno; zapalim si cigareto. Izpod klobuka mi curlja znoj, kolena se mi tresejo, sapa drhti.

Jeleni na oni strani so utihnili; poznam to tišino pred uverturo, posebno ob večerih, kakor je današnji, ko se jasni nebo od severa po večdnem deževju in bo jutri pokrivala suha, rahla slana porjavelo travo in reso in bo sever bril čez ostri greben Košutne.

Dva gamsa, koza z mladičem, za njima dveletno kozlé, prilezejo vprek. Brezskrbno skače razposajena mladost okrog matere; skoraj izginejo vsi trije za robom.

Na zapadu žari nebo; od vseh strani se oglašajo zopet jeleni, veter v macesnih in že napol golih bukvah brenči glasneje; v dolini nekje laja srnjak. Dod menoj se s hrumom spreletavata dva jereba — na vzhodnem nebu vzblesiti prva zvezda.

Mrr-mrr-eea... zdrznem se in krčevito poprimem risanico z desnico, z levico pa vlečem počasi dvogled pred oči. Mrr-mrr-ee-eea... v suhem lisju in veli travi čujem plazeč se korak, par kamnov se strklja navzdol in zopet je vse tiho. Že je mračno med drevjem; na rob v levo se še črta vejevje in debela ostro v večerno ozračje, na desno in navzgor zastira že megleno polumračje nizkoviseče lesovje.

Vstanem. Med zelenimi vejami smrek zapazim sivkastorjavo liso, ki se je na videz premaknila. Vse je mirno. Daljnogled mi ne izda ničesar. Že ga mislim spustiti, kar se pojavi na robu med debli macesnov in smrek temna jelenova silhueta in močujočno zadoni preko Riž... uah... uua... oee...

V velikanskih skokih prebeži slaboten jelen osmerek vdrtno, na robu pa stoji kot kip, obrnjen naravnost proti meni moj — samotar!

Donosno dvigne glavo in položi rogovje za vrat. Risanica mi zleze nehoti ob lice in v njenem daljnogledu vidim, kako veje belkasta sapa jelenu iz žrela... Uah... oee... zadnjič! V poku risanice se opoteče na levo, zadrvi na desno... vnovič rezek pok, kamenje ropota, veje se lomijo...

Ko sem prispel oprezno na rob, je ležal mirno, kakor se uleže pes pred prag, z glavo med prednjima nogama, moj jelen. V očeh, široko odprtih, pa mu je blestel belkast sijaj, pomešan z rdečilom umirajoče večerne zarje; nekak hudoben blesk, ki ga — razen pri merjascu — še nikdar nisem videl v očesu pravkar padle divjačine.

Izdril sem jelenu podočnika in ju shranil. Začasno sem mu še razparal trebušje, da se ozračí, in potem sedeč na jelenu premišljeval njegovo usodo.

Zdelo se mi je, da znači ta zadnji, bolestinohudobni sijaj v njegovih očeh nemo kletev nad vsem, kar brez pravice, samo z močnejšo pestjo vlada nad slabejšim...

II.

Bratomorna vojna je divjala vzdolž široko raztegnjenega, veličastnega loka severno Karpatov, in že so pretili valovi Brusilovih armad, da poplavijo zemljo svete Štefanove krone.

Tudi mene je zaneslo v bližino tega igrišča svetovne tragedije, da v svojem poslu pri najstrašnejših morilnih mašinah — 30-5 možnarjih — proučim, kako bi se še bolje spravljala v večnost takrat že itak bore malo cenjena človeška življenja.

Krvave brazde so črtali šrapneli in granače po karpatskem snegu in žalostno žetev so žele strojnice v slepem boju — brat proti bratu!

Hvala Bogu — kmalu sem opravil svoj žalostni posel in se vračal zopet nazaj, noseč seboj nepozabne spomine strašnega dvoboja.

Po dvodnevni vožnji, brez spanja v vlaku, prenapolnjenem z ranjenci in še bolj z ubožci, ki so jim bili odmrznili prsti na rokah in nogah, ušesa in nosovi — smo se ustavili v mestu B.

Zlezel sem iz predela, da se sprehodim, zrahljam malo otrple kosti, da na peronu dobim malo svežega zraka v pljuča in kaj toplega v želodec. Skoraj noč in dan sem držal v naročju šibkega praporščaka, siromaka z razstreljeno roko, ki je vedno blédel o mladi ženici in otročičku, ki jih je bil zapustil kot rezervnik daleč doli na Sedmograškem.

Moštvo ni smelo iz vagonov, saj večinoma tudi ne bi bilo moglo: ranjeno, premrzlo, izmučeno...

Povsod se je bliskal bajonet... Tilos!* Madžarski žandarji, vsi lepo rejeni in toplo oblečeni, so ustavljali vsakogar in mu prebrskavali pošne papirje. Seveda ti sinovi »puszte« niso razumeli niti besede večinoma nemških pošnih izkazov in v večni bojazni pred rusko špijonažo so delali vsemu svetu milijon nepravil.

Pravkar sem se prepiral z debeluhaštim stražmojstrom, ki si je bil dolgočasno nočno službo očitvidno uspešno kratil z mnogoštevilnimi požirki žganega, ko mi nekdo položi odzadaj na ramo svojo težko roko.

Že sem mislil, da sem vsaj za 48 ur »zašit«, dokler se ne izkaže verodostojnost mojih listin, ko zagledam smejoči se obraz svojega prijatelja S., tovarniškega ravnatelja, dragega lovskega tovariša — sedaj v uniformi honvedske artiljerije.

S par krepkimi madžarskimi besedami — razumel sem jih bolj po učinku nego po vsebini — me je rešil nasilnega žandarja in sam ne vem kako, že sem sedel v majhni, dobro zakurjeni sobici za mizo na mehki klopi.

Tu je bilo belo in rdeče vino, gnjat, sir, surovo maslo, bel kruh in ne vem, kaj še vse — komaj 100 km od Dunaja, kjer so umirali otroci in žene od gladu in so se nastavljali starci in onemogle majke po cele noči, da morebiti dobé čistih borih par dekagramov moke ali masti, ki jim jih je odmeril vojni dobičkar.

»Odkod in kam vendar? Kaj pa ti tu delaš? Res, čuden slučaj, da se prav tu srečava. Škoda, da ne ostaneva skupaj...!« Tako so se križala vprašanja in odgovori v prvi sapi. Ko sem potožil notranjega človeka, sva zavozila pri čaši rujnega modranjca na najin najljubši tir — na lov.

In pri tem sva s skupnim veseljem ugotovila, da zapusti on že jutri svoje mesto kot začasni poveljnik železniške postaje in ima zaradi rane, ki jo je bil iztaknil v Karpatih, več tednov dopusta, jaz pa brez skrbi lahko odložim svoj povratek za nekaj dni, ker pričakujem v B. nadaljnjih povelj od svojega poveljstva!

Kam neki tedaj — če ne takoj jutri v prijateljevo lovišče v M. na višini zapadnih Karpatov!

* Prepovedano!

Prespala sva se počeno; postajni načelnik, vrl Čeh, ki pa je bil že par dni potem premeščen, me je kot Slovenca takoj vzel v zaščito pred oholo madžarsko žandarščino. Dovolil nama je, da se popeljeva s posebnim tovornim vlakom do M., kjer naju je čakal stari kočijaž Stepan s sankami.

Pozdravili smo se še s starim madžarskim magnatom, knezom P., ki je bil slučajno na poslaji; imel je — meječ na lovišče mojega prijatelja — tam svoja ogromna posestva, kjer sem bil večkrat lovski gost.

Oddrčala sva po gladki sneženi cesti skozi mestece M., ki je že spalo med vinogradi v zimskem spanju. Šlo je vedno više in više, dokler nas niso objeli veličastni bukovi gozdi Modorja, Bahence in Pilanske, razsežna in blagoslovljena lovišča prijatelja S.

Med vožnjo sva malo govorila. Poslednjič, septembra, sem bil za jelenje rastišve tu in sem pustil vso lovsko opremo, težko 9.5 mm Schönauerico in vse ostalo v majhnem, pa krasno ležečem lovskem dvorcu na »Lovski ravni« vrh Bahence.

Moj prijatelj je bil nekako zamišljen. Videl sem, da hoče z nečem na dan — ali ne da se mu prav.

Tako mimogrede ga vprašam: »Kaj pa Vincenc, moj zvesti spremljevalec, ali ve, da prideva? Menda ga vendar ni vzela vojna?« Nekako čudno me je pogledal, globoko vzdihnil in me prijel za roko: »Najbrž — gotovo ga ne boš več videl! Ko si jeseni odhajal, ti je poslal še rogovje tvojega poslednjega jelena, malo potem ga je zmanjkalo. Jaz sem se ravno pripravljaj na odhod na fronto, jeleni so bili v najboljšem pojanju in gozd je odmeval od rukanja rogatih tekmecev — pa saj poznaš našo čudno lovsko postavo, da ima jelen po 1. oktobru lovopust — in z Vincencem sva bila takorekoč noč in dan na nogah, da izvršim odstrel jelenov, ki mi ga je naložil veliki župan.

Vincenc je bil že nekako čuden, ko si bil ti tu; nekaka tajna skrb ga je morila, dočim je bil prej vedno čil in vesel in, če je šlo za zalaz ali sploh za pohod v lovišče, ni poznal utrujenosti niti mraza, vročine ali slabega vremena.

Nisem mogel izvleči iz njega, kaj ga tlačí. Šele kratko pred svojim odhodom sem po ovinkih zvedel od njegove sestre, črne Anuške, ki nama bode kuhala, da nima miru in da je noč in dan na preži v lovišču, kjer se je baje zopet pojavil zloglasni »črni Ferenc«.

O tem lopovu sem ti že pripovedoval, da je najnevarnejši divji lovec našega okoliša, ki je ustrelil v sosednjem lovišču kneza P. že dva gozdarja in ima na vesti menda še nekaj podobnega, dasi

do sedaj nedokazanega. Presedel je v temnici lepo vrsto let — še premalo!

Z Vincencem si nikdar nista bila dobra; ženil se je pri lepi Anuški, ki ga pa, že večkrat kaznovanega in zloglasnega nasilneža in nepridiprava, ni marala, dasiravno ima po očetu za tukajšnje razmere lepo domačijo.

Enkrat sta trčila na meji z Vincencem skupaj in »črni Ferencz« je streljal — Vincenc nazaj. Padel je, ali krogla mu je zdrsnila samo preko temena in okreval je zopet; odsedel je nekaj tednov zapora in od tedaj sta si smrtna sovražnika. Pričetkom vojne je odšel »črni Ferencz« na bojišče, ali že med potjo je pobegnil in se potem klatil tu okrog.

Seveda se ni smel pokazati, ali vsa okolica ve dobro, da je tu. Vojaške in civilne oblasti so mu bile za petami; enkrat so ga že bili popolnoma zajeli sosednji lovci in gozdarji blizu moje meje v Bahenci — vendar jim je uskočil. Vsak kofiček teh neizmernih gozdov pozna bolje kakor mi vsi, in kdo naj ga ulovi... proketo rahlo mu tiče krogle v cevi!

Sani so prispele pred lovski dvorec na »Lovski ravni«.

Globoko so se upogibale veje jelkam in smrekam, zasajenim okrog poslopja pod sneženo plastjo. V mogočnih kronah so čepeli, kakor gnezda, celi kupi zmrzlega snega. Nad vrati se je še vedno širilo velikansko rogovje dvajseterca, ki ga je bila ustrelila tu baje še cesarica Marija Terezija.

Na pragu je stala lepa Anuška v domači, lepo vezeni slovaški noši. S tihim, prijaznim glasom naju je pozdravila v slovaškem jeziku, kajti malokdo je tam razumel in še manj govoril »blaženo« madžarščino. Danes pripada ta krasni del karpatske zemlje po vsej pravici Češkoslovaški. Ročno je priskočil najmlajši — Venčeslav — da nama odvzame prtljago; s klopi pri kuhinjskih vratih pa se je dvignil belolas starec, drsajoč v velikanskih copatah ob palici do praga — stari upokojeni gozdar Venčeslav, oče imenovanih, in nama podal svojo še vedno krepko roko v pozdrav. Trden dedec, samo noge so mu že oslabele.

»Anuška — saj veš, kakor po navadi« — reče moj gazda — »čez pol ure postavi večerjo v malo sobo. Midva se samo preoblečeva, takoj bova zopet tu! In moj Vadasz¹ naj pride.«

Splezala sva po strmih stopnicah v prvo nadstropje, odprl sem vrata na levo in vstopil v čedno sobico, kjer sem imel redno svoj stan, kadar sem priromal pod to gostoljubno streho. Skromna oprema iz češnjevega lesa, izvrstna zidana peč in železna postelja

¹ Lov, lovec = pogosto ime lovskim psom.

z žimnico in ogromno slovaško pernico. V postelji se je imenitno počivalo — kadar si prikreval truden in razbit z deseturnega karpatskega zalaza!

V par minutah sem že tičal v svoji stari lovski obleki, nataknil na noge copate iz jelenove kože, poprej pa sem še hitro pogledal proti luči skozi cev svoje Schänauerice — ali se ni kje zagrizla zahrbtna rja v zrcalo njene duše. Tudi tu je bilo vse v redu; hvala Vincencu!

Na hodniku sva se sešla s prijateljem in se pod pazduho držeč spustila navzdol. »Ne omenjaj ničesar o Vincencu, če sami ne začno; vse potrebno ti povem po večerji!« mi šepne še pred vrati.

Večerja se je kadila na mizi: okusna »čorba« s svinjskim mesom, zeljem in suhimi gobami. Domač ržen kruh — kaj bi dali najrazvajenejši Dunajčani zanj — in močnata jed s češpljevim vkuhancem.

Vse te dobrote sva pridno zalivala z zelenkastorumenim, prav po jesenskem gozdu omamljivo dehtečim modranjcem.

Govorili smo malo, to se pravi, govoril je skoraj samo moj prijatelj, dasiravno sem se s slovenščino kaj lahko sporazumel s karpatskimi Slovaki, ki sami svoj jezik imenujejo slovenski.

Anuška je sedela največ molče na klopi ob veliki zeleni peči, le tuintam je vstala, da napolni napol izpraznjeno čašo, opirala ob dlan glavo z lepo spletenimi, sijajnočrnimi kitami in nekako pričakujoč zrla nepremično v rdeče zastrto okence.

Priropotal je najmlajši, Venčeslav, ki je bil medtem oskrbel konje, in z njim »Vadasz«, krasen pes barvar, čistokrven Hanoveranec, mojster v svoji stroki. Z enim skokom je bil pri gospodarju, se spenjal nanj, mu lizal roke in se mu dobrikal na vse mogoče načine; potem pa k meni, ki me je tudi živahno, ali ne tako iskreno pozdravljaj kot starega prijatelja. Že dokaj težkih nalog sva rešila skupaj v tem lovišču. Resna beseda gospodarja ga je spravila »na mesto«, to je pred peč, kjer je legel v obnožje starega Venčeslava, ki je stokajoč in iz majhne pipice pušec prekladal svoje kosti po klopi.

Dovečerjala sva in prijatelj je vzel na raport mladega Venclja, ki je tedaj opravljal namesto Vincenca službo lovca v glavnem delu ogromnega revirja: Bahenci in Dilanski.

O jelenih je ugodno javil; počel je počasi že s polaganjem krme, sena in divjega kostanja, dasi ima divjad še dovolj naravne paše, posebno robidovja in malinja. Srn da je malo, ker so se potegnile večinoma v niže ležeče, mešane občinske šume. Divjih prašičev se sledi dosti, in sicer nekaj pravih velikanov, ker se je

pojanje že pričelo, in če gremo jutri prav zgodaj v Pilansko (globoko v gorovje zarezan, več kilometrov dolg jarek, ki se vleče skozi sredino lovišča skoraj do knezove meje), gotovo da jih bomo videli, ko se v julranjem mraku vračajo z niže ležečih pašnikov in frat, kjer še ni mnogo snega, pač pa dovolj hrane za ščetinarje.

Zmenili smo se, da pojdeva z Vencljem po eni, gospodar lovišča sam pa po drugi strani jarkovega robu; po zvršenem zalazu pa da se snidemo pri »stari apnenici«, tam, kjer meji ozki jarek na ograjo lovišča kneza D.

Znano mi je bilo vse lovišče, saj sem v njem spomladi in poleti zalazoval in čakal srnjaka, se jeseni za pojanja trudil za jeleni in podrl že nekaj prašičev.

Lahek zalaz tam ni, ker gošča, robidje in malinje, osat in za moža visoke koprive ovirajo pregled, trhlo vejevje, kamenje, spolzka, tu in tam celo močvirna tla pa otežujejo tiho hojo. Tu trčiš na zalazu z divjačino iznenada skupaj: na slezi, majhni jasi, v jarkih in kotanjah, kjer ni dosti časa za ogledovanje in se moraš trenutno odločiti za strel, pa tudi že prisloniti kopito k licu.

Jeseni, kadar sem zalazoval rukajočega jelena, ni bila težkoča v tem, da pridem do njega — če sem le pazil na košute, da me ne opazijo in izdado; največja muka je bila, v visokih koprivah, srobotju in v še zelenem vejevju gostega podrasla krljika, leščevja, bukovega mladja, bezga itd. jelena ugledati in — oceniti. Po pol ure sem klečal ali čepel v tem zaraslem neredu, jelen ruka in stopica komaj 15 korakov pred menoj, a ne vidim od njega niti dlake... semtertja se zasveti kak odrastek rogovja med zeleno zmešnjavo; vidim listje, ki odletava od vej, kadar jezno opleta s krono rogovja po grmovju in kakšna košuta prileze in se pririje na par korakov blizu, da sem v vednem strahu, da me ugleda. Veledivjad — jelen in košuta — zelo dobro spoznavata tudi popolnoma mirno sedečega človeka. Te lastnosti ostala parkljasta divjačina nima.

Seveda nisem smel in še manj hotel streljati kar na slepo. Dobro je bilo treba pogledati, kaj ima srnjak med ušesi ali jelen v kroni, če ne, je pokazal moj prijatelj, inace zlata duša, svoje prav neprijetne strani! Celo divja svinja, dokler je vodila pujske, je bila prepovedana in brezpogojno zaščitena. Da se na streljanje s šibrami pri parkljasti divjačini še v sanjah misliti ni smelo, omenjam le mimogrede.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

A. Š-r.:

Smodnik „Obilićevo“.

Uprava smodnišnice »Obilićevo« je razposlala lovskim udruženjem vseh banovin, potem glavnemu savezu v Beogradu ter tvornici orožja in municije v Užicu okrožnico z dne 25. novembra 1929, br. 14.467, naslednje vsebine:

»V zadnjem času je mnogo pritožb v raznih lovskih časopisih, češ da naš novi brezdimni smodnik za lov razganja kapice, tulce in celo cevi. Največ vlog prihaja od raznih tvrdek in lovskih društev, toda temu ni vzrok smodnik, temveč tulci in kapice.

Razne tvrdke prodajajo jako različne tulce z raznimi kapiami za brezdimni smodnik, tako da je popolnoma nemogoče prilagoditi smodnik vsem tem različnim tulcem in kapiam.

V načelu bi morale biti kapice dvojne vrste: a) za črni smodnik in b) za brezdimni. V resnici pa je med kapiami raznih tvrdek za brezdimni smodnik razlika v balističnih svojstvih večja nego med kapiami za črni in brezdimni smodnik.

Z ozirom na to so napravili v smodnišnici »Obilićevo« sledeče poskuse:

Vzeli so sedem vrst tulcev kal. 16, polnjenih s smodnikom v izmeri po 1·9 g, in streljali na strelišču preizkuševalnega odeljenja. Dobili so spodaj navedene rezultate, pri čemer sta brzina (V_s) in tlak (P_{max}) vzeta povprečno od petih strellov.

1. Piloni Lecco »Zajec«	$V_s = 353·9$ m; $P_{max} = 538·4$ kg
2. Piloni Lecco »Beka«	$V_s = 358$ m; $P_{max} = 432·4$ kg
3. Piloni Lecco »Fazan«	$V_s = 364·1$ m; $P_{max} = 594$ kg
4. Hirtenberg Schnepf	$V_s = 366·7$ m; $P_{max} = 797·6$ kg
5. T. Fulgur (francoski)	$V_s = 377$ m; $P_{max} = 787·8$ kg
6. H. Utendoerffer »U«	$V_s = 383·2$ m; $P_{max} = 804·6$ kg
7. Grief Marke	$V_s = 392$ m; $P_{max} = 646·5$ kg

Z ozirom na to mora dati lovski smodnik z maksimalnim polnjenjem brzino V_0 od 345–350 m, a tlak $P_{\max}$ od 500–600 kg, ker so običajne puške (povprečne kvalitete) preizkušene na 800 kg. Največje polnjenje za znamko tulcev Piloni »Beka« bi bilo 1.9 g, ker z njim doseže $V_0 = 358$ m in $P_{\max} = 432.4$ kg.

Ker pa se dobe tulci, n. pr. H. Utendoerffer »U«, pri katerih se doseže z 1.9 g smodnika $V_0 = 383.2$ m, a $P_{\max} = 804.6$ kg, bi se za te absolutno ne smelo jemati 1.9 g smodnika, ampak znatno manj.

Kakor pa se dobe tulci z jakimi kapicami, tako jih je tudi več vrst s slabejšimi in za take je bilo predvideno ono polnjenje, ki je naznačeno na pločevinastih škatlah, v katerih se nahaja lovski smodnik.

Prav tisti pojav se opaža tudi pri kalibru 20 in 12. Od tulcev kal. 20 razpolaga uprava za sedaj samo z rdečimi tulci Piloni »Lecco« (brez kakršnekoli druge označbe) in že 1.6 g smodnika doseže maksimalno brzino $V_0 = 346.2$ m. Ker so kapice teh tulcev primeroma zelo jake, zato izmera 1.6 g ne zadošča za slabejše kapice; za jačje kapice pa je prevelika in more povzročiti razpok, če je material slab.

Kakor se razvidi iz povedanega, se ne more določiti izmera smodnika za vse slučaje obenem, ampak le posamič za dotično vrsto tulcev in kapic. Iz vsega tega pa izhaja, da nepravilnemu delovanju ni in ne more biti kriv smodnik, ampak različnost tulcev za brezdimni smodnik.

Preizkušnje, ki so jih napravili v Nemčiji v Neumannswalde Neudamm, so glasom poročila z dne 24. januarja 1928 pokazale, da se more naš smodnik usporediti z najboljšim nemškim smodnikom. To potrjuje z dopisom št. 664 iz 1929 tudi društvo za gojitev lova in ribarstva v Zagrebu, ki je dalo smodnik preizkusiti v Nemčiji.

Zadeva bi se mogla končati na ta način, da stopijo vse tvrdke, ki prodajajo tulce, v stik s tvornico orožja in municije v Ulzicu in od nje zahtevajo, naj izdeluje tulce, ki ustrezajo našemu smodniku, ali pa, da pošljejo prodajalci tulcev upravi (smodnišnice »Obilicevo«) svoje tulce, naj jim ona določi pravilno izmero za polnjenje.

Dokler se prvi način ne uredi, naj bi poslala vsaka tvrdka, ki uvaža iz inozemstva razne vrste tulcev za lovske puške, od vsake vrste, in to lahko tudi od vsake pošiljke, ki jo dobi, po 50 komadov tulcev s potrebno množino čepkov, poklopcev in šiber smodnišnici »Obilicevo«. Ta bi ugotovila natančno pravo izmero

smodnika za vse kalibre (12, 16 in 20) na strelišču preizkuševalnega odeljenja s pomočjo najmodernejših aparatov za merjenje brzine in plinskega tlaka.

Vsi preizkusi se bodo napravili najhitreje in uspehi takoj poslali dotični tvrdki, a tvrdka naj o njih obvesli svoje odjemalce, da se bodo vedeli ravnati.

S takim postopkom bi se doseglo končno soglasje, zasebniki bi bili zadovoljni in razne tvrdke ne bi več imele vzroka za pritožbe.

K tej okrožnici moramo zaradi jasnosti pripomniti, da velja za zadnji, novejši smodnik »Obiličevo« in ne za prvotni, ki je bil pri mnogih lovcih že v rabi in so bili z njim kar zadovoljni. Stari smodnik je imel zamazanost barvo, novi pa vleče bolj na rjavkasto. To se je sicer razločilo na prvi pogled, toda, ker je bil novi smodnik spravljen v enakih škatlah kakor stari in je bilo tudi navodilo za polnjenje na škatlah prav tako kakor za stari smodnik, so menili puškariji in lovci, da ima novi smodnik prav tiste balistične lastnosti kakor stari. Jasno je, da so zaradi tega polnili naboje v istih izmerah kakor prej s starim smodnikom. Iz previdnosti in z namenom, da kolikor moči zadovolji svoje odjemalce, je ugledna ljubljanska tvrdka celo vprašala tvornico, ni-li poslani rjavkasti smodnik drug smodnik, kakor je bil doslej. Prejela je odgovor, da je smodnik isti, le v izboljšanem stanju.

Kmalu pa se je pokazalo, da kljub posebni pojasnitvi in kljub navodilu na škatlah novi smodnik ni tak kakor stari in da je nevarno devati ga v naboje po predpisu na škatlah. Jele so se kopičiti opravičene pritožbe in šele na te pritožbe je izšla zgoraj natisnjena okrožnica.

Glavna napaka tiči torej v tem, da je okrožnica izšla prepozno, oziroma da je bil spravljen novi, mnogo jačji smodnik v škatlah s starim navodilom za polnjenje. — Kolikšna brezbriznost za odjemalce in to zlasti ob dejstvu, da mnogo lovcev strelja brezdimni smodnik iz pušk, ki prenašajo komaj pravilno polnjene naboje!

Še preden je izdala uprava smodnišnice »Obiličevo« svojo okrožnico, je g. Albin Šifrer od tvrdke F. K. Kaiser v Ljubljani preizkusil novi smodnik »Obiličevo« in nam sporočil uspehe preizkušenj.

»Ko sem sam na strelišču,« piše, »preizkušal novo puško, kako nosi, sem takoj ugotovil razliko med prejšnjim in novim smodnikom. Tulci H. Utendoerffer »U«, polnjeni s prejšnjim smodnikom, so imeli mehke in prijeten strel, naboji z novim smodnikom pa so jako močno udarjali, kljub temu, da so bili polnjeni z manjšo

količino smodnika, nego je predpis na škatlah. Predstavljam si lahko, kakšen bi bil šele udarec s predpisano količino! Po primerjavi tarč je bilo tudi lahko uvideti razliko. S prejšnjim smodnikom je bilo lepo razdeljeno kritje, z novim pa skoro prazen papir. Spoznal sem takoj, da je novi smodnik mnogo jačji.

Po tej ugotovitvi sem pričel zopet z novimi poizkusi. Za kal. 20 sem vzel le 1.3 g smodnika, za kal. 16 le 1.7 in za kal. 12 le 2.1 g in odgovarjajočo količino šiber. Šele s tem sem dosegel zadovoljivo kritje. Preizkusiti je bilo treba še prebojno moč. Šibre št. 8 so se pri vseh treh kalibrih zarile 1—1½ cm globoko v desko. Tudi strel na 1 cm debelo knjigo je pokazal, da je knjiga tri četrtine prebita, a šibre št. 2 so šle vse skozi. To mi je dovolj jasno pokazalo, da se lahko uporabljajo gornje izmere, ker se je neprijetni udarec občutno zmanjšal ter je bil strel lep in umerjen. Manjših mer nisem preizkušal, ker bi manjša količina smodnika premalo napolnila prostor v naboju.

Ne trdim pa, da odgovarjajo poizkušene izmere za vse puške enako! Na lovcih samih je, da si vsakdo sam preizkusi in izbere točno mero, ki ustreza njegovi puški. Opozarjam pa vse lovce, da je za polnjenje nabojev potrebna točna tehtnica in ne merica, ker polnjenje z listkaslim smodnikom zahteva več vestnosti, nego z zrnastim.

Doslej opisano je dovolj jasen dokaz, kako površno se je postopalo pri izdelavi smodnika »Obiličevo«. Ako so sestavljalci uvideli potrebo, da mu dajo večjo strelno jakost, bi ga morali sami natančno preizkusiti in naznaniti lovcem točne izmere, preden so ga dali v promet.

Novi smodnik »Obiličevo« ni slab. Želimo le, naj ostanejo sedaj pri njem, da ne bo treba vsako leto na novo poizkušati, v kaki izmeri naj se polnijo naboji in se pri tem izpostavljati nevarnosti.

V drugih državah, kjer je smodnik tudi monopolni predmet, nabavljajo pristojna oblastva tuje smodnike ter jih stavljajo v svojih skladiščih v prodajo, samo da zadovole potrebe lovcev. Enako bi se lahko postopalo tudi pri nas, da bi bil poleg domačega smodnika »Obiličevo« v prodaji tudi tuji smodnik. Saj bi od tega imela korist v prvi vrsti država sama, lovcem pa bi se porodila zavest, da se njihovim željam skuša ugoditi. Nižja cena in dobra kvaliteta domačega smodnika bi bila najboljšo jamstvo, da končno izpodrine tuje izdelke. Naj bi naše lovsko društvo z drugimi udruženji te vrste skušalo doseči s primerno utemeljitvijo pri merodajnih oblastvih upoštevanje te skromne želje naših lovcev!

Ivan Zupan:

Ljubljanski sejmi za kožuhovino.

(Referat na seji S. U. v Sarajevu 15. decembra 1929.)

Tradicija kožnih sejmov v Ljubljani sega daleč nazaj. Vsako leto so prvi ponedeljek po sveti Neži meseca januarja prihajali lovci iz vseh krajev bivše Kranjske, Štajerske, Koroške, Primorja, Istre, Hrvaške, Dalmacije in Bosne v belo Ljubljano ter hodili po njenih ulicah, naťovorjeni z najraznovrstnejšo kožuhovino, nudeći jo ljubljanskim in drugim kupcem na prodaj. Kupčevali so po raznih gostilnah, dvoriščih in ulicah, pri čemer je bilo mešetarjenja, prerekanja in vpitja dovolj. Četudi je bila živahna kupčija, je bil promet vendarle majhen, saj je šlo za prodajo in nakup največ le poedinih komadov. Trg pač ni bil organiziran.

Januarja meseca leta 1925. pa je sejem s krznom že pokazal resnejše lice. Lovska zadruga kot gospodarski odsek S. L. D. v Ljubljani je s sodelovanjem uprave Ljubljanskega sejma prenesla tržišče v velesejmske razstavne prostore. Z uspešno propagando je založila sejem z veliko množino blaga, pridobila poleg domačih tudi inozemske kupce in koncentrirala ponudbo in povpraševanje na eno mesto. Ta sejem je bil že organiziran, vendar pa se je še vedno vršil po starem vzorcu: prodaja v detajlu.

Uspeh za prodajalce na teh detajlnih sejmih ni bil ugoden. Poedinec je prinesel na trg po par kož in vsako posamezno prodal, kakor jo je pač mogel. Kupec je pri tem izgubil veliko časa in, če se je v poťu svojega obraza truil ves dan, je do večera nakupil komaj do sto komadov kož. Če je prišel iz daljnejših krajev, se mu vožnja in stroški niso izplačali. Tako niso imeli kupci iz sosednih držav pri sejmu v detajlu nikakih izgledov.

Kožuhovinarstvo je važna panoga našega narodnega gospodarstva in nosi lovcu lepe dohodke. Zaťo se je moral tedanji sistem prirejevanja sejmov za kožuhovino popolnoma reorganizirati in modernizirati po vzorcu inozemskih tržišč, zlasti, ker ima Ljubljana zbog svoje zemljepisne lege in radi svoje tradicije v trgovini s kožuhovino vse predpogoje, da lahko zavzame kot izvozno tržišče kož odlično mesto v naši državi. Z izboljšanim sistemom se ne šćitijo samo interesi našega lovca in prekupčevalca, marveč se pripomore tudi k dvigu gospodarstva kraljevine.

Dne 26. in 27. januarja 1926 se je prvikrat priredil tak sejem po vzorcu inozemskih, zlasti onega v Leipzigu. Lovska zadruga je tekom več mesecev prevzemala od lovcev in prekupčevalcev surove kože v shrambo, jih dodobra posušila in sortirane po kvaliteti razdelila v večje partije. Posrećilo se ji je pritegniti na

tržni dan veliko število domačih in inozemskih kupcev, ki so si dopoldne ogledali blago v kvaliteti, popoldne pa dražili posamezne partije (loze). Najvišjemu ponudniku je pripadla partija kož in, ker je bilo kupcev veliko, so se dosegle najugodnejše cene. Dražbenega dne dopoldne so poedini prodajalci kož, ki še niso imeli dovolj zaupanja v novo organizacijo, prodajali blago sami v detajlu in dosegli za 30–50% ali še nižje cene, nego oni razsodnejši, ki so oddali krzno v prodaj za popoldansko dražbo.

Ta sejem kakor tudi naslednji sejmi kožuhovine so popolnoma uspeli, zadovoljni so bili prodajalci in kupci, zadovoljna pa tudi Lovska zadruga, ker veliki trud ni bil zaman.

Ustanovitev Lovske zadruge, v kateri so združeni gospodarski interesi lovstva, je blagoplodna ne samo za lovce, ampak tudi za splošno naše gospodarstvo. Najvažnejša panoga Lovske zadruge je gotovo »Divja koža«, ki skrbi za prodajo kožuhovine. Kožuhovina iz naših pokrajin je slovela že pred davnim časom in že od nekaj prihajajo k nam tuji kupci, ki jo kupujejo in odnašajo na svetovni trg.

Toda redko so ti kupci plačevali cene, kakršnih je bila naša roba vredna. Vsako leto so bile izgubljene velikanske vsote. Pri posamezniku se to še ni poznalo tako zelo, toda, če pa pomislimo na skupnost, znaša to velikanske vsote, ki jih je utrpelo vsako leto naše narodno gospodarstvo.

Baš to je dalo povod za ustanovitev Lovske zadruge, ki v zadnjem času skupno z direkcijo »Ljubljanskega velesejma« kol »Divja koža« skrbi, da naša dobra kožuhovina dosega vredne cene.

Za primer navajam, da smo na naših dveh avkcijah leta 1929. dosegli sledeče uspehe. Prodanih je bilo:

1200 lisic, gorske prima, po 470–650 Din, glave po 710 Din, poljske prima, po 450–580 Din, glave po 650 Din; 80 kun zlatič po 1550–1760 Din; 150 kun belic po 855–1030 Din; 350 dihurjev po 260–305 Din; 15 vider po 800–950 Din; 2200 veveric po 11 do 14 Din; 70 jazbecev po 51 Din; 5600 divjih zajcev po 21 Din; 270 domačih zajcev po 2·25 Din; 55 divjih mačkov po 185–250 Din; 110 domačih mačkov po 14–16 Din; 40 belih podlasic po 80 do 120 Din; 10 rjavih podlasic po 11·50 Din; 950 krfov po 2 Din; 120 srn po 12·75 Din.

Mislim, da sem s temi podatki dovolj pokazal blagodejno delovanje »Divje kože«.

Letos priredi »Divja koža« dne 27. in 28. januarja zopet svoj sejem v prostorih Ljubljanskega velesejma. Pošljite ves svoj lovski pridelek na naš skupni sejem in uspeh je gotov.

Franc Urbanc:

Poljska tekma ptičarjev 13. oktobra 1929 v Ptuj.

Poročilo tajnika sekcije Slov. lovskega društva v Mariboru, da bi Štajerci radi imeli tekmo ptičarjev v Ptuj, smo sprejeli na odborovi seji Kluba ljubiteljev ptičarjev z veseljem na znanje.

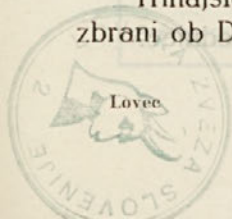
Naša večletna prizadevanja so torej tudi v Ptuj rodila sad. Število naših članov se je tam podvojilo in večina lovcev stremi za tem, da si zredi in vzgoji četveronoge lovske tovariše, s katerimi uživa radosti prekrasnih bogatih lovišč.

Čast sodnika za to lekmo je razen podpredsednika Kluba ljubiteljev ptičarjev ravnatelja dr. J. Lokarja tudi mene doletela. Odpeljala sva se torej v soboto 12. oktobra popoldne s sodnikom pripravnikom inž. Weinbergerjem v Ptuj. Po prav prijetni vožnji smo dospeli zvečer v znani ptujski hotel Osterberger, kjer nas je vse ptujsko lovstvo z glavarjem svečnikom dr. Fr. Vončino pričakovalo in iskreno pozdravilo.

Naglasiti moram, da so nam tudi ptujske lovkinje krale večer in nihče se ne bo čudil, če priznavam, da nas je šele klic dvanajste ure spravil na naša ležišča.

Trinajstega oktobra ob 7 zjutraj smo bili že vsi s tekmeci vred zbrani ob Dravi pri ptujskem mostu, odkoder smo po kratki oceni

dovedenih ptičarjev in po žrebanju vrstnega reda odrinili z vodjo tekme, z odvetnikom dr. Šalamunom v njegovo krasno lovišče, katero je bil dal tekmovalcem na razpolago. Tekmecev se je javilo deset, dovedenih pa je bilo le 9 psov, po večini nemških kračkodlakarjev.

Divjačine — fazanov v izobilju, tudi zajcev še dovolj, le jerebic je manjkalo, ker jih je bila tudi tu strašna zima ugonobila.

Vsak pes je imel torej dovolj prilike, da je prišel do divjačine in pokazal, kaj zna.

Ker so se pogoji tekme predčasno v listih objavili, je bila večina psov prav dobro pripravljena. Če je pa nekaterim vendarle spodletelo, potem mu pa ni bila mila tekemska sreča.

Na žalost so novi predpisi »Öst. Prüfungsordnung für anerkannte Vorstehhunde« od 16. marca 1929 dve tekmovalki Bistvo Dravsko, JRP 44 B, in Ulli Mitras, JRP 42 B, ki bi sicer vsled svojih naravnih vrlin veliko bolje odrezali, potisnili nazaj. Odpovedali sta v donašanju, oziroma donašanju perutnine in dlakaste divjačine po sledu. Zahteva pa se za I. darilo v teh dveh predmetih skupno 16, za drugo darilo skupno 12, za tretje skupno 8 in za pohvalno priznanje najmanj 4 točke.

Oménim naj še, da sva z ravnateljem dr. Lokarjem uživala prekrasne slike v natezanju in stoji in da sem popoldne imel priliko soditi kračkodlako Doris, ki me je po dveh letih zopet enkrat s svojim izvrstnim delom fascinirala.

Moje delo je bilo končano in tekma v mraku zaključena.

Ker sta me morala gg. dr. Lokar in inž. Weinberger popoldne zapustiti, sva se zamudila z vodjo tekme dr. Šalamunom pri presoji, oziroma računanju točk toliko časa, da je zvedela veleecenjena družba, ki je bila zbrana pri Osterbergerju, izid tekme šele okoli desetih zvečer.

Upam, da se mi je to že oprostilo — veselo razpoloženje in končna vsestranska zadovoljnost me potrjuje v tem.

Mnogo dni je že poteklo in vendar se še vedno z radostjo spominjam lepih in veselih ur v družbi veleecenjenih kinoloških tovarišic in tovarišev v Ptuj.

Zahvaljujem se še enkrat na tem mestu sekciji Slov. lovskega društva v Mariboru in njenim delegatom, podružnici Slov. lovskega društva v Ptuj, posebno pa njenemu predsedniku dr. Šalamunu tudi kot vodji tekme za vzorno vodstvo in vsem ostalim veleecenjenim damam in gospodom iz korone kakor gospodom vodnikom, ki so vsi pripomogli s svojo prisrčno gostoljubnostjo, da sem vesel svojega bivanja v Ptuj.

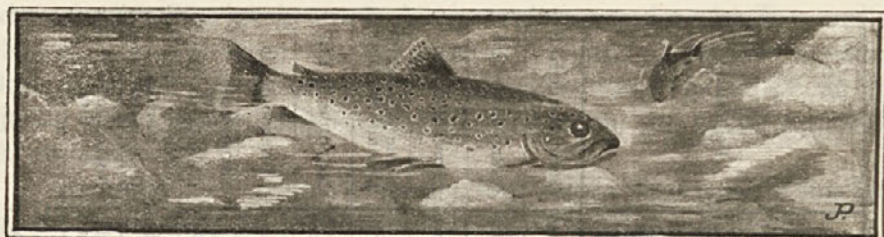
Podrobnosti tekme so razvidne iz priložene preglednice.

Preglednica poljske tekme ptičarjev 13. oktobra 1929 v Ptuj.

Številka žrela	Številke učinitve: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povoljno 3 = dobro 4 = prav dobro	Predmeti preizkušnje												Vredn.	Ocena	Smotra	Pripomba						
		Nos (6)	Nčin iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Donosanje izgubljenega perutnine po sledi (4)	Donosanje izgubljene perutnine po sledi (4)	Donosanje izgubljene perutnine po sledi (3)	Donosanje perutnine (2)	Donosanje dlakaste divjace (2)	Ubojlivost (3)					Strelomirnost (2)	Zajca čednost (2)	Obnašanje vzprijeto odletele perutnine (2)	Čakanje na mestu in obnašanje po streli (1)	Vodljivost (1)	
1	Greif Weisshofen 1 R	(2) 12	(2) 8	(5) 12	(5) 9	(2) 6	(5) 9	(2) 8	(2) 8	(3) 9	(2) 6	(2) 4	(2) 4	(3) 9	(2) 4	(2) 4	(5) 6	0	(2) 2	120	IIIe	dobro	Časno darilo KLP
2	Boj Krški 22 A	(3) 18	(4) 16	(3) 12	(4) 12	(4) 12	(4) 12	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(2) 6	(4) 8	(4) 8	(3) 9	(2) 4	(5) 6	(3) 6	(4) 4	(4) 4	177	1b	dobro	Časno darilo JKS
3	Bistra Dravska 44 B	(3) 18	(4) 16	(5) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 12	0	0	(4) 5	(5) 9	(3) 6	(3) 6	(3) 9	(5) 6	0	(5) 6	(4) 4	(2) 2	130		dobro	Posebno darilo
4	Boj II Dravski 60 A	(2) 12	(3) 12	(2) 8	(3) 9	(3) 9	(4) 12	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(3) 9	(2) 4	(3) 6	(3) 9	(2) 4	(2) 4	(5) 6	(3) 3	(2) 2	131	IIIb	dobro	Časno darilo KLP (Vodnik 300 Din)
5	Bessie Laa 30 B	(2) 12	(3) 12	(2) 8	(3) 9	(3) 9	(5) 9	(3) 12	(4) 12	(4) 12	(3) 6	(5) 6	(5) 6	(2) 6	(2) 4	(2) 4	(1) 2	(4) 4	(3) 3	138	IIIa	prav dobro	Časno darilo KLP
6	Ulli Mitras 42 B	(3) 18	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(3) 9	0	0	0	0	0	0	(3) 9	(2) 4	(3) 6	(2) 4	0	(2) 2	105		dobro	Posebno darilo
7	Freya Rabenhorst 3 F	(2) 12	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(2) 6	(2) 6	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 6	(3) 6	(2) 6	(2) 4	(2) 4	(2) 4	(4) 4	(3) 3	125	IIIc	prav dobro	Časno darilo SLD Ptuj (Vodnik 100 Din)
8	Pik Krški 65 A	(3) 18	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(3) 9	(3) 9	0	(2) 8	(3) 9	(3) 9	(3) 6	(3) 6	(2) 6	(2) 4	(2) 4	(3) 6	(3) 3	(2) 2	121	IIId	dobro	Časno darilo SLD Maribor (Vodnik 200 Din)
9	Doris Krška 26 B	(3) 18	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(4) 8	(4) 8	(4) 12	(3) 6	(3) 6	(3) 6	(4) 4	(4) 4	189	Ia	odlično	Časno darilo SLD Ptuj

Vodja tekme: dr. Franjo Salamun. — Sodniki: dr. Janko Lokar, Franc Urbanc. — Sodniški priporavniki: ing. Frid Weinberger.

Vodja tekme: dr. Franjo Šalamun. — Sodniki: dr. Janko Lokar, Franc Urbanc, — Sodniški pripravnik: ing. Frid. Weinberger.

Dr. Avgust Munda:

Onečiščanje javnih voda in ribarstvo.

Največja zapreka za uspešen razvoj ribarstva je onečistitev ribjih vodá po odplakah industrije in velikih mest. Onečistitev ribjih vodá je radi porasta mestnega prebivalstva in razširjenja industrije v vseh kulturnih državah že tako napredovala, da ne ograža zgolj ribarstva, nego tudi druge panoge narodnega gospodarstva, da celo industrijo samo. Čistih vodá ne potrebuje zgolj ribarstvo, čista voda je splošna življenjska potreba. Sicer pa tudi ribe niso na svetu le za ribiča, nego so del narodnega premoženja in ljudske prehrane. Zastrupljene in onečiščene vode prinašajo nevarnost tudi za človeško zdravje; infekcije javnih voda ogražajo kopalce in vplivajo kvarno na živinorejo (napajanje živali). Na drugi strani pa pomeni onečistitev voda često veliko potratu narodnega premoženja; to velja posebno za odplavljanje fekalij iz večjih naselbin. S tem se odtegujejo narodnemu gospodarstvu milijonske vrednosti, ki bi se dale uporabljati v poljedelstvu za gnojila. Onečiščene in skaljene vode nudijo slednjič v estetičnem oziru žalostno sliko onečaščenja prirode in jemljejo lepim krajem čar prirodne krasote. Kakšna bi bila naša Gorenjska, ko bi n. pr. tekla Sava Bohinjka ali Radovna v Vintgarju tako umazana, kakršna je Sava nizdol od Trbovelj! Ves tujski promet bi bil s tem zadet v živo! Ko je bila Sava nizdol od Zidanega mosta še bistra, so prihajali gostje in letoviščarji iz Zagreba v savsko dolino. Sedaj je temu konec, ker je kopanje v tem delu Save skoraj nemogoče.

Onečistitev ribjih voda je dobila ponekod že mednarodni značaj. Laba n. pr. teče skozi Češkoslovaško in prihaja že vsa skaljena v Nemčijo, kjer se še bolj onečišča. Nemška proga trpi neposredno zaradi onečistitve v Češkoslovaški, češkoslovaška pa zaradi onečistitve v Nemčiji, ker otežkoča onečistitev izlivne proge selitev rib v gornji tok. To velja osobito za selitev lososov, ki prihajajo iz morja na drst v gornje rečne toke. Na mednarodnem

ribarskem kongresu na Dunaju leta 1908.¹ so razpravljali o vprašanju, nima li nazadovanje ribjega bogastva nekaterih morij svojega vzroka v trajnem onečiščenju tekočih voda. V Severno morje se izlekajo nemške, angleške in holandske reke, vse kolikor toliko onečiščene; snovi, ki jih prinašajo, se usedajo ob ustju in pokrivajo morsko dno z gnilobno plastjo. Ta plast gnije, se razkrajja in otežkoča ali onemogoča razplod morskih rib, ki se drste ob ustju rek. Da propada ribje bogastvo tudi v onečiščenih rekah, se razume samo po sebi. Veliko gospodarsko škodo povzroča onečiščenje zlasti v rekah, kjer žive, odnosno se drste lososi (*trutta salar* L.). Lososi so dragocene ribe, ki so pri nekaterih narodih znaten del narodne imovine. V interesu teh narodov bi bilo, da se zedinijo tako v načelih, kako bi se omejilo onečiščenje prizadetih voda, kakor v pogledu skupne gojitve in vlaganja ribjega zaroda. Ker propada obalno ribarstvo zaradi onečiščenja rek bolj in bolj, se pomika morsko ribarstvo od obal na široko morje; s tem se pa draži pridelek, nevarnost za življenje ribičev pa večja.

Bodočnost ribarstva v tekočih vodah je odvisna pred vsem od tega, kako se bo rešilo vprašanje onečiščenja ribjih voda. Ako bo napredovalo onečiščenje voda po tvorniških in mestnih odplavkah tako kakor doslej, moremo s precejšnjo gotovostjo preokrožiti skorajšnje uničenje rečnega ribarstva. Prizadeto bo pa s tem tudi jezersko ribarstvo in ribnikarstvo, ker dobiva večina jezer in tudi precej ribnikov svojo vodo od bližnjih tekočih voda.

Onečiščenje rek škoduje na eni strani ribarstvu in drugim gospodarskim panogam, na drugi strani pa se uničujejo z njim velike vrednosti, ki bi se dale uporabljati v prid narodnega gospodarstva. Kot zgled naj navedem sledeče: Raztopljene snovi dunajske kanalske vode bi zadostovale, da bi proizvajale letno 6000 centov krapov, vrednih 21 milijonov dinarjev. Množino masti berlinskih odtokov cenijo na 7,3 kg na osebo in leto; vrednost vse masti, ki jo spuščajo v vsej Nemčiji letno v javne vode, pa znaša 800 milijonov mark.² Pravilna rešitev vprašanja, kako bi se čistile odplake tvornic in mest, bi torej prinašala narodnemu gospodarstvu velike koristi.

Pojem in način onečiščenja ribjih voda.

Preden govorim o onečiščenju ribjih voda, bom skušal vsaj približno opredeliti pojem onečistitve. Ni mi treba poudarjati, da

¹ Stenografski zapisnik razprav mednarodnega ribarskega kongresa na Dunaju 1. 1908., str. 73.

² Referat »Ost. Fischereigesellschaft« na urad za prehrano. Ost. Fischereizeitung 1917, str. 58.

tu ne gre za onečiščanje v ožjem pomenu besede, nego le za stopnjo onečistitve. Saj je splošno znano, da niso prirodne tekoče in stoječe vode čiste v kemičnem pogledu, temveč da vsebujejo raztopljene rudninske in organske sestavine. Ta prirodna »onečistitev« vode pa ni škodljiva, pač pa koristna; saj v kemično čisti vodi ne bi mogla uspevati niti rastlinska niti živalska bitja. Šele omenjena prirodna onečistitev daje ribjim vodam rodovitnost. Voda je tem rodovitnejša, čim večja je omenjena onečistitev, seveda pa le do neke meje. Če je ta meja prekoračena, onečistitev škoduje. Prirodna voda vsbuje važne hranilne snovi, kakor apno, magnezijo, kali, železo, fosforovo kislino, ogljikovo kislino, organske, osobito dušične snovi in še nekatere druge sestavine.³ Taka voda reagira alkalično.⁴

Ribja voda je dobra, če ima zadostno alkaliteto in primerno množino kisika. Vodo, ki ima ta svojstva, označujemo v ribarskem pogledu za čisto. Čista je torej ribja voda, ki ne vsebuje strupov ali vobče snovi, ki škodujejo ribam posredno ali neposredno. Če se iztekajo v ribje vode onečiščene odplake tvornic in mest, tedaj začenjajo v njej prevladovati posamezne snovi in rušiti ravnovesje normalnih vodnih sestavin. V tem primeru govorimo o onečiščanju ribjih voda.

Najenostavnejši in najobičajnejši primer onečiščanja javnih voda je ta, da mečejo ljudje iz razvade v vodo smeti in odpadke, kakor razbito posodo, črepinje, mrhovino itd. S takimi odpadki se dela ribarstvu neposredna škoda, otežkoča se pa tudi izvajanje ribolovi n. pr. z mrežami. Onečistitve te vrste pa niso ribarstvu splošno nevarne, ker so le lokalne (v bližini selišč). Nevarnejša so splošna onečiščanja po tvorniških odtokih in mestnih odplakah. Tvorнице in večja mesta onečiščajo ribje vode na velike daljave in uničujejo v onečiščenem delu vodno živalstvo.

Onečistitve ribjih voda so mehanične, kemično-strupene ali take, ki uporabljajo kisik.⁵

Mehanične onečistitve trajno kalijo vodo in prisilijo ribe, da se izselijo. Usedline se polegajo na dno, se zablatijo in onemogočajo uspevanje ribje hrane. Odtoki te vrste prihajajo iz rudnikov, kamnolomov, papirnic, plinaren, barvaren, brusilnic, kemičnih tvornic itd.

Kemične onečistitve vode navadno ne skalijo vode, so pa tem nevarnejše.

³ Dr. Czerny. Über Abwässer. Deutsches Fisch. Blatt 1927, str. 39.

⁴ To je: barva rdeči lakmusov papir modro.

⁵ Dr. Wohlgemut. Einflüsse des Wasserbaues und der Gewässerunreinigung auf die Fischwirtschaft. Deutsches Fisch. Blatt 1928, str. 135.

Odplake, ki uporabljajo kisik, vsebujejo organske snovi, deloma raztopljene, deloma suspendirane. Raztopljene snovi gnijejo in uporabljajo kisik, suspendirane se pa polegajo na dno, kjer se razkrajajo.

Po sestavini delimo odplake v take z organskimi in v take z anorganskimi snovmi. Organske in anorganske snovi so ali plavajoče ali raztopljene. Med odplake z organskimi snovmi štejemo one iz klavnic, iz mestnih kanalov, pivovaren, žganjaren, cukraren, mlekaren, papirnic, barvaren, strojaren itd.; odplake s pretežno anorganskimi snovmi pa prihajajo iz rudnikov, premogovnikov, iz kemičnih tvornic itd.

Kako čistimo mestne odplake in odtoke tvornic?

To je vprašanje, ki ribiča najbolj zanima, saj mu je pred vsem na tem, da ostanejo ribje vode čiste in rodovitne. Vprašanje čistitve kemično zastrupljenih voda je težavno, tako iz teoretičnega, še bolj pa iz praktičnega ozira; čiščenje odplak, ki vsebujejo organske gnilobne snovi, pa je združeno z velikimi stroški. O njem je nastala tekom zadnjih let obilna literatura; v teoretičnem pogledu je smatrati danes čiščenje odplak, ki vsebujejo organske snovi, za rešen problem, ki ga je treba le še v praksi izvršiti.

Način čiščenja odplak se ravna po njih sestavini.

Če je onečiščenje zgolj mehanično z organskimi ali z neorganskimi suspendiranimi snovmi, t. j. ako je voda s temi snovmi skaljena, je treba odstraniti onečiščujoče sestavine s tem, da precejamo vodo skozi rešetke ali ščetke. Tako se odstranijo le deli, ki so veliki dovolj, da jih zadrže rešetke. Manjše drobce, ki jih propuščajo rešetke, pa najlažje odstranimo tako, da jim damo priliko, da se usedejo. To dosežemo s tem, da znižamo brzino vode ali da večkrat prekinemo enakomernost toka. Čim počasneje teče voda, tem več lebdečih snovi se usede.

Najenostavnejše priprave za čiščenje te vrste odplak so sedimentacijske jame in ponikovalnice. Za take čistilnice je treba več bazenov za sedimentacijo odplak; grez iz dna bazena pa odstranimo tako, da posamezne bazene menjaje izločimo iz obrata. Da se voda v čistilnem bazenu dobro porazdeli, je umestno, prirediti odtok in iztok tako, da si ne ležita nasproti; s tem se voda prisili, da obkroži ves bazen. Za take čistilne bazene je treba precejšnjih ploskovin zemlje; zato jih ni moči napraviti tam,

⁶ Dr. Bürger. Die Abwässer des rheinisch-westfälischen Kohlenbezirkes, ihre Schädlichkeit für die Fischerei und die Möglichkeit ihrer Beseitigung. Deutsches Fisch. Blatt 1927, str. 244.

kjer ni na razpolago dovolj ravnega sveta. Iz sedimentacijskih jam odteka očiščena voda od površine, pri ponikovalnicah pa pronica v zemljo, usedline se pa usedajo na dno; zato je treba dno od časa do časa očistiti ali vsaj zrahljati.

V Nemčiji odstranjujejo premogove drobce odplak v čistilnih bazenih, ki so okrogli ter imajo premer 20 m in globino $2\frac{1}{2}$ m. Grez odstranjujejo iz bazenov s sesaljkami, katerih črpaljke segajo do dna in so premakljive, tako da je moči očistiti ves bazen. Grez spravljajo v sušilnice.⁷

Lebdeče snovi se usedajo tem prej, čim večja je njih specifična teža in čim večji je njih obseg. Anorganske snovi se polegajo hitreje nego organske, ker so težje. Onečiščajoče snovi, lažje ko voda, n. pr. olje, masti, se izločajo seveda na vodno gladino, in sicer tem hitreje, čim manjša je njih specifična teža. Taka plast na vodni površini zatvarja zraku dostop v vodo in povzroča, da primanjkuje ribam kisika. Najslabše se izločajo iz odplak lebdeče snovi, ki imajo isto specifično težo ko voda. Da se take sestavine lažje usedajo, jih obteže umetno s tem, da primešajo odplakam kalilne snovi, kakor glino ali ilovico. Na tem principu sloni način čiščenja odplak po Rothe - Degenerjevem sistemu. Po tem sistemu se primeša odplakam zmes zmlete črne prsti, šote in premogovega prahu.

Kjer ne zadoščajo sedimentacijske jame in prirodne ponikovalnice, je treba odplake umetno precejati. Slaba stran precejanja (filtracije) je ta, da se filtri prav kmalu zamašijo. Izjemo delajo le oni, ki so sezidani v obliki vodnjakov, v katere prihajajo vode od spodaj in po malem pronicajo skozi precejalo navzgor kakor izvirki. Izločeno grez spravljajo iz vodnjakov s sesaljkami.

Z opisanimi čistilnicami se čistijo le odplake, ki vsebujejo suspendirane snovi, in sicer pred vsem anorganske; raztopljene snovi pa je moči odstraniti le na kemični ali na biološki način.

Samočiščenje voda.

Čiščenje odplak, ki vsebujejo organske gnilobne snovi, je tehnično že zelo napredovalo; in to je prava sreča, saj je vprav ta skupina odločnih voda najbolj razširjena in zaradi tega najbolj nevarna ter škodljiva. To velja pred vsem za odplake velikih mest. Preden pa govorim o načinu čiščenja teh odplak, hočem govoriti o nekem pojavu v prosti naravi, ki je bil znanstvenikom vzor in zgled za čiščenje mestnih odplak. Ta pojav je samočiščenje prirodnih voda. Vsakomur, ki količkaj opazuje naravo, je znano, da

⁷ Podrobnosti o čiščitvi odplak glej v knjižici dr. Haselhoffa: Wasser und Abwässer. Berlin. Leipzig. 1919.

je tekoča voda le neko razdaljo onečiščena; po tej razdalji postaja voda po malem čistejša, dokler ne postane popolnoma čista. V vodi deluje torej neka tajinstvena sila, ki izpreminja nečisto vodo v čisto. Proces samočiščenja — to je ta tajinstvena sila — ni nič drugega kakor preltvarjanje snovi. Večnost materije! Življenju sledi razpad, razpadu življenje! V podrobnem se vrši ta proces takole: Kjer so napeljane v prirodne vode mestne kloake ali drugi odtoki z gnilobnimi snovmi, se prevleče dno s sivkasto, klobučevinasto, kocinasto navlakom, iz katere se dvigajo mehurčki. Ta navlaka se vleče često več kilometrov daleč na mirnih prostorih, v zalivih in ob bregovih, kjer je vodna struja majhna. To je pas okuženja in bakterij. Opazujemo ga v mestnem delu Ljubljane in še tja doli do izliva Gruberjevega kanala. Temu pasu sledi pas napredujočega čiščenja. Preden nadaljujem, moram pojasniti, kako je nastala gori omenjena navlaka. To navlakom tvori ogromna množina gnilobnih glivic (*sphaerotilus*, *leptomit*), ki so se zredile na usedlinah organskih gnilobnih snovi; mehurčki, ki se dvigajo iz te gnilobne plasti, so pa ogljikova kislina, ki nastaja zaradi razkrajanja snovi. Organske snovi, ki jih prinašajo odplake, so najboljša hrana za glivice in floro nižje stopnje. Glivice porabijo gnilobne snovi in čistijo s tem vodo; pri tem procesu pa jemljejo vodi kisik in ji oddajajo ogljik; zaradi pomanjkanja kisika in preobilice ogljikove kisline, ki nastaja pri tem biološkem procesu, umirajo ribe. Zato v tem pasu ni rib. V pasu napredujočega čiščenja postaja grez že luknjast, tu in tam se že kažejo zelene vodne rastline. Rastline so hrana živalstvu nižje vrste, te pa zopet hrana večjim živalcem, kakor ličinkam, polžem, črvičkom, račkom itd.; te živalce so pa najboljša ribja hrana. Ribe so torej poslednji člen v samočiščenju voda. Od Zaloge naprej so že večinoma izginile gnilobne glivice, razkroj gnilobnih snovi je po večini že dovršen; je pa v vodi še vedno toliko gnilobnih sestavin, da prehranjuje bogato favno in floro. V tem delu Ljubljane je nebroj živalstva nižje vrste, torej preobilica ribje hrane. Del gnilobnih snovi, ki jih Ljubljana ni mogla predelati in použiti, prehaja ob njenem izlivu v Savo in jo izpreminja v rodovitno reko. Ljubljana prinaša v Savo nebroj ribje hrane, zato je nizek od njenega izliva v Savo obilica rib. Tu se začnejo najboljši sulčji revirji in Sava bi bila ribji eldorado, da je ne bi onečiščal premogovnik v Trbovljah, ki izpreminja rodovitno reko zopet v puščavo. V Lazah je Sava že skoraj popolnoma čista, dasi odnaša Ljubljana dnevno fekalije cele Ljubljane.

Samočiščenje prirodnih voda ni istovetno z razredčenjem onečiščujočih pritokov; razredčenje ne more uničiti gnilobnih

stvari. Razredčenje je le pripomoček samočistitve; razredčenje pa je tem večje, čim večja je sprejemajoča voda in čim večja je njena brzina. Brzina vode pospešuje razredčenje in s tem samočiščenje vode, ker povzroča, da se vrši proces samočiščenja na čim večji ploskovini. Proces samočiščenja pa tudi ni istoveten s sedimentacijo. Z razredčenjem in sedimentacijo samočiščenje vode nikakor ni končano in se prav za prav niti ni začelo; zakaj bistvo samočiščenja je, kakor sem že omenil, v kemični in biološki preosnovi organskih gnilobnih snovi odtočnih voda. Res pa je, da se more začeti samočiščenje šele tam, kjer se polegajo gnilobne snovi na dno; usedati se pa morejo le na prostorih, kjer je voda mirna. Za to opazujemo, da so tekoče vode, v katere se iztekajo kanali, najbolj onečiščene ob obrežju, kjer voda zastaja, ob zalivih in drugih mirnih prostorih. Kjer pa je struja močna, se drobci in sestavine, ki jih prinaša voda, ne morejo usedati. Valovi so sterilni, dno pod valovi je čisto, brez favne in flore; tu ni prostora za samočiščenje. Valovi pripomorejo le toliko, da odnašajo lebdeče snovi v zalive in na mirne prostore, kjer se potem snovi razkrajajo, mineralizirajo in pretvarjajo.

Poudariti pa je treba, da je samočiščenje voda uspešno le tedaj, ako je reka, ki sprejema odplako, primeroma velika, t. j. ako je količina rečne vode v pravem razmerju s količino odplake. Ta pogoj seveda ni podan pri vseh rekah in potokih. Ljubljana je n. pr. daleko premajhna, da bi mogla brez škode za vodno živalstvo sprejeti vase vse odtoke mestnih kanalov. Gnolobnih snovi je mnogo preveč, da bi jih mogla voda použiti. Dno Ljubljane je nizzdol od Ljubljane zlasti ob bregovih pokrito s kolikor toliko tanko plastjo gnolobnih snovi. Poleti, ko se voda segreje in ko je vodno stanje pod normalo, použije razkroj gnolobnih snovi skoraj ves kisik; zato opazujemo že leto za letom v poletnem času umiranje rib v velikih množinah. Umirajo zlasti plemenite ribe. Lipan je iz tega dela Ljubljane že popolnoma izginil; izgineva po malem tudi že sulec. Ob hudi vročini in suši umirajo celo že bele ribe, dasi so sicer proti onečistitvi voda mnogo odpornejše nego salmonidi. Postrv in drugi salmonidi ginevajo, če se zniža količina kisika pod 3 cm^3 na liter, umirajo pa, če se zniža na 1.5 cm^3 . V mirnih in toplih vodah pa žive še posamezne vrste belih rib, če se zmanjša količina kisika na 0.5 cm^3 .⁸ V Ljubljani izginja torej poleti skoraj ves kisik, saj se pojavlja celo umiranje belih rib; izračunamo si lahko čas, ko bo Ljubljana tako onečiščena, da bodo umirale ribe vsako poletje v taki

⁸ Hämpel in Doljan, Lehrbuch der modernen Fischereibetriebslehre. Wien. Leipzig. 1921.

množini, ki bo dovedla v doglednem času do popolnega izumrtja rib v Ljublanici nizdol od Ljubljane. Seveda bodo prihajale v Ljublanico še vedno savske ribe, toda le ob onih letnih časih, ko bo voda še primeroma hladna.

Čiščenje odplak, ki vsebujejo organske snovi.

Pojav samočiščenja voda v prosti naravi so si znanstveniki vzeli za vzor umetnemu čiščenju mestnih odplak in onih tvorniških odtokov, ki vsebujejo gnilobne organske snovi. Načelo umetnega čiščenja teh odplak je v tem, da se gnitje in vretje gnilobnih snovi, ki se vrši pri samočiščitvi v rekah in potokih, vrši izven ribjih voda. V ta namen odvajajo odplake v posebne za to določene priprave, kjer jih temeljito očistijo, nato pa šele spuščajo v prirodne vode. Potek tega umetnega čiščenja je povsem isti kakor na vsakem pognojenem polju.

Tehnika umetnega čiščenja pozna več vrst razkužitve odtočnih voda. Najbolj znano je v tem pogledu spuščanje odplak na polja zaradi pognojitve. Ta način uporabe odplak za poljedelske namene je mogoč le tedaj, če je na razpolago dovolj primerne polja z rahlo, peščeno, propuščajočo zemljo. Dobro se na ta način čistijo mestne odplake, pa tudi odtoki cukraren, žganjaren, pivovaren, mlekaren, klavnic itd. Onečiščujoče snovi odtočnih voda se s tem uničujejo in obenem koristno uporabljajo za hrano poljskih rastlin. Lebdeče snovi ostajajo, ko voda pronica, na zemlji, po malem oksidirajo ter se izpremene v humus. Tako se gospodarsko izkorišča znaten del hranilnih snovi, ki se sicer izgube brez koristi, če jih spuščamo v tekoče vode. Oplakovanje njiv z odplakami je pa le tedaj učinkovito, če je količina odtočne vode, ki jo spuščamo na njive, v pravem razmerju s ploskovino oplakovane njive. Koliko odtočne vode je moči spuščati na njive, je odvisno od tega, koliko dušika vsebuje voda. Zemlji se sme dovajati le toliko odplak, kolikor dušika potrebujejo poljske rastline, t. j. približno 100 do 120 kg na hektar. Potrebno pa je, da odplake poprej primerno očistimo in razredčimo s čisto vodo, ker se utegne sicer zemlja zablatiti. Na Angleškem in v Nemčiji pršijo odplake na njive s škropilnimi pripravami.

Ako bi mesta odvajala fekalije na njive, bi se poplašali stroški čiščenja z večjim donosom okoliških njiv; vode, ki teko skozi mesta, pa bi ostale čiste in polne rib, ohranile bi svojo lepoto in higiensko vrednost.

Slaba stran tega načina čiščenja pa je ta, da je z njim dana možnost širjenja nalezljivih bolezni.

Drug način čiščenja odplak je filtracija na neobdelanih zemljiščih. Prednost filtracije je v tem, da zanjo ni treba tako obsežnih ploskvin zemlje kakor za gori opisano oplakovanje, nedostatek pa v tem, da se pri filtraciji ne izrabljajo redilne snovi odplak. Še večji nedostatek pa je, da se pri filtraciji zemlja kmalu zablati.

Dober uspeh čiščenja mestnih in tvorniških odplak je dosegla Emšerska⁹ zadruga, ki je ustanovila približno že 25 čistilnic za mestne odpadke. Namen teh čistilnic — imenujejo jih »emšerske studence« — je, da izloči in razkroji vse gnilave snovi odplak, preden se iztečejo v javne vode. Postopek pa je sledeči: Odplake spuščajo najprej skozi poševno stoječe rešetke, ki zadrže večje drobce, nato odteka voda na peščena tla, kjer se izločijo rudninske snovi, potem razdele vode v manjše odtokove, ki vodijo k posameznim studencem. Studenec propusti vodo približno v eni uri; tu se usede grez in zdrči v drug, nižje ležeč prostor, kjer se razkroji. Odtod odteče (grez) po žlebičih v posebno korito, odkoder ga spravljajo s sesaljkami v sušilnico. Tu ostane blato 6 dni, se osuši in porabi za gnojilo; očiščene odplake pa se odvajajo po 8 km dolgem kanalu v reko Emšer. Te čistilnice so osobito važne tudi za izločanje anorganskih snovi, zlasti premogovih drobcev.

Najpopolnejša metoda čiščenja odplak, ki vsebujejo dušičnate organske snovi, je biološko čiščenje po tem-le načinu: Najprej odvajajo odplake v bazene, ki so zaprti proti svetlobi in zraku. Tu se suspendirane snovi usedajo in, če so organske, razkrajajo, raztopljenе organske snovi pa se razplinjajo in mineralizirajo. Razkroj pospešujejo s tem, da puste v bazenih stalno nekaj gnilobne tekočine, ki oplake vedno na novo kuži. Po tem predhodnem čiščenju odvajajo vodo na precejalnike iz proda, žlindre ali drugih trdih predmetov. Po načinu čiščenja razločujemo v tem pogledu dvoje vrst postopanja, oksidacijsko in kapalno. Pri prvem ostane voda več ur v čistilnici, pri drugem pa pronica skozi neko plast na precejalo. Voda, ki priteče iz precejala, je tako očiščena, da je brez duha. Na tem načelu sloni sistem takozvanih čistilnih ribnikov.

Čistilni ribniki.

Izumitelj čistilnih ribnikov je monakovski biolog Bruno Hofer. Tik pred svetovno vojno je ustanovil tak poskusni ribnik v Straßburgu, ki je izvrstno uspel; dosegel je donos 5 do 9 centov krapov na hektar.¹⁰ Takrat je delal poskuse z čistilnimi ribniki tudi ing. Da-

⁹ Emšer je pritok na desnem bregu Rena; ob tej reki je veliko število industrijskih podjetij in premogovnikov.

¹⁰ Pri drugih ribnikih dosežemo le v najboljšem primeru $2\frac{1}{2}$ do 4 centov na hektar.

niel Doppelreiter v Königsbrunn na Nižjem Avstrijskem;¹⁰ na to misel ga je napotilo opazovanje življenja v vaškem ribniku. V vaše ribnike se stalno iztekajo odplake vaščanov, vkljub temu pa voda v takih ribnikih nikoli ne gnije; pač pa je opaziti v takih ribnikih bujno življenje, osobito ogromno množino dafnij in druge mikrofavne.

Sistem čistilnih ribnikov imajo velika mesta, kakor Berlin, Pariz in München. V naslednjem hočem kratko opisati, kako čistijo mestne odplake s čistilnimi ribniki. Pri predhodni čiščitvi odstranijo iz odplak večje lebdeče drobce z rešetkami ali z drugimi čistilnimi napravami; nato odvajajo odplako v sedimentacijske jame, kjer se useda 50 do 60% suspendiranih snovi. Ko jame čistijo, uporabljajo usedline (grez) za gnojilo. Na ta način predhodno očiščena voda vsebuje še manjše lebdeče snovi in vse raztopljene sestavine. Ta voda se nato izdatno premeša s 3- do 5-kratno množino čiste vode in se spusti v tako zvane čistilne ribnike. Ti ribniki imajo ogromen obseg; njih površina mora biti seveda v pravilnem razmerju s količino odplak, ki naj se očistijo.

Namen čistilnih ribnikov je, preosnovati gnilobne organske stvari na biokemični način. To se zgodi tako, da se absorbirajo te snovi s pomočjo rastlinskih in živalskih organizmov. Da se pospeši oksidacija gnilobnih sestavin, spuščajo v ribnike stalno dovolj čiste, s kisikom prepojene vode, da ne more priti do gnilobnih procesov. Na ta način se pretvarjajo sestavine odplak v soli in ogljikovo kislino. Soli so hrana za glivice in alge, ogljikovo kislino pa asimilirajo druge rastline. Rastline so torej osnova za biološko čiščenje vode, obenem pa so hrana za nižje živalske organizme, kakor za protozoe, ličinke žuželk, črve, polže in račke. Tako nastane v ribniku mnogo živalstva nižje vrste, torej obilica ribje hrane. Nikjer ni toliko ribje hrane kakor v čistilnih ribnikih! Zato je njih donos na ribjem mesu naravnost ogromen. Po statistiki je ta donos petkrat večji od donosa drugih ribnikov ter dosega letno na hektar 500 kg, t. j. 17.500 Din.

S čistilnimi ribniki odstranjujejo odplake na najracionalnejši način. Seveda morajo biti ti ribniki v pravem razmerju z množino odplak, ki jih spuščajo vanje. Profesor Hofer je izračunal, da ustreza 3000 prebivalcem vodna ploskev enega hektarja. Mesto z 200.000 prebivalci potrebuje torej ribnik s ploskvijo 60 do 70 hektarjev.

¹⁰ Dr. Cerny, Abwässer und Fischproduktion. Oest. Fisch.-Zeitung. 1927, str. 216.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Iz zapisnika VI. plenarne od-
borove seje S. L. D. v Ljubljani,
ki je bila dne 20. decembra 1929 ob 20
pri »Slonu«.

Navzočih je bilo 14 odbornikov in za-
stopnik celjske podružnice.

Predsednik dr. Iv. Lovrenčič otvori
sejo, pozdravi udeležence in poroča, da
se je vršila v dneh 15. in 16. decembra
1929 v Sarajevu glavna skupščina Sre-
dišnje uprave saveza lovačkih udruže-
nja. On sam se te skupščine zaradi nuj-
ne zaposlenosti ni mogel udeležiti, za-
stopala pa sta S. L. D. na njej društveni
blagajnik Iv. Zupan in odposlanec mari-
borske sekcije R. Boltavzar.

G. Zupan poroča, da so se na skup-
ščini obravnavala važna in pereča lov-
ska vprašanja, v glavnem ta-le:

1. Udeležba jugoslovanskih lovskih
udruženj na razstavi v Leipzigu in jeseni
v Ljubljani.

2. Brezdimni smodnik »Obiličevo«.

3. Enoftne strelske tekme po vzorcu
predpisov, kakor se je vršila prva dr-
žavna strelska tekma v Mariboru.

4. Enoftna kinološka organizacija za
vso državo.

5. Intervencije pri ministrstvu vojske
in mornarice zaradi uvoza lovskih pušk
karabink.

6. Izvoz žive divjačine iz Jugoslavije.
(Skupščina se ni izjavila za prepoved.)

7. Stališče napram oblasnim nakladam
na zakupnine lovišč.

8. Obligatorno članstvo za vsa lovška
udruženja v državi.

9. Omejitev odstrela divjačine. Za divje
race naj se prepove odstrel do 15. ju-
nija 1930. (Ta predlog ni dobil večine.)

10. Nesoglasja med staro in novo
upravo saveza lovačkih udruženja v
Beogradu.

Za izčrpno poročilo se predsednik za-
hvali poročevalcu in da potem na raz-
pravo:

1. Dopis srezkega načelstva v Ljub-
ljani, ki opozarja, da so lovski zakup-
niki dolžni prijaviti in odjaviti svoje lov-
ske čuvaje. Dopis se objavi v »Lovcu«.

2. Dopis člana L. Grünfelda glede no-
ve pogodbe za zavarovanje jamstva in
nezgod članov S. L. D. — Sklene se po-
veriti imenovanemu članu posredovanje
za prenos police.

3. Jugoslovensko šumarsko udruženje,
podružnica Ljubljana, prosi za članski
imenik, ki se bo porabil pri vabilih za
udeležbo, odnosno sodelovanje pri je-
senski šumarsko-lovski razstavi v Ljub-
ljani. — Se ugotovi.

4. Lovarstvo in nova organizacija. Ta
razprava se razpošlje odbornikom, po-
družnicam in sekciji v Mariboru, da za-
devo prouče in podajo o njej svoje
mnenje.

V vednost se vzamejo, oziroma rešijo
še nekateri dopisi. Na to prečita tajnik
imena na novo priglasi članov, ki se
objavijo v »Lovcu« s pozivom, naj se v
teku 14 dni navedejo morebitni ugovori
zoper sprejem v društvo.

Predsednik poroča, da je dosedanji
urednik »Lovca«, g. višji šum. svetnik
ing. Anton Šivic zaradi službene za-
poslenosti odložil uredniške posle. Za
njegovo 6 letno neumorno, točno in po-
žrtvovalno delovanje mu sklene odbor
izreči najlepšo društveno zahvalo. —
Dokler bodoči Osrednji odbor S. L. D.
ne reši definitivno uredniškega vpra-
šanja, prevzame uredništvo društvenega
glasila dr. Stanislav Bevk.

Soglasno se sklene, da se tudi za
l. 1930. odda tiskanje »Lovca« Jugoslo-
vanski tiskarni v Ljubljani.

Zaradi obvestila direktije državnih že-
leznic v Ljubljani, da je železniško mini-
strstvo omejilo pravice članov S. L. D.
do trikratne polovične vožnje, se je na-
prosila Središnja uprava v Beogradu za
intervencijo, da se izdana naredba omili.

Člani pravnega odseka poročajo o osnutkih novih društvenih pravil, ki sta jih ločeno sestavila sekcija Maribor in društveni predsednik dr. Lovrenčič. Besedilo se je dopolnilo in enotno uredilo.

Ob pol 1 ponoči zaključil predsednik sejo.

Možu 81 letnemu lovcu v spomin. Gašper Jurič, po domače stari Topolar, je 14. decembra l. l. odšel v lovski revir sv. Huberta. Že imeni Gašper, Topolar povesta, da je bil mož prava slovenska korenina. Bil je v loviščih krog Litije in Vač vsem lovcem dober tovariš in celih 65 let zvest lovski čuvaj občine St. Lambert. Ni bila prijetna služba, preganjati divje lovce, same krepke gorske fante, a jih je vseeno neustrašeno zasledoval. »Moram, sem prisegel, kar dol vrzi, ne boš domov nesel,« tako je nastopal in zmagoval. Ko smo ga nesli izpod Sv. gore na Vače k zadnjemu počitku, smo korakali ob njegovi krsti tovariši lovci, vmes tudi nekdanji divji lovci. Zadnje leto, ko je opešal, je rad prebiral druge šibre, jagode na molku, zato upamo, da ga je gospodar vesoljstva sprejel v svoja lovišča.

Zganjar Ignacij.

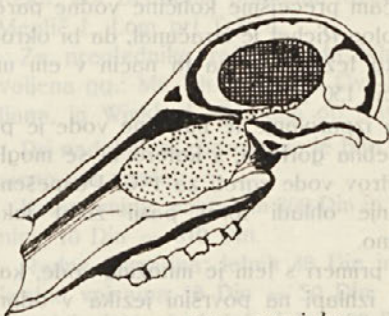
Premena hrane pri živalih. V učnih knjigah čitamo navadno pri posameznih živalih tudi o tem, s čim se hranijo. Take navedbe mnogokrat ne držijo za trajno, zlasti ne pri živalih, ki se hranijo s poljskimi pridelki ali so sicer kolikor toliko odvisne od človeka. Tako so se n. pr. miši navadile na krompir šele pred nekaj stoletji, prav tako jabeč na turščico i. t. d. Zanimiv v tem pogledu je črni kos. Še pred 50 leti je bil kos le gozdni ptič in se je hranil skoraj izključno s črvi, žužki, polžki, torej z mesom; zaradi tega je bil selivec. Privabljen v nasade v bližino človeka, se je privadil polagoma tudi rastlinski hrani in je pričel ostajati čez zimo pri nas. Danes se že malo kosov seli, jedo pa vse od kraja. Boječji selivec-črvojedec je postal prešeren stalni ptič-vsejedec in po zanesljivih opazovanjih

se loteva že tudi negodnih ptičev pevec v gnezdu. Ljubitelji drobnih ptic po parkih ga zato že gledajo precej »po strani«.

Zakaj srnjad bolje voja nego človek? Vonjalni občut je tem bolje razvit, čim večja je vonjalna sluznica v nosni duplini in vonjalno obkrožje na

možganih. Na sliki je vonjalna sluznica zaznamovana pikčasto, vonjalno obkrožje pa mrežasto. Iz slike lahko posnamemo, da sta obe količini, od katerih je za-

vonjalno
obkrožje
vonjalna
sluznica

visen razvoj vonja, mnogo večji pri srni nego pri človeku. Odtod pride, da srna mnogo bolje voja nego človek.

(Po knjigi: Dr. Kahn, Das Leben des Menschen.)

Opozorilo najemnikom in lastnikom lovišč. V smislu § 8. ukaza ministrstva notranjih in pravosodnih zadev od 1. julija 1857 drž. zak. šte. 124 morajo politična oblastva voditi natančne zapisnike o zapriseženih lovskih čuvajih ter so službodajalci dolžni javiti političnemu oblastvu vsako izpremembo svojih služabnikov.

Opaža se pa, da zakupniki občinskih lovišč in posestniki lastnih lovišč z rednimi izjemami sploh ne javljajo odpustov lovskih čuvajev in tudi ne vračajo izkaznic čuvajev.

Opozarjamo svoje člane na zadevna zakonita določila, kakor tudi na kazensko sankcijo, ki se bo odslej brez izjeme v strogi izmeri izvajala.

Ali se poli pes potom jezika? Skoraj splošno je razširjeno mnenje, da se poli pes potom jezika. Popolnoma pravilno pa to ni. Tako kakor človek ali konj, se pes ne more politi, kajti njegovi koži nedostajajo znojnice. Do ohlajenja, katero prinaša potenje, mora torej priti pes na drug način. V normalnem stanju dahne pes v minuti 20—30 krat. Ako pa teče v vročini, diha po desetkrat hitreje, in sicer po 300—350 krat v minuti. To povečano dihanje pa odvzame pljučem precejšnje količine vodne pare. Fiziolog Richet je izračunal, da bi okrog 10 kg težek pes na ta način v eni uri izločil 130 g vode.

Za izparivanje te množine vode je pa potrebna gorkota, s katero bi se moglo 60 litrov vode segreti za 1°C. Pospešeno dihanje ohladi torej pasji živoj jako znatno.

V primeri s tem je množina vode, katere izhlapi na površini jezika v odprtem gobcu, jako majhna. Pes se torej ne »poti«² toliko potom jezika, temveč veliko izdatneje potom pljuč.

Po Richet-u zapisal Volodijevski.

Kdaj veka zajec. Bil sem gost na nekem lovu. Pri »zadnjem pogonu«³ je nanesel pogovor tudi na ta predmet. Več tovarišev je zatrjevalo, da zajec veka le tedaj, če ga zagrabi zver, ozi-

roma pes ali lovec. Ker sem bil skoro nepoznan, sem rajši molčal, da ne bi izgledalo, kakor da hočem prodajati svoje znanje. Mislim pa, da je prav, če pišem o tej stvari, da se zanimivo vprašanje morebiti dožene.

V Šoštanju sem lovil v manjši družbi. Psi so dvignili lisico. Slučajno je šla gonja mimo zajčka, ki je skočil na moje stojišče. Ker me je iznenadil in prišel za hrbtom, sem ga streljal v zadnjem trenutku, ko je skočil že v gozd. Da ne zamudim lisice, sem pustil zajca in ostal miren na stojišču. Čez nekoliko časa pa zajec zaveka kakih 20 korakov pod menoj. Boječ se, da mi ga psi ne raztrgajo, skočim dol in najdem zajca samega, vokal pa je tako, kakor da bi ga pet psov trgalo.

Drugi slučaj sem doživel, ko sem streljal iz gozda zajca na polje. Psa ni bilo zraven, mene ni mogel videti, a kljub temu je vokal na vse pretege. Zato sem mnenja, da zajec veka tudi tedaj, če se ga ne dotakneš. Večkrat pa tudi ne veka, čeprav ga zgrabi pes. Najboljši dokaz, da zajec veka tudi, če se ga ne dotakneš, je pa lov na lisice z vokalom. Da bi lisica prišla gledat, kako pes ali lovec davi zajca, ne verjamem.

Vsekakor pa bi rad slišal mnenja drugih lovecev, ker bi bilo žalostno, če bi to vprašanje bilo še sporno, ko je zajec divjačina, ki jo največ streljamo v naših loviščih. A. Mazlu.

Pripomba uredništva. Dr. E. Schäff (Jagdtierkunde) piše samo o fitem vekanju, kadar zajca zgrabi pes in izrečno poudarja, da še nikoli ni slišal zajčjega vekanja zgolj na strel. Vendar moramo dati prav g. dopisniku, ker smo že tudi sami slišali vekati obstreljenega zajca, ko ni mogel videti ne lovca ne psa. — Lov na lisice z zajčjim vokalom pa je treba razlagati tako, da veže lisica v spominu vekanje z uplenitvijo ali s slastnim uživanjem zajca, ne pa s psom, ki zajca davi, ali z lovцем, ki ga po strelu zagrabi.

Novi člani. Za člane S.L.D. so se prijavi sledeči lovci in lovke. Če tekom 14 dni po objavi ne bo utemeljenega ugovora, so sprejeti v društvo. Arh Leopold, Podlipovec, p. Medija. Čas Maks, veleposelnik, Brezno ob Dravi. Drašler Stanko, dipl. com., Beograd, Vojvode Putnika 66. Laurich Erna, Slov. Konjice. Oberč Ivan, posestnik, Osrečje, p. Šmarjeta pri Novem mestu. Pauseher Adela,

Loče pri Poljčanah. Poljšak Vladimir, trgovec, Ljubljana, Maverjeva ulica 18. Slamič Franc, industr., Ljubljana, Gospo-svejska cesta 6. Ulm Franc, posestnik, Klevevž, p. Šmarjeta pri Novem mestu. Wirtzmann Henrik, Rdeči breg, p. Brezno ob Dravi. Wolf Herta, Sv. Peter v Sav. dolini. Zupet Alojzij, mesar, Škocijan pri Mokronogu. Žagar Anton, posestnik, Zakal, p. Kamnik.

KINOLOŠKE VESTI

Klub ljubiteljev pličarjev v Ljubljani. Izpisek sklepov na odborovi seji z dne 6. decembra 1929:

1. Občni zbor kluba se bo vršil dne 7. februarja 1930 ob 20 v gostilni Činkole z običajnim dnevnim redom.

2. Odborove seje kluba bodo v letu 1930. vsak prvi petek v mesecu.

Ustanovni obči zbor »Kluba ljubiteljev brakov-jazbečarjev« se je vršil dne 25. novembra 1929 ob 18 v restavraciji pri »Slonu« v Ljubljani.

Udeležba je bila povoljna, zastopane so bile poleg ljubiteljev te vrste psov tudi vse sorodne organizacije.

Predsednik pripravljalnega odbora g. Oskar Kosler je otvoril zborovanje, pozdravil zastopnike vseh pričujočih organizacij, posebno pa one gospode, ki se niso strašili priti na ta ustanovni obči zbor iz oddaljenih krajev.

V imenu »Slovenskega lovskega društva« se je zahvalil za pozdrave predsednik g. dr. Ivan Lovrenčič; v imenu »Jugoslovenskega kinološkega saveza« in »Kluba ljubiteljev brakov« savezni tajnik g. prof. Peter Žmitek; v imenu »Kluba ljubiteljev pličarjev« odbornik g. Anton Schuster; v imenu »Kluba ljubiteljev jamarjev« predsednik g. dr. Viljem Krejči in v imenu »Kluba ljubiteljev sportnih psov« predsednik g. dr. Josip Cepuder.

Vsi gg. govorniki so izražali veselje nad ustanovitvijo nove kinološke edince, da se s tem pomnoži število sorodnih organizacij, ki so zbrane pod

okriljem svoje matice »Jugoslovenskega kinološkega saveza«, ter izrazili željo za čim uspešnejši napredek.

Pri volitvah v odbor je bil z vzklikom soglasno izvoljen za predsednika dosedanjí predsednik pripravljalnega odbora g. Oskar Kosler, graščak v Ortneku; za podpredsednika pa istočako soglasno g. Ernst pl. Bernetich-Tommasini iz Zagreba.

V ostali odbor so bili izvoljeni gg.: Goederer Ivan, Ortnek; Payer Oto, Domžale; dr. Lokar Janko, Ljubljana; Jakil Venče, Krmelj; Janežič J., Bizeljsko; Bergan J., Delnice; Fürer Vil., Kočevska Reka; kot zastopnik poklicnih lovcev pa Meglič I., Lom pri Trzinu.

Za preglednika računov sta bila izvoljena gg.: Mr. Ph. Bakarčič Gv., Ljubljana, in Winkle J., Sevnica ob Savi.

Pri nadaljnjem zborovanju je bilo sklenjeno, da znašaj:

Ustanovnina: enkratnih 800 Din in vpisnina 10 Din = 810 Din.

Redna članarina: letnih 40 Din in enkratna vpisnina 10 Din = 50 Din.

Poklicni lovci plačajo letnih 20 Din in enkratno vpisnino 5 Din = 25 Din.

Za klubove znake se določi cena 30 Din; znak si mora nabaviti vsak član ob sprejetju v klub.

Dosedaj klubu prijavljeni člani se sprejmejo na ustanovnem občem zboru en bloc, o kasneje prijavljenih pa se bo sklepalo na odborovih sejah kluba. Imena se objavljajo v strokovnem glasilu

»Lovcu« in če ne bo odnikoder tehtnega ugovora, poslane sprejem definiriven.

Po sprejetju proračuna za tekoče poslovno leto, nekaterih samostojnih predlogov in slučajnosti je bilo zborovanje ob 20. zaključeno.

Ob 21. se je vršilo posvetovanje nekaterih v družbi ostalih gg. odbornikov

in članov načelstva J. K. S. v svrhu predpriprav in za ostalo razdelitev funkcij v odboru ter drugih smernic.

Vse dopise, ki se tičejo kluba, je nasloviti na tajnika g. Ivana Goedererja, upravitelja, Ortnek, Dolenjsko; vse denarne pošiljke in sem spadajoče zadeve pa je nasloviti na blagajnika g. Otona Payerja, knjigovodjo v Domžalah.

P. Ž.

IZ RIBARSKKE MREŽE

Edinstveni ribarski zakon za kraljevino Jugoslavijo. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je na novo predelalo osnutek edinstvenega ribarskega zakona ter ga bo razposlalo ribarskim strokovnjakom in banskim upravam, da se o njem izjavijo. Po prejšnjem osnutku so imele nadzorstvo ribarstva oblastne samouprave, ker teh ni več, je bilo treba osnutek na novo predelati. Ko se bodo o osnutku izjavili strokovnjaki in banske uprave, bo sklicalo ministrstvo za poljedelstvo ožji odbor za sestavo ribarskega zakona. Ko bo ožji odbor končal svoje delo, bo razpravljal o zakonu širši odbor, ki bo zakon dokončno redigiral.

Bolezen ščuk v Vrbskem jezeru. Prejšnja leta je v Vrbskem jezeru zelo razsajala kuga, ki je ogrožavala obstoj ščuk v tem jezeru. To leto pa je bolezen skoraj popolnoma izginila. Domnevajo, da je temu vzrok pretekla huda zima. Bolane ribe so poginile baje od gladi, ker so bile zbog bolezni neokretne in si niso mogle poiskati hrane, ko je bilo jezero zamrzlo in voda radi tega neprozorna.

O boleznih ščuk. Zadnja leta se je pojavila v raznih vodah kuga, ki je povzročila umiranje ščuk. To kugo so opazili pred leti tudi v gornjem toku Ljubljanice. Osobito huda je bila ta kuga v Vrbskem jezeru; pa tudi v drugih evropskih jezerih je napravila veliko škodo. Vzrok te bolezni še ni dognan. Ugotovili

so pa, da se pojavlja brez izjeme spomladi, med drestjo in po njej. Kuga se pojavlja na koži; nastanejo vnetja v staniču kože, začena se nabirati sokrvice, koža polagoma odmira in odpada, tako da se pokaže na dotičnem mestu miščeve.

Domnevajo, da je neposredni povod kuge drest. Ob drestu se ribe pri drstnem aktu odrgnejo na vejah in bičevju, rane se inficirajo, nastanejo vnetja, kjer se naselijo razne bakterije. In res so našli pri bakteriološki preiskavi v teh ranah bakterije najrazličnejših vrst.

Kugo je moči omejiti le s tem, da se nemudoma odstranijo iz vode vse poginule in onemogle ribe, da se bolezen ne širi.

Markiranje rib v Donavi. »Allgemeine Fisch-Zeitung«, 24. številka, poroča, da so spustili koncem novembra 1929 na pobudo bavarskega društva poklicnih ribičev v Donavo 560 rib, težkih 50 do 400 g. Nekaj rib so spustili na progi Oberalteich-Reibersdorf, nekaj pa na progi Eberau-Kössnach. Vse ribe so markirali s plombami iz aluminija, ki so jih pritrdili ribam na hrbtno plavut. Namen tega vlaganja je bil, ugotoviti, kako daleč se selijo ribe navzgor po Donavi. Vse ribarske upravičence v Donavi so naprosili, naj obveste o lovi markiranih rib krajevno oblastvo; za tako obvestilo dobe premijo. Na uspeh tega markiranja čakajo z velikim zanimanjem.

Morski pes v Bakarskem zalivu. Priroda, štev. 8/9, poroča, da so ujeli v Bakarskem zalivu 28. septembra 1929 morskega psa, težkega 150 kg. Riba se je ujela v mrežo, pripravljeno za tunine.

Propaganda za konzum krapov v Nemčiji. V Nemčiji je ribnikarstvo zelo razvito. Da se more produkcija še bolj razviti, je treba dvigniti izvoz in konzum. Da se poveča konzum, so začeli producenti krapov razvijati veliko propagando. Če se bo pa dvignil konzum, bodo producenti seveda zvišali cene. To je tudi glavni namen te propagande. Enako propagando so začeli v Nemčiji tudi za konzum morskih rib. Kakor znano, je ribje meso zdravo in lečno, propaganda torej ni le gospodarskega, nego tudi higiениčnega pomena.

Urad za preiskavo ribjih voda. Zanimivo je, da je začela tudi že industrija ugovarjati proti onečiščenju voda. Nekatere vrste industrij potrebujejo primeroma čisto vodo za svoje obrate. »Neud. Fischerei-Zeitung« poroča v 48. številki, da je sklicala glavna gospodarska zbornica v Šleziji na dan 1. oktobra 1929 zborovanje industrijskih interesentov radi ustanovitve urada za preiskavo ribjih voda. Naloga tega urada bi bila, preprečiti ali vsaj omejiti onečiščenja voda in nasvetovati, kako naj se očistijo tvorniške odplake, preden jih izpuste v ribje vode.

Omenjeni pojav je zanimiv, ker kaže, da so se začeli grehi industrije maščevali nad njo samo.

Elektrika kot očuvavno sredstvo za ribe. Z električno strujo je mogoče utesniti ribam svobodo gibanja, da ne zaidejo v vode, kjer jim preči nevarnost. Često zaidejo ribe ob selitvi v vode, kjer poginejo, ker jim primanjka hrane, često zaidejo tudi v kanale in mlinščice, kjer jih uničijo turbine. Te nevarnosti bi se mogle odstraniti na ta način, da se nevarnostni predel zapre z električno strujo, ki onemogoča ribam prehod v ta predel. Neki ameriški zavod je dosegel s takimi poizkusi dobre uspehe.

Donos nemškega pomorskega ribarstva je leto za letom večji. To kažejo sledeče številke: Leto 1913. so ujeli v Nemčiji 180.000.000 kg morskih rib, vrednih 45 milijonov mark, leto 1924. 217.570.000 kg (55.112.800 mark), leto 1927. 247.250.000 kg (62.596.000 mark), leto 1928. pa 270.903.000 kg (73.656.000 mark).

Konzum morskih rib v Nemčiji istotako stalno raste; l. 1923. je znašal 5 kg, leto 1928. pa že 8-8 kg za leto in osebo.

Zanimivo je, da uvaža Nemčija še vedno več morskih rib, kakor jih izvažajo. Uvoz je znašal l. 1928. 282.765.000 kg.

Donos sladkovodnega ribarstva v Nemčiji ni točno znan, ker ni natančne lovne statistike; cenijo ga na 63.849.725 kilogramov, vrednih 74.864.332 mark.

Iz »Ost. Fisch.-Ztg.«

Sluh rib. Raziskovalec Frisch v Münchenu se bavi že dalj časa s poizkusi, da preizkusi sluh rib. Poizkuse je delal s somiči (amius) in s pisančki (phoxinus). Bile so po večini slepe ribe, ki jih je navadil na gotov glas. Ko so slišale ta glas, so se pojavile na vodni gladini, da dobe hrano. Uporabljal je v ta namen piščalke, zvonce, strune in dr.

Iz »Neud. Fisch.-Ztg.«

Kročka vidra. Dva pruska ribiča sta z dresuro navadila mlado vidro, da je skočila, privezana na vrvico, v vodo in lovila toliko časa, da je ujela ribo. Ujeta ribo je prinesla iz vode in jo položila gospodarju pred noge. Spala je v košarici in se dala poljubno božati; tudi z domačim psom in mačko se je sprijateljila. Na gospodarjev klic je pritekla in ga spremljevala kakor psiček.

»Neud. Fisch.-Ztg.«

Furunkuloza postrvi v gorskem jezeru. »The Fishing Gazette«, št. 2741, poroča o furunkulozi, ki se je pojavila v nekem jezeru, ležečem 500 metrov nad morsko gladino. Jezero ne onečiščajo nikake odplake; nikdar niso spuščali v jezero zaroda iz tujih vališč, ker ima jezero lastno vališče. Domnevajo, da so prenesle kugo plice selivke.

Razglas. Lov krajevnne občine Križe se bo dal v zakup na javni dražbi v občinskem uradu v Trziču dne 20. februarja 1930 ob 9.

Zakupna doba bo trajala od 1. marca 1930 do 31. marca 1935. Zakupni in dražbeni pogoji se lahko upogledajo ob uradnih urah v uradu srezkega načelstva v Kranju. — Srezki načelnik: Žnidarčič, I. r.

*

Lovske patrone, basane z Rottweilskim brezdimnim smodnikom, ima v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9.

Prevzema v komisijsko prodajo rabljeno orožje in posreduje najugodnejšo prodajo. Priporoča svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav, pasti za divjačino in vse potrebščine za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljšo montira daljinogleda na puške. Popravlja ribarsko orodje po najnižjih cenah. Ima zastopstvo ene najboljših tvornic orožja: Gebrüder Merkel, Suhl. Ceniki te tvrdke so na razpolago.

Irska seterja, psa in psico, po sedem mesecev stara, še brez dresure, proda po 1500 Din ing. Korber v Rimskih toplicah. Za dobro ceno se odda istotam tudi mati teh psov, dve leti stara, posebno lepa in izvrstno dresirana.

Kratke lovske jopiče, Hubertus-plašče, pelerine v olivnozeleni in sivi barvi, pristno volnene, in vsa druga oblačila za šport, vsakdanjo rabo in za razne prilike nudi v jako trpežni izdelavi in po najnižjih cenah tvrdka I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Kdo bi vzel v službo ali pomagal do nje za takoj ali pozneje res poštemu, pridnemu in izkušenemu veččaku v kletarstvu, vinogradništvu, sadjarstvu in vrtnarstvu? Zmožen je napraviti trtnico in drevesnico. Gre tudi izven dravske banovine. Cenj. ponudbe na »Lovca« pod »strokovnjak«.

Letošnjega srnjaka, lepega, zdravega, udomačenega, proda Franc Knez, Irgovec v Št. Rupertu pri Mokronogu. Cena po dogovoru.

Psico »Bistro« iščem. Dne 24. septembra 1929 mi e nekdo odpeljal psico »Bistro« v Pragerskem. Psica je kraškodlak nemški ptičar, rjave barve z belo liso pod vratom, kurtirana, sparjena 1. septembra l. l. z »Bojem« v Framu. Obveščene so žandarmerijske postaje. Kdor kaj ve o tej psici ali jo je posredno ali neposredno morebiti kupil od kakega lovca, naj to proti nagradi sporoči lastniku Tomislavu Brajkoviću, b. pešad. poručniku v Varaždinu.

Iz uredništva. Odbor S. I. D. je na seji dne 20. decembra 1929 poveril uredništvo »Lovca« meni. Ko prevzemam ta posel z današnjo številko, prosim vse dosedanje gg. dopisnike, naj ostanejo še nadalje zvesti sošrudniki našemu glasilu, prosim pa tudi vse druge lovske tovariše za prispevke, da bo vsebina lista čim bolj raznovrstna.

Z lovskim pozdravom!

Dr. Stanislav Bevk,
prosvetni inšpektor v p.,

Ljubljana, Aleksandrova cesta 10, pritl.

Telefon št. 2185.

Srnjad pozimi.

lnž. dr. Viko Jeločnik:

Samotarji.

Poslovila sva se in odšla v zgornje prostore. Spravljal sem se spať, ker jutri bo treba zarana iz postelje. Prijatelj S. odide v svojo spalnico, pa se skoraj vrne s trebušasto steklenico »vizirne vode«, kakor je sam imenoval karpatsko »borovičko«, ki se lahko kosa z našim najboljšim brinjevcem. Nalil je dve čašici, sedel na mojo posteljo in začel nadaljevati pred večerjo početi razgovor.

»Kmalu, ko si koncem septembra odšel, sem moral tudi jaz odftod. Navozili smo še jelenom krme sem gori in Vincenc je z bratom in dvema gozdnima paznikoma uredil krmišča. Vse je kazalo na rano zimo, ki je res kmalu nastopila.

Mesec dni nisem slišal skoraj nič od doma in od tod. Ko pridem ranjen začetkom novembra v bolnišnico v B., dobim sporočilo od sosednjega nadgozdarja — saj to originalno korenino poznaš —, da me v kratkem obišče.

Res prilomasti lepega dne in od njega sem zvedel sledeče:

Sredi oktobra se je pojavil v knezovem, še češče pa v mojem lovišču zopet zagoneŧni divji lovec in ves sum je letel takoj na ubežnika »črnega Ferencza«.

Tu in tam strel, največkrat v večernem mraku in ob stečinah divjačine, ki iz goščav prihaja na plan ali se pomika proti krmi-

ščem; plen je bil navadno manjši komad: srnjad, enoletno jelenče ali košutica, ki se lahko in hitro zavleče v goščo, tam razdene in potem razkosana spravi čez mejo.

Sledovi so vodili na občinsko zemljo, odondod jim pa po zvoženih in shojenih blatnih kolovozih in kmetijskih potih ni bilo mogoče dalje slediti. Vendar vemo že iz prejšnjih časov, da so vaščani v K., najboljši odjemalci ukradene divjačine.

Posebno lastnik neke žganjarne in branjarije, zloglasni Jurček, ki je sedel že parkrat zaradi tega v zaporih, je bil zaščitnik »črnega Ferencza« in podobne sodrge.

»Črni Ferencz« sam pa je ostal povsem neviden, pravi samotar. Kje je prebival, ne ve nihče, pod pošteno streho gotovo ne. Odkar mu je bilo pri lepi Anuški spodletelo in sta se pokala z Vincencem, ga seveda na »lovski ravni« ni bilo več videti.

V šumi pa je umel sledove tako prebrisano zakrivati, da smo vedno šele po strelah s pomočjo psa barvarja izsledili zakopane ali v suhem listju zakrite iztrebke ubite divjačine. Seveda, kje je zlikovec že bil, ko smo ga počeli slediti — in kaj se pravi v tej divjini držati sled, več sam dosti dobro iz lastne izkušnje.

Da na kratko končam:

Vincenc je bil noč in dan v lovišču in tatu na sledu. Doma pa je škripal z zobmi, skoraj ni jedel niti spal, in krel, da mora dobiti lopova v pest, bodisi živega ali mrtvega.

Sredi oktobra je divjal tu silen vihar in dež je padal, pomešan s snegom. Vincenc se ni vrnil s svojih pohodov večkrat po dva ali tri dni in je prenočeval v lovišču po bajtah in skednjih, na visokih čakališčih pa je prežal od zore do trde noči. Doma zaradi tega niso bili v skrbeh. Ko se je pa zvedrilo od burje in je padel nato precej globok sneg in Vincenca tudi četrti ali peti dan ni bilo domov, sta se spravila stari in mladi Vencelj na iskanje. Prehodila sta vse, našla nista ničesar. Napotila sta se k prvemu sosednjemu gozdarju, pa tudi tukaj niso ničesar vedeli.

»Obvestili so me,« je pravil nadgozdar, moj obiskovalec, »o tem in ukazal sem, da se sestanemo zgodaj zjutraj, da še enkrat preiščemo z večjim številom gozdnih delavcev in s psi natančno vse.«

Sledov sicer niso našli, ali ko so se opoldne sešli po dogovoru na »Babini glavi« — saj poznaš tisto skalovje sredi lovišča, kjer sva navadno poslušala še pred zoro, kje se oglašajo jeleni in po tem uravnala zalaz — je iztaknil »Vadasz«, s katerim je bil kljub hromoti prikrevsal iskat tudi stari Venčeslav, vrh »Babine glave« med grmovjem Vincencijevo puško in daljnogled, siromaka samega pa so našli nekaj korakov nižje v hudournikovi

strugi, ki se vleče vstric skalovja navzdol. Ležal je med skalovjem, pokrit z debelimi panji in zasut s kamenjem...

Komisija, ki je na licu mesta čez dva dni vršila ogled, je ugotovila, da je revež zahrbtno ustreljen iz puške risanice velikega kalibra in po vseh znakih, kolikor se je dalo seveda še videti, je bilo soditi, da fant ni bil še mrtev, ko mu je zgradil nečloveški zločinec to strašno grobnico...

Vincenc je opazujoč in prežeč sedel gotovo vrh »Babine glave« in razbojnik ga je z one strani jarka lahko zalezel in spravil zahrbtno v kraj. Pokopali so ga doli pri Sv. Isztvanu.

Moj prijatelj je zamišljen umolknil. Mahoma pa se dvigne in divje se mu zaiskre velike črne oči: »Če je še kaj pravice na svetu, mi ne boš ušel, Ferencz, ko se srečaval«

»Sedaj pa dobro spavaj,« se obrne k meni, »in naj se ti sanja o kaki drugi »črnini«, ne o Ferenczu; mogoče da trčiš jutri s starim samotarjem iz Pilanske skupaj, ki ga poznamo prav za prav samo po sledovih in govoricah, dasiravno bi moral imeti že cel svinčeni rudnik pod kožo, kolikor se je že pokalo po njem. Ob poli petih tedaj na noge in — lahko noč!«

Kaj se mi je sanjalo, prav ne vem. Vse se je mešalo povprek: jeleni, Vincenc, moj gazda; črni Ferencz, ki meri s puško name. Počilo je, pa ne iz puške divjega lovca — Venčeslav je krepko potrkal s pestjo na vrata; ura je bila štiril

Mahoma sem bil na nogah in za četrť ure sva sedela s prijateljem v dolnji sobici pri zajtrku.

Venčeslav, že popolnoma opravljen, je zavozlaval naša nahrbtnika, v katere je spravil zavoje s prigrizkom, steklenico rujnega modranjca in nekaj jabolk; iz svojega pa sem pridejal po eno škatlico cigaret.

Stopili smo na plan. V višavi je zamolklo vriščalo in z roba Pilanske se je čulo vrvenje in hrup v bukovju — jug je pihal z vso močjo in na črnem nebu se je videla ena sama zvezda.

»Dež bo, ali pa še sneg,« reče Venčeslav, »in suhi ne pridemo domov. Za zalaz ne bo slabo; ob takem vremenu gre divjačina v visoki les in na jase.«

Molče smo prekoračili »Lovsko ravan« in krenili na vozni pot. Tema je bila in čestokrat sem se spotaknil in zaletel, dokler se oko in noga nista privadila noči in razritega pota.

Pri majhni brvi se ustavimo. Tu je vodila moja pot strmo v rob Pilanske, moj prijatelj pa je imel zložnejšo ali daljšo pot okrog širokega hriba na ono stran divjega jarka.

»Na svidenje opoldne pri stari apnenici, lovski blagor in — ne streljaj okrog vogla!«

Razšli smo se. Počela sva riniti z Venčeslavom po strmi, spolzki stezi navzgor. Odpel sem telovnik in srajco za vratom in se polagoma spravil v tisti, vsakemu hribovcu in planincu znani korak: malo na levo, malo na desno in malo navzgor! Hitro ne gre, ali sigurno.

Prišla sva na precej položen rob. Nad nama črno nebo, pod nama črna globina. V vrhovih je tulil veter in posamezne težke kaplje so padale poševno na tla. Počasno sva lezla dalje. O jutranji zori še ni sledu...

»Sediva tu ob razpolju, še imava pol ure do strelne svetlobe,« šepnem svojemu spremljevalcu, »divjačina je gotovo blizu, ki bi jo v temi samo brez potrebe in koristi plašila.« Sedla sva pod bukev na nahrbtnike.

Iz žepa sem izlekel škatlo nabojev. Šest sem jih stlačil v magacin in nabojišče Schönauerice, ostale štiri pa spravil priročno v desni mali žep suknjiča. Zapalim cigareto; molče sediva. Vefika uharica se je primajala tiho mimo naju in tajinstveno odplula v temni les; na rebri na levo se je čulo stopicanje divjadi in posamezni kratki skoki v velem listju.

Jelen, vračajoč se s paše v goščo, je podrgnil z rogovjem ob vejo, da je zabrnelo... »Ta ima svojih šest na vsaki strani,« je šepnil Venčeslav, »čas je, da greva!«

Polagoma se je začelo daniti. Dež je vedno debelejšje kapal in veter je postajal vedno jačji, čim više sva prihajala.

Skoraj me je počelo zebsti...

Po slabi stezi zdrobljenega laporja in škrlja sva zavila na desni rob Pilanske. Podal sem Venčeslavu usnjati suknjič in obesil okrog vratu lovski dvogled. Daljnogled za risanico sem vlaknil v hlačni žep. Tu v lesu ga najbrž ne bo treba, in bi bilo še težje ga uporabiti.

Počasi je šlo vprek. Mrzle kaplje so mi škropile za vrat in v obraz, po hrbtu pa me je grel napor.

Vse naokrog mrlvaška tišina... Tajinstven je vsak zalaz v prvih jutranjih urah, ali v teh obsežnih karpatskih loviščih te pretresa nekaj kakor groznica.

Če nimamo kakega nepovabljenega gosta in tekmeča, smo mi trije, razen paznikov, na 200 kvadratnih kilometrov edine krščene duše...

Že se je precej dobro videlo, posebno tam, kjer je ležal sneg med drevjem. Prispela sva v »krvavo grapo«, ki ji je ime

odtod, ker se preliva po njej železnata rjavordeča, umazana voda, ki izvira izpod skalnate stene. Nad njo se razprostira obsežna, z redkim bukovjem, praprotno in visoko travo porasla usedlina.

Steza vodi kraj te globeli, da se vidi vánjo in v strmo, kamenito pobočje Pilanske. Snel sem risanico z rame... Nad steno je bil podrli vihar orjaško bukev, ki je v padu zlomila in sklestila še več mlajših. Zlomljeno vejevje in izruvano koreninje leži vsevprek. Velike skale štrle pomešane z rušami razdrte zemlje prav na stezo.

Tu bo treba polomijo obiti, inace brez ropota in hrušča ne pridem dalje. Venčeslav se je bil že vzel v breg proti levemu robu in mi molil roko, da splezam navzgor... kar zahrušči vejevje med polomljenimi debli in na par korakov pred nama, tik steze se izrine izmed vejevja in ruš črna, skoraj meter visoka pošast z ogromno ščetinasto glavo.

Hudobno se iskriča majhni, krvavoobrobljeni očesci izpod naježenega čela, iz odprtega žrela prše bele pene in ob vsaki strani štrliča navzgor in na stran bela čekana, besno udarjajoča ob brusilnika v zgornji čeljusti. Na temenu in na vratu se ježi zverini žičasto ščetinje...

S a m o t a r j e ...!

Bliskovito krene proti meni — nikdar ne bi verjel, da more biti takšna težka divjad in v takem terenu tako okretna — puško sem imel v desnici, ali kako sem odprl kočnico in kopljo spravil k licu, še danes ne vem. Samo to mi je še v spominu, da mi je zadnji trenutek, ko je merjasec bil v zalehu že tik pred menoj, šinilo v možgane: pomeri visoko!

Sprožil sem in v vollem puku težke Schönauderice 9.5 mm sem odskočil na levo v breg — najsi bo, kar hoče — mimo mene pa se je zadrevila kakor težka skala rušeč pod seboj kamenje, zemljo in vejevje — ustreljena zver.

Precej sem imel že opravili s prašiči; največ na zalazu in čakanju, manj pri gonjah, in nikdar še nisem bil napaden, tudi od ranjenih merjascev ne; ta samotar se me je pa lolil vprav brez vzroka, saj bi jo bil lahko ubral naravnost nizdol...

Urno je skočil Venčeslav na stezo, karabinko je bil snel in pripravil za strel, ko je ugledal napadalca. Prišel pa bi bil nemara prepozno, da nisem pravočasno užgal. Radostno muzajoč je kazal na velikansko črnosivo klado, ki je obvisela med podrhtim bukovjem v grapi pod stezo. Še so se nalahko majale in rahlo pokale veje pod velikanovo težo. Oprezno sva se spustila od strani navzdol. Puški za vsak slučaj pripravljeni za strel. Z merjascem se ni šaliti...

V vejevje zaril je ležal že mrtev bajeslovni pilanski samotar! Ogromna, dolga in široka mrkoščetinasta glava, iz katere sta širlela za ped dolga blesteče izbrušena čekana, krvavopenasto žrelo, podkrvavljeni, v hudobnem svitu mežikajoči očesi in nad temenom in vratom širleča, ščetinasta dlaka je dajala vsej orjaški postavi te mrcine še v smrti impozanten pogled; vtis naravne, vsemu kljubujoče moči in samolastnega, viteškega junaštva, ki se je moralo ukloniti samo močnejši sili uma in moderne tehnike!

Pred dvema stoletjema bi bilo najino srečanje malo drugače izpalo.

»Za danes sva, mislim, opravila,« rečem, snamem klobuček z glave in si otarem znoj, ki mi je v debelih kapljah lezel po čelu. Tresel sem se, ker sedaj me je popadla lovska mrzlica, ki je pred strelom že davno več ne poznam, pač pa tem hujšo po strelo.

Potem sva pregledala natanko orjaka, kateremu je udaril strel v sredo med obe očesi. Slaba bi se mi godila, da je šel le nekoliko drugačno pot!

»Vrni se nazaj domov in pripravi vse, da spravimo merjasca do drevi doli. S konjem ali volom tu-sem ne moreš; kreni po kolovozu skozi Bahenco in mimo stare apnenice, kjer nas itak čaka gospod S.«

Utrgal je še vejico od pritikavega hrasta, jo pomočil v merjaščevo kri in mi jo na robu klobuka ponudil z lovskim pozdravom. Zataknil sem vejico s primerno zahvalo za svoj stari klobuček, ki me spremlja že čez dvajset let po vseh lovskih potih.

Venčeslav je odhitel nizdol, jaz pa sem se spravil nad ustreljeno mrcino, da ji odprem trebušino. Prašič neverjetno hitro zadahne, če leži neotvorjen samo par ur. Položil sem nanj hrastovo vejico.

Oprtal sem nahrbtnik in repetirko in jo mahnil počasi po robu naprej. Dež je še vedno škropil in veter je tulil.

Nekako čudno mi je bilo pri srcu; veselilo me je, in koga bi ne, ki ima lovsko žilo in kri v sebi, da sem podrl tega orjaka. O njem se je vil že cel venec pravljic in dobro sem vedel, da je vrgel nanj oko tudi moj prijatelj in še marsikateri v okolišu. Vendar nisem občutil istega zadovoljstva, ki me drugače navdaja, če po utrudljivem zalazu in boreč se z bistrimi čuti oprezne divjačine naposled vendar stojim pred plenom in zatikam težko zasluženo vejico za klobuk.

Vsa stvar se je odigrala tako hitro, brez predhodnega, živčevje napenjajočega boja, da sem si bil kljub smrtni opasnosti prav za prav v svesti nezaslužene zmage.

Razen par košut in dveh srednje dobrih jelenov vso pot nisem videl ničesar. Jelen je bil že v lovopustu, po košutah me pa ni skominalo. Veter je bil preveč nestalen, nagibal se je po severu in divjačina je že počivala ali stopicala za rob v zatišje.

Kmalu sem dospel na dogovorjeno mesto pri stari apnenici in že od daleč ugledal prijatelja, ki je hodil pripognjen ob ograji in skrbno gledal po fleh, kakor da nekaj išče.

Ko pridem bliže, takoj ugleda okrvavljeno vejico na mojem klobuku in vpraša, kaj je bilo. »No, nič posebnega,« mu kolikor mogoče malomarno odgovorim. »Samo za pilanskim samotarjem ti ni treba več trgati čevljev, še danes ga boš imel na 'Lovski ravni'.«

— Skoraj me je bilo sram te hinavščine... Lovske nevoščljivosti moj prijatelj ni poznal, posebno do mene ne, in kdor je imel srečo, da je smel nositi risanico v tem lovišču, je bil zanj kot gost prvi na redu; dokler ni ležal jelen ali srnjak, ki je bil gostu namenjen, sam ni sprožil.

Danes pa se mi je zdelo, da leži neka nejevoljna črta med obrvmi na njegovem čelu, in že sem mislil početi svojo povest — kar mi molče pokaže na stezo ki je tekla poleg ograje navzdol. Videl se je v raztopljenem snegu in vlažni glini precej natančen odtis velikega čevlja s podkvico na peti — prava vojaška »čizma«. Gozdni pazniki take obutve tod niso imeli.

Oni, ki je te čevlje nosil, je bil preplezal žično ograjo knezovega lovišča in napravil nekaj korakov po stezi, kjer je sledu nenadoma zmanjkalo. Sezuti je moral čizme, kajti dalje so se le še nejasno videle navzgor vodeče stopinje bosih ali v debelih nogavicah tičečih podplato.

Na vsak način skrajno sumljivo!

Spogledala sva se — in ena misel nama je šinila v glavo: »črni Ferencz«!

Nehote sem snel risanico...

Če je lopov tu, in ni dvoma, da je prišel že pred dnevom, se bo gotovo zopet tod nekje vrnil, ko bo zapazil, da nas je več v lovišču. Tudi bo čutil Venčeslava, ki mora priti opoldne skozi Bahenco tod okrog po ustreljenega samotarja.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Čar zimskih noči.

Odkar sem se po upokojitvi preselil z Gorenjskega v Šiško, me pride dokajkrat obiskat kak lovski prijatelj od gôrej. Navadno se shajamo v gostilni gosp. Petra Stepiča, ker ni kmalu vina, ki bi napravil človeka tako zgovornega, ko njegov pikrčan, kar je ravno prav, saj si imamo, kakor je pri lovcih že stara navada, tudi mi mnogo povedati od zdaj in o preteklih časih.

Zadnjič sem pa, žal, zamudil neki tak sestanek in prišedši k Petru, mi pove ta, da me je čakal moj stari prijatelj Jaka, in ker me le ni in ni bilo — zakasnil sem se bil namreč na lovu — je moral po svojih opravkih. »No, kaj pa je kaj novega povedal?« vprašam, misleč, da bom zvedel kaj o gôrejšnjih lovih. Toda namesto tega mi pove, kako je bil Jaka čezme, češ, kako da sem postal len, ker zdaj, ko imam na dan po dvajsetštiri ure prostega časa, ne napišem ničesar več za »Lovca«. Dejal je, da sem prej, ko sem imel šolo, velik vrť, čez sto panjev čebel, bil urednik »Čebelarja«, veliko ribaril in še več lovil ter se tudi ne izogibal prijateljske družbe, vendar še našel časa za kak članek, zdaj pa menda da samo spim.

Takega mnenja je bil ta moj ljubi Jaka, ker ni vedel, da je razen lenobe mogoč še kak drug vzrok, ako človek nima veselja do pisanja zabavnih člankov. Da bo pa sodil o meni zopet bolje, sem takoj takrat ob božanstvenem pikrčanu sklenil nadaljevati, oziroma skončati izredne doživljaje pikrčanu v zimskih nočeh.

Poročam naj o najboljšem uspehu, ki sem ga sploh kdaj imel na svojih premnogih ponočnih pohodih, in kakršni so zelo zelo redki pri tem načinu lova.

Bilo je na Vačah nad Litijo, kjer se je lov zaračunaval županu v plačo za letnih deset goldinarjev. Župan sam pa ni bil lovec, ampak je imel starega možička za lovskega čuvaja, ta pa tudi že od starosti vsega nadložnega psa. Takoj po svojem prihodu na Vače grem k županu in ga vprašam, pod kakšnimi pogoji mi dovoli nesti včasí puško na izprehod? »Za deset goldinarjev in za dva goldinarja zapitka letno je lov vaš, dokler bom jaz župan.« Nimam še pravega pojma o nebeškem veselju, ali če je táko, kakršno me je obšlo takrat, tedaj naj sveti Hubert o kritičnem času ne pozabi name, ga lepo prosim!

Vam, gospod urednik, so Vače znane še izza časa, ko ste hodili obiskavat svojo sestro, ki je obenem z mano poučevala vačansko šolsko mladež. Morebiti se še spominjate bistrega

»Žegnanega studenca«, izvirajočega doli pod Vačami tik stare ceste, nekako sredi dolgega in strmega klanca s savske strani. Veste, to je v tisti majčkeni dolinici med Brinjem in Hruševjem, kjer je stala pozneje ob graditvi nove ceste ona lesena baraka, ki je v nji točila brhka Madžarka neko zelo dobro, a prekvalo močno ogrsko vino. (»Aha, zopet vino!« — bi se utegnil spotakniti nad tem stvarnim poročilom kak posebno strog abstinent — hm, če je med lovci sploh kateri.)

Od tega studenca je — če gledamo gor proti Vačam — na desno Hruševje, po pobočju obrastlo, zgoraj pa po večjem obdelano gričevje, na levo nekoliko nižje Brinje, za Brinjem pa velikanska globel vredna svojega imena Vice. Na južni in deloma na zapadni strani Brinja je bil svet pred novo cesto grozno grd; navdušen planinec bi seveda rekel: »Ho, krasno, divno!« Večje in manjše skale so ležale vse križem druga na drugi, prav kakor v Zarici nižje Kranja, vmes pa je životarilo starikavo brinje, šipek, krivenčasti črni trn in češminje, torej samo izbrano trnčasto grmovje, ki se je strnjalo v za človeka neprodirno goščavo. Še psu gorje, če je zašel v ta labirint! Moj zelo ostrí brak »Veles« je prišel v tej gmoči, ko je preganjal lisico, ob eno oko.

In tu si niso dajale lisice svojih »randijev« samo med svojim plemenjenjem, temveč so se zadržavale notri ob vsakem času. Ali dobiti jih! Le kadar je bil velik sneg, vreme južno ter zato v špiljah prezagaten zrak, da so hodile — najrajši takole od desetih dalje — ležat na mehki sneg na ploščatih skalah, sem katero pihnil od vrhnjega roba dol, zakaj gornji del Brinja je bil lepo gladek, in se je dalo tam dobro zalesti.

Žegnani studenec je bil križišče menda vseh lisičjih poti od Slivne do Svete gore in bližnjega Zasavja, tako je bil okoli njega sneg vedno prestopican. Ne vem, kak ceptec je vlekel lisice nase; so se li hodile gledat v koteljco z biserno, živosrebrno vodico, kali? Hrane itak niso dobile v nji nikake, napile bi se pa tudi lahko drugje. Bilo pa temu vzrok to ali to, boljšega prostora za nočno čakanje si ni bilo mogoče želeti.

V pravšnji strelni oddaljenosti od studenca sem vkopal z rovnic v peščeno melino nad staro cesto na hruševski strani udoben sedež, odkoder sem lahko pregledal precejšnji del Brinja in spodaj nagromadenih skal. Takrat seveda še ni bilo tam barake in lepe Madžarke z njeno čudovito črnino. (Psst!) Sedež in podnožje sem obložil s suho deteljo, katere sem si bil »izposodil« za dobro naročje iz dokaj oddaljenega kozolca.

Naposled sem nadrgnil še studencu najbližje skale s slankovimi ostanki in razmetal teh v primernem obližju za pol peharja,

ker tega blaga sem dobil v zimskem času v prodajalni na pošti vedno v izobilju. Vse to sem bil napravil že nekaj dni, preden je bila luna godna za moj namen.

Lisica navadno ne pride ponoči tako kmalu na plano ko zajec; samo za enkrat vem, da sem jo ustrelil že ob osmih. K Žegnaneemu študentu sem pa šel čakati — ko je imela luna že dovolj svetlobne moči — precej zgodaj, to pa zato, ker sem slutil lisico v skalovju pod Brinjem, in da bi mi ne odšla že prej po svojih, v človeškem in posebno še v lovskem zmislu, krivih potih. Kmalu po sedmi uri sem že previdno prilezel do pripravljenega sedeža. Kako pa se začudim, ko zagledam okoli nastlane detelje vse polno zajčjih bobkov. Premišljajoč, kako bo na deteljo navajeni zajec, če pride in najde tam mene, iznenaden, pregrnem sedež in podnožje z gorkim kosmatim kocem ter sedem nanj, ne da bi si zavil vanj tudi noge, ker mi je bilo od hoje več ko dovolj gorko. Pripravim si puško in začnem opazovati lepo osvetljeno Brinje ugibajoč, odkod neki jo bo primahala lisica, kateri v prvi vrsti je bil namenjen moj ognjeni pozdrav.

Oprezujem še prav malo časa, in že priskače kar po sredi ceste dol proti študentu majhen zajček, najbrž kateri izmed najmlajših vnučkov svojega rodu. Vštric študenta se nekoliko ustavi, strižeč z ušesoma na vse strani, potem nekaj skokov prav tik do mojega neprivihanega koca in napravi možička, kakor bi me prav lepo proskal, da naj se skidam z njegove detelje. Jaz pa tega nisem hotel storiti, ampak sem kar nepremično sedel in ga smehljaje motril izza polodprtih vek, nakar je zopet, očitvidno užaloščen radi moje trdovratnosti, s povešenima uhljema odskakljal na cesto. Zelo hudo mu je moralo biti s praznim želodčkom iti od zasedene večerje, zakaj postaval je še precej časa tam po cesti, neodločen, kam neki naj bi se sedaj obrnil s trebuhom za kruhom, dokler se mi končno le ni počasi izgubil iz vidika tam, odkoder je bil prišel.

Bil sem še majhen deček, ko so mi pravili oče, da so brali nekoč, kako je na nekem lovu pritekel pred olomuškega nadškofa zajec, naredil pred njim možička, a škof ga ni hotel streljati, tako da je zajec srečno odpelal skozi strelno črto. Na vprašanje komornega sluga, zakaj ekselencia ni streljal, mu odgovori ta, da zato ne, ker ga je zajec tako lepo prosil.

Ravno razmišljam to lovsko prigodo, kar se vzpne nekaj metrov od študenta izza neke manjše skale na nekoliko višjo nekaj temnega, a po koničastem gobčku in ušesih takoj ugotovim lisico, ki je obvohalala skalo. Dasi je nisem videl več, ko do polovice pleč, sem vendar užgal ter napeto čakal, če bi bilo

treba kaj popravljati, ako bi namreč skočila izmed skal. Toda lisice ni bilo na pregled, in tudi slišal nisem nikakega šuma, zato vzamem iz žepa drug naboj, hoteč ga zamenjati z izstreljenim tulcem, tedaj jo pa z vso hitrico pribriše dol po robu Brinja proti študentu še druga lisica. Ker sem držal naboj v desnici, sem ga moral radi lažjega proženja izpustiti na koc, odkoder se je tek, tek, tek strkljal po melini navzdol, čemur lisica za trenutek prisluhne, kar pa je zadoslovalo, da se je po strelu zakotalila na čisto prav tja, kjer je pred nekaj minutami sedel užaljeni zajček. Prvič streljano lisico sem našel na mestu, kjer se je vzpela in sesedla v ognju ob skali. Krvava je bila na tilniku, kamor je streljati tudi psa, da pogine hipoma, kakor bi kdo upihnil luč. Tako torej je bila poplačana moja velikodušnost napram malemu zajčku; da sem se znosil nad njim, bi gotovo ne dobil v tako kratkem času kar dveh lisic.

Domov gredé kar po držčnem srenju čez Brinje sem ugibal sam pri sebi, kaj neki mi je moglo starega lisjaka, kakršen je drugi bil, pripoditi ravno pred strel. Da bi lisica pritekla na strel gledat, če je lovec kaj obstrelil, o čemer sem že bral in tudi večkrat slišal praviti, tega nisem mogel nikoli prav verjeti, ker tudi jaz vsaj nekoliko poznam lisičjo previdnost in prevejanost. To me torej tudi v tem mojem slučaju ni begalo, ampak je bilo najbrž tako, da je bil lisjak ob mojem strelu kje onostran Brinja proti Vicam, jek strela se je odbil od nasprotné plati Vic, odkoder ga je slišal lisjak in bežal pred njim naravnost proti meni, kjer jo je izkupil. Jaz bi skoraj dejal, da v najčeščih tozadevnih slučajih premoči lisico odmev, da teče v zanjo napačno smer, lovci pa tudi napačno sklepajo. Saj bi še človek včasí, kadar hribje in doline tako naneso, prisegel, da poje lovski rog v gotovi dolini, ako bi ne vedel, da se nahaja brakir povsem drugod.

Z Brinja dalje prav do pod Vač, kjer sem imel svoj uljnjak, ni bilo nobenega večjega klanca več; ravno prav, saj sta me mrhi lisičji že itak dovolj uznajili. Zato vržem pri klopici poleg uljnjaka zvezani lisici raz sebe, pregrnem klopco s kocem ter si počivajoč ves zadovoljen zapalim že zelo zaželeno cigareto.

Opazujoč, kako se vije tobakov dim dol proti dolini, zagledam koncem kakih poldrugsto korakov dolge njive, ki je segala takrat blizu do uljnjaka, nekaj kakor kakšen mejnik, česar pa prej ni bilo, saj sem šel ravnokar tam mimo. Čim bolj gledam in gledam, tem podobnejše je bilo sedečemu zajcu, kar je v resnici tudi bil; pa kakšen!

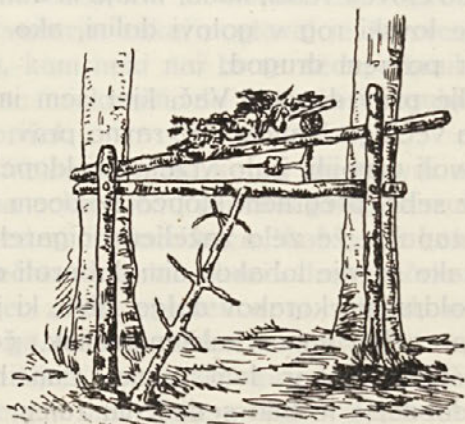
Poleg njive je rastlo nekaj češpelj, iz čijih korenin je poganjalo mnogo manjših debelc, kakor je to videti večkrat na neoskrbovanih

vrtovih, a klopki najbliže je stala jablana, od obilnega snega precej okrehana, tako da so nekatere nalomljene veje visele kar do tal. Da ljubi zajec pozimi jablanovo brstje bolj od vsakega drugega, je znana stvar, zato sem takoj vedel, da mikajo tudi tega ravno te odkrehnjene veje, ter da bo kaj kmalu delal družčino lisicam ob klopki. Sicer se je nekoliko obotavljal med mladimi češpeljicami ter odščipnil tu pa tam kako mladiko, ali naposled se mu je le zgodilo, kakor sem že vnaprej vedel, da se bo.

Lahko bi se pa marsikateri zajec izognil nesreči, ako bi imel bolj razvit vonj in vid. Ta bi se tudi lahko, saj sem, ko sem se bil previdno in prav počasi pripravil za strel kar tam na klopki, kadil kar naprej v velikih polegljajih, da bi cigareta dotlela čimprej. Dim se je vlekel naravnost proti zajcu, ko je bil že komaj kakih šestdeset korakov blizu mene; še človek bi lahko na tako daljavo ovohal tobak. In preden se je približal prav do jablane, je večkrat mirno sedeč gledal naravnost proti meni, tako da sem že parkrat potipal prožilni jeziček, misleč, da me mora tam na prostem vsak hip prepoznati. Ali ni me, dokler ga nisem imel v taki bližini, da je bilo vsako spoznanje prepozno.

Ob develih zvečer sem bil s težkim plenom že doma, in do dveh čez polnoč je bilo že vse iz kože, zakaj prava igrača je, devati še gorko divjačino iz kožuha, kakor je za lovca dolgotrajna muka, ako mora opravljati to delo na že otrpli živali.

Slednjič naj še posebej zagotovim, da vse to, kar sem povedal, ni kakšna lovskolaťinska bajka. Ne, ni, kakor tudi ne bo bajka, ko bom prihodnjič poročal o neverjetni, a vendar povsem resnični smoli, katero sem imel v drugače najlepši zimski noči.

*Krepelovka (zrušnica) za kune
in divje mačke. (K strani 55.)*

Dr. Stanislav Bevk:

Divja mačka.

Divja mačka (*Felis silvestris* Schreb.) je po naših krajih edina zastopnica mačjega rodu (*Felidae*), odkar ne moremo več risa (*Lynx lynx* [L.]) prištevati stalni divjadi slovenskih gozdov. Pred 100 leti je bilo pri nas risov še precej; v zimi na leto 1855. je videl Erjavec naenkrat tri rise, uplenjene v borovniških gozdih. Zadnjega, pravi, so ubili leta 1870. Verjetno je, da so pozneje še katerega dobili ali vsaj sledili, toda danes — mislim — ni nobenega več. Da so risa v tako kratkem času in tako korenito iztrebili, je po mojih mislih vzrok v tem, da se risova škodljivost prej in laže opazi nego delovanje divje mačke, kajti ris kolje najrajši srnjad in jelenjad, mačka pa napada rajša manjše živali, zato po njej povzročena lovska škoda ni tako očitna. Na ta način se je divja mačka s svojim skritim življenjem obdržala do danes in nikakor ni tako redka, kakor bi mogel domnevati nepoučen človek. Vsako leto uplenijo po naših loviščih nekaj divjih mačk, bodisi da jih postrelijo, bodisi da jih polove v progle ali krepelovke, pa tudi žive mladiče dobe neredko lovci ali pastirji. Skoraj v vsakem letniku »Lovca« čitamo, da je bil v tem ali onem kraju ustreljen divji maček, zlasti iz Bele Krajine

je precej takih poročil. Lovska statistika Slovenije izkazuje n. pr. za leto 1920. divjih mačk 64, za leto 1922. pa 44,¹ »Divja koža« pa je prodala v l. 1929. glasom izkaza v letošnji prvi številki² 55 kož divjih mačk.

Izkazane divje mačke pa gotovo niso vse prave divje mačke, ampak so vmes tudi podivjanka in pa mešanke. Znano je, da se divji maček spari tudi z domačo mucu; take potomke je potem težko ločiti od pristnih divjih mačk. Ker se za mačjega brezna divji maček rad približa seliščem, zlasti če v revirju ne najde svoje vrste nevest, ni izključeno, da se v marsikateri domači muci pretaka nekaj krvi divje posestrime. Take mešanke rade podivjajo in v dveh, treh generacijah postanejo jako slične čistokrvnim divjim mačkam. Lovcu je pač precej vseeno, je li uplenjena mačka čista divja mačka ali mešanica ali pa celo pristna domača podivjanka. Glavno mu je, da jo je spravil iz svojega lovišča. Če je potem še kožo dobro prodal, je tembolj zadovoljen. Meso divje mačke ni vredno nič; svoj čas je veljalo za delikateso, pa časi tistega okusa so se že davno preživel. Dandanes porabi lovec meso za vado lisici, iz nadlahtnic pa si jerebar napravi piščalke.

Divja mačka je vobče sive barve; spodaj na vratu in prsih ter po notranji strani okončin vleče na rumenkasto, grlo pa je skoraj belo; uhlji so na vnanji strani sivorjasti. Med očmi se vlečejo po čelu čez filnik štiri temne proge; srednji dve se strneta na oplečju v razlito plaso, ki drži do repa in oddaja prečne proge po bokih do trebuha. Ob plečih sta še dve krepki, lokasti marogi, noge (nadlahti in stegna) so pa ali poprek progaste ali pa le lisaste. Rep se ne oži proti koncu kakor pri domači mački, ampak je vseskozi enako debel; nekako za polovico je krajši od trupla. Konec je črn; pred njim sta še dva ali trije temni, celi kolobarji, ob sredi pa še trije ali štirje, ki niso tako temni in so spodaj odprti. Prsti so spodaj črnkast. Na vnanji strani prstov zadnjih nog je črna lisa, kaka 2 cm v premeru, sicer pa je stopalo, torej del noge od prstov do pete, rumenkastosivo. Ta lisa, potem oblika in dolžina repa z opisanimi obročki ter temna progasta hrbtna so najbolj zanesljivi znaki za pristno divjo mačko.

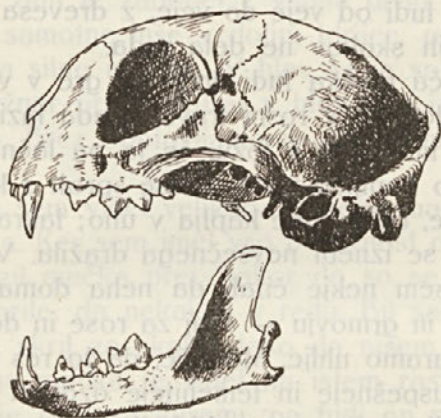
Razen teh navajajo razni raziskovalci še naslednje znake za divjo mačko. Nosni kosli segata navzad dalje pod čelnico nego zgornji čeljustnici. Luknji na nebu ob koncu medčeljustnic sta

¹ Ing. A. Šivic v »Lovcu« 1921, str. 268 in 1923, str. 351.

² Iv. Zupan, Ljubljanski sejmi za kožuhovino.

okrogasti, le nekoliko daljši nego širši, pri domači mački pa sta najmanj dvakrat tako dolgi kakor široki. Lobanjske kosti so tenke, zato tehta lobanja divje mačke manj nego enako velika domače. Koža na nosu je vedno mesnatordeča, na ustnicah pa črna. Črevo je za tretjino krajše nego pri domači mački. Dlaka divje mačke je daljša in nekoliko trša, zlasti dolge so tipalne ščeline v gornji čeljusti.

Domača mačka ne doseže nikoli velikosti dorele divje mačke, ki zraste 1 m dolga, včasih še nekoliko daljša. Navadno meri po dolgem 60–90 cm, od katere mere odpade na rep 30 do 36 cm. Težka postane do 9 kg, na zimo katera celo težja, ko se ji nabere na drobu mnogo maščobe. Ker resasta dlaka štrči od trupla in se ne prilega, je videti mačka v život močnejša, nego je v resnici.

Lobanja divje mačke.

Maček je za spoznanje večji od samice; loči se od nje tudi po barvi: bolj izrečno siv je nego mačka, ki ji barva vsega života teni nekoliko na rumenkasto.

Divja mačka prebiva po obširnejših gozdovih, rajša po jelovih nego listnatih. Posebno všeč so ji gozdovi s skalovjem, kjer se laže skriva in laže najde zaveten lož. Podnevi tiči navadno v svojem skrivališču, v skalni špilji, zapuščeni jazbini ali lisičjem rovu, izjemoma v vollem drevesu, zvečer pa gre na rop. Poleti čepi često ves dan v rogovi na drevesu in dremlje ondukaj, če pa ni sita, si gre tudi podnevi tešit glad. Največ se prehranja z majhnimi sesavci, kakor z raznimi mišmi in drugimi gozdnimi glodalci. Prav povšeč so ji zajci, napade pa tudi srno-mladico in jo hitro obvlada. Tudi ptiče zalezuje, zlasti mladiči v gnezdu niso varni pred njo. Po fazanerijah ga ni večjega škod-

ljivca od divje mačke; v kratkem času pokolje fazane do zadnjega. Ni torej čuda, da jo lovec črti in preganja na vse mogoče načine.

Človeka se divja mačka boji; že od daleč se mu umakne neslišno. Pred psom zbeži — če je le mogoče — na drevo. Pleza izvrstno, teče pa ne posebno hitro; srednje hiter pes jo doteče. Ugnana se postavi v bran, obstreljena skoči tudi v človeka. V krošnji drevesa se skriva tako dobro, da jo ugledaš le, če obereš vse veje natančno z očmi. Navadno zagledaš najprej le njene svetle oči, nato šele obris glave, truplo pa je kolikor mogoče skrito, navadno potegnjeno po debeli veji. Če jo streljaš, pokliči psa k sebi, da ne pade mačka nanj; mogla bi mu pošteno nahuditi, ako bi bila še količkaj živa.

Z drevesa se spušča divja mačka kakor domača po ritenski, včasih pa skače tudi od veje do veje, z drevesa na drevo kakor kuna, toda daljših skokov ne dela rada.

Kakor domača mačka tudi divja ne gre v vodo. Sploh ji je voda zoprna, zato tudi v rosnih travi nerada lazi za plenom. Ob grdem vremenu liči rajša v ložu, če je pa lačna, napada živali z drevesa. Vsako kapljico vode otrese sproti s kožuha. Posebno neprijetno ji dene, če ji kane kaplja v uho; takrat otresa z glavo na vso moč, da se iznebi nevšečnega dražila. V zvezi s tem se spominjam, da sem nekje čital, da neha domača mačka lažiti in loviti po travi in grmovju — vsaj za rose in dežja — če ji porožemo ali preparamo uhlje. Mogoče, da to res pomaga, gotovo pa se tak muc uspešneje in temeljiteje ozdravi z dosti globoko »svinčeno injekcijo« ali pa z »obkladkom iz pasjih zob«. Probatum est!

Divja mačka živi samotarsko življenje. Le koncem zime, navadno februarja meseca ali pa, če je huda zima, v začetku marca, ko se vzbudi razplodni nagon, iščejo mački samice. Breznijo se prav tako po skalah in drevju kakor domači muc po strehah z glasnim mijavkanjem, pihanjem in puhanjem in — če je več kavalirjev skupaj — tudi z glasnim odrivanjem in hrupnim tepežem. Mačka nosi 9 tednov in skoti v skritem kraju 3–6 slepih mladičev, ki spregledajo šele 10.–14. dan. Kvečjemu do jeseni ostanejo mladiči pri starki, da se dobro izuče v svojem rokovnjaškem poslu, potem pa se razidejo. Leto stare mačke se že pari in morejo imeti mladiče, dorastejo pa šele drugo ali tretje leto, samice prej nego samci.

Sled divje mačke je povsem sličen sledu domače mačke; odtisi nog so nekoliko večji in zaradi večje teže živali izrazi-tejši, vendar obeh sledov ni mogoče zanesljivo razločiti. Kadar se

mačka plazi, postavlja noge drugo poleg druge; pravimo, da strani ali razperja. Če hodi ali teče, postavlja zadnjo nogo v sled sprednje, tako da so posamezne stopinje premo druga za drugo. Tak sled imenujemo molkast, o živali pa, ki ga je naredila, pravimo, da snuje ali niza. V skokih meče mačka zadnje noge pred sprednje in je sled po razdelitvi stopinj podoben lisičjemu.

Največja divja mačka, kar sem jih videl, je bil maček, ki ga je dobil v Idriji blizu hiš državni logar na strup. Našel je v snegu poginulo srno, ki je bila načeta. Zastrupil jo je s strihninom na več mestih, in že naslednji dan je ležal ne daleč od nje divji maček. Bil je ta maček izredno rejen in je meril z repom vred 104 cm. Kupil sem ga od gozdnega oskrbnikstva in dal za tamošnjo realko naglati. Kje je sedaj ta izredni eksemplar, ne vem, ker so Italijani raznesli vse, kar je bilo v realki.

Prav v tisti zimi je zabodel z vilami divjo mačko v svojem hlevu gospodar samotne hiše v dolini Idrije, gostilničar Fežnar. Ta mačka je bila silno mršava. V hlev se je splazila skozi ubito okno. Ko je Fežnar prišel zjutraj v hlev, da izkida gnoj, jo je ugledal v garah. Brez obožavljanja je porinil mrcini vile v pregrešno telo.

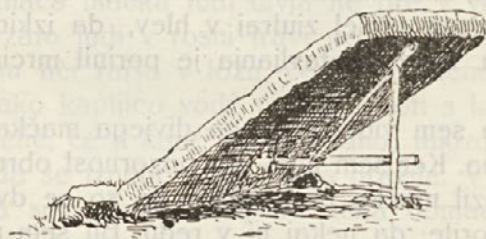
Na Goljakih sem videl velikega divjega mačka, ko sem naskakoval petelina. Ker sem imel vso pozornost obrnjeno na petelina, nisem opazil mačka prej, kakor da so se dvignile kure in me s tem opozorile, da nekaj ni v redu. Bil sem malo kesan in maček se mi je skril za skale, tako da nisem prišel do strela. Najbrž prav tega mačka je videl na istem rastišču tudi gozdni oskrbnik, kako je lazil za kurami, pa tudi on ni mogel streljati. Pozimi potem je ujel gozdar tega oddelka divjega mačka v krepelovko, najbrž najinega kurjega specialista, kajti pozneje ni bilo tamkaj čuliti nobene divje mačke več.

V Idriji sem videl še več mačk, uplenjenih v okolici, zlasti v obširnih državnih gozdih med Idrijo in Gorico. Vse, ki sem jih videl, so bile pristne divje mačke. V teh gozdih ni bilo podivjanih mačk, tem več pa jih je bilo v črnovrškem lovišču. Najemniki tega lovišča smo sicer po možnosti skrbeli, da ti »ljubi mucki« niso poginjali na marazmu, toda tudi kmetje so storili svoje, da rod ni izumrl, ampak se držal na precejšnjem številu. Tudi v obližju Idrije same ni bilo opazati podivjanih ali napol podivjanih mačk. To pa menda zaradi tega ne, ker so bili Idrijčani baje veliki ljubitelji mucov in jih niso puščali na polje in v gozd, ker se potem teže ujamejo in spravijo v — ponev. Pravijo tako. Videl takih poedin nisem, sodeloval pri njih pa še manj, vsaj vedoma ne.

Kakor sem zgoraj omenil, je bilo v »Lovcu« omenjenih največ divjih mačk iz Bele Krajine. S tem pa ni rečeno, da jih drugod po Slovenskem ni ali da jih je tam največ. Celo v ljubljanski okolici se dobi kačera. Pred nekaj leti sem streljal nanjo v Pijavi gorici. Po strelu je skočila v ajdo, od tam pa so jo psi pogнали v bližnji gozdič. Skrila se je pod izrasle korenine in se s sprednjimi šapami uspešno branila psom. Vsi trije psi so dobili občutne praske in godilo bi se jim še slabše, da ni prihitel lovec ter stopil razljučeni zverini za vrat.

V pretekli jeseni je ustrelil g. D. na ljubljanskem mestnem lovišču divjo mačko, ko je šel iskat kljunačev. Te mačke nisem videl, zato ne vem, če je bila pristna divja mačka ali pa morebiti kaka podivjana ljubljancanka.

Za jesensko razstavo 1929 je dobilo društvo Zoo v Ljubljani dve mladi divji mački iz obližja Ortneka, pozneje pa še eno lansko mladico, ujeta v past v Koleziji (Ljubljana). Prvi dve sta

*Podpesica (zrušnica) za kune
in divje mačke. (K strani 55.)*

v ujetništvu v rasli nekoliko zaostali in sta izdatno manjši nego pozneje prinešena mladica precej enake starosti. Oni dve sta dokaj krotki, poznata krmilca in se dasta prijeti, ta pa je divja in piha in grize, dasi je vendar že tri mesece v kletki. Krmili so jih izprva s konjskim srcem, pozneje z surovim mesom, danes pa jedo vsakovrstne mesne odpadke, tudi kuhane. Vse tri so samice. Manjši sestri sta videti pristni divji mački, večja pa — dasi jako divja in huda — je mešanka. V Kolezijo je hodila po piščeta in se pri takem pohodu ujela v nastavljeno dihurico. Divja mačka v ujetništvu navadno ne živi dolgo; stara ujeta se ne udomači, ostane vedno divja in huda, mladice pa se človeku nekoliko privadijo. Kadar čutijo, da so same, se igrajo kakor domače mucke. Povsem udomačiti in privaditi hiši se ne dajo. Že iz tega lahko sklepamo, da domača mačka ne izvira od divje mačke, ki živi pri nas, ampak da mora biti potomka kakšne druge vrste divje živečih mačk. In res! Dognano je, da izvira naša domača mačka

od nubijske mačke (*Felis ocreata* Gm. *Imaniculata* Rüpp.), ki živi po vsej Afriki in ki so jo že stari Egipčani imeli udomačeno. Iz Afrike se je razširila po vsem svetu; k temu so največ pripomogli mornarji.

Lov na divje mačke se izvaja največ sporedno z drugim lovom; posebnih lovov nanje navadno ne prirejamo, izvzemši pozimi, če smo zasledili sled v snegu. Takrat jo poiščemo kakor kuno. Sicer pa pride na strel na brakadah, zalazih, včasih na preži, ponajveč torej slučajno. Marsikaka se ujame tudi v past z vado, nastavljeno lisici ali kuni, ali pa na strup. Pri nastavljanju vade, odnosno pasti za divjo mačko ni treba take pazljivosti kakor za lisico, kajti njen vonj ni niti primeroma tako oster kakor pri lisici. Mačka ne zasleduje plena z nosom, marveč z očmi in vidi tudi v mraku jako dobro. Sluh ima izvrstno razvit in zna ločiti razne glasove; zato pride tudi na zajčje vekalo in na mišje žvižgljanje.

Izmed pasti za divje mačke se mi zdita najbolj pripravi močna krepelovka in pa težka podpesica, kakor jih kažeja sliki, povzeti iz Grasheyeye Knjige za lovce.

Miroslav Hanzlovsky:

Med veledivjadjo v Kokrški dolini.

I.

Kokrško dolino pozna gotovo le malo slovenskih lovcev; zato naj se mi predvsem dovoli kratek opis tega kraja.

Za izhodno točko v Kokrško dolino si izberemo gorenjsko metropolo, slavni Kranj. Preden pa se odpravimo na poštovanje, je potrebno, da se nekoliko pokrepčamo v Kranju, kajti treba bo prekolovraliti najmanj dva in dvajset kilometrov, preden dospemo do lovišča, ki je dika slovenskih lovišč. Dospevši izven Kranja si vzameva, dragi tovariš, za smer po ta Štoržič, sivega velikana, ki mrko gleda s svoje azurne višine na lepo ravno polje, ki leži daleč naokoli ob njegovem in njegovih sosedov vznožju. Hitiva preko te ravnine in puščava za seboj prijazna gorenjska selišča. Rdeči nageljni na oknih kmetijskih hiš, žilavi možaki, pošavne kmetice in rdečelična deca naju spremljajo vsepovsod z zvedavimi pogledi, češ, kaj pa iščeta zopet ta dva tujca v naših krajih, med našimi srnjaki, jeleni in gamsi? Toda midva se ne meniva za njih poglede, v najinih srcih ne tli strast po uničevanju in rekordavzarstvu, ne, midva se radujeva že ob

samem pogledu na prelesto narodo in divjad, ki jo vzdaja na svojih prsih.

Vedno bolj se bližava vznožju sivih velikanov. Že nama bleste nasproti prijazni gradiči, v katerih je nekdanje gospodovalo objestno plemstvo. Še pol urice hodá, pa sva pri zadnji vasici, Preddevorom, ki tvori nekak ključ za vhod v Kokrško dolino. Ko prekoračiva še novi betonski most preko šumeče Kokre, naju zajame ozka dolina. Hitiva naprej po tej dolini, koje strme rebri so porastle na levo in desno z listovci in črnim lesom. Čim dalje greva, tem bolj se oži dolina in tem bliže sva sivemu skalovju planin. Planinska kočá na Krvavcu naju gleda s svoje sinje višine; za njo se dvigajo navidezno nedostopne stene Grintovca in Kočne. — Kmalu nato prikorakava mimo majhne vasi. Na griču vidiva »zakleti grad« in divje tuljenje volčjih psov raz ploščad gradiča naju pozdravlja skoro do vhoda v dever Kokre. Vedno strmeje se vzpenjajo na levo in desno sive apnenčeve stene, ponosno se dvigajoč proti nebeškemu svodu v modri eter. Divji in romantičen je ta predel kokrške soleske. Kako grozno je moralo biti tukaj nekoč v davni glacialni dobi, ko so se prerivale tod skozi ogromne množine ledu, noseč seboj obilico skalovja in grušča. V dno te ozke doline dolbe sedaj peneča se voda divje Kokre. V ozki skalnati strugi zreš besnenje njene vodne sile, ki se jezno zaletava v ogromne skale, ki so se zvalile v njeno naročje. Tesnoba se polasča srca.

Nasproti nama prihaja dolga vrsta voznikov, ki prevažajo s svojimi zgaranimi kljuseti okrogel in rezan les iz kokrških šum v Kranj. Ob pogledu na to kolono — rekel bi skoro rajši mrtvaški sprevod, — nehole vzdihneš: »Kaj, ali so se že tudi v tej oddaljeni kotlini vgnezdili lesni črvi, ki neusmiljeno glodajo njen črni les?« »Da, tudi tu poje že leta in leta neusmiljena sekira, ki bo le prekmalu uničila zatočišča naše veledivjačine.« In s teboj, mili gozd, ki daješ zavidanja vreden dom divjačini, bo izginil tudi čar teh bajnih planin; s teboj, dragi gozd, bo izginilo obenem svetišče naše velike boginje lova. Oprosti mi, dragi tovariš! Poleg radostnega razpoloženja moraš užiti tudi merico trpkega žolča!

Polagoma se jame razmikati skalovje. Tu in tam raste bomo ruševje in drugo priflikavo alpsko drevje. Še deset minut hodá, pa nas že pozdravlja normalno šumsko drevje in dolge, v pobočje zarezano stranske doline. Razgled postane širši in za ostrim ovinkom se prikažejo od naju že dokaj odmaknjena, precej strma pobočja, ki se s sivimi skalnatimi oglavji dvigajo v nebo. Toda te, nekdanj popolnoma z gozdom porastle rebri niso ostale več deviške; na premnogih krajih jih je že oplešila neizprosna sekira drvarjev.

Prispela sva na cilj. Stojiva na pragu obljubljenе dežele, morebiti tudi lovskega raja, v katerem se veselē duše preminulih častilcev lovske boginje. Vidiš, tovariš, tu je dom viteške veledivjadi!

II.

Dragim lovcem hočem predočiti lovišče, ki ga je imel v lasti некоč Janez Fux in pozneje njegovi potomci. Preidem preko opisa zgodovine te stare rodbine in omenim samo, da je sedaj to lovišče last deln. družbe »Jezerско«. Mejna črta tega lovišča poteka na jugozapadu od Belega potoka (meja veleposestva »Povšnar«) v skoro ravni črti na Veliki vrh ob Kočni; nato teče po grebenu proti vasi Jezerско, potem ob cesti vstric reke Kokre do Podloga ter ob potoku Reki do veleposestva »Kovk«. Odondod se dvigne meja po jarku na Mevednjak in poteka dalje ob »Mlinarjevem« veleposestvu, ob veleposestvu »Komenda« in veleposestvu pri Sv. Katarini na Stegovnik, Javornik, Storžič, preko Bašelskega sedla na Vaneš, Turne in Kozji vrh ter ob meji posestva veleindustrijca Dolenca in ob nekdanji koroški-kranjski meji nazaj v dolino Kokre. Z občinskim loviščem, ki je privzeto v zakup, znaša celotno lovišče ca. 2500 ha. Od te ploskve zavzemata jelenjad in srnjad okoli 1800 ha, ostanek pa je domovanje gamsov.

V tem lovišču ima divjačina vse življenjske pogoje. Poleg izborne hrane se nahaja v lovišču premnogo bistrih studencev, ki so tako rekoč pogoj za obstanek divjačine. Poleg gostih šum se nahaja v lovišču tudi mnogo travnikov, še več pa golosekov, ki nudijo divjačini krasna zatočišča in pa obilico hrane. Talne razmere (verfenski skladi) so vsepovsod jako ugodne. Tudi klimatične razmere so precej dobre. Divjad ima na razpolago premnogo ugodnih stališč za razne letne čase. Za varstvo in negovanje divjačine skrbijo štirje krepki logarji, ki se ne bojijo ne hudiča ne birača.

III.

Drrr... budilka je zaropotala. Vajen sem sicer, da se zbudim s trdno voljo ob poljubnem času, a to pot me je pustila na cedilu, ker sem se preveč zanesel na budilko. Kazalec na uri kaže že polnoč! Kar nič se ne smeva obočavljati, dragi tovariš, kajli pot je dolga in viteški pevec, ki se suče v gosti smreki skoro pod vrhom Javornika, je zgoden in ne čaka z jutranjim koncertom na nikogar, najmanj pa na skrivnostne in nepovabljene poslušalce. Deset minut pozneje že korakava, sicer še nekoliko zaspana, po široki cesti, ki se vije ob reki Kokri. Leden vetrič, ki nama brije obraz, naju zdrami kmalu popolnoma. Iz možganov je izginil

čuden podzavesten občutek, želja po topli postelji in drugem udobju. Nebo je zastrto z debelimi oblaki, ki nama ne obetajo dobrega. Nič zato! Le žurno naprej! Blizu kapelice, kjer visi strma skala na cesti, stoji skrivnostno obcestno znamenje. Na košček pločevine je naslikal kmečki umetnik prizor, kako je padla na brezskrbnega popotnika ogromna skala in ga zmečkala. Nehote prisluhneva, če se ni morebiti prav zdaj sprožila raz steno kaka skala, nakar instinktivno pospešiva korak. In v tem trenutku se oglasi visoko gori v steni odurni glas mrtvaškega ptiča. Nisva sicer strahopetna, saj sva skusila že marsikaj podnevi in ponoči, vendar sva nehote stopila hitreje, ne da bi si bila povsem v svesti čudnega občutka, ki se je naju lotil. Pol ure pozneje sva že trkala na okno logarske hiše na Dolu, da zbudi lovca. Toda vse klicanje in trkanje po vratih je bilo zaman. Fanta ni bilo doma! Ali naj mu štejeva v zlo? Prav nič! Saj sva bila tudi midva nekdanja mlada! Zato brez zamere naprej! Zapustiti morava zložno pot in kreniti po strmi stezi navkreber. Vijuga za vijugo, vedno višje in višje se spenjava. Skoro pod vrhom Javornika je naju došel lovec, ki kljub ljubezni ni pozabil na svojo dolžnost, le malo zakesnil se je. Še pol urice, in na mestu bomo. Znoj kaplja v debelih kapljah od čela, govorica utihne in niti ropot prepodenih gamsov nas ne zanima. Dospemo do napol podrte drvarske bajte. Tu ustavimo korak, ogrnemo suknjiče ter s požirkom toplega čaja iz termovke preprečimo morebitno prehlado. Kazalec ure kaže tri četrti na tri. Še deset minut imamo časa, da si odpočijemo in popušimo svalčico. Minil je določeni odmor. Previdno stopajoč smo prišli z jase v gost smrekov gozd, kjer nas je objela popolna tema. Čim dalje se plazimo ob robu gozda, tem bolj se jasni. Postajamo, prisluškujemo, — nič! Torej naprej! Stopimo iz gozdnega zavetja, da se krito preplazimo na nasprotno stran ozke poseke. Veliki kupi suhega vejevja in od viharja podrte smreke nam zapirajo pot. Kakor kdo more, se premikamo naprej; ta po vseh štirih, drugi po trebuhu, tretji po kolenih. Kadar se prelomi vejica pod težo telesa, sledi navadno pritajena kletvica. Končno smo premagali tudi to oviro ter smo zopet v gozdu. Trenutek napetega prisluškovanja — — »Aha! ga že čujem,« šepne lovec. S stegenjem vratom prisluškujeva v pokazano smer. Da, sedaj sva tudi midva čula zaporedoma glavne udarce! Zato še malo prav tiho naprej, da razločneje čujemo viteško pesem zaljubljenega pevca. Sedaj ga čujemo razločno. Trenutek oddiha, nato dva koraka naprej. Skokoma in krito se približujemo petelinu. Duša kipi, srce tolče in desnica oprijema tesneje smrtonosno železje. Pri njem smo! Veličastno kot zmagovit junak stopa ponosni tetraonec po

debeli bukovski veji, šopiri pahljačo, steguje proti nebu vrta in drobi v mlado jutro svojo enolično pesem. Marsikdo bi rekel: »To je jutranja molitev.« Prav ima! Saj je spev ljubezni tudi nekakšna molitev, ker je izraz čuvstev hrepenečega srca... Trenutek za trenutkom poteka, a mi le zamaknjeno prisluškujemo in opazujemo, kot bi poslušali mamljive akorde veličastne pesmi. In pri vsem tem skoraj pozabljamo, da nosimo seboj morilno cev, s katero smo se namenili upihniti luč življenja temu staremu vitezu! Pustiva ga še danes; morda jutri, ali kateri drug dan; samo danes ne!

Zdaniło se je. Petje orjaškega pevca je zbudilo iz spanja nebroj drugih krilatcev, ki sedaj tekmujejo med seboj v lepem petju. Dobrih sto korakov pod nami se je zavihnila v smreko kokajoča putá in jela vabiti k sebi zaljubljenega pevca. Prej razločno petelinovo petje se je nenadoma spremenilo v tako hiter spev, da smo domnevali, da je sploh pozabil na posamezne tipične odstavke, ki so mu jeli kar zaostajati v grlu. Puta se je preletela. Sredi pesmi je utihnil do skrajnosti razdraženi pevec, stegnil vrta, odskočil in razprostrl peruti. Z glasnim udarcem kril je urno odletel za putó. — Kaj smo hoteli storiti? Za njim! Nekoliko naporne hoje, malo plazenja, nato še nekaj skokov in bili smo zopet pri njem. Toda to pot se vitez ni več potuknil v drevo, marveč sedel kar na tla. Klepajoč in bruseč se je šopiril na fleh kot kak indijski maharadža, ali pa odskakoval od tal kot cirkuški šalivec. Dve puti sta skrivaj in sramežljivo opazovali nekaj časa to brezplačno predstavo, nato se pa pridružili zavzetemu petelinu. V spremstvu svojih ljubíc je nato petelin odkorakal po rebri navzdol in izginil v smrekovi šikari, kjer je nemara doseglo njegovo ljubimkovanje svoje naravno plačilo. Zakon narave je pač tak... — Kaj hočemo še sedaj? Poglejmo, ali ne poje na tem rastišču še eden ali morda še celo več petelinov. Udarimo jo na nasprotno stran, pa že začujemo mlajšega zaljubljenca, ki se je menda šele sedaj osokolil in pričel drobiti svojo pesem, hoteč privabiti kako zaspano ali zakasnelo putó. Nedaleč od tega mladeniča je klepal še tretji petelin, ki je menda od samega napora že docela opešal. — »Le pójta, dečka,« si mislimo, »nič se vama ni treba batí, kajti stari gospod je že odšel na ženitovanjsko potovanje.« In tega dejstva sta se mladeniča gotovo zavedala v polni meri, kajti pela sta vzdržno naprej.

Pojdimo nazaj na gozdno jaso! Dospevše tja, nas ustavi zopet druga pesem. Vrh Javornika se je namreč ustoličil še druge vrste pevec, ki spada istofako v stari tetraonski rod, in nam pošilja svoje jutranje pozdrave. Dobro, obiščemo te dni drugi priliki, ako boš še živ in zdrav. Torej do svidenja, krivorepi rušavec!

Zadovoljni se vračamo po rebri nizdol. Spotoma opazujemo še trop gamsov, ki so prišli na pašo na sosednjo poseko in nam sedaj požvižgujoč kažejo zadnjo oplaf. Niže doli naletimo na tri trebušaste košute, ki nas s stegnjenimi vratovi zvedavo ogledujejo. Pa tudi s srnjadjo se srečavamo skoro na vsakem, za pašo količkaj ugodnejšem prostorčku.

Se nekaj, tovariš! Dvigni malce svoj pogled kvišku in videl boš v zraku dva krožeča planinska orla, ki se pravkar v velikih lokih spuščata v peči Kozjega vrha. Iznajdljivi lovec je namreč že dognal, da se v nedoslopnih čereh tega vrha že gradi skromen dom za novi rod.

IV.

»Ljubi maj, krasni maj, konec zime je sedaj...« pravi znana pesem. Toda ta pesem velja morda za druge kraje, za Kokrško dolino pa ne. Štejemo ne vem že kateri dan koncem majnika, toda v Kokri vlada še vedno sibirsko vreme. Komaj nekoliko vzknilo brstje bukev in drugih listovcev je popalil pozni mraz, da je videti vsa pokrajina rjava kot jeseni. Leden mraz, burja, sneg, dež in ne vem kako se že imenujejo vse te klimatične ljubeznivosti, se vrsté pri nas druga za drugo tako, da si že skoro ne upamo pred kočo iz dobro zakurjene sobe. Imamo nemara občutek, kot ga je imel general Nobile v svojem rdečem šotoru na ledeni plošči tam nekje za Špicbergi.

Tovariš! Stopiva malo k oknu, da uganeva, kako vreme se nama obeta. Brrr...! Lepo nama kaže! Od Kočne se kadi kot od parnega kotla, Kozji vrh in Turni so podobni bruhajočim ognjenikom in oča Štoržič je odel z ogromno, nič dobrega obetajočo megleno odejo. In vrhu tega so jele udarjati ob okna debele, ledenomrzle kaplje. Sedaj pa prerokuj lepo vreme, ako moreš! Sédiva rajši nazaj na oguljeno klop in preglejva poročila lovcev o letošnjem staležu srnjakov. Glej, tu poroča lovec revirja I., da ima 8 lovnih srnjakov, med temi dva divna. Iz revirja II. se glasi poročilo na 7 komadov, iz revirja III. na 11 in iz revirja IV. na 5 lovnih srnjakov; skupno torej 31 lovnih rogačev. K temu številu pa je treba prišteti najmanj še enkrat toliko nelovnih srnjakov, vilarjev in špičnikov; skupaj torej okroglo 60 komadov. Širmiš, kajneda, tovariš? Vendar to število ni pretirano, ker sem se o istinitosti po večini že sam prepričal. Dokaz ti hočem podati takoj, ko se vreme vsaj nekoliko unese. Dotlej pa imava časa dovolj, da nekoliko poklepeta o raznih drugih rečeh, le politiko pustiva v nemar.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Mednarodna kinološka zveza (F. C. I.).

(Poročilo o dosedanjem sodelovanju J. K. S. z F. C. I.)

Kakor znano, je Jugoslovenski kinološki savez član Mednarodne kinološke zveze v Bruxellesu (Federation Cynologique International). Zaradi tega sta obe udruženji v nepretrganih stikih in živahnem dopisovanju. Objavljamo najvažnejše dopise, ki jih je prejel J. K. S. od F. C. I.

Dne 1. marca 1929 poroča tajništvo F. C. I. predsedstvu J. K. S., da je francosko društvo »La Société Centrale Canine de France« (S. C. C. Fr.) izključilo do smrti od vseh uradnih prireditev gg.: Heroula, quai Saint Sever, Rouen; E. Tiatorja, rue d'Austerlitz, 14, Strasbourg, in A. Baudouina, Petit Couronne (Seine Inférieure) ter zahteva, da se ta kazen izvaja po vseh zveznih društvih, in sicer po členu 12. pravilnika F. C. I., ki se glasi: »F. C. I. priznava kazni, ki jih izrečejo včlanjena društva in jih sporoči zaeno z motivacijo ostalim včlanjenim organizacijam. Te so dolžne, da jih v mejah svojih pravil upoštevajo.«

Dne 15. marca 1929 poroča dalje, da je zgoraj navedeno društvo S. C. C. Fr. uradno naznanilo zopet odboru F. C. I., da na podlagi točke c) člena 10. pravilnika F. C. I. ne priznava sportnih prireditev (razstav, tekem itd.), ki bi jih v letu 1929. priredila na Francoskem »Zveza francoskih društev za vzrejo psov«, »Federation des Sociétés Canine de France«, 8, rue des Saints Pires, Paris. Omenjena točka se glasi: Včlanjene organizacije se medsebojno obvezujejo, da ne bodo na noben način priznavale, ščitile ali pospeševale pasjih prireditev, ki jih vodilna državna organizacija ne priznava. V kolikor jim dopuščajo njih lastni pravilniki, naj te organizacije prepovedo udeležbo pri takih prireditvah tudi svojim sodnikom in drugim osebam, nad katerimi imajo jurisdikcijo. Ta določba pa stopi v veljavo le, če vodilna organizacija njeno uporabo izrečno zahteva in pravočasno obvesti druge včlanjene organizacije o pasjih prireditvah, ki jih noče priznati. Obvestilo mora vposlati preko pisarne F. C. I.

Po določbah navedenega člena pravilnika torej J. K. S. ne sme priznati, podpirati ali pospeševati teh prireditev in mora po možnosti prepovedati tudi sodnikom in vsem drugim osebam svoje jurisdikcije katerokoli sodelovanje. Tudi podrejena društva, klubi in njih podružnice se morajo držati te prepovedi.

Dne 21. maja 1929 je poleg drugih dopisov došel tudi sledeči dopis: »V pogodbi med F. C. I. in J. K. S. je določeno, da J. K. S. ne bo dodeljeval pridevkov (afiksov), ne da bi jih prej dal potrditi in

priznati po »Mednarodnem seznamu pridevkov«, ki ga vodi »Kraljevo društvo sv. Huberta« (S. R. St. H.) v Bruxellesu. Postopek je pri tem tale: Treba je natiskati listke po predpisanem vzorcu z vsemi podatki in ravnati takole:

1. Glede pridevkov, ki jih je J. K. S. dosedaj že dodelil, se mora izpolniti za vsak že dodeljeni pridevek poseben listek ter datirati z dnevom, ko se listki odpošljejo. Ti pridevki se bodo smatrali kot priznani en bloc in se bodo vpisali v »Mednarodni seznam«.

2. Glede pridevkov, ki jih bo J. K. S. dodelil v bodoče: Preden se nov pridevek definitivno dodeli, naj se izpolni listek in se odpošlje na naslov: G. Vital Tayemans, chaussee Saint Pierre, 391, Etterbeek — Bruxelles, Belgique. V teku 48 ur odpošlje naslovnik obvestilo, ali je pridevek potrjen od F. C. I. ali ne.

Dne 8. junija 1929 naznanja F. C. I., da je bil na njenem občem zboru dne 16. maja 1929 v Bruxellesu soglasno izvoljen za predsednika g. A. H. L. van Lier, predsednik nizozemskega društva »Raad van Beher« (R. v. B.), in za podpredsednika Comte de Lerida, predsednik španskega društva »Société Centrale Canine d'Espagne« (S. C. C. E.); oba za poslovno leto 1929./30.

Dne 24. junija 1929 poroča zopet F. C. I. o dosmrtni izključitvi baronice v. Hardenbroeck, Koekoeklaan, Eindhoven (Holande), ker je razstavila tri pse na nepriznani razstavi 6. in 7. aprila 1929 v Parizu, ter gg. Romaina Vandena Abeele, Profondsart, Belgique, in Maurice Criquelion, 74, rue aux Laines, Bruxelles, ker sta fungirala na tej razstavi v Parizu kot sodnika.

Dne 19. oktobra 1929 naznanja, da je bil od F. C. I. kaznovan g. John O'Brien, 7, Margaret, Street, Corck, Islande, s prepovedjo vpisa ter udeležbe pri razstavah in tekmah psov.

Z istim dopisom pošilja F. C. I. pravilnik o novoustanovljenem prehodnem darilu, ki ga daje F. C. I. »Mednarodni zvezi klubov ljubiteljev hrčkov« (U. I. C. L.). Priporoča, da J. K. S. objavi poleg drugih važnih zadev ta pravilnik v svojem strokovnem glasilu. Vsebina pravilnika je:

Prehodno darilo, poklonjeno »Mednarodni zvezi klubov ljubiteljev hrčkov« (U. I. C. L.).

V želji, da vzpodbudi delovanje U. I. C. L., je podarila F. C. I. prehodno darilo, ki obstoji v umetnini velike vrednosti. Je to dvojen starinski črnilnik iz sheffieldplate-kovine in izvira iz prvih let 19. stoletja ter predstavlja dva hrta. Darilo je bilo del velike angleške zbirke in meri $37 \times 25 \times 23$ cm. Nabavljeno je s prispevkom F. C. I. in z zbirkami več gospodov.

S posebno pohvalo je treba omeniti nesebično sodelovanje gospoda L. Asshetona iz Londona, ki je velikodušno sodeloval pri ustvarjenju tega kontinentalnega prehodnega darila »Za čast športnega duha«.

Prvo tekmovanje za to prehodno darilo se bo vršilo na posebni razstavi hrčkov v Anversu v dneh 28. in 29. junija 1930, ki jo priredi Mednarodna zveza klubov ljubiteljev hrčkov v okviru velike pasje razstave ob proslavi stoletnice belgijske neodvisnosti.

Pravilnik.

F. C. I. stavi na razpolago U. I. C. L. darilo (dragoceni črnilnik), da ga enkrat na leto določi kot prehodno darilo na glavni specialni mednarodni razstavi, ki se priredi pod pokroviteljstvom U. I. C. L. in ki jo ta zveza določi.

Umetnina naj se prizna najlepši skupini treh hrčkov iste varijante ne glede na spol, ob otvoritvi razstave vpisanih v kako priznano rodovno knjigo.

Umetnina se bo izročila lastniku nagrajene skupine, lastnik se pa zaveže, da jo na svoje stroške dostavi na mesto, ki mu ga naznači odbor U. I. C. L., in sicer 15 dni pred otvoritvijo naslednje razstave, kjer se bo možno zopet potegovali zanjo. Začasni imejitelj položi U. I. C. L. kavcijo v znesku 4500 belgijskih frankov.

Umetnina se bo priznala stalno onemu lastniku, ki jo dobi petkrat zaporedoma, pa ne v presledkih.

Če U. I. C. L. v treh letih ne priredi nobene specialne mednarodne razstave, pripade darilo nazaj F. C. I., ki jo stavi zopet na tekmovanje pod sličnimi pogoji, ki jih ima sama pravico točneje določiti.

O vsakem sporu glede te umetnine med razstavljalci in U. I. C. L. razsoja končno veljavno F. C. I.

Dr. Avgust Munda:

Onečiščanje javnih voda in ribarstvo.

(Nadaljevanje.)

Čistilne ribnike nasajajo s krapji, linji, pa tudi s šarenkami. Razume se, da so odtoki teh ribnikov skoraj popolnoma čisti, saj se izrabijo na gori opisani biološki način vse sestavine odplak ter prelvarjajo končno v ribje meso.

Da se vse sestavine odplak primerno izrabijo, jih je treba enakomerno porazdeliti po vsem ribniku; spuščati jih torej ne smemo v ribnik na enem samem prostoru, ker bi to značilo isto, kakor pognojiti njivo zgolj na enem koncu. Najbolje je, da se dovedejo odplake v žleb okrog ribnika; od tega žleba se cepi vsakih par metrov stranski žleb, po katerem teče odplaka v ribnik. Ti stranski žlebovi naj segajo nekaj metrov v ribnik, odplaka pa naj se ne vlije neposredno v vodo, nego naj pade poprej na desko, kjer se razprši in prezrači.

Čistilni ribniki naj bodo plitvi, da se lahko pregrejejo na solncu; s tem se pospeši rast rastlin in živalstva nižje vrste. Neobhodno pa je potrebno, da so ti ribniki pod stalnim nadzorstvom biološko in kemično izobraženih ljudi, sicer je nevarnost, da nastanejo v ribniku gnilobni procesi.

Kakor sem že omenil, je treba odplake temeljito razredčiti, preden jih spustimo v ribnik. Isto tako je neobhodno potrebno, da jih predhodno čistimo, ker bi se sicer v ribniku nabrala grez, ki bi povzročila gnitje in razkroj. Le mimogrede omenjam, da obstoja tudi sistem čistilnih ribnikov, v katere spuščajo odplake povsem neočiščene. Za ta namen je treba seveda mnogo večjih ribnikov, in sicer za odplake 2000 prebivalcev približno 7 hektarjev.

Utegnil bi kdo vprašati, kako delujejo ribniki pozimi, ko ni mnogo rastlinstva in živalstva nižje vrste. Izkušnja je dokazala, da se vrši proces čiščenja tudi v zimskem času, četudi nekoliko počasneje kakor v času, ko je voda segreta.

Kemična čistitev odplak.

Mnogo tvorniških odtokov vsebuje raztopljene organske ali anorganske snovi, ki so ribarstvu škodljive. Ker je voda, ki vsebuje raztopljene snovi, navadno čista, je moči ugotoviti v takem primeru onečištev le s kemično preiskavo. Strupenih snovi pa ni moči odstraniti na mehanični način, nego le s kemično čiščevijo, s tem, da jim pridenemo kemične snovi, ki se spoje s sestavinami odplak v nove, neškodljive spojine. Tako se n. pr. odstranijo strupene raztopljive kovinske soli s tem, da pridenemo vodi apna; strupene luge pa izpremenimo s kislinami v neškodljive soli.

V splošnem ima način kemične čiščevje odtočnih vodá le podrejen pomen. Nevtralizacija enega strupa z drugim pomeni često isto, kakor izgnati hudiča z belcebubom.

Kako učinkujejo odplake na vodno floro in favno?

Preden odgovorim na to vprašanje, moram splošno pojasniti, katere odplake smatramo za škodljive. Neškodljive so odplake brezdvomno tedaj, če same na sebi, ne da bi bile razredčene s čisto vodo, ne vsebujejo dovolj snovi, ki bi utegnile škodovati ribam ali ribji hrani. Neškodljive pa moramo smatrati tudi odplake, ki so sicer same na sebi škodljive, ki se pa takoj, ko se premešajo z ribjo vodo, toliko razredčijo, da ne morejo več škodovati vodnemu živalstvu. V tem pogledu seveda ni le upoštevati razmerja količine odplak in količine sprejemajoče vode, nego tudi njeno brzino in sestavino. Strupeni ali onečiščujoči odtoki vplivajo drugače, ako jih spustimo v veliko reko, kakor če jih spustimo v majhen potok. Ribja voda, ki je že onečiščena nad iztekom odplake, bo prenesla seveda manj onečiščujočih snovi, kakor reka, ki je še bistra in čista. Da se odplake čimbolj in čimprej razredčijo, je treba skrbeti, da se čimprej premešajo z rečno vodo. To dosežemo, če nameslimo odtok tja, kjer je vodna struja primeroma močna. Gledati pa je tudi na to, da odtekajo odplake enakomerno. Zato je treba zbirati odplako tekom dneva v bazenu in dati odtočni cevi tak premer, da se odtekajo odplake, ki so se nabrale tekom dneva, približno v 24 urah.

Odplake škodujejo ribam na različne načine.

Anorganske suspendirane snovi škodujejo ribarstvu, ker se polegajo na dno, s tem pa uničujejo floro in živalstvo nižje vrste (ribjo hrano). Večje množine lebdečih snovi, n. pr. premogov prah, pa škodujejo tudi iz razloga, ker zatemne vodo in preprečijo, da prihajajo solnčni žarki v globino; kjer pa ni zadostno svetlobe, ne morejo uspevati rastline. Premogov prah se spreminja v vodi v blato, ki se useda v mirnih zalivih, kjer se sicer

ustvarja ribja hrana. Taki zalivi in drugi mirni prostori so pa za razplod rib najvažnejši, kajti v njih se zbira, solnči in prehranja ribji zarod. Če pa postanejo ti prostori sterilni, mora ribji zarod poginiti, ker nima hrane. Uničevanje zaŕonov in zalivov je torej istoveljno z uničevanjem ribje vode sploh, ker so prostori, kjer se voda pretaka in valovi, nerodoviti, sterilni.

Suspendirane trdne snovi, ki jih najdemo skoraj v vseh odplakah, ulegnejo škodovati ribam tudi neposredno. Iveri tvornic za celulozo ranijo ribe na škrgah in plavutih ter povzročajo vnetja ali tudi smrt. Istotako učinkuje premogov prah in drobci ogljikokislega apna. Nič manj škodljive niso suspendirane snovi za ikre, ker jih pokrivajo z grezno plastjo in zaduše. V tem pogledu škodujejo zlasti odtoki iz rudnikov, kamnolomov, papirnic, plinaren, barvaren, brusilnic in premogovnikov.

Posredno škodujejo ribam odplake, ki vsebujejo gnilobne organske sestavine, bodisi raztopljene, bodisi lebdeče. Raztopljene se razkrajajo in porabijo kisik; brez kisika pa ne morejo živeti ribe. Lebdeče snovi se v vodi usedajo, povzročajo gnitje in vrele; posledica tega je poraba kisika in proizvodnja strupenih plinov, kakor amoniaka, proste ogljikove kisline, vodikovega sulfida in ogljikovega vodika, ki povzročajo umiranje rib. Dno vode se prevleče z gnilobno plastjo; na tej plasti počnejo bujno rasti gnilobne glivice, vodno rastlinstvo ne more več uspevati, zaradi tega ni infuzorij in ker ni teh, tudi ni živalstva nižje vrste, ki služi ribam za hrano. Odplake, ki vsebujejo organske snovi, ne škodujejo, dokler so še sveže, pač pa takrat, ko začno razpadati in gniti. Često opozarjajo industrijalci pri vodopravnih razpravah na to, da je v odtočnih kanalih njihovih tvornic, n. pr. cukraren, strojaren, žganjaren itd. največ rib in da se tu počutijo dobro. To je res! A nekaj kilometrov niže, kjer se začno te snovi razkrajati, umirajo ribe zbog pomanjkanja kisika. Zgodilo se je že, da so obesili lastniki tvornic v svoje tvorniške odtoke ribnjače z ribami in izročili ključ teh posod v oblastveno varstvo. Ko so pregledali posode čez teden dni, so bile ribe v njih žive in zdrave. Tako so često skušali podjetniki dokazati neškodljivost tvorniških odplak in neosnovanost pritožb ribarskih upravičencev. To jim je na žalost tudi često uspelo, ako ni bilo pri lokalnih ogledih strokovnjaka, ki bi bil komisiji raztolmačil dejanski položaj. Z označenim poskusom je namreč zgolj dokazano, da dotične odplake niso strupene, ni pa dokazano, da niso škodljive; kajti njih škodljivost se pokaže šele tam, kjer se začno razkrajati.

(Konec v prihodnji številki.)

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

† **Henrik Schollmayer-Lichtenberg.** Dne 21. januarja t. l. je umrl po daljšem bolhanju E. H. Schollmayer-Lichtenberg, direktor na veleposestvu Snežnik pri Ložu. Rojen je bil 13. julija 1860 v Ljubljani, kjer je bil njegov oče takrat tajnik Kmetijske družbe. Znani dr. E. H. Costa, ljubljanski župan in zgodovinar, je bil njegov ujec.

Schollmayer je bil po končanih študijah nekaj časa v državni službi, potem pri svojem očetu v Romuniji na parni žagi, l. 1894. pa je vstopil v službo pri veleposestvu Snežnik, kjer je ostal do svoje smrti. Tamkaj se je oženil s hčerko svojega predstojnika Ober-eignerja in ga po njegovi smrti nasledil v službenem mestu.

Poleg svoje odgovorne službe, ki jo je opravljal z vso vestnostjo, je Schollmayer zbiral s posebno vnamo zgodovinske in krajepisne dokumente svojega okraja in napisal o njem jako obširno delo. Poleg tega je pisal za razne časopise in revije, zlasti domoznanske in lovske, obenem pa skrbel za dobrobit tamošnjega ljudstva. Zagarska industrija ter mreža cest okoli Snežnika je skoraj izključno njegovo delo in delo njegovega tasta. V znak priznanja so ga izvolile občine Knežak, Trnovo in Ilirska Bistrica za častnega občana.

Mnogo je storil za lovstvo, zato smo mu lovci še posebej dolžni hvalo. Tovarišu članu S.L.D. in možu pravega kova — časten, trajen spomin!

† **Vinko Metlikovič.** Dne 16. januarja t. l. je nenadoma preminul Ljubljančanom znani in priljubljeni mestni gozdar Vinko Metlikovič, star šele 42 let. Doma iz Volčjega gradu pri Komnu na Goriškem se je posvetil gozdarski stroki in potem mnogo let upravljal ljubljanske občinske gozde pod Tirolijem. Bil je miren, tih, pa pri tem jako prikupen človek lepih, uglajenih manir. Gozd in njegove prebivalce je

ljubil nad vse. Zlasti je skrbel za zimsko krmljenje ptic, ki so mu bile jako pri-rasle na njegovo mehkočuteče srce.

Svetovna vojna mu ni prizanesla; sku-sil je grozote vojevanja in tudi ujetni-štva. Morebili je tu iskati vzroka za pre-rano smrt — saj je znano, da se poka-žejo posledice prestanih naporov česlo šele po več letih —, morebiti drugod, saj veste, kako je hudo, če ljudje člo-veka ne razumejo...

Pogreba, ki je bil dne 18. januarja t. l., so se udeležili tudi zastopniki S.L.D. Mi lovci in vsi ljubitelji prirode ohranimo Metlikoviča trajno v lepem spo-minu.

Šumarsko-lovska razstava l. 1930.

(Referat na seji S.U. v Sarajevu
dne 15. dec. 1929.)

V Ljubljani se vrši jeseni leta 1930. ob priliki desletnice Ljubljanskega velesejma velika šumarsko-lovska razstava. Glasom odloka mi-nistrstva za šume in rude kab. br. 3229 od 5. dec. 1929 bo na tej razstavi za-stopana vsa država. Glede šumarstva je že vse potrebno odrejeno. V interesu vsega našega lovstva je, da pokažemo pri tej priliki tudi njegov pomen kot gospodarske panoge, ki donaša državi vsako leto lepe dohodke, bodisi z za-kupninami, bodisi s kožuhovino in pre-hrano, ter važnost lovstva za našo in-dustrijo. Pokazali pa moramo tudi lov kot najlepši in najbolj zdrav šport, ki nudi posamezniku mnogo lepega in pri-jetnega razvedrila.

Da se dajo baš s strani lovstva pri-rediti krasne, splošno zanimive razstave, smo pokazali parkrat že v Ljubljani, po-sebno pa v Zagrebu leta 1927. Ali vse te razstave so bile le pokrajinskega značaja. Sedaj pa moramo v enolni dr-žavi pokazati kaj več, nekaj, kar bo pri-čalo tudi vnanjemu svetu o našem na-predku v lovstvu, ki se razvija tudi pri nas kakor v vseh kulturnih državah.

Predpriprave za omenjeno razstavo so se že pričele. Na ljubljanskem velesejmu uraduje posebna pisarna odbora za prireditve gozdarsko-lovske razstave; pričela je že zbirati material in izdeluje za razstavo podrobne načrte.

Razstava je zamišljena, kakor že omenjeno, da pokaže lovsko-gospodarsko korist in športne zanimivosti. Prvo bo mogoče doseči z raznimi podatki v tabelah, statistikah in sličnem, drugo pa z razstavo lovskih trofej, kakor rogovja, nagačenih živali, raznih pasti, lovskih slik in fotografskih posnetkov ter strokovne literature.

Jako priporočljivo bi bilo, da bi priredila posamezna lovska združenja svoje paviljone v značaju dotičnih pokrajin, ki jih zastopajo, kakor je to bilo na veliki mednarodni lovski razstavi leta 1910. na Dunaju. V tem primeru bi lahko sestavili krasno, nad vse pestro sliko, ki ne bi očarala samo domačinov, nego še mnogo bolj tuje posetnike, ki večkrat niti ne sanjajo o raznih naših bogastvih, tako tudi ne o lovskih zanimivostih naše države. Ker je treba že pričeli s porazdelitvijo prostora, bi bilo dobro, da bi se združenja posvetovala, v kakšni meri da se nameravajo udeležiti in nam poslala tozadevne podatke, odnosno sklepe.

Vse spise in pošiljke je nasloviti na odbor za prireditve gozdarsko-lovske razstave na ljubljanskem velesejmu.

I. Zupan.

Dve lisici na eno kapsulo. Bilo je skoraj vsako jutro meseca februarja l. l., da sem hodil pregledovat vade s cianinovimi kapsulami, nastavljene v slanike, ozir. svinjsko grlovino. Vračal sem se vedno prazen domov, dasi sem izbral res samo najboljša križišča in se kar najbolj varoval zapuščati kakršnokoli sumljivo sled. Že sem sklenil vade pobrati in jih uničiti, pa sv. Hubert me je nekaj zmotil, da tega nisem storil. In prav je bilo takol! Že naslednji dan dobim v urad sporočilo, da so mi prinesli lisico. Grem gledat, kaj in kako je. Res, srednje velika lisica leži doma v kuhinji.

Ogledam si jo in pošljem potem lovцу, da mi jo sleče. No, sem mislil, saj nekaj povračila za strup, saj so mi bile od pelih nastavljenih kapsul itak že tri brez koristi uničene: eno je pobrala šoja, drugo potepinski pes, tretjo pa so si privoščile miši; četrta torej mi je dala lisico, peta pa je še nastavljena in čaka svoje usode.

Ta dan sem bil že ob 13 prost službe. Namenil sem se po kosilu pogledat, kje je lisica obležala in kako je vado prišla. Hitim s kosilom, pa še preden pokosim, vstopi šolski drvar z lisico v roki rekoč: »Veste, gospod, dejal sem si, če je ta vaš strup res tako hud, kakor je bilo oklicano pri cerkvi, pa morebiti kje še katere leži. Šel sem pogledat in res našel to-le mrcino. Tam pri hrastu ob koreninah je ležala.«

Neverjetno se mi je to zdelo. Takoj grem na lice mesta, da ugotovim, kar bi se dalo dognati. Kaj vidim? Do vade sta držali dve vzporedni sledi, od vade pa dva dolga skoka, eden 5 korakov na levo, drugi 7—8 korakov proti hrastu. Dalje nič drugega kakor smrtni ležišči dveh grešnic.

Kako iskati rešitve te zagonetke? Stvar je morala biti taka: Parček — bila sta lisjak in samica — je prišel skupaj do vade. Oba sta jo zagrabila obenem in se obenem zastrupila in tudi obenem poginila. Druge rešitve ni, kajti po znanih sledi je bila vada prijeta skupno; lisici sta ležali komaj 5 korakov druga od druge. Peta vada je še ležala na svojem mestu nedotaknjena. Povedati moram še to, da sta bili obe lisici invalidni. Lisjak je imel od strele razbito zadnjo levo nogo, samica pa je imela na vratu zanko, da se ji je podgrlna že precej gnojila. »Gliha vkup štrihla«, pravijo pri nas. Tema dvema se je pregovor obistinil celo v načinu smrti.

Srečko Sekirnik.

Zankarji. Kateri lovec ali lovski čuvaj jih ne pozna, teh zlobnih in neusmišljenih škodljivcev naših lovov in uničevalcev naše divjačine? Malokje je revir, ki bi ga ne ogrožal vsaj en zan-

kar, mnogo pa jih je, kjer je zankarjev več. Delajo pa nikjer skupno, ampak vsak zase.

Zankar je potuhnjjen in zvil, pri tem pa strasten in vedno na delu. Kadar pride v temni noči ali v zgodnjem jutru pogledat svoje zanke, kako zlobno se mu svetijo oči, kako zaničljiv nasmeh se mu kaže na ustnih, češ, zopet sem prekanil lovca in divjad.

Navadno hodi zankar sam; če ga srečaš, ti vošči prijazno dobro jutro, ustavlja pa se nerad. Najrajši hodi s košom na hrbtu: na dnu je mah, potem ujela divjačina, na njej listje, pri vrhu pa nekaj suhljadi, da meniš: revež je, ki si od daleč nanaša kurivo.

Poznal sem logarja, ki je lrdil, da so mu ljubši trije divji lovci v revirju nego edini zankar, ki ga je imel v svojem lovišču. Zasedoval ga je skoraj noč in dan, čakal ob nastavljenih zankah zdržema po ves dan ali vso noč, pa zasačiti ga ni mogel. Zankarjevo delo je tiho, skrivno, ne povzroča šuma in poka; njegove priprave so enostavne: žica in žima, kar se oboje lahko in nevidno prenaša.

Ko sem imel pred leti priliko loviti v domačih notranjskih gozdih, se je marsikaj pripetilo, česar ne morem pozabiti. Nekoč smo imeli brakado v lovišču »Požganem« na srne. Padli so štirje komadi, 2 srnjaka in 2 srni. Lovski čuvaj je imel seboj 16 letnega sina, ki je nekoliko zaoštal v lovišču in naenkrat začel klicati: »Oče, pojte gori, tukaj je še ena srna, pa ujela.« Stari je šel ponjo in jo prinesel. Bila je videti še malo časa v zanki ter bila porabna.

Seveda si je čuvaj pristno po notranjskem načinu hladil svojo jezo nad zankarjem in se zaklel, da morata priti skupaj. Hodil je oprezovat noč in dan za zankarjem, prestal vzdržno po ves dan in marsikako noč pri zankah, pa ni ga mogel dobiti. In najbrž bi ga ne bil pričakal ali mu sicer dokazal krivde, da mu ni prišel na pomoč — slučaj.

Ko je nekoč zopet pregledoval nastavljene zanke, je našel pri njih listek,

vabilo za pričo k sodišču, ki ga je verjetno izgubil nastavljač. Seveda je bilo na vabilu napisano ime in dan zaslíbe. Čuvaj je listek oddal najemniku lovišča, ta pa sodniku in ga opozoril, kje je bilo vabilo najdeno.

Pri razpravi je sodnik zahteval povabilo. Naš »poštenjak« se je izgovarjal, da ga je pozabil doma. Ko pa mu ga je sodnik pokazal s krepkimi opazkami, se je možakar tako prestrašil, da je vse priznal.

Gozdar R. pa si je napravil krajšo pot brez sodišča. V lovišču »Rjavi kamen« sta ujela skupno z lovskim čuvajem mladega zankarja pri »delu«. Zvezala sta mu roke in noge ter ga položila na prvi parobek. Čuvaj se je odstranil, močna roka gozdarja pa je z vitko leskovko dajala zaslužen plačilo. Pri tem se je razvil tale dvogovor. »Oj, gospod, nikoli več,« je vpil in prosil junak na parobku. »Jaz pa še,« je odgovarjal logar in premlatil še en nasad.

Se bolj veselo se je končala naslednja zgodba. Lovski čuvaj Fronc, po domače Kolesce, je našel v lovišču več zank. Več dni je oprezoval, pa se mu ni posrečilo lopova zasačiti. Že tako jezen in nestrpen se je razkačil še bolj, ko je našel pri zankah odrezane zajčje uhlje. V sveti jezi je napisal na listič, da bo na zankarja kratkomalo streljal, kadar ga dobi. To je pomagalo. Ko je namreč prišel zopet pogledat, so bile zanke porbane, na listku pa je pustil zankar svojo vizitko!

Škoda, ki jo napravilo zankarji na divjačini, ni majhna, kakor bi utegnil kdo soditi. Pred leti umrli, 86 let stari lovec Grogga iz kamniške okolice, ki je bil svoje čase tudi zankar, mi je osebno pravil, da je pobral iz zank naenkrat po 15–20 kljunačev, kozic in druge divjačine.

Pa ne samo divjačini, tudi marsikake-mu psu, pa tudi človeku so že bile zanke usodepolne. Zlasti proži'ne zanke za srne so nevarne, ker potegnejo ujetu žival kvišku in jo skoraj hipoma zaduše.

F. S. Trzinski.

KINOLOŠKE VESTI

Seznam domačih pasjih pasem, onih držav, ki so zastopane v F.C.I. (mednarodni kinološki zvezil) v Bruxellesu, določen od 1. februarja 1919 dalje.

I. Francija:

Briški ovčarji, beauški ovčarji, pikardijski ovčarji, francoski flandrski volarji, pirenejski ovčarji, bordoške doge, pirenejski gorski psi.

Nivernejski grifoni, vandejski grifoni, leveški psi, gaskonsko-sentonški psi (od 60 cm in več), gaskonski modri psi (od 60 cm in več), braki z Gorenjega Poitona, šambrejski psi, bilinski psi.

Hrti: sirijski hrti, porcelanasti psi, gaskonsko-sentonški psi (od 55 cm do 60 cm), gaskonski modri psi (od 55 do 60 cm), arieški psi, artnaški psi, vandejski grifoni braki, nivernejski grifoni, gaskonski modri grifoni, vandejski jazbecarji. — Düpijski ptičarji, arieški ptičarji, burboneški ptičarji, francoski ptičarji (težki in lahki), belo-oranžasti ptičarji, imenovani: Senžermen, overnski ptičarji, francoski španijeli, pontodemerski španijeli, pikardijski španijeli, bretonski španijeli, volnenodlakasti grifoni, francoske buldogle, grifoni metuljarji.

II. Belgija:

Vprežni psi (belgijski psi), psi sv. Huberta, malinski ovčarji, belgijski kratkodlaki ovčarji, drugačni kakor malinski, potem rumenoresasti in pepelnosivi resasti ter resasti ovčarji, ki so drugačni kakor rumeni ali pepelnosivi. Dalje grenendalski ovčarji, belgijski dolgodlaki rumeni in drugačni ovčarji, belgijski flanderski volarji, ardenski volarji, belgijski ptičarji, belgijski španijeli, psi, nazvani Schipperkes (poleženi brez repa), bruseljski grifoni, belgijski grifoni, mali brabantsonci, prillikavi španijeli in španijeli metuljarji.

III. Nizozemska in Holandija:

Nizozemski ovčarji. Tri vrste: kratkodlaki, dolgodlaki in resasti, nizozemski pinčeri in kortalski grifoni.

IV. Španija:

Psi varuhi in psi za rabo: Španski pes varuh, pirenejski pes varuh (kratkodlaki in dolgodlaki), bardino (pes varuh kanarijskih otokov), španska buldoga, španska bordoška doge.

Ovčarji: Katalanski ovčar (aturski pes, resasti in dolgodlaki).

Braki in lovski psi: Alano, sabneso, podenco (gladki, dolgodlaki, resasti) in malorski podenco (gladki, resasti in dolgodlaki).

Hrti: Španski hrti in anglošpanski hrti.

Fermači: Navarski pašon, vičorski pašon, jerebičar, burški jerebičar, alikantski gorgas in barbas.

V. Italija:

Italijanski ptičar, italijanski grifon, italijanski gladki brak, italijanski resasti brak, bergamaški ovčar, maremski ovčar, abruški ovčar, mali italijanski hrt, italijanski lisičar, bolonjski pes, malteški pes in dalmatincec.

VI. Švica:

Bernhardinec (kratkodlaki, dolgodlaki), volarji, apencelci (kratkodlaki), bernci, dirbeherji (dolgodlaki), entlebuherci (kratkodlaki), braki (vsi kratkodlaki), švicarji, lucernci, bernei, juraški psi in nizki braki (gladki in resasti, iste vrste kakor braki).

VII. Irlandija:

Irski volčjaki, seterji, vodni španijeli, terijerji in modri terijerji.

Oficielna objava jugoslovanskih pasem sledi kasneje, ker se morajo še nekatera jako tehtna vprašanja razčistiti. Kadar bo zadeva definitivno rešena in sprejeta od Mednarodne kinološke zveze, objavimo tudi naše pasme. Če bo dotlej še kakšna država prijavila svoje pasme in bodo od Mednarodne zveze priznane, objavimo obenem tudi te.

Klub ljubiteljev brakov-jazbecarjev. Kot novi člani so se prijavili: Sulič Gusto, mag. asist., Ljubljana, Marko

Rudež, Ribnica; Franc Kljun, lovski čuvaj, Ribnica; Fric Hertle, Ljubljana, Ljovarska ulica; Fric Barachini, Hrastnik; dr. Hubert Souvan, Ljubljana; Verovšek Jurij, trgovec, Ljubljana; Stepič Peter, Spodnja Šiška pri Ljubljani. V smislu § 10. klubovih pravil se naj vložijo morebitni ugovori proti sprejemu tekom 14 dni pri klubovem tajniku g. Ivanu Gödererju, Ortnek.

IZ RIBARŠKE MREŽE

Iz odboroze seje Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani z dne 6. decembra 1929: Sklene se zvišati članarino za leto 1930. na letnih 80 Din, in sicer proti naknadni odobritvi občnega zbora. — Doklada za Zvezo ribarskih organizacij kraljevine Jugoslavije se za leto 1930. ne bo več pobirala. — Predsednik poroča, da ni prejel nobene rešitve na vlogo odborovo, naj vlada izposluje znižanje taks za ribarske knjižice. Sklene se, da se rešitev vloge urgira. — Društvo je prosilo bansko upravo, naj zopet ustanovi mesto ribarskega konzulentu, ki je izza smrti profesorja Franketa nezasedeno. Banska uprava je nato pozvala društvo, naj predlaga osebo za to mesto. Sklene se predlagati za ribarskega konzulentu dr. Avgusta Mundo.

Velik ploščič iz Ljublanice. G. Adolf Dolak, strokovni učitelj na srednji tehnični šoli v Ljubljani, je ujel dne 4. novembra l. l. blizu izliva Ljublanice ploščiča (abramis brama L.), težkega 2-60 kg. Freyer omenja ploščiča med ribami, ki žive v Ljublanici, splošno se pa je domnevalo, da ploščičev ni več v Ljublanici. Že preteklo leto je izročil g. Dolak manjši eksemplar ploščiča Slov. ribarskemu društvu, ki ga je dalo nagačiti; tudi omenjenega ploščiča je odstopil g. Dolak Slov. rib. društvu, za kar mu bodi izrečena najlepša zahvala. Ribo je nagačil G. Alojzij Škrem in jo je SRD pred kratkim izročilo Narodnemu muzeju v Ljubljani.

Izpremembra v revirjih. Revir »Tacen št. 19« (Sava od Medvod do črnuškega mostu) je kupila oblastna samouprava v Ljubljani. V Tacnu se drsli vsako leto veliko število sulcev; prostor pod jezom tacenske elektrarne je zelo primeren za lov drstnic. S tem, da je prešel revir v roke oblastnega odbora, je vsakoletna dobava sulčjih iker zanjamčena. Sulčjo lov v tem revirju pa je prevzela uprava dvora kot rezervat Njegovega Veličanstva kralja. Sedaj je lastnica revirja banska uprava Dravske banovine v Ljubljani.

Revir »Zalog št. 47«, Sava od črnuškega mostu do izliva Gostnice, je proglasil komisar oblastne samouprave za samosvoj ribarski okraj za ing. Cirila Dimnika. K temu revirju spada tudi Ljublanica od Vevč do izliva.

Revir »Gameljne št. 20« (Gameljščica) je istotako kupila ljubljanska oblastna samouprava. Na tej vodi nameravajo prirediti postrvje vališče. Sedaj je tudi ta revir prevzela banska uprava.

Revir »Bohinjska Sava št. 7«, ki je samosvoj okraj g. graščaka Kende, je bil proglašen za zakupni okraj za dobo 20 let. Ta okraj je prevzela oblastna samouprava v lastno oskrbo. Na prilozbo g. Kende je upravno sodišče v Celju razveljavilo odlok bivšega oblastnega odbora; s tem je postal Kendov revir zopet samosvoj.

Plitvička jezera. »Ribarski list« poroča, da je ministrstvo za poljedelstvo in vode izdelalo zakon o ureditvi Plitvičkih jezer. Vse ozemlje okrog jezer se bo proglasilo za narodni park in uredilo za tujski promet.

Starost jezerke. V nekem švicarskem jezeru so ujeli preteklo leto jezerko, težko 11 kg. Po preiskavi luskin so dognali, da ji je bilo 8 let. Riba je torej izredno naglo rastla.

Kako sme sportnik ribariti? O tem vprašanju so razpravljali na letošnjem ribarskem kongresu na Dunaju. Obravnavali so tudi vprašanje, koliko ribnic sme ribič obenem uporabljati

Zborovalci so na to vprašanje odgovorili, da je dovoljeno istočasno loviti le z dvema ribnicama.

Transport živih rib. O tem predmetu se je že toliko pisalo, da ne kaže več navajati podrobnosti. Marsikdo pa ne bo vedel, da smemo transportirati le take ribe, ki so popolnoma izstradane. Ne prevažajmo torej živih rib, ki so bile pravkar ujele, temveč hranimo jih dva do tri dni v ribnjačah ali bazenih, ne da bi jim dali hrane. Blato v črevesih je namreč polno bakterij, ki rabijo seveda tudi zase kisik. Blato v črevesih povzroča torej, da primanjkuje transportnim ribam zadostna količina kisika.

Ne prevažajmo živih rib, ko se bliža nevihta, ker se takrat zniža zračni tlak tako, da izginja iz vode skoraj ves kisik!

Najprimernejša posoda za transport rib so ovalni sodčki, ker se v njih voda neprestano pregiba in prezračuje. Seveda ne sme biti sodček do vrha napolnjen, ampak le tri četrtine do štiri petine, ker sicer zrak ne bi imel dostopa do vode.

Transportna voda ne sme biti toplejša ali mrzlejša kakor je voda, iz katere so bile ribe vzete. Razlika v temperaturi sme znašati kvečjemu eno do dve stopinji Celzija.

MALI OGLASI

Razglas. V novomeškem srezu se bodo oddale v zakup lovske pravice naslednjih občin: Prečna, Smihel-Stopiče, Sela-Šumperk, Trebnje in Velika Loka. Dražba se bo vršila za prvi dve občinski lovišči dne 6. marca 1930 ob 9 dopoldne v sobi št. 20 sreskega načelnikstva v Novem mestu, za ostala tri lovišča pa dne 8. marca 1930 ob 14 v občinski pisarni v Trebnjem. Lovišča se bodo dala na dražbo po vrsti, kakor so zgoraj naštetja, zakupna doba pa je pri vseh ista, namreč od 1. aprila 1930 do 31. marca 1935.

Lovske patrone z Rottwelskim brezdinnim smodnikom basane ima v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9.

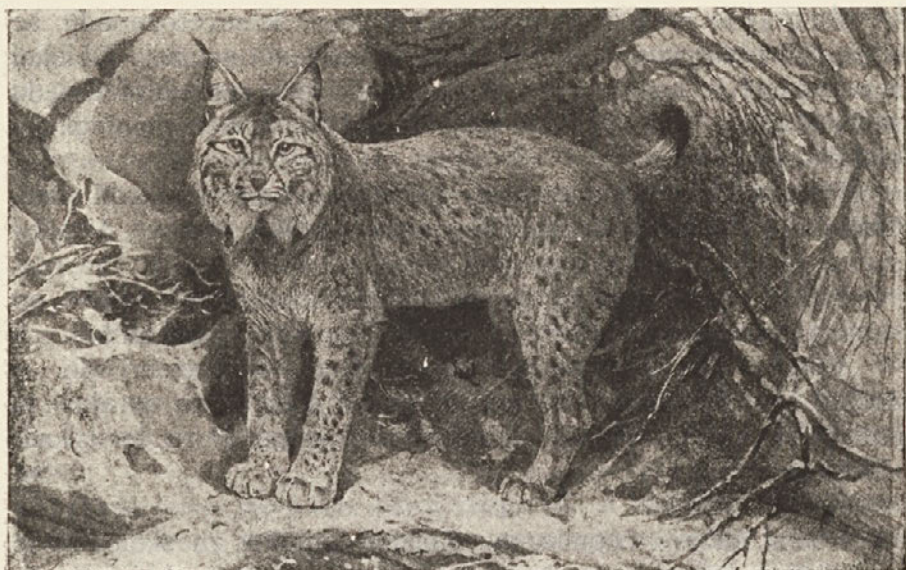
Prevzema v komisijsko prodajo razbljeno orožje in posreduje najboljšo prodajo. Priporoča svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav, pasli za divjačino ter vse potrebščine za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznано najboljšo montiranje daljnogledov na puške. Poprava ribarskega orodja po najnižjih cenah. Zastopstvo ene najboljših tvornic: Gebrüder Merkel, Suhl. Ceniki te tvrdke so na razpolago.

V komisijski prodaji so sledeče puške: 1 trocevka Hammerles z daljnogledom, kal. 20-20-8 mm, cevi iz Böhlerjevega Antinit-jekla, 8000 Din; 1 Bockova risanka, kal. 20-6,5 mm, 7000 Din; 1 risanka enocevka petelinka, 9 mm, 1200 Din; 1 risanka enocev. petelinka, 11 mm, 600 Din; 1 risanka dvocevka petelinka, 12-6 mm, 500 Din; 1 trocevka, 16-16-8 mm, 1800 Din; 1 risanka Mauser, 8 mm, 1200 Din; 1 risanka Mauser, 8 mm, 800 Din; 1 dvocevka Pyper, 16-16, 950 Din; 1 Browning puška, 16, 1500 Din.

Kralke lovske jopiče, Hubertus plašče, pelcerine, smuške obleke in norv. bluze iz najbolj trpežnega blaga, potem dežne plašče iz dvojinega blaga, površne jopiče iz impregniranega platna in vsa druga oblačila nudi v največji izbiri po najnižjih cenah tvrdka I. Maček, edina specialna trgovina za moška oblačila, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske in sportne obleke priporoča tvrdka Anton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25. Istotam je tudi vedno v zalogi raznovrstno sukno in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Dva krepka srnjaka, poležena v maju 1929, zlasti primerna za osvežitev krvi, odda oskrbnikstvo Log, pošta Limbuš pri Mariboru.

Ris.

Inž. dr. Viko Jeločnik:

Samotarji.

Dasiravno je predrzen in pogumen, se bo rajši na skrivaj umaknil, kakor da bi izzval odkrit spopad. Tako sva ugibala; prijatelj pa je še dostavil: »Ravno prav, da sem zadržal strel v cevi: tu doli sem namreč srečal majhen trop prašičev in še precej močnega merjasca med njimi, kajti pojanje se že začinja, vendar nisem streljal in dobro je tako. Pojdiva!«

Stopila sva malo v stran, kjer je strma padavina, gosto obrasla s pritlikavim bukovjem in robidovjem, ustvarila med skalami lep, zakrit koteček, odkoder se je videlo precej daleč ob ograji v vdrfino, kamnolom nekdanje apnenice pod nama in v nasprotni breg. Idealno čakališče, pa tudi izvrstna zaseda!

Odprla sva nahrbtnika in se poslužila molče z dobrotami, ki nama jih je bila pripravila lepa Anuška. Natačil je prijatelj svojega bistrega modranjca v brušeno kristalno čašo — češ, iz tvoje aluminijeve škrbine je greh piti to žlahtno kapljico — in pozabil sem v teh trenutkih na vse, kar nas je tačas morilo: na bratomorni boj na severu in jugu, na lastno skrb in skrb za svojce, le na svojega samotarja ne. Ves koteček pod sliko sv. Huberta bo napolnila njegova nagačena glava!

Dež, ki je pršil iz oblakov, drevečih se k severozapadu, se je zgostil polagoma v sodro napol raztopljenih snežink. Oblekel sem suknjič iz losove kože in potegnil svojo staro klofedro, ki se zadovoljno vda v vsako smer in pokori vsakemu potegljaju, globoko čez ušesa.

Pospravila sva svoje stvari in natihoma krenila proti vrhu. Globoko doli v jarku Bahence sva čula zamolkle glasove: Venčeslav z gozdnimi delavci je gnal vola.

Na levo od naju se začuje lahen topot brzih skokov po strmem pobočju naravnost proti nama. Trop veledivjadi ali kaj...?

Vprav v tem trenutku je zadivjal veter z neomejeno silo. — Začutil sem nenadoma, da me je zgrabil prijatelj za ovratnik in potisnil s silo na tla tik debelega bukovega štora ter siknil: »Streljaj!«

Kaj je vendar?

Komaj da sva čepnila, jaz za štor, prijatelj za skalo, že je preko naju brizgnila gosta ploha debelih šiber in koj nato je udarila poleg mene v štor krogla ter izklala široko tresko iz njega. Iz prijateljeve risane dvocevke je šinil oster strel — eden, še eden... Šele sedaj sem ugledal temno senco, ki je hitela med grmičevjem proti veliki skali kraj steze. Tam je zginila.

Zopet je pribrenčalo in zasikalo med naju in višnjevkast oblaček se je razplul med vejevjem — tedaj sem užgal tudi jaz tja, enkrat, dvakrat...

V tretjič se je že pomešal strupeni glas prijateljeve risanice z votlim udarom moje Schönauerice, od skale se je sivkasto zaprašilo... in zdelo se mi je, da čujem od tam pritajeno kletev.

Vse tiho. Nepremično sva čepela še četrte ure s puško ob licu v svojih zaklonih in ostro motrila sovražni breg onstran steze.

Nič se ni ganilo, le dež je padal vedno jače in veter nama je bil ledenomrzle kaplje in suho listje v obraz.

Venčeslav z dvema pomagačema in volom se je pojavil na potu vrh roba.

Oprezno sva mu šla nasproti. Vprašava ga, ali je kaj videl ali slišal. Ničesar... Najinega pokanja za robom vsled viharja tudi slišati ni mogel. Ko sva mu v kratkih besedah povedala svoj doživljaj, je zaškrtal z zobmi, snel karabinko s pleč in siknil: »Črni Ferencz!«

Preiskali smo z Vadaszom na jermenu vso okolico. Našli smo nekaj naših nastrelov v vejevju, razpršino na robu skale, za katero je bil tičal protivnik, in dva izstreljena tulca; enega za šibre, drugega za kroglo neobičajno velikega kalibra. Krvi ni bilo slediti.

Niže doli je dež vse razpral. Vadasz je sicer silil po strmini navzdol v hudournik, vendar smo se odločili, da pod temi okolnostmi ne iščemo dalje.

Pognali smo volička kolikor mogoče daleč po stezi navzdol. Venčeslav in pomagača sta napravila iz vej in srebotja nekako vlako, na katero smo z velikim trudom naložili težkega samotarja in ga potegnili na stezo. Odtod ga je vlekel vol k stari apnenici in po kolovozu skozi Bahenco domov.

Midva s prijateljem sva molče krenila na bližnjico, koder sem jaz zjutraj hodil.

Precej zmočena in dosti zmučena sva prispela v dvorec na »Lovski ravni«. Vreme je bilo vedno odurnejše. Vihar je besnel po vrhovih in dežnica, pomešana s snegom, je kar lila izpod neba.

Doma smo merjasca takoj razparali in razdejali. Vzel sem krasno glavo z vratom, da mi bo nagačena v večen spomin na današnji dan. Kako se bodo bleščali nevarni čekani s stene...! Toda varal sem se!

Pod kožo tega orjaka smo našli lepo zbirko najrazličnejšega kmečkega streliva: nekaj najdebelejših šiber, kosce sekanega svinca iz bogve kakšnega predpotopnega kresiva izpaljenih, pa tudi kroglo iz gladke cevi, vso stlačeno. Vsi ti svinčeni pozdravi so ga menda komaj poščegetali, celo krogla je komaj prišla skozi oklep¹ in se onemogla in stlačena ustavila na plečih.

Posušili smo se za silo in Venčeslav je pripravil lovski voziček za odhod.

Večerja je bila še bolj tiha kot sinočnja; razumel sem prijatelja, da ne želi razgovora o današnjem dogodku, dokler se stvar natančneje ne razjasni.

Poslovil sem se od starca, Venčeslava in Anuške, ki mi je žalostno in molče pokimala v pozdrav in slovo; o današnji borbi seveda še nič ni vedela, ker je Venčeslav znal držati jezik za zobmi, prav tako kakor pokojni Vincenc.

Gospodar lova sam me je spravil na postajo v majhnem vozičku, ker sani v tej brozgi niso bile za rabo.

Prišla sva ravno prav k vlaku. Poslovila sva se in obljubil mi je, da mi sporoči, kadar bo kaj natančnejšega dognano; če mu bo mogoče, pa sam pride spomladi na divjega petelina k meni.

¹ Na plečih starih merjascev se nabere vsled valjanja v močvirju in blatu ter drgnjenja ob drevju — posebno igličastem — tako zvani oklep, trda, več centimetrov debela plast, katero z uspehom prebije samo močan naboj iz risane cevi. — Dis.

Vlak je odpeljal. Na madžarski mejni postaji sem imel še sitnosti zaradi merjaščeve glave: oholi madžarski žandarji so moj namen smatrali za »prepovedan izvoz mesa« čez mejo. Zastoni sem jim dopovedoval, da mi ni za meso, temveč samo za lovsko trofejo, in če bi bil vzel drug boljši kos seboj — in škripajoč z zobmi izsekal z velikim lovskim nožem samotarju čekana in brusilnika iz čeljusti.

Ko pa mi je nosač spravljaj prtljago v brzovlak proti Dunaju, mi je zaupljivo rekel: »Da ste dali vsakemu od teh žandarjev po pet kronic, pa bi bili smeli vzeti celega prašiča seboj!«

Po toči je lahko zvoniti!

Zima je šla h kraju. Lotila se me je griža in visel sem med življenjem in smrtjo. Moj prijatelj pa je stal na fronti proti Italijanom.

Divje peteline sem streljal, jedva za silo pozdravljen, to pomlad sam v svojem majhnem ali idealno lepem lovišču na obronkih avstrijskega Snežnika.

Že je bil čas zalaza na srnjaka v tamošnjih krajih, ko me iznenadi brzjavka mojega prijatelja, da naj pridem na »Lovsko ravan« po srnjaka kakor vsako leto.

Ulegnil sem sicer, vendar se mi je prav malo ljubilo in po pravici povem, da me je manj mikal srnjak, kakor radovednost, kako se je iztekla naša jesenska pustolovščina s »črnim Feren-cem«.

Disal moj prijatelj nikdar ni rad, zato sem vedel, da zastoni čakam obširnejšega pismenega poročila o tej stvari.

Nič preveč me ni veselilo in po težki bolezni si tudi nisem bogve kaj zaupal glede prenašanja naporov pri zalazih v modrjanski divjini in streljanju z risanico.

Vendar sem še isti večer sedel v vlaku.

In zopet sem bival v prijaznem dvorcu na »Lovski ravni«, ki se je bleščal v pomladanskem solncu. Bukovje je zelenelo v prvi, nežni krasoti, starodavni hrasti so komaj šele začeli poganjati prvo zelenje in marsikateri srnjak je še kazal sive lise med poletno rdečo odejo. Koncem maja je bilo.

Z Venčeslavom sva dolgo izbirala med srnjaki v Bahenci, dokler nisem vzel na muho prvi večer kapitalnega šesteraka, naslednje jutro pa še močnejšega blizu tam, kjer je bil padel v »krvavem grabnu« jeseni samotar.

Še je šla krogla točno odmerjeno pot in lovska radost se mi je zopet povrnila.

Prijatelj S. je došel šele proti večeru in jaz sem moral zarana zopet na pot.

Po večerji sva sedela sama na verandi dvorca in uživala lepi večer v mlačnem zraku — in tedaj mi je povedal, kako je bilo:

»Celo našo borbo sem javil oblastem in sosednjemu knežjemu uradu; vsled slabega vremena in pomanjkanja sposobnega osebja, ko je bilo tedaj in je tudi sedaj skoraj vse pod orožjem, preiskavanje ni imelo nikakega uspeha.

Od takrat pa je tudi prestal naenkrat tatinski lov v obeh loviščih, in vse je mislilo, da je »črni Ferencz« pobral šila in kopita in da vrši svoj zločinski posel kje drugje.

Ko se je bližal čas zalaza na srnjaka, sem vzel v službo še enega pomožnega lovca, s katerim je Venčeslav popravljajl steze in prirejal solnice. Ko sta šla nekega dne v aprilu po hudourniku pod »Babino glavo«, sta našla še v snegu, med podrtimi debli in prodom popolnoma raztreseno človeško okostje. Po čevljih in zlomljeni risanici velikega kalibra, ki se je zlagala popolnoma s tulcem, najdenim na licu mesta našega spopada v jeseni — ni dvoma, da je tu končal svoje življenje »črni Ferencz«.

Hladno je postalo in odšla sva v zgornjo sobico, mojega prijatelja spalnico.

Natočil je borovičke in nadaljeval: »Ali sva ga midva takrat do smrti obstrelila in se je zavlekel še v ta jarek, bežal je vsaj v tej smeri, ali se je pozneje ponesrečil, ne vem. Pravična usoda ga je štrla za večno skoraj na istem mestu, kjer je bil zahrbtno ubil in pokopal mojega dobrega Vincenca.

Nisem babjeverec, ali v tem slučaju sem prepričan, da sta narava in usoda pravičnejši, kakor vsi naši zakoni in paragrafi!

Komisija, ki je prišla, da »na licu mesta in po zakonu« vidi, kako in kaj, je izvršila vso stvar precej hitro — kaj je tudi mogla?

ln danes, ko se gnoji zemlja s toliko stotisoči človeških trupel, je pač vseeno, če trohni eno več ali manj...

Jaz pojdem zopet na italijansko fronto in ne vem, ali bom še kdaj užival krasoto teh gozdov in lovsko veselje, ki sem si je ustvaril tu. Tam lete krogle še vse gosteje kot pri naši apne-nici... Za spomin na tisti dan pa vzemi seboj še tole, kar mi je prepustil okrožni zdravnik!«

Posegel je za zagrinjalo pri okenski polici in izvlekel v papir zamotano okrogličasto stvar.

Ko sem zavoj razvil, mi je režala nasproti obeljena — človeška lobanja! Na temenu se ji pozna za pol debeline malega prsta globoka brazda — sled krogle, ki jo je bil Vincencij nekda j užgal preko glave »črnemu Ferenczu«.

Prijatelja S. nikdar več nisem videl. Ob zeleni Soči nekje mu je prerani grob. Naj mu bo lahka ugrabljena slovenska zemlja... Bil mi je več nego zgolj lovski tovariš!

Novembrskega zalaza v Pilanski nikdar ne bom pozabil in vedno mi bo v spominu ta dan. Dvakrat sem takrat gledal smrti v oko. Hvala sv. Hubertu, spodletelo je obema samotarjema, ki sta sedaj združena pri meni na steni.

V poslednjih žarkih aprilskega solnca se bleste iz mračnega kotička belobrušeni čekani črnega samotarja iz Pilanske in belo zobovje samotarja »črnega Ferencza«.

III.

Včasih me še obišče kak znanec ali prijatelj, ki ve, kaj je trofeja, in da rog ni rog, temveč da tiči v vsakem cela zgodba in da se ob vsako od bledih lobanj, ki se vrste na zidu, ovija kakor kiša bršljana — spomin!

Skoraj vsak pa obstoji pred kotičkom pod sliko sv. Huberta, kjer marsikateri prezirljivo pogleda po stari upokojeni risanici, se čudi okornemu rogovju kozoroga, ogromnim čekanom kar-patskega vepra in človeški lobanji.

Zakaj visita tu enorožec jelen in gams z nakaženimi rogli, ne razumejo — češ, saj to ni nič posebnega. Še lepo ni!

Oni pa, ki niso samo streljači in ki imajo tudi malo zmisla za psihologijo v glavi, se muzajo stari, častitljivi sivi cevi in se vesele umotvorov davno umrlega mojstra in razumno mežikajo srebrnem Zlatorogu v starem, razpraskanem kopitu...

Tega je sedaj že čez pet in dvajset let. Obrusil sem si sicer že trmo ob prvih jelenih in gamsih, ali še mi je plula lovska kri nebrzdano po žilah in miru nisem imel in pokoja nisem poznal, niti utrujenosti ali nevremena, če sem si bil vtepel v glavo, da mora prav ta srnjak, ta gams ali ta ruševac pred mojo cev!

Najneumnejše početje, zaleteti se na sled prav enega kosa in mu slediti trmoglavo skoraj dan in noč, češ, prav tale mi mora priti v pest. Vmes pa prezreš in zamudiš deset lepših prilik in boljših trofej.

Pa kaj se hoče... Malo jih je menda pravih lovcev, ki niso izkusili te šole in ki bi ne podlegli tej izkušnjava. Gotovo pa je to doživel vsak, ki ljubi samotarski lov in se izogiblje hrupne gonje ter divjaške brakade: oni, ki išče in naskakuje petelina sam, ki ljubi tajinstveni zalaz na srnjaka in gamsa, ki hoče pre-

kaniti rukajočega jelena in ki mu ni odveč, če strga par podplato v za enega ruševca; samotar, ki kliče v mračnih, zaraslih jarkih pisanega jereba ali čaka ob luninem svitu na prelazu okornega merjasca.

Nimam seveda v misli onih, ki poskusijo enkrat ali dvakrat lovsko srečo na zalazu, potem pa rajši prepuščajo brakom, da jim naganjajo srnjake ali celo gamse in jelene pred — šibre, ker so preleni in premalo spretni, da bi z vztrajnostjo in lovskim znanjem sami dosegli zaželeni smoter.

»Ali je še tu?« so bile prve besede, ki sem jih spregovoril, ko sem prisopihal v hišo našega Naceja.

»Menda bo že še,« mi je čemerno odgovoril iz zapečka velike peči, kjer je pasel lenobo na kupu cunj in druge navlake, podpirajoč suho brado v svojo koščeno dlan. Takoj sem vedel, da mu nisem dobrodošel.

Zunaj je brila burja in posamezne snežinke so plesale po višnjevkastem večernem zraku — bolje in ugodneje je tedaj čepeti v topli sobi v zapečku, kakor s tem norcem — prisežem, da me je krstil Nace na tihem za takega — kobaliti po svežem snegu tja gori v planinsko ovčarsko kočo, tovoriti nahrbtnik, puško in odejo, znojiti in mučiti se, vse — zaradi neumnega gamsa z naprej visečim desnim rogljem, ki ga zasleduje in zalazuje »hospod« že četrto leto zastonj.

Nace je imel danes menda trikrat zavozlan jezik. Govoril nikdar ni preveč, danes pa sem vlekel vsako besedico posebej iz njega. S potrpljenjem in s pomočjo par debelih požirkov žganega sem zvedel vsaj sledeče:

»Tisti vaš gams, ki tako neumno norite za njim in za katerim je letal tudi vaš prijatelj Jernej, dokler se ni naveličal krevsati tu gor, je še tu. Pred tednom sem ga videl na tisti pečini v smrečju, kjer ste predlanskim počili težkega kosmatinca, ki sem ga komaj izvlekel iz snega. Vi ste strgali že nekaj podplato v za njim in se dosti potili, pa tudi zmrzovali zanj, pa še boste. Zaleteli ste se za tem samotarjem, ki ima menda devet hudičev v sebi; povsod je ali pa nikjer — kadar ga iščeš. Koliko polov ste že storili, čakali in zalazovali in ne vem, kaj še — pa ste zopet odšli praznih rok.

Jeseni, ko ste bili komaj tule pod hišo v bukovju in ste — kakor je že vaša navada — piskali jerebom — vas je pa gledal tamle iz »turnov«; seveda, vi pa ste dva dni stikali ravno po nasprotni plati, da ga spravite pred cev.

- Jaz bi ga kaj kma'lu imel, ker lahko vsak trenutek skočim tja gor in posebno sedaj, ko se skoro začne prsk, če se že ni... no ali... hm, no... »

Seveda vsega tega moj Nace ni povedal v eni sapi. Tako dolgega govora sploh v svojem življenju ni spravil čez zobe. Vse to sem zvlekel le z vdanim potrpljenjem in košček za koščkom iz njega.

Sedeč za mizo v kotu pod sv. Florijanom sem kuhal čaj na majhnem samovarju in, ker s češpljevim blagoslovom nisem skopušil, se je Nacetu polagoma omajal trdi jezik; češpljevčev duh je Naceta celo izvlekel izza peči in spravil za mizo in v boljšo voljo.

Navsezadnje sva se pobotala in sklenila, da pojdeva še to noč do pastirske koče na zadnji planini in da zjutraj pogledava, kaj je z mojim samotarjem.

Naprtala sva nahrbtnika in puški, Nace vrh tega še toplo odejo, in stopila iz hiše.

Burja je bila malo ponehala, le redke snežinke so še plesale po mračnem ozračju. Par zvezd se je že blesketalo na nebu.

Krenila sva preko senožeti za hišo proti gozdu. Na zapadu je še žarelo nebo od pravkar zašlega solnca. Mogočna grmada škrljastosivih oblakov, makovordeče obrobjenih, je visela na večernem nebu, ki se je belkasto zeleno svetilo proti vzhodu.

Ostro so se črtali od njega temni obrisi po grebenih že zasneženih planin.

Črni hrbti gozdov so padali med sivimi stenami in belimi peščeniki navzdol in se potapljali v nižavsko megleno morje, iz katerega so se dvigali le vrhovi brd in hribov kakor otoki.

Zlatorumeno, rdeče in rjavo listje niže ležečih gozdov je že prepregala vijoličasta večerna odeja; daleč doli nekje je zvonilo večernico in komaj slišno je v nižavi brlizgal vlak...

Prispela sva na jaso sredi gozda. Mlado smrečje je rilo iz gostega robidovja in rumene trave. Srna z dvema krepkima mladičema je odskočila, dvakrat zabavkala, doli ob gozdnem robu pa se je zasvetila še ena svetla lisa in tiho izginila v mračnem lesu... golovo srnjak-starec, ki se nerad izdaja z bavkanjem in lajanjem ter se navadno poslavlja s pozorišča molče kakor senca.

(Konec prihodnjič.)

Fr. Rojina:

Čar zimskih noči.

Po dveh letih svojega prvega službovanja v Kolovratu sem menil, da poznam že vse dobre kraje za nočno čakanje, ali vendar sem našel nekoč onostran Kala kar slučajno za ta namen najpripravnejši prostor vsega ondotnega lovišča.

Kadar nas je zapal visok sneg, niso mogli otroci s hribov v šolo, v hribih je bilo pa itak vse. Leta 1889. ga je nasulo toliko, da dva orožnika tri dni nista mogla iz Kolovrata; kako neki naj bi potem šolski pikolaji mogli izpod krova. Pouka ni bilo tedaj po cel teden, štirinajst dni ali celo tri tedne, kakor smo bili pač obdarovani s snegom, a omenjenega leta že kar dočakati nisem mogel šolskih otrok; komaj so bile za silo izhojene gazí, alo, zapal in zamel jih je zopet nov sneg.

V takem času pa nisem mogel čepefi vedno doma, tam, kjer sem bil na hrani, tudi ne venomer visei, saj se je že itak marsikaj šušljalo, zato je mi bilo v največjo srečo, da mi je postal lov naravnost nepremagljiva strast. Že kot nižjerealcen sem pohlastal nebroj indijanerice, in ni čudo, če so me razni bajni traperji navdušili, da sem pozneje tudi sam tako neznansko rad »trapal« po gozdu. V snežnih počitnicah sem zapuščal svoj »vigvan« največkrat že zjutraj in se vračal domov navadno šele na večer ali še pozneje v noč.

Nekega popoldne iztikam po bližnjem hribu Kalu, če se ni morebiti priklafila odkod kakšna kuna, zakaj tod je bilo takrat še dokaj stoletnih žlamborastih bukev in gabrov, kjer so kaj radi

prezimovali polhi, rajši kot v podzemeljskih polšnjah; v doraščenem jelovju in smrečju pa se je nahajalo tudi veveric in njih gnezd nič koliko. Torej pravcata obljubljena dežela za kunel!

Sicer bi ves samostoječi hrib, ki je bil le s Strmo njivo v zvezi z znatno višjo Reberjo, veliko lažje samo obsledil, ker je bila pot okoli že predrta, ali izkušeni grajski logar Edvard mi je pravil, da kuna, kadar je zelo nažrla, ne gre ven — izvzemši seveda čas, kadar hodi po plemenu — ali pa samo toliko, da se v bližini svojega zavetja na oba načina olajša in se potem takoj zopet vrne spat. Tega sem se leto prej prepričal sam, ko sem naletel ravno tod na tako kratko sled in iz trhlega hrasta, zadetega nekoč od strele, prekadil v vrečo prekrasno zlatico. Zato sem tudi sedaj pregazil vse križem od žlambora do žlambora ter pregledal vse tršlje, ki sem že itak vedel skoraj za vse.

Toda takrat nisem našel ničesar, razen sledov Jerhčevega Ludvika, ki je že pred mano hodil za polhi, katere je izsekaval najrajši pozimi ob hudem mrazu, da se mu vsled otrplosti niso mogli razbegniti in razlesti po notranjosti debela. Ako votlina ni bila preveč zavita, jih je vlačil tudi s posebej za to napravljenim, na gibki palici nasajenim mačkom iz drevesnih debel. Kajpak ni bilo v vsakem votlem drevesu polhov, kakor ni v vsaki luknji raka, ali Ludvik je bil pravi ptič, ki je sicer na preprost, a vendar zanesljiv način ugotovil, kje ravno se nahaja kako polšje prezimovališče. Kjer je slutil, da bo kaj — uporabljal je za višje žlambore tudi lestevco —, je kakorkoli zaslonil vhod s primernim kosom stekla iz ubitih oken, ali če je bila odprtina večja, je stekleno ploščico kar vtaknil v notranjost. Ako je bilo steklo drugi dan močno rosno ali vsled hudega mraza srežasto, tedaj je bilo to ugodno znamenje. Speči in skoraj do negibnosti otrpli polhi dihalo sicer zelo nalahno, ali vendar dovolj, da njihov gorki dah orosi, oziroma osreži steklo.

Ludvik me je nekajkrat obdaril s polhi, že kar odrtimi, saj jih je dobil včasih v enem samem žlamboru do dvajset in tudi več. Poklon in vsa čast kuharskim umetnicam in mojstrom, kateri so na pravkar v Ljubljani vršeci se kulinarčni razstavi s svojimi proizvodi očarali tudi najbolj sladostrastne gurmane, ali polhov, pečenih v lastni tolšči s celimi krompirčki vred in zraven prav tenko narezane zeljnate solate na tej edinstveni razstavi le ni bilo. Ah, to, to vam je papca! Le vode, kakor je sicer zdrava pijača, ne pij nikdar na to nebeško dobro jed, ampak, če količkaj ljubiš svoj prebavni stroj, mu privošči povrh še kozarček pristnega gadjepeškega cvička, kakršnega toči naš lovski tovariš in prijatelj gospod Peter Stepič...

Kakor že rečeno, nisem našel nikakega kunjega sledu, zato se namerim na drugo stran hriba k dvema lisičjima špiljama, če bi bila morebiti v kateri lisica ravno doma, da ji pozneje nastavim peskà, kakor smo tam splošno nazivali železno past.

Prigazivši na sleme Kala, zaslišim doli izpod zaselja enakega imena, koder je gospodarilo lačas četvero trdnih posestnikov, glasen živ-žav in tisto značilno počasno in enakomerno pokanje, iz katerega sem lahko sklepal, da pero dekleta na studentu Zlatku štrene. Umevno, da me je v tistih letih mikala dekliška družba še bolj ko lisičje luknje, zato sem prav po indijansko in po velikem ovinku zalezal v delo zaverovane perice. Po mehkem pršcu sem prišel, krit po majhnem gričku, za pol streljaja nad nje, da sem si jih čez rogovilo dvovrhatе jablane lahko neopažen malo bolj natančno ogledal — saj poznal sem že itak zdavnaj vseh pet — in pa radoveden sem bil, kaj neki je predmet njihovega živahnega pogovora. O jerum, kako slabo sem naletel! Vlekle so ravno mene čez zobe.

Saj vem, da tu ni prostora za razkladanje ženskih čenč, ki jih ni bilo ne konca ne kraja, pa so bile zame pretežito zanimive, da mi je kar vroče prihajalo, vendar omenim vsaj to, da se je ponavljal vedno isti refren: O, brez nič ni, da da, nekaj že mora biti! Samo Kajžarjeva Metka me je zagovarjala, kakor bi me rodna sestra ne mogla bolje. Že s tem, da je bila Metka kajžarjeva, je povedano, da ni mogla biti hči bogatih staršev, ali bila je najbogatejša izmed vseh tedanjih kolovračskih deklet, kar se tiče dekliške lepote. Če povem še, da so Kolovračanke že od nekdaj slovele kot izredne krasotice, tedaj si lahko vsakdo misli, kako je morala biti Metka, kot najgorša, zares zala. Doma je bila s sosednjega brega, kjer je imela njena mati vdova majhno, a lično hišico, srčkan vrtiček, ob svojem času poln rož, okoli pa še toliko sveta, da sta živeli sicer skromno, vendar zadovoljno. Hodili sta tudi v dnino; posebno Metko so zbog njene pridnosti in pripravnosti kaj radi klicali v delo; no in tistega dne je pomagala pri Andrijanovih prati štrene.

Preden popišem, kako se je stvar razvijala dalje, moram povedati še nekaj o studentu Zlatku. Za Kalčane, ki više gôre na pobočju hriba Kala niso imeli žive vode, je bil res zlata vreden. Bil je že pri izviru tako močan, da bi lahko gnal stope — prav doli v dolini je bil itak napeljan na mlin — pozimi gorak, da so ženske prale v njem bose; kar kadilo se je iz njega. Izvirati je moral iz zelo velikih globin, zakaj nobena poletna suša ga ni oslabilá znatno; če so vsi drugi študenti že pojemali, on je še vedno enakomerno bruhal svojo kristalno vodo, ki jo je imela

vsa okolica za zdravilno. In kako pametno so jo imeli urejeno! Takoj pri izviru je bilo perišče z lesenimi dvonožnimi perilniki za navadno pranje, nekoliko niže pa za pranje štren. Takrat se je namreč sejalo še jako mnogo lanú, in se je na letni semenj sv. Andreja na Vačah pripeljalo na stotine centov prediva in štren in nešteto laktí platna, praznjega in hodnjega. Dandanes vsega tega seveda ni več. Štrene so prale ženske na poševnih ploščatih skalah, ki so gledale kot mali otočki le deloma iz vode, tako da je morala stati perica ali kar v vodi ali pa v škafu.

Od studenca dol se je razprostirala nečkasta dolinica, in ker je bil odtoč zgoraj izpeljan v dveh stremenih, tako da je namakal obe strani te dolinice, ni imel sneg na tem kraju nikoli obstanka; razjedla ga je sproti topla Zlatkova voda. Pa ne samo to, marveč je poganjala sredi zime tod lepo temnozelena trava, nič manjša kot drugje o sv. Juriju. Zato sem videl med potjo k studencu toliko zajčjih sledi in čim bolj sem se mu bližal, tem več jih je bilo. In ko sem stal tam za jablano, je bilo okoli mene vse preskakljano, dolino obrobujóči sneg pa naravnost poteptan, da ni bilo več mogoče razločevati posameznih stopinj. Seveda sem sklenil takoj, da pridem še ta večer sem čakati, obenem pa že tudi pogodil, da bi bil za to najboljši prostorček v rogovili, čez katero sem opazoval obližje in zbor peric, ki je rayno postal nekam prepirljiv.

»Lej jo no avšo, kako se poteguje zanj! Menda zato, ker ji prinaša zaljubljene knjige, ali pa kar sama hodi v šolo ponje« — tako je razkladala županova Rotija vsem skupaj, letelo je pa na Metko. Ali ta ji ogorčena odvrne: »O, veš kaj, Rotija, jaz se prav nič ne potegujem zanj! Prava reč, če mi posodi kakšno knjigo in če grem tudi sama pónjo, saj ni tak ne, kakor ga opravljate. Revček je, čisto zapuščen, kakor kak puščavnik, da se mi kar smili ta naš učitelj.« »Takó se govori, Metka!« — se oglasim ter stopim izza jablane — »ti si zares dober otrok!« Vse so se sklonile k svojim štrenam, samo Metka se je obrnila proti meni in dejala: »Otrok pa res nisem več; pogledjte, kako sem že velika in stara tudi že šestnajst let.« »No, no, le nič huda, saj veš, da te nisem mislil žaliti. Pravzaprav smo pa vsi otroci božji: eni so dobri, kakor ti, ki zagovarjaš po krivem sojene ljudi, drugi manj, kakor tale Rotija, ki natolcuje svojega bližnjega, in slabi, kakor sem jaz po mnenju vseh tehle porednic, razen tebe, Metka.« »Poslušal jel« — šepne Zajčeva Ančka, kar sem pa vendar slišal, saj sem bil že skoraj pri njih. »Da, poslušal sem vaše ljubeznivosti,« pravim, »ali zamerim vam pa prav nič ne, nasprotno, še hvaležen sem vam, zdaj vsaj vem, kako lepo mislite o meni. Le kar malo k meni se obrnite in pogledjmo si iz oči v oči, bomo

videli, kdo bo dalj časa zdržal. Ti, Metka, pa bodi zopet dobra in skoči tja le gor k Jerhčevemu Ludviku in mu reci, da ga prosim za eno takó dolgo desko, kot si ti velika; če utegne, naj jo prinese kar sam.« »Da, kar koj grem, samo tiste le cokolje in nogavice mi dajte malo bliže.«

Medtem, ko je Metka odbrzela k Jerhcu, smo se ostali pobotali do dobrega, in bil sem zopet čist v njihovih očeh, da so se same zgražale nad opravičljivci. Z Ludvikom sva napravila potem v rogovi pripraven sedež, ravno ko so tudi dekleta dokončale svoje delo in se je jelo mračiti. Ludvika je Metka upregla, da ji je moral pomagati nesti k Andrijanu štrene, jaz pa sem se poslovil ter krenil domov, da se primerno pripravim za hudi nočni mraz, kajti po dolini je legla mraznica in pod nogami je že jelo škripati.

Na ovinku, ko bi imel zaviti proti Kolovratu, se ozrem še enkrat, da bi videl, kje so že uni, Metka pa je morala storiti takisto, ker mi je zaklicala: »Lahko noč!« »Lahko noč, Metka, pa dobro spančkaj,« ji voščim tudi jaz, ne sluteč, kako malo bo spala listo noč, kar se bo izkazalo prihodnjič v zaključitvi tega članka.

(Konec bo sledil.)

Miroslav Hanzlovsky:

Med veledivjadjo v Kokrški dolini.

(Nadaljevanje.)

Sele naslednji dan se je umaknil južni veter severnemu pritisku. Z veliko naglico je odrivala razljučena burja debele plasti mokrih oblakov nazaj proti jugu, menda suhim Lahom za prioboljšek. Nebo se je očistilo in naše sinje planine so zablestele v beli snežni obleki. Sedaj pa le žurno, tovariš! Oprtnik na hrbet, risanico na ramo; gorsko palico v roko in pipico med zobe, pa hajdi venkaj v hribe med našo ljubo divjad! Danes pod noč si morava na vsak način ogledati nekaj srnjakov. Najina pot sicer ne bo dolga, zato pa bolj strma in naporna. Kar lepo počasi jo mahajva v strmino! Kljub počasni hoji se širijo pljuča kot kovaški meh. Spotoma imava priliko, da nekoliko pogledava po rastlinstvu in sestavi tal, saj nama nudi vsak korak kaj novega. Imamo tu cel botaničen vrt alpske in baltske flore, prekrasne sledove ledene dobe z izrazitimi kočnami in okrešlji, ki so odkrili skoro vse starejše sklade kvartarnega in mezozojskega, deloma tudi paleozojskega veka. Poleg jurskih formacij najdeš tudi permsko in devonsko formacijo. Med zanimivim pogovorom sva dospela do velike, deloma z malinjem in sočno travo porastle poseke. Preiščiva pobočje nekoliko s kukalom! Med goslim malinovjem sem odkril sivorjavo liso. Kukalo mi pokaže divjad, ki še mirno počiva v ložu. Srna. Nekoliko višje zagledam drug komad, ki mirno obira komaj vzklilo brstje. Visoko nad slušala se dvigajoče rogovje kaže lepega srnjaka, ki je še odel v zimsko obleko. Tega strica si ne moreva še dobro ogledati, ker znaša razdalja preko globoko zarezanega jarka dobrih 200 korakov. Še kakih 100 korakov naprej ugledava na nasprotni strani poseke drugega rogovilarja, ki se

pasoč oddaljuje od naju. Slabo rogovje, slabotnega telesa; — pojdiva naprej! Dospela sva do majhnega gozdnega travnika. Prihuljena se pomakneva naprej in pregledava travniško planoto. Mirno, tovariš! Na desno poleg gostega leščevja stoji jelen, ki obira brstje ob grmu. Trenutek nato stopi na plan težka košuta — jalovka, moja stara znanka, ki tehta sigurno svojih 150 kilogramov. Kajne, tovariš, tanek vrat z veliko glavo in dolgimi slušali gotovo ne pristoji temu ogromnemu telesu. Mirno in dostojanstveno odkoraka nato košuta preko ozkega travnika v nasprotno stran naravnost k solniku, kjer prične slastno lizati kameneno sol. Predolgo bi trajalo, ako bi hotela čakati, da si uteši sladkosnedna tetka svoje poželenje. Kar mirno naprej! Prosto in brez vsakega kritja sva zalezla nič zlega slutečo košuto na dobrih trideset korakov. Šele tedaj je naju opazila. Stegnila je vitki vrat, obrnila dolga slušala ter naju nepremično zrla. Stala je pred nama kot kip in nehote sem si mislil: »Ako bi imel pri sebi fotografični aparat, bi jo v tem trenutku posnel z lahkoto.« Toda njena nepremičnost je trajala le nekaj hipov, kajti že v naslednjem trenutku je prišlo v nepremično telo življenje; košuta se je naglo zasukala in lahnih korakov je izginila v gostem lesu.

Solnce se je jelo že nagibati za Turne, ko sva dospela na pravi cilj, do velikega gorskega travnika, čigar ploskev znaša dobrih 20 ha. Z dobrim vetrom se približava smreki, na kateri se nahaja visoko čakališče, raz katero se vidi preko celega travnika. Nič kaj prijazno nama ni pri srcu, ko plezava skoro navpično po primitivno napravljeni, že nekoliko trhli lestvi navzgor. Pri vsaki prečki imava občutek, da se lestva lomi in da telo že zgublja ravnotežje. Ko pa sediva nekako 20 metrov od tla na solidno k deblu pritrjeni klopici, se nama dozdeva, da se peljeva s Zepelinom preko Atlantika v Ameriko. — Da si preženeva vse te nepotrebne občutke, si prižgeva vsak svojo pipo in si misliva vsak svoje. Toda dolgo nisva zatopljen v svoje misli, kajti na desno, komaj 100 korakov od naju, se premakne v lesu nekaj rjavega. Kukalo k očem! Mili Bog, vsi svetniki in posebej sv. Hubert! Kraj gozda, deloma še krit od grmovja stoji diven srnjak in si snaži rogovje ob mladem macesnu, bijoč s sprednjima tekalkama jezno ob tla, da leti mah in prst daleč okrog. Rad bi videl tega strica popolnoma na prostem, toda srnjak je previden in se kmalu popolnoma skrije v goščo ter nama izgine docela izpred oči. Najina pozornost se pa obrne takoj na drugo stran. Ko sva namreč lezla proti najinemu stojišču, sva docela pozabila premostriti s kukalom celo travniško ploskev. Zato gledava sedaj malo začudeno, ko zapaziva na travniku kar troje pasočih se komadov, in sicer dve

srni in enega slabega vilarja. V skrajnem koncu travnika nama pokaže kukalo še en komad, ki se nama pasoč približuje bolj in bolj. Kmalu ga lahko določiva za lepega šesteraka s komaj oguljenim, še nekoliko rdečim rogovjem. Srnjak se nama je približal tako, da bi lahko vrgel nanj smrekov storžič od zaloge, ki je zapeljivo bingljala blizu naju v košatem smrečjem vrhu. Mrak je jel že legati na zemljo. Srni, ki sta se pasli na levo od naju, sta dvignili glavo in stegnili vrat. Kaj pa to zopet pomeni? Odgovor nama je bil hitro znan. Na zajedi travnika sta stopili na plan dve košuti, ki sta za trenutek pozorno motrili okolico, nato se pa jeli mirno pasti. Že nekdan sem čul, da se srnjad in jelenjad ne preneseta; in tu sva imela za to domnevo najlepši dokaz. Še preden sta se pripasli košuti na 80 korakov k srnam, sta se slednji že nekam nejevoljni obrnili in v lahkih skokih odbrzeli v nasprotno stran travnika, kjer ju je kmalu nato zajel temni gozd. Nekoliko višje od kraja, kjer sta prej izstopili košuti, se je prikazal še en komad jelenjadi in s kukalom sva nato ugotovila slabejšega jelena brez rogovja.

Kmalu nato nam je pa tudi kukalo odreklo svojo pomoč, kajti stemnilo se je že tako, da sva morala misliti na odhod. Zopet se je ponovila vratolomna plezalna tura raz drevo. Toda, če človek leze nizdol, ima docela drug občutek. Stoječ zopet na trdih tleh, si oddahneva in se ne zmeniva niti za jezno lajanje srnjaka, ki se je oglasil za najinim hrblom, ne da bi ga bila prej opazila. Kajpak, ko bi imela mačje oči, bi ga bila nemara že prej zagledala, tako se pa morava sedaj zadovoljiti samo s tem, da naju srnjak pošteno ošteva za najino nepazljivost.

Ali si zadovoljen z ekskurzijo, tovariš? V drugih revirjih bi lahko lazil okrog cele dneve, ne da bi videl eno samo dlačico. Ker že lega noč na divno alpsko pokrajino, morava hiteti, da naju ne zajame tema. Doma se bova še pogovorila o raznih lovskih in nelovskih rečeh, saj imava take šare kar polne koše v zalogi.

V.

Pod divno oblikovanim masivom očanca Storžiča se vleče ob potoku Reki ozka dolinica, ki jo naziva domače prebivalstvo enostavno »pod Storžičem«. Na levo jo obrobja Tržiško sedlo in Gamsova planina, na desno pa obronki Bašelijskega sedla, Srednjega vrha in Vaneša, v podaljšku pa tako zvani Turni s Kozjim vrhom. Dno doline, deloma tudi pobočja in stranske doline so porastle z mešanim gozdom. Gozd prehaja neposredno v ruševje, ruševje pa naravnost v alpsko goličavo. Že iz tega kratkega

opisa vidiš, da nudi ravno ta dolina z raznolično oblikovanimi pobočji najidealnejša zatočišča za jelenjad, gamse in srne, in je zato tudi najlepše lovišče. Ko bi bila ta dolina nekoliko obsežnejša, bi jo lahko primerjali s prav tako znamenito Krmo. Dolina pod Storžičem pa ima pred Krmo to prednost, da je dokaj bolj zavarovana pred hudimi zimskimi mrazovi, vremenskimi neprilicami in snežnimi plazovi, s čimer nudi veledivjačini dokaj boljše življenjske pogoje nego Krma. Po strokovni ocenitvi znaša stalež divjačine pod Storžičem 12 lovnihi jelenov, 55 košut, kakih 220 gamsov in okoli 60 komadov srnjadi. Ta se odlikuje po posebno krepkem telesnem ustroju in po izredno lepem rogovju. Ne pretiravam, ako rečem, da tvori ta kotiček pravcat lovski raj, in ponosen sem, da je meni poverjena uprava tega tako izredno lepega lovišča. So tudi ostali revirni predeli lepi in polni divjačine, vendar presega revir »pod Storžičem« vse druge.

Po tem kratkem uvodu te prosim, dragi tovariš, da me pospremiš na lovskem sprehodu po tem lovskem raji.

Iz Kokre morava na vsak način oćriniti že popoldne, da greva lahko še zvečer na kratek sprehod po revirju; prenočila bova nato v lovski koči, da bova nadaljevala naslednje jutro sprehod preko gamsjega ozemlja na Storžič. Spojila bova lovski pohod s turistovskim.

Barometer, revmatizem in kurja očesa nama prerokujejo trajno lepo vreme. Z vozom se popeljeva do Dola, potem morava oprtati vso potrebno prtljago na rame in hajdi naprej po ozki dolinici ob potoku Reki. Dobrih 200 korakov od dolske drevesnice že požvižga gams in hkrati zagledaš cel trop gamsov, ki jih je privedla žeja s Kozjega vrha k potoku. Se dobrih sto korakov naprej pa nama prekriza pot močan srnjak, na katerem je brez uspeha poskušalo srečo že več gosposkih lovcev. Najin spremljevalec, logar, trdi, da ima ta srnjak v sebi posebno moč, ki povzroči pri vsakem lovcu tako močno tremo, da ga zgreši kljub najboljši volji. Pustimo srnjaka v miru z željo, da bi še dolga leta hipnotiziral kokrške lovce, zlasti tiste, ki bi radi samo streljali, pa nič negovali! Hitimo naprej preko skalovja in grušča, ki ga je nanesla leta 1926. ogromno narasla voda silnega hudournika. Tu leže složno granitne skale poleg kep porfirja, kruševca, apnenca, škrljeveca in sestav laporja; torej prava mešanica skoro vseh geoloških dob. Preden pa dospemo do tako zvanih »Štengic«, nas pozdravi ponoven žvižg gamsov, ki so se pa že prej oddaljili, preden smo jih mogli ugledati. Le kamenje, ki se trklja po plazu navzdol, nam kaže smer poti, ki jo je zavzela odhajajoča krivoroga divjad. Za Štengicami ustvarja Reka romantično sočesko, katero pa preprečkamo dokaj višje

po kolovozu, vsekanem v škrljavec. Prispevše do kopišča nas ustavi umazan ogljar ter nam jame pripovedovati, ne da bi ga bili kaj vprašali, kako se pasejo srnjaki in jeleni krog njegove bajte; povedati ve tudi natančno število in moč divjačine. Z možem se ne spuščamo dalje v pogovor, ker imamo opravičen sum v njegovo odkrilosrčnost.

Borih pet minut od kopišča se nahaja majhen travnik, na katerem zagledamo pasočo se srno. Iz obilice na travniku se nahajajočih svežih in starejših iztrebkov lahko uganemo, da je ta travnik tudi pravi pašnik za jelenjad. Še pet minut hodá, pa sva že pred lovsko hišico. Navadna koča je z majhno kuhinjo in sobico, ki vsebuje samo dve udobni žimnati postelji, na katerih se sladko počiva, zlasti ako je človek utrujen. Ura je šest; imamo torej še dobre pol urice časa za malo južino in kratek počitek na verandi. Le škoda, da je koča postavljena na tako neugodnem kraju brez kaknega razgleda. Da si skratimo čas, pričnemo razmotrivati podpise raznih obiskovalcev, ki so se ovekovečili kar na mizni plošči, ali pa na bajtinih stenah s svojimi podpisi. Po lovčevem zatrdilu bi znala pripovedovati ta koča tudi o marsikaterem mičnem ljubezenskem dožitku iz polpretekle dobe. Ker pa »na planincih greha ni«, morajo zapasti tudi ti romančki pozabljivosti.

Skoraj sva pozabila, da naju čaka še majhen lovski pohod. Dobre tri minute od koče se nahaja onkraj potoka majhen golosek s komaj 1 ha veliko površino, in v bregu na debeli bukvi visoko stojišče ali kancelj. Hajdi, tovariš, tam se bova tudi midva nekoliko pozabavala, kajti v zračni višini se razbistri človeški um in človek postane dokaj pozornejši kot na tleh. Razgled preko poseke je krasen. Pazljivo motrimo vsako stvar, v duhu cenimo razdalje na različne točke poseke. Globoka tišina nas obdaja, samo žuborenje položka moli ta prekrasni mir. Ostre sence so se zarezale na pobočju Storžiča, a masiv sam se koplje še v bajni svetlobi in zdi se, da ga obliva nadnaraven čar neke skrite in veličastne sile.

Med drevjem na desno poleg jarka se je premaknila žival, obstala je in prisluhnila. Trenutek nato pa je že stopila na rob poseke srna, vodeča s seboj dva mladiča, ki še nista izgubila značilnih belo-sivkastih lis ob straneh drobnega životka. Ne meneč se za pivkanje mladičev, se je odpravila starka naravnost v visoko travo, iz katere se je le semtertja pokazala njena glava, ozirajoča se za otročičema. Skoro istočasno se je pokazala na nasprotni strani še ena koza brez mladiča, ki ga je pustila najbrž samega v varstvu goščave ali pa ga ji je že ugrabil roparski orel, ki gnezdi na Kozjem vrhu. Kaj bi dejal, niti deset minut ni preteklo, pa se je prikazala med lesom zopet neka rjava stvar, ki se pa ni hotela

z lepa premakniti z mesta. S kukalom spoznava našega starega znanca z izredno visokim rogovjem. Šele ko se je nekoliko zmračilo, se je prestopil stari gospod na gozdni rob in odšel šele po pazljivem motrenju poseke in njene okolice na pašo. Že sva hotela zapustiti zračne sedeže v krošnji bukve, ko zagledava nenadoma ob gozdnem robu težko košulo, ki je meni nič tebi nič stopila takoj na pašo in jela muliti sočno travo. Toda, tovariš glej, kaj se pa tamkajle premiče? Pojemajoči dan daje kukalu le še toliko svetlobe, da spoznava v premikajoči se postavi divnega jelena z mogočnim in široko razprtim rogovjem. Parožkov rogovja nama sicer ni možno šteti, vendar spoznam tega strica po opisu našega logarja in lovca za divnega šestnajsteraka, ki je gospodar tega okraja in ki ne trpi poleg sebe nobenega tekmeca. Le škoda, da se je že preveč stemnilo in ga ne moreva natančneje ogledovati. Kako rad bi opazoval njegovo telo, njegove kretnje, — sploh vse! Toda kralj Kokre je previden in se ne prikaže na plan ob dnevnem času. Iz svojega zatišja gre samo v poznem mraku in se vrača v šumo s prvim svitom jutranje zarje.

Previdno kot tatova se splaziva nato po lestvinih prečkah na tla. Odstraniva se krito in tiho, zato menim, da naju divjačina v poseki ni mogla opaziti. Upam, da ji nisva prizadela nikakega nepotrebnega razburjenja.

Kako prijetno nam je v koči. Kuhamo si, pomenkujemo se in diši nam jedača kakor le kaj. Še par lovskih zgodb, potem pa je čas, da gremo počivat. Jutri moramo zarana vstati!

Ravno sem sanjal, kako oddajam vragu in njegovi žlahti vse tiste ljudi, ki zavlačujejo že deset mesecev izplačilo moje penzije, ko me zbudi globoki bas našega logarja. »Vstati bo treba, ura je že dve.« V hipu sem pozabil na zlo in trpljenje pozabljenega — penzionista in že sem stal poleg zakurjenega štedilnika. Zajtrk je hitro kuhan in použit. Sedaj pa kar hitro naprej, kajti pot, ki jo bo treba prehoditi, je dolga! Jutranja zarja naju zajame, ko sva že visoko pod Storžičem. Prvi žarki vzhajajočega solnca, ki so objeli čela visokih planin, so se odbijali tudi od najinih od hoje žarečih lic in pleš. Kratek oddih, potem pa oprezno naprej, kajti nahajamo se že sredi najlepšega dela gamsjega revirja pod Storžičem.

Vladimir Kapus:

Naši razstavi v letu 1930.

V prostorih Ljubljanskega velesejma se bo vršila od 31. avgusta do 15. septembra t. l. vsedržavna gozdarsko-lovska razstava, nad katero je prevzel pokroviteljstvo Nj. Veličanstvo kralj.

Preden govorimo o razstavi sami, je potrebno, da si predočimo, zakaj prav za prav prirejamo take razstave?

Razstave imajo več namenov: Eden izmed najvažnejših je, da opozorimo ljudi na razne zanimivosti, mimo katerih v življenju hodijo, pa jih največkrat niti ne opazijo. Če jih pa vidijo, jim ne posvečajo tiste pozornosti, ki bi bila potrebna in vredna. Na razstavah imamo priliko prikazati različno delo posameznikov v celoti, v skupnosti. Marsikatero delo posameznika se zdi večkrat brezpomembno, malenkostno. Če se pa združi vse tako delo v veliko celoto, potem šele vidimo, kako važno da je in kako pomanjkljivo bi bilo, če bi manjkal le en del k celoti. Razstave imajo namen vzbuditi med narodom zanimanje za gotove stvari in s tem vzbuditi zaupanje za naše lastno delo. Razstave vplivajo vzgojno s tem, da prikazujejo razne dobrine, kakor tudi pogoške in z medsebojno konkurenco vzpodbujajo k napredku.

Zelo važne pa so razstave tudi za tujski promet. Z razstavami privabimo tuje narode, ker jim razkažemo razne zanimivosti, ki bi jim ostale drugače prikrite. Pri razstavah imamo priliko pokazati naše kulturno in gospodarsko delo ter zainteresirati zunanji svet, naj si bo za naše surovine ali za naše izdelke, kakor tudi za pokrajinske krasote in zanimivosti. To je zelo važno baš danes, ko se razvija pri nas za naše narodno gospodarstvo velevažni tujski promet.

Gozdarska razstava.

Gozdarska razstava naj bi ne imela samo namena pokazati obiskovalcem v preglednih tabelah in slikah, modelih in produktih gozd in gozdne razmere v Jugoslaviji, zlasti v Dravski banovini, ter racionalno gospodarstvo v gozdu glede na vzgojo, izkoriščanje in zaščito gozdov ter drugih važnih panog, ki so z gozdarstvom v ozki zvezi, temveč nudila naj bi širšim slojem naroda tudi pouk in spoznanje velike važnosti in potrebe gozda za posameznika in za državo. Vzbudila naj bi zanimanje ljudstva za vzgojo, nego in zaščito gozda kot eminentnega dela narodnega bogastva ter mu pokazala smotreno uporabo različnih gozdnih produktov, kakor lesa, lubja, plodov in semen, gob in zdravilnih zelišč i. t. d.

Tudi je namen razstave, da se ustvari nove in učvrsti stare trgovske vezi, da vrši propagando za šumarsko, t. j. največjo domačo industrijo.

Kar se tiče gozdarstva, bo lovce gotovo zanimala vsa razstava, kajti lovci, ki so pri izvajanju lova največ v gozdu, se bodo zanimali za floro in favno gozda. Pri tej priliki naj omenimo, da bi baš lovci lahko mnogo pripomogli k pestrosti gozdarskega dela razstave s tem, da bi zbirali potrebni material. V poštev bi prišli razni zanimivi izrastki dreves, nepravilnosti na drevju, poškodbe, povzročene po hroščih in drugih živalih, kakor tudi fotografije lepih zanimivih dreves, delov gozda in slično.

Lovska razstava.

Se bolj kakor gozdarstvo, bo zanimala lovce lovska razstava, ki jo bodo pravzaprav priredili lovci za lovce.

Kakor znano, je bilo tekom zadnjih let že več lovskih razstav, ki so se jih udeležili slovenski lovci. Prva taka razstava je bila leta 1908. na Dunaju. V omenjeni razstavi je bil baš oddelek iz bivše Kranjske eden najlepših in najzanimivejših. Rogovje kranjskih srnjakov, posebno pa roglji gorenjskih gamsov so bili med najmočnejšimi in želi splošno občudovanje. Poleg tega pa so bile razstavljene še mnoge druge zanimivosti, ki bodo za vedno ostale v spominu tisočerih posestnikov dunajske razstave.

Lepe so bile tudi naše lovske razstave, ki smo jih priredili v Ljubljani. Najbolj bogata in razkošna pa je bila lovska razstava v Zagrebu, kjer so bili zastopani tudi slovenski lovci.

Ali vse te razstave so bile le bolj lokalnega značaja. Letošnja vsedržavna razstava pa, ki se bo vršila v času, ko smo tesno združeni v eni državi, Jugoslaviji, bo veliko obsežnejša in zanimivejša. Menda je ni države na svetu, ki bi obsegala geografsko tako različne pokrajine, kakor naša. In v vseh teh delih države se lovi, povsod obstojajo različne lovske navade, različne noše, ter se lov izvaja na zelo različne načine. Še pestrejša kakor sedanjost našega lovstva pa je njegova zgodovina.

Zamislimo si samo, kako je jezdil in lovil car Dušan s svojimi vitezi na zelenem Šaru. Kako so sokolarili s sivimi sokoli bosanski begi in kako je zalezoval zlatoroga naš planinski trentarski lovec. Kje neki se more zbrati več pestrosti kakor baš pri našem lovstvu, ki je v neposredni zvezi s kulturnim napredkom dotične pokrajine.

Letošnja razstava ne bo samo razstava lovskih trofej, kakor je bilo to navadno do sedaj. Namen toletne lovske razstave je, poleg lovskih trofej, ki bodo ocenjene, pokazati tudi gospodarsko

korist lovstva, izvirajočega iz zakupnin, iz porabe divjadi za človeško prehrano, iz kožuškovine itd., v zvezi z gojenjem divjadi ter končno organizacijo in tehniko lovstva.

Kakor že omenjeno, mora biti razviden iz razstavljenih predmetov tudi pokrajinski značaj kraja, kjer se nahaja dotično lovsko društvo, ki bo razstavilo. Baš zato je potrebno, da se razstavijo tudi razne umetnine, ki so v zvezi z lovstvom. Razstavili bo treba lovske fotografije, slike, kipe, staro in novo orožje in slično. Za pokrajinski značaj bodo zelo važne tudi živali, ki se nahajajo v različnih delih naše države. Te bo razstavilo društvo »Zoo« po večini žive, in sicer v miljeju, sličnem bivališču, kjer ta ali ona žival prebiva. Kar ne bo mogoče dobiti živega, bo razstavljeno nagačeno ali pa v dobrih slikah.

V razstavi mora biti prikazana pravilna gojitev divjačine, pa ponazorjene tudi pogreške, ki naj bi jih lovci kot take spoznali in v prihodnje opuščali. Kratko povedano: Namen razstave bo, vse obiskovalce razstave poučiti, da je lovstvo važna grana narodnega gospodarstva, nadalje prikazati lovstvo kot zdrav šport, posebno pa pojasniti nasprotnikom lovstva, da korenini njihova nenaklonjenost v nerazumevanju in nepojmovanju pravega lovstva.

Lovska razstava v Leipzigu.

V tekočem letu, in sicer še pred lovsko razstavo v Ljubljani, se bo vršila v Leipzigu velika mednarodna lovska razstava, na katero smo povabljeni tudi jugoslovanski lovci.

O tej razstavi se je razpravljalo na kongresu jugoslovanskih lovskih udruženj, ki je bilo decembra meseca v Sarajevu. Sklenjeno je bilo, da se naša država odzove prijaznemu vabilu. S. L. D. je bila poverjena važna naloga, da ima ono to organizirati in zbrati vse potrebno za razstavo. Vsa udruženja naj preskrbijo do 15. aprila za razstavo določeni material in ga pošljejo v Ljubljano. Tu bo razstavni odbor vse pregledal in, kar bo primernega, poslal v Leipzig. Prevoz, kakor tudi zavarovalnino za vse odposlane predmete, in sicer proti izgubi, požaru in drugim poškodbam, prevzame Leipziški razstavni odbor.

V Leipzigu bo imela Jugoslavija svoj paviljon. Želeti bi bilo, da bi bili tamkaj razstavljeni kolikor mogoče zanimivi predmeti, ki bi pokazali razvoj lovstva od početka do danes ob enem izrazujoči pokrajinski karakter. Baš tukaj bomo imeli priliko prikazati lepo to naših pokrajin v slikah in fotografijah, razvoj lovstva, kakor tudi gojenje in organizacijo jugoslovanskega lovstva.

Dolžnost lovcev v Sloveniji.

Če hočemo vse omenjeno izvesti in se pred svetom pokazali vredne lovcev drugih kulturnih držav, tako v Leipzigu kakor tudi v Ljubljani, kamor bo naša jesenska razstava privabila gošovo mnogo inozemcev, moramo takoj na delo.

Čas beži! Zbrali moramo najboljše rogove in roglje, tudi že ocenjene, brez omejitve časa, nadalje razne lovske umetnine, pokrajinske slike in fotografije, stare puške in slično. To bi prišlo v poštev za Leipzig. Poleg tega pa je treba skrbeti, da dobimo razne preparate pohabljenih, bolnih delov divjadi, kakor prestreljene, zaraščene noge, potem belične živali in druge izrednosti. Ker bodo razstavljeni tudi predmeti, ki jih uporabljajo lovski tatovi, kakor zanke, razložljive puške, je potrebno, da tudi take predmete zbiramo. Če so komu znani kaki lovski izreki, naj jih zapiše in pošlje, kakor vse drugo na naslov: Šumarsko-lovska razstava, Velesejem Ljubljana. Tam dobi na željo vse potrebne podatke in nadaljnja pojasnila. Pripominjamo še, naj se nihče ne boji, da bi za razstavo posojenih predmetov ne dobil nazaj ali da bi se mu poškodovali. Vse, kar pride, se vknjiži in pozname- nuje ter tako varno spravi ali omoča, da so poškodbe izključene.

Ono, kar pojde v Leipzig, bomo za ljubljansko razstavo dobili pravočasno nazaj; tako bodo boljši in zanimivejši predmeti dvakrat razstavljeni: v Leipzigu in Ljubljani. Dolžnost vsakega zavednega lovca je, po svojih močeh pripomoči, da dosežemo na obeh razstavah najlepši uspeh in pokažemo, da korakamo z lovci drugih narodov saj sporedno, če ne morebiti v katerem pogledu celo naprej.

Naši kožuhovinarski sejmi.

Kakor pri drugi trgovini, so se tudi pri kožuhovinarstvu po vojni jako izpremenile trgovske razmere. Pred vojno Ljubljana v zvezi z drugimi avstrijskimi deželami absolutno ni prišla v poštev kot zbirališče kožuhovine iz več provinc. Vsak kraj je prodajal za se, celo na Kranjskem je prodajal vsakdo posamezno, kakor je mogel in znal. Gorenjci so prodajali na Koroško, dolenjsko blago so pokupili Štajerci, Notranjci pa so trgovali s Trstom. Največ kožuhovine iz Kranjske je šlo na Tirolsko. Po deželi so prekupovali razni prekupci, ki so s prekupčevanjem služili lepe denarce. Kdor tem ni zaupal, je nesel svoje blago v Ljubljano, kjer je bil glavni sejem na dan sv. Neže. Pa tudi tukaj je prišlo blago navadno v roke prekupcev.

Tista doba je bila lahka za trgovino. Trgovcu ni bilo treba posebnega strokovnega znanja. Skoraj bi lahko trdili: če je poznal denar in znal šteti, pa je že lahko trgoval. Poštena sta bila navadna oba, kupec in prodajalec. Naši lovci so takrat razločevali samo zimsko in letinsko kožuhovino. Prva je bila v notranjosti svetla, druga, letinska pa črna. Kot manj vredna je prišla še v poštev močno razstreljena koža ali s slabim repom, oguljena ali sicer poškodovana. Kot srednjevrstno kožuhovino smo prodajali kožuhovino divjadi, ustreljene v mesecu oktobru ali v prvi polovici novembra.

Cene za zimske lisice so bile od 3—4 goldinarje, za kune belice 5 goldinarjev, kune zlatice pa so plačevali nekoliko dražje. To je bilo vse, kar je bilo treba vedeti prekupčevalcu. Če je kak kupec poskušal koga malo upaliti, kakor so rekli, mu le-ta v prihodnje ni več prodal svoje kožuhovine. Nihče od nas se ni brigal, kam vsa naša kožuhovina roma in za kaj jo bodo uporabili. Ali po vojni so prišli drugi časi. Kraška doba lahke trgovine, cvetoče morda dve leti po vojni, se je poostrila in večina povojnih trgovcev, ki so rastle kakor gobe po dežju, je prav hitro pozebla. V poštev je jelo prihajati trgovsko znanje in trgovska spretnost. Zelo važna za vsako trgovino je bila seveda tudi lega kraja, kjer se je razvijala. Važen faktor za poostrenje trgovine so bili tudi manjši dohodki in večje potrebščine, s katerimi je moral računati vsak trgovec. To je veljalo tudi za kožuhovinarstvo. Jeli smo se brigati za to, da bi spravili naše blago kolikor mogoče ugodno na svetovni trg. Nastalo je vprašanje, kako to doseči? Eno ali dve koži pošiljati v daljnji svet na med-

narodni trg se absolutno ne bi izplačalo, tuji, resni trgovci pa bi tudi ne smatrali za vredno, po male količine prihajati k nam.

To je bilo povod, da se je začelo misliti na skupno prodajo kožuhovine, pridobljene v Sloveniji. Prvočno je bila ustanovljena Lovska zadruga, ki se je kasneje v zvezi z ravnanstvom Ljubljanskega velesejma organizirala v Divjo kožo, ki danes prodaja našo kožuhovino.

Divja koža.

Ker je bilo takoj pri prvih prodajah precejšnje zanimanje za skupno delo in so mnogi lovci uvideli pomen skupne prodaje, je bilo mogoče prodajo kožuhovine organizirati po vzorcu svetovnih tržišč.

Zelo važno za prodajo kožuhovine je sortiranje, ocenjevanje kožuhovine. Skupna prodaja večje količine je privabila zastopnike velikih firm iz raznih tujih držav, ki se niso več zadovoljili z našim starim sortiranjem v zimske in letinske kože; zahtevali so več. Dobra prodaja je bila mogoča le takrat, ako smo svojo kožuhovino imeli pravilno ocenjeno in porazdeljeno. Da so prišli lovci, ki so oddali svojo kožuhovino v prodajo Divji koži, na svoj račun, je le-ta sprejela kot sodno zapriseženega ocenjevalca g. Filipa Bizjaka, krznarja iz Ljubljane, ki pred vsako prodajo vso kožuhovino oceni in porazdeli.

Drugo, kar je zelo važno za ugodno prodajo, je poznanje vseh cen svetovnega trga, ki se ne izpreminjajo samo letno, marveč večkrat celo dnevno. Tudi to je mogoče doseči le pri velikopotezni, dobro organizirani prodaji. Kako zelo se izpreminjajo cene kožuhovine in kako važno je to, vidimo iz razlike ne samo od leto do leta, marveč od sejma do sejma.

Ljubljana, središče za prodajo kožuhovine iz Jugoslavije.

Prav tako, kakor se je pokazalo važno točno poznavanje in sortiranje kožuhovine, se od leta do leta prikazuje važnost lege našega kožuhovinarskega sejma. Največ kožuhovine gre danes v Ameriko in to preko Nemčije, ker so znani kožuhovinarski sejmi v Leipzigu, nekaj preko Italije, mnogo pa preko Anglije. Baš zaradi tega je v Ljubljani pravo mesto za kožuhovinarske sejme, kjer naj bi se zbirala vsa kožuhovina za inozemstvo. Inozemski trgovci, ki obiskujejo sleherni leto naše kožuhovinarske sejme, so celo mnenja, da ni izključeno, da bodo slej ali prej prihajali tudi avstrijski prodajalci na naš kožuhovinarski sejem.

Iz ogromnega števila letos prodane kožuhovine je razvidno, da prihaja na naš kožuhovinarski sejem blago iz vse države.

Slabi časi za podeželske prekupčevalce.

Kakor že omenjeno, je potrebno za kožuhovinarstvo natančno poznavanje kožuhovine. Danes je treba točno razločevati gorsko lisico od poljske, treba je vedeti, koliko manj je vredna tako zvana zelena koža, v roki se mora čutiti gosta dlaka in še nebroj drugih podrobnosti. Vsega tega pa ne poznajo prekupci, ki se redčijo od leta do leta. Glavni povod temu je nepoznanje, zaradi katerega neštetokrat nasedajo prodajalcem ali pa nasprotno. Malokatera kupčija je izvršena pravilno. Za nas lovce je najvažnejše to, da oddamo kože kolikor mogoče direktno, ne da bi odstopili komu kak poseben dobiček. To seveda dosežemo le potem Divje kože, ki si pridržijo od prodajalca 4% in od kupca 2%, kar seveda prekupčevalcem ne more zadostovati, če hočejo od tega živeti.

Veliko škodo lovstvu delajo prekupčevalci brez obrtnega dovoljenja, ki se tu pa tam pojavljajo na naših kožuhovinarskih sejmi. Le-ti pokupijo kožuhovino od lovskih tatov. Nikogar ne vprašajo, kako si je kožuhovino pridobil, ali na pošten ali nepošten način. Baš pri divjih lovcih, ki si sami ne upajo na plan z ukradeno kožuhovino, gre takim prekupcem žito najbolj v klas. Od teh kupijo kožuhovino pač po taki ceni, kakor se zdi njim primerna.

Kvarljivci naših kožuhovinarskih sejmov.

Vsak lovec lahko prodaja kožuhovino kakor in komur jo hoče. Nastane le vprašanje, kaj bi dosegli, če bi vsi tako postopali? Če bi vsi lovci prodajali na lastno roko, bi nikdar ne bili ustvarili Divje kože in bili bi še danes odvisni od prekupcev, ki navadno kožuhovine ne znajo prav oceniti in žive gotovo bolj na stroške lovcev, kakor pa na stroške trgovcev. Nadalje pa lovci, ki prodajajo na svojo roko, cene kvarijo. Tu pa tam se že dogodi, da posameznik proda kože ugodno, ali to se zgodi največkrat zaradi tega, da bi se med lovci zbudilo nezaupanje do skupne prodaje.

Baš letos smo imeli priliko videti, kako so nekateri trgovci skušali našo organizacijo skupne prodaje razbiti in nato ribariti v kalnem. Na srečo jim to ob energičnem vodstvu Divje kože ni uspelo. Prodaja je imela prav ugoden uspeh. Dosegli smo višje cene kakor so bile takrat v Leipzigu, na merodajnem svetovnem kožuhovinskem trgu.

Zanimivo je tudi, če primerjamo cene, dosežene 27. januarja v prosti prodaji, s cenami na skupni prodaji, ki se je vršila 28. in 29. januarja t. l.

Cene v prosli prodaji:		Cene pri skupni prodaji:	
kuna zlatica	750—900 Din	930—1275 Din	
kuna belica	700—800 „	740— 910 „	
zajci, divji	13— 15 „	16 „ 50 p*	
veverice	3— 4 „	4 „	
bele podlasice	40— 50 „	50 „	
divje mačke	90—100 „	100— 135 „	
vidre	600—800 „	640— 900 „	
poljske lisice	300—350 „	310— 420 „	
gorske lisice	350—420 „	350— 460 „ **	
dihurji	150—180 „	140— 200 „	
jazbeci	75— 80 „	89— 93 „	
medvedi	do 2000 „	— —	
srne letne		17 „	
gamsi		30 „	

Iz poteka naših kožuvinarskih sejmov je kaj dobro razvidno, kako važna je naša skupna prodaja.

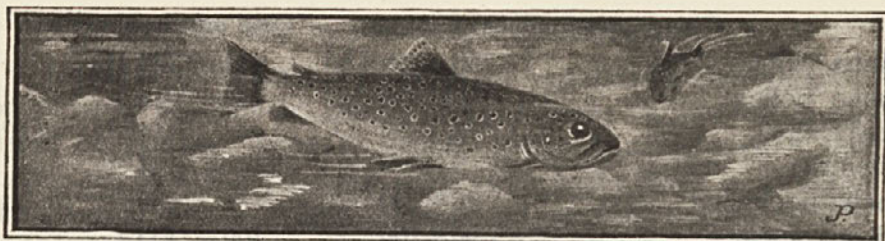
Lovci! Ako hočemo, da uspemo, strnimo se še bolj in delajmo skupaj, kajti le v skupnosti nam je zasiguran napredek.

Kdor ni prodal svoje kožuhovine na prvem sejmu, naj jo pošlje takoj ali vsaj do 23. marca Divji koži. Prihodnja prodaja se bo vršila dne 25. marca t. l. v prostorih Ljubljanskega velesejma.

* Za letinske ni bilo povpraševanja.

** Lisice glave, posebno dobre 500—550 Din.

Dr. Avgust Munda:

Onečiščanje javnih voda in ribarstvo.

(Konec.)

Zanimiv primer¹¹ onečistilve manjše vode opisuje biolog profesor Schiemenz. Ob neki manjši nemški reki je škrobarnica, ki očišča odplako s pomočjo sedimentacije. Tako očiščena odplaka ne povzroča v sprejemajoči vodi nikake škode; ribiči obešajo tik pod odtokom v vodo ribnjače, ne da bi trpele ribe škodo, približno 16 km niže pa je opaziti redno umiranje rib. Razlaga tega pojava je kaj enostavna; organske snovi se po malem razkrajajo; to razkrajanje doseže svoj višek v omenjeni razdalji. Od tam naprej se prične samočistitev vode in se zaradi tega vodno stanje zboljšuje; pač pa se pojavlja v približni razdalji 22 km od izliva odplak ponovno umiranje rib. Tudi ta pojav so razjasnili. Zaradi razkrajajočih se organskih snovi se razbohotijo v onečiščeni vodni progi gnilobne glivice, ki živijo le toliko časa, dokler traja onečistitev; ako prenehajo odplake za nekaj časa (prekinitvev obrata), poginejo glivice, ker jim zmanjka hrane. Zaradi tega se odločajo od tal, vodna struja jih odnaša po reki do prostora, kjer se tok ublaži in dobi reka obliko jezera. Tu se polegajo na dno, zgrijejo, povzročajo strupene pline in umiranje rib.

Nekatere vrste organskih odplak se razkrajajo prej, druge pozneje; prvo velja zlasti za mestne odplake, drugo za odplake iz papirnic, tvornic celuloze i. dr. Snovi iz odtokov teh tvornic se počasi razkrajajo, ker so organske sestavine prepojene z raznimi kemikalijami. Vodni tok organske odpadke kmalu asimilira in očisti; če se pa spuščajo v vodo istočasno s kemično strupenimi odtoki, se gnilobni odpadki najprej konzervirajo, razkrajajo pa šele tedaj, ko so se primerno razredčili.

¹¹ Schiemenz. Abwässer und Fischerei. Deutsches Fisch.-Bl. 1929, str. 87.

Največ škode povzročajo ribarstvu kemično-strupeni odtoki. Med te spadajo oni iz barvaren, usnjaren itd. Strupeni odtoki škodujejo ribam in ribjim ikram neposredno ali pa s tem, da ugonablajo ribjo hrano. Jedke snovi opalijo škrge in oči; ribe oslepe, dobijo vnetje škrg in poginejo. Da ugotovi način in stopnjo škodljivosti posameznih strupenih odplak, je napravil Weigelt¹² poskuse z različnimi snovmi in strupi, ki jih vsebujejo tvorniški odtoki. Weigelt je delal poskuse s postrvmi in linji, ki jih je dajal v petlitrške posode, napolnjene s čisto vodo; vodi je pridajal razne količine strupov in nato opazoval vpliv teh snovi na ribe. Ko se je nagnila riba po strani — znak bližnje smrti — je poskus prekinil in dal ribo v čisto vodo, da si opomore. Strupene snovi so vplivale različno pri večji ali manjši koncentraciji in pri večji ali manjši temperaturi vode. Poskusi so tudi pokazali, da je postrv občutljivejša ko linj. Posebno škodljivost je bilo opaziti pri kloru, žvepleni kislini, amonjaku in vodikovem sulfidu. Weigelt je sestavil na podstavi svojih poskusov tabele, ki označujejo gornjo mejo koncentracije odplak, kakršne se ne smejo spuščati v ribje vode. Najškodljivejše odtoke imajo po teh poskusih tvornice klorovega apna, belilnice, papirnice in strojarne. Poudariti pa je, da se nanašajo Weigeltovi poskusi le na odplake, ne pa na ribje vode, ki so že premešane z odplakami; nanašajo se tudi le na akutne zastrupitve. Mnogo nevarnejši so pa odtoki, ki po malem, tako rekoč kronično zastrupljajo ribje vode. In ravno posledica take kronične zastrupitve je devastacija posameznih ribjih voda.

Strupi učinkujejo pred vsem na škrge, deloma na kožo, manj pa na želodec in črevo. Na poginulih ribah je težko dokazati učinek zastrupitve, ker se škrge in koža kmalu zopet očistijo strupenih snovi. Pač pa se pozna na koži učinek strupenih kislin, ker se kožna sluz strdi in da koži mlečnato barvo.

Zanimivo je omeniti še to, da ne škodujejo vse odplake, ki so kvarne ribam, vedno tudi ribji hrani; dejstvo, da je v vodi mnogo ribje hrane, še ne dokazuje, da so odplake neškodljive. Nekatere odplake povzročajo ogromen narast planktona, obenem pa povzročajo umiranje rib. Laba pri Hamburgu ima n. pr. sila mnogo planktona, bogastvo rib pa nazaduje bolj in bolj, ker umirajo ribe zaradi pomanjkanja kisika, ko se segreje voda. Porast planktona je torej često smatrati za merilo stopnje onečistitve voda. To velja seveda le za onečistitve voda z organskimi snovmi, razume se pa, da uničujejo kemično-strupene odplake vse vodno živalstvo.

¹² Ludwig Hampel. Wirkungen von Abwässern auf die Forelle. Wien. 1893.

Vse odplake, ki vsebujejo lebdeče snovi, škodujejo ribarstvu tudi s tem, da zablatijo drslišča. Ogromna večina rib se drsti v mirnih zalivih in ravno na teh odstavlja voda svoje usedline. Vse onečistilne vode pa otežkočajo razplod rib tudi s tem, da ovirajo ali onemogočajo ribjo selitev. To velja zlasti za drstno selitev salmonidov. Slednjič zanašajo onečiščene reke svoje gnilobne snovi tudi v morje in uničujejo deloma tudi morsko ribarstvo, ker onemogočajo razplod rib, ki se drste ob izlivu rek.

Industrija in ribarstvo.

Že uvodoma sem omenil, da ne škodujejo onečiščene ribje vode le ribarstvu, nego tudi industriji sami. Onečiščene vode so n. pr. neuporabljive za pivovarne, pralnice, belilnice, strojarne itd., so pa tudi neuporabne za čiščenje tvorniških kotlov. Zato se je industrija že sama uverila, da mora v lastnem interesu prenehati onečiščati vode. V ta namen so začela v Nemčiji industrijska podjetja večjega okoliša ustanavljati tako zvane urade za preiskavo rek. Stroške teh uradov plačajo seveda prizadeta podjetja; omenjeni uradi pa so pod nadzorstvom državnih oblastev. V njih področje spada trajno nadziranje vodnega stanja svojega okoliša. Če nastopijo škodljive posledice onečistitve voda, skuša urad pripraviti dotično podjetje, ki je zakrivilo onečistitev, s strokovnim nasvetom do tega, da odstrani škodljive odplake ali da jih napravi neškodljive na način, ki je v tehničnem pogledu čim popolnejši. V tem pogledu je dosegel n. pr. urad v Magdeburgu tekom prešlih let razveseljive uspehe pri odplakah cukraren. Ta zgled je izpodbudil zastopnike sladkorne industrije, da so razpravljali na zborovanju v Berlinu o tem, da bi ustanovili enake urade tudi v drugih delih države.¹³

Med vojno in tudi po vojni so se začela posamezna podjetja pečati z mislijo, kako bi zopet pridobivala snovi, ki jih odnašajo odplake. Sezidali so naprave, ki izločajo iz tvorniških odplak masti in olja, iz odtokov premogovih pralnic pa premogove drobce in prah, ki ga suše in predelavajo v kurivo.

Zavedamo se prav dobro, da ne skrbi industrija za čistost vode iz ljubezni do ribarstva, nego zgolj zaradi tega, ker so ji onečiščene vode v kvar. Neki ribarski izvedenec je v svojem predavanju o tem predmetu prav značilno pripomnil, da je delovanje industrije z ribarstvom v stvari čiščitve javnih voda zgolj zakon iz preudarka, ne pa zakon iz ljubezni.

¹³ Prof. dr. Wundsch. Zusammenarbeit von Fischerei und Industrie in den Fragen der Reinhaltung unserer Gewässer. Deutsches Fisch.-Bl. 1928, str. 160.

Nam ribičem se očita, da nima ribarstvo v gospodarskem pogledu skoraj nikakega pomena, če ga primerjamo z industrijo. Seveda nikdo izmed nas ne zanika, da gre industriji iz gospodarskega vidika prednost pred ribarstvom. Iz te ugotovitve pa še ne izhaja, da se mora ribarstvo brezpogojno umakniti industriji. Ne gre za alternativo: ali ribarstvo ali industrija, nego za to, da se ribarstvo brez potrebe ne uničuje. Naš boj ni naperjen proti industriji, temveč le proti brezobzirnosti, s katero se uničujejo naše vode. Zahtevamo zgolj to, da se upoštevajo tudi naši interesi, ne da bi se pri tem industrija onemogočila ali znatno otežkočila.

Preostaja mi sedaj še odgovoriti na vprašanje, kako naj se brani ribič proti onečiščenju ribjih voda. To vprašanje pa je preobširno, da bi mogel o njem razpravljati v okviru te razprave. Nanje hočem odgovoriti v eni prihodnjih števil.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

**Iz zapisnika VII. plenarne odbo-
rovo seje,** ki je bila dne 24. janu-
arja 1930 ob 20. uri pri »Slonu«.

Društveni predsednik dr. Lovrenčič pozdravi navzoče in konstatuje sklep-
čnost. Spominja se v toplih besedah
umrlih članov: Metlikoviča Vinka,
ki se je vedno izkazal kot izboren de-
lavec pri naših prireditvah, ter Henrika
Schollmayerja pl. Lichtenberga,
kot znanega lovskega pisatelja. V po-
častitev spomina obeh pokojnikov vsta-
nejo odborniki s sedežev.

Društveni tajnik prečita zapisnik VI
odbovo seje, ki se odobri brez pri-
stavka.

Došli dopisi in vloge se prečitajo ter
se sprejmejo za posamezne točke po-
trebni sklepi:

Na dopis Kinološkega Saveza glede
določitve stalnega delegata S. L. D. v
razstavnih odsek se prijavi Justin Srečko,
da prevzame to mesto.

Dijaškemu društvu »Sloga« v Celju,
gojencem Kmetijske šole na Ormu »Bor-
ba« in narodnemu muzeju v Ljubljani se
dovoli po en brezplačen izvod »Lovca«
za leto 1930. Po dva izvoda bo prejemal
javni tožitelj in tudi državna policija v
Ljubljani od vsake iziše številke »Lov-
ca« naravnost iz pisarne S. L. D.

V vednost se vzamejo dopisi:

Odbornika Bizjaka Filipa, ki se
zahvaljuje za čestitke S. L. D. povodom
njegovega jubileja.

Dopis Jugoslovanske tiskarne v Ljub-
ljani, s katero se podaljša pogodba s
S. L. D. za tiskanje »Lovca« za leto 1930.

Dopis srezkega načelnika Litija glede
podaljšanja občinskega lovišča »Trebe-
ljevo« Josipu Borišku v Litiji.

Sporočilo podružnice S. L. D. v Mur-
ski Soboti, da se vrši občni zbor 19. ja-
nuarja 1930. (Zborovalcem je poslal od-
bor brzojavne pozdrave.)

Dopis Lovskega društva »Karlovec«,
ki je poslalo vabilo na svoj ples.

Dopis Lovskega društva v Slovenski
Bistrici, ki sporoča, da priredi dne 8. fe-
bruarja svoj lovski ples. Ker se ne more
odbor odzvati vabilu, naj se priredi-
teljem pošlje opravičila in pismena za-
hvala za vabilo.

Dopis obnemoglega lovskega čuvaja
Antona Safrana iz Niverc se od-
stopi upravi londa »Zelenega križa« v
morebitno naklonitev denarne podpore.
Dopisniku pa sklene odbor pošiljati
»Lovca« brezplačno.

Dopis banske uprave, s katero se do-
voli Kapusu Vladimirju kot podpora
iz lovskega zaklada za knjigo »Lovski

spomini» znesek 1500 Din. Pri tej priliki sklene odbor zaprositi pri prosvetnem oddelku kr. banske uprave, da priporoči v nakup knjigo, ki jo je izdal Vladimir K a p u s z naslovom »Pesmice iz prirode«, vsem šolskim knjižnicam v dravski banovini.

Na dopis kr. banske uprave glede izjave o krogli iz gladkih cevi, sklene odbor odgovoriti, da se smatra pri srnjadi za lovsko pravičen edinole strel s kroglo iz risane cevi.

Na dopis Jugoslovanskega šumarskega združenja glede sodelovanja delegacije S. L. D. pri jesenski vsedržavni šumarsko-lovski razstavi v Ljubljani sklene odbor, naj tvorijo to zastopstvo vsi člani finančnega odseka ter društveni predsednik, podpredsednik, urednik in odbornik Herfort.

Predlog, ki ga je poslal član dr. Viljem Krejči in sta ga sopodpisala 32 člana S. L. D., naj se uvede enotni nelovni čas v območju dravske banovine za vse vrste divjačine, se odstopi društvenemu predsedniku, da odgovori nanj.

Pritožbe člana N. N., da je dobila večkrat kaznovana oseba orožni list in lovsko karto od srezkega načelnika v L., je odbor S. L. D. odstopil kr. banski upravi v rešitev. Pritožnik se o tem pisмено obvesti.

Prošnja Ivana P., župana in lovskega najemnika občine M. za odstrel dveh srnjakov se odkloni, ker prošnja ni podpeta z zadostnimi razlogi.

Na dopis srezkega načelnika v Kamniku glede oddaje občinskega lovišča »Šmarca« v podzakup, se sporoči, da predlagani podzakupnik ni član S. L. D. Temu odgovoru se priloži prepis vloge, ki jo je naslovilo S. L. D. glede tega lovišča na kr. bansko upravo.

Predsednik dr. Lovrenčič poroča o intervenciji S. L. D. pri banu dravske banovine. Banu je posebna deputacija (predsednik, blagajnik Zupan in odbornik dr. Tavčar) sporočila lovske poždrave društva, mu obrazložila društvene težnje in ga prosila, da društvu omogoči sodelovati pri sestavi banovinske-

ga proračuna, v kolikor pridejo lovske postavke v poštev. Ban je deputacijo kar najprijaznejše sprejel in obljubil društvene želje po možnosti upoštevati, vsekako pa društvu omogočiti k lovskim postavkam proračuna zavzeti stališče. O tem poročilu sledi debata, v katero posežejo Mladič, Hafner, dr. Ravnihar, Rojina, Zupan in dr. Bevk. Po raznih pojasnilih s strani društvenega predsednika se sprejme soglasno predlog, naj se delegacija, ki bo posredovala pri finančnem odseku banske uprave, ne upira zmernemu pribitku na dosežanje pristojbine lovskih kart pod pogojem, da se ta pribitek všteti sedanjo pristojbino s celokupnim lovskim fondom odkaže S. L. D. v upravo in na razpolago. Če se obdavčijo lovske zakupnine, naj ta davek plačujejo občine in lastniki lovišč, ne pa zakupniki.

Na razpravo pride dopis mariborske sekcije S. L. D. glede izpremembe popravljenih pravil, ki jih je na podlagi izdelkov obeh sekcij sestavil pravni odsek S. L. D.

Po storjenih sklepih se izročita oba osnutka načelniku pravnega odseka dr. Ivanu Modicu, da načrt današnjim sklepom prilagodi in končno veljavno uredi, da se more predložiti izrednemu občenemu zboru v Celju.

Tajnik prečita imena lovcev, ki so prijavili svoj vstop v S. L. D.

Ker ni od strani odbora proti priglasencem ugovora, se njihova imena natisnejo v prihodnjem »Lovcu« s pozivom na člane, da morebitne ugovore proti sprejemu javijo odboru v 14 dneh.

Ko se nihče več ne javi k besedi, zaključijo predsednik ob četrt na eno ponoči odborovo sejo. Zapisnikar.

Novi člani. Za člane S. L. D. so se prijavili sledeči lovci. Če tekom 14 dni po objavi ne bo utemeljenega ugovora, so sprejeti v društvo:

Balanč Ivan, klobučar, Radovljica. — **Bartol Rudolf**, Loški potok. — **Belak Martin**, elektrotehnik, Arclin, p. Vojnik. — **Brežnik Anton**, Kasaze, p. Petrovče. — **Dr. Brovet Olmar**, zdravnik, Krk. — **Dr. ganc Jožef**, Semič 65. — **Ferber Miro-**

slav, lesni trgovec, Slovenjgradec. — Hroval Jože, Vavta vas, p. Straža. — Ivšek Martin, Trbovlje - Loke. — Jurca Adolf, veleposestnik, Maribor, Kopitarjeva ul. 11. — Kajfež Anton, dež. sodni svetnik, Stari trg pri Rakeku. — Kemperle Franc, lesna industrija, Česnjica nad Škofjo Loko. — Knez Andrej, Suica, p. Dobrova pri Ljubljani. — Krašovec Jakob, Delnice. — Ing. Kuljiš Vinko, Ljubljana, Slomškova ulica 17. — Kump Jakob, kolar, Stranska vas, p. Semič. — Kuré Josip, uradnik v Vevčah pri Ljublj. — Lekić Božo, trgovec, Celje, Aškerčeva ul. 1. — Majer Josip, vodov. inštalater, Ljubljana, Mirje 2. — Marčič Jos., Zlato Ličje, p. Št. Janž na Drav. polju. — Michilsch Alojzij, Mahovnik pri Kočevju. — Michilsch Ivan, Ravne, p. Kočevska reka. — Niese Avgust, Podstenice, p. Toplice. — Ozimek Jože, gostilničar, Sela Šumberk, p. Zagradec. — Peternel Josip, lovski čuvaj, Koprivnik, p. Gorenja vas. — Platiša Franc, lovski čuvaj, Koprivnik, pošta Gorenja vas. — Prodnjak Martin, Rožica, pošta Šent Janž na Dravskem polju. — Prodnjak Vincenc, Loka, pošta Šent Janž na Dravskem polju. — Sfiligoi Aleksander, šolski upravitelj, Sv. Jurij ob Taboru. — Skoberne Karel, Celje. — Slanič Leop., Komel, p. Pliberk (Avstrija). — Suhadolc Franc, posestnik in gostilničar, Dobrova pri Ljubljani. — Šilović Marijan, gostilničar in trgovec, Ljubljana, Zaloška c. 15. — Štular Iv., trgovec, Vrhnika. — Šturm Ferdinand, Gotenica, p. Kočevska reka. — Suligoi Avgust, Trbovlje - Loke. — Tomaschek Friderik, Rog, p. Toplice na Dol. — Turk Franc, Št. Janž na Drav. polju. — Urbančič Joško, lovski čuvaj, Sv. Lenart v Slov. gor. — Vajt Ciril, tovarnar, Celje. — Valenčič Jožef, Ljubljana, Kette-Murnova c. 21. — Westen Ana Marija, Gaberje-Celje. — Vončina Maks, lov. gozd. pomočnik, Ludranski vrh, Črna pri Prevaljah. — Vončina Ign., Stara Oselica, p. Gorenja vas. — Zdovec Anton, posest. sin, Kotlje. — Zdunič J. Dušan, kapetan I. kl., uprav. drav. arh. rad., Ljubljana. — Zunkovič Franc, Zlato Ličje, p. Št. Janž na Dravskem polju. — Žnidaršič Franc, posestnik, Leskovec pri Krškem.

Nj. Vel. kralj Aleksander I. na lovu v Belju. Lansko leto so v beljskih loviščih pričeli posamezni jeleni rukati takoj v drugi polovici meseca avgusta; splošnejše je bilo rukanje v začetku septembra in postalo v sredi tega meseca tako vzdržno in dobro, da so o tem obvestili kralja.

Nj. Vel. kralj je prišel v Belje šele 24. septembra, ko je rukanje že nekoliko pojemale. Še tisti večer je kralj zalezel tri jelene v trstju. Nenadoma je izstopil jelen z jelenčkom in potem takoj za njima še dober dvanajsterak. Na te kralj ni streljal. Tretji jelen je še glasno orgljial v trstju. Ko se je pa tudi ta — močan štirinajsterak — pokazal iz gošče, ga je kralj z dobro pogojenim strelom vrgel na tla.

Naslednje jutro se je kralj odpeljal že ob pol petih v oddelek Bikovac, kjer sta bila med drugimi jeleni najavljena močan štirinajsterak in abnormalen osemnajsterak. Tega — žal — ni bilo čuti ali ugledati, pač pa je kralj ustrelil dva štirinajsteraka.

Dasi je bilo iz raznih oddelkov lovišča najavljenih še več močnih in zanimivih jelenov, je izjavil kralj, da na jelene ne bo več lovil in odredil za popoldne lov na divje svinje. V prirejenem pogonu sicer kralj ni prišel do strela na svinje, pač pa je pogodil lepega lisjaka.

Nj. Vel. kralj je izjavil, da je z uspehi lova zadovoljen in s tem je bil lov zaključen.

Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za leto 1929. Lanska izredno huda zima, katero so imenovali časopisi arktično ali sibirsko in kakršne malokdo ali morda nikdo ni pomnil, je naredila tudi na živalih izredno mnogo škode, kakor so poročali časopisi, pa ne samo na čveteronožcih, ampak tudi na pticah. Tudi teh je mnogo poginilo. Pojavile so se pa vsled strašne zime pri nas tudi ptice, katere ne stanujejo po naših krajih in jih je prignala k nam le skrb za hrano. V nenavadno obilnem številu so se prikazale v naših krajih v tej strašni zimi posebno še divje race in divje gosi, o katerih so poročali naši časopisi večkrat in iz različnih krajev. Tudi v naši dolini so jih opazovali v tolikih jatah, kakor dozdaj še nikdar, kakor sem poročal v »Lovcu« na str. 150—151 v spi-

sku »Nekoliko opazk glede obilnega pojava divjih gosi v naših krajih vsled letošnje strašne zime in lova na nje«. Pa tudi potem še, ko je bil ta spisec priobčen, so opazili pri nas še več jat divjih rac in divjih gosi. Tako je letelo 2. marca 8 divjih rac nad Kukenbergom in 6 divjih gosi od nas proti Vel. Loki, 3. marca so videli 4 divje gosi od Št. Vida sem proti Vel. Loki, nekdo pa jih je opazil isti dan celo 26 skupaj, ki so letele v isti smeri. 4. in 5. marca so opazili zopet dve jati, po kakih 30 do 40 skupaj, ki sta leteli po istem potu, 4. marca pa je priletelo na travnik pri Temenici 6 divjih gosi, od katerih je eno ustrelil tuk. lovec, eno pa obstrelil, da je sicer odletela, pa so jo drugi dan našli mrtvo ob vodi. Proti koncu marca pa so jih opazovali zopet večkrat in v večjih jatah, tako 22. marca veliko jato okoli 100, 23. pa jato okoli 200, 24. kakih 30—40 in 25. kakih 30. G. J. Bergman iz Novega mesta mi je pravil o divjih gosih, da so jih v novomeški okolici toliko polovili, da so jih prodajali po mestu po hišah, pa ljudje niso marali dosti zanje, ker so bile preveč suhe in brez mesa.

Ta izredno huda zima je prignala k nam tudi veliko črnih vran, ki se pojavljajo pri nas, kakor skušnja uči, le za hudih zim, drugače pa jih ne poznamo. Prve so se pojavile že koncem decembra 1928, iz česar so ljudje precej sklepali, da se nam napoveduje huda zima, ker v milih zimah ni nikdar videti pri nas nobene. Isto skušnjo imam tudi iz Bele Krajine. Bile pa niso prav nič plahe in so prihajale prav v vas k hišam, kjer so iskale hrane. Odšle so od nas šele začetkom marca, ko je ponehala huda zima.

1. marca sem opazil prve škorce, četudi smo imeli ta dan zjutraj še — 8°C zime in nad en čevelj snega in je vlekla silna burja. Videl sem jih na neki kopnici ob Temenici, kjer so brskali za hrano. Bilo jih je kakih 30 skupaj. Zadnje 3 pa so videli 16. novembra.

5. marca so opazili prve pastarjice, zadnje 4 pa 6. novembra.

9. marca so opazili pri nas prve divje golobe, eden jih je videl 6, drugi 12 skupaj. Letos smo opazovali pri nas velikokrat divje golobe, male in velike, prve posebno po Temeniški dolini v več jatah, druge pa bolj posamezno. Navadne sem videl: 1. maja 2, ki sta letela proti Potoku, 29. julija 5 nad hosto Presar in 2 nad Praprečami, 30. avgusta enega v hosti nad Vel. Vidmom, 4. septembra kakih 10 nad Vel. Gabrom proti Temeniški dolini, 8. septembra sta letela 2 nad Praprečami, 11. septembra 2 nad Št. Lovrencom, 15. septembra jata 30—40 po Temeniški dolini proti Vel. Gabru, 29. septembra zopet 20, 30. oktobra 2 nad Temenico, 17. oktobra jih je letalo okoli 20 nad njivami med Vel. Gabrom in Žubno. Velike golobe pa, ki so pri nas prav redki, sem opazil letos tudi večkrat, tako 29. julija enega nad Vel. Vidmom, 26. avgusta 5, ki so se pasli na njivi s prosom obsejani nad Mal. Vidmom, 11. septembra enega na travniku pod Krfino, 13. septembra 2 na travniku pod Praprečami, 27. septembra 5 na travniku pod Gornj. Praprečami.

24. marca so videli prvo postolko, zadnjo pa sem videl 30. julija. Postolk je bilo letos pri nas nenavadno veliko, kakor jih še nismo opazili. Gnezdile so po vseh zvonikih naših podružnic, razen župne cerkve, kjer so se plašile najbrž večkratnega zvonjenja, pa tudi pod cerkvenimi strehami; na gradu na Mali Loki so imele pod streho več gnezd, par tudi pod strehami privatnih hiš. 30. junija sem videl naenkrat 5 postolk, ki so letale nad njivami pod Martinjo vasjo in iskale plena po njivah.

5. aprila so slišali prvič kukavico, zadnjič pa sem jo slišal še 9. julija, a nekdo mi je trdil, da jo je slišal celo še 13. julija, kar je pač nenavadno kasno. Naj pripomnim še, da mi je trdil naš sosed g. J. Jarm 25. maja, da je slišal letos kukavico večkrat tudi ponoči, ko je hodil ven, kako je kukala, kar do letos še ni nikdar slišal. O kukavici

imajo ljudje tudi prazno vero, tu pri nas, kakor tudi v Beli Krajini, kar sem že večkrat slišal, da se namreč kukavica, ko preneha kukati, ne izseli od nas, ampak da se spremeni v skobca (kraguljčka ali vrabičarja) in da ostane potem pri nas vse leto. Mislim, da ne bo odveč, če dodam tu še različne pregovore o kukavici, vsaj je ravno ona tista ljubka ptica, katere se spomladi vsakdo razveseli, ko jo po dolgotrajni zimi prvikrat zasliši. Do zdaj sem zapisal o njej tele pregovore: »Kolikor dni po kresu se kukavica glasi, toliko dni se bo (prih. leto) pred sv. Jurijem glasila.« — »Kukavica začne kukati (se vrne), ko se ovsa nazoblje (ko oves ozeleni).« — »Kolikor dni po kresu se kukavica glasi, toliko tednov po sv. Mihaelu ne bo mraza (zimel).« Ta pregovor je znan tudi v Beli Krajini in se je letos obistnil (gl. moj spisek v »Slovincu« z dne 29. novembra »Kakšna bo zima?«). — Belokranjski pregovor pa še pravi: »Kukóvača ne projde (se ne izseli), dok si z jačmenom grla ne zagufi« (dokler ni ječmen zrel).

7. aprila so videli prve lastovke. Letos so se vrnile primeroma precej pozno, vsaj smo jih videli zadnja leta navadno že okoli 24.—25. marca. Zadnji 2 pa so opazili 8. oktobra v Praprečah. Letos smo opazili te koristne ptice v večjem številu, kakor zadnja leta, in tudi v večjih jatah. 20. maja jih je letalo kakih 30 nad Št. Lovrencem, 11. septembra kakih 50, 16. pa zopet 30—40, 29. septembra še 50—60.

29. avgusta so se selile mimo nas podgrivke. Priletele so od severozahoda in letele proti zahodu. Vrtele so se pri nas v zraku od pol 12 do pol 13. Bilo jih je kakih 100. Tu jim pravijo »male lastovke«; pri nas se pojavljajo le redkokrat.

30. aprila so slišali prvega kobilarja.

3. maja so videli prvega malega srakoperja. Tudi prepelice sem slišal letos večkrat kakor prejšnja leta, pa tudi lovci so prihrdili, da jih je

bilo letos več. 24. maja sem jo slišal na njivah proti Praprečam, ravno tako 25. maja ravno tam in na njivi nad Vel. Loko, 3. junija nad Praprečami, 4. pa na polju pod Dolgo njivo, 7. junija na polju pod Martinjo vasjo proti Korenitki, 21. junija nad Praprečami, 4. julija za Malo Loko, 11. julija pod Malim Vidmom, 22. julija na njivah za Velikim Vidmom. 4. aprila sem videl kanjo, ki je letela nad hosto pod Muhobranom v hosto pod Martinjo vasjo, 26. septembra pa je letela s hoste nad Kukenbergom proti Rojam. Kakor pripovedujejo lovci, je v hostah okoli Dobrniča precej kanj, morda kakih pet parov. 27. decembra sem jo videl pod Čatežem.

Prvo sivo čapljo so videli 26. junija proti Vrhovemu, 23. julija je letela nad Št. Lovrencem, 25. so jo videli ob Temenici pri Št. Lovrencu, 24. in 30. julija je letela zopet nad Št. Lovrencem, 31. julija so jo videli ob Temenici, 26. avgusta so jo opazili na travniku pod Vrhovim, 29. avgusta je nekdo eno ustrelil. Sploh so letos sive čaplje večkrat opazovali ob Temenici in drugod.

Tudi kačarje smo letos večkrat videli, toda šele v drugi polovici leta, v prvi polovici pa nisem nobenega opazil. 30. avgusta je letel nad vasjo Zbure proti hosti, 19. septembra so krožili 4 nad Kukenbergom, 25. septembra 3 nad Dolgo Njivo, 28. septembra 3 nad Veliko Loko, 2. oktobra so jih videli 5 nad hosto pri Veliki Loki, 3. oktobra 3 nad Kukenbergom, 6. oktobra 3 nad Veliko Loko, 27. oktobra 2 in 1. novembra enega nad Veliko Loko.

3. septembra sem videl ob Temenici mokožko, ki je šla po neki počezni deski čez Temenico in zginila v gošči ob vodi. Dan preje pa sem našel eno poginulo na travniku proti Krtni prav blizu vode. Pri nas jih ljudje večkrat vidijo in jim pravijo »povodne kokoške«.

Nasprotno pa naj omenim, da že dve leti, lani in letos nisem ne videl, ne slišal nobenega vodomca, katere sem opazoval prejšnja leta večkrat ob Temenici.

Divje race pa sem videl med letom: 27. julija sta leteli 2 nad Št. Lovrencem proti jugu, 12. avgusta je zletela ena z luže nad Velikim Vidmom na potu proti Čatežu.

Tudi letos sem opazoval večkrat kakor lani in predlanijskim, višnjeve ali modre taščice, toda ne v Št. Lovrencu ali njegovi bližini, tu jih ni, ampak na Čatežu in Zaplazu, kamor hodim večkrat maševat. Tu imajo te plahe ptice prav mirno zavetje, kjer jih nič ne moti, proti jeseni pa tudi dosti hrane, kjer pobirajo prav pridno muhe nad streho in v zvoniku zaplaške cerkve in zaidejo včasih tudi v cerkev, katero očistijo potem vseh muh in pajkov. Tu jih pa tudi ne preganjajo nadležni vrabci, katerih tu ni. Prvi dve taščici sem videl 17. julija v grmovju pod zaplaško cerkvijo, 12. avgusta sem opazil ravno tam zopet 2, ki sta letali z bukev pod cerkvijo na cerkveno streho in brali muhe, 19. avgusta so letale nad cerkvijo 3, 30. avgusta pa sem opazil zopet po 3, ki so letale nad kozolcem pri Zburah in nad cerkvijo na Zaplazu; 2. septembra sem opazil ravno tam čelo 4, 10. septembra, ko je vlek el silen veter, pa eno, zadnji dve pa sem videl ravno tam 17. septembra. Ko sem pa dva dni kasneje zopet tam maševal, nisem opazil več nobene kakor tudi kasneje ne več. Odšle so torej od tam 17. ali 18. septembra.

Proti jeseni sem opazoval večkrat tudi muharje, ki so letali okoli cerkve in posedali posebno na brzojavnih žicah, odkoder so prežali na muhe in jih lovili. 23. avgusta sem videl 4, 24. zopet 4, 25. 3, 26. pa 2, parkrat pa še posamezne.

12. decembra sem videl na Čatežu sršenarja.

11. in 13. decembra pa sem slišal, ko sem šel s Čateža, v hosti pod Zaplazo po par kalinov, katere pa nisem mogel opaziti, četudi sem dalje časa gledal v hosto, da bi jih ugledal. Pri nas se kalini prav redkokdaj pojavijo.

Kavke se pri nas tudi redkokdaj prikažejo. Vendar sem jih videl 31. avgusta kakih 60, ki so letele nad Št. Lovrencem, 1. septembra pa celo kakih 100.

Naj dodam še par opazk glede slavcev. Teh prijaznih pevcev pri nas, kolikor sem mogel dognati, ni več, le za selitve se tu pa tam kateri oglasi. Pred nekaj leti pa jih je bilo, kakor pripovedujejo, precej, ko je bilo še obilo grmovja, katero pa dandanes vedno bolj izsekavajo. Vendar pa so ohranili o slavcu še pravljico, ki mi jo je povedal mož blizu 80 let star, da poje namreč slavec toliko časa nepretrgoma, da mu začne kapljati kri iz kljuna. Potem šele neha. Njegova kri pa je strupena. Če pade na trn in se kdo na ta trn nabode, ne ozdravi lahko, ker se s krvjo zastrupi.

Ivan Šašelj.

Kdaj veka zajec. Dopis v letošnji prvi številki »Lovca«, str. 32, me je opozoril na zanimiv dogodek, ki ga je pred nekaj leti doživela moja mati. Šla je spomladi z mojo sestro v gozd pripravljat drva. Ko gresta po navadni poti po gozdu, opazita tik poti pod nekim grmom zajca. Čudno se jima je zdelo, da ne zbeži. Tiho se približata k grmu, zajec se ne gane. Ko prideta prav k grmu, obstojita in tedaj v svoje preseenečenje opazita, da zajec mirno spi. Dobri kakor sta bili, sta ga nekaj trenutkov tiho gledali, kako spi spanje pravičnega. Popolnoma lahko bi bili dolgušca spečega zgrabili za ušesa, kar bi bil kak zankar golovo napravil z največjim veseljem, ako bi se mu bila ponudila tako ugodna prilika. Potem se začneta nekaj meniti. Govorjenje prebudi zajca, ves prestrašen plane pokonci in zajaka kot otrok, nato jo pa v hitrih skokih ubere naprej po gozdu. Mislim, da se tak zanimiv in obenem ljubek dogodek malokateremu lovcu primeri.

Gledat sem šel tudi v Brehma, kaj je v njem o zajčem jokanju. In glej, Brehm potrjuje doživljaj moje matere. Pa tudi, če ga ne bi, bi bil jaz osebno popol-

noma prepričan o resničnosti dogodka, ker na resnico svoje popolnoma priproste matere, ki je pa marsikaj lovsko zanimivega doživela v lepi božji naravi, se popolnoma zanesem.

Brehm piše: Navadno da zajec le tedaj glas od sebe, kadar vidi, da je v nevarnosti. Ta krik je podoben kriku majhnih otrok in se označuje za vekanje. »Deutsche Jägerzeitung« pripominja ob neki priliki (l. 1911.) k temu tole: Obstreljeni zajec joka večkrat vsled bolečin, pred vsem tedaj, če ni opazil lovca, ki ga goni ali stoji na stojišču. Zlasti se zdi, da ima ta učinek visoki strel v gornji del prednjih nog, ki moti delovanje lopatic. Vekajoči zajec navadno kmalu pogine, in sicer ne daleč od mesta, kjer je bil ustreljen. V takih primerih zrnje ni poškodovalo samo kosti, temveč tudi zadelo pljuča. Zajci, ki so bili zadeti v gornji del zadnjih nog oziroma sploh v zadnji del, vekajo le, če se jim približa človek ali pes. Zdi se, da so kosti zadnjih nog oziroma v križu manj občutljive, dasi se zajec prav pri takih poškodbah (hrbtenjače, obeh zadnjih nog) ob popolni zavesti ne more več ganiti z mesta. Tudi tedaj, če ga napade podlasica, začne glasno vekati.

Brehm torej potrjuje, da zajec veka kot otrok v nekaterih primerih, ne omenja pa, da tudi takrat, kadar ga kdo zbudi iz spanja.

Prof. F. B.

Lovci v današnji Rusiji. Danes je v Sovjetski Rusiji včlanjenih v »Lovski kooperativi« okoli 700 lovskih društev s 300.000 člani. Vseh lovcev v Rusiji, všteti lovce na krznaše, pa je okoli dva milijona. Lovcev so tri vrste: 1. profesionalni lovci, ki jim je lov poklic in edini zaslužek; 2. polprofesionalni lovci, ki imajo sicer svoj poklic, pa se poleg tega tudi z lovom preživljajo; in 3. športni lovci. Prve vrste lovcev cenijo na 250.000, druge pa na 1½ milijona. Po socialnem položaju so ti lovci večinoma kmetje (60%), 15% je delavcev, 16% nameščencev, 2% nomadski domačini in 7% odpade na druge. Od čla-

nov kooperative jih je le 8%, ki pripadajo komunistični stranki.

Ker je v Rusiji zemlja in z njo divjad »nacionalizirana«, bi smeli loviti le člani kooperative, torej le 300.000 lovcev, vsi ostali lovci, 1.700.000 po številu, pa so prav za prav »divji« lovci. No, Sibirci smatrajo še vedno svoje tajge in tundre z vsem, kar na njih živi, za svojo osebno lastnino in jim najbrž še dolgo časa, če sploh kdaj, ne pojde v glavo, da je polarna lisica ali veverica last države, ne pa posameznika.

(Po Lovačkem glasniku 1929, br. 11.)

Jelen in avtomobil. Po Alpenlandische Jägerzeitung 1930, št. 1, posnemamo tale dogodek: Na cesti med seliščema Schwallungen in Wasungen se je zaletel v avtomobil, ki je bil v polnem teku, močan jelen. Avtomobil se je prekopicnil in od treh pasažirjev, ki so sedeli v vozu, se je eden ubil na mestu, drugemu je počila lobanja in je umrl na potu v bolnišnico, tretji pa si je zlomil obe nogi in dobil hude notranje poškodbe.

Zaščita kozoroga v Avstriji. Deželna vlada za Koroško je izdala te dni naredbo, po kateri je odstrel kozorogov vse leto prepovedan. To prepoved je na ponovno prošnjo Friderika barona Borna pri Sv. Ani predlagalo glavno vodstvo koroškega društva za zaščito lova s pristavkom, da sta itak že obe gozdni oskrbništvu, ki pridesta za kozoroga v poštev, odločili, da se v njihovem območju kozorog ne strelja, dokler velja zanj v Jugoslaviji celoletni lovopust. — Danes znaša stalež kozorogov v Karavankah 20–30 glav.

30.000 zajcev ustrelil. Alpenl. Jägerzeitung 1929, št. 24, poroča o posestniku gradu Nieder-Schwedeldorf v Nemčiji, da je do začetka novembra l.l. ustrelil 30.000 zajcev. Njegovo lovišče da slavi daleč na okrog po bogastvu divjačine; pred svetovno vojno je tam po 10 lovcev na dan ustrelilo 1200 zajcev in še 1928. leta 614. — Vprašamo le, če je to lov?

KINOLOŠKE VESTI

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani. Izpisek iz zapisnika X. občnega zbora dne 7. februarja 1930.

Predsednik Urbanc je otvoril ob 8.30 občni zbor, pozdravil navzočne, zlasti predsednika J. K. K. in S. L. D. dr. Ivana Lovrenčiča, odposlanca Slov. lovskega društva ravnatelja Malenška in saveznega tajnika J. K. S. prof. Žmitka. Nato je predsednik Urbanc podal v izbranih besedah zgodovino Kluba ljubiteljev ptičarjev od ustanovitve do danes. Poročilo predsednika se je vzelo z odobravanjem na znanje.

Prav tako je odobril občni zbor poročilo tajnika, blagajnika, gospodarja, vodje rodovne knjige in računskih preglednikov. Po računskih preglednikih predlagana odrednica se je podelila soglasno blagajniku in odboru.

Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni: za predsednika Urbanc Franc; za podpredsednika in vodjo rodovne knjige dr. Lokar Janko; za tajnika Koder Julij; za blagajnika šef-inspektor Justin Feliks; za gospodarja in izveščitelja Schuster Anton; za odbornike pa: dr. Tavčar Ivo, dr. Krejči Viljem, ing. Weinberger Friderik, Kogoj Jean in Polajnar Karel. Za preglednika računov: dr. Luckmann Fric in ravnatelj Malenšek Josip. — Zu-

nanji odborniki ostanejo isti kot lani, in sicer v Mariboru direktor Klobučar, v Ptujju Liza Behrbalkova in v Krškem dr. Jan. — Pri slučajnostih je sklenil občni zbor sledeče:

1. Priredi se pomladanska tekma ptičarjev na dan 13. aprila 1930 v loviščih Moste in Polje. Podrobnosti določi odbor.

2. Praznovala se bo letos 10 letnica obstoja Kluba ljubiteljev ptičarjev. Rok, kraj in program določi odbor.

3. Sprejme se od odbora že potrjeni in od dr. Lokarja predloženi predlog, da se izpremeni ime »Klub ljubiteljev ptičarjev« v »Društvo ljubiteljev ptičarjev«. Razen tega se sprejmejo še nekatere manjše izpremembe pravil.

4. Članarina za leto 1930. se določi na 30 Din, znak bo veljal 30 Din, rodovnik (fiskovina) 10 Din, določila Kluba 10 Din, prijava psarne 50 Din, vpisnina 10 Din.

Nečlani plačajo za prijavo psarne 250 dinarjev.

5. Pisec knjige o vzgoji in dresuri ptičarjev in španijelov dr. Lokar poroča o svojem delu. Kot prva naklada se določi število 1000. Člani se nujno pozivajo, da pošljejo Društvu ljubiteljev pti-

čarjev fotografične posnetske svojih pličarjev in španijelov v raznih pozicijah na lovu (donos divjačine, šarjenje, grmarjenje, davljenje roparic itd.).

6. Predlog predsednika J. K. S. dr. Iv. Lovrenčiča, naj se kupi dober plemenjak, se odstopi odboru, prav tako tudi predlog glede naročitve lista »Deutsche Jägerzeitung«.

Društvo ljubiteljev pličarjev v Ljubljani bo priredilo 13. aprila 1930 pomladansko tekmo pličarjev v loviščih Moste in Polje pri Ljubljani. Ta tekma bo posebno zanimiva, ker bodo tekmovali širje pointerji kraljeve psarne Suvo-bor. Opozarjamo lovce že danes na to prireditve.

V društvo Brak-jazbečar so se priglasili za člane: Jenko Ciril, uradnik T. P. D., Hrastnik; »Jezersko«, lesna ind. in trg. družba, Kokra; Košak Janče, Trzin; Dimec Tine, Depelja vas; Vehovec Joško, Sušak-Pecine, vila Ledinski; Confidenti Fric, Celje; Jeltnikar Ivan, Seno-žeče 8, p. Dol pri Ljubljani in Kvas Alojz, Prelog Ihan, pošta Domžale. — V smislu § 10. društvenih pravil naj se vložijo morebitni ugovori proti sprejemu v teku 14 dni pri društvenem tajniku.

Društvo Brak-jazbečar javlja, da so mu prijavili svoje psarne Oton Payer v Domžalah pod imenom Otok, Confidenti Fric v Celju pod imenom Savinja in Ivan Göderer na Ortnoku pod imenom Marovski. — Morebitni ugovori naj se dostavijo društvu v 14 dneh po objavi.

Društvo Brak-jazbečar. Lansko leto ustanovljeni Klub ljubiteljev brakov-jazbečarjev je sklenil na izrednem ob-čem zboru dne 27. januarja t. l. spre-meniti svoje ime in se imenuje odslej Društvo Brak-jazbečar (DBj). Prav tako so se tudi izpremenila pravila, v kolikor se ličejo spremembe imena. Nadalje se je sklenilo, da tvori DBj okrožje jugoslavija v zvezi enakih društev v drugih evropskih državah.

DBj je že pričelo s svojim delovanjem, da pridobi čim več prijateljev za čisto odreja brakov-jazbečarjev in njihovo

vsesstransko lovsko uporabo. Območje društva obsega vso Jugoslavijo. Društvo vodi tudi jugoslovensko vzrejno knjigo brakov-jazbečarjev. V to knjigo se vpišjejo lahko:

1. psi, ki izvirajo od v kaki priznani rodovni knjigi vpisanih staršev;

2. psi, ki ne morejo izkazati tega izvora, toda dobe od dveh priznanih sodnikov na smotri oceno prav dobro in pri kaki priznani tekmi pravico do III. darila, njihov lastnik pa mora biti član društva.

Kdor hoče torej vpisati svojega psa v jugoslovensko vzrejno knjigo brakov-jazbečarjev, mora javiti vodji vzrejne knjige čas, kdaj je bil pes poležen in od katerih staršev ter barvo in odznake psa. Nato dobi od društva vpisnico, s katero se mu potrdi vpis. Za vpis plača član za vsakega vpisanega psa 10 Din (nečlani 5 kratno pristojbino).

Rodovnikov ne dela društvo; te mora sestaviti vzreditelj sam in jih poslati vodji vzrejne knjige v overovljenje. Obrazci rodovnikov se dobe za ceno 10 dinarjev pri društvenem tajniku ali pri g. Antonu Schusterju, Irgovcu v Ljubljani, Mestni trg 25. Prav tam se dobe tudi prijavnice za vpis v vzrejno knjigo.

Ker želi društvo, da bi imelo točen pregled vseh v jugoslaviji se nahajajočih brakov-jazbečarjev, prosi, da bi mu jih javili njihovi lastniki z imenom in vpisno številko. Obenem prosi svoje člane, da bi opozorili na pogoje vpisa in ostale potrebne stvari svoje znance, katerim bi bilo to neznano, da si baviyo z odrejo brakov-jazbečarjev. Da bi ne imeli vzreditelji pri vpisu svojih psov nepotrebnih sitnosti, naj točno izpolnijo sledeče:

1. Ko oplemene svojo psico, naj javijo vodji vzrejne knjige z dopisnico, kdaj in s katerim psom je bila oplemenjena. Lastnik plemenjaka naj potrdi to s svojim podpisom.

2. Ko psica poleže, naj sporoče vodji vzrejne knjige, kdaj se je to zgodilo in koliko mladičev (psov-psic) so obdržali. Če oddajo mladiče, naj javijo, komu so

jih oddali in pod katerim imenom. Ti poročili se izvršiti lahko istočasno, t. j. po oddaji mladičev, za katere je treba naznaniti tudi njihovo barvo in odznake.

Kdor bo izpolnil to, temu se bodo psi brez vsega vpisali. Kdor bi pa ne storil tega, bi moral zaradi vpisa pripeljati psa, potem ko bo star 8 mesecev, na smotro in pes se bo vpisal le, ako bodo izjavili sodniki, da odgovarja plemenskim znakom.

Društvo želi, da bi dajali reditelji svojim psom primerna in lepa imena, ter si pridržuje pravico, da odkloni pred vpisom kako neprimerno ime.

Pri društvu se lahko tudi zaščitijo imena psarn, kar priporočamo vsakemu vzreditelju. Pristojbina znaša za člane 50 Din (za nečlane so vse pristojbine, razen tiskovin, 5krat večje). Ker bo društvo izvršilo pregled, ali so vse psarne pravilno prijavljene, se prosi, da bi mu javili vsi lastniki psarn, kdaj so jih prijavili in pod katerim imenom. Zdaj je za to prilika, da lastniki psarn za-

prosijo društvo za izpremembo neprikladnih imen psarn. Društvo je mnenja, da naj bi imele naše psarne take nazive, ki imajo svojo osnovno v našem imenoslovju. Nesmiselno je n. pr. nazvati pri nas kako psarno Grönländija.

Hkrati se opozarjajo člani na § 18. društvenih pravil, ki pravi: »... Vsi psi, ki jih misli oddati član, se morajo ponuditi za prodajo društvu vodji vzrejne knjige in le, če društvo nakup odkloni, se more pes prodati svobodno. Pri svobodni prodaji nečlanom mora oddati prodajalec 10% kupnine društveni blagajni, pri posredovani prodaji članom pa mora oddati prodajalec 3%.«

Društvo izda v posebni knjižici svoja pravila, določila za tekme in vpis psov ter seznam vseh doslej vpisanih psov in zaščitenih psarn.

Društveni čintelji so: tajnik Ivan Göderer, Ortnek; blagajnik Oton Payer, Domžale; vodja vzrejne knjige dr. Janko Lokar, Ljubljana, Gajeva ul. 14.

IZ RIBARŠKE MREŽE

Križanke potočne postrvi s šarenko. Kdor čita ta naslov, bo mislil, da gre za predpusno šalo; pa vendar temu ni tako. Vsakdo ve, da se drsti potočnica (*trutta fario* L.) pozimi okoli božiča, šarenka (*trutta iridea* Gib.) pa spomladi (marca in aprila). Kako naj se torej ribi križata? In vendar se najdejo v prirodi postrvi, ki imajo tako znake potočnice, kakor tudi znake šarenke. Take postrvi imajo mnogo majhnih črnih pik, ob pobočnici pa mavričast pas, ki ga ima zgolj šarenka, med črnimi pikami na boku so pa posejane tudi posamezne rdeče točke. Kako naj si razlagamo ta pojav? Edinole na ta način, da se pomakne drstna doba potočnice navzgor, drstna doba šarenke pa navzdol. Razen tega pa je še omeniti, da je v Ameriki neka vrsta šarenke, ki se drsti pozimi, torej obenem s potočnico. Mogoče je,

da je prišlo nekaj postrvi iz tujih vališč tudi v naše kraje. S tem bi bilo rešeno vprašanje glede drstnega časa. Drug pogoj križanja je ta, da je odprtina v ženskem jajčku tako velika, da more prodreti vanjo moško seme. Ta pogoj je podan praviloma pri istovrstnih ribah; torej je skoro gotovo podan pri potočnici in šarenki.

Pripovedoval mi je nekoč ravnatelj dvornih lovišč, g. Slavko Plemelj, da je ujel postrv, ki jo je deklariral za bastarda med potočnico in šarenko. Bil sem mnenja, da se očitvidno moti; pred kratkim sem pa sam videl v vališču Celjskega ribarskega društva nekaj drstnic, ki so imele vse zunanje znake obeh omenjenih rib. Ribarsko društvo v Celju je bilo tako ljubezljivo in je poklonilo komad teh rib Narodnemu muzeju v Ljubljani.

Dr. M.

Ribja lov z elektriko. »D. Fisch.-Blatt«, št. 22, poudarja, da je ribja lov z elektriko mogoča le v plitvih vodah, ker se pogrezajo ribe, omamljene po električnem toku, na dno. Ali se take ribe še opomorejo, še ni točno dognano. Na vsak način pa bi bilo lov z elektriko zabraniti.

Državna obrambna zveza zoper onečistitev voda. »Sportfischer« poroča, da so ustanovili za Nemčijo pred kratkim državno obrambno zvezo zoper onečistitev voda. Namen te zveze naj bi bil: 1. izposlovati ustanovitev uradov za preiskavo rek, 2. doseči izpremembo vodopravne zakonodaje, 3. doseči, da se slavi čistost rek in potokov ter njih obrežje pod zaščito zakona o varstvu prirode.

Zadruga za varstvo rib v Magdeburgu. Za okraje Magdeburg in Potsdam nameravajo ustanoviti ribarsko zadrugo, ki bi se borila proti onečistitvi vod. Namen te zadruge bo: vlaganje zaroda, združitev mrtvic z reko, prenos rib in ribjega zaroda, ki preostaja po poplavih v mlakah tik obrežja. Glavni namen zadruge pa je, preprečiti ali vsaj omejevati škodljivi vpliv tvorniških odpadkov.

Kako izrabljajo ribe svojo hrano? Glavna ribja hrana je vodno živalstvo nižje vrste. Čim več je tega živalstva v ribji vodi, tem rodovitnejša in hranovitejša je voda. Domnevajo, da rabijo ribe pet težnih enot živalstva nižje vrste, da pridobe eno enoto. Prirastek na ribjem mesu znaša torej eno petino količine zavžite hrane. Seveda se ta prirastek deloma sproti izrablja za prehrano ribjih organov, ki vršijo trajno naporno delo (plavanje v močnih curkih). Jasno pa je, da ne porabljajo vse ribe za vzdrževanje telesa enakih količin hrane; postrv, ki se bori z valovi, uporablja znatno več, kakor krap, ki mirno leži na dnu ribnika.

Roparice, ki se prehranjujejo z majhnimi ribicami, rabijo tri težne enote (ribjega mesa), da pridobe eno enoto. Ker se pa hranijo ribice, ki postajajo

plen roparic, z živalstvom nižje vrste, porablja roparica $3 \times 5 = 15$ težnih enot prirodne hrane. Iz tega vidika so torej roparice v gospodarskem pogledu škodljive; njih gojitev ni ekonomična, imajo pa seveda veliko sportno vrednost.

Po »Angelsportu«.

ČLANOM V UVAŽEVANJE!

Večina članov je prezrla pripombo v decembrski številk »Lovca«, da je treba poleg članarine poslati še 2 Din za poštnino in za člansko izkaznico. Kdor teh dveh dinarjev ni nakazal, prejme s člansko izkaznico novo poštno položnico, da nakaže še ta 2 Din.

Članske izkaznice prejmo le oni člani, ki so že poravnali članarino. Ko prejmete izkaznico, se prepričajte, če je Vaš naslov pravilen! Ako ni kaj v redu, sporočite to takoj, ker si s tem zagotovite točno prejetanje »Lovca«.

Mnogo dopisov prejemamo takih, da ni mogoče iz njih dognati, kdo nam piše. Iz nečitljivega podpisa ne moremo ugotoviti članovega imena. Dopisnik potem čaka in čaka na odgovor in se pri tem niti ne zaveda, da je sam kriv, če pisarna ne ve, komu in kam naj odgovori.

Marsikaterega »Lovca« nam vrne pošla s pripisom »Nepoznan«. Uprava spravlja te izvode v poseben predal. Po preteku več mesecev pa se oglasi s popolnoma drugačnim naslovom dotični član z ogorčenim dopisom, zakaj ne prejema »Lovca«, ko je vendar že davno poravnal članarino. Ko bi pa sporočil svoj izpremenjeni naslov pravočasno, bi sproti prejemal redno vsako številko, prihranil bi si pismo, upravi pa marsikatero uro nepotrebnega dela.

Ako hočete na svoj dopis od društva odgovora, priložite znamko (če želite priporoč. odgovor, priložite znamko vsaj za 4 Din). Laže utrpi član za rešitev svoje zadeve poštnino, kakor da bi moralo društvo izdajati zanjo po več stotakov na leto.

Ne naslavljajte svojih dopisov na posamezne člane odbora, ker s tem zavlačujete rešitev svojega dopisa! Taka, na blagajnikovo, tajnikovo, urednikovo ime naslovljena pisma pridejo šele po prefeku nekaj dni v pisarno S. L. D., kjer se potem rešujejo po vrsti, kakor so dospela.

Le rokopise za »Lovca« naslavljajte na urednika.

Anonimni ugovori zoper sprejem objavljenega člana gredo v koš. Dolžnost vsakega lovca, ki ima pomisleke zoper kateregakoli na novo prijavljenega člana je, da navede stvarne razloge ter se na ugovoru podpiše, ker to zahteva od njega vest, možatost in lovska čast.

Mnogo članov ne loči delokroga Slovenskega lovskega društva od Lovske zadruge. Vse, kar se tiče nabave žive divjačine (živih zajcev, jerebic, fazanov itd.), naročila soli za divjačino, prodaje krzna, dnevne cene ustreljene divjačine itd., spada v delokrog Lovske zadruge. Kar pa se tiče nakupa, zamenjave, reje in prodaje lovskih psov, naj se članstvo obrača na Kinološki Savez v Ljubljani.

Originalne plačnice za vezavo »Lovca« se naročajo pri knjigovoznici I. Molk, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje, in ne pri S. L. D.

Nekateri člani naročajo kratko: »Pošljite mi železniško legitimacijo!« V splošno pojasnilo naj bo to-le: Kdor hoče, da mu preskrbimo železniško legitimacijo za trikratno vožnjo s 50% popustom, mora poslati pisarni S. L. D., Komenškega ulica 19, svojo sliko v izmeri 6×10 cm. Društvo izstavi potrebno knjižico ter potrdi, da je članarina plačana, nato pa gre legitimacija na železniško direkcijo, ki jo opremi s potrebnimi podpisi in žigi. O železniških legitimacijah vodi pisarna S. L. D. natančen izkaz, prepis tega izkaza pa hrani železniška direkcija. Do take legitimacije je upravičen le oni član, ki je najmanj že dve leti pri društvu. Želez-

niško legitimacijo je treba vsako leto obnoviti, kar zopet preskrbi pisarna S. L. D.

Umevno je, da vsake posamezne legitimacije ne moremo sproti predložiti žel. direkciji, ampak po več skupaj; zato naj odpadejo pri dopisih zahteve, kot n. pr.: »Rabim takoj«, »Z obratno pošto« itd.

Ker je Ministarstvo Saobračaja omejilo dosedanje ugodnosti teh legitimacij, priobčujemo članstvu tozadevno naredbu, ki se glasi:

»Generalna direkcija državnih železnic nam sporoča, da se je v poslednjem času v praksi pokazalo, da izkoriščajo lovci z odlokom M. S. Br. 21.678 z dne 27. X. 1927 oddobreno vozno ugodnost trikrat letno po polovični vozni ceni, tudi kadar počujejo v druge svrhe in ne zaradi lova.

Vsled tega je gospod minister za promet z odlokom M. S. Br. 23.520 z dne 13. XI. 1929 odredil, da se omenjeni odlok dopolni s sledečim:

1. da velja vozna ugodnost le za II. in III. razred in le za 50 km od vstopne postaje;

2. da so lovci na potovanju, kadar izkoriščajo vozno ugodnost, dolžni pokazati razen legitimacije z vložkom, tudi še dovoljenje za nošenje orožja in pa potrdilo krajevnega lovskega udruženja, da počujejo zaradi lova.

Pri tej priliki še omenjamo, da velja vozna ugodnost le za potniške vlake.

Ta naredba se takoj uveljavlja.

Vsa lovska društva so zaprosila pri Ministarstvu Saobračaja potom Središnje Uprave Saveza Lovčških Udruženja v Beogradu, naj se nova naredba omili. Rešilve do danes še ni. Objavili pa jo bomo takoj, ko jo prejmemo.

Nekateri člani iščejo posamezne številke »Lovca« iz prejšnjih let. Javljamo, da vseh številk ni na razpolago. Kar je starejših kompletnih letnikov »Lovca«, jih ne smemo zaradi ene ali dveh številk razdreti, ker bi bil s tem uničen ves dotični letnik.

Tajnik.

Lovce iz področja mariborskega inšpektorata naprošamo, naj se prijavljajo za vslop v Slovensko lovsko društvo pri sekciji Maribor in ne pri Slovenskem lovskem društvu v Ljubljani.

VPRAŠANJA - ODGOVORI

G. A. M. v Š.: Po rib. zakonu z dne 18. avg. 1888, dež. zak. št. 16, iz l. 1890. za vojvodino Kranjsko, ki je bil s čl. 236. fin. zak. za l. 1927./28. razširjen tudi na Mariborsko oblast, pripada vidra, ki jo ustrelji lovec, lovskemu upravičencu, če jo pa ujame ribič, pa ribarskemu upravičencu (§ 53.).

Raca pripada v vsakem slučaju, naj jo ustrelji ribič ali lovec, lovskemu upravičencu (§ 53.). Ribič ne sme streljati ne vidre, ne race v revirju lovskega upravičenca, če ni dobil za to posebnega dovoljenja od banske uprave (čl. 1. nar. dež. zak. kr. št. 17).

G. F. R. v L.: Če Vam je razneslo pri dvocevki eno cev, je tudi druga nerabna, ker bi jo ogenj pri spajkanju z medenino toliko pokvaril, da bi se ne dala ne znotraj in ne zunaj več obdelati. Naročiti se morata torej obe cevi novi, kar bi se pa izplačalo le pri puškah boljše vrste.

MALI OGLASI

Lovske patrone z Rottweilskim brezdinnim smodnikom basane ima v zalogi puškarna F. K. KAISER, Ljubljana, Kongresni trg 9.

Prevzema v komisijsko prodajo rabljeno orožje in posreduje najboljšo prodajo. Priporoča svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav, pasti za divjačino ter vse potrebščine za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznana najboljša montiranje daljnogledov na puške. Popravila ribarskega orodja po najnižjih cenah. Zastopstvo ene najboljših tvornic: Gebrüder Merkel, Suhl. Ceniki te tvrdke so na razpolago.

V komisijski prodaji so sledeči puške: 1 trocevka Hammerles z daljnogledom, kal. 20-20-8 mm, cevi iz Böhlerjevega antinit-jekla, 8000 Din; 1 Bockova Hammerles-risanka, kal. 20-6,5 mm, 7000 Din; 1 risanka enocevka petelinka, 11 mm, 600 Din; 1 risanka enocevka petelinka 9-3 mm, 1200 Din; 1 risanka dvocevka petelinka, kal. 12-6 mm, 500 Din; 1 trocev., kal. 16-16-8 mm, 1800 D; 1 risanka Mauser, 8 mm, 1200 Din; 1 risanka Mauser, 8 mm, 800 Din; 1 dvocevka Pyper, kal. 16-16, 950 Din; 1 Browning puška, kal. 16, 1500 Din; 1 dvocevka Hammerles belgijska, kal. 16-16, 1500 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16-16, 1150 Din; 1 repetirka, kal. 8 mm, 600 Din; 1 avtomatična flobert puška, kal. 6 mm F. N., 700 Din.

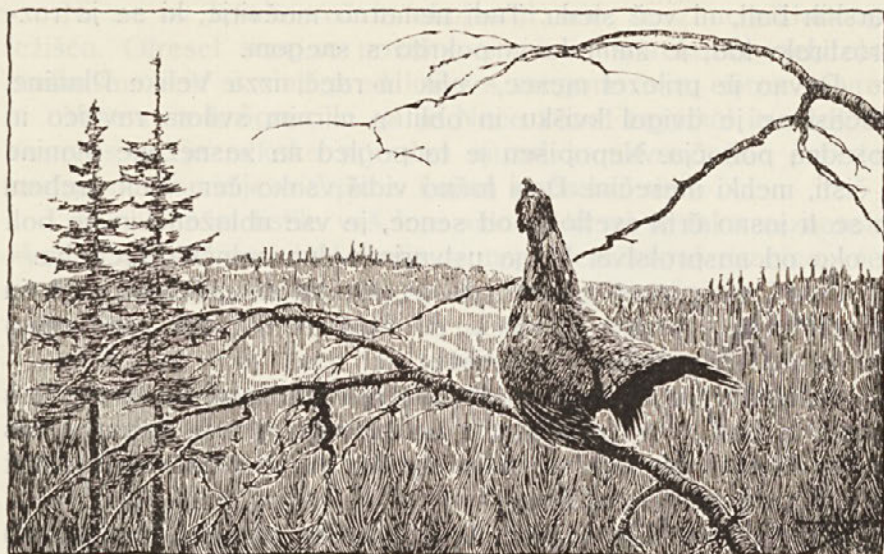
Pristen tirolski loden za lovske in športne obleke priporoča tvrdka Aonton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Žive podleske (leskove miške), najraje z gnezdi vred, kupi prirodo pisec. Ponudbe na uredništvo Lovca.

Lovec, verziran v šumskem gospodarstvu, eksploataciji in lovu, energičen in zanesljiv v vsakem oziru, zna slovensko in nemško, tudi v pisavi, prosi zaposlitve kot lovski in gozdarski čuvaj. Gre tudi na večtedensko poskušnjo. Ponudbe uredniku »Lovca« pod šifro »Energičen«.

Vsa oblačila za lov, turistiko in razne športne vrste, obleke za dom, izprehod in slavnostne prilike, vseh vrst površne jopiče in suknje, pelerine in lovske plašče priporoča iz najbolj trpežnega blaga v prvovrstni izdelavi in najnovejšem kroju edina specialna trgovina za moška in dečja oblačila v Ljubljani, J. Maček, Aleksandrova c. 12.

Čistokrvne barvarje (bayrischer Gebirgsschweißhund), osem tednov stare, odda Franc Galle, veleposestvo Bistra, pošta Borovnica.

Divji petelin.

Inž. dr. Viko Jeločnik:

Samotarji.

(Konec.)

Steza je krenila strmo navzgor. Vedno bolj pritlikavo je postajalo drevje, macesni so se počeli mešati med bukovje in stare smreke. Tu poje spomladi divji petelin svojo zaljubljeno pesem.

Polagoma sva prišla na zložno ravnico, kjer se počne planina.

Zavijeva na levo v jarek. Velike skale, ki so pribobnele s hudournikom po grapi navzdol, leže vse vprek, na pobočjih že porasle s slečjem in praprotnicami. Tu pa tam leži že nekaj snega in težka je hoja po tej zmešnjavi.

S hrupnim šumom se je dvignil ruševец izpod slečja in odplul v nasprotni breg, kjer je utonil v nizkem smrečju in macesnovju.

Počasi sva lezla po strugi navzgor. Čim više, tem več snega je bilo nametane in tem oprezneje sva pobirala stopinje med skalovjem in trhlím lesovjem.

Še poslednji konec — v Štengah — in na vrhu grape sva. Kakih tri sto korakov v stran stoji naša bajta.

Korito pod bajto je zasneženo in o listih visokih koprivah, lapuhu, ščavju, kislici, osatu, modri in rumeni preobjedi ter ostalem rastlinju, ki poleti s skoro tropično bujnostjo uspeva okoli plan-

šarskih bajt, ni več sledu. Tudi nemarno močvirje, ki se je razprostiralo tod, je zamrzlo in pokrito s snegom.

Ravno je prilezel mesec, velik in rdeč, izza Velike Planine. Počasi se je dvigal kvišku in oblil z mirnim svitom ravnico in sosedna pobočja. Nepopisen je ta pogled na zasnežene planine v čisti, mehki mesečini. Dasi točno vidiš vsako čer, vsak greben, in se ti jasno črta svetloba od sence, je vse ublaženo in ne boli te oko od nasprotnstva, ki ga ustvarja polna solčna svetloba.

Nace se je precej trudil, da je odkidal sneg izpred vrat, in vstopila sva v tlemen in nizek, po vlagi in ovčjaku neprikupno dehteč brlog, v najino prenočišče.

Prižgala sva svečo in poskušala zakuriti ogenj na kamenitem ognjišču. Kadilo se je kakor iz pekla, ostri dim je grizel v nos in oči; dokler se bajta ni malo ogrela, sva bežala nekolikokrat na zrak, da se ne zadušiva.

Polagoma pa je zagorel precej čeden plamen in pristavila sva konzerve k ognju.

V plapolajočem svitu plamena je dajala steklenica rdečega istrijanca vabljive odseve in vonj cigarete je počel zmagovati nad bajtarskimi dišavami.

Nace je bil precej molčeč, vendar ni več kazal tistega suhočnoskisanega obraza kakor doma.

Povečerjala sva kmalu in potem sedela ob istrijancu in čaju molče pri ognju.

Mojo »posteljo«, lesen zbitek, nastlan z listjem, praprotno in razsekanim smrečjem, sem še natresel dobro z dalmatinsko špetaliteto, tistim rumenim praškom, ki prežene vse, kar skače in leze, grize in pika, in se spravil pod odejo.

Ogenj je pojema! Nace je dremal ob ognjišču, naslonjen na steno, in kimal z rokami ovitimi okoli kolen. Okoli bajte je cvilil veter in skozi špranje pod ostrešjem je silila mehka mesečina.

Zdaj pa zdaj je pljusnila debela kaplja izpod strehe in zacvrčala v žerjavici...

Zaspal sem.

V spanju so me mučili gamsi, ki so rajali krog mene; meril sem s puško na enega in drugega, ali ni se sprožilo in risanica se je zlomila na dvoje — nazadnje mi je skočil najmočnejši — moj samotar — na prsi, me izzivajoče gledal in mi kimal z glavo...

Prebudil sem se, ker me je Nace držal za vrat in me pošteno tresel. »Tako strašno ste stokali in se premetavali na hrbtu, da sem se bal, da vas je božje udarilo; če hočete še kake pol ure poležati, imate še čas, potem bo pa treba na noge,« mi je rekel moj »budilnik«.

Ni se mi ležalo več in skobacal sem se z neprikladnega ležišča. Otresel sem se površno smeti in smrekovih igel, obul podkovance in si umil pred kočo s snegom roke, obraz in vrat.

Vrnem se k ognju, ki ga je Nace zopet razpihal in podložil. Ves čas se je nekako poredno muzal in navsezadnje je vrteč med prsti aluminijevo čašo s čajem počasno zinil:

»Stavil bi za tistile vaš lepi »štuc«, ki mi je tako neznansko všeč in ki tako imenitno strelja — nosil sem takrat risanico eno- cevko krasnega izdelka od glasovitega Springerja na Dunaju — svojo dušo, da ga danes zopet ne dobite, vašega kozla.

Odkar je dobil pred leti tamle pri sosedih — pokazal je s palcem čez ramo nazaj — strel preko glave, ki mu je napol zlomil desni rogelj, da mu sedaj raste pošev čez nos, in mu napol utrgal desni uhelj, da mu visi postrani navzdol, pozna hudič puško in smodnik. Sam gonjač, ki ga je pobiral in že vlekel za bedro, mi je pravil, da kaj takega še ni videl, kakor takrat, ko se je navidez ustreljeni gams prebudil iz omotice, skočil na noge in jo odkuril kot sam satan...«

Vedel sem dobro, kam namerava napeljati Nace vodo — da bi streljal namreč samotarja on sam — in stavil seveda tudi nisem, ker Nacetova duša z vsemi lovskimi in nelovskimi grehi prav gotovo ni bila vredna moje zveste risane ljubice.

Stopila sva na plan. Nebo je bilo jasno in mesec je bil že zatoni. Vetr je postajal močnejši in sneg je škripal pod nogami. Složno sva stopala ob kraju planice navzgor, prekoračila s krivenčastimi smrekami in redkim ruševjem obraslo reber in dospela pod glavni rob, kjer sva se nameravala ločiti.

Odločil sem se, da izvršim zalaz po robu do meje lovišča, kjer počakam Nacea, ki naj gre ogledovat in sledit po drugi strani in nižjem robu do meje, v takozvani »Kotel«.

Zorilo se je. Iz jutranjega mraka so se izločevale raztrgane stene dolgega grebena, se svetlikala strma snežišča in črnela obsežna čretovja.

Solca še ni bilo. Od severovzhoda sem so pluli rahli oblaki in čez nebo je šinil tu in tam blesteč odsev.

Po zložnem robu sem se pel navzgor do majhne usedline pred kratko, hudo strmino. Naslonil sem se na krivenčast macesen in izvlekel daljnogled.

Nabijem risanico in vtaknem še par nabojev v žep. Dereze zavijem v volneni telovnik in jih potisnem v nahrbtnik, da ne bi žvenketale.

Vse je v redu, samo svetlo še ni dosti. Na vzhodu se je tedaj veličastno prikazala sijajna žareča obla — solnce!

Snežni vrhovi in ostri grebeni so zažareli v zlatu, krvavordeče se je prelivala svetloba niže, dokler ni zatonila v škrlatasti in vijoličasti mračini doline.

Splezal sem, s koleno skoraj pod brado, po poslednjem skalnatem in škrbastem robu na vrh.

Proti severu so žareli koroški in štajerski obmejniki, na zapadu pa je plapolal, žarečemu stožcu enak v južanje obzorje očak Triglav.

Dolino je pokrivalo mlečnato megleno morje tja do kraja slovenske zemlje. Kakor črne krtine so rili Kum, Krim in Javornik iz megle, daleč na jugozapadu pa je blestel notranjski Snežnik v novorojeni zarji.

Kamen se je sprožil pod menoj med ruševjem, še eden... tu nekaj leze. Puško z rame. Dva gamsa, koza in kozlič, se previrata skozi prožno vejevje čretja. Malo niže se prikaže trileten kozel. Kepe snega odletavajo in skačejo navzdol, vedno večje in hitreje...

Tu moj samotar gotovo ni. Za družbo ni maral in »otroške izbe« se je ogibal. Če se je že ženil, ni rinil v vrhove, ampak je obhajal svaambo pod strmo steno v jelševi ali ruševi goščavi, ali pa v zasneženem in zaraslem Kotlu pri meji, kamor sem namenjen.

Tam sem ga že večkrat oprezoval, zalazoval in čakal.

Ker je hrbet grebena skoraj vodoraven, se imenično vidi na obe strani navzdol in naprej, ponekod naravnost v vrtočlavo globino do dna, kjer se še bore temne sence z jutrom. Veter je ugoden in stalen.

Tu ni bilo fistih, za skriti zalaz sicer ugodnih oglov, stebrov in nosov, ob katerih se pa veter vedno kreše in nepričakovano lomí, da te dobi gams v nos in zabrlizne prej, nego prav veš, kaj je vzrok nenadnemu begu. Prednost imaš tu, da vidiš divjad navadno že od daleč in se po tem ravnaš.

Bog ve kaj dlake nisem videl. Sledov še dovolj, tudi svežih, ali nič posebnega. Prsk se je bil komaj pričel, če ne bi bil gotovo videl okoli grebena ali pa na peskih in snežiščih kako »ohcet«.

Opresno sem se spuščal navzdol v senčno pobočje Kotla. Tu je bil neg trd in poledenel in previdno je bilo treba ubirati siopinje; bog ve kdaj se je zrušila z one strani skalna stena in razsuto skalovje proda je preraslo vrbovje, jelševje, čretje in sleč; od vrha pa se vleče iz ostre zareze v početku ozka in vijugasta, potem vedno obsežnejša in skoraj ravna sipina in melj do dna kotla pod menoj.

Pod skalnato polico sedem med rušje na skalo; vzravnam se, da lahko mirno sedim in pregledam kolikor mogoče daleč okolico. Posebno onostranskega žleba in plaza s stečino, ki vodi preko njih, ne smem izgubiti iz očesa. Ne sedim prvič tu.

Z dvogledom pregledam in preiščem vse količke. Nič živega; preko snežišča držita dva gamsova sleđa, ki se v jutranjem solncu bleščita kakor brušeni dragulji.

Tik pod svojimi nogami ugledam smešno copatasti sled belega zajca, prav kakor da se je tu sprehajal medved.

Sveta, veličastna tišina povsod. Niti »mavrice«, krasnega plezalca teh zapuščenih sten in raztrganih škrbín, danes ne vidim, dasiravno je tu doma. Preselila se je pač niže, kjer ji je miza obilnejše pogrnjena. Nehote okrenem glavo:

Klong-klong-kor-korr... ali si tudi ti tu, stari prijatelj? Visoko pod nebom priplavata krokarja, v krasnem loku se spustita čez kotel. Niti zamaha s krili ni videti; ves polet je bolj podoben orlovemu kakor vranjemu.

Klong-klong-korr-krrr... kakor kamen se spusti prvi zviška navzdol, drugi mu sledi in za ovinkom mi izgineta iz oči.

Po cele dneve sem prehodil in presedel tu, ne da bi bil krokarja dobil pred oči, drugič pa me je spremljal ves dan. Lovci smo vsi praznovorni in vsakikrat, kadar me je pozdravljaj na samotnih mojih potih in zalazih ta staroverski črnih, sem se ga razveselil in si domišljaj — da mi prorokuje dobro.

Mogoče se je danes javil, ker ve, da bo tudi zanj nekaj odpadlo...?

Med ruševjem ob stečini se sproži veja in usuje cel pad iskričih se snežnih kristalov razsé. Pazno gledam tja... nič več se ne gane. Vendar... ali se ni potemnila tamle snežena lisa?

Počasi zvlečem daljnogled k očem; zdi se mi, da vidim rjavkastočrno senco, ki prej ni bila tam, in ko dalje opazujem in napenjam oči, si celo domišljaj, da razločim obris telesa...

Pred utrujenim očesom se vse ziblje in mrgoli; povestim dvogled in pravkar se ona lisa prav odločno premakne, da vidim s prostim očesom, kako skače močan gams sèm po stečini; še preden utegnem spraviti puško na kolenih v pravo smer, že zavije navzdol.

Precej daleč je, dobrih 150 korakov — le smejte se, ali tedaj še nisem nosil daljnosežne Schönauerice z daljnogledom — in če je on, bo treba točno pomeriti.

Ujamem gamsa v dvogled in mu sledim; sedajle obstoji ob skali: natančno vidim visoke, ali — ženske roglje. Iz ust pa mu visi za pol pedi jezika kakor jeseni, kadar beži pred gonjači.

»Tebi je prav gotovo ženin za petami,« rečem sam sebi. Samo na stečino še gledam, tja, kjer drži iz gostega ruševja na meljino in snežišče. V goščavi se nekaj giblje, par kamnov zaropota in na plan pridivja črnih — kozel!

Kakor pes sledi z nosom po snegu in zavije natančno navzdol za nevesto, ki se v kratkih skokih, malo desno — malo levo umika nadležnemu svaťovcu.

Koza mi je izginila pod robom, z dvogledom spremljam vsak skok njenega preganjalca in sedaj spoznam — svojega samotarja po navzdol zavitem desnem roglju na pisani glavi.

Sv. Hubert, pomagaj, da mi ne uide prehitro prst v prožilnik! Srebrna muha mi pleše kakor pijana v kobilici na cevi in črta kroge in osmerke po snegu in skalah. Samo v črna pleča kosmatinca, ki urno skače navzdol, je ne morem uravnati.

Prislonim kopito še trše ob lice in z jermenom, oмотanim okrog levega komolca, pritegnem risanico čvrsteje v ramo... sedajle sva skupaj, prav ko postoji ob skali sredi snežišča.

Še čujem poželjivo blekanje gamsa... Mogočno je jeknil pok in stoterno se je vračal od sten in čeri njegov odmev, moj samotar pa jo je ubral kot blisk in mi na mah zginil pod robom, Zavit v migljajoč oblak razprašenege snega.

»Torej zopet zaman, in Nace bi bil dobil stavo...!«

Kolena so se mi tresla in vroče mi je postalo, dasi me je bilo malo poprej že začelo skoraj tresi v senci pod skalo in so mi bili prsti postali trdi ob mrzli cevi risanice.

Godrnjaje poberem nahrbtnik, vřaknem dvogled v řep, nabijem risanico in se oprezno spuščam navzdol.

Nastrel moram videti na vsak način — da bom vsaj vedel, kako blizu, oziroma kako daleč sva si bila zopet danes. Menda je bila tudi iskra upanja vmes; saj smo vsi lovci optimisti.

Priplezal sem v dno. Naravnost nisem mogel do sledu in nastrela, prestrmo in pregladko je bilo.

Obkrořim plaz in se začnem varno pomikati pošev v breg. Parkrat mi zdrči in komaj se ulovim za vejo ali skalino; derez se mi ne ljubi pripenjati — bo že kako šlo.

Pri skali, kamor sem ustrelil, obstanem. Na nastrelu ničesar, le čista sledova obeh gamsov, pod skalo pa, kamor sem se privlekel po ovinku — sv. Hubert in sv. Evstahij! — za řčipec dlake, ki je odletela tja, in tu debela kaplja krvi, tam še ena... cel Grintovec se mi je odvalil od srca! — Najlepša rořica, rdeča...

Sedaj ni bilo težavno naprej slediti. Vsak slepec bi bil videl vedno gostejšo niz rdečih oznanjevalk zmage v belini. Tu, kraj roba, ga je vrglo navzdol.

Še enkrat je poskušal pokonci, natančno se vidijo krčeviti odfisi krepkih parkljev, ali ni več šlo, tamle leži med ruševjem. Izpod njega pa leno curlja življenja vrec in se ustavlja v lužici na snegu med kamenjem.

Takoj sem bil pri njem. Krogla je prišla bolje, nego sem se nadejal: za dlan pred pleči je usekala in izstopila kraj reber. Opredno sem dvignil gamsu ponosno glavo in se zagledal v čudni njen nakit.

V temnem samotarjevem očesu se je zrcalilo jasno jesensko nebo z vencem zasneženih planin in njegov — morilec!

Krasna, lepo orošena in dolga dlaka šopa na hrbtu je trepetala rahlo v vetru. Kri v snegu je dobivala že tanko skorjo in smaragdno zelenilo široko odprtih oči je začela zagrinjati topa svinčena mrena.

Dolgo sem nem čepel poleg svoje žrtve. Ropotanje kamena in udar jeklene odice sta me vzdramila.

Nace je prihajal spuščaje se ob okovani palici po plazu onkraj Kolla. Skoraj je prisopihal čisto blizu. Čudno se mu je zavlekel obraz, ne vem, ali od veselja ali od zavisti, no — pomolil mi je trdo svojo roko in zinil samo: »Vendar!« —

Ruševo vejico sem odlomil sam in jo pomočil v samotarjevo kri, zataknil jo za trak starega klobučka — Nace tega lovskega običaja takrat še ni poznal.

Zavlekla sva težkega kosmatinca na ravnejše mesto, mu pazljivo populila lepo, dolgo dlako in jo shranila med papir in ruševa debelca. Potem je oprtal Nace samotarja, da ga pri bajti — tu nisva hotela puščati iztrebkov — pripraviva za poslednjo pot.

Mahnem po prvotnem potu nazaj, uživajoč krasen razgled, Nace pa s težkim bremenom po daljši, ali zložnejši stezi okrog grebena. Še enkrat sem se ozrl na koroške in štajerske stražnike slovenske meje, pozdravil dolgoraztegnjeni hrbet Košutne, v katere obnožju mi je cvetela takrat prva ljubezen, in ubral pot navzdol.

Planina, kjer sem prenočil, je ležala zasnežena globoko pod menoj, kakor igračka, ki so jo razpostavili otroci: kočja in redko-razvrščeno smrečje, vse, kakor da je vzeto iz škatlice, ki jo je bil prinesel sinoči Miklavž.

Daleč proti jugu so valovila brda in griči, odefi v pordečelo bukovje in mračno smrečje, iz katerega se je tu in tam dvigala bakla javorjeve zlatnine; v daljini pa se je blestel srebrni pas Save pred meglenim barjem in za njim so sanjale v pepelnatem in zaspano vijoličastem zastoru dolenjske gorice...

Dolge sence so že padale na senožet nad Nacetovim domom, ko sem prispel tja.

Ko pa sem koračil dolgočasno pot po vijugastem jarku in razritem kolovozu prodi domu in nosil v nahrbtniku čudne roglje, za trakom pa lepi samotarjev šop, sem opravil na tihem hvalležno molitevco sv. Hubertu in ga prosil tudi v bodoče naklonjenosti.

Kako revno bi bilo tudi to naše lovsko življenje in malo vredno, če bi teh dveh ne bilo: srce veselečega, ponosnega spomina na preteklost in vedno žive, novo tveganje spodbujajoče nade v prihodnost!

Zadnji žarki večernega solnca se še love v kofičku, kjer mi samevajo samotarji, in bleste v srebrnem Zlaforogu v kopitu stare risanice.

Snamem jo s kljuke in vzamem v naročje. Rahlo ji pogladim utrujeno sivo cev in skušam iz prask in tajinstvenih kljuk v kopitu raztolmačiti, kaj so začrtali moji predniki v ta častiljivi les...

*Srna z gobastim rogovjem,
ustreljena v Cerknici.*

Fr. Rojina:

Čar zimskih noči.

(Konec.)

Doma sem skrbno pregledal, če sta kapici pri puški-sprednjači v redu, in ker sta se mi zdeli že nekoliko preveč počrneli, sem jih zamenjal z dvema drugima, prisuvši še prej zaradi zanesljivega užiganja po nekaj zrnč smodnika. Oblekel sem se, da sem komaj spravil nase še torbo s strelivom; nekoč sem že omenil, da v tedanjih časih še nismo poznali nahrbtnikov.

Bil sem že na pôlpoti, ko je komaj za spoznanje okrnjena luna v vsem svojem veličastvu priplavala izza visoke Rebri, obdana z velikanskim dvorom. To in pa da je bilo temnomodro nebo kar posuto s preveč migljajočimi zvezdami, je bilo znamenje skorajšnjega vremenskega prevrata; tudi hripavo lajanje lisjaka, ki se je čulo zdaleč tam od svetogorske strani, me je potrjevalo v tej slutnji.

Prišedši k jablani, na kateri sem imel pripravljen sedež, sem našel prislonjen na štremlje obsekan vrhač, prav tak, kakršen je narisán pri krepelovki za kune in divje mačke v prejšnji številki, da sem se po njem prav lahko skobacal gor. To zasilno lestvo je med mojo odsotnostjo pristavil postrežljivi Ludvik, na desko je pa še s srobotino privezal povescmo ajdovice, da sem sedel na mehkiem in obenem na gorkem. S tega vzvišenega čakališča sem obvladal ves zgornji del dolinice in studenec Zlatek, in ker mi je še Ludvik medtem, ko sva popoldne ravnala na jablano desko, pravil, kako da lisice rade hodijo stikat za žlemom od črev, ki jih peró in čistijo Kalčani na Zlatku, tedaj sem lahko upravičeno upal, da ne bom čakal zaman.

In res jo kaj kmalu primaha najprvo en zajec, za njim drugi in še tretji, vsi trije pa naravnost na spodnji konec nečkastega travnika, kjer so bili varni pred mojo puško in so se mirno čepé pasli na sočni travi. Mislim, da sem jih ob svojem prihodu že prepodil, ter so se, ko sem se bil na svojem sedežu umiril, tako hitro zopet vrnili drug za drugim. Da so se rajši hodili paš bolj dól, jih je izučila izkušnja, zakaj malo nad studencem je peljala mimo pot, po kateri je kdaj pa kdaj le krevsal kdo tudi ponoči, bodisi da je prenašal mljavo, ali pa so hodili fantje vasovat, kar je bilo v tistih časih tako v navadi, da se je škof Missia o priliki birmovanja v Kolovratu nad fanti in dekleti zgražal zaradi krsne knjige; sem ga sam slišal.

Medtem, ko se zajci mirno pasejo, naj omenim ondočni patriarhalični običaj, da so gospodarji izročali svoja posestva na-

slednikom šele ob svoji smrti: sin, ti meni luč, jaz tebi ključ! Ali sin si je pomagal na ta način, da je pripeljal, ko je bil oče zatisnil oči, k hiši razen neveste tudi že otroke, ki si jih je pri-skrbel ž njo že prej. Taka zakonska dvojica je bila dokajkrat že v prav častiti starosti, in nekateri njuni otroci tudi že kar pod vrhom, sami že godni za ženitev. Kaj čuda, če so se tudi ti ravnali zopet po geslu: kakor stari, tako mladi! Vsaj tokrat je bilo tako.

Celo uro sem že opazoval zajce, kako se pasejo, ali no-beden se mi ni hotel primerno približati. Postajal sem že ne-strpen, naposled pa vendar zagledam zopet nekaj živega, samo predaleč, da bi mogel razločiti, kaj ravno je, in pa veje od jablane so mi nekoliko ovirale prost razgled na tisto stran. Že sem mislil, da ni namenjeno v smeri proti meni, ko končno le spoznam, da se mi bliža — lisica. Ni pa šla k studentu, kakor sem upal, ampak je počasi prilezla prav na sredo vzvišenega desnega roba nad travnikom, kjer so se pasli zajci; oh, pre-daleč za strel! Pogledala je čez rob samo toliko, da je mogla videti pasoce se zajce, potem pa se potuhne in ostane v tej legi nepremično, kakor da je mrtva, skoraj četrť ure. Ravno sem ugibal, kaj neki namerava, ko se prav previdno dvigne, opazuje še nekaj časa zajce, potem se začne počasi zadenjski odmikati od roba in končno se okrene in odplazi navzdol v goščavo niže travnika.

Prepričan sem bil, da si je »zamislila« načrt, kako priti bliže do zajcev. Način, kako ga je izvedla, da vsekako sklepati na neko živalsko pameť. Studenčnica, ki je namakala travnik, se je namreč zbirala na dnu dolinice in se odtekala na spodnjem koncu dol proti gozdu. In po tem ozkem odtoču, ki je bil kakor zarezan v visoki sneg, se je prikradla prevejanka na razdaljo komaj desetih korakov do prvega zajca. Opazil sem jo takoj, ko je previdno pokukala izza snežne stene. Čudil sem se ji pa, da ni précej napadla in počemu oprezuje toliko časa; morda je čakala na to, da se ji približa kateri zajec še bolj. Ali zgodilo se je baš nasprotno: njej najbližji in obenem največji zajec je počasi odskakljal k onima dvema, in zdaj šele se je zakadila proti njim; na piko je vzela prav tistega, ki ji je bil že prvotno najbliže. Že je hlasnila po njem, napravil pa je v zadnjem hipu kljuko, česar v silnem zaletu ni mogla storiti dovolj hitro in je zaradi tega zaostala za kak meter za zajcem, ki se je obrnil proti gornjemu koncu travnika. Pripravljen sem bil za streljanje že ves čas, odkar sem bil zagledal prvega zajca, ko pa je pogledala lisica iz odtoča, tedaj sem oprijel puško še tesneje dobro

vedoč, da zdajle bo, kar že bo, vendar sem loveč lisico na muho zamudil pravi trenutek — bliskovita hitrica, temna trava, majavi sedež, že prekratka razdalja! — in jo gladko izgrešil z obema streloma: obakrat sem usekal čeznjo, ker se je voda vselej visoko zapršila tik za njo; sploh pa še čudo, da sem tako hitro spravil oba strela iz puške, saj bi ga v takih okoliščinah polomil tudi marsikateri izkušenejši strelec, kaj li še tak zelenec, kakršen sem bil še takrat! Zajec je odskočil na eno stran, lisica na drugo, a je bila še tolikanj predrzna, da se je na snegu v najpripravlnejši razdalji ustavila opazovaje, kje neki tiči strašni gromovnik; nato jo je šele pobrisala v bližnji gozd. Bože moj, ko bi si bil prihranil vsaj drugi strel!

Skolehám se z jablane, da pri studnecu, kjer je bil sneg odmetan prav do peščenih tal, nabijem zopet puško ter da grem potem drugam poizkusit svojo srečo. Pripravim si lesen perilnik in razložim nanj rožiček s smodnikom, usnjeni mošnjiček s šibrami, svileni papir za na smodnik, macesnov mah za na šibre in — o vraga! pušice za kapice pa ni bilo v torbi; pozabil sem jo bil na mizi, ko sem pred odhodom od doma zamenjaval nezanesljive kapice.

Napolim se torej ves nejevoljen proti Kolovratu. Lezel sem počasi kakor megla brez vetra in premišljeval, kaj neki me more še doleteti nocoj, zakaj v tretje gre rado.

Prišedši do kraja, odkoder je bil prost razgled na starodavno, takrat že razpadajočo Pirkovičevo graščino, se ustavim, da bi nekoliko poobčudoval v mesečini bleščeče se zidovje. Nebrzdana domišljija mi je že jela čarati prelestne grajske dvorane, viteze in njih dame — kar mi ujame pogled neko v sunkih naravnost gor proti meni poganjajočo se temno liso. Še malo, in za pol streljaja od mene je preskočila gaz lepa, dolga kuna, ki se je, ne da bi me bila opazila, izgubila v smrečju gôri nad mano. Eto, tretja smola! Nikoli več nisem videl nobene kune ponoči. Fantastične slike so mi takoj izginile izpred duha, za kuno pa sem zapretil: »Na skorajšnje svidenje pri Filipih!«

Maham jo počasi dalje; kmalu na ovinku se mi odpre nov razgled, a ne več luroben, kakršen je bil prejšnji na spomenik davne preteklosti, temveč na nasprotni breg, kjer je sameval prijazen domek, v njem pa cvela prelepa sedanost: Metka! In svelila je še! Prav čisto nič nisem premišljeval, ampak sem kar pospešil korake ter krenil po prvi slezici, ki se je odcepila v dolino. Preden sem se dobro zavedel, sem bil že na oni strani. Ali ta škoda, pri Kajzarjevih je bila že tema! Ne rečem, da bi bil moj namen oditi, ne da bi potrkal na Metkino okence, ampak bil

sem še veliko bolj vesel, ko ga je odprla kar sama in me tiho vprašala, kaj vendar iščem tod okoli. »Pravkar sem upihnila luč in se slekla, pa sem vas videla priti gor proti nam« — pristavi. »Veš, Metka, tam s kalške poti sem videl tvoje okno razsvetljeno, pa sem si mislil, da bi bilo prav, ako bi se ti šel zahvalit, ker si me popoldne tako prijateljsko zagovarjala; pa še malo pogrel bi se rad pri vas, ker me že hudo zebe.« »I, kaj bi vas ne, revček, saj je že prej kar škripalo, ko sem šla od pranja; bom koj odprla.« »Pa bodo mati morebiti kaj hudi.« »Mamica sploh ne bodo ničesar slišali; spé že zdavnaj na onem koncu v kimnati« — in tiho zapre okno. Takoj nato odrine pah, pa tako nalahno, da sem še jaz, ki sem stal tik pred vrati, komaj slišal njegovo drsanje po toku. Jedva sem si poklical v spomin dva stiha stare koroške narodne pesmi: »Fantič le noter stop', zunaj je svana,« — že so se odprla vrata. Metka me je prijela za roko in me previdno vodila po veži v svojo sobico. Spotoma se malce ustavi in mi pošepne prav na uho: »Ej, prav nič vas ne zebe, saj imate roko kar vročo, porednež!« Pa sem se še jaz nagnil k njenemu ušesu, prav prav blizu, da so me kodraši laski ščegetali po obrazu, in ji istotako potihoma pojasnil ta čudež: »Prej me je seveda zeblo, pa še kako, zdaj pa od prevelikega veselja, da me nisi pustila na vetru, kar ves gorim.«

V sobici me je objela — — — ne Metka, kakor misliš, dragi bralec, ampak — prijetna toplota, ki je vladala v tem malem dekliškem paradižu.

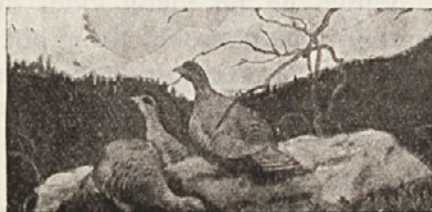
Luči nama ni bilo treba, ker se je razprezal po sobici zaradi svetle noči nekako skrivnosten polmrak, ravno pravšen za prav prisrčno kramljanje. Metka je stala ravno na lisi, ki jo je na snažno pomitih tleh naslikal skoz okno padajoči lunin pramen in ji obseval čudovito oblikovani nogi, kolikor jih ji je namreč bilo videti izpod skoraj tako kratkega spodnjega krilca, kot nosijo v sedanjih časih gospodične in tudi gospe vrhnja krila. Metka sicer ni bila tako »ravne linije«, kakršna je pravkar v modi, marveč za svojih šestnajst let močna in bujno brsteča, kar sem prepoznal kljub njenemu ošpeteljčku. Žal, da nisem v stanu popisati še njene miline; rad bi jo predstavil svojim prijateljem, kakršna je bila v resnici.

Hotela se je obleči, ali na moje prigovarjanje je zlezla brez obočavanja v svojo posteljico, jaz pa sem tudi odmetal precejšen del za tako gorkoto nepotrebne obleke ter sédel k nji prav ponižno in precéj dol proti znožju. Dotem sva se jela pomenkovati najprvo o vsakdanjih stvareh: koliko jih je že umrlo za kozami, ki so prav takrat tako hudo razsajale po vsej okolici,

kam je že vse naprošena v dnino itd., nato pa sem zasukal pogovor na drug, za naju važnejši predmet. »Ti, Metka« — jo vprašam — »kako pa, ali si že tudi komu drugemu kdaj odprla?« Brez najmanjše zadrege in nekako samozavestno mi odvrne: »Oh ne, nikoli nobenemu in nobeden se še ne more pobahati, da bi se mu oglasila, dasi je bil že večkrat kdo pod mojim oknom.« »Pa zakaj si ravno meni tako dobra?« »Rada vas imam, na vso moč rada, že od takrat, ko ste mi pravili, kako se vam je pri Jerhcu puša sprožila, in ste me spremili domov; vsa srečna sem bila, da se vam ni pripetilo kaj hudega.« »Kako si dobra, Metka! Zdaj pa še ti mene vprašaj, zakaj da sem prišel nocoj k tebi« — jo bodrim, da bi ji tudi jaz čimprej mogel povedati, kako jo imam rad, obenem pa sem se presedel toliko višje, da sem bil že prav blizu njenih češnjevih ustec. Seveda me je vprašala, seveda sem ji odgovoril, in seveda sem se premaknil še bliže k sladkim njenim ustecam — — —

V poletnem času bi bil že visok dan, ko sem moral izginiti v snežni metež. Da v metež, tako hitro se je izprevrglo. Tudi v človeškem življenju se godé take nenadne izpremembe. Kako lepa je bila Metka ob tistem slovesu, kako srčnovdana me je objela in se bala zame, da bi ne zbolel za kozami, ni pa slutila revica, da bo, preden minejo trije tedni, sama žrtev te zavražne bolezni.

Dne 14. januarja je minilo že štirideset let, odkar je bila pokopana na kolovraškem pokopališču v isti vrstli kot logarjeva Cilka, ki sem ji v predlanski decembrski številki »Lovca« tudi postavil skromen spomenik. Obeh se spominjam še po folikih letih z bolestjo v srcu, posebno pa Metke, saj sva se za trdno zmenila, da se poročiva na moj dvajset četrti god; tudi njeni materi sva že razodela to svojo sladko tajnost. Da mi ni umrla, bi bržčas nikdar ne zapustil priljubljenega mi Kolovrata ter se ne potikal po svetu nestalen kot Ahasver.

Venčeslav Hanzlovsky:

O planinskem orlu.

Ta mogočna, krasna ptica ujeda — strah in trepet divjih gorskih prebivalcev — je v naših krajih precej redka. Kakor v splošnem vse živalsko gora po številu nazaduje, se redči tudi orel. V naših krajih je orel največja, najpogumnejša, najbolj drzna, pa tudi najbolj krvoločna med vsemi pticami ujedami: kralj in samodržec obenem, zato jo imajo razne države v svojem grbu.

Marsikateri človek, ki opazuje nagačenega orla samo v muzeju, ne verjame lovcem, da je orel tako zelo nevaren živalim v lovišču. Kakor imata kragulj in skobec — kanja v manjši meri — na različnih krajih v gozdu, navadno na kakem parobku, skali ali klančku, cele mesnice, tako ravna tudi orel, samo še v večji meri. Onadva pobirata le manjši plen, orel pa se zadovoljuje le z večjim. Skobec lovi po večini majhne ptice, navadno do drozgove velikosti, kragulj lovi golobe, jerebe, jerebice, ruševce, divje peteline in zajčke, planinski gospodar — orel pa sega razen po petelinih in zajcih tudi po kozličih vseh vrst in v sili celo po doraslih ovcah in kozah. Da zauživa orel tudi mrhovino, je znano, vendar daje prednost svežemu mesu.

Res je planinski orel precej redek, a še zdaleka ne toliko, kakor večina misli. Ako turisti na svojih pohodih čez dan ne vidijo nad seboj orla, so mnenja, da te krasne ptice ni več na svetu. Nelovci ne vedo, da je vse divje zveri in ptice ujede najti le v samotnih, zapuščenih krajih in večinoma le ob zgodnji jutranji uri ter na večer. Čez dan ob nemirnih stezah in potih po cele mesece ni videti divjadi, še manj bolj previdne zveri ali ujede.

Premečen in previden kakor je, se odpravi planinski orel ob jutranji zarji, preden se zdani, na svoje roparsko potovanje. Čez dan čepi ves našopirjen v vrhu visokega, gostlega drevesa ali v strmem, nedostopnem skalovju in čivka. Na večer se znova spravi na rop. Človek, ki hodi le ob velikem solncu po gorah in še takrat s hrupom, gotovo ne bo nikoli videl orla ali kvečjemu slučajno, če pride okoli kakega roba. Kdor hoče videti orla, se mora ponoči odpraviti na strm rob, odkoder ima razgled daleč na okoli po nedostopnem, tihem robovju. Tukaj naj počaka zarje in kmalu bo za sekundo ali več videl rjavega poglavarja gora, ki bo ko blisk hušknil okoli kake pečine.

Orel išče svoj plen z neverjetno urnostjo, spretnostjo in vztrajnostjo. Urno švigajoč prihuljen leta tik nad skalovjem ali rušjem, v sklenjenih gozdovih med drevjem ali nizko nad golimi fratami. Ko med poletom opazi primeren plen, se bliskovito spusti

nanj, ga po večini med poletom pobere in odnese ali pa se z vso silo zapodi vanj, da ga prevrne čez ostro, visoko steno v prepad, kjer ga potem strga. Vse ujede, zlasti pa orel, umejo kakor najspretnější lovec zalezovati divjad, se pred njo skrivati in izrabiti ugoden trenutek za napad. Za kritje porablajo vsak grmič ali drevo, skalo, rob ali drugo vzpetino, da kolikor mogoče nenadno in neopazeno presenetijo svojo žrtev.

V svojih službenih krajih sem doznal za več orlovih gnezd: v Tribuši sem vedel za dve, v Tisovcu nad Belco in Putrihovo zagrado za dve, v Vipavskih skalah za eno, na Plešah za eno, pod Debelo pečjo za eno, v Tošcu proti Vernarju za eno, nad slapom Savice za eno itd. V Triglavskem pogorju opazujem včasih po dva, tri, štiri, da celo po pet orlov, ki skupno krožijo po zraku.

Naj povem na kratko nekaj resničnih doživljajev z orli iz časa, ko orel še ni bil med pticami, ki jih ščiti zakon.

»Eeiee, eeiee, eeiee« — se je nekaj v zraku zadrlo in milo zastokalo, ko smo jesenskega dne pozno popoldne merili les pod Mejim vrhom. Vsi se ozremo v smer, odkoder prihaja bridko tarnanje in zapazimo veliko rjavo ptico — planinskega orla —, ki leti proti nam in nese v krempljih že precej veliko srnico. Kadar se je revica zganila, jo je ošabni kralj višav kruto usekal s svojim močnim kljunom globoko v glavo, da je revše milo zaplakalo. Plen je bil precej težak, zato orel ni mogel hitro v višavo in je le kakih 40 m nad našimi glavami plaval proti Debeli peči, kjer vsako leto gnezdi. Koč lovcema in čuvarjema divjačine je tako meni kakor logarju I. zavrela kri, v nekaki omotici sva obenem zgrabila za puški in štirje strelji so skoraj hkratu zagrmeli. Do streljih se zračni velikan nekoliko zaziblje, izpusti plen nama pred noge, za njim pa lopne še sam mrtev na tla. — Ustreljeni orel je pozneje krasil zbirko dunajskega muzeja, midva pa sva prejela koč strelnino vsak po 50 K.

Zgodaj zjutraj se poznojesenskega dne pomika večja lovska družba v smeri proti Tribuši na gamsji lov. Lovec K. ima s seboj majhnega, dobro dresiranega jazbečarja. Psiček je bil zlasti izboren za zastreljeno divjačino, zato je imel lovec že več lepih ponudb zanj, toda psiček mu je bil tako ljub, da je vse take vabljuje ponudbe odbil, dasi bi mu denarci prišli prav koč le kaj.

V prvem pogonu zastrelji dr. V. močnega kozla, ki se po strelu skrije v rušje. Poklicani lovec K. hitro pelje jazbečarja na

sled. Psiček povzame takoj sled in liho izgine v goščo. Čez kake četrt ure se v skalovju visoko nad nami začuje lajanje. Takoj smo vedeli, da leži tamkaj gams, in urno odhitela dva gonjača v smer, odkoder se glasi lajež. Gonjača še ništa 150 korakov od nas oddaljena, ko zapazimo, da se izza roba visoke skale pokaže planinski orel, se bliskovito spusti proti tlom ter dvigne z ubogim psičkom v krempljih. Prav tako hitro, kakor je prišel, nam je izginil s plenom za steno proti Zelenemu robu. Videti smo mogli le, kako se je psiček zvijal in ofresal in kako ga je orel ukoril z udarci močnega kljuna po glavi. Zna se, da smo streljali vsi, pa brez učinka: orel je odnesel svoj plen. Lovcu K. so se zasol-zile oči; nemo je vrgel puško na ramo in brez slovesa zapustil družbo. Po približno eni uri smo ga videli, kako se v smrtni nevarnosti vzpenja po skalovju in čereh, da bi rešil ljubega psa. Pa zaman, nikdar več ni videl svojega Rjavčka. Gotovo ga je odnesel orel v nedostopne, previsne skale za Zeleni rob, v svoj krvavi dom.

S konzulom O. sva sedela vrh Kleka v zakritju in opazovala na snežni plasti pred seboj dva stara ruševca, ki sta se pretepala za žive in mrtve. Konzulu je to fantovsko pretepanje tako ugajalo, da je s strelom čakal. Kar se petelina hkratu zadereta in že drži enega planinski orel v krempljih. Preden se dobro zaveva, je orel že odplaval s plenom proti Klečici. Ostali ruševac se od strahu prekotali in odplove urno v nasprotno stran. Nenadni pojav je vsem ruševcem daleč na okoli zaprl kljun: ta dan ni bilo več ne sluha ne duha o petelinih; vse je utihnilo in se poskrilo. Zdelo se mi je prav tako kakor v tropičnih loviščih, ko vsa divjad utihne in se poskrije, kadar se oglasi kralj puščav, mogočni lev...

Umljivo je, da je bil konzul hud na vse pretege, hud nase, da ni prej streljal, pa še bolj hud na orla, ki mu je odnesel lepo trofejco.

Pod Belco, tam kjer je zagrada za plavljenje lesa, sediva z nadupraviteljem F. in z daljnogledi opazujeva na večji polici tropo gamsov. Nekateri leže, drugi se pasejo, poredna mladež pa neugnana skače okoli svojih vzgojiteljev. Na oster rob nad globokim prepadom skoči mlad kozliček, radovedno obrne glavo in pogleda z velikimi očmi v prepad. V tem trenutku se za robom nad gamsi pojavi planinski orel, huščne kot kamen navzdol in se z vso silo zažene v brezskrbnega gamska, prekotali ga v hipu čez steno, se kot blisk spusti za njim, pobere razbitega revčka v poletu in že odplava z njim visoko nad Belco tja v Mrzlo rupo.

Ostala kozarija je za hip ostrmela, pa se takoj zavedla in v naglem diru zapustila polico.

»Pomagajte, pomagajte,« je na ves glas vpil pastir na Platni pod Čavnom, ko sta se mu dva planinska orla — samec in samica — hkratu zapodila v čredo ovac, pobrala vsak svoje jagnje in se že s plenom v krempljih dvignila v krogih proti Čavnu. Slučajno smo stali ta hip z upraviteljem M. in gozdarjem B. na razvidni skali Čavna ter opazovali ves ta dogodek. Orla sta napravila račun brez krčmarja, oziroma nas treh. Preveč zave-rovana v plen in vesela uspeha se ne zmenita mnogo za okolico in tako priplavata v našo bližino.

Upravitelj M. hoče vsaj mrtvi ovci vrniti ubogemu pastirju, sname svojo manliherico, jo mirno nasloni in dobro pomeri. Strel počí; krogla prevrta jagnje in prime tudi orla. Ta takoj izpusti plen, ki pade z veliko brzino v prepad, pa tudi orel sam se nagne navspred in telebne trenutek za ovco globoko pod nami med skalovje. V tem počí že drugi strel; tudi ta zadene, toda bolj od strani. Orel izpusti ovco, pada nekaj časa kot zračno padalo, pa se kmalu opomore in spusti z razpetimi perotmi proti Šturjam. Razločno smo videli, kako mu visi prestreljena noga od trupla; po vsej verjetnosti pa je bil ranjen tudi v život in je skoraj gotovo v samotnih čereh tam pod Čavnom nekje končal svoje roparsko življenje.

Po napornem plezanju sem srečno prispel do prvega orla, ga naložil v nahrblnik in prinesel mojstrskemu strelcu. Tudi ta orel je romal v dunajski muzej. — Nesrečni pastir je žalosten pobral razbiti jagnjeti in ju odnesel domov.

»Poglejte, kako nekaj jařce preganja,« me je opozoril lovec D. in mi s prstom pokazal proti Debeli peči, kjer so se vedno pasle ovce. Hitro pogledam skozi daljnogled in vidim, kako podi planinski orel preplařene blejače. Razdalja je velika in povrhu tega nas deli globoka kotlina. Sedem na pelerino in opazujem, kaj bo. Orel se je z vso silo zaganjal v čredo in hotel odnesti jagnje, kar pa starejše ovce niso privolile. Na vse pretege beketaje so se zaganjale skupaj in zopet odskakovale, da orel precej časa ni mogel do plena. Končno so se upehale in orel jih je razpršil na vse strani, pograbil že precej odraslo jagnje in izginil z njim preko roba v Krmo.

Čreda se je po krvavem dogodku kaj kmalu zopet zbrala in jo urnih nog popihala v dolino proti pastirski koči.

Med veledivjadjjo v Kokrški dolini.

(Nadaljevanje.)

Udobna stezica poteka tik za robom ogromne nasipine grušča, kjer imajo gamsi tostran in onkraj v rebri svoja stojišča in kozličji svoja vežbališča.

Po kratkem odmoru se prihuliva za rob, tako da pomoliva preko njega samo glavo. Ali ni to divno? Onkraj na nasprotni legi, dobrih 200 korakov od naju se pase pod ruševjem diven kozel, malo više nad njim pa tudi tega naziva vreden njegov tovariš. Obe glavi sta okrašeni z debelimi in visokimi roglji. Ob jarku, kjer žubori preko skalovja sedaj miren potoček, sicer pa zloben hudournik, se nahaja trop kozarije, ki deloma stojé, deloma ležé premikajo svoje gobčke. Tik pod nama v grušču se pa vadi v plezanju in skakanju trojica kozličev, katerih igre nadzorujeta dve skrbni materi. Navidezno sta zadovoljni z napredkom svoje nadebudne dece. Kakih dvajset minut sva se pomudila pri tem izredno lepem, naravnem kinu. Zadostil! Ne da bi količkaj razburila pod nama stoječo, skrajno oprezno divjačino, se splaziva z najine postojanke nazaj na stezo, pobereva prej odloženo svojo ropotijo in hajd naprej. Deset minut hodá navkreber po zatišju kratkostebelnega in močno vejnatga visokogorskega drevja naju privede pot do majhne jase, ki jo je pred leti vsekala v les večja snežna lavina. Na opozoritev spremljajočega logarja smo se približali tej jasi tiho kot tihočapci. In naša opreznost je bila popolnoma umestna, sicer bi bili prepodili tri košute in mlajšega jelenčka, ki so se tamkaj mirno pasli. Zatopljena v to nenavadno lepo sliko naju opozori logar še na več komadov jelenjadi, ki se je istotako mirno pasla v plazovju tik pod stenami Storžiča. Da ne vznemirimo tudi te skupine, smo se morali nekoliko pomakniti nazaj in v loku obiti jaso. Pri tej hoji smo pa prepodili starega gošarja, ki je z glasnim žvižgom spravil na noge celo drhal divjačine, ki je prej nismo opazili. Nič zato! Se bomo pa rajši temeljiteje ogledali za prostor, kjer nameravamo postaviti novo lovsko kočjo. Našli smo pripraven, naravno zavarovan kotiček, kjer bo do pozne jeseni že postavljen nov lovski dom, strah fistim »lovcem«, ki škilijo preko Storžičevih robov v naše lovišče.

Nadaljnja pot se je jela vzpenjati vedno strmeje v pobočje Bašelskega sedla. Ruševje, opolzka planinska trava in grušč plazovja, ki se ti pri vsakem koraku izpodmiče izpod nog, nam otežujejo hojo. Pravkar sem z vso silo zasadil konico svoje dolge palice v grušč, da ustavim neprostoovoljno vožnjo nazaj v dolino,

ko zagledam komaj 40 korakov od nas v ruševju čednega srnjaka z visokim rogovjem, ki se je hotel na lep način skriti pred našimi začudenimi pogledi v ruševju stranskega jarka. Čudno se ti vidi, kajne, tovariš, srečanje v tem višavju s srnjakom, ki spada vendar v bolj nižinske šume? Tudi gorski srnjaki so postali moderni sportniki in se zlasti pod Storžičem kaj radi pozabavajo z visoko turistikom. Kdo jim naj to zameri? Korakajo namreč naprej s časom napredka, za boljšo, sočnato hrano, ki je pričela v teh legah najbujnejše rasti. Dospevšim na Bašeljско sedlo se nam nudi prekrasen razgled preko vse doline od vznožja planin tja do Bleda in pa tja do Ljubljane, ki je zavita še v sivo-umazano meglo, tako da se razločijo iz nje le nekatere svetlejšje stavbe. Že pri tem razgledu človek zadivljen obstane in uživa s polno dušo. Ko se naveličaš gledati samo v dolino, upreš svoje kukalo tudi pod stene Srednjega vrha in Vaneša. Skoraj vsepovsod, kjer se razgrinja pod stenami kaka zelena blazina, zapaziš rjave lise pasočih se gamsov. Ko bi vse štela, gotovo bi jih naštela preko trideset. Marsikateri lovec bo neverjetno zmajeval z glavo in rekel: »Ta je pa imel kukalo tiste vrste, ki kaže vse dvojno ali trojno.« A vendar je vse resnica in brez vsake prevare. Pri tej priliki naj le omenim, da se zateka preko toplih poletnih dni vsa kozarija iz solnčnih leg na senčne strani pod Storžičem, kjer je dosti vode in bujne paše.

Sledeč markaciji Slov. plan. društva se vzpenjamo nato preko zelenih blazin alpskega rastlinja, ki bi nudilo botaniku najkrasnejšo zbirko tudi najbolj redkih alpskih cvetlic. Kdor je gledal 2134 m visoki Storžič od spodaj, se mu je gotovo zdelo, da je pohod nanj jako težaven in nevaren. Ko pa prideš na Bašeljско sedlo, se šele uveriš, da ni ta velikan prav nič nevaren. Na nekaterih krajih moraš res tolči s koleni ob brado, toda ako imaš količkaj trdna bedra in ne premehko brado, preneseš tudi to muko z lahkoto. Največje zahteve stavi hoja na Storžič na tvoja pljuča. Ako imaš tudi meh dober, potem je vse v redu.

V stranskih čereh in po travnatih blazinah se preletavajo radovedne kavke, ki se ti takoj radovedno bližajo, kakor hitro te zagledajo. In ko so se te iz zraka do dobrega nagledale, sedejo na najbližjo skalo, odkoder te še pošteno očavkajo, dobro vedoč, da nimaš tako dolge palice, da bi jih sklatil s skalnatega podstavka. Že smo dospeli nekako do sredine hriba, ko nas prisili precej hitra hoja, da se ponovno nekoliko oddahnemo. Že tu, komaj na poli pošta, uživa človek mnogo lepote, ki se nudi njegovim očem daleč naokrog. Tudi v tej višini nas še zanimajo gamsi, ki se že pomikajo s svojih pašnikov v plazove ali pa pod

stene. Na paši najdemo samo še dva kozla, ki stojita nedaleč pod nami na travnati polici.

Pod vrhom je pot nekoliko strmejša, semtertja nekoliko nevarna — ako smemo te točke sploh tako imenovati — menim pa, da jih z lahkoto premaga tudi količkaj utrjen otrok. Ko pa dospesh na vršac Storžiča, se ti zazdi, da si v malih nebesih. Poleg krasnega razgleda daleč naokrog uživaš tudi najčistejši zrak sredi prejasne solnčne svetlobe, ki te obliva z močjo velikega žarometa. In ko občuduješ zamaknjen vso to krasoto, se čutiš nekam velikega, močnega. In ko misliš tudi na to, da ne domuje v tej zračni višini samo čarobna lepota, marveč tudi vse strahote razljučenih elementov in strašna smrt, ti pride nehote na misel pesem našega velikega pesnika Aškerca, ki v svojem navdušenju opeva krasoto in grozoto naših planin v svoji nesmrtni pesmi »Planinski lovec«, in ponavljaš njegove iz dna srca prihajajoče stihe:

— — — In naj obseva solnce vas z višave,
razsiplje naj po vas svoj zlati žar;
naj grom bobni, razsaja naj vihar,
oblak naj črn pokriva vaše glave,
naj bliski švigajo, ognjene strele
nad vami; naj odeva vas pomlad
z zelenim plaščem; v prte naj vas bele
zavija zima ljuša; vsakikrat
ste mile mi in ljube, ve planine,
enako vselej občudujem vas!
Krasota vaša nikdar ne premine,
enako veličastne vsak ste čas.

Kaj naj še rečem? Moje pero je prešibko, da bi opisalo vse te krasote in občutke, ki navdajajo mojo dušo. Narava je prekrasna in kdor jo hoče uživati, naj se ne straši nekaj znoja ter se naj napoti v sinje višave!

Ozrimo se še nekoliko na tiste sive grebene naših gora, kjer poteka sedaj naša državna meja in ki so kljub temu, da jih drži v krempljih naš sosed, še vedno naše, še vedno našega naroda last. Pest se nama krči, udarila bi, borila bi se... Poleg vsega lepega, dragi tovariš, moraš zaužiti celo tu gori v čistem gorskem etru kapljo grenkobe.

Prišel je čas, da vzamemo slovo od sinjega vršaca. Za povratek si izberemo markirano pot, ki vodi na Tržiško sedlo in Lom. Ta pot je še nekoliko bolj grapava, vendar niti najmanj nevarna. Oprti na gorske palice drčimo po pesku in grušču

nizdol. Na Storžičevem grebenu naletimo na mladega študenta, ki je držeč v roki precej dolg daljnogled milo tulil za skupino mladine, plezajočo na Storžič s severovzhodne strani. Na naše vprašanje, kaj mu je, odgovori, da se mu rado vrtil v glavi. Dali smo mu brezplačno nasvet, naj drugič rajši ostane pri mami in ga spravili na varno, kjer naj počaka svoje družbe. Gremo dalje. Pot je speljana skoraj ves čas po grebenu, ki tvori nekak podaljšek Storžiča do Tržiškega sedla. Zanimiva ni le za turista, marveč tudi za lovca. Prav tako zanimiva je tudi pot, ki jo napraviš od Tržiškega sedla preko Gamsove planine na Javornik in preko Orlovca v Dol. Na tej poti naletiš večkrat na gamse, jelene in srne. Zlasti gamsov je tod precej. Ti predeli tvorijo najidealnejše kraje za pogone z gonjači.

Prehodila sva mnogo, dragi tovariš, videla dosti in mislim, da si zadovoljen z najinim obhodom po lovskem rajju pod Storžičem.

Med. V. Herfort:

Nova hipoteza o določitvi starosti divjih petelinov.

V svojem lanskem članku¹ sva poleg drugih merodajnih in značilnih znakov za določitev starosti divjih petelinov poudarila tudi važnost močnega, krepko zakrivljenega kljuna, v katerem je pri posameznih, jako starih komadih vrezan od nosnice proti konici kljuna žlebič.

Svoja razmotrivanja in opazovanja sva vzporedno s tem nadaljevala. Merjenja in primerjave so naju vedle končno do posledkov, ki jasno kažejo na lani ugotovljene znake in lanske trditve v vsakem oziru podpirajo.

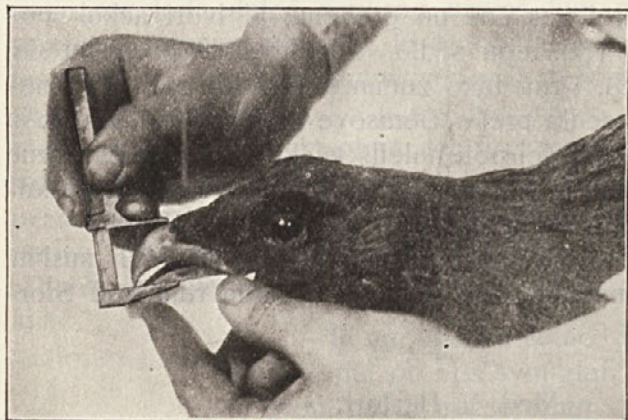
Kakor omenjeno, sva polagala veliko važnost na kljun. Glavno, kar se tu ugotoviti in na konkretnih primerih zasledovati dá, je različna krivina, oziroma z njo združena višina kljuna. Če potegnemo od obeh skrajnih spodnjih točk kljuna premico in odmerimo na njej pravokotnico, kjer je najdaljša, je s tem ena mera kljuna dobljena in obenem ugotovljena največja njegova krivina. Jako nam delo olajša, če si premico naznačimo s kosom kartona pod kljunom. (Primeri sliko 1!)

Za drugo mero sva vzela dolžino kljuna od korena do skrajne točke (slika 2). Merjenje je s tem zaključeno.

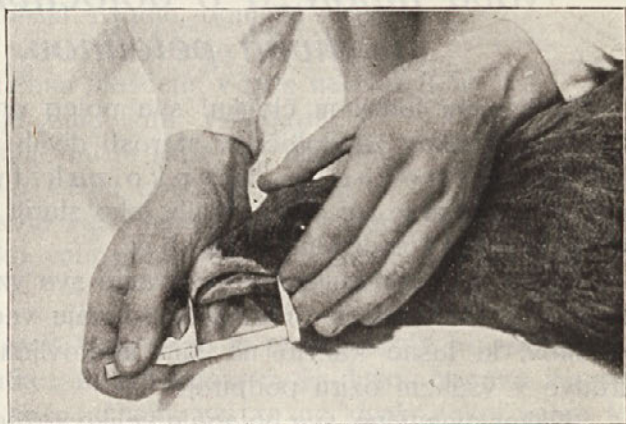
¹ V. Herfort, dvorni preparator: Zanimiva, ne povsem rešena vprašanja. Lovec 1929, 5.

Te mere sva izmerila na 35 divjih petelinih, ustreljenih l. 1929., in primerjala izsledke z dolžinami, ki so navedene v lanskih diagramih, potem s širino repnih peres ter obenem pazila na žlebiče v zgornjem kljunu.

Pregledno jih podajava čitatelju v tabeli na strani 139.

Slika 1.

Slika 2.

Težko pa je govoriti o razliki 2- in 3 letnih, oziroma 3- in večletnih petelinov, oziroma starcev. Ko je namreč rast nekako zaključena, se nabirajo v poznejših letih na kljunu nove plasti, ki dajo videz razpokanega kljuna; tak kljun je hrapav in po navadi močno zasmoljen.

Kljub vsemu temu še vendar nismo povsem na jasnem glede starosti divjih petelinov, kajti poleg naštetega moramo upoštevati še krajevne in višinske razmere. Vsekakor pa moremo na podlagi lanskih in letošnjih opazovanj precej točno in zanesljivo ugotoviti starost divjih petelinov.

Zaporedna številka	Dol- žina celega pete- lina	širina rep- nih peres	Višina kljuna	Dol- žina kljuna	Žlebič	Da- tum	Kraj	Po tabelah oziroma diagramih leta 1929 je:
	cm	cm	mm	mm				
1	—	—	23	42	—	2. V.	Medvode	mladič
2	91	—	25	48	—	1. V.	Črna, Prevalje	2—3 letnik
3	91	—	26	47	—	8. V.	Sorica	"
4	91.5	7.5	26	47	—	9. V.	Škofjeloški hribi	"
5	91	7.5	28	50	—	9. V.	Črni vrh	"
6	91	7.5	26	46	—	10. V.	Kranjska gora	"
7	91.5	8.0	26	47	—	10. V.	Brdo	"
8	91	—	26	48	—	21. IV.	Medvode	"
9	92	—	26	47	—	21. IV.	Rudnik p. Lj.	"
10	92	6.5	25	48	—	3. V.	Poljane	"
11	92.5	—	28	49	—	4. V.	Trbovlje	"
12	92.5	6.0	27	48	—	13. V.	Vel. planina	"
13	93	—	26	51	—	21. IV.	Kropa	"
14	93.5	7.5	26	48	—	23. IV.	Pohorje	"
15	93	—	26	47	—	28. IV.	Št. Janž	"
16	93	8.0	27	48	—	1. V.	Škofjeloški hribi	"
17	92.5	7.5	28	49	—	3. V.	Litija	"
18	93	8.5	28	49	—	2. V.	Škofjeloški hribi	"
19	93	7.5	26	47	—	10. V.	Šoštanj	"
20	93	8.0	27	48	da	19. V.	Kranjska gora	starec, izventabel
21	93	9.0	27	48	—	6. V.	Kokra	2—3 leten
22	93	8.0	28	50	da	12. V.	Slov. gorice	starec, izventabel
23	94	7.5	26	49	—	25. IV.	Medvode	3- ali večleten
24	94	9.0	27	49	da	6. V.	Pohorje	"
25	94	8.5	27	50	—	10. V.	Vrhnika	"
26	94	8.0	27.5	49	—	10. V.	Kranjska gora	"
27	94	7.5	27	50	—	10. V.	Kokra	"
28	94	8.5	28	51	—	10. V.	Kranjska gora	"
29	94	8.0	27	49	da	10. V.	Vitanje	starec
30	94.5	9.0	28	51	—	25. V.	Sorica	"
31	95	10.0	29	50	—	22. IV.	Kranjska okolica	"!
32	96	8.5	28	47	—	28. IV.	Pohorje	3 leten!
33	95	—	26	48	—	27. IV.	Železniki	starec
34	96	8.5	29	49	—	6. V.	Pohorje	"
35	95.5	8.5	29	50	—	8. V.	Kočevje	"

Daljnogled na puški risanici.

Daljnogled na puški risanici je jako precizen, občutljiv in drag instrument, zaradi česar zasluži, da se mu posveti razumljiva skrb in umna pazljivost. Veliko se je že govorilo in pisalo o daljnogledih na puškah; vsak je trdil svoje o načinu uporabe, o streljanju na lovu, o vrlinah in napakah. Namen mojih vrstic pa ni, pridružiti se tej precej obdelani snovi, temveč povedal bom le nekoliko o montiranju in že montiranih daljnogledih na puškah. Podati ne nameravam kake učene razprave, ampak samo svoja opazovanja pri dolgoletni praksi, kako bi morali biti, kako so in kako ne smejo biti montirani daljnogledi.

Daljnogled na puški risanici naj omogoči točnejše streljanje na plemenito divjačino in na daljše razdalje zaradi svoje povečave in prenosa predmeta optično bliže. Olajšano je streljanje, ker odpade merjenje preko vizirja in muhe na cilj, za kar je treba usmerjati oko na tri točke. Uporabljen je tudi za streljanje v mraku, ko merjenje na žival z muho že odpoveduje. Lovcem s slabejšimi očmi, ki so primorani rabiti očala, služi daljnogled izborno, ker ga je mogoče prilagoditi očesu, tako da raba očal lahko odpade.

Naštete prednosti daljnogledove pa pridejo do veljave le tedaj, če puška z montiranim daljnogledom ustreza naslednjim pogojem: da puška sama po sebi dobro nosi, da ima naboj zadostno probojno moč ter da je daljnogled pravilno montiran. Pogosto pa je mogoče videti puške z daljnogledi, ki nikakor ne izpolnjujejo naštetih pogojev. Vsak lovec, ki si namerava dati montirati daljnogled, bi moral najprej natančno preizkusiti puško, da se prepriča, če ista res dobro strelja, kajti z daljnogledom se puška ne popravi in strel ne vzravna. Tako bi bilo prihranjeno marsikatero poznejše razočaranje.

Pri izbiri daljnogleda bi vsakomur priporočal previdnost; obrne naj se na zanesljivega in poštenega strokovnjaka, da mu priporoči dober in zanj primeren daljnogled ne glede na višino svojega zaslužka. Temu naj se poveri tudi montiranje. Izfikanje za starimi že obrabljenimi daljnogledi z vojaških pušk naj se opusti! Če pa se že slučajno posreči komu najti kak tak dobro očuvan daljnogled, ga mora dati natančno pregledati, da se ugotovi in odstrani morebitna napaka. Upoštevati se mora, da so stroški montaže isti, pa naj se montira star neporaben ali pa nov dober daljnogled, dasi je uspeh na lovu različen.

Montiranje samo naj se izroči že preizkušenemu puškarju, ki bo to delo solidno izvršil in prevzel za izgotovljeno montiranje

tudi popolno jamstvo. Montiranje daljnogleda ni tako lahek posel, kakor je videti po izvršenem delu. To delo zahteva celega človeka in se nikakor ne da opravljati šablonsko po enem kopitu, temveč vsak daljnogled posebe zahteva pri montaži osredotočenje vseh misli in ljubezni do dela samega. Zato naj nikogar ne premoči slučajno malo nižja cena, ampak gleda naj, da je delo izgotovljeno pravilno.

Montaž za daljnogleda je več vrst, zastarelih in novih, modernih. Opisovati vse pa ni moj namen, temveč bom omenil v splošnem le najbolj razširjene. Ena takih najbolj razširjenih in gotovo jako trpežnih je ta, ki jo je v splošnem videti skoro na vseh puškah. Obstoji iz dveh delov: prednjega držalnega kosa, kjer sta dva peresna gumba, ki zagrabiata nastavek, pritrjen na cevi, in pa zadnji pomožni kos, ki se zatakne v ploščico na cevi. Približno na isti način je urejena montaža na puškah repetirkah, le pri Schoenauericah s to razliko, da ima zadnji pomožni kos obliko ročice, ki je zataknjena ob trdno stoječ vijak. To je takozvana »Springer« montaža, predelana različno po puškarjevem okusu.

Prednji nastavek mora biti skrbno izdelan, da izpolni hermetično ves pripravljeni prostor v prednjem kosu tako, da je onemogočeno tudi najmanjše premikanje na levo ali desno, navzgor ali navzdol. To velja tudi za zadnji kos pri drugi omenjeni montaži. Zato je obžalovanja vredno, kar jako pogosto opazujemo, da je nastavek površno izdelan in se ves kos premika, kakor bi bil določen, da pleše moderne plese.

Zadnji kos pri prvoimenovani, oziroma prednji kos pri drugoimenovani montaži pa se mora tudi ostro zatakiniti s svojimi konicami v ploščico na cevi, da je tudi tu vsako premikanje nemogoče.

Kosa sta trdo pricinjena na stročnici daljnogleda; to pa kolikor mogoče nizko, da ni potrebno preveč kvariti držo pri merjenju. Skozi kosa pod daljnogledom mora biti izdolbina, »tunnel«, da je omogočeno streljanje preko vizirja in muhe tudi takrat, kadar je daljnogled na puški. Poleg tega se lovec pred strelom lahko preveri potom merjenja z muho, če daljnogled ni prestavljen.

Montiranje kosov z obroči, ki so na stročnici pritrjeni z vijaki, se močno opušča, ker se je pokazalo, da se daljnogled pri daljši rabi in vsled streslajev pri strelu kljub skrbnemu delu vendar premakne.

Pri montaži, kjer kosi na daljnogledu niso natančno spojeni z nastavki, si površen puškar pomaga s tem, da razdaljo enega

kosa od drugega nekoliko poveča ter potem daljnogled s silo nasadi, kar je pa jako velika napaka, ki kvarno vpliva na puško in strel. Daljnogled se mora sicer na tesno nasajati in snemati, vendar nikdar s silo!

Merilna priprava v daljnogledu na puški mora pri skrbni primerjavi pravilno in točno presekat dušo cevi navpično in počez, kar se najbolje vidi takoj, ko je daljnogled montiran, ne pa šele takrat, ko je pristreljanje že končano. Pri daljnogledih pa, ki so montirani postrani, oziroma zaobrnjeno, strel na različne daljave nikoli ne pade enako, ampak na levo ali desno. Zato se ni čuditi velikemu odporu proti takim daljnogledom in nezadovoljstvu mnogih lovcev z njim.

Na puškah mora biti daljnogled montiran v pravilni razdalji od očesa, kadar se puška drži ob rami v strelni pripravljenosti. Če je daljnogled pravilno montiran, je treba glavo le nekoliko više držati kakor pri merjenju z muho, vendar je brada še vedno pritisnjena h kopitu, in v tej legi mora oko že ujeti popolno sliko predmeta skozi daljnogled, merilno točko in cilj. Predaleč montirani daljnogledi zahtevajo premočno stegovanje vratu, kar da često zgrešen strel, dočim imajo preblizu stoječi daljnogledi za posledico močan udarec daljnogleda na čelo, vsled česar se pozneje strelec boji oddati strel ter zamiži. Strel gre naravno zopet mimo cilja, lovec pa ima manjše veselje do puške.

Neprijetne so tudi zoprne smeti v daljnogledu. Te smeti pa navadno niso nič drugega kakor rja, ki se nabira po notranji steni stročnice in se vsled stresljajev odloči in obvisi na merilni pripravi in povečalnih lečah. To so posledice površnega čiščenja stročnice po počrniitvi, ko je daljnogled montiran.

Povečalne leče in vijaki, iz katerih je daljnogled sestavljen, morajo biti priviti do konca, da je vsako premikanje pri strelu izključeno.

Potrebno je, da daljnogledove kose in nastavke na cevi, oziroma izdolbine večkrat skrbno obrišemo in s tem odstranimo oster prah in potem nalahko namažemo z oljem.

Pri pristrelu puške z montiranim daljnogledom je neobhodno potrebno, da je lastnik osebno navzoč. To pa iz tega razloga, ker je potrebno računati na morebitno očesno razliko in način streljanja. Puškar sam puško z daljnogledom lahko pristrelji le za sebe in svoje oko, za razliko z drugimi ljudmi pa on ne more vedeti naprej. Da si prihrani nepotrebno naknadno popraviljanje, je lastnik primoran, da se sam potrudi s puškarjem na strelišče. Tudi pozneje, zlasti pred pričetkom lova je jako priporočljivo, oddati nekaj strellov, da se določi, oziroma odstrani morebitna

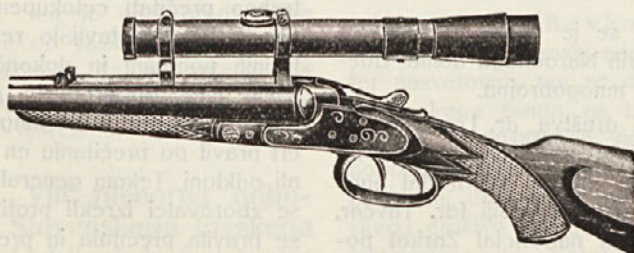
prestava ali razlika. Ta trud in stroške odtehta sigurnejši uspeh na lovu.

Puška z daljnogledom se pristreli običajno le na eno razdaljo, navadno na 100 m, to pa z visokim zadetkom za kakšne 4 cm. Z nekaj strela se določi le razlika na daljšo in krajšo razdaljo za uporabo na lovu. Na distančni ploščici se napravi le ena zareza, ki se mora natančno ujemati z zarezo na podstavku. Zaznamovanje več razdalj na ploščici se opušča, ker na lovu ni toliko časa, da bi se mogla določiti dotična razdalja in nato pravilno uravnati daljnogled. Iz tega razloga so danes že vsi novejši daljnogledi opremljeni tako, da imajo na distančni ploščici še eno premikajočo ploščico z vdelano zarezo, ki se po pristrelu naravna z zarezo na podstavku.

Ko je pristreljanje v lastnikovo zadovoljstvo končano, se distančna ploščica pritrdi z vstavljanim vijakom, ki naj ostane vedno privit. Izročanje daljnogleda v nevesče roke za ogledovanje, naj se opusti, ker se pri tem pojavljajo zelo pogosto neprijetne posledice. Za shranjevanje in prenašanje daljnogleda naj bi imel vsakdo usnjeno torbico iz trdega usnja, kjer je daljnogled najbolje spravljen in pred poškodbami najbolje očuvan. Daljnogledove leče pa najbolje obrišemo z mehko jelenovo kožico, brez katere danes najbrž že noben lovec ni.

O različnih napakah pri daljnogledih in montažah bi se dalo še mnogo govoriti. Z naštevanjem podrobnosti bi se pa stvar preveč zavlekla in bi se mogoče kdo čutil tudi osebno prizadetega, zato naj moja gornja navodila zadostujejo.

Prepričan sem, da bo marsikateri lovec, ko bo prečital moje vrstice, svojo puško skrbno pregledal ter si morebitni nedostatek dal odstraniti. Zato želim, da bi se moje opozorilo pravilno tolmačilo, da se bo vsak lovec na svoje orožje lahko zanesel ter bo z uspehi na lovu tudi zadovoljen.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Izredni občni zbor S. L. D. v Celju. Da se vendar že enkrat reši vprašanje reorganizacije, se je odbor dogovoril s podružnicami in sklical izredni občni zbor v Celje za 16. marca 1930.

Prav za prav je bila edina naloga tega zbora, formalno sprejeti izpremembe pravil, kakor so bile v smislu svoječasnih sklepov prejšnjih občnih zborov sporazumno med delegati ugotovljene.

Reorganizacija bi po teh pravilih slo-nela na delitvi društva v dve enako-pravni sekciji: ljubljansko in mari-borsko, z osrednjim odborom v Ljub-ljani na čelu in Lovsko zbornico kot vrhovno pritožbeno instanco. V osrednji odbor bi poslala vsaka sekcija po tri delegate, dočim bi predsednika volilo celokupno članstvo; v zbornici bi imela banska uprava, oziroma ministr-stvo štiri, lovci pa tri člane.

Na sedežu vsakega sreza bi posloval sreski lovski pododbor, ob-stoječ najmanj iz treh, največ iz šestih članov, ki bi posredoval med sekcijo in članstvom. Podružnice bi lahko ostale in vršile funkcije sreskega lov-skega pododbora poleg funkcij, ki bi jih podružnicam morebiti odkazale sekcije.

Osrednjemu odboru bi bilo pridržano: lovška zakonodaja, zastopstvo na zunaj, občevarje z oblasti, društvena orga-nizacija, glasilo »Lovec«, »Zeleni križ«, znak in kroj.

Zborovanje se je vršilo v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Ude-ležba je bila mnogobrojna.

Predsednik društva dr. Lovrenčič je točno ob pol 16 otvoril zborovanje ter v smislu § 21. društ. pravil dal ugo-toviti po posebni komisiji (dr. Tavčar, prof. Schaup in nadoficial Zorko) po-oblastila. Glede veljavnosti pooblastil so se mnenja delila; eni so zastopali stališče, da veljajo pismena pooblastila

brez izkaznic, drugi, da zadoščajo že same izkaznice, tretji, da je potrebno oboje. Komisija je zavrnila 113 takih pooblastil.

Po končani ugotovitvi pooblastil se je zborovanje nadaljevalo. Za overova-telje zapisnika so bili naprošeni: De-liček, Celje, dr. Šalamun, Ptuj, in dr. Tavčar, Ljubljana.

Predsednik je stavil predlog, naj se odpošlje Nj. Vel. kralju in kraljici vda-nostna brzojavka, kar so zborovalci stoje odobrili z gromkim aplavzom. Nadalje je predlagal, naj se pošljejo pozdravi gospodu ministru za šume in rudnike in gospodu banu dravske ba-novine in naj se tem pozdravom pri-ključi prošnja za samostojen lovski re-ferat pri banskih upravah.

Po izraženih pomislekih, če bi bilo umestno, da se priključi pozdravni brzojavki taka prošnja, je bilo sklen-jeno, prošnjo iz brzojavke izpustiti.

Nato prečita predsednik pismo, ki ga je zborovalcem pisal novoimenovani lovsko-ribarski referent dravske bano-vine in ravnatelj dvorskih lovišč gosp. veš. Plemelj Slavko. Vsebino pisma so vzeli zborovalci glasno odobruje na znanje.

Ko je predsednik dodal še nekaj po-jasnil glede načrta novega lovskega zakona, je prešel na smoter sklicanega zborovanja, na društveno reorganizacijo. Obrazložil je dosedanji potek te za-deve in izrazil mnenje, da bi bilo po-trebno prečitati celokupen načrt novih pravil, ki predstavljajo rezultat dolgo-trajnih pogajanj in dokončnega spora-zuma med odborom in podružnicami. Imenom odbora je predlagal, da se na-črt pravil po prečitaniu en bloc sprejme ali odkloni. Tekom generalne debate so se zborovalci izrekli proti temu, da bi se pravila prečitala in predsednik celjske podružnice prof. Mravljak je stavil v imenu podružnic osem samostojnih predlogov, ki merijo zlasti na izpremem-

bo društvenega imena v »Lovsko društvo dravske banovine«, na ustanovitev avtonomnih podružnic in volitev osrednjega odbora po delegatih podružnic. Na podlagi teh temeljnih načel naj odbor izdela nova pravila in jih predloži najpozneje do 30. aprila 1930 novemu izrednemu občnemu zboru v Celju.

Ti samostojni predlogi niso bili sicer osem dni prej prijavljeni, kakor to veljavajo društvena pravila (§ 22.), ker se pa tičejo odborovega predloga na izpremembo pravil, je predsednik brez pristanka nujnosti dopustil, da se je razpravljalo tudi o teh predlogih v okviru generalne debate o izpremembi pravil.

Debata je bila izredno živahna in so vanjo posegli dr. Lokar Janko, dr. Lokar France, ing. Ružič, dr. Salamun, nadsvetnik Mladič, ing. Miklav in drugi.

Prof. Mravljak je po pojasnilih predsednika umaknil svoj predlog glede izpremembe društvenega imena, vzdržal pa ostale predloge. Ko je bil stavljen predlog na konec debate in je bilo treba preiti na glasovanje, se je razvila ostra debata glede pravice glasovanja.

Zborovalcev se je polasčala vidna razburjenost, vsled česar je predsednik odredil krajši odmor. Toda tudi to ni duhov pomirilo.

Ko je predsednik zopet otvoril zborovanje, so povzeli besedo dr. Lokar Janko, dr. Salamun, nadsvetnik Mladič, Kasper, dr. Lokar France, svetnik Senekovič, dr. Bavdek in drugi.

Padali so ostri očitki glede načina pridobitve pooblastil, oziroma društvenih izkaznic, kar je dalo predsedniku povod, da je ob 18.30 zborovanje zaključil iz razloga, da ni izgleda, da se pri tem položaju more izvesti glasovanje, ki bi ustrezalo zakonu in pravilom.

Zapisnik VIII. plenarne odborove seje Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki je bila dne 21. februarja t. l. ob 20 v gostilni »Cinkole«.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, pozdravi navzoče ter se spominja dolgotrajnega člana Josipa Vanossija in ustanovnega člana Petra Kozine, ki ju je v preteklem tednu pokosila smrt. V počastitev spomina pokojnikov vstanejo odborniki s sedežev.

Čitanje zapisnika VII. odborove seje odpade, ker je isti itak natisnjen v »Lovcu«.

Na to prečita tajnik nekaj dopisov, ki jih je društvo prejelo deloma od članov, deloma od oblastev; odbor jih vzame v vednost.

Na razpravo pride dopis zavarovalnice Rosija Fonsier, ki želi, da se podaljša pri njej zavarovalna pogodba članov Slovenskega lovskega društva zoper nezgode in škodo. Navzoči član Leopold Grünfeld razloži odboru, da je bil v dogovoru z zavarovalnicami Vardar, Triglav, Komercial Union in Rosija Fonsier; slednja je sicer prvotno pristala na enake pogoje, kakor sta jih predložili prvo imenovani zavarovalnici, vendar pa je po tem svojo ponudbo preklicala. Odbor se po daljši razpravi odloči, da poveri zavarovanje angleški Komercial Union banki, ki je nastavila najnižje premije, t. j. letno za člana 24.50 Din. Prenos police in predložitev nove zavarovalne pogodbe v podpis društvenemu predsedniku in blagajniku preskrbi član Grünfeld.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je vložilo prošnjo na bana dravske banovine za denarno podporo za izdajo knjige o reji, vzgoji in dresuri ptičarjev. Izdaja bo stala glasom prošnje okrog 30.000 Din pri nakladi 1000 izvodov.

Na predlog dr. Bevk a sklene odbor to prošnjo pri banski upravi priporočiti ter nasvetovati, naj se društvu izplača iz lovskega fonda za izdajo potrebni znesek, t. j. 30.000 Din, vse to pa le pod pogojem, da bo knjiga v uvodu primerno omenjala delovanje Slovenskega lovskega društva in Jugoslovenskega kinološkega saveza. Splošna želja odbornikov S.L.D. je, naj bi to delo izšlo pod naslovom Lovska knjižnica, 1. zve-

zek. O tem odborovem sklepu naj se D. L. P. obvesti s pripombo, da bo Slovensko lovsko društvo takoj s potrebnim priporočilom odposlalo prošnjo na pristojno mesto, čim pristane D. L. P. na te pogoje.

Prečita se prepis zapisnika občnega zbora podružnice v Murski Soboti, iz katerega je posneli, da so zborovalci ugovarjali zvišanju članarine za leto 1930. Pri tej priliki omenja društveni predsednik, da se čujejo tudi v Ljubljani ugovori proti zvišanju članarine, češ, da bi bilo to povišanje lahko izostalo, če bi sedanji odbor bolj štedil zlasti pri nagradah društvenim opravnikom. Predsednik poudarja, da spada ta točka pravzaprav pred občni zbor, ko pojde za podelitev absolutorija odboru; le-ta ni v nobenem pogledu prekoračil proračuna, ki je bil odobren na občnem zboru; kljub temu pa odpira debato o tem predmetu ter prosi navzoče, naj stavijo predloge, na kak način bi bilo mogoče izdatke znižati. V debato posežejo Malenšek, Kremenšek, Verovšek in dr. Ravnihar kažoč na dejstvo, da je društvo ravno zaradi poznejših štedenj na upravnih stroških doživelo mnogo neprilik, ki so prinesle upravi v vsakem pogledu več škode, kot pa bi bil vreden prihranek. Kdor ne uvidi, da je treba pošteno delo tudi posušeno plačati, ta naj pride na občni zbor, naj tam iznese svoje misli in želje ter naj se izjavi, katere društvene posle je pripravljen prevzeti za manjši honorar ali morda celo brezplačno.

Na dopis sreskega načelnika v Ljubljani glede podaljšanja zakupne pogodbe za občinsko lovišče Iška Loka sedanjemu zakupniku Ivanu Kocijanu ter glede odobritve sozakupnika Milana Verovška sklene odbor podati izjavo, da v lovskem oziru ni pomislekov.

Odbornik Srečko Justin prosi, da se mu določi namestnik, ki bi prihajal, kadar je sam službeno zadržan, k sejam odseka za gozdarsko-lovsko razstavo. Odbor sklene naprositi kot namestnika Julija Kodra.

Predsednik dr. Lovrenčič poda nato poročilo o intervenciji pri kr. banski upravi za dravsko banovino ter prečita obširno spomenico glede lovskih davščin, ki je bila predložena gg. banu, podbanu in lovskemu referentu. Odbor vzame to spomenico odobruje v vednost, se zahvali predsedniku za sestavo ter sklene, naj se spomenica natisne v marčevi številki »Lovca«. Sklepno predlaga odbornik Mladič, naj skuša doseči odbor pri kr. banski upravi, da se pri tejneje h končni redakciji naredbe o lovskih davščinah zastopniki S. L. D.

Dalje poroča predsednik o načrtu novega lovskega zakona, kakor ga je izdelala posebna komisija v ministrstvu. Ker ta načrt društvu ni bil predložen, sklene odbor na predlog ing. Tavčarja stopiti v dogovor s predsednikom in podpredsednikom Središnje Uprave Saveza Lovaških Udruženja v Beogradu, da izposlujeta od ministrstva za šume in rude vpogled, preden bo zakon predložen v najvišjo sankcijo.

Ako bi ministrstvo na to ne pristalo, ali če bi načrt vseboval nesprejemljive določbe, naj posebna deputacija Nj. Vel. kralju obrazloži kvarnost takega lovskega zakona.

Odbor izvoli soglasno za člane te deputacije dr. Lovrenčiča, dr. Ravniharja in dr. Tavčarja.

Pri slučajnostih dovoli odbor 1000 Din za Lutzovo peč v lovski knjižnici, 1500 dinarjev za nabavo zabojev za »Lovca« in 2000 Din za nabavo novih strokovnih lovskih knjig.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključí predsednik sejo ob pol ene ponoči. Zapisnikar.

† **Tomaž Lakota.** V najlepši moški dobi, komaj 45 let star, je zatisnil gozdni in lovski čuvaj Tomaž Lakota za vedno svoje zveste lovske oči.

V preprosti lovski koči, sredi gozdov in divjačine, tam, kjer je preživel skoraj polovico svojega življenja, ga je dohitela smrt.

S kakšno ljubeznijo in vnemo je Tomaž gojil in čuval divjačino v lovskem

okolišu, ki mu je bil dodeljen v varstvo, more oceniti le oni, ki je imel priliko Tomaža pri tem delu opazovati. Če je v njegovem lovskem okolišču počil strel, tedaj ga ni mogel nihče več zadržati. Če je še tako lilo z neba in če so bili še tako silni snežni meteži, vrigel je svojo ljubljenco, puško mavzerco, čez ramo in hajd pogledat, kdo vznemirja njegovo divjačino. Pri takih pohodih je često naletel na divje lovce in le malo- kateri mu je srečno ušel.

Njegove bistre lovske oči niso v naravi ničesar prezrle. Komaj se je v skalovju pokazal gams, že ga je Tomaž zagledal. Kadar je na zalazu divjih koz spremljal lovskega gosta, se je podajal v največje nevarnosti in ga vodil tako, da je lovski gost skoraj gotovo streljal. Nad vrtočlaviimi prepadi, v skoraj nedostopnih polinah naših velikanov Triglavskega pogorja je Tomaž često gledal smrti v oči. Kolikim lovcem, ki zavzemajo danes v naši državi visoke položaje, pa tudi nelovcem je Lakota preskrbel lovski užitek in lovske trofeje.

V imenu vseh, ki so Lakoto poznali in ga radi imeli — in teh ni malo — polagam na njegov sveži grob zeleno vejico. Spavaj sladko, dragi lovski tovariš, tam ob Triglavu, v bližini one divjačine, ki si jo nad vse ljubil, gojil in čuval — spavaj sladko, dragi Tomaž! Preostalom naše iskreno sožalje! Z.

† **Peter Kozina.** Dne 21. februarja t. l. je po kratki bolezni umrl v Ljubljani industrijec Peter Kozina, ustanovitelj po vsej državi znane tovarne čevljev »Peko«. Pokojnik je bil ustanoven član našega lovskega društva. Zaradi velike zaposlenosti v svojem podjetju sicer lova ni mnogo izvrševal, toda imel je zanj pravo umevanje in bil njegov prijatelj ne zgolj v besedah, marveč tudi v dejanju, kadar je to bilo treba pokazati. Kot industrijec je bil vzor podjetnosti, kot človek blagega značaja. S svojo tovarno in številnimi prodajalnicami je pripomogel do zasluzka mnogo stotinam ljudi. Blag mu spomin!

† **Josip Vanossi.** Dne 17. februarja t. l. je v Kamniku nenadoma preminul Josip Vanossi. Pokojnik je bil lovec pravega kova, vztrajen, podvzeten in jako družaben; bil je original, kakor jih danes že redko najdeš, dovličen nad vse mere in že zato priljubljen v vsaki družbi. V zadnjih letih je moral lov močno opustiti, ker so mu odpovedale noge. Vendar pa je še vedno redil po dva braka, ki jih je rad posojal lovcem in se veselil, da je vsaj na ta način sodeloval pri lovu. Lovske zavisti ni poznal; često se je sam odrekel strelu, da je mogel priti lovski tovariš do trofeje. Takih lovcem je malo... Pokoj blagi, plemeniti duši!

† **Adolf pl. Kapus.** Ob sklepu lista smo prejeli iz Kamne gorice žalostno vest, da je tamkaj umrl starosta slovenskih lovcov in ribičev, poseznik in mnogoletni župan g. Adolf pl. Kapus. — O pokojnem možu - pošteniaku in oduševljenem ljubitelju narode prinesemo v prihodnji številki obširnejše poročilo. R. i. p.! — Preostalom iskreno sožalje!

† **Janez Ramšak.** Iz Razborja nam piše lovec Valentin Sovinc, da je tamkaj umrl v 66. letu starosti daleč na okrog znani Janez Ramšak, ki je veljal v tamošnjih krajih za prvovrstnega lovca in zlasti za izvršnega potrjevalca ter vodnika na divjega petelina. Na novega leta dan je bil pogreb, ki se ga je udeležilo več lovcov tudi iz Šoštanja. — Pokojnik ni bil lovec streljač, ampak pravi ljubitelj narode, vesten varuh in gojitelj divjadi. Poznal je vsako kretnjo divjačine in jo znal ljubko posnemati in razlagati, često v prijetno zabavo svoji lovski družbi. Na bolniški postelji je imel edino željo, še enkrat priti v narodo, toda Vsemogočni je hotel drugače. Naj mu sv. Hubert, ki mu je pokojnik zvesto služil, odkaže dobro stajališče v večnih loviščih! Njegovi tovariši ga ohranijo v blagem spominu.

»Lovske zadruge« **VI. redni občni zbor** se bo vršil dne 15. aprila t. l. ob 18 zvečer v pisarni dr. Iv. Lovrenčiča,

Tavčarjeva ulica 12, s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva (predsednika, tajnika in blagajnika).

2. Poročilo nadzorstva (§ 31. z. p., točke 4, 11 in 12).

3. Volitev načelstva (§ 14. z. p.).

4. Volitev nadzorstva (§ 21. z. p.).

5. Slučajnosti.

Na svoji zadnji seji je načelstvo »Lovske zadruge« dne 25. februarja t. l. mimo drugih ugotovilo sledeče sklepe:

Na lanskih volitvah zadrúžnega načelstva je nastala izprememba, da je bil v načelstvo na novo izvoljen dr. Milan Dular, kr. belg. konzul in ravnatelj ljubljanskega velesejma, ter uvrščen kot namestnik tajnika, ostale funkcije so ostale neizpremenjene, le da je bil določen Ivan Javornik za namestnika blagajniku.

Zaštran letošnjega trgovanja s kožami divjačine se je ugotovilo, da so letos cene kožam divjačine zaradi lanskih denarnih kriz na ameriških borzah in denarnem trgu, zaradi v zadnjem letu v Nemčiji v ogromnem številu ustanovljenih farm za gojitev krznašev izdatno padle. Najbolj kvarno pa je vplivala letošnja preveč mila zima. Kože, osobilo lisic, so bile še v decembru znotraj zelene, ker so se lisice potikale po večini le po rovi, ko so sicer kože v ostrih zimah ta mesec v najboljšem stanju, tako da so bile novembrske, da celo oktobrske kože lepše nego decembrske.

Zaradi dobave žive divjačine je bilo v pretekli sezoni oddanih v razna lovišča 56 parov živih poljskih, oziroma gozdnih zajcev, 10 družin (1:4) živih lovnih fazanov in do 1 vagon soli za divjačino. Živih poljskih jerebic pa radi lanske hude zime letos ni bilo mogoče dobaviti.

Sklenil se je nakup novih mrež za lovljenje žive divjačine, zlasti zajcev.

Slovensko lovsko društvo je odstopilo dopis, ki je došel nanj in pravi, naj se ukrene kaj uspešnega proti ilegalnim

prekupcem kož divjačine kakor tudi divjačine same, posebno proti lovskim tatovom in zankarjem, ki neupravičeno love divjad in jo po neznatnih cenah prodajajo takim pošujočim prekupcem.

Blagajnik Ivan Zupan je poročal, da je Lovska zadruga potom njega kot delegata Središnje uprave lovskih društev na seji za redakcijo novega lovskega zakona iniciativno pripomogla, da pridejo v novi lovski zakon stroge določbe glede trgovanja s kožami kakor tudi z mesom divjačine, če se ugotovi nepošten način pridobitve.

Če se sprejmejo te določbe v lovski zakon, bo možno priti v okoliš takim prodajalcem in kupcem kakor tudi do živega lovskim tatovom sploh. Vsakdo se bo moral izkazati s potrdilom pristojnega občinskega urada in s potrdilom lovskega zakupnika, oziroma lastnika, da je upravičen razpečevati divjačino njegovega lovišča, sicer se mu bo zaplenila, razpečevalcu pa prisodila občutna kazen. P. Ž.

Zeleni križ. Uprava graščine gosp. Oskarja Koslerja na Ortneku je poslala upravi Zelenega križa 300 Din iz neke poravnave zaradi kršenja lovskih pravic. Za znatni znesek se upravi iskreno zahvaljujemo. Naj bi rodilo to blago razumevanje naših stremeljenj mnogo posnemovalcev!

Obvestilo članom S. L. D. Železniška direkcija v Ljubljani je s 1. marcem ustavila obnovitev starih in tudi izdajanje novih železniških legitimacij za polovično vožnjo po železnici. Zato naprošamo članstvo, naj ne pošilja društvu nič več svojih železniških legitimacij v potrditev. Če se v tem pogledu pozneje kaj izpremeni, objavimo v »Lovcu«.

Današnjemu »Lovcu« prilagamo poštno položnice, ker jih nekateri člani v decembrski številki niso prejeli.

Istočasno naprošamo one člane, ki za leto 1929. niso poravnali članarine, naj jo plačajo, ker bi bilo sicer S. L. D. v zmislu § 10. društvenih pravil primorano zaostalo članarino sodno izterjati.

To in ono o lisici. Lisica je zver pasjega plemena in se nahaja v večjem ali manjšem številu skoraj v vsakem lovšču naše kraljevine.

V barvi opazamo večkrat različke. Odtod mnenje nekaterih lovcev, da imamo pri nas več vrst lisic.

Pred nekaj leti je padla v slovenj-graškem okraju popolnoma bela lisica. Neki lovec je ni streljal, ker je menil, da je pes. Tu je šlo za primer popolne beličnosti, ne pa za posebno vrsto. Kam je dal lovski najemnik to lisico, mi ni znano; vsekakor bi spadala v muzej.

V ujetništvu se privadi skoraj vsaki hrani. Doseže starost do 14 let, približno kakor pes. Na prostem pa živi bržčas dalj časa, kar pa se natančno ne da dognati. Njeno starost cenimo približno po zobeh, ki v pozni starosti porumene in izpadajo.

Kakor druge živali, tako tudi lisico nadlegujejo razne bolezni, od katerih je najhujša steklina. Posebno polna je zajedavcev, ki jih poznamo samo od črvov 20 vrst.

Paritev pade na februar ter je slična pasji. Tedaj se lisjaki med seboj tepejo za izvoljenko. Sparitev se vrši šele tedaj, ko ostane pri izvoljenki najjačji, to je, ko prežene lisjak vse šibkejše tekmece. Je-li se ista vrši tudi v lisičini, ni ugotovljeno. Vendar so razlogi tudi za to, kajli v tem času najdemo večkrat ženina v gostih pri lisici v rovu.

Po šestih tednih povrže samica redno 4–6 mladičev. Legla z več mladiči pa tudi niso redka. Neke spomladi so psi g. Fürthnerja iz Ptujja privlekli iz lisičine 12 mladičev in starko, iz druge lisičine pa 8 mladičev in starko.

Mladiči pridejo na svet slepi in taki ostanejo 12 dni. Zgolj z mlekom se hranijo štiri tedne, šele zatem uživajo tudi drugo hrano, ki jim jo prinaša mati deloma živo, da se z njo urijo v lovu in davljenju. Da je starka v tem času najdrznejša in da napravi tedaj največ škode, ni treba posebej omenjati.

Po štirih mesecih so mladiči že popolnoma samostojni, a ostanejo do je-

seni še v skupnem domu. Lisjak se ne zmeni za svoj naraščaj, dokler je mati živa. Znani pa so primeri, da se je osirotelih mladičev usmilila druga lisica ali tudi lisjak.

Mladiči se radi solnčijo pred lisičino. Tedaj so zelo ljubki; v igri se grizejo, prevračajo kozolce in skačejo po starki kakor mladi psički. Na svarilen glas starke švignejo kot bi trenil v rov.

Ob spremembi vremena laja lisica. Odtod izhaja rek: »Lisica laja, dež bo!« Laja pa tudi v hudem mrazu in v dobi paritve. Včasih oblaja lisjak, seveda iz primerne razdalje, tudi lovca.

Lisičjo drznost pozna že vsak lovec. Izkusil sem jo seveda tudi sam.

Ko sem prebival na deželi, sem imel braka, ki je bil precej oster na lisice. Ponoči je bil priklenjen v drvarnici, poleg katere je bil kurnik. Lisica je prišla ponoči kljub temu, da je pes lajal in trgal verigo, ter napravila komaj meter daleč od psa vhod v kurnik. Zaklala je 11 piščancev in tri kokoši. Te je tudi odnesla. Drugi dan sem še preostalo kurjo družino prestavil v hlev. Mrtvih piščancev pa nisem zakopal, ker sem hotel naslednjo noč čakati lisico, da ji dam zaslužno plačilo. Pa nisem imel sreče: oblaki so mi nagajali. Zato sem zadela od lisice izkopano luknjo, izpustil psa ter legel spat. Lisica je prišla, izvabila psa v gozd in se po drugi strani vrnila.

Ker je gonja trajala dolgo časa, se bližala in oddaljevala, sem mnenja, da je lisica večkrat prišla v kurnik in odnašala mrtvece. Meni je prihranila kurji pogreb, sebi pa svojega.

Lisica je zelo trdoživa. Malokdaj obleži v ognju.

Na Goriškem sem poznal lovca, ki je na čakanju zvečer ustrelil lisico. Pri nese jo domov, odloži v sobi in gre spat. Zjutraj, ko se prebudi, ga podraži brat: »Kje imaš lisico?« Misleč, da mu jo je ta skril, jo išče po vseh kolih. Končno jo najde živo pod posteljo. (Dalje prihodnjič.)

Veverica kot mesojedec. V deseti številki Lovačko-ribarskega vjesnika 1929 popisuje Mile Kramarič, kako je videl veverico, ki je vzela z gnezda kosovo samico, jo raztrgala in požrla. Pravi, da dotlej ni videl, da veverica žre tudi meso, pač pa, da je po tem dogodku čital v Brehmu, kako brezsrčno gospodari nad pličjimi gnezdi in da napada tudi manjše pliče pevce. Lovce opozarja na to škodljivko in meni, da ji ne kaže prizanašati. — Temu poročilu dostavljamo, da žre veverica prilično tudi majhne sesavce, n. pr. gozdne miši. Večjo škodo nego lovci povzroča gozdarju, ker ščiplje listne in cvelne brste.

Novi člani. Za člane S. L. D. so se prijavi sledeči lovci. Če tekom 14 dni po objavi ne bo utemeljenega ugovora, so sprejeti v društvo:

Ahačič Jože, lovec, Sv. Katarina nad Tržičem. — Borovnik Filip, Ruše št. 33. — Bukovec Nace, Trebnje. — Češnik Drago, Ljubljana. — Furlani Ladislav, Stari trg pri Rakeku. — Grosek Ivan, Trebnje. — Hlebš Ferdinand, Kranj. — Janežič Anton, Stari trg pri Rakeku. — Jelinek Franc, Bregana - Jesenice, Dol. — Jelinek Milan, Bregana - Jesenice, Dol. — Kajčič Franc, Ivanjci. — Kocmur Ivan, Višnja gora. — Kosmač S., Luče ob Savinji. — Kožuh Miha, Beograd. — Kržan Avgust, Dob pri Domžalah. — Lichtenberg Marija - Hipolita, Trzin. — Müller Franc, Sv. Katarina nad Tržičem. — Nemeth Stefan, Moste pri Ljubljani. — Dr. Novak Fran, Ljubljana. — Oitzl And.,

Kokra - Kranj. — Pajdaš Oton, Apače. — Pernat Ivan, St. Vid pri Pljuju. — Pirc Josip, Osijek. — Pogačar Josip, Ljubljana. — Pukl Alfred, Radeče pri Zidanem mostu. — Recelj Janko ml., St. Jernej na Dolenjskem. — Rems Jakob, Dob pri Domžalah. — Rupar Valentin, Žetina nad Skofjo Loko. — Šinkar Franc, Mozirje. — Terpin Henrik, Gorizia, Italija. — Ule Jakob, Logatec. — Uranjek Franc, Zgornja Poljskava. — Vilhar Nikica, Sušak. — Vodnik Marlin, Gorenja vas nad Skofjo Loko. — Vodopivec Cvetko, Venz, Gul, Italija. — Zemljik Alojzij, Apače. — Zupan Joško, Duplica pri Kamniku. — Zupan Miroslav, Ljubljana.

Bohinc Filip, Medvode. — Bohinc Ivan ml., Medvode. — Cebin Franc, Otavice. — Černe Anton, Moste pri Ljubljani. — Debeljak Janez, Ribnica (Dol.). — Egger Franc, Novi Sad. — Erznožnik Leopold, Žiri. — Gorše Franc, Dolenja vas. — Gradišar Alojzij, Rakitna. — Groznik Alojzij, Orle-Rudnik. — Jasser Rudolf, Mežica. — Klemenčič Jos., Ljubljana, Dunajska c. 100. — Klemenčič Ivo, Ljubljana, Dunajska c. 100. — Klemenčič Richard, Ljubljana, Privoz 3. — Košir Ant., Prečna pri Nov. mestu. — Kotar Jože, Hotič. — Kramar Franc, Loke-Trbovlje. — Kramar Jakob, Stepanja vas. — Kulovec Ivan, Valta vas. — Laffenberger Ivan, Pluj. — Mihevc Janez, Čevica. — Mramor Franc, Zabja vas. — Novak Ivan ml., Ribnica. — Oberstar Ivan, Zapuže pri Ribnici. — Pajnič Ivan, Bukovica pri Ribnici. — Prusnik Anton, Vrhnik. — Reitz Franc, Novo mesto. — Suhadolnik Anton, Preserje. — Terzan Ivan, Trbovlje. — Turk Maks, Ljubljana, Domobranska cesta 7. — Vencel Rudolf, Brezovica - Preserje. — Vodan Franc, Ljubljana, Domobranska c. 7. — Žabljak Jože, Podlipoglav - Dobrunje.

KINOLOŠKE VESTI

Jubilejna mednarodna razstava leta 1930. v Anverzi.

V času od 27. junija do 5. oktobra 1930 se bo vršila v Anverzi, Belgija, jubilejna razstava stoletnice belgijske neodvisnosti, v okviru oddelka za poljedelstvo in vrtnarstvo velike belgijske mednarodne razstave tudi velika mednarodna razstava psov in druge kinološke prireditve pod sledečim zaglavjem:

Mednarodna kolonijalna, mornarska in flamsko-umetniška razstava v Anverzi.

Antwerp Kynos Club (Anverški kinološki klub) je izdelal velik program kinoloških prireditev, ki naj bi se vršile ob proslavi stoletnice osvobojenja 1930. Oddelek za poljedelstvo in vrtnarstvo velike belgijske mednarodne razstave je sprejel te kinološke prireditve

v svoje okrilje. Pokroviteljstvo je pa sprejel minister za poljedelstvo g. H. Baels. Člani častnega komiteja so različne belgijske osebnosti.

Vse prireditve se bodo vršile po pravilniku »Kinološkega saveza sv. Huberta« (U. C. S. H.) in »Federation Cynologique International« (F. C. I.).

Program je sledeči:

28.—29. junija 1930: Velika mednarodna razstava psov vseh pasem (Razstava za prvenstvo) z dodeljevanjem »Izpričevala sposobnosti za mednarodno prvenstvo v lepoti; F. C. I.«.

12.—13. julija 1930: Veliko mednarodno tekmovanje policijskih psov z dodeljevanjem »Izpričevala sposobnosti za mednarodno prvenstvo v delu«.

10. avgusta 1930: »Veliko demonstracijsko tekmovanje« (v skupinah in posameznol).

4.—5. oktobra 1930: »Grand Prix de Belgique« (veliko darilo Belgije), izkušnje v dresuri U. C. S. H. z dodeljevanjem »Izpričevala sposobnosti za mednarodno prvenstvo v delu; F. C. I.«.

Za prireditve so določene nagrade v vrednosti več tisoč frankov v gotovini in umetninah.

Ker v Anverzi že od leta 1923. ni bilo več razstave, bo velika razstava vseh pasem psov v juniju ena najprilačnejših točk prireditve.

K sodelovanju so se prijavili prvovrstni specialni belgijski klubi, med njimi: »Mednarodna zveza ljubiteljev hrčkov«, ki bo imela takrat svoj redni občji zbor.

»Narodni klub ljubiteljev belgijskih govedarjev (mesarskih psov) v Flandriji«.

»Kraljevi belgijski klub ljubiteljev foksterijerjev«.

Klub: »Društvo ljubiteljev Pekinezov«.

»Klub ljubiteljev damskih psov«.

Uspeh prireditve je s tem že sedaj zagotovljen.

Prijavnina je odmerjena zelo nizko, da se omogoči v največjem obsegu udeležba pri prireditvah.

Za domače pse bo prevoznina brezplačna, ljubitelji imajo za 25% znižano vožnjo.

Tuji psi bodo plačali od meje do Anverze celo voznino, do belgijske meje nazaj pa bo vožnja brezplačna.

Glede raznih tekmovanj je pripravljali odbor storil vse, kar je v njegovi moči, da bodo tekmovalci zadovoljni glede sodnikov, organizacije in reda na tekmovališču.

Za to naj gredo ljubitelji, vzgojitelji in dreserji na delo in odbero najboljšega materiala, ki jim bo zagotovil uspeh.

Vsa nadaljnja pojasnila daje »Jugoslovenski kinološki savez v Ljubljani«.

*

Ta velika mednarodna prireditve je važna tudi za ostale države in pokrajine, pa tudi za naše razmere, v kolikor pride kinologija v poštev. Želeli bi bilo, če bi se našel kak posameznik, ki bi imel smisla in sredstev, udeležiti se te prireditve. Interes ima tudi država sama, saj je tudi za njo prav, če nas srečajo na mednarodnih prireditvah. Če bi jugoslovanska vlada našla primernih sredstev in jih stavila »jugoslovanskemu kinološkemu savezu« na razpolago, bi se isti zavzel z vsemi razpoložljivimi močmi, bi pripomogel kot državni predstavitelj v mednarodni kinologiji, da bi bilo tudi jugoslovanstvo častno zastopano na prireditvi s svojimi samobitnimi domačimi pasmami psov: ilirskih ovčarjev in brakov.

Iz zgornjega programa je razvidno, kako veliko važnost pripisujejo inozemske države takim prireditvam — naj to uvažujejo odločilni faktorji tudi pri nas!

Za inozemske razstavljalce je pripravljenih veliko število dragocenih specialnih daril, ki jih bodo deležni inozemski tekmovalci na označenih poljih razstave.

P. Ž

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani opozarja in vabi svoje člane ter ostale lovce na pomladansko vzrejno tekmo ptičarjev, ki se bo vršila dne 13. aprila 1930 v loviščih Moste in Polje.

Preizkusili in vrednotili se bodo: 1. nos, 2. iskanje, 3. stoja, 4. natezanje, 5. hitrost, 6. vztrajnost, 7. osnova za

delo po sledu zdrave divjačine, 8. ubogljivost, 9. obnašanje po strelu.

Prijave je treba poslati Društvu ljubiteljev ptičarjev do 10. aprila 1930.

Tekmo bo vodil predsednik Jugoslovanske kinološke zveze in Slovenskega lovskega društva dr. Ivan Lovrenčič. Sodniki bodo Feliks Justin, Anton Schuster in Julij Koder.

Zbirališče ob 7 zjutraj na vrtu restavracije glavnega kolodvora v Ljubljani. Tam se bo vršila tudi smotra psov, nato odhod z avtobusom v lovišče. Kosilo bo ob 13 pri »Sedmici« v Mostah.

Na smotro pridejo lahko tudi čisto-krvni ptičarji, ki sicer ne bodo tekmovali.

Tekma bo posebno zanimiva, ker bo tekmovalo med drugimi tudi pet pointerjev kraljeve psarne Suvobor.

Poslovilni večer se bo vršil isti dan ob 20 v gostilni Činkole, kjer se razglasi izid tekme in se razdele darila.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani. Izpisek iz zapisnika odborne seje dne 7. marca 1930. Proslava 10 letnice obstoja Društva ljubiteljev ptičarjev se bo vršila na predvečer pomladanske tekme, t. j. dne 12. aprila 1930 ob 20 zvečer v Srebrni dvorani hotela Union v Ljubljani. Priredi se prijateljski sestanek s skupno večerjo. Vsak član, ki se želi udeležiti proslave, plača za večerjo s pijačo vred 100 Din. Da se zazna za število udeležencev, se bodo razposlala vsem članom posebna vabila z dopisnico za odgovor. Rodbinski člani in po članih vpeljeni gosti ter lovci dobrodošli!

Zaradi nujne ureditve tekočih društvenih poslov se skliče sestanek odbornikov na dan 21. marca 1930 ob 20 zvečer v gostilni Činkole.

Odobri se nakup prvovrstnega plemenjaka (nemškega kratkodlakarja), katerega si je Društvo ljubiteljev ptičarjev zasiguralo v Nemčiji.

Iz znanih psarn Altenbach in Von der Bode v Nemčiji je bilo kupljenih po društvenih članih šest mladičev, in to potomci prvovrstnih staršev. Razen te-

ga se bo nakupila v inozemstvu še dresirana psica resavka.

Pridobitev 8 ptičarjev pomeni za Društvo ljubiteljev ptičarjev velik napredek.

Društvo Brak-jazbečar v Ljubljani. Pozivu društva (gl. »Lovec« 1930, št. 3), naj prijavijo društvu vsi lastniki čistokrvnih brakov-jazbečarjev svoje pse radi vpisa v jugoslovansko vzrejno knjigo brakov-jazbečarjev, se je večina takoj odzvala. Doslej se je vpisalo v omenjeno rodovno knjigo 109 psov te pasme, torej število, ki dovoli jasno priča, kako priljubljena je med našimi lovci ta vsestransko uporabljiva in za naše razmere izredno primerna pasma.

Potrnila o. vpisu dobe lastniki psov takoj, kakor hitro plačajo predpisano vpisnino (10 Din za psa). To pristojbino plačajo lahko po položnicah, ki jih dobe pri tajniku Ivanu Gödererju na Ortneku, pri blagajniku Otonu Payerju v Domžalah ali pri Antonu Schusterju, trgovcu v Ljubljani, Mestni trg. Tam se dobe tudi rodovniki in prijavnice za še ne vpisane pse in za legla.

Od psarn brakov-jazbečarjev je začitilo društvo doslej sledeče: 1. Hrastnik, lastnik direktor Fric Burger v Hrastniku (ustanovljena že pred vojno); 2. Lom, lastniki Ernest Bernetich in bratje Gassner v Tržiču (1923); 3. Ortnek, lastnik Oskar Kosler na Ortneku (1924); 4. Otok, lastnik Oton Payer v Domžalah (1925); 5. Pantovčak, lastnik Anton Borovnik v Zagrebu (1926); 6. Zovik, lastnik Franc Simec v Pazariču (1927); 7. Savski, lastnik dr. Janko Lokar v Ljubljani (1928); 8. Št. Janž, lastnik Venče Jakl v Krmelju (1928); 9. Kum, lastnik Franc Hofbauer v Hrastniku (1929); 10. Marovski, lastnik Ivan Göderer na Ortneku (1930); 11. Savinja, lastnik Fric Confidenti v Celju (1930).

Društvu je prijavljenih doslej 5 legel, tako da bo to spomlad članom dovoli mladičev na razpolago.

Popravek. V zadnji številki »Lovca« naj se ime odbornika Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani Kogoj Jean popravi v Nagy Jean.

IZ RIBARSKE MREŽE

Občni zbor Slov. ribarskega društva. V četrtek 20. februarja se je vršil v hotelu Union v Ljubljani občni zbor Slovenskega ribarskega društva.

Občni zbor je otvoril preds. dr. Avgust Munda in uvodoma prečital vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, kar so zborovalci navdušeno s ploskanjem pritrdili. Za tem je prečital zapisnik lanskega občnega zbora. Zapisnik kakor tudi poročilo tajnika o društvenem delovanju v preteklem letu je bilo sprejeto brez debate; poročilo blagajnika dr. Iva Tavčarja je bilo vzeto na znanje.

Ko pa je predsednik poročal o osnutku novega, za vso kraljevino veljavnega ribarskega zakona, je nastala ostra debata, v katero so posegli razni zborovalci. Najprej so zahtevali pojasnila, kdo da je pooblastil g. veš. Slavka Plemlja, da sodeluje pri novem ribarskem zakonu. Odbor ribarskega društva bi bil pač moral gledati, da take stvari prepreči. Jako živahna, deloma burna debata se je razvila nadalje zaradi odvzetja samosvojega ribarskega revirja g. Kendi z Bleda. G. ravnatelj Rasto Pustoslemšek je grajal postopanje odbora v tej zadevi. Ker so posamezni odborniki ta očitek zavračali, je govornik prečital odstavke iz rabsodbe upravnega sodišča v Celju, kjer je ugotovljeno, da se je Slovensko ribarsko društvo v dopisu na oblašnega komisarja izreklo za proglastitev samostojnega ribarskega revirja Bohinjska Sava v zakupni revir. Predsednik je na to izjavil, da je to on sam rešil. G. Pustoslemšek je na to pripomnil, da je tako postopanje nepravilno ter povod incidentom in je podprl svojo trditev z navedbo konkretnega primera. Poudarjal je, da mora odbor, odnosno društvo ščititi interese vseh svojih članov brez izjeme, pa naj bodo lastniki ribolova ali pa aktivni ribiči-sportniki, predvsem pa ne sme trpeti nobenih tujih vplivov od zunaj.

Govornikova izvajanja so bila od večine zborovalcev navdušeno sprejeta. Po sprejetem absolutoriju za stari odbor so se pričele volitve.

Za predsednika je bil izvoljen ravnatelj Rasto Pustoslemšek, za podpredsednika ing. Dimnik, v odbor pa inž. Tavčar, dr. Rekar, baron Lazarini, Fran Rak, inšpektor Šulgaj, Vičič in Malenšek. Revizorja sta ostala stara. Novoizvoljeni predsednik se je zahvalil za zaupanje in obžaloval, da so letos prisilile razmere zborovalce, da niso mogli izraziti svojega popolnega zaupanja staremu, za ribarstvo zelo zaslužnemu, večletnemu predsedniku.

Kot zelo važno zadevo je smatral novi predsednik nastavitev primerne ribarskega strokovnjaka pri banu in stavil naslednji predlog:

Slovensko ribarsko društvo naj se obrne na bansko upravo s prošnjo, da nastavi za ribarskega izvedenca osebo, ki je za ta posel teoretično in praktično usposobljena. Ker se je v ribarstvu specializiral g. inž. Iv. Jelačin na visoki šoli v Varšavi in praktično na Danskem in ima tudi vse potrebne izpite, je inž. Jelačin edini, ki prihaja za to mesto v poštev. Zato predlaga »Slov. ribarsko društvo« g. inž. Jelačina za ribarskega izvedenca pri kr. banski upravi. »Slovensko ribarsko društvo« se obenem obrni na g. ministra za poljedelstvo in vode s prošnjo, naj pokliče g. inž. Jelačina v odbor za novi ribarski zakon kot delegata »Slov. ribarskega društva«, ker je on edini teoretično in praktično usposobljen strokovnjak v ribarstvu v Dravski banovini.

Nato so govorili še gg. Pečanka, Grilec, Železnik, Kenda, Grilec st. in Rozman ter je predsednik ob eni ponoči zaključil občni zbor.

Rast rib. Na ribarskem kongresu na Dunaju, ki se je vršil septembra l. 1929., so obravnavali tudi vprašanje o rasti rib.

Praksa se drži načela, da ne smejo biti drstnice ni premlade ni premlade. Da se pa natančno ugotovi vpliv starosti drstnic na ike in zarod, so delali v tem pogledu poizkuse in o posledkih teh poizkusov so razpravljali na ribarskem kongresu. Poizkuse so delali s poročnimi postrvmi, starimi 3 do 4 in 7 do 8 let; ugotovili so, da praviloma vpliv starosti mlečnika na zarod ni tako velik kakor vpliv starosti ikrnice. Starejše ikrnice so dajale splošno večje ike in boljši zarod. Zanimiva je tudi ugotovitev, da so se ike starejših ikrnic dalj časa valile; vzrok temu je morda ta, da imajo ike starejših rib tršo lupino. To je bil morda tudi vzrok, da je bilo pri ikrah starejših ikrnic primeroma največ izgub. Splošno so pa dognali, da vpliva starost staršev na velikost iker in njih težo kakor tudi na dolžino zaroda. Nauk iz tega razmišljanja pa je ta: Ne uporabljajte, ko osmukate ribe, ni premladih ni premladih drstnic! Iz »Allg. F.-Ztg.«.

Umetna valitev iker podusti in mren. »A. F. Zeitg.« poroča, da so delali v državnem vališču v Trierju od l. 1922. naprej poizkuse z valitvijo iker belih rib. Leta 1923. in 1924. in 1928. so izvalili n. pr. preko 600.000 podustnih in mreninih iker, ki so jih dobivali iz reke Mozela. V tej reki opazujejo letno dvoje drstnih selitev podusti; prva jaša rib so mladice, ki se drste prvič, druga jaša pa so starejše ribe. Druga jaša sledi prvi po razmaku 14 dni.

Bele ribe osmukajo prav tako kakor salmonide, torej brez vode; vodo primešajo ikram šele, ko so oplojene. Oplojene ike dajo nato v steklenice, kjer ostanejo tako dolgo, da se ukalijo (da se pokažejo oči). Podustne ike se izvale v enajstih do štirinajstih, mrenine pa v desetih do dvanajstih dneh. Ukajene ike dajo nato v kalifornske valilnice; zarod se izleže v treh do štirih dneh. Približno 10 do 12 dni ostane zarod še v valilnikih, nato ga izpuste v reke in potoke. Toplota valilne vode znaša 6 do 8°C. Ko se izleže zarod, je treba ikrne lupine skrbno odstraniti;

v gori omenjenem vališču jih odstranjujejo s tem, da dovajajo v valilnik z gumeno cevjo vodo, ki povzroča, da se voda v valilniku suče; zarod ostane v sredini valilnika, lupine pa odplavlja voda na rob, odkoder jih lahko odstranijo.

Lov po dnu. Nov način ribje lovi po dnu opisuje »Angelsport«, št. 11 iz l. 1929., ki priporoča za ta način lovi sledečo pripravo: Meter in pol od trnka (št. 7) se pritrdi na vrh majhna kocka iz plutovine, tik pod njo pa se priškrne na vrhico majhna šibra. Na trnek denemo čimveč črvičkov; nato gnetemo iz ilovice, v katero denemo precej črvičkov, okrog plute kroglo; v to kroglo pritismo tudi trnek s črvički in spustimo vse skupaj na dno vode. V vodi se začneja ilovica topiti, črvički lezejo iz nje in privabijo ribe. Ena izmed njih si izbere seveda tudi črvičke, pod katerimi se skriva trnek.

Kako poslujejo švicarska oblastva v stvarih ribarskih prestopkov? »Schweiz. Fisch.-Ztg.« poroča o sledečih obsodbah:

F. B. je 8. julija 1928 odvajal postrvji potok na svoj travnik, ne da bi bil o tem kaj obvestil ribarskega upravičenca. Kazen 200 švic. frankov.

E. H. je spustil 10. januarja 1929 v postrvji potok gnojnico in je radi tega poginilo večje število postrvi. Kazen 50 šv. fr.

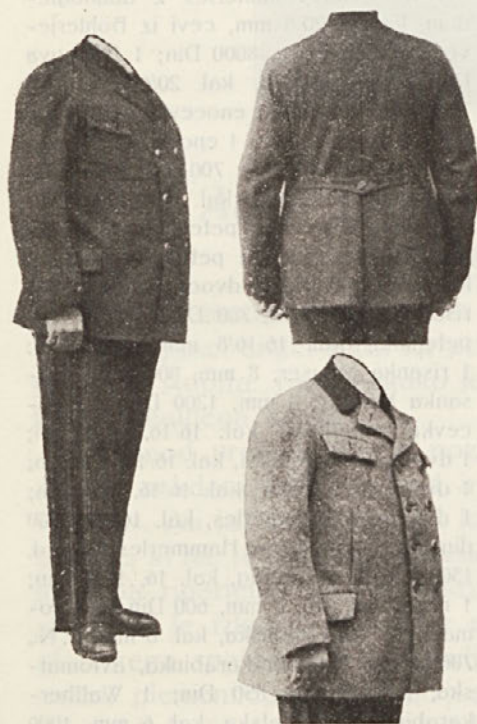
Ch. B. je dne 19. julija 1928 sačil na prepovedani način (najbrž s sakom s premajhnimi okencil). Kazen 400 šv. fr.

Moderna trnkarska umetnost. »Deutsches Fisch. Bl.« poroča o prireditvi, ki se je izvršila 24. novembra 1929 v mestnem parku v Hamburgu. Na tej prireditvi je pokazal znani trnkarski umetnik Piper iz Berlina občinstvu razne načine modernega trnkarjenja. Najprej je predložil ravnanje z dolgo metavnico in pri tej priliki pojasnjeval sportno pripravo. Moderna dolga metavnica naj ne meri več ko 2-80 m in ne imej več ko 4 do 5 obročkov; starejša metoda je uporabljala metavnice, dolge 3-20 m. Nato je razlagal držo in

kretnje gornjega dela telesa in lakta pri metljanju. Metljaje je izvedel počasi, tako da so mogli gledalci slediti njegovim posameznim kretnjam. Nato je prikazal metljaje s kratko metavnico; njena dolžina znašaj 2-15 m, teža pa približno 200 g. Slednjič je še razlagal, kako vodimo vado.

VPRAŠANJA - ODGOVORI

Več članom, ki so vprašali, kakšen je predpisani enotni kroj S. L. D., prinašamo za odgovor slike, po katerih more vsak izvežban krojač napraviti ta kroj. Opozarjamo tudi na članek v »Lov-

cu« 1928, str. 235-236, in dostavljamo, da se dobi blago za kroj, ki ga je založila Lovska zadruga, v manufakturni trgovini Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva ulica.

G. I. K. v L.: Brehm, ki je spisal znano delo Življenje živali (Das Tierleben), ni bil evangelijski župnik. To je bil njegov oče Kristijan Ludvik Brehm,

ki se je mnogo pečal s pličeslovjem. Prirodopiscu Brehmu je bilo ime Alfred Edmund; rojen je bil dne 2. februarja 1829. Lani so slavili 100 letnico njegovega rojstva. Ako se hočete o njegovem delu in življenju na kratko poučiti, Vam priporočamo knjižico Brehms Leben, ki jo je napisal C. W. Neumann in je izšla v Berlinu (Brehm-Verlag).

G. F. L. v M.: Obstreljene divjačine nimate pravice zasledovati v sosedovo lovišče z namenom, da bi si jo prisvojili, če nimate s sosedom o tem sklenjenega posebnega dogovora. Lovsko pravilno in pošteno je, da soseda obvestite o zastreljenem komadu.

G. M. R. v P.: Novi lovski zakon bo menda kmalu izšel. Podrobnosti nam niso znane, zdi se nam pa, da se bližamo obveznemu članstvu. Glede oddaje lovišč v zakup ostane pri nas menda pri starem, kjer pa sedaj ni bilo zakupnega sistema, bo — kakor čujemo — občinam dano na prosto voljo, da oddajo lovišče v zakup ali ne.

G. F. P. v Š. L.: Tista rastlina, ki »privabi« mačke, se imenuje zdravilna špajka ali baldrijan (valeriana officinalis). Res je, da mačko laže ujameste v dihurico, če natreseste vanjo baldrijana ali jo znotraj poskropite z baldrijanovim oljem, toda najbolj zanesljivo zdravilo za take muce, ki uhajajo z doma na »izprehod« v lovišče, je vendar dobro pomerjeni strel.

MALI OGLASI

Razglas. Ker poteče zakupna doba niže navedenih občinskih lovišč, se bodo ista oddajala v zakup na javni dražbi za nadaljnjih šest let, in sicer za dobo od 1. junija 1930 do 31. maja 1936 po sledečem redu:

1. Za občine: Rigonce, Vel. Obrež, Sela, Kapele, Bojsno in Bizeljsko dne 23. aprila 1930 pri sreskem načelstvu.

2. Za občine: Loče, Mihalovec, Mostec, Zakot in Brežice dne 24. aprila 1930 pri sreskem načelstvu.

3. Za občine: Pišece, Sromlje, Globoko, Artiče in Videm dne 25. aprila 1930 pri sreskem načelstvu.

4. Za občine: Sevnica, Zabukovje, Blanca, Planina in Golobinjek dne 28. aprila 1930 v občinski pisarni v Sevnici.

5. Za občine: Rajhenburg, Armeško, Stolovnik, Raztez, Gorica, Anžo, Senovo, Mrčna sela in Veliki kamen dne 29. aprila 1930 v občinski pisarni v Rajhenburgu.

Dražbeni pogoji so na vpogled med uradnimi urami na sreskem načelstvu. Dražba se prične vsakokrat ob 9 dop. Sresko načelstvo v Brežicah.

Razglas. Lov občine Gorenji Logatec se odda v zakup v četrtek, dne 10. aprila 1930 ob 9 dopoldne pri sreskem načelstvu v Logatcu za dobo od 1. maja 1930 do 1. aprila 1937. — Ostali dražbeni pogoji so na razpolago pri navedenem uradu.

Pristen tirolski loden za lovske in športne obleke priporoča tvrdka Anton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25. Islošam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno in drugo manu-fakturno blago po nizkih cenah.

Vsa zdravila za pse z natančnimi navodili dobite v lekarni na Vrhniki. Edina zaloga vitakalka, vitamini, apnenec in fosfor vsebujočega preparata, ki je potreben za krepko in zdravo živalsko telo. Ohrani pse pred pasjo boleznijo in jim da substance in močnih kosti. — Valutin-kapsule zoper gliste in druge črevesne parasite. Pri naročilu je navesti pasmo in starost psa! — Sineps: idealno sredstvo zoper bolhe in uši. — Na vsa vprašanja odgovarja brezplačno lekarnar Mr. Stan-ko Hočevnar, Vrhnika.

Spomladanske obleke, površnike, lovske plašče, pelerine in vsa druga oblačila nudi v največji izbiri po jako ugodnih cenah tvrdka I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Žive podleske (leskove miške), najrajši z gnezdov vred, kupi prirodo-pisec. Ponudbe na uredništvo »Lovca«.

Lovske patrone z Rottweilskim brezdimnim smodnikom basane, ima v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9.

Prevzema v komisijsko prodajo rabljeno orožje in posreduje najboljšo prodajo. Priporoča svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav, pasti za divjačino ter vse potrebščine za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Pri-znana najboljše montiranje daljnogledov na puške. Popravila ribarskega orodja po najnižjih cenah. Zastopstvo ene najbolj-ših tvornic: Gebrüder Merkel, Suhl. Ceniki te tvrdke so na razpolago.

V komisijski prodaji so sledeče puške:

1 trocevka Hammerles z daljnogle-dom, kal. 20/20/8 mm, cevi iz Böhlerje-vega antinit-jekla, 8000 Din; 1 Bočkova Hammerles-risanka, kal. 20/6.5 mm — 7000 Din; 1 risanka enocevka petelinka, kal. 11 mm, 600 Din; 1 enocevka risanka (Peterlongo), kal. 6.5, 700 Din; 1 risanka enocevka petelinka, kal. 9.3, 1200 Din; 1 risanka dvocevka petelinka, kal. 12/6, 500 Din; 1 dvocevka petelinka risanka, kal. 16/8, 950 Din; 1 dvocevka petelinka risanka, kal. 16/12, 700 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16/16/8 mm, 1800 Din; 1 risanka Mauser, 8 mm, 800 Din; 1 ri-sanka Mauser, 8 mm, 1200 Din; 1 dvo-cevka petelinka, kal. 16/16, 950 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16/16, 600 Din; 1 dvocevka petelin., kal. 16/16, 1150 Din; 1 dvocevka Hammerles, kal. 16/16, 1500 dinarjev; 1 dvocevka Hammerles Bayard, 1300 Din; 1 Browning, kal. 16, 1500 Din; 1 repetirka, kal. 8 mm, 600 Din; 1 avto-matična Flobert-puška, kal. 6 mm, F.N., 700 Din; 1 Walther-karabinka, avtomat-ska, kal. 6 mm, 850 Din; 1 Walther-karabinka, avtomatska, kal. 6 mm, 1000 dinarjev.

Čistokrvni bavarski barvarji, osem tednov stari, se oddajo. Franc Galle, Bistra, pošta Borov-nica.

Nemški kratkodlak, štiri leta star, izvrstnega pokolenja, naprodaj. Natanč-nejša pojasnila daje Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

† *Adolf Kappus pl. Pichlstain.*

(Fran Rojina.)

Dne 17. marca ob 10 zvečer je zaplaval nad Kappusovo hišo v Kamni gorici angel smrti ter pozval s seboj njenega gospodarja, gospoda Adolfa. Tako nekako je bila naznanjena smrt tega velikega, idealnega lovca.

Gospod urednik me je pozval, naj napišem rajniku — kot njegov nekdanji bližnji sosed in lovski tovariš — posmrtnico v »Lovca«. Ali jaz mu nisem bil lovski tovariš, temveč le hvaležen učenec, ki me je kot mlado lovsko ničlo uvajal v teorijo in prakso lova pa ribarjenja ter mi odkrival tajnosti prirode, kakor more storiti to le izkušen in moder pedagog. Iz srčne hvaležnosti in globokega spoštovanja proslavljam spomin na tega plemenitega moža, plemenitega ne le po listini, s katero je poplemil cesar Leopold I. že njegovega pradedo, temveč tudi po njegovem čuvstvanju.

Ob njegovi smrti smo brali v »lutru«, da segajo viri in zapiski Kappusovega rodovnika nazaj noter tja do leta 1326., da je bila pokojnikova prastara teta mati Žige Zoisa, nadalje, da se je rodil umrl Adolf na sveti večer leta 1853. v Kamni gorici na Gorenjskem, da je posečal realko in nato gozdarsko šolo v Idriji, prekinil pa po smrti svojih dveh bratov študije, da je mogel biti

svojemu očetu v pomoč na obsežni ekonomiji, katero je pozneje sam vzorno vodil celih petdeset let. Skrbna in nadvse častita življenjska družica mu je bila Franja Jalenova iz Kroke, hči sestre zadnjega Visočana Khalana. Po načinu svojega življenja je izkušal vzgojiti tudi vse svoje otroke v ljubezni do prirode. Milica, ki je bila učiteljica, in Jean, dirigent Jadranske banke v Kranju, sta umrla v najlepših letih. Starejši sin Vlado, upokojeni železniški uradnik, se je posvetil publicistiki, Franica je poštna uradnica, Tonček pa srezki poglavar v Skoplju. Veliko, vprav špartansko ljubezen pokojnikovo do domovine pričuje posebno zgovorno naslednja prigoda. Ko je prišel sin Vladimir leta 1919. na koroško fronto, je tam že našel svojega mlajšega brata Toneta. »O, ti tudi tukaj?« je bil bratski nagovor. »Da,« je odvrnil Tone, »oče me je poslal semkaj in mi dejal: Ali ne veš, kje so drugi?«

Iz zgoraj omenjenega lista posnamem še, da je Kappus v domači vasi županoval okrog trideset let, kar dokazuje dovolj, kako veliko zaupanje je užival tudi med svojimi ožjimi rojaki. Bil je ustanovni član gasilskega društva, dalj časa predsednik krajnega in član okrajnega šolskega sveta, čestnega odbora i. t. d. Politično življenje je motril s strani ter tudi ponovno odklonil kandidaturu za deželnega in državnega poslanca.

Vse življenje je žrtvoval mnogo časa samoizobrazbi; najljubše mu je bilo prirodoznanstvo. Študiral je botaniko in zoologijo ne samo teoretično, temveč tudi praktično. Posebno je odgovarjala njegovemu plemenitemu značaju velika ljubezen do cvetlic, katere je večinoma poznal imenoma kakor malokateri učenjak. Že od nekdaj je dopisoval z mnogimi botaniki, a enako rad se je družil s hroščarji, za katere je neumorno zbiral. Nad vse prijetno je znal pripovedovati in na stara leta obujati spomine, kako sta s prirodoslovcem Mikličem v bližini Kamne gorice odkrila redkega hrošča, ki je dobil po Kappusovem spremljevalcu ime »Oriotus Miklici«. Prav tako sta s kusosom ljubljanskega muzeja Müllnerjem odkrila novega jamskega pajka. Müllnerjeva želja je bila, da bi se ta pajek imenoval po Kappusu, kar pa je ta odklonil in tako se danes izredni pajek diči z naslovom »Müllnéra«.

Nikakor ne smem izpustiti iz Kappusovega življenjepisa tudi dejstva, da sta mu bila pesnik Baumbach in sloviti planinski pisatelj dr. Kugy v mladih letih dobra znanca. O lovstvu in svojih doživljajih v zelenem kraljestvu je Kappus precej pisal in posebno mnogo sta si dopisovala z Valentinitsem, ki pokojnika omenja ob več prilikah.

Prav tako kakor prirodoslovci, so mu bili od nekdaj dragi literati. Večkrat je pripovedoval, kako se je shajal s Šmonco

(Jenkom), dobro je poznal in visoko cenil Erjavca. Iskren prijatelj mu je bil Fran Levec, ki je bil vsako leto po večkrat gost v Kamni gorici. Takisto je rad zahajal pod gostoljubno Kappusovo streho pokojnikov ribiški tovariš profesor Franke, s katerim sta glede ribogojstva dognala marsikaj novega. A tudi vsa zadnja leta so slovenski možje peresa bili večkrat Kappusovi gostje.

Neverjetno bister spomin in mladeniška delavnost sta pokojnika odlikovala do zadnjih dni. Bil je živa zgodovina, saj je ni bilo stvari, ki bi jo bil pozabil. Nad vse zanimiv in dragocen je njegov dnevnik, ki ga je pisal nad petdeset let. Ni je važne dogodivščine, ki bi ne bila tu zabeležena. Skoz petdeset let ima redno zabeležene tudi vse vremenske izpremembe, padavine in prirodne pojave. Še na dan pred smrtjo, ko se je že poslavljaj od svojih dragih, je prosil soprogo, naj pogleda na barometer, ter si je poleg drugega zabeležil tudi njegovo stanje.

Kot prirodoslovec, lovski strokovnjak in posebno tudi kot poverjenik deželnega muzeja za ohranjanje starin in spomenikov je imel rajnik nešteto zvez. Posebno srečen je bil, kadar je posestil Kamno gorico dvorni avtomobil. Pred svojo starinsko hišo je navdušen pozdravljaj člane dvora, ki so ga vsi poznali in cenili. Vedno je z upravičenim ponosom pripovedoval, kako se je ob takem posetu razgovarjal s kraljem in kraljico in ju spremljal po vasi. Posebno v zadnjih letih so ga skoraj vsakega lepega poletnega dne obiskali tudi razni diplomati, ki so letovali na Bledu. Zanje je bil najvernejši tolmač vseh prirodoznanstvenih in ljudsko-umetniških zadev, še posebno rad pa jim je razlagal zgodovino svoje domače vasi, ki je izmed najstarejših na Gorenjskem.

Mislil sem, da se bom pri sestavi te posmrtnice na »Jutro« Kappusov nekrolog samo nekoliko opiral, ali nepodpisani avtor je navedel o rajniku take značilne podatke, da nisem mogel nobenega prezreti, kakor moram tudi doslovno navesti nekoliko karakteristike, ki jo je podal Vladimir Levstik v svojem članku »Dva obiska pri Adolfu pl. Kappusu« (»Jutro« št. 67), zakaj vsaka izprememba besedila bi bila samo v kvar sijajnemu slogu in vernosti slike: »...Z njimi vsemi, kar jih je v njegovem življenju kdaj prebivalo in gospodstvovalo tod okoli, je bil lovil, govoril in doživljaj tiste sijajne lovske prigode, ki jih ni umel nihče tako pripovedovati kakor on. A bile so več od navadnih lovskih istorij; bile so doživljaji starega gentlemana s prirojeno in pridobljeno družabno kulturo, ki je umel opazovati, tehtati, presojati in osvetljevati po svoje. Časih mi je bilo, kakor da nekdo čita poglavje iz zanimivih, izvrstno pisanih memoarjev — tako dozorele in prečiščene so bile zgodbe starega gospoda. Videti je bilo, da knjige

niso zaman njegove drage prijateljice ... A njegova velika ljubezen je bila priroda. Zdelo se ti je, da mu poteka pol življenja — in več! — v ponižnem žitju trav, cvetlic, ptičev in živali, na katere je spotoma vsak trenutek pazil, o katerih je časih kar zamaknjeno govoril. To je bilo več od navadnega prirodoslovnega zanimanja; več od bistre inteligence izkušenega ribiča in lovca; bila je globoka navezanost duše, ki je sredi naše puste, iztreznjene dobe verno pila iz studencev romantike.»

Tak je bil torej vedno mladi starosta gorenjskih lovcev in ribičev. Umrl je samo telesno, njegov duh živi naprej v potomcih, spomin nanj pa med slovenskimi lovci kakor spomin na velikega moža, vodnika in prvaka plemenitega lovstva.

Miroslav Hanzlovsky:

Med veledivjadjó v Kókrški dolini.

(Konec.)

VI.

Za svetovne vojne me je zanesla usoda v Admont na Zgor-njem Štajerskem, kjer sem imel priliko, da se nekoliko seznanim tudi z jelenjadjó. Kolikor mi je dopuščal čas, sem lazil po samo-stanskih gozdovih in po lovišču barona Haasa ter zalezoval in opazoval jelenjad. To je bilo edino razvedrilo v tistih žalostnih časih. Ko sem pa odhajal na italijansko bojišče, sem se poslovil od jelenjadi nekam tužno, ker sem domneval, da mi Diana ne bo več naklonila lovišča, v katerem bi se nahajala tudi ta plemenita divjačina. No, po čudnem naključju živim sedaj vendarle med jelenjadjó in sem zadovoljen, da je tako.

V kokrških revirjih se nahaja gorski tip jelenjadi ali tako zvani prajelen. Ta jelenji tip se razlikuje od nižinskega jelena po krajšem telesu, visokih tekalih in splošno vitkejši zunanosti. Za odlično število te plemenite divjačine se moramo zahvaliti nekdanjemu lastniku tega posestva g. Fuxu, ki je naselil pod Štoržičem pred nekako 30 leti enega jelena in tri košute alpskega izvora. In iz te nekdanje male rodbine je nastal tekom let današnji dokaj številni stalež jelenjadi. V celoti se ceni, da se nahaja poleg 30 lovnih še okroglo 50 nelovnih jelenov ter okroglo 130 do 150 košut, ki so si izvolili za svoja nahodišča mirne gozdne predele, zlasti pod Štoržičem, v Zabukovcu, na Podnih in na Robcih. Kakor drugod, tako dela jelenjad tudi v tukajšnjih nasadih in do 40 let starih gozdnih sestojinah ogromno škodo z

objedanjem, oglodavanjem in lupljenjem smrekovih debel. Ako se postavimo na gozdarsko stališče, bi najrajši poslali vso jelenjad h kakemu večjemu zobozdravniku, da bi populil vse lopastaste sekavce; ako se pa postavimo na lovsko stališče, moramo biti lepo tiho, gojiti naprej ter se ne prenageliti v sodbi. Kljub precej visokemu staležu jelenjadi obojega spola je vse lovsko urejeno in normalno. Razen posameznih primerov metljivosti ni bilo opaziti nobene opasnejše bolezni. Od drugih škodljivcev in sovražnikov jelenjadi je omeniti še samo jelenjega nosnega obada, čigar ličinke delajo jelenjadi dokaj neprilik.

Rogovje teh jelenov je krepko razvito in lepo izloženo, toda po večini gladko in jako malo koralasto. Kot posebnost se je opazovalo, da so konice parožkov nekaterih — najbrž bolnih — jelenov trhle in drobljive. To se ni opazovalo samo na rogovju ustreljenih jelenov, marveč tudi na odvrženem rogovju.

Jelenjad krmijo v številnih stogih preko vse zime in računa se, da pokrmijo v tej dobi najmanj 40 do 50 q dobrega gorskega sena. Za letošnjo zimo je poskrbljeno tudi za zadostno količino divjega kostanja. Za prihodnjo zimo pa nameravajo pripraviti poleg sena še tudi oves v snopih. Številni solniki so vedno založeni in obiskovani.

V gorovju so prehodi letnih časov jako čudni. Iz dolgo trajajoče zime naenkrat nastane kratka pomlad, ki preide takoj v samo nekaj mesecev trajajoče poletje. Tudi jesen je kratka. Lahen prehod iz jesenskega vremena v zimsko je v gorovju skoraj neznan. Iz najlepšega solnčnega jesenskega dneva stopiš nenadoma v zimske neprilike. To okoliščino pa pozna tudi jelen in hiti, da izrabi še v lepem jesenskem času priliko za svoje ljubezensko rajanje. V tem času se nahaja jelen na višku svoje telesne moči; zato ni čuda, da se jame tudi pri njem oglašati spolni nagon.

Jelen samotar pozabi v tem času na vso prirojeno opreznost, samotarstvo in preudarnost ter jame z mogočnim, daleč naokrog se razlegajočim trobljenjem naznanjati svojim ljubicam košutam, da je čil in zdrav in da je njegovo srce polno goreče ljubezni. In ko se mu zredi še njegov že itak debeli vrat, se prične rukajoč približevati košutam. Z rogovilasto, k tlom povešeno glavo stopa stari vitez samozavestno in zmagovalno za mamljivo sledjo majhnega tropa košut. Za ljubezensko hajdukovanje so mu najbolj všeč pozne popoldanske, nočne in zgodnje jutranje ure. Sicer pa ni nič nenavadnega, ako naletiš zlasti na odbite tekmece tudi preko ostalega dneva. Ako namreč naleti jelen pri tropu košut na tekmece, ga napodi kot nezrelega fantiča, zlasti če je tekmece

slabejši jelen. Ako se pa nahaja pri tropu starejši jelen ali se oglasi v bližini, ga pozdravi gospodar z gromečim rukanjem in ga pokliče na viteški boj. Borba med enakovrednimi jeleni je ljuta in strastna.

Hropeč in ljuto s tekali ob tla udarjajoč, da leti prst in kamenje daleč naokrog, se spoprimeča tekmeča z rogovjem in skušata drug drugega zadeti v kak občutljivejši del telesa. Borba traja toliko časa, dokler ne omaga eden izmed borcev. Pripetili so se pa tudi že primeri, da sta se jelena zamotala z rogovjem tako, da nista mogla narazen, ali pa da je eden izmed tekmecev ostal mrtev na kraju viteške borbe. Seveda, brez večjih ali manjših prask ter puščanja barve ne mine skoraj nobena borba. Prilike medsebojnega borjenja za nadvlado pa seveda izrabljajo mladi, nadebudni jelenčki, ki vztrajno obkrožajo trop košut, da izrabijo priliko in nagloma zadoste svojemu naravnemu nagonu. Pod oblastjo hudega »paše« stoječe košute se ne branijo ljubezni mladcev in jim je nemara še prav, da se ljubosumnež pretepa. Seveda jelenčki morajo biti oprezni, sicer bi bili tepeni, ako bi strogi trinog videl, kaj počenjajo. In tepen biti boli!

Jelenska plemenitev traja — kakor je pač vreme ugodno — 14 dni do tri tedne. Ako je pa slabo vreme prekinilo pojanje, se ob lepšem vremenu nadaljuje pozneje. Vendar je ta poznejša plemenitev manj ljuta in se skoraj ne opazi.

V naslednjem podajam cenjenim lovcem nekaj podatkov o poteku lanskega rukanja jelenov v lovišču družbe »Jezersko« v Kokri.

Kot prvi se je seveda oglasil »stari ata«, močan šestnajsterak pod Storžičem. Oglašati se je pričel že 5. septembra in njegov glas je bil značilen — namreč močan, gromovit in nizek bas, ki se je razlegal daleč naokrog. Osmega septembra se je začel že premikati in iskati tekmeča in že naslednje dni je premagal v ljutih borbah dva štirinajsteraka in enega deseteraka ter jih nagnal na druga pojališča. V njegovi bližini se je opazalo le še nekaj slabičev — šesterakov in osmerakov. S temi slabiči bojevati in si pri njih mazati svoje rogovje, si je pa štel gotovo pod svojo čast. Tako je ostal šestnajsterak neomejen gospodar na pojališču poleg tropa štirih do šestih košut.

Dne 12. septembra so se jeli ob rahlem pršenju in jugozapadnemu vetru oglašati jeleni tudi drugod, in sicer v Štengicah eden, v Podnih eden in v Zabukovcu dva. Naslednji dan je deževalo močno in je imel samo šestnajsterak pod Storžičem korajžo oglašati se kljub deževnemu vremenu. Dne 15. septembra je pa gotovo tudi temu tako vnetemu basistu zmanjkalo sape, ker mu

je presedalo trajno deževno vreme ob mrzlem severovzhodnem vetru. Mrzlo in deževno vreme je držalo še naslednja dva dneva in jeleni so bili docela tihi. Dne 18. septembra sicer ni deževalo, vendar je bilo nebo zastrto z debelimi oblaki in mrzel severni veter je vel po dolinah. To je osrčilo jelene, da so pričeli že v zgodnjih popoldanskih urah z orgljanjem. Pod Storžičem sta se oglasila poleg staroste še dva druga močna jelena, toda v spoštljivi oddaljenosti. Oglasil se je tudi štirinajsterak v Štengicah in še dva močna jelena v Podnih. Naslednje jutro je bilo jasno in pri pihljanju severovzhodnega vetriča je nastal na pojališčih cel koncert. Oglašalo se je 9 jelenov. Opažalo se je, da jeleni še niso pristopili k tropom košut, ampak so jih le še iskali. Višek rukanja je bil dne 21. septembra. Ta dan se je oglašalo v jutranjih in poznih popoldanskih urah 12 jelenov, ki so se že pridružili košutam. Rukali so po večini samo gospodujoči jeleni, le redkoma se je oglasil kje kak pogumnejši stranski jelen. Vztrajno za jeleni in tropi košut lazeči lovci so dognali, da se nahajajo poleg gospodujočih jelenov na vsakem pojališču še po dva do trije stranski jeleni.

Tudi 22. septembra so se jeleni krasno oglašali. Ta dan je padel v jutranjih urah prvi jelen, ki ga je ustrelil gospod A. P. v Zabukovcu. Jelen, lih štirinajsterak, je tehtal 162 kg.

Dne 23. septembra je nastalo zopet slabo in deževno vreme, ki je trajalo skoraj brez presledkov do 28. septembra. Menjajoči se severni in južni vetrovi so pa še tembolj poslabšali celotni položaj. V tem času so jeleni le slabo rukali in so samo deloma stikali za košutami, ki so se že umaknile s pojališč vsled slabega vremena.

Dne 29. septembra se je sicer zjasnilo, vendar se niso oglašali jeleni, ker je zavel topel jugozapadni veter. Naslednji dan pa je rukalo v celoti na vseh pojališčih kar 14 močnih jelenov. Ta dan se je nalezelo na jelene skoraj vsepovsod. Gotovo so čutili jeleni slabo vreme, ki je nastopilo že naslednji dan s silno nevihto. Naslednje dneve, to je od 21. septembra do 4. oktobra, pa so se jeleni kljub lepemu vremenu oglašali vedno slabše in še to pot so imeli glavno besedo le slabejši jelenčki, kajti stara gospoda se je izmučena in onemogla odstranila s pojališč in prepustila besedo mladini. Od 10. oktobra naprej pa je zavladala v loviščih zopet normalna tišina. — Dne 16. oktobra se je sicer jel oglašati neki mladeček v Tržiškem jarku s svojim visokim bari-tonom, ker je nalezel nemara še na kako pozno se razevelo rožo ali pa na kako starejšo pozabljenko, ki mu ni dala miru, da je fantič že zaradi ljubega miru nekolikokrat zavriskal.

J. A.:

Lov na ruševca ali škarjevca.

Dogodbe starega petelinarja.

V prelepem gorskem kraju, tam v Julijskih Alpah, sem se pred desetletji temeljito seznanil z lovom na velikega in malega petelina — ruševca ali škarjevca. Imel sem pa tudi izvrstnega učitelja — lovca Petra, kateri gotovo ne lazi več za zverjadjo, če je sploh še živ, ako se je pa že preselil v onostransko kraljestvo, mu je odkazal sv. Hubert gotovo najčastnejše mesto v svojem neskončnem revirju.

Peter je bil res pravi lovec, pošten, zvest in neugnani. Poznal ni prav nobene, še tako majhne »lovske latinščine«, kar je prav redka lastnost, posebno pri lovcih-paznikih. Petelinji lov je poznal do najmanjših podrobnosti. Oponašal je oba petelina in pote tako mojstrsko, da bi bil najboljši petelinar napravil skok, če bi bil Peter, v njegovi bližini skrit, zaklepal in zabrusil. Ruševcu je tudi tako zapihal, da ga je privabil iz neverjetne daljave pred puškino cev.

Ko sem šel pred mnogimi leti neko pomlad prvič s Petrom na petelina, je spotoma oponašal zdaj velikega, zdaj malega petelina in mi razlagal, kako se naskakuje prvi in kdaj ter kako se zapiha drugemu.

Pravil mi je tudi, da ga je poučil za lov na ruševca v njegovi mladosti neki brusar — Rezijan.

(V nekdanji Avstriji so hodili Rezijani — pred kakimi 300 leti zatekli Rusini-begunci, ki so se bili naselili tam na severu itali-

janskega ozemlja v Južnih apn. Alpah — s trebuhom za kruhom, popravljali okna ter brusili nože in vsakovrstno ostrino.)

Tak Rezijan je nekoč nočil na Petrovem domu ravno ob onem času, ko je ruševce najbolj pihal in grulil. Ker je Rezija obdana z visokimi planinami, je ruševce tudi tam doma. Kakor vsi planšarji, tako so tudi Rezijani zalezovali razno divjačino in hodili tudi na ruševce. Po večerji sta si tedaj Peter in Rezijan pripovedovala razne lovske dogodke in tako je Rezijan zvedel, da Peter ne pozna lova na ruševca, dasi jih je bilo tedaj na planinah precej. Rezijan mu je pripovedoval, kako lep in zanimiv lov je to, in ga tako navdušil, da sta kmalu po polnoči odrinila na planino. Tam je res takoj tisto jutro Rezijan pripihal krasnega ruševca, ki ga je Peter pogodil. Od tistega dne je postal Peter strasten petelinar. Opazoval je to žival več let ter temeljito proučil njeno življenje in ponašanje zlasti med pomladanskim petjem. Pripihal je ruševca, če le ni bil preplašen ali, kakor se je izražal — zapihan —, t. j. da bi se mu bil kak nevešč lovec oglasil in bi ga bil petelin opazil. Tak ruševce postane zelo oprezen in precej časa je treba, da pozabi na tak dogodek in pride zopet na pih.

Vse dolgoletne praktične preizkušnje o lovu na ruševce mi je Peter raztolmačil in vzbudil tudi v meni strast prav do tega lepega in zanimivega sporta. Priučil sem se tega lova dodobra in doživel vsakovrstne dogodljaje pri njem.

Ruševce ali škarjevec prileli navadno šele zjutraj v onem polmraku, ko se zbor ptic pevk že veselo razlega in se že tudi kukavica oglašča, na kraj, katerega si je zbral za petje in gruljenje. Včasih — zlasti v početku, ko še tak kraj išče in izbira — se močno preletava in tudi prav daleč prestavi, ne da bi ga bilo kaj preplašilo, kliče na korajžo: »čvššš! čvššš!«, kakor bojaželjni pobič na vasi — »avfbiksa«. Navadno precej dolgo piha, preden začne gruliti. Star ruševce ne dá mlajšim peti. Zato pride tak petelin na pih, če se mu oglasi lovec, za kakim grmom ali pečino skrit — pa tudi prav mirno prosto stoječ. Zapihati se mu mora pa takoj, brez presledkov. Ruševčevemu »čvššš« mora slediti tudi že lovčev »čvššš«, tako da sliši petelin lovčev pih le kot nekak odmev. To ga razburi tako, da se navadno takoj vzdigne in vpade v lovčevi bližini.

Preudariti je pa tudi treba po petelinovem pihanju, če je ta še daleč ali že blizu, in mu tudi temu primerno močnejše ali slabše zapihati. Ruševčevo gruljenje se sliši v čistem gorskem zraku sila daleč — s planine na planino — pihanje pa kvečjemu 1000 korakov zračne črte. Gruljenje se pa čuje včasih od daleč bolje kakor v neposredni bližini. Če mu prav zapiháš, ti pride po fleh

— navadno našopirjen, nalik puranu — pred puškino cev. Glavno pri tem veselem lovu je pa to, da si miren kot kip. Ruševac v jutranjem polmraku ne razloči dobro človeka, če je popolnoma miren. Pripetilo se mi je že, da se mi je zaletel v hrbet, ko sem mu za grmom sedeč zapihal.

Lovci-pazniki postavljajo navadno svojim gostom majhne kobile iz smrečja ali borovja, tako zvane zaslone. To je pa le tam priporočljivo, kjer ni nobenega grmiča ali drugega kritja, kamor se človek lahko stisne. Tak zaslon lovca le ovira pri kretanju. Tudi mora ta naprava biti prej urejena, preden si prične ruševac iskati prostor, kamor bo hodil grulit, drugače ga to le prepodi in napravi še bolj opreznega.

V alpskih deželah poje ruševac le v planinah 1200 m nad morjem in više, kakor se pač sneg pomika in se prekopnje kažejo više in više.

Najbolj mu prija za petje čas proti sredini majnika, ko v gorskih krajih, kamor še sadno drevje sega, cvele češnje, navadno necepljene drobnice.

Ko pride, sede najrajši na kak zaostali snežni zameč, ki so ga solnčni žarki še pustili.

Priporočljivo je, da se lovec ruševcu ne odzove takoj po prvem pihu, ampak šele po drugem ali tretjem. Medtem ima časa dovolj, da preudari in razsodi prej omenjeno. Preden mu pa zapiháš, moraš biti popolnoma pripravljen za strel.

Marsikak tak nauk sem dobil od Petra in se ravnal po njem ter se neštetokrat prepričal, da je bil dober in pridobljen iz mnogihkušenj.

Omenjeno jutro med potjo, ko sem stopal za Petrom, se je širil od njega nečuven smrad. Gotovo bi ga bil napačno tolmačil, če bi bil slišal kak glas — pa nič — le smrdelo je venomer.

Ko prideva pod planino ter obstaneva pod veliko pečino, da se malo oddahneva — ker je bilo še zelo zarana — se mi kmalu pojasni zadeva. Peter odpre svojo lovsko torbo in mi ponudi — »če se vam ne fržmaga« — kos domačega sira, ki ga na Gorenjskem izdelujejo in v siratki — nalik kislemu zelju — »pacajo«. Sedaj mi je bil pojasnjen oni smrad. Ker sem vedel, da tudi oni znani in slavni olomuški sirčki — »kvargeljni« — človeku le toliko časa neprijetno diše, dokler jih ne je, sem odrezal kos sira — bil je imeniten — in smrad je takoj izginil.

Tisto jutro sva šla zastoj na planino. Bilo je še vse v snegu — ruševac se še ni prav nič oglašal.

Tam v prvi polovici maja je pa že pihal in grulil vrh planine lep škarjevec. Ker se ga še nisem upal pripihati, sem ga zato

skušal izpodlesti, kar se mi je posrečilo šele v tretje, ko sem šel nanj. Bil je močen starec, ki je imel vsled pretepanja ves oguljen vrat, tako da ni bil sposoben za nagačenje.

Leto pozneje sem imel vsled dobre Petrove šole že večjo prakso. Na planini sva se s Petrom razšla. Pokazal mi je še prostor, kjer naj približno ostanem, sam pa je krenil na drug kraj oprezovati. Sneg, ki je kak dan prej nanovo malo zapadel, je v jasni noči pomrznil in pod nogami hrustal, da ni bilo misliti na kako zalezovanje, ne da bi petelin slišal. Ker ni bilo na odkazanem mi prostoru prav nobenega kritja, steptam sneg pod nogami, da ne bi hrustal, če bi se malo prestopil, pripravim puško, pa že zaslišim dobrih 500 korakov nad seboj, da je ruševce zapihal. Moj prvi nastop po Petrovi šoli: zapiham! Naslednji ruševčev pih se mi je zdel že bližji. Zopet se mu oglasim ter dobro čujem, da je preletel, zapihal, malo zagrulil ter zopet zapihal. Ko se mu sedaj bolj tiho oglasim, ga tudi že zagledam, kako je drsal našopirjen naravnost v smeri proti meni. Preletel je na še tišji moj pih — še dvakrat ter obstal na kakih dvajset korakov pred puškino cevjo, ki je že ves čas nanj merila. Po strelu se je dvignil, zopet padel in na kakih 50 korakov mrtev obležal. Nagatil mi ga je naš nestor g. Schulz, ki mi je pozneje pravil, da tako velikih in lepih ruševcev, kakor jih dobiva iz onih Julijskih Alp, ni še od nikoder dobil.

Neko drugo pomlad je Peter zaslišal starega ruševca, ki si je bil osvojil svoj vrh planine, korajžno pihal in grulil, da se je čulo v devedo vas.

Ker se mi je tisto leto že davno umrli prijatelj Tine iz Šk. L. priporočil za enega ruševca, sem bil vesel, da ga lahko prepustim njemu, ki je bil strasten lovec-petelinar, a do ruševca še ni prišel. Pripeljal se je o binkošti pozno zvečer v gorsko vas. Dvomil sem, da bo z lovom kaj prida, ker je bilo zelo slabo vreme. Podnevi je med dežjem naletaval sneg, na planini je pa pošteno medlo. Ker se je bil prijatelj Tine odločil, da gre na vsak način na planino, ga spremim do Petra, ki je takoj vstal in bil pripravljen, da pelje gospoda na planino. Šla sta, jaz pa domov v toplo posteljo. Zjutraj me prebudi klic, odprem in v sobo stopi prijatelj Tine s krasnim ruševcem, ki je imel v repu na vsaki strani po pet krivcev. Ves srečen mi pripoveduje, da sta prišla s Petrom na planini v velik metež in sta morala do dne v nekem seniku vedriti. Ko se je zdanilo, je Peter med zasneženim ruševjem takoj našel sled ter ugotovil, da ruševce poje. V tem je res že zapihal. Peter se mu oglasi, ruševce vnovič zapiha in tudi že prileti ter sede pred Tineta, ki je bil za strel

pripravljen in ga takoj pogodil. Pravil mi je, da je takih lovcev-petelinarjev malo, kakor je Peter.

Ves vesel je Tine odrinil proti Ljubljani, kjer mu je umetnik Schulz prepariral tega izrednega ruševca, da je potem na lepi stenski podlogi krasil njegovo lovsko sobo.

Zadnje leto, preden sem odšel iz rajsko lepega planinskega kraja, sva šla s Petrom zopet na ruševce. Dosti zgodaj sva bila na planini. Komaj pa si poiščeva v grmovju kritje, jaz spodaj, Peter pa malo više za menoj, zaslišiva v najini bližini zelo močan trrr trrr snežne jerebice, obenem pa že pod nama zapiha ruševce, takoj za njim še drugi, tretji in še več. Kar sedem se jih je podilo okrog grma, kakih 150 korakov pod nama. Peter se oglaša, toda ruševci se le tepo in pode okoli grma, da je kar perje frčalo po zraku. Medtem se je že toliko zdanilo, da sem jih vseh sedem prav dobro razložil. Ker se nobeden ni zmenil za Petrov klic in se ločil od družbe ter nama približal, stopim izza kritja ter skušam pripognjen izpodlesti pretapače. A takoj me eden opazi ter krikne in, kakor bi trenil, so vsi izginili. Peter mi je pojasnil, da so ti ruševci enake starosti. Takih ne spravi nobeno pihanje iz družbe; tepo se med seboj še huje, če jih dražiš.

Takoj prihodnje jutro — lovska žilica mi ni dala miru — sem lezel zopet na planino. Petru, dasi sem vedel, da gre rad in takoj, nisem hotel dve jutri zapored krajšati spanja. Bil sem dobre četrť ure prej pri onem grmu, kjer so se prejšnje jutro ruševci podili in topli. Komaj pa oblečem suknjič in potisnem naboj v cev, že zapiha nad menoj na snežnem zametu ruševce. Nisem videl še muhe, a ker je bil temni ruševce na svetli podlagi precej dobro viden, sem le vžgal ter dobro zadel. Krasen ruševce se je zakotalil proti grmu in obležal mrtev.

Vreme je bilo tisto jutro krasno. Stopil sem z lovskim plenom na vrh planine, odkoder sem videl Bohinjsko in Blejsko jezero ter Jadransko morje.

Zavriskal sem v čisti jutranji zrak in prav to jutro sem posebno občutil ter prav pojml Gregorčičevo pesnitev »Pastir«. Takih spominov človek ne more nikdar pozabiti.

Sedem let sem lovil v onih lepih loviščih velike peteline in ruševce. To so najlepši lovski spomini, ki mi jih obnavlja pogled na nagačene trofeje iz one dobe.

Pozneje mi ni bilo več toliko do strela, kakor do sporta samega: velikega petelina najti, zaslišati in naskočiti, ruševca pa priklicati pred cev —, potem mi je bilo vseeno, kdo stisne prožni jeziček na morilni cev, jaz ali pa kak moj prijatelj, katerega sem spravil do strela.

Ko me je po letih usoda zanesla na Štajersko, nisem mogel pozabiti petelinjega lova, zlasti na ruševce ne. Dasi oddaljen od ruševčevih revirjev, se mi je vendar posrečilo tudi lukaj priti do tega lova. Koj prvo pomlad sem videl dva na Golteh — enako stara, kako sta se pretepala na kakih 150 korakov pod menojo. Pihanje ni nič izdalo, ko se je popolnoma zdanilo, sta jo potegnila za kuro, ki je prikokodakala po zraku. Vesel sem pa bil, da sem po dolgem času zopet slišal in videl ruševca.

Le to na to sem se v drugem kraju seznanil z lovskim zakupnikom, s katerim sva postala prava prijatelja. Depi — tako mu je bilo ime — me je takoj povabil na brakade v svojih loviščih.

V jeseni, ko sva hodila na jerebe, sem se prepričal, da bi ta strastni jerebar postal gotovo tudi tako strasten petelinar.

Pri raznih prilikah, zlasti v odmorih na jerebjem lovu, sem mu pravil in opisoval krasoto in užitek petelinjega lova. Ker v svojih tedanjih loviščih ni imel petelinov, je preskrbel odstrel druge.

(Nadaljevanje pride.)

Spolni znaki ptic.

Po vnanjem videzu je navadno težko ločiti pri pticah samca od samice, dasi je pač dosti izjem, kakor pri divjem petelinu, ruševcu, jerebu, divji raci in drugih. Ti vnanji znaki, pravimo jim sekundarni spolni znaki, pa niso vedno zanesljivi in lahko zavadejo v zmofo.

Pred kratkim sem imel v rokah krasno sivo čapljo (*ardea cinerea*), ki je imela izrazito svačovsko oblačilo. Bil sem popolnoma prepričan, da je samec (♂), toda pri seciranju sem na svoje presenečenje ugotovil, da je samica (♀). Kmalu potem sem dobil zopet sivo čapljo, ki je bila precej manj bujnih barv v perju nego prva, pa jo pri raztelesenju spoznal za samca.

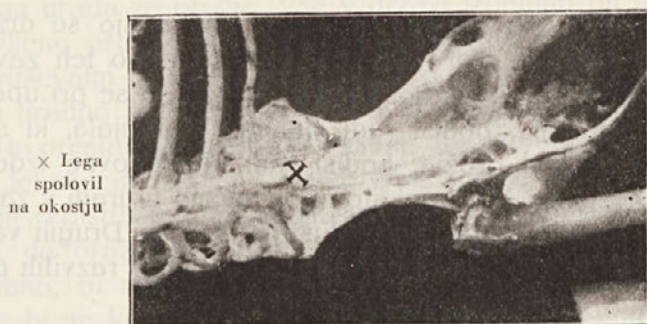
Sekundarni spolni znaki, ki se kažejo v vnanji različnosti obeh spolov pripadnikov ene in iste živalske vrste, so pri pticah v glavnem ti-le: Samec je običajno manjši od samice ali (pri kurah) tudi večji, je dosti bolj izrazitih barv ali drugače pisan. Samci imajo včasih ostroge, posebne izrastke ali značilna peresa, za parjenja svačovski nakit, ločijo se po borilnem instinktu od samic, ki je zanje zopet značilen valilni nagon itd.

Kakor zgoraj rečeno, pa vsi ti in slični znaki lahko zavadejo v zmofo, kajti niso vedno zanesljivi. Večkrat se namreč dogodi, zlasti pri bolnih samicah, da prenehajo spolni organi (jajčnik, ovarij) delovati in z brezplodnostjo (sterilnostjo) nastopijo včasih sekundarni, za samce karakteristični znaki. Isto velja tudi za višjo starost samic, kadar postanejo jalove. Da dobi n. pr. stara kokoš petelinje perje, ni posebno redek pojav.

Zastavlja se nam vprašanje: kako naj določimo pri mrtvi ptici zanesljivo, ali je samec ali samica? Odgovor je ta: Če sekundarni spolni znaki niso zanesljivi, moramo pogledati primarne, to je na spolovila. Pri živalih, ki nosijo spolovila zunaj, t. j. na površju telesa, je to lahko. Ne pa tako pri pticah, kjer so ti organi v notranjščini, in sicer na zadešnji, hrbtni strani trebušne votline. V ponazoritev tega si oglejmo lego spolovil na okostju. Pri pticah leže ti organi v križu, in sicer ob pregibu med zadnjim in predzadnjim ledvenim vretencem. (Slika 1.)

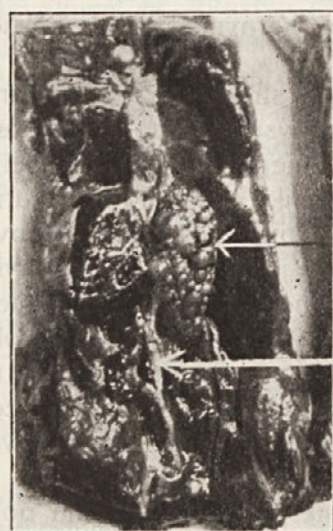
Če mrtvi ptici prerežemo kožo na trebuhu povprek, zazremo pod njo podkožna veziva (fascije), ki so podobna mrenam, in pod njimi trebušno mišičevje. Če to odstranimo, pridemo do drobovja. Ves trup se nam bo ob zadosnem pritisku na zadnje okončine in ob koš obenem zalomil ob prezadnjem ali zadnjem ledvenem vretencu na dvoje. Prav na tem mestu pa so spolovila.

Ko odstranimo čreva in želodec, zazremo lik ob kosti na zadnji steni pri samicah jajčnik (slika 2), pri samcih pa moda (slika 3). Od jajčnika proči telesni odprlini zagledamo cevko, jajcevod, od ledvic na vsaki strani pa še po eno cevko, sečevod. Vse te cevke

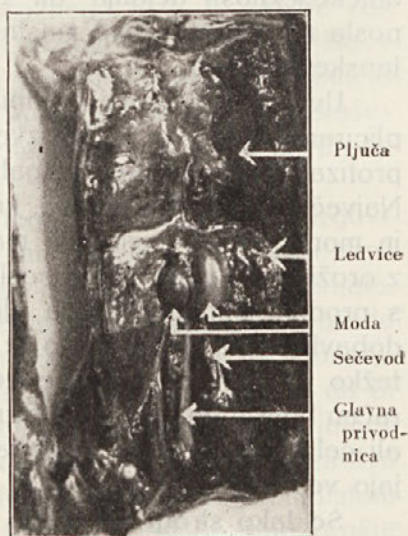

Sl. 1.

peljejo v skupno telesno odprtino, stok ali kloako, ki jo običajno zapira krožno mišičevje. Od mod držita ob vnanji strani sečevodov semenovoda, ki se izlivača na zadnji strani stoka iz majhnih vzboklin.

Sl. 2.

Sl. 3.

Za ornitologa in za lovca so merodajni pri presoji spola kake živali edinole primarni spolni znaki. Ptico je torej treba odpreti in pogledati, je li samec ali samica. Pri nekoliko vaji in zlasti spomladi, ko so spolovila nabrekla, ni težko najti te organe in ugotoviti, ali je jajčnik (♀) ali so moda (♂).

Nekaj misli o potrebi drž. preizkuševalnega urada za orožje v naši državi.

V državah z visoko razvito puškarsko industrijo so državni preizkuševalni uradi že stare institucije. Potreba po teh zavodih je nastala na eni strani iz varnostnih ozirih, ker so se pri uporabi orožja vedno dogajale, bodisi radi slabega materiala, ki se je uporabljal pri izdelavi orožja, bodisi radi nestrokovne izdelave težke telesne nezgode. Na drugi strani pa služijo ti uradi v zaščito in v povzdigo domače puškarske industrije in obrti. Drugih važnih nalog državne preizkuševalnice v industrijsko dobro razvitih državah nimajo.

Bistveno druge in višje pa bi bile naloge za državni preizkuševalni urad v naši državi, kjer je domača industrija in obrt še v povojih in orožarski trg po veliki večini vezan na uvoz orožja. Uvozni stroški, dasi so v primeri z drugimi državami, katere v zaščito domače industrije nastavljajo visoke uvozne stroške, nekoliko nižji, so vendar še taki, da neke kroge, ki se dalekosežnosti dejanja ali ne zavedajo ali pa imajo od tega posla na račun države masne dohodke, naravnost vabijo k tihotapskemu poslu.

Uvozni in nabavni predpisi, dasi zelo strogi, so preveč komplicirani, radi tega težko izvedljivi in pri vsem še ne izključujejo protizakonite prodaje nelegalno dobavljenega orožja in municije. Največ trpi pri tem država, ki izgublja veliko dohodkov pri carini in monopolnih taksah, nič manj pa ne trpijo tudi legalni trgovci z orožjem, ki vršijo svoje posle v skladu s predpisi in se ne bavijo s prodajo utihotapljenega ali na drug nedovoljen način ceneje dobavljenega blaga. Tako je poštenemu trgovcu pri uvozu robe težko doseči konkurenčne cene, ker ne more cen zniževati na račun boljših dohodkov, ki drugim dotekajo iz ceneje dobavljenega ali celo utihotapljenega blaga, s katerim si na lahek način osvaja ves orožarski trg.

Še tako strogi zakoni in naredbe ne bodo ustvarili na polju orožarstva in sploh v prometu z orožjem zaželenega reda, ker se poslovanje v puškarski stroki s predpisi ne da natančno kontrolirati in nadzorovati. Pri sedanjih razmerah je po zakonitih predpisih mogoče nelegalno dobavo in prodajo orožja in municije otežkočiti, a nikakor ne izključiti. Ako ima — da ne govorimo o privatnih osebah, ki orožje prodajajo — trgovec poleg redno dobavljenega blaga, katerega prodajo mora predpisano izkazati,

tudi nelegalno dobavljeno orožje in municijo, to lahko po mili volji brez prijave pod roko prodaja.

Edino zanesljiva, povsem natančna in pri tem enostavna kontrola bi se dala doseči z ustanovitvijo državnega preizkuševalnega urada za orožje. Vse v državi izdelano ali iz inozemstva dobavljeno orožje bi prišlo ali iz delavnic ali od carinarnic na preizkuševalni urad, kjer bi se po izkušenih puškarskih strokovnjakih uradno natančno preiskalo in preizkusilo na svojo vzdržnost. Po prestani preizkušnji bi vsako orožje dobilo vtišljen državni znak, letnico in tekočo številko, pod katero bi bilo v preizkuševalnem registru tekoče vknjiženo. Ako bi se pri preizkušnji dognalo, da orožje vsled slabega materiala ali slabe izdelave ni uporabno, bi urad vtisk državnih znakov in številk odklonil in orožje bi se kot neuporabno vrnilo izdelovalcu doma ali v inozemstvu. Tako bi bili poleg interesov države varovani tudi interesi kupcev orožja, ki morajo sedaj sami nositi vso odgovornost za slabo izdelano orožje in iz tega izvirajoče posledice.

Pri izdaji orožnih listov bi se tekoča številka in letnica, ki bi jo preizkušeno orožje nosilo, na orožnem listu označila. V primerih, ko bi orožje ne nosilo znakov in številk državne preizkuševalnice, bi oblastva ne izdala orožnega lista, bi orožje zasegla in uvedla preiskavo, po kateri nezakoniti poti je prišlo v državo. Tako bi oblastva, kakor tudi privatne osebe, ki kupujejo orožje, to kontrolirale in dognale, ali je po državnem preizkuševalnem uradu preizkušeno in označeno, ali je zakonito ali protizakonito dobavljeno.

Kontrolo nad prodajo orožja po legitimnih puškarjih in trgovcih naj bi vršilo ministrstvo vojske in mornarice v posebnem kontrolnem oddelku, ki bi ga dva uradnika z lahkoto opravljala. Ministrstvo bi dobivalo od državnega preizkuševalnega urada mesečno poročilo o preizkušenem in tekoče registriranem orožju in bi na podlagi tega vršilo lahko tako natančno kontrolo, da bi vsak komad orožja po številki lahko citiralo, kateri od prodajalcev še ni bil objavljen kot prodan. Ta kontrola bi se po ministrstvu vršila samo toliko časa, da bi vsako orožje prišlo z orožnim listom v privatne roke. S tem bi odpadla kontrola nad prodajo orožja po vseh srezkih poglavarstvih in policijskih direkcijah, ki sedaj natančno ni izvedljiva. Oblasti, ki izdajajo orožne liste, bi imele tedaj samo še to nalogo, da nadzorujejo privatno posest orožja in da morebitne spremembe lastnika, ki se čestokrat vršijo vsled prodaje ali podaritve orožja, registrirajo v svojih orožnih registrih po številkah državnega preizkuševalnega urada tako, da bi se pri vsaki številki orožja lahko ugotovilo, kje se nahaja. Od tekoče

številke državnega preizkuševalnega urada za orožje bi bilo odvisno nakupovanje, prodaja in posest orožja, izdaja orožnih listov, kontrola po ministrstvu, odnosno po srezkih poglavarstvih ali policijskih direkcijah. Brez znakov državne preizkušnje bi ne bilo mogoče orožja dobaviti, prodati, kupiti in za posest izdati ali dobiti orožni list. Pri taki kontroli bi bil že sam pojav po državni preizkuševalnici neoznačenega orožja dokaz, da je protizakonito dobavljeno.

Dasi državne preizkuševalnice v drugih državah nimajo tako važnih notranjepolitičnih nalog, kakor bi to bilo potrebno pri nas, vzdržujejo vendar male države po več takih zavodov. Tako ima Avstrija dva, Češkoslovaška dva in Madžarska en državni preizkuševalni urad. Predvojna Avstro-Ogrska je imela celo pet takih zavodov. Koliko važnost polagajo države na svoje preizkuševalnice, je razvidno iz tega, da v medsebojnem prometu z orožjem ne priznavajo preizkušenj inozemskih preizkuševalnic in je vse iz inozemstva uvoženo orožje podvrženo še enkratni domači državni preizkušnji, dasi je bilo že preizkušeno. Tako Nemčija ne prizna avstrijskih, čeških, madžarskih, španskih in ameriških preizkuševalnic. Vse iz teh držav v Nemčijo uvoženo orožje mora biti ponovno po nemški državni preizkuševalnici preizkušeno. Tudi v Avstriji je z zakonom odrejeno, da se mora iz tujih držav uvoženo orožje podvreči domači državni preizkušnji, preden se spravi v promet. Ta zakon se je zadnje čase še zelo poostрил. V naši državi pa devet let že molče priznavamo preizkušnje vseh inozemskih preizkuševalnic in se ne zavedamo, koliko škodo trpimo vsled pomanjkanja domačega preizkuševalnega urada na vseh poljih. In ne samo to, da priznavamo vse inozemske preizkuševalnice, trpimo in dovolimo celo prodajo orožja brez vsake državne preizkušnje, kar je v drugih državah sfrogo in z velikimi globami zabranjeno.

Kaj čuda, ako nekatere inozemske tvrdke v tej zavesti, da se v našo državo uvoženo orožje po uradnih strokovnih organih ne preiskuje in ne preizkuša več, uvažajo baš ono orožje, ki je sestavljeno iz pomanjkljivo izdelanih delov, osobito cevi in zatvora, in ki bi ponovne preizkušnje v drugih državah morda ne preneslo. To je tudi glavni vzrok, da se zadnja leta vedno bolj množijo primeri, da se v rokah lovcev raztrgajo cevi orožja, kar povzroča večje ali manjše nezgode, v vsakem primeru pa občutno materialno škodo za lovca. V takih primerih želijo lovci, ako je ostal zatvor še cel, dati vdelati v puške nove cevi. V naši državi je mogoče izdelati nove cevi le brez vsake uradne preizkušnje. Ako stranka odkloni riziko za vse posledice, ki se pri uporabi uradno nepre-

izkušenega orožja lahko dogodijo, je treba poslati puške v inozemstvo in pri povratku plačati vse uvozne stroške, ki znašajo preko 400 Din od vsakega komada. V tem primeru stanejo nove cevi za navadno lovsko dvocevko prilično 1200 Din, kar že dosega ceno nove običajne lovske dvocevke. Isto velja za izdelavo novih lovskih pušk. Vesten puškar doma izdelanega orožja brez uradne preizkušnje ne da iz rok, ker se zaveda odgovornosti, ki jo s tem prevzema. Pošiljanje doma izdelanega orožja v inozemstvo, da se preizkusi, pa podraži ceno tako, da se puškariju izdelava orožja doma ne izplača več. Tako je vsak puškar, dasi bi bil sposoben izdelovati orožje doma, ali vezan na uvoz ali pa prisiljen, prodajati doma izdelano orožje brez vsake uradne preizkušnje, kar pa lovci upravičeno odklanjajo. Pod takimi okolnostmi je razvoj puškarstva v državi, ki bi bil eminentne važnosti tudi za našo vojsko, absolutno nemogoč. Dobro razvito puškarstvo vzgaja vojski dobre strokovne moči. Vprašanje strokovnega šolstva in puškarskega naraščaja je poglavje zase, ki tudi še čaka temeljite reforme. Brez teh reform bodo sedanji puškariji specialisti izumrli in drugih ne bo več.

Prvi in glavni pogoj za razvoj puškarstva je domači državni preizkuševalni urad za orožje; a drugi državna strokovna šola za puškarstvo. Medtem ko imajo vse kulturne države z bolj ali manj razvitim puškarstvom državne preizkuševalne urade, nimajo vse strokovnih šol za puškarstvo. Pri nas pa obstoja državna strokovna šola za puškarstvo že devet let, dočim državni preizkuševalni urad še pogrešamo, dasi nam je nujno potreben.

V nasprotju z državno strokovno šolo za puškarstvo, ki jo vzdržuje država, bi se državni preizkuševalni urad s pobiranjem taksa za preizkuševanje vzdrževal sam. Brez dvoma je, da bi vsak interesent za orožje rad plačal malenkostno takso za državno preiskavo in preizkušnjo, katere bi mu v okviru pravilne uporabe orožja zajamčila osebno varnost in ga varovala pred občutljivo materialno škodo, ki je naravna posledica vsake nezgode. Takse za preizkuševanje orožja so v drugih državah tako malenkostne, da niso v nikakem razmerju z nesrečo ali škodo, ki jo slabo izdelano ali uradno nepreizkušeno orožje lahko povzroči. Ako bi imeli domač državni preizkuševalni urad, bi bila inozemska industrija prisiljena tudi v našo državo uvažati dobro izdelano orožje, kar bi ne bilo samo v interesu države, temveč tudi v interesu vseh lovskih krogov.

Državni preizkuševalni urad bi bil tudi učinkovit pripomoček v zatiranju divjega lovstva. Iz lovskih krogov, osobito pa od najemnikov lovišč se mnogokrat čujejo pritožbe, kako malenkostne

kazni se odmerijo včasih zasačenim lovskim tatovom. Ker se divji lovci poslužujejo neprijavljenega in običajno tudi protizakonito dobavljenega orožja, bi ne bili kaznovani samo radi tatvine divjačine in nedovoljenega nošenja orožja, zasledovala in kaznovala bi jih tudi carinska in monopolna uprava, ako bi najdeno orožje ne bilo registrirano in označeno po drž. preizkuševalnem uradu.

Faktor eminentne važnosti bi bil državni preizkuševalni urad v notranjepolitični varnostni, kakor tudi sodni službi. Vzemimo v dokaz par primerov. Ako se pod sedanjimi kontrolnimi razmerami izvrši navaden umor iz sovraštva, roparski umor, atentat ali napad po roparskih ali političnih tolpah, v nobenem primeru po najdenem orožju ni mogoče ugotoviti zadnjega pravnega lastnika orožja, s katerim se je zločin izvršil. Ugotoviti je mogoče samo sistem orožja in po tem sklepati, iz katere države izvira. Ako bi imelo orožje državne znake in tekočo številko, bi po kontrolnem oddelku bilo mogoče ugotoviti zadnjega pravnega lastnika orožja in odtod nazaj priti do onih oseb, ki take zločine pripravljajo in se skrivajo za hrbet najetih zločincev.

Sodnim in varnostnim organom je dobro znano, kolikokrat se izvršijo tatvine orožja privatnim osebam in tudi vlomi v puškarske prodajalne. V takih primerih se oškodovane osebe za izsleditev storilcev obračajo do puškarjev in trgovcev s prošnjo, da osebe, ki bi ponudile orožje v nakup, naznanijo oblasti in s tem pripomorejo odkriti tatvino ali vlom. Kljub temu pa ostanejo tatvine in vlomi dostikrat neodkriti. Ako bi imelo orožje znak in tekočo številko državnega preizkuševalnega urada, bi se po kontrolnem oddelku mogel dognati zadnji pravni lastnik orožja in dalo na ta način ugotoviti iz katere tatvine ali vloma orožje izvira, četudi bi se tatvina izvršila v Sloveniji, prodaja ali uporaba orožja za zločin pa v Makedoniji ali obratno.

Ni dvoma, da se bodo čuli glasovi o nepotrebnosti ali nemožnosti izvedbe teh reform. Temu nasproti je treba ugotoviti, da je orožje in municija prav tako državni monopol, kakor so n. pr. žepni kresilniki in cigaretni papir. Kresilniki in cigaretni papir se žigosajo odnosno etiketirajo, dasi ti predmeti predstavljajo malenkostno prodajno vrednost in niso nikomur nevarni. Orožje in municija, katere po komadu donaša državi veliko večje monopolne in carinske dohodke in postane lahko vsakemu državljanu kakor tudi državi sami nevarna, se ne žigosa, odnosno ne etiketira.

Vsi v tem razmišljanju navedeni razlogi govorijo za ustanovitev državnega preizkuševalnega urada. Ker je interesiranih na teh reformah kar pet ministrstev, je upati, da bomo v doglednem času dobili preizkusni urad za orožje tudi v naši državi.

Nadaljnji uspehi obročanja na ozemlju Jugoslavije.

O prvem uspehu Ornitološkega observatorija v Ljubljani sem poročal v »Lovcu« 1928, str. 275 in 276. Dasi more naš zavod zaradi nezadostnih denarnih sredstev v primeri z drugimi zavodi te vrste le v manjšem obsegu obročati ptice, morem vendar le danes poročati o drugem, jako zanimivem uspehu.

Doslej smo obročali po večini le male ptice, izvzemši šest mladih štokelj, ki jim je nadel obročke št. 1501—1506 naš opazovalec g. Rikard Koller v Ivančevem selu in Petišovcih v Prekmurju.

Vzrokov, da smo doslej obročali skoraj samo male ptice, je več; najbolj merodajen je pač ta, da jih najlažje ujamemo. Sicer pa obročanje malih ptic ni nič manj potrebno in uspešno za dosEGO smotrov, ki jih ima obročanje, kakor velikih. Strokovnjak H. Weingold, direktor provincialnega muzeja v Hannoveru, pravi: z obročanjem malih ptic se sicer redko dosega jo uspehi, toda vsak posamezen uspeh je velike vrednosti (O. M. B. 1924, 46/7).

Spomladi obročamo navadno mladiče iz gnezda, poleti in jeseni pa odrasle ptice, predvsem seveda ptice selivke. Lovimo jih posamič, kajti pri nas ni gnezdilnih naselbin in tudi ne krajev, kjer bi se zbirale ptice v velikanskih množinah, kakor se zbirajo drugod, n. pr. na otoku Helgolandu. V preteklem letu smo obročili le 69 ptic; nedostajalo nam je časa, zlasti ker je bil glavni obročevalec, pomočnik vodje orn. observatorja g. Egger prezaposlen s pripravami za razstavo društva »Zoo«. Kljub majhnemu številu obročenih ptic smo dosegli lep uspeh, o katerem poročam v naslednjem odstavku.

I.

Dne 12. oktobra 1929 sva obročala z g. Eggerjem poleg drugih ptic ob kamniški železniški progi pri Zgornjih Jaršah tudi samca zelenc a (*Chloris chloris* L.), in sicer z obročkom št. 349. Tega zelenca so ujeli dne 3. novembra 1929 v mrežah ptičarne Marchetti d'Osimo v Jakinu, ga preobročili z lastnim obročkom in zopet izpustili. To je poročal našemu observatoriju Comitato ornitologico venatorio v Milanu z dopisom z dne 7. januarja t. l. Ta zavod je ustanovil jeseni leta 1928. prvo italijansko obročilno centralo in kaže popolno razumevanje za stvar, ker je povsem pravilno ravnalo z našim ujetim zelencem.

Te podrobnosti navajam zato, ker se je Italija še pred dvema letoma krčevito branila obročanja, kar dokazuje dopis prof. dr. Fr.

Caterinija v Pisi našemu zavodu z dne 16. aprila 1928. Izgleda torej, da so se tudi tam nazori glede obročanja preokrenili v pravo smer.

V Zgornjih Jaršah obročeni zelenec je nosil obroček 23 dni. Brez dvoma je letel čez istrski polotok do južnega rta in potem čez Adrijo na italijansko obalo, kar znaša okroglo 300 km, kajti ako bi vzel pot v Jakin po kopnem mimo Trsta, bi se bil bržčas pridružil selivkam, kojih pot drži ob Padu skozi Lombardijo čez južno Francijo in Španijo v Afriko.

Zelencev je bilo doslej obročenih še jako malo, ker obročevalci rajši obročajo večje ptice, ki jih ni tako lahko prezreti in med katerimi je mnogo izrazitih selivk. Naš uspeh je zato jako pomemben, kajti je redke in presega odstotno (12,5%) uspehe obročanja drugih ptic (1,9–2,8%) za precej.

Zelenci so ali stalne ptice ali klatilci ali selivci. Na Angleškem jih moramo smatrati za stalne ptice, in tudi na Nemškem se zdi, da ostajajo stalno v svojih okrajih. Kolikor so jih doslej obročili, so vsi ostali ob vsakem letnem času v bližini obročilišč in tudi iz gnezda vzeli obročeni mladiči so gnezdili blizu tam, kjer so se izlegli. Od dveh v Avstriji na Solnograškem obročenih zelencev je bil eden ujet na Češkem, drugi na Gor. Avstrijskem.

Zelenci, ki so selivci, vzamejo pot — kakor je dognano — proti jugu in jugozapadu. Naš zelenec je letel izredno daleč proti jugu. Ker še ni zbranih dovolj obročilnih podatkov o zelencih in ker ne vemo, kje se je naš zelenec izlegel, za zelence naših krajev še ne moremo ničesar gotovega reči; vsak zaključek bi bil prenačilen. Znanstveniki so sestavili skrbno z dejstvi podprta pravila tudi o ptičji selitvi. Tako temeljno pravilo, ki ga je treba upoštevati v vsakem primeru, pravi: Ptičja selitev je življenski pojav, ki je v ozki, soodnosni zvezi z ostalimi lastnostmi in posebnostmi dolične ptičje vrste; je torej pri vsaki ptičji vrsti drugačna in se mora za vsako vrsto posebe raziskavati. Tu torej nikoli ni na mestu posploševanje ali analogiziranje. Tudi dosednji uspehi obročanja potrjujejo pravilnost te trditve.

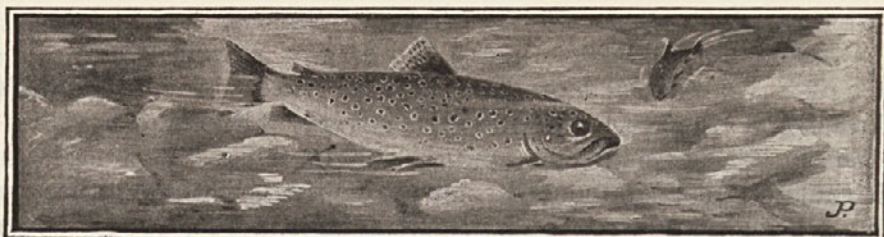
Gornje pravilo se je n. pr. obneslo pri raziskavanju naseljevanja kmečke lastovnice na Ogrskem, posebno očitno in neovrgljivo pa pri naseljevanju kukavičev, tudi na Ogrskem. Kukavičja selitev je namreč poleg neke zavisnosti od podnebja prilagoden tudi gnezditvenemu času raznih kukavičjih rednikov, katerim je gnezditveni čas po pokrajinah jako različen. Zveza med selitvijo in razplojevanjem je pri tej ptičji vrsti očitna.

Okoli božiča 1929 je ujel g. Avsec v Novem mestu žličarko (*Platalea leucorodia* L.), ki je imela obroček št. 55.286 kraljevega ogrskega ornitološkega zavoda v Budimpešti. Obročena je bila kot mladica v gnezdu dne 16. junija 1929 v močvirju Kisbala-ton južnozapadnega zaliva obsežnega Blatnega jezera, torej 120 km v severozapadni smeri oddaljena od Novega mesta. Imenovani ornitološki zavod je obročil od 1908. do vsotelega 1925. leta 181 žličark; od teh je bilo ujetih 12, torej 6,6% (*Aquila* 1925 in 1926, 36—37). Obročajo večinoma mladiče v gnezdu. Največ je bilo obročenih l. 1923. in 1925., in sicer 46 in 55 ptic. Omembe vredno je, da je bila enoletna, dne 15. junija 1923 na Ogrskem obročena žličarka ustreljena 3. avgusta 1924 v lagunah pri Monastiru v Tunisu. Izkušnja uči, da se ta ptica pač ni nameravala vrniti v domovino, ker ni bila še razplojevanja zmožna, kar se n. pr. pri štokljah pogosto dogaja. Čas odhoda je pri žličarkah jako različen. Tudi pri njih se opaža, da dostikrat ne odhajajo iz kraja, kjer so se izlegle, naravnost v prezimovališča. Leteči mladiči se razprše po vsem gnezdilnem pasu, se pozneje zbero in podajo v prezimovališča. Za taka preletavanja so odločilnega pomena na hranilnih zalogah bogati kraji.

Žličarka pripada po ugotovitvah 1926—1927 tipičnim južnozapadnim selivkam, ki prezimujejo v deželah okoli zapadne kotline Sredozemskega morja. Kakor že omenjeno, se razprše letеči mladiči na vse vetrove in se prikažejo tudi v pokrajinah, ki niso v smeri prezimovališča. Dvomljivo je tedaj, če tudi te ptice dosežejo prezimovališča, ali samo one, ki so ubrale pot v dotične smeri. Bržčas dospejo tudi take ptice v prezimovališča, ki so se podale v navidezno napačne smeri. Zelo neverjetno bi bilo, da bi te ne dospele v svoja prezimovališča samo zato ne, ker niso letеle iz gnezdilne naselbine naravnost v prezimovališča, marveč so zavile poprej še v sosedno ozemlje. Ta pojav se da samo na ta način razlagati, da si prilaste čaplje tako dobro poznanje bližnje in daljne okolice naselbinskega gnezdišča, da najdejo svoja prezimovališča tudi tedaj, če ne odlete naravnost iz naselbine. Seveda je Jakob Schenk mnenja, da s temi izvajani vprašanje še nikakor ni rešeno, marveč je potreba še nadaljnjih raziskavanj (*Aquila* 1927—1928, 32, 64, 69).

Dognano je, da so prezimovališča ogrskih žličark v južni Italiji, v Siciliji in v Alžiru. Novomeška ptica je bila bržčas na potu v prezimovališče, kamor se ji pa ni posebno mudilo, ker je bila o božiču še tako oddaljena od cilja.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Vladimir Kapus:

Sulčarski film.

Oboroženi s sulčarko in dobro založeni z ribarskimi potrebščinami smo se vsedli v avto. Sklenili smo fotografirati in spraviti na platno nepopisne prizore sulčarjenja. Peljali smo se doli proti zeleni Krki. Nikjer, pri nobeni vodi se mi ni tako tresla roka pri sestavljanju sulčarke, kakor ob tej, v gornjem teku prekrasne vode, drveče čez prirodne jezove, nad katerimi se v krajih, kjer voda zastaja, v temnem zrcalu ogledujejo sivi gradovi, ostanki črnih fužin, v nižjih legah pa pevajoče vinske gorice.

Poskušal sem pod mogočnim penečim se jezom, kjer pripovedujejo, da prebiva pravljичni sulec, ki je dolg baje kar dva metra in tehta okoli 30 kg. Nisem pričakoval prav tistega, zadovoljil bi se bil s kakim njegovim vnukom ali celo vnučičem, samo da bi bil imel primerno dolžino. Bilo mi je na tem, da nekaj posnamemo. Pod jezom je bila tudi to pot smola, ali prav za prav brez smole, kajti na smolo se le kaj prime, meni pa to pot ni ti veja ni pograbila. Moj prijatelj je pritisnil na gumb aparata in ujel krasno sliko drvečih valov.

Malo niže pa je že pograbil prvi sulec. Aparat je bil takoj pripravljen in dobili smo, kakor smo kesneje videli, prav lep posnetek, in sicer — od trenutka, ko se je nagnila sulčarka, pa do konca, ko smo sulcu, ki je bil nekoliko pičel, dali prostost. Kesneje je moj spremljevalec ujel v aparat še tudi sulca, ki je marširal v oprtnik. In baš to je bilo usodno za kesnejši ribolov. Precej razburjeni so prihiteli tudi ostali prijatelji in si hoteli točno ogledati ves potek. Pri tem pa seveda ni nihče gledal na vrvico, ki je ležala odvitá z vretenca po fleh. Naše veselje, da smo imeli v aparatu krasen prizor, smo iz ribosportnega stališča kaj drago plačali.

Dobro razpoloženi smo prišli do kraja, kjer smo morali poklicati mlinarja, bivajočega na nasprotnem bregu Krke. Z velikim,

škafli podobnim čolnom smo se prepeljali preko, na tistem kraju mirno tekoče, široke vode. Kakor hitro smo stopili na jez, že se me je polotila tista čudna ribiška mrzlica, ki je nisem še pri nobeni vodi tako močno občutil kakor baš pri Krki. Tisti mrzlici je bila povod gotovo čudna slutnja.

Stopil sem kraj jeza, na podaljšek, ki je pod vodo samo pri veliki povodnji, kadar Krka izredno naraste. Prvi lučaj je bil kratek, kar brez vretenca. Vabo sem spustil in zopet dvigal v curku blizu kraja, kjer kaj rad preži gladen sulec na nesrečni plen. Ali to pot je bilo brezuspešno. Prav tako sem zaman zibal in vodil piškurje v hudi deročini, v drugi polovici tolmuna. Tako vabljivo so se zibali repki umetnih in pravih piškurjev, lovil sem namreč na kombiniran cof, sestojč iz dveh pravih in dveh umetnih piškurjev, da bi celo povodni mož moral pograbiiti, če bi ga požgečkali repki pod dolгим nosom. Toda nič, kar nič ni hotelo hlastniti.

Spremljevalec, ki je, kakor že omenjeno, tistikrat lovil s filmskim aparatom, je prav tako nestrpno čakal na kakega velikega gospoda kakor jaz.

Pregledoval sem med lovljenjem jez, kje bi naj bila prava točka, kajti da bi bil tolmun pod jezom brez velikega sulca, ni bilo misliti. Prav pripravno se mi je zdelo kraj curka, sredi jeza, za starim kolom; ki je pa kaj pohlepno stezal v deročino dolge vejaste roke. Treba je bilo paziti, da veje niso vabe pograbile. Posrečil se mi je lučaj in vaba je izginila baš na pravi točki v belih penah pod jezom razjarjene Krke.

In že je vabo pograbilo. Trenutno nisem vedel, kaj je, ali drži kol ali riba. Dar sekund se ni kar nič premaknilo. Kar sem občutil nekaj kratkih tresljajev. Sulec je majal z glavo in hotel na ta način si otresti iz žrela neprijetne bodice, gotovo še ne zavedajoč se velike nevarnosti, ki mu je takrat pretila. Ker le ni šlo, se je premaknil. Takrat pa se je čudno premaknilo tudi v meni. Vrvica se mi je pri močnih potegljajih zazdela kakor tanka nitka pajčevine, na kateri visi ogromen hrošč. Neka čudna, silna moč je vlačila vabo pod penečo vodno gladino. Moje razburjenje je opazil spremljevalec in hitro odprl aparat. Ker le ni hotelo biti konca razburjenja, je tudi on začel radovedno gledati, kaj neki se bo prikazalo iz valov. Dobrih pet minut smo zaman napenjali oči; nič se ni hotelo prikazati. Vrvico je vodila čudna sila od brega proti sredini jezu, nato zopet poskušala zavleči pod jez, kar sem preprečil z obupnim napenjanjem in v nevarnosti, da se zlomi sulčarka. Kar pa se prične teža dvigati in za trenutek se pokaže med penami ogromen ribji rep. Takrat se je

razburjenje še bolj dvignilo. Po ogromni repni plavuti je bilo sklepati na sulca težkega do 20 kg.

Vdal sem se v voljo božjo ali bolje rečeno v voljo božjega ribiča sv. Petra, ki ima baje kontrolo nad ribiči in bo morda koncem koncev zmagal tudi nad Belcebubom, podpihujočim slovenske ribiče. Čakal sem, kdaj li bo konec plesa in se bo sulec utrudil. Če ne bo zadostovalo pol ure, pa naj pleše celo uro. Vsaka stvar ima konec in tako se bo menda enkrat izmučil tudi sulec. Prvo razburjenje se je precej pleglo in kar mehanično sem navijal in popuščal. Po preteku desetih minut sem zopet pričel misliti, kje bom sulca izvlekel. »Na jez dvigniti ga ne bo mogoče. Edino, kar preostaja, je, da poskočim dober meter nizko, na par iz vode štrlečih skal in od tam poskusim zasaditi ostro jekleno kljuko v ogromno truplo, ki sem ga imel skozi vseh deset minut priliko videti samo enkrat in še takrat le kot temno modro senco, zibajočo se v peneči vodi.«

Kakor zamišljeno, tako storjeno. Sulčarko z dobro napeto vrvico sem vzel v levico, z desnico pa sem se prijel za deske jezu in že sem smuknil pod jez, kjer sem previdno z nogami otipaval novo podnožje, če je li dosti stabilno, da me obdrži in ne grem jaz k sulcu, namesto on k meni. Komaj pa sem bil pod jezom, že se je sulec odločil za novo taktiko obrambe. Naveličan dolgočasnega plesa, se je jel postavljati na glavo, tako, da se ga je kar polovico pokazalo iz vode. Nudila se nam je krasna slika, ki bi bila posebno mična na prvem našem ribiškem filmu, da le ta prizor ni mojega spremljevalca tako razburil, da je menda pozabil na aparat v rokah.

Kar pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega: Sulec je bil teh špasov sit, ribči pojte se solit!

Sulec je zginil v globočini in pričel vleči s podvojeno silo. Vlekel je tako močno, da sem komaj zadrževal vrtenje vretenca. Vlekel je po deročini izpod jezu.

»Kaj bo pa sedaj?« sem si mislil in takoj trdno sklenil, da ne odneham.

Ves razgret od dolgotrajne borbe niti najmanjše nisem pomislil, da smo sredi januarja, da ima voda komaj 6° C toplote in da kopel v taki vodi ni posebno priporočljiva. Sklenil sem sulcu slediti, če ne odneha prej — do Save.

Sulec je postal naenkrat ogromna klada, gnana od zelenih valov.

Takrat sem stopil v vodo in komaj občutil, kako se je vlila voda v do kolen segajoče gumaste škornje.

»Sedaj šele se prične prava borba,« sem si mislil. »Lahko se dogodi, da mi zmanjka vrvic, no in potem bo igra zaigrana.«

Kar se je pokazal sulec na komaj pol metra globokem, a silno deročem mestu. Videli smo vse ogromno, okoli poldrugi meter dolgo truplo.

Imel sem na vretencu za prvo silo še nekaj vrvic, a v strahu, da mi je zna zmanjkati, sem skušal s silo priviti. Ta trenutek pa je bil usoden in gotovo najbolj, oprostili boste, če rečem: strašen v mojem ribiškem življenju...

Ogromna teža, ki je vlekla sulčarko k vodni gladini, je splahnila in se trenutno nisem nili zavedal, kaj se je zgodilo.

Dokler bom živ, bom imel pred očmi prizor, ko so nesle velikanskega sulca pevajoče vodne sile po zeleno se lesketajočih valovih kot zmagovalca, ki je premagal človeka. Nesle so ga tja doli, kjer se zrcalijo v neskončnih globočinah temni kočevski gozdovi, v kraljestvo, v stekleno palačo povodnega moža, ki se mu je njegov oproda, veliki sulec, neopaženo izmuznil in šel uganjat v svet pustolovščine.

Ko sem se prebudil iz čudnih občutkov, sem opazil, da mi je počila vrvica, in sicer nekje pri sredini, kar se more dogoditi le takrat, kadar je poškodovana, če ribič neprevidno nanjo stopi ali po kaki drugi nerodnosti. Najrajši bi bil kar sedel in razmišljeval polagoma prizor za prizorom. Molčali so moji spremljevalci, molčal sem jaz. Šele ko smo zapuščali jez, sem vprašal prijatelja z aparatom, če je posnel čudno igro.

Odgovoril je, da ne ve, ker je bil tudi on prav tako razburjen kakor jaz. Podobno sem mu odgovoril tudi jaz, ko me je vprašal, kaj da je bilo povod, da je sulec pretrgal vrvico. Molče smo vstopili v avtomobil in jeziki so se šele doma prav razvozlali, ko smo vse v spominih pregnetli in sestavili.

Težko smo čakali dneva, da smo imeli priliko gledati v gorki izbi, pri dobro založeni mizi gostoljubne družine saj del lepih trenutkov.

Krasen je bil posnetek prvega jeza, zanimivo je bilo gledati boreče se sulce in sulčke, posebno prizor, ko je naš oproda zamahnil z gafom in skušal sulca vreči iz vode, ali tisto, kar smo najbolj želeli videti, je žal po večini izostalo in to zaradi tega, ker je bil kinooperater prav tako razburjen kakor ribič in v najvažnejših trenutkih sploh ni mogel misliti, kam je aparat obrnjen.

Ali kljub temu bo vsem prisotnim ostal dan prvega ribarskega filmanja vedno v spominu in slika za sliko se bo prikazovala v duhu prav tako, če ne še bolje kakor na platnu.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Zapisnik

X. plenarne odborove seje S. L. D., ki je bila 11. aprila 1930 ob 20 pri »Slonu«.

Razen ljubljanskih odbornikov je navzoč kot zastopnik mariborske podružnice g. Boltavzar.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost in pozdravi navzoče, predvsem delegata Boltavzarja, ter preide na dnevni red. Zapisnik IX. plenarne odborove seje se vzame brez pristavka v vednost.

Blagajnik Zupan poda svoje poročilo k proračunu ter stavi predlog, naj za leto 1930. ostane članarina, kakor je bila lanskega leta.

Predsednik otvori k temu predlogu debato, v katero posežejo: Mladič, Verovšek, Malenšek in Zupan, nakar je bil soglasno potrjen svoječasni sklep odbora, naj znaša članarina v letu 1930. za redne člane 80 Din, za poklicne lovce 40 Din. To naj se predlaga občnemu zboru dne 27. aprila t. l. v sprejetje.

K temu predlogu se sprejme pristavek podpreds. Hafnerja, naj odstopa centrala svojim podružnicam po 20% vplačane članarine, kar naj se vnese v proračun.

Na razpravo pridejo fiskarski stroški za »Lovca«. Odb. Malenšek predlaga, naj obdrži »Lovec« sedanji fisk in se-

dajo opremo. Verovšek poudarja, da ni priporočljivo sedaj menjati fiskarno, Mladič pa opozarja, da je za tekoče leto itak že sklenjena pogodba za fisk »Lovca« z Jugoslovansko fiskarno in je veliko vprašanje, ali bi mogla kaka druga fiskarna v isti obliki in v isti opremi prevzeti za nižjo ceno fiskanje »Lovca«. Zadeva pa naj se poveri posebnemu odseku, da jo prouči, ko je prejel ponudbe od raznih fiskarn. V proračun naj se vnese vsota preteklega poslov. leta.

Na predlog istega odbornika sklene odbor prepustiti zadevo glede prenakazila podpore »Lovca« iz bivše mariborske oblasti v znesku 20.000 Din odboru, ki bo izvoljen na rednem občnem zboru.

Dopis nekega člana glede kontrole nad lovci, ki imajo lovske karte, pa niso člani S. L. D., se vzame v vednost.

Pritožba nekega lovskega društva proti nelovskemu počtetju podzakupnika N. N. iz R. se odstopi kr. banski upravi s prošnjo, naj zadevo preišče.

Odbor sklene prepustiti izterjavanje zaostankov na članarini in preteklega poslovnega leta novemu odboru.

Nato prečita predsednik izjavo Slov. lovskega društva na kr. bansko upravo glede podpore za izdajanje knjige o dresuri ptičarjev in španijelov, ki jo na-

merava izdati Društvo ljubiteljev pličarjev. Odbor izjavi soglasno pritrdi.

Prošnja za denarno podporo »Lovcu« iz lovskega fonda, ki jo je S. L. D. naslovilo na kr. bansko upravo, se vzame pritrdilno v vednost. Ob tej priliki naproša odb. Mladič društvenega predsednika, naj se napravi podobna prošnja za podporo v znesku vsaj 30.000 Din za »Zeleni križ«.

Zahvala kabinete pisarne Nj. Vel. kralja za brzotjavne vdanostne pozdrave z izrednega občnega zbora S. L. D. v Celju se vzame v vednost.

Prečita se dopis nekega srezkega načelnika glede zakupne pogodbe občinskega lovišča T. Z ozirom na posebne dostavke v tej pogodbi, ki merijo na zaščito divjadi v splošnem, sklene društveni odbor, naj se te točke objavijo v »Lovcu«.

Pooblastila, s katerimi so pooblastile podružnice S. L. D. v Celju, Ptuj in Murski Soboti g. Boltavzarja, da jih je zastopal na IX. plenarni odborovi seji 24. marca t. l., se vzamejo v vednost.

Dopis celjske podružnice glede podpore iz fonda »Zelenega križa« ponesrečenemu lovskega čuvaju Karlu Sairbrlu, se odstopi upravnemu svetu tega fonda.

V vednost se vzame zahvala Društva ljubiteljev pličarjev za podporo k pomladanski vzrejni tekmi ter dopis Središnje uprave saveza lovačkih udruženja v Beogradu, s katerim sporoča, da je njen sedanjí naslov: »Središnja uprava lovačkih udruženja kraljevine Jugoslavije«.

Za zastopnika S. L. D. v Jugoslov. kinološkem savezu se izvoli dosedanji zastopnik odb. Malenšek, za namestnika pa odb. Herfort.

Prošnja Ljubiteljev psov jamarjev za denarno podporo iz lovskega fonda za napravo umetnih rovdv se odstopi priporočilno kr. banski upravi.

Predsednik dr. Lovrenčič prečita izpremembe društvenih pravil v zmislu sklepa IX. plenarne odborove seje.

Odbor jih sprejme brez debate in sklene predlagati te izpremembe občnemu zboru dne 27. aprila 1930.

V zmislu § 16. društvenih pravil se izvrši žrebanje odbornikov, ki imajo letos izstopiti iz odbora. Izžrebani so bili odborniki:

1. Čeč Karel, 2. dr. Ravnihar Vladimír, 3. dr. Modic Janko, 4. Herfort Vikt., 5. Turk Vilko, 6. Justin Srečko, 7. Mayer Karel.

Odbor sklene te izžrebane odbornike predlagati občnemu zboru v ponovno volitev. Na mesto odstopivšega odb. Jelenca Maksa sklene odbor predlagati Ludvika Avgusta.

Soglasen je bil tudi sklep odbora, da predlaga občnemu zboru izvolitev sedanjega predsednika dr. Lovrenčiča in sedanjega podpredsed. Hafnerja, oba na njihovo sedanje funkcijsko mesto.

Končno sklene še odbor, naj se člani ribarskega društva, ki so doslej pomagali in neupravičeno prejeli članske izkaznice S. L. D., pozovejo, da te izkaznice vrnejo; v zameno pa naj se jim pošlje potrdilo o plačani naročnini za »Lovca«.

Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključi društveni predsednik sejo ob polnoči.

Zapisnikar.

† **France Zakrajšek.** Iz Nove vasi nam sporočajo, da je na Runarskem umrl daleč na okoli znani lovec, posestnik in trgovec France Zakrajšek. Nad 45 let je lovil po loškem, sodraškem, gornškem in bloškem lovišču, zato jih je poznal kakor dlan svoje roke, poznal pa je tudi vse lovske šege in navade tamošnjih krajev. Ni v bližini tako stare pristne lovske korenine, kakor je bil pokojni dobri mož. Domačini, zlasti Bločani, ga bodo težko pogrešali. Blag mu spomin!

Neobalistol ni le idealno sredstvo za snajenje puškinih cevi zlasti po streljanju z brezdimnim smodnikom, ampak je po poročilu P. van Hovena v Westf. Gärtnerzeitung tudi uspešno uničevalno sredstvo za razne rastlinske

zajedavce, v prvi vrsti krvave ušice, ki zajeda posebno rada mlade jabolane. Napadene dele je treba pomazati ali pobrizgati z neobalistolom in vse ušice poginejo.

Zeleni križ. V počaščenje + Adolfa pl. Kappusa so darovali za Zeleni križ po 100 Din: dr. S. Bevk, Filip Bizjak, dr. Lovrenčič, nadsvetnik Mladič, dr. I. Modic, dr. Ivo Tavčar in ravnatelj Zupan; 50 Din prof. Peter Žmillek; po 150 Din pa Peter Štepic in Žorž Verovšek. Iskrena hvala!

Zelenemu križu so darovali: Akad. slikar Tabaković iz Zagreba znesek 375 Din ob prodaji svoje slike »Divji petelin«, ki jo je kupil naš požrtvovalni član dr. Hafner Janko, zdravnik v Ljubljani. — G. Škofic Ivo, Vrhpolje pri Kamniku, znesek 60 Din. — Velenjski lovci čisti dobiček lovske veselice v Velenju z dne 2. febr. t. l. v znesku 40 Din. — Vsem darovalcem priskrba zahvala! Naj najdejo obilo posnemalcev.

Tako je prav! Neko srezko načelstvo na bivšem Štajerskem je poslalo S. L. D. odlok, s katerim potrjuje zakupnika nekega lovišča. Iz tega odloka posnemamo to-le: »Pripominjam, da se morate pri izvrševanju lova strogo držati vseh zadevnih predpisov lovskega zakona kakor tudi pozneje izdanih naredb, zadevajajočih varstvo divjačine. — 1. Lov na srnjad z brakado se vrši le v času, ko imajo srnjaki še rogovje, ter se ta termin postavi kot zadnji 31. december vsakega leta. 2. Na enem in istem prostoru se bo ne glede na omejitve pod točko 1. vršila brakada samo vsako drugo leto ne izvzemši srnjake (samce). 3. Zadnje zakupno leto se srne (samice) ne bodo streljale. 4. V primeru prekršitve gori označenih obveznosti se zavezuje plačati v prid obč. blagajne konvencionalno kazen 200 Din za vsak proli gornjim obveznostim ustreljeni komad srnjadi. — Ako se konvencionalna kazen ne bi plačala občini ali ne v polnem znesku, zapade cela kazen v prid fondu Zelenega križa.«

Redek primer. Martin Vabič, lovec in posestnik v Bačkovi blizu Sv. Lenarfa v Slov. goricah, je rešil dne 9. sušca 1926 mladega divjega zajčka pred vrani. Odnesele je siroto domov, kjer je imel tri četrti leta staro psico. Zajčka

je psico sprejela in mu pustila, da jo je sesal, na kar je dobila mleko in zajčka do jeseni dojila ter se z njim po Vabičevem posestvu spreletavala. Vsak večer sta se vračala v lovčev sobo na skupno ležišče. Fr. St.

Kako visoko letajo ptiči? Do nedavnega se je mislilo, da se nekateri ptiči, zlasti ujede dvigajo v poletu do 10 ali 11.000 m visoko. S pomočjo zračnih letal pa se je dognalo, da vlada v teh višinah tak mráz in tako nizek zračni tlak, ki bi jih ptiči ne mogli prenesti. Meteorolog prof. Süring se je dvignil preko 100 krat v zrak in je samo enkrat videl nekaj vran v višini 1400 m, sicer pa ptiče vedno le nižje od 1000 m. Vojaški zrakoplovci v Nemčiji, ki so imeli nalogo opazovati tudi ptiče, so

naleteli enkrat 2200 m visoko dva pliča račje velikosti in nekaj posameznih ujed, od katerih pa nobena ni krožila više od 3000 m.

Zajec z nahrbtnikom. »Posavski Lovac« prinaša v letošnji 3. številki tole veselo dogodivščino: Dva lovca sta na Kninskem polju po dolgotrajnem trudu ustrelila zajca. Strpala sta ga v nahrbtnik in vrgla pred noge v kočijo. Na pol pota vožnje naenkrat zajec skoči in odnese seboj nahrbtnik, katerega vrvice so se mu ovile okrog te-kalk. Preplašena sta planila lovca za zajcem, toda ta je že dosegel gozd in jima izginil. Kljub temu, da sta ga iskala s psom, ga nista mogla več dobiti. Zajec je izginil, kakor da se je vdrl v fla, z njim pa seveda tudi nahrbtnik, tako da sta imela lovca dvojno škodo. In vrhu tega še — pikanje, kaj pakl

Angleški pomorski oficirji na lovu v Mostarju. Meseca septembra l. l. je obiskalo nekaj angleških vojnih ladij Dalmacijo. Ko so stale ladje v Gružu, so Angleži izrazili željo, da bi se priredil lov v bližnji Hercegovini. Lovačko savezno udruženje v Mostaru je radevolje ustreglo tej želji in priredilo dne 29. septembra lov, ki se ga je udeležilo 8 angleških oficirjev, 4 Dubrovčani in nekaj lovcev iz Mostara. Lovili so v treh skupinah: ena na poljske jerebice, druga na zajce in tretja na skalne jerebe (kotorne). Ves plen je znašal 39 kotorn, 3. poljskih jerebic, 7 zajcev, 3 golobe in 2 prepelici. Za tamošnje razmere jako lep uspeh!

Kako cenijo Angleži lov, naj se spozna iz dejstva, da je vojni brod »Queen Elisabeth«, s katerega so bili lovci, preložil svoj odhod za več ur, samo da so se mogli oficirji udeležiti lova.

(Posavski lovac 1929, br. 12.)

To in ono o lisici. (Nadaljevanje.) Drugi slučaj sem sam doživel. Po zaključku lova smo obesili divjačino v gostilniško shrambo na kline. Kmalu nam pridejo otroci praviť, da lisjak trga srnjaka. Ker niso otroci odnehali,

smo pogledali v shrambo. Poleg srnjaka je visel lep lisjak in obešen za zadnji nogi precej hudo obdelaval srnjaka. Treba ga je bilo ubiti, ki je padel vidno mrtev pred dobrimi dvema urami.

V Šoštanju sem lovil s pok. g. Orlom. Imel je braka, ki ni gonil zajca. Zato je bil izboren za lisice. Kjer ni bilo srnjadi, je bil pes neškodljiv tudi v lovostaji. Nekoč sva šla s tem psom na lisice. V ozki soteski, obdani na obeh straneh s skalovjem, je spustil psa. Meni je določil stojišče sredi žleba na kolovozu, poleg katerega je tekel majhen potoček.

Nisem čakal dolgo, kar se oglasi pes nad menoj. Gonja se obrne naravnost k meni. Baš se pripravim, ko stopi predme stara ženica.

Nisem babjeveren, a to pot mi je res prinesla smolo, kajti lisica se je okrenila zopet v vrh. Ne bom pravil, da mi ni bilo to srečanje posebno prijetno in tudi molitvic, ki sem jih zmolil, ne bom ponavljal. Mogoče so mi pa le pomagale, kajti čez pol ure čujem zopet gonjo, ki je prihajala vedno bliže. Po strmem plazu se pomika lisica proti potoku. Ko preskoči kolovoz, sprožim. V zraku se lisica prekotali in obleži tik potoka. Vesel, da sem dobro pogodil, bi skoraj zavriskal. Kljub temu pa sem bil še vedno pripravljen, da jo ponovno streljam, če bi skusila bežati. Tako jo opazujem nekaj trenutkov. Ker se ne gane, grem, da bi jo pobral. Pa čemu tako hitro končati ta prizor? Še enkrat naj se napase oko! Vzamem zasluženno cigareto, tačas pa zdrkne lisica v potok, se prevrne tamkaj in že je smuknila v lisičino, ki je bila tik vode. Pes jo je sicer zadavil, a ven je ni prinesel. Vsi kavliji, ki sem jih napravil, mi niso pomagali in lisica je bila za vedno izgubljena.

Način lova na lisico je različen. Vsak ima svojo mičnost, svoje zagovornike in protivnike.

V goratem terenu jo lovimo na brakadi. Brakada brez lisice je kakor nevesta brez venca. Naj pade še toliko

zajcev, brez tetke rjavke ni pravega veselja.

Kadar je konec lovske sezone, je kaj prijeten lov na lisico s psom, ki ne goni druge divjačine. Seveda so taki psi redki. Zato pa je tem večji užitek za onega, ki ima takega specialista. Če je lovska družba maloštevilna, se zasedejo navadno lisičine, da se lisici zabrani beg v jamo, v katero se lisica rada zateče, kadar ima dovolj beganja pred psom.

Kogar mika zimska noč, ta pa gre na čakališče. Na primernem prostoru, kjer ima dovolj razgleda in upanja, da pride lisica, jo lovec čaka ob mesečini.

Kdor je poskusil ta način lova, se mu gotovo prikupi, in one urice zimske noči v snegu, ko sije polna mesečina, ne bo pozabil nikoli.

Nekateri lovci privabijo lisico bliže s tem, da posnemajo z ustnicami mišje cviljenje. Drugi pa se poslužujejo zajčjega vekala.

Kdor je tako srečen, da je lastnik lova, si lahko omisli na primernem kraju kolibo, v strelski razdalji pa kup gnoja ali zemlje. Že jeseni prične na kup odlagati mrhovino, tako da ima že v začetku zime privajene lisice. Če pravilno ravnamo, bo obiskovalo redno več lisic omenjeno mesto.

Spomladi, ko ima lisica mladiče, jo lovimo z jazbečarjem, ki gre pónjo in po mladiče v rov, ali pa jo izžene, da jo streljamo.

V skrajnem slučaju si pomagamo z rovnico. Po laježu in renčanju določimo mesto, kjer sta pes in lisica ter skusimo prekopati med lisico in psom. Lisico ubijemo ali jo drug lovec v begu ustrelji. Mladiče pa navadno pomori jazbečar že prej.

V tem času je kožuh lisice popolnoma neraben. Lovimo jo le zaradi njene škodljivosti. Kdor zagovarja lisico, naj gre parkrat na tak lov in videl bo, kaj

vsega imajo mladiči v rezervi. Zajce, jerebice, fazane, kure in celo domače prašiče najdeš zakopane v bližini lisičine. Da je zlasti v nižinskih lovih skrajno škodljiva, mi mora pač vsakdo priznati.

Lov s pastjo ima tudi svoj užitek, predvsem za lovca, ki biva v revirju. V ta način lova se ne bom spuščal v podrobnosti, ker nam ga je g. Vrhovski v »Lovcu« žele leta 1914. natančno opisal. Le glede vabe bi nekaj pripomnil. Vemo, da lisica kaj rada lovi miši. Miš lisici ne bo vzbudila suma. Obratno, če bo lisica na kupu premišljevala in ugrabila, kako bi prišla do dobro dišeče vabe, kljub temu, da sluти železo, ji po mojem mnenju miška izbriše vsak sum. Dod železo ali tik njega postavimo žive miši kar z mišnico.

Kjer se je lisica tako močno razmnožila, da nam ogroža uničiti lovišče, se poslužujemo strupa.

Večkrat se dogodi, da lisica pobere zastrupljeno vado, a ne obleži. Če natančno preiščemo okolico, najdemo mesto, kjer ga je zakopala. Pač ne napravi tega iz sočuvstvovanja do sovratnic, ampak vabo, ki jo je postavil lovec preveč na vidno mesto, bi mogel kdo drug pobrati, zato jo lisica skrrije, da bi ji prav prišla v sliski. Zato je najbolje, da vabo pustimo tam, kjer je zakopana.

A. Mazlú.

Novi člani. Za člane S.L.D. so se priglasili naslednji lovci. Če tekom 14 dni po objavi imen ne bo utemeljenega ugovora, so sprejeti v društvo.

Ambrožič Ivan, Podgrad, p. Stopiče pri Novem mestu. — **Faleskini Rudolf**, Dol. Straža pri Novem mestu. — **Grča Alojzij**, Ribnica. — **Heim Fidelis**, Jesenice. — **Hribar Ivan**, Mlinše, p. Medija-Izlake. — **Jäger Herbert**, Sv. Lovrenc na Pohorju. — **Košmrl Jože**, Retje, p. Loški potok. — **Matko Josip**, Gošna vas pri Novem mestu. — **Šolar Blaž**, Železniki. — **Vaupotič Franc**, Zg. Sv. Kungofa.

KINOLOŠKE VESTI

V. redni občni zbor »Jugoslovenskega kinološkega saveza« se je vršil 28. marca t. l. ob 20 pri »Slonu« v Ljubljani; predsedoval mu je dr. Ivan Lovrenčič.

Po pozdravnem nagovoru in ugotovitvi sklepčnosti se je z živahnim odobrenjem sklenilo poslati vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in kraljici kot pokroviteljema jugoslov. kinologije in imejteljema psarne »Suvobor«.

Predsednik je poudaril v svojem poročilu, da je bilo leto 1929. za delovanje Jugosloven. kinološkega saveza izredno plodonosno. Prireditve II. mednarodne razstave psov v Ljubljani je zahtevala ogromnega dela in žrtev. Zaslug posameznikov za to uspelo prireditve ni posebe omenjal, saj so bile objavljene v »Lovcu« pohvale, izrečene od mednarodno priznanih sodnikov, ki so poleg domačih sodelovali pri tej prireditvi.

Dalje poroča o sijajno uspeli udeležbi Jugoslov. kinološkega saveza na jubilejni razstavi na Dunaju 14. in 15. septembra 1929, kjer si je mlada jugoslovenska kinologija pridobila po predstavnikih naših domačih pasem psov, istrskih brakov in ilirskih ovčarjev, izredne zasluge.

V dneh 5. in 6. oktobra 1929 se je vršila razstava psov v Beogradu, ki jo je priredilo Udruženje za zaščito životinja i rastinja u Beogradu pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije.

Savez je prevzel vodstvo te prireditve s popolnim poverenjem saveznega predsednika, ki je vzel s seboj svoje pooblaščenice sodnike, ocenjevalce in pripravnike, ostale pa imenoval in razpredelil po potrebi v kroge na licu mesta. O podrobnostih te prireditve je poročal »Lovec« v lanskem letniku.

Iz poročila saveznega tajnika prof. P. Žmitka je bilo razvidno, da je imel savezni odbor razen rednega občnega

zbora in nebroj sej razstavnega odbora šest rednih sej odbora, načelstvo saveza pa dve.

V savezu je dosedaj včlanjenih šest edinic, in sicer: S. L. D., D. L. P., K. L. Sp., K. L. B., K. L. J. in D. Bj.

Savez je vodil v evidenci vse prireditve včlanjenih kinoloških organizacij in jih podpiral v njih težnjah moralno in materično.

Z inozemskimi kinološkimi organizacijami je bil savez v stalnih stikih, tako z avstrijskimi, v Nemčiji, s češkimi, poljskimi in bolgarskimi, posebno pa z »Mednarodno kinološko zvezo« F. C. I. in vsemi v njej včlanjenimi kinološkimi državnimi društvi. Da bi se delo še bolj poglobilo, se je ustanovil stalni organizatorični odbor, ki bo nadalje samostojno vodil stike za širjenje kinološkega napredka bodisi v državi sami, bodisi v inozemstvu.

Tajništvo je prejelo v letu 1929. vlog in dopisov 131, odposlalo pa jih je 407 poleg obširne korespondence zaradi razstave psov.

Savez je dosedaj vidiral 90 rodovnikov, katerih število stalno narašča.

Poročilo saveznega blagajnika je pokazalo ogromen promet in porabo velikih vsot v procvit kinologije.

V imenu preglednikov računov je poročal ing. St. Premelč. Predlagal je razrešnico odboru in načelstvu saveza ter posebe zahvalo blagajniku.

Občni zbor je sklenil saveznemu tajniku posebno zahvalo za vzorno in požrtvovalno delo, kar naj se vnese v zapisnik.

Nato se je ugotovil v obrisih proračun za leto 1930., porazdelitev posameznih postavk pa se je prepustila savezному odboru. Članarina ostane, kot je bila dosedaj, t. j. za vsako v savezu včlanjeno edinicu po 500 Din na leto.

Savezni odbor je stavil samostojni predlog, da naj se formelne malen-

kostne izpremembe saveznih pravil izvajajo po potrebi avtomatično.

Zaradi prijave jugoslov. psarn pri F.C.I. se sklene naprositi v J.K.S. včlanjene kinološke organizacije, da končnoveljavno sporoče savezu v substancijni obliki, kako naj se glasijo v tujih jezikih, vsekakor pa naj izpričujejo naše domače jugoslov. obiležje.

Na znanje se vzamejo razni dopisi, predvsem od »Mednarodne kinološke zveze« F.C.I. v Bruxellesu in nekaterih drugih v J.K.S. včlanjenih edinic.

1. F.C.I. z dne 7. jan. 1930 pošilja komunike o delu na glavni skupščini F.C.I. 16. maja 1929, ki naj se objavi v strokovnem organu in drugih sportnih glasilih države:

Predseduje Viktor Du Pré. Pet včlanjenih držav je bilo zastopanih: Francija, Belgija, Holandska, Španska, Italija; Švica se je opravičila. Poleg teh včlanjenih držav so kot pridruženi člani še: Irski Kennel Club, Kinološko društvo Monaco in Jugoslov. kinološki savez.

Po odobritvi zapisnika občnega zboru v Parizu 23. junija 1928 sta poročala o poslovnem letu 1927/28 predsednik Du Pré in tajnik-blagajnik Houtart.

Iz teh poročil je posebno razvidna stalno naraščajoča priljubljenost »Mednarodnega prvenstva«, ki je bilo ustanovljeno od F.C.I.

V letu 1928. se je bilo 20 krat močje potegovati za izpričevala usposobljenosti za mednarodno prvenstvo, in sicer na devetih razstavah in 11 tekmah.

Tekme so bile:

štiri poljske na široko iskanje: dve v Belgiji, ena v Italiji in ena v Švici; dve tekmi za kontinentalne pse: ena v Italiji in ena na Nizozemskem; ena lovska tekma v umetnem rovu v Belgiji; ena tekma v vzdrževanju zveze v Belgiji; ena tekma na prostem za pse čuvaje in varuhe v Belgiji; dve tekmi v ograji za pse čuvaje in varuhe, ena v Belgiji in ena v Švici.

Štirim psom je bil priznan naslov mednarodnega prvaka v delu, in sicer

dvema angleškima hrtoma, enemu grifonu in enemu bernardinu.

F.C.I. je dala kovati plakete iz masivnega bakra, katere so določene za pse, ki zaslužijo izpričevalo sposobnosti za mednarodno prvenstvo v lepoti ali v delu.

Mednarodni seznam pridevkov (imen psarn), ki ga vodi Kinološka zveza svetega Huberta v Bruxellesu, deluje hitro in točno, v zadovoljstvo vodilnih družb držav in vzrediteljev. Vsebuje nad 12 tisoč listov in je zato ekskluzivnost imen psarn v vseh devetih v F.C.I. zastopanih društev brezplačno zajamčena.

F.C.I. je za leto 1929/30. določila sledečo listo pasjih pasem, ki so podvržene pravilom mednarodnega prvenstva v delu in sledečo listo preizkušeni, določenih za posamezne pasme:

Tekme v širokem iskanju za pse ptičarje angl. pasem.

Tekme v praktičnem lovu z usmrtiljivo divjačine za vse ptičarje.

Tekme v praktičnem lovu brez usmrtiljive divjačine za vse ptičarje.

Tekme v praktičnem lovu z usmrtiljivo divjačine za vse spanije in prepeličarje.

Tekme v praktičnem lovu brez usmrtiljive divjačine za vse spanije in prepeličarje.

Tekme za vse retrievere.

Tekme za vse brake.

Tekme v lovu za brake-jazbečarje.

Tekme nad zemljo za foksterijerje.

Tekme pod zemljo za foksterijerje.

Tekme nad zemljo za jazbečarje.

Tekme pod zemljo za jazbečarje.

Tekme na ovcah za vse ovčarje.

Tekme na govedu za volarje.

Tekme v sledenju na mrzli sledi za vse ovčarje, volarje, dobermane, rotweilerje in airedalterijerje.

Tekme v sledenju na gorki sledi za vse ovčarje, volarje, dobermane, rotweilerje in airedalterijerje.

Tekme v obrambi za vse ovčarje, volarje, dobermane, rotweilerje in airedalterijerje.

Vojaške tekme (signaliziranje, zveza, sanitetna služba itd.) za vse ovčarje, volarje, dobermane, rotweilerje in airdalierije.

Za pasme, ki niso naštele v tem seznamu, veljajo edino pravila o »Mednarodnem prvenstvu v lepoti«.

Občni zbor je naročil odboru, naj sestavi listo nacionalnih pasem v društvu včlanjenih držav in naj jo objavi. Razpravljalo se je tudi o izenačenju pravilnika za dirke hrtov brez žive ali mehanične vabe ter o izenačenju pravilnika za preizkušnje v ograji za čuvaje in varuhe. Enako izenačenje je bilo realizirano za field-trials (poljske tekme) s širokim iskanjem, želi se, da se ravna po tem zgledu tudi glede drugih sportov.

Za predsednika, oziroma podpredsednika sta bila izvoljena A. H. L. van Lier, oziroma grof. de Lérída, in sicer za poslovno leto, ki se začne po zaključku seje 16. maja 1929.

Tajništvo-blagajništvo: 175 A. avenue de Tervueren à Woluwe, Bruxelles, Belgique.

2. Uradni in zaupni zapisnik te glavne skupščine s širimi dodatki se je na občnem zboru J. K. S. prečital in z odobrenjem vzel na znanje.

»Saint-Hubertus Club« z dne 6. II. 1930 pošilja v privitku službeni list Kluba sv. Huberta v. v. L. (S. H. C. L.) s podatki o pravilih in pravilniku kinološke sekcije (S. C.) z ozirom na rodovno knjigo luxenburško (L. O. L.). Obveščá nas, da je vložil na F. C. I. svojo prošnjo za sprejem kot pridružen član in prosi za blagohotno podporo te prošnje itd.

To prošnjo je J. K. S. s svojim dopisom na F. C. I. dne 23. II. 1930 med drugim toplo priporočil ter je prejel od F. C. I. z dne 4. III. 1930 dopis sledeče vsebine:

Kinološka sekcija Kluba sv. Huberta velikega vojvodstva Luxenburškega je bila dne 2. marca 1930 soglasno sprejeta kot pridružen član F. C. I. itd.

Prečitajo in rešijo se še nekateri drugi dopisi v savezu J. K. S. včlanjenih edinic,

na to pa se po prehodnih slučajnostih ob 23.30 ta občni zbor v polnem soglasju zaključí.

P. Z.

Društvo ljubiteljev ptičarjev. Izpisek iz zapisnika sestanka odbornikov dne 21. marca 1930:

1. Lovski družbi Moste in Polje se izreče pismena zahvala za prepustitev lovišč za pomladansko tekmo ptičarjev.

2. Za delegata društva na občnem zboru Kluba ljubiteljev jamarjev se določi ing. Weinberger.

3. Prizadeli člani se ponovno obveščajo, da je tekma za pointerje kraljeve psarne Suvobor obvezna.

4. Glede enakega postopka pri vpisu angleških seterjev se stopi v stik z avstrijskim kinološkim savezom.

5. Na občnem zboru Jugoslovanskega kinološkega saveza bodo zastopali Društvo ljubiteljev ptičarjev dr. Ivo Tavčar, ing. Weinberger in Nagy.

Izpisek iz zapisnika odboroze seje dne 4. aprila 1930:

1. Obravnava podrobnosti o izdaji knjige o vzgoji in dresuri ptičarjev in španijelov.

2. Za proslavo 10 letnice obstoja Društva ljubiteljev ptičarjev dne 12. aprila 1930 v hotelu Union se določi podrobnejši program.

3. Slovenskemu lovskemu društvu se izreče pismena zahvala za poklonjeno denarno podporo v znesku 2000 Din za pomladanske tekme ptičarjev.

4. Delegat na občnem zboru Kluba ljubiteljev brakov bo dr. Ivo Tavčar.

5. Pomladanska tekma ptičarjev se deli v dve tekmi, in sicer v eno samo za angleške pse, v drugo za ostale pasme. Končno se sklène tudi deliti darila za dve tekmi.

Društvo »Brak-jazbečar« v Ljubljani javlja svojem članom:

1. Vsi prijavljeni psi so vpisani v Jugoslovansko vzrejno knjigo brakov-jazbečarjev (s tem seveda tudi v rodovno knjigo Kluba Dachsbracke), v kolikor so bili potrebni podatki v redu. Vpisnice dobe oni lastniki psov, ki pošljejo za vsakega vpisanega psa vpis-

nino 10 Din (za nečlane so vse pristojbine petkrat večje).

2. Rodovnikov ne piše Društvo samo, ampak jih le potrjuje. Rodovnike morajo spisati vzreditelji sami. Tiskovine se dobe pri društvu ali pri g. Antonu Schusterju, trgovcu v Ljubljani, Mestni trg 25, po 10 Din. Prav tam se dobe prijavnice v obliki dopisnice za ceno 2 Din. Te prijavnice se morajo obvezno uporabljati pri prijavih psov za vpis.

3. Članom priporočamo zaščito psarn. Pri tem si naj izberejo našim razmeram primerna imena. Zaščitna pristojbina znaša za člane 50 Din. Doslej zaščitene psarne so priobčene v »Lovcu« št. 4 leta 1930.

4. Opozarjamo, da ne bo k letošnji razstavi psov, ki je nameravana o pribliki lovsko-šumarske razstave v Ljubljani, pripušččen nobeden brak-jazbečar, ki bi ne bil vpisan v našo vzrejno knjigo. Osem dni pred početkom razstave se bo vpisovanje zaključilo in se ne bodo izdajala nobena potrdila o vpisu, ker je nujno potrebno, da si vsakdo vse pravočasno preskrbi in ne šele zadnji trenutek, ko je potrebna kontrola težka.

5. 14. in 15. junija t. l. se bo vršila v Gradcu velika razstava psov. Ob tej priliki bo praznoval Klub Dachshbracke, čigar okrožje za Jugoslavijo tvorimo mi, 20 letnico svojega obstoja. Pozivamo svoje člane, ki imajo za razstavo primerne pse, da se udeleže graške razstave.

6. Društvo je naročilo društvene znake: srebrni veljajo 30 Din, posrebreni 15 Din. Člani naj sporoče društvu blagajniku, koliko in kakšne vrste si nameravajo nabaviti.

7. Vsa denarna vplačila se izvršujejo lahko po društvenih čekovnih položnicah, ki se dobivajo na istih mestih kot društvene tiskovine. Pri vplačilu naj se navede namen vplačila.

8. Društvo namerava napraviti v jeseni uporabnostno tekmo za brake-jazbečarje. Članom, kateri se nameravajo udeležiti te tekme s svojimi psi,

se priporoča, da že sedaj začno vežbati pse v vseh uporabnostnih panogah.

9. Društvo razpolaga letos s sledečimi legli: a) Fifi po Armanu Filbing, vzreditelj J. Göderer, Ortnek; b) Numa Pavlovcem po Hajduku Savskem, vzreditelj ing. Walter Fehre, Domžale; c) Adi v. d. Austriawerken po Edi Mühlau, vzreditelj Oton Payer, Domžale; č) Bessi v. Uraltein po Blitzu Filbing, vzreditelj Oton Payer, Domžale; d) Živa Savinjska po Walilu, vzreditelj Fric Confidenti, Celje; e) Jasna Savinjska po Fidu, vzreditelj Fric Confidenti, Celje; f) Gabylom po Pifu Savskem, vzreditelj Bogomir Zdolšek, Letuš; g) Sonja Gamsburg po Seplu Hrastnik, vzreditelj Oton Payer, Domžale; h) Savina Hrastnik po Fidu, vzreditelj Fric Burger, Hrastnik.

K društvu Brak-jazbečar so se na novo priglasili za člane: Pavel Perles, Ljubljana, Prešernova ulica 7; Sepp Hornitzky, gozdni adjunkt, Podsreda, via Rajhenburg; ing. Nikolaj Popović, šum. savjeznik, Deliblato — Banat; Lojze Šetina, Črnomelj 8; Lojze Kovač, srezki šumar, Celje (Lanovž); Rudolf Zupan, Mojstrana. — V smislu § 10. društvenih pravil se naj vložijo morebitni ugovori proti sprejemu tekom 14 dni pri društvu nem tajniku g. Iv. Gödererju, Ortnek.

Prijavljajo se na novo sledeče psarne: »Suvobor«, last Uprave kraljevskega dvora, Beograd; »Belokrajina«, lastnik Drejček Jakil, Krmelj; »Dole«, lastnik dr. Franc Zupan, zdravnik, Dole-Bistra; »Jama«, lastnik ing. Stane Premelč, profesor, Ljubljana.

Opusti pa se dosednji naziv psarne »Krmelj«, last g. Venčeta Jakila, ki je bila svoječasno prijavljena in zaščitena pri »Klubu ljubiteljev brakov«, ter preide na že obstoječe ime psarne »Št. Janž« istega lastnika. Ostane pa za javnost zaščitena še za dobo najmanj 10 let, kar bo razvidno iz spodaj navedenega najnovejšega mednarodnega pravilnika.

Ako glede navedenih psarn 14 dni po objavi ne bo nikakih ugovorov, si pridobijo pravico zakonite zaščite.

»Klub ljubiteljev sportnih psov« objavlja: Vsi lastniki kraško-ilirskih ovčarjev smejo pariti svoje psice le s plemenjaki priznanih ilirskih ovčarjev, ki jih priporoči klub.

Da ne bo kake nejasnosti, se priobčuje izveleček iz najnovejšega pravilnika, ki ga je razposlala svojim članicam »Mednarodna kinološka zveza« F.C.I. v Bruxellesu.

V pravilniku III. del, »Splošne določbe« v členu 11., odstavek drugi:

Priznanje in raba pridevkov (afiksov) za psarne in pse je podvržena sledečim pravilom:

1. Psi ne smejo nositi drugega pridevka kakor pridevek svojega vzreditelja.

Vzreditelj je lastnik psice ob času oploditve; samo on je upravičen podpisati rodovnike mladičev in dati priimek.

Če se pa oplojena psica proda in se njen bivši lastnik brani izstaviti rodovnike ter dati pridevek, sme lastnik psice ob času skotitve (legla) veljavno podpisati rodovnike mladičev in dati svoj pridevek.

2. Potem ko so bila imena psov enkrat objavljena v kakem službenem dokumentu, se na njih ne sme nič več izpreminjati.

3. Prepovedano je eni in isti osebi, da bi pustila vpisati več kakor en pridevek.

4. Pridevek se ne more izpreminjati, odstopiti ali prepustiti. Po smrti vzreditelja (lastnika psarne) pride pridevek šele po preteku najmanj 10 let zopet v javno last, izvzemši določene slučaje, ki jih sme vsaka vodilna organizacija zase določiti.

5. Če se dve ali več oseb združi za skupno vzrejo psov, ne sme tako nastala družba rabiti pridevka, ki je bil individualna last enega ali drugega vzreditelja. Družba mora zaprositi za priznanje skupnega pridevka, ki je podvržen istim pravilom kakor individualni pridevki.

Ako sta v družbi več nego dve osebi, se smatra njen obstoj za nepretrgan toliko časa, dokler sta udeležena vsaj dva izmed družbe njih ustanoviteljev, čeprav so stopile na mesto izstopivših družabnikov nove osebe ali če se je število družabnikov pomnožilo. Nekateri pravilniki vodilnih organizacij dovoljujejo v izjemnih slučajih določenim osebam še nadaljnjo rabo individualnega pridevka, kojega lastnik je umrl (n. pr. vdovi ali sinu). V teh državah veljajo take osebe glede skupnih pridevkov za ustanovitelja samega.

V točki 6. se nahaja poleg drugih sledeči odstavek: »Zgoraj navedena določila pa ne veljajo za nazaj in ne kršijo že pridobljenih pravic.«

Člen 12. pravi: F.C.I. priznava kazni, ki jih izrečejo včlanjena društva in ki se ji službeno naznanijo. F.C.I. jih vpiše in jih sporoči zaeno z motivacijo ostalim članicam. Te so dolžne, da jih v mejah svojih pravil upoštevajo.

Člen 13. Včlanjene organizacije se obvezujejo, da dopošljejo odboru F.C.I. seznam nacionalnih pasem svojih držav in pa (standard) pasemske znake teh pasem. Vsaka sprememba v pasemskih znakih se mora sporočiti odboru F.C.I. Ta bo skrbel za objavo pasemskih znakov in morebitnih izprememb. Standardi so takoj po objavi za vse včlanjene države obvezni.

Člen 14. Včlanjene organizacije se med seboj obvezujejo, da ne dovolijo pridružitve (afiliacije) nobenemu klubu, ki se ni predhodno pridružil vodilni organizaciji lastne države.

F.C.I. obsoja vsako vmešavanje tujega udruženja v kinologijo kake pri F.C.I. včlanjene države, če na to ne pristane vodilna organizacija te države.

Člen 15. Za poljske tekme z velikim kroženjem, ki jih prirejajo zvezne organizacije, so slrogo veljavne za pličarje angleških pasem naslednje določbe:

1. Sodniki so pri presoji delovanja psov popolnoma svobodni; poljske tekme se ne sodijo po točkah.

2. Stoja ob nogi je obvezna:

Za pse vsake starosti; psu, ki ne stoji že sam od sebe ob nogi, se ne more priznati nikako darilo. Kadar en pes obstoji, se sme drugi na lahko privedi od zadaj do njega; če ne obstoji ob nogi voditelja sam od sebe, se ne sme tja poslati nasilno, tako da bi oviral svojega tekmeca. Napake, ki bi jih napravil kak pes, ki mu puste sodniki dalj časa stati pred divjačino v namenu, da bi pri drugem psu dosegli stojo ob nogi, se ne upoštevajo.

Za derbije:

Stoja ob nogi se mora strogo zahtevali. Doseči se mora ali sama po sebi ali pa samo na znak; glasno povelje in žvižganje je izključeno.

Vsakemu psu, ki gre od zadaj mimo svojega tekmeca in ne obstoji ob nogi vodnika, se šteje to po presoji sodnikov v večjo ali manjšo napako. Sodniki morajo pri skupni oceni dati prednost one-mu psu, ki obstoji ob nogi vodnika sam od sebe.

Člen 16. Pri razstavah velja za odprti oni razred, ki je dostopen vsem psom iste pasme, iste varietete in istega spola, če obstojata ločena razreda po spolu. Psi prvaki ne smejo biti izključeni.

Člen 17. F.C.I. more izpremeniti ta pravilnik s sklepom svojega let. občnega zbora v smislu člena 8. pravil. Vsak predlog za izpremembo se mora vpo-slati F.C.I. vsaj dva meseca pred se-stankom občnega zbora.

Seznam pasem za tekme itd. za po-slovno dobo 1930/31 je priobčen v po-ročilu o letošnjem občnem zboru J.K.S.

Savezni tajnik: P. Žmitek.

IZ RIBARSKE MREŽE

Transport mrtvih rib. Pruska glav-na poljedelska zbornica je izdala na-vodila za razpošiljanje mrtvih rib. Po teh navodilih naj bi se ribe razpošiljale v košarah, kakršne rabijo za sadje ali sočivje. Te košare so 50 cm dolge, 30 cm široke in 25 cm visoke; na vrhu je držaj za prenašanje. V takih košarah je moči zložiti 15 do 20 kg rib vračunši led. Večje košare niso primerne, boljše je, da so široke; slabo pa je, če so pre-visoke.

Razpošiljajo naj se le ribe, ki so po-polnoma presne in po možnosti že ohla-jene, uporablja naj se le čist led in le pergamentni papir. V košaro denemo na dno in ob straneh pergamentni papir, tako da sega daleč čez rob. Papir, ki leži na dnu, je treba na več krajih pre-luknjati, da se more voda odtekat. Nato položimo na dno košare plast razdrob-ljenega ledu, na led pa ribe; ribe pofo-žimo tako, da leže menjaje se z glavo in repom ena zraven druge; ribe naj leže po možnosti s trebuhom navzgor. Ko je košara približno do tri četrtine vsebine polna, zagrnamo ribe s pergamentnim papirjem, nanj pa naložimo zopet plast ledu. Led nato pokrijemo s pergamentom, ki gleda čez rob košare; nato zašijemo košaro z vrečevino.

VPRAŠANJA - ODGOVORI

G. V. Z. na P. Kaliber puškinih ceví je število oblastih krogel za dolično cev, ki se dajo uliti iz enega angl. funta svinca. Torej: za kaliber 16 se da uliti šestnajst krogel, za kaliber 20 dvajset itd. Iz tega izprevidite, da je številka manjšega kalibra večja, večjega pa manjša. Ta način oznake kalibra ceví za šibre je po vsem svetu enak.

G. A. L. v K. Kako je pripraviti in pripremiti rogovje srnjakov, najdete v knjižici Herber-Minden, Das Zurichten, Bleichen und Aufsetzen des Wildschädels. Verlag Neumann, Neudamm 1920. Cena 7 Din. - Obširnejša je pa knjiga Kiefling, Des Jägers Beute, ki je izšla l. 1926. tudi v Neumannovi založbi in stane 60 Din.

G. F. K. v Lj. Banovinska davščina za lovce je dvojna: na lovišča in na lovske karte. Davščino na lovišča plačujejo zakupniki lovišč (po 40 par od ha) in lastniki samosvojih lovišč (po 50 par od ha), davščino na lovske karte pa vsi lovci. Ta davščina znaša 200 Din od vsake karte, članom lovskih društev pa, ki so včlanjena v Središnji upravi lovačkih udruženj, torej tudi S. L. D., je dovoljen popust 80 Din. Koč član S. L. D. plačate torej te davščine le 120 Din.

G. P. R. v M. Povprečna hitrost izstreljenih šiber znaša 300 ms, zato potrebujejo šibre za pot 30 m $\frac{1}{10}$ sekunde. V tem času preteče zajec kakih 60 cm, jerebica z velrom pa preleti celo 1-5 m. Če hočemo, da zadenemo s polnim strelom, moramo za to mero streljati pred divjačino.

M A L I O G L A S I

Razglas. Lov krajevne občine Sora se bo oddal potom javne dražbe pri tuk. uradu v sredo dne 28. maja 1930 ob 11 dopoldne v zakup za dobo od 1. julija 1930 do 31. marca 1935. - Zakupni in dražbeni pogoji so razpoloženi interesantom na vpogled v tuk. uradu med navadnimi uradnimi urami.

Razglas. Lov občine Velike Lašče se bo oddajal v zakup na javni dražbi za dobo od 1. julija 1930 do 31. marca 1936 v petek dne 6. junija 1930 ob 13 v občinski pisarni v Vel. Laščah. Dražbeni pogoji se lahko vpogledajo pri srezkem načelstvu v Kočevju, soba št. 5.

*

Lovske patrone z Rottweilskim brezdinnim smodnikom basane, ima v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9.

Prevzema v komisijsko prodajo rabljeno orožje in posreduje najboljšo prodajo. Priporoča svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav, pasti

za divjačino ter vse potrebščine za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priзнano najboljšo montiranje daljnogledov na puške. Popravila ribarskega orodja po najnižjih cenah. Zastopstvo ene najboljših tvornic: Gebrüder Merkel, Suhl. Ceniki te tvrdke so na razpolago.

V komisijski prodaji so sledeče puške:

1 trocevka Hammerles z daljnogledom, kal. 20/20/8 mm, ceví iz Böhlerjevega antinit-jekla, 8000 Din; 1 Bockova Hammerles-risanka, kal. 20/6.5 mm - 7000 Din; 1 risanka enocevka petelinka, kal. 11 mm, 600 Din; 1 enocevka risanka (Peterlongo), kal. 6.5, 700 Din; 1 risanka enocevka petelinka, kal. 9.3, 1200 Din; 1 risanka dvocevka petelinka, kal. 12/6, 500 Din; 1 dvocevka petelinka risanka, kal. 16/8, 950 Din; 1 dvocevka petelinka risanka, kal. 16/12, 700 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16/16/8 mm, 1800 Din; 1 risanka Mauser, 8 mm, 800 Din; 1 risanka Mauser, 8 mm, 1200 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16/16, 950 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16/16, 600 Din;

1 dvocevka petelin., kal. 16/16, 1150 Din;
1 dvocevka Hammerles, kal. 16/16, 1500
dinarjev; 1 dvocevka Hammerles Bayard,
1300 Din; 1 Browning, kal. 16, 1500 Din;
1 repefirka, kal. 8 mm, 600 Din; 1 avto-
matska Flobert-puška, kal. 6 mm, F. N.,
700 Din; 1 Walther-karabinka, avtomat-
ska, kal. 6 mm, 850 Din; 1 Walther-
karabinka, avtomatska, kal. 6 mm, 1000
dinarjev.

Služba oskrbnika - lovca. Za
gozdno posestvo in gostilno Travnica
gora, občina Sodražica, se išče ože-
njen oskrbnik, ki je vešč lova in go-
zdarstva, žena pa gostilne. — Ponudbe
na: dr. Lovrenčiča Ivana, advokata v
Ljubljani.

Pristen tirolski loden za lovske
in športne obleke priporoča tврdka
Anton Schuster, Ljubljana, Mest-
ni trg 25. Istotam je vedno v zalogi
tudi raznovrstno sukno in drugo manu-
fakturno blago po nizkih cenah.

Psico »Bistro« iščem. Dne 24. sept.
1929 mi je nekdo odpeljal psico »Bi-
stro«. Psica je kratkodlak nemški pti-
čar, rjave barve, z belo liso pod vra-
tom, kurlirana, sparjena 1. sept. l. l. z
»Bojem« v Framu. Kdor kaj ve o tej
psici ali jo je morebiti kupil, naj to
proli nagradi sporoči Tomislavu Braj-
koviću p. p. Vindiš, Varaždin, Strož-
majerov trg 9.

Kupim čistokrvnega, istrijanskega
kratkodlakega braka letošnjega legla.
Cena po dogovoru. Andi Mahorič, Ma-
kole pri Poljčanah.

Psica ptičarka, kratkodlaka, v pe-
tem letu, z dobrim nosom, stoji trdno
na jerebice in zajce ter donaša tudi iz
globoke vode, se proda za 1000 Din.
Starši: Senta Hübitz in Vero Obersee-
Ris. Poizkušnja tu ali na interesovne
stroške kjerkoli. — Zamenja se tudi za
dobrega braka. — Janko Vozel, Trebnje,
Dolenjsko.

Dobri srnjaki za odstrel na raz-
polago. Ponudbe nasloviti na A. Šavelj,
sodnik, Kočevje.

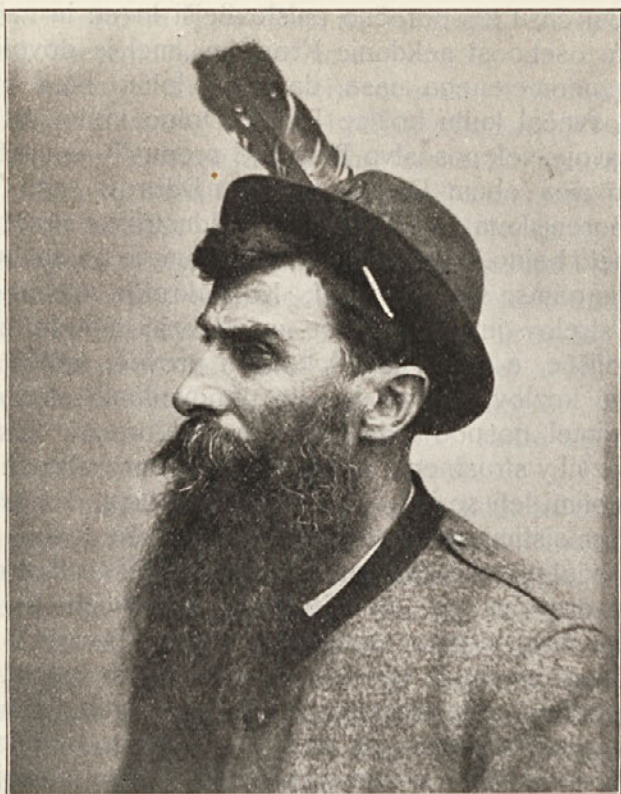
Psarna »Podgora« na Vrhniki,
Slovenija, prodaja naslednje čistokrvne
isirske brake resaste dlake:

A. Psi: **Iztok** Podgorski, 14. III. 1924,
vpisan v J. R. B. št. 120. Na Dunaju 1929
dosegel oceno: odlično, prvak Dunaja
(Sieger - Wien). Cena 3000 Din, prvo-
vrsten zajčar in lisičar. — **Ador** Pod-
gorski, 17. XII. 1925, J. R. B. št. 143. Ce-
na 2000 Din, prvovrsten zajčar in lisi-
čar. — **Agič** Podgorski, 18. III. 1925,
J. R. B. št. 144. Cena 2000 Din, prvo-
vrsten zajčar in lisičar. — **Barak** Pod-
gorski, 24. V. 1926, J. R. B. št. 148. Cena
1500 Din, prav dober zajčar in lisičar.
— **Bistri** Podgorski, 25. IV. 1926, J. R. B.
št. 142. Cena 1500 Din, prav dober zaj-
čar in lisičar. — **Bešter** Podgorski,
25. IV. 1926, J. R. B. št. 147. Cena 1500
Din, izvrsten zajčar in lisičar, osobito
sam. — **Brzan**, 19. XII. 1926, J. R. B. št.
146. Cena 2000 Din, prvovrsten zajčar
in lisičar. — **Dalmač**, 27. IV. 1923, J. R. B.
št. 151. Cena 1000 Din, prav dober zaj-
čar in lisičar. — **Žarko**, 17. VI. 1926,
J. R. B. št. 179. Cena 1000 Din, prav do-
ber zajčar in lisičar.

B. Psice: **Dična** Podgorska, 9. IX.
1928, vpisana v J. R. B. št. 172. Cena
1500 Din, izvrstna na zajca ali lisico.

Vsi psi so približno 52—55 cm visoki,
beli z oranžno-rumenimi lisami. Navajeni
so loviti posamič ali v družbi. Gonijo
zajca, lisico ali srno glasno in vztrajno
ter pridejo po končani gonji na rog go-
lovo nazaj. Psi se oddajo zaradi vpe-
ljave nizkih brakov.

Vsa zdravila za pse z natančnimi
navodili dobite v lekarni na Vrhniki.
Edina zaloga vitakalka, vitamine,
apnenec in fosfor vsebujočega prepa-
rata, ki je potreben za krepko in zdravo
živalsko telo. Ohrani pse pred pasjo
bolezni in jim da substance in močnih
kosti. — **Valutin**-kapsule zoper gli-
ste in druge črevesne parasite. Pri na-
ročilu je navesti pasmo in starost psa
— **Sineps**: idealno sredstvo zoper
bolhe in uši. — Na vsa vprašanja od-
govarja brezplačno lekarnar Mr. Stan-
ko Hočevnar, Vrhnika.

Gospod Adolf Gallé – osemdesetletnik.

(Fran Rojina.)

Lovskopravično je, da se tudi »Lovec« spominja osemdesetletnice ustanovnega člana našega društva gospoda Adolfa Galléta, graščaka v Zgornji Šiški pri Ljubljani, in proslavi njegov častiti jubilej z nekaterimi reminiscencami.

Rojen je bil dne 25. maja 1850 v graščini Bistra pri Borovnici, kakih pet ur hoda proti Notranjski. Bistra je bila nekdanj samostan menihov kartuzijancev, ki jih je pa cesar Jožef II. v devetdesetih letih osemnajstega stoletja »razrešil«, in obsežno njih posestvo — kakih 1500 oralov — je kupil pozneje stari oče našega slavljenca.

Iz rodu Gallétov je izšlo več znamenitih lovcev. Naj omenim samo Viktorja Galléta, najstarejšega jubilarlovega brata, ki je dal pobudo za ustanovitev »Kranjskega društva za varstvo lova«, čigar predsednik je bil do svoje smrti; po vojni se je to društvo razšlo, nasledilo ga je sedanje »Slov. lovsko društvo«. Ta Viktor Gallé je

bil ob svojem času neoporečno najslovitejši lovec in najmarkantnejša lovska osebnost nekdanje Kranjske. Imel je dovolj gmočnih sredstev in neomejenega časa, da se je lahko brez ovir in po mili volji posvečal kultu božice Diane. Dolgo vrsto let je imel v najemu — svoje veleposestvo Bistro je prepustil namreč svojemu stricu — lovišča občin Polhov gradec, Dobrovo nad Ljubljano, Dovje na Gorenjskem in od »Kranjske industrijske družbe« Krmo. Streljal je neki bajno. Stari Rabič iz Mojstrane je ob zaključku vsakega lova na gamse samo vprašal: »Kolikokrat je streljal gospod?« In kolikor strelav je bilo, toliko nosačev je moralo odriniti na njegovo stojišče, a nikoli ni bil kakšen preveč; kakor pribilo je ležalo toliko kozlov, kolikor je bilo napovedanih strelav.

Ker je imel gospod Adolf takega mentorja, ni čuda, da se je tudi on razvil v strastnega, a nad vse loyskopravičnega Nimroda. Že z dvanajstimi leti se je poizkušal na vevericah, šojah in srakoperjih, s štirinajstimi pa je streljal tudi že vso lovno živad. Ali po prerani očetovi smrti je moral zapustiti idilično Bistro in njene stoletne gozdove in love in vse druge prijetnosti, ki mu jih je nudil očetov dom v tako obilni meri, ter se podati v Švico na sloveči trgovski zavod v Lancy-ju blizu Ženevskega jezera, prav tam na švicarsko-francoski meji. In ker se v tistih časih ni popotovalo tako ko dandanes, ni bil v vseh štirih letih ondotnega šolanja niti enkrat doma in samo enkrat se je videl s svojo materjo v Benetkah, kamor so napravili gojenci zavoda izlet, pa ji je brzojavno sporočil dan svojega prihoda. »Saj vi ne morete vedeti, kaj je domotožje, tisto silno hrepenenje po domovini, ki stori bolno dušo in telo« — mi je dejal nekoč, vzbujajoč spomine izza mladih let.

Po dovršenih izpitih — seveda v francoskem jeziku — se je vrnil leta 1868. domov, kjer je ostal pol leta. »Tisti meseci so bili najlepši čas mojega življenja! Takrat sem samo lovil, jedel in spal, in zopet lovil in jedel in spal, in tako vse dotlej, da sem vstopil v neko veliko trgovsko hišo v Trstu.« — Prostora za svoje lovske pohode je imel več kot dovolj, zakaj razen lastnega lovišča so imeli v najemu še lov občin Borovnica, Preserje, Vrhnika in Begunje.

Ugajalo mu pa ni, postati trgovec, zato se je po triletnem vojaškem službovanju in ko je bil postal polnoleten, namenil preseliti se v Ameriko v Minnesoto in postati tam farmar, velik farmar; kajpak ga je vlekla tja tudi želja po indijanskih loviščih. In da ga ni njegova mati, ki jo je tolikanj spoštoval in ljubil, tako iskreno prosila, naj je ne zapusti za vedno, bi tudi izvel svojo namero. Tako pa je kupil v Zgornji Šiški graščino Jama in na tem lepem

posestvu je s pridom gospodaril do lanskega novega leta, ko ga je prepustil svojemu sinu edincu.

To bi bil prav površen oris njegove življenjske poti. Kot zgornjeišenski rojak pa sem imel priliko spoznavati tega gospoda že od svojega sedmega leta, odkar se je bil namreč priselil v našo vas, tako da lahko povem še katero o njem.

Županoval nam je nad dvajset dve leti, in še se dobro spominjam, s kakim svetim strahom sem kot bosopet fantalin hodil vsako leto proti jeseni h gospodu županu po »certifikat«, pismeno dovoljenje za ptičji lov. In med tem, ko mi je napravljaj ptičje-lovsko pravico, sem občudoval lovske trofeje, ki so bile porazobešene po vseh stenah pisarne. Kako lepi in čisti sta bili poleg pisalne mize viseči dvocevki, naša samica, skrita vedno za staro omaro v podstrešju, pa je bila tako rjava!

Kdo bi si mogel takrat misliti, da bo kdaj ta zame nad vse vzvišeni gospod na stare dni v dolgih zimskih večerih tolikrat prihajal k meni v sicer skromno, a vedno prijetno toplo sobico kramljat o časih, ki so bili? Poslušam ga verno in odkar sem v pokoju v domači vasi, so mi bili večeri njegovih obiskov najlepši; bili so mi pravi lovski užitek. Eno beležno knjižico sem že napolnil z njegovimi prezanjivimi lovskimi spomini in če ostaneva pri sedanjem zdravju ter mi gospod Gallé ohrani še nadalje svojo prijaznost, tedaj bova čez prihodnjo zimo napolnila drugo, še dokaj večjo, saj doživel je na raznih lovih dovolj in spomin ima čudovit.

Nekega večera prideva na pogovor o gamsih; vprašal sem ga, koliko jih je kaj ustrelil? »Kolikor sem lovil nanje, razmeroma malo, samo petdeset sedem. Lahko bi jih pa vsaj trikrat toliko, ali jaz sem izbiral samo kapitalne kozle. Ustrelil sem pa tudi eno kozo, samo eno, a še tisto v razburjenosti. Sedel sem namreč ob neki gamsji stečini na majhni skali, krit nekoliko s cretjem, kar zaslišim v neposredni bližini poleg sebe neko čudno sikanje, in ko se ozrem tja, zagledam izredno debelega modrasa, ki ga je bilo nekako polovico iz neke mišje ali kakršne že luknje. Bil je sicer čisto miren, samo sikal je, in vendar sem, ko sva se nepremično gledala nekaj trenutkov, kar nekako odrevenel. K sreči sem imel tik zraven sebe svojo palico. Prav, prav počasi sežem ponjo, potem ga pa hitro oplazim kar sedé ravno preko glave, da je imel takoj zadosti. Komaj sem ga bil izbezal iz luknje, že zagledam v ruševju niže mene stati gamsa; bil je velika, zelo močna žival. Razburjen, kakor sem bil, sem brez premisleka ustrelil, a takoj, ko sem jo videl pasti v ognju, me je zaskrbelo: kaj pa če je koza? Prišedši tja dol, vidim, da je bila res kozal!

Moj brat, ki je tako skrbno varoval svoj revir, je bil namreč v takih slučajih lahko naravnost besen. Pa takrat ni bil; samo prav po bratovsko me je posvaril, naj v prihodnje vendar dobro pogledam, na kar mislim streljati.« — Na gamse je hodil namreč v Viktorjevi lovišči Dovje in Krmo. Zadržaval se je gôri po dalje časa; imel je pri Ambrožiču v Mojstrani najeto kar svojo sobico, p. enočeval pa je večkrat in tudi po več dni v raznih lovskih kočah.

Dokler je imel dober vid — pokvaril ga mu je neki nepreviden kolesar — je bil vedno sozakupnik raznih občinskih lovov. Najdalje je bil pri šentviškem lovu, čez štirideset let, dolgo časa pa tudi pri zgornje- in spodnješišenskem, brezovškem in šmarlinskem s Šmarno goro. V vsakem lovišču so napravili letno samo po en velik lov. Voditelj glavnih lovov je bil vedno on. Kako so negovali lovišča, se da sklepati iz dejstva, da so leta 1900. ustrelili na Rožniku in kar spada zraven, na enem samem takem lovu petdeset enega zajca, dve lisici, tri srne in enega kljunača. To je bilo med tednom; v nedeljo nato pa v šentviškem lovišču petdeset zajcev, eno lisico in tri srne. Pred vsakim velikim lovom je hodil gospod Gallé z lovskimi čuvaji sam zaznamovat — »štantvat« — glavna stojišča z beležem. Lovski tatovi so imeli takrat slabe čase. Celo na Toško čelo, vrh Perc, je hodil z dvema čuvajema še ponoči zalezovat nekega posebno predrznega takega ptiča, dokler ga niso nekoč ob zori izplačali, česar pa gospod Gallé »ni« videl.

Kot petelinarju mu ga ni bilo para; saj je bil pa tudi v pravi šoli: pri svojem bratu in Gregorju Rabiču, v tedanjih časih po vsem Gorenjskem slovitim lovskem čuvaju. Tako je postal mojster velikemu petelinu, kakor tudi ruševcu.

Ni pa hodil nad petelina samo v revirje, katerih sozakupnik je bil sam, temveč tudi v bratov dobrovski in polhovgrajski. Kmalu pa mu ni bilo več za to, da bi peteline streljal sam, ne, za prijatelje in za kakega dostojanstvenika jih je hodil zasliševati. Deželnega predsednika barona Heina je vodil na petelina vedno sam. Hein je bil zelo dober in previden strelec; izmed tridesetih petelinov je zgrešil popolnoma samo enega, enega pa zastrelil, a tudi tega je našel gospod Gallé še isti dan s svojo izborni psico »Coro«. Tudi baronica Heinova je ustrelila dva posebno lepa starca.

Koliko hoje je napravil in koliko noči prečul ob času petelinjega lova, je bilo nekaj, čemur se sedaj sam čudi. Pravil mi je, da je hodil v daljna lovišča, zlasti na Bukov vrh in Lom, kjer so bila najboljša petelinja rastišča, že ob desetih zvečer od doma, da je prišel v primerno bližino domnevanih gred še pri temi. Ob

ugodnem vremenu je ugotovil včasi tudi po več pojočih petelinov v enem jutru, neredko po dva, tri; kajpak da kdaj tudi nobenega. Potem jo je mahnil hitro domov, doma pa takoj na delo, ki ga je imel na svojem veleposestvu vedno čez glavo, čeprav je zelo visoke postave. »Proti koncu petelinje sezone« — mi je pravil — »sem bil včasi od vedne hoje, čujenja in dela že tako dognan, da bi me moralo biti konec, če bi to trajalo še nekaj časa; komaj sem že čakal, da bo petelinova ljubezen »zmlena«, kakor pravi tista petelinarska pesem, ki se je spominjam še iz Mojstrane.

»Ko češnja cvedí,
petelin norí,
je pa bukev vrh góre zelena,
petelinja ljubezen je zmlena.«

Ko sem bil še doma, sem dokajkrat videl gospoda Galléta, kako je nesel mimo naše bajtice Pod hribom polne »gavge« kljunačev domov, pa sem mu — nedavno tega — dejal, da je bilo nekdanj pač mnogo več kljunačev, nego jih je sedaj. »Je že res, da jih je bilo več,« — odvrne — »toda jaz sem vedel po vseh naših loviščih za vse najboljše prostore, kamor so ob selitvi najrajši vpadali, imel sem dobro in priročno puško, bistro oko, izvrstno psico — vedno psico radi prireje — in bil sem neutrudljiv. Seveda mora lovec vedeti tudi za najboljše dneve selitve, ki se ravna po precej po vremenu, ali vendar se prične glavni vlak navadno o sv. Lukežu in traja do Vseh svetih. Na sv. Lukeža dan, to je 18. oktobra, sva leta 1873. z Viktorjem ustrelila v viških in dobrovskih logeh 36 kljunačev, drugo leto pa je bil lov na kljunače znatno kasneje, in je brat ustrelil v soboto pred Martinovo nedeljo 23 kljunačev, jaz drugi dan 21 — lahko bi jih še več, ko bi ne vzel sabo samo 24 nabojev — v ponedeljek nato sva pa šla oba, ali dvignila nisva niti enega; vse je vzela noč. — Prav tak slučaj sem doživel pred več leti tudi s prepelicami. Pojavilo se jih je na šišenskem polju toliko, da sem jih na Mali Šmaren dopoldne v prav kratkem času ustrelil 36. Zvečer je nastala huda nevihta z bliskom in gromom. Drugi dan, bila je nedelja, je bilo vreme sicer lepo, prepelice pa nisem dobil nobene več, dasi sva šla s čuvajem celo gor do Vižmarjev. Slišal sem bil že od starih lovcev, da vzame prepelice blisk, in tega sem se takrat prepričal. — Za kljunačji lov je pač najugodnejši čas ob slani, ali kadar zapade hribe zgodnji sneg. Ne vem več natančno, katerega leta je bilo, ko je potisnil sneg kljunače parkrat v nižave, in tisto sezono jih je brat ustrelil 175, jaz pa 135. Zdaj se tam, kjer sva lovila takrat, ne dosežejo več take številke. Viktorja je prišla ta-

krat taka strast do tega lova, da se je podal s puško in psom za kljunači na otok Krf in na obrežje Albanije. Po vsem tem si lahko predstavljate, kakšen lovec je moral biti ta moj ljubi brat.»

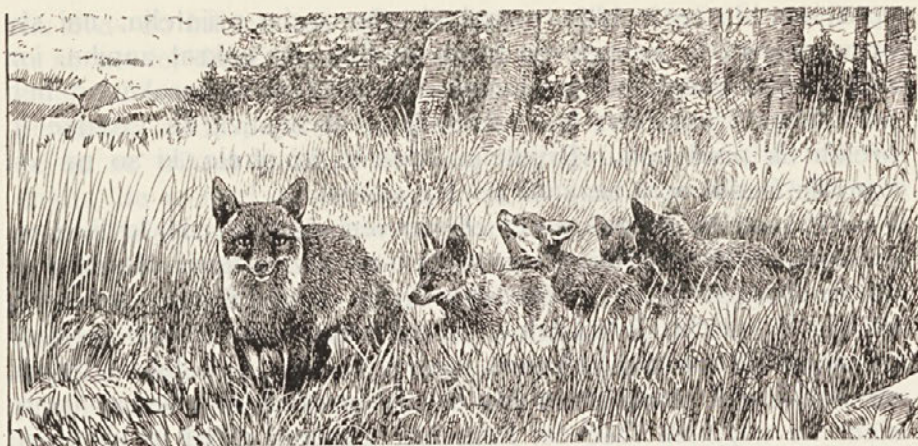
O priliki nekega cesarjevega jubileja je bila na Dunaju velika lovska razstava, katero si je šel ogledat tudi gospod Gallé, kajpak, in gospodom od razstavnega odbora je tako imponiral, da so ga »stante pede« peljali k fotografu, dali na hitro roko napraviti njegovo sliko v velikem formatu in jo razstavili. Ocenjevalcem razstave je tako ugajala, da so jo diplomirali odlično. Po tisti sliki je posnela temu spominskemu spisu pridjana sličica, ki nam kaže gospoda slavljenca v njegovi zreli moški dobi. Zdaj je njegova častitljiva brada sicer posivela in je prav taka, kakršna je bila Tolstega, toda leta ga še niso upognila, in je za svojo visoko starost še čvrst korenjak, saj je še preteklo jesen sam vodil svoje pse na vseh večjih lovih gospoda Petra Stepiča.

Psov brakov je imel gospod Gallé, dokler je namreč še sam lovil, po deset do dvanajst; pozneje navadno po šest. Od nekdanj je najriši brakiral in tudi potem, ko je bil za vedno obesil svojo zvesto puško na klin, je rad hodil pomagat brakirati, kamorkoli so ga vabili, ali pa je vsaj posojal svoje pse, izmed katerih je bilo vedno nekaj izbornih, povsod znanih »solistov«. O vrlih psih nameravam itak napisati kdaj kaj več, in takrat me bo gospod Gallé lahko vrhoma založil s snovjo, dasi jo imam že tudi sam precejšen kupček.

Vprašal sem ga nekdanj, zakaj neki redi skoz leto in dan toliko psov, ko vendar sam ne strelja? »Menda mi je prirojeno tako« — pravi — »zakaj že kot dečák sem bil ves srečen, ako sem smel voditi skopčo brakov na lov; držal sem se vedno najraši brakirjev. Še zdaj je moje največje veselje in užitek, gledati pse, kako iščejo, in jih bodriti. Potem pa, ko spodé, tisti digl, digl, digl, digl in vik, vik, vik, vmes pa pokanje pušk! To je najlepše, kar mi je še ostalo v življenju. Très agreable!

Zaključujem s srčno željo, da bi častitljivi gospod jubilant še dolgo poslušal čez hrib in plan veselo zvoneči digl, digl!

J. A.:

Lov na ruševca ali škarjevca.

Dogodbe starega petelinarja.

(Konec.)

Naslednjo pomlad sem ga že spremljal na Menino, kjer je padel njegov prvi veliki petelin. Kar sem domneval, se je tudi uresničilo. Pepi je postal res strasten petelinar. Tako je dobil tudi neko pomlad dovoljenje za odstrel ruševca na Smrekovcu. Na tem pohodu naju je spremljal tudi lovski prijatelj Bertr.

Spotoma, preden smo pričeli laziti na zadnji klanec po strmem in dolgem pobočju, sem v lepem gorskem potočku nalovil za večerjo postrvi in jih lepo otrebil. Na zadnji in najvišji postojanki, kjer smo nočili, sem jih dal skuhati. S prav vročim surovim maslom polite so nam teknile izredno. Zalili smo jih pa tudi z izvrstno kapljico iz Pepijeve kleti, ki smo jo v zelenkah v nahrbtnikih težje nosili, kakor pa potem v želodcih. Zjutraj smo prišli pod vrh planine malo kasno, ker smo spotoma še tudi poslušali, če bi se kje kak »klepač« oglasil. Solnce je že vzšlo, ko smo se tik pod vrhom oddahnili. Prijatelj Bertr se je pričel šaliti in me pozival, naj vendar zapiham in priklidem ruševca, o katerem sem zvečer in spotoma toliko gofijal. Zameril mu nisem, ker je bil — sicer velik nimrod — v tem lovu popoln lajik. Med glasnim krohotom prijateljev, katerima sem privoščil to veselje, sem kar nenadoma začul sem od vrha ruševčev pih. Zašepčem jima, naj bosta mirna, v tem čujem že drugi pih. Prijatelja skočita pokonci, pripravita puški in stopita za kritje, kamor sem jima ukazal. Po naslednjem ruševčevem pihu se mu oglasim in

spoznam, da se je bliže pomaknil. Opozorim prijatelja, naj sta pripravljena, da se ruševca bliža po tleh. Še enkrat zapiha, jaz tudi, potem pa utihne ter kmalu na naši levi prikoraka po tleh na kakih 15 korakov; ker nas tudi takoj zapazi, se vzdigne in preleti tik pred nami. Prijatelja oddasta tri strele, ki so pa vsi zgrešili. Sedaj sem se jima pa jaz smejal.

Le to na to gremo zopet ob pravem času v isto lovišče na ruševca. Prišli smo na vrh zarana in se razpostavili. Usedem se tik za Pepijev hrbet in čakava. Ko se je oglašala v jutranjem ptičjem koncertu že kukavica, zapiha ruševca kakih 200 korakov od naju. To razburi prijatelja, da mu je jelo srce tako utripati, da sem to čul za njegovim hrbtom. Pošepečem mu, naj se umiri, sicer ne zapiham ruševcu, ki je kar zapored pihal in klical na korajžo. Šele ko se prijatelj umiri in pripravi za strel, se oglasim jaz. Ruševca takoj preleti in zopet zapiha. Ko mu zopet zapiham, se vzdigne in vpade pred nama na kakih 20 korakov. V tem že počí strel, ki ga dobro pogodi. To je bil prvi Pepijev ruševca. Veselje, katero je imel s to trofejo, se ne da popisati.

Prav na istem prostoru sem leto na to prijatelju pripihal njegovega drugega ruševca, ki je bil enako lep eksemplar. Oba krasita že dolgo njegov salon.

Neko pomlad pozneje sva šla s Pepijem na ruševca v Logarjevo dolino ter nočila v pastirski koči tam gori pod Ojstrico. Dasi je pastir kuril in z dimom napolnil bajto, je naju vendar zeblo, da ni bilo možno spati. Poleg tega je bilo kramljanje kozlov v kozjaku pod nama tako glasno, da sploh ne bi bila mogla spati, če bi bilo vse drugo ugodno. Zarana se dvignevala z ležišča in odrinevala na Gorenjo Klemenškovo jamo pod vrhom Ojstrice. Svetil nama je pastir z baklo. Prišli smo na snežne zamete, koder se je udiralo, da je bilo groza. Pastir se je z baklo tudi prekopicnil v sneg — in konec je bilo razsvetljave. Pa smo še bolj oprezno in počasi lazili navkreber. Miriti in tolažiti sem moral razburjenega prijatelja, ki se je večkrat do pasu vdrl v sneg in robančil ter preklel vse peteline. Ko smo slednjič vendar dospeli na planoto, kjer se je ruševca zadrževal, se je prijatelj že potolažil. Pastirja sva odslovila in mu rekla, naj gre po stezi toliko nazaj, da bo varen pred strelom, ter naj naju tam miren počaka. Poiščem za grmom kritje, Pepi pa nabaše puško. Čakava — nič! Ptičji koncert je že dolgo trajal — tudi kukavica je veselo kukala. Tam od Rinke se je čulo gruljenje ruševca — pri naju pa še nič. Obupaval sem že, meneč, da sva napravila težavno turo zastoj. Kar zapiha v strmini pod nama ruševca ter takoj preleti proti Škarjam, kjer piha in gruli. Oglasim se

mu dva- do trikrat, kar začujem, kako je ostro prifrčal nad nama in se precej daleč za nama usedel ter zapihal. Prikličem ga na kakih 20 korakov — Pepi ustrelj — petelin se dvigne — v razburjenosti odda prijatelj drugi strel —, s katerim ga zgreši. Ruševce se trikrat požene na vejo starega macesna tik naju — dokaz, da je imel odbite noge in dobil strel v mehko. Preden je imel prijatelj nove naboje v cevi, se že spusti ob strmem pobočju v nižino in zopet poizkusi sesti na drug macesen, nakar pa izgine v prepad. Škoda ga je bilo, bil je res krasen eksemplar. Dasi sem večkrat v enakih slučajih obžaloval, da sem iz nemarnosti, in ker mi je bilo vedno le na tem, da bo moj prijatelj streljal, pustil puško doma, sem tudi to pot tako storil. Marsikateremu petelinu bi bil že zabranil pobeg.

Drugi pot sva šla iz Logarjeve doline na Strelovec. Tudi tam je lep ruševce kraljeval v zelo strmem pobočju. Pripihal sem ga, a prišel je v zelo nerodnem terenu tako blizu, da je tik pod nama stegnil vrat izza pečine, pa jo tudi bliskoma odkuril.

Prav lepega ruševca je prijatelj Pepi zastrelil tudi na Kamnu, planini med Smrekovcem in Raduho, katerega sem tudi privabil na 10 do 15 korakov.

S prijateljem Bertlom sva šla neko pomlad nad ruševce na Pohorje. Slišala sva dva in videla enega ruševca, a na pihanje ni prišel nobeden. Gotovo sta bila po nespretnih pravih ali pa divjih lovcih preplašena ali — kakor na Gorenjskem pravijo — zapihana.

Pohorski ruševci so pa manjši od onih v Apneniških Alpah. Človeku se vidi na drevesu malo večji od vrane.

Take male ruševce sem videl in prepodil tudi ob moravsko-češki meji na visoki planoti tam v okolici mesta Poličke. Tamošnji lovci pa ne poznajo lova na tega pevca in ga le slučajno streljajo na brakadah ali pa na lovu s fermači v jeseni. Čudno se jim je zdelo, ko sem jim pripovedoval, kje se v naših loviščih ta ptica nahaja in kako imeniten je pri nas lov nánjo. V ogrskih nižinah in pa v ruskih planjavah je tudi dovolj ruševcev. Tudi oni v Rusiji so mnogo manjši od naših gorenjskih, kar mi je povedal prijatelj, ki je došel iz tamošnjega ujetništva, ko je videl moje nagačene »gorenjce«. Tudi tam jih ne love tako kakor pri nas, ampak le z gonjači.

Žal, da se ta krasna planinska ptica v naših loviščih tako grozno iztreblja. Največ je v alpskih deželah temu kriva šega, nositi krivce na klobukih. Postali bodo ruševci kmalu tako redki, da bo na nje res najtežji lov, ker bo le posamezen še pihal in pel na najvišjih planinah v skoraj nedostopnih pobočjih.

Poleg omenjene mode je pa v rajnki Avstriji vpeljala še vojna uprava alpskemu polku tak nakiť na čepicah, ki je tedaj med ruševci zahteval posebno mnogo žrtev in povzročil, da so ga še bolj zalezovali in trebili, kakor prej vsled ljudske šege.

Za lovca, ki v resnici ljubi naravo, ni lepše zabave od petelinjega lova — zlasti pa lova na ruševce.

V pomladni noči je že hoja na ta lov nekaj posebnega. Ono napeto prisluškovanje, petje plíc pevk, ki se v vedno večji in naraščajoči meri oglašajo, da slednjič ves zbor v veličastnih akordih poje slavo stvarnici, pričakujoč ljubega solnca, vmes pa pihanje in gruljenje ruševca — vse to mora ganiti vsako, za lepo naravo le količkaj čuteče srce ter zapustiti nepozabne spomine na take doživljaje.

Kapetan Zvonko:

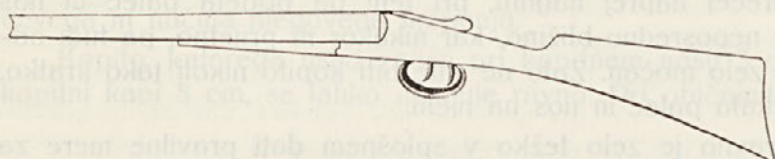
Puškino kopito.

V lovskih krogih prevladujeta dve mnenji, in sicer je eno tako, da se mora strelec prilagoditi kopitu, drugo pa zahteva, da mora biti kopito primerno lovcu. Katere je pravo, o tem naj si vsak čitatelj ustvari svojo sodbo.

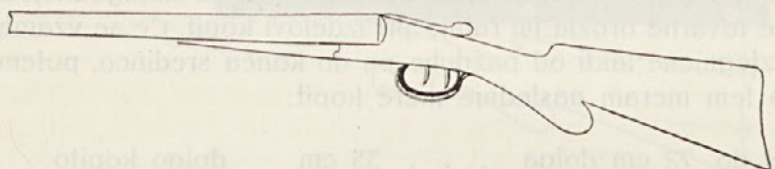
Star lovski pregovor pravi »cev strelja, kopito pa zadene«. Ta pregovor je gotovo resničen, ker temelj spretnosti v streljanju s puško na zrnje tiči v pravilni legi kopita. Pri tem pa mislim samo na streljanje z zrnjem na premikajoče se cilje, ne pa na streljanje s kroglo na stoječe tarče. To streljanje je veliko lažje ter — skoraj bi rekel — zanje strelec ne potrebuje mnogo ali skoraj nič spretnosti. Po lovskih pravilih mora lovec na bežečo ali letečo žival puško, ne da bi meril, tako usmeriti, da žival zadene, to se pravi: on mora imeti občutek, če sproži, da je žival tudi pogodil. Ta občutek pa ni ničesar drugega kakor spretnost v hitrem naslonu, merjenju in streljanju. Spretnost v hitrem naslonu in merjenju pa odvisi od kopita. Kopito se mora prilegati rami in obrazu ravno tako dobro, kakor zahtevamo, da se prilega obleka telesu; kajti samo prilegajoče se kopito omogoča hiter naslon, katerega rabimo posebno pri lovu v gozdu in grmičevju. Kakor hitro se nasloni kopito, mora lovčevo oko tudi videti muho na sredini cevne pločice, in samo dofičnik, kateremu omogoča kopito, da spravi ob vseh okoliščinah puško brzo in enakomerno v vizirno premo, ima uspeh.

Za lovca začetnika v streljanju je zelo težko najti pravo kopito, ker navadno še ne zna napraviti pravilnega naslona in

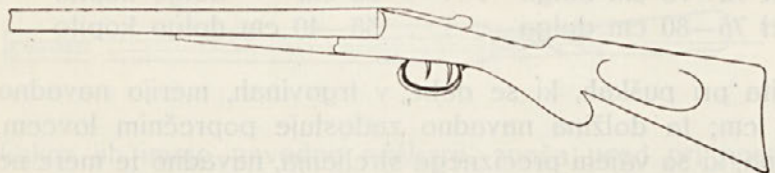
ker ima navadno napako, da se ima za boljšega strelca, nego je v resnici. Sploh pa more presoditi pravilno lego kopita samo oni, ki zna sam napraviti dober in hiter naslon, pa tudi ta mora pri presoji upoštevati pred vsem osebnost strelca in njegove metode streljanja. Trditve mnogih, da jim je vseeno, s kakšnim kopitom da streljajo, ne pobijam, ker sam vem, da izvrsten strelec le premaga vse napake nepriležnega kopita, kajti z lahkoto se prilagodi s svojim naslonom tudi slabemu kopitu ter tako izenači z dobrim naslonom slabo prilegajoče se kopito. To pa velja edinole za izvrstne strelce, nikdar pa ne za poprečno dobre ali celo slabše

Slika 1.

Slika 2.

Slika 3.

strelce. Tem mora pravilno kopito in dober naslon nadomestiti zarezo, katere na dvocevkah ni. Ko se je strelec naučil dobrega, pravilnega in enakomernega naslona ter razume strelno teorijo, potem se začne šele zanimanje in razumevanje za lego kopita, in tedaj ne more nihče boljše presoditi pravilnega kopita kakor on sam.

V sledečem podajam nekoliko glavnih podatkov za izbiro kopita. Kopita, kakršna običajno rabimo za dvocevke in trocevke, so sledeča:

1. gladko angleško kopito (slika 1.),
2. kopito z ročajem (slika 2.) in
3. kopito z ročajem in licem (slika 3.).

Razen teh kopit imamo seveda še druga, kakor bavarska, švicarska, tirolska, ki pa ne pridejo tu v poštev.

Dolžina kopita. Dolžina kopita je razdalja, izražena v centimetrih, med prvim prožnikom in sredo kopitne kape. (Slika 4. a-b.) Da dobimo pravilno dolžino kopita, moramo dati puško v pravokotno upognjen komolec desne roke ter prijeti za vrat kopita kakor pri strelu. Če dosežemo pri tem še prvi prožnik, tako da ga lahko sprožimo, je dolžina kopita prava. Vobče se opaža, da imajo lovci na puškah prekratko kopito. Kratko kopito navadno prija poprečnim strelcem, ker se s kratkim kopitom napravi brzo naslon. Ta naslon pa je jako nezanesljiv, ker se strelcu zdi, kakor da se trese ustje puške, pa še drugo posledico ima prekratko kopito. Strelec se mora pri naslonu zaradi kratkega kopita precej naprej nagniti, pri tem pa pride ta palec in nos strelca v neposredno bližino, kar nikakor ni prijetno, pa tudi odsunek je zelo močan. Zato ne sme biti kopito nikoli tako kratko, da se stikata palec in nos na njem.

Dasiravno je zelo težko v splošnem dati pravilne mere za dolžino kopita, so vendar sledeče mere približno najugodnejše. Vse večje tovarne orožja jih rabijo pri izdelavi kopit. Če se vzame dolžina iztegnjene lakli od pazduhe pa do konca sredinca, potem ustrezajo tem meram naslednje mere kopit:

Lakeť do 72 cm dolga . . .	35 cm	dolgo kopito
Lakeť 72—76 cm dolga . . .	36 cm	dolgo kopito
Lakeť 76—80 cm dolga . . .	38—40 cm	dolgo kopito

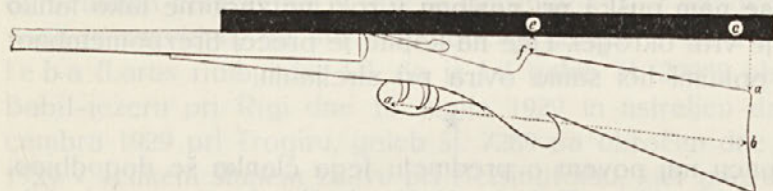
Kopita pri puškah, ki se dobe v trgovinah, merijo navadno 34—35½ cm; ta dolžina navadno zadostuje poprečnim lovcem. Lovcem pa, ki so vajeni preciznega streljanja, navadno te mere ne zadostujejo. Nedostatek navadno puškar odpravi tako, da skrajša oziroma podaljša kopito.

Lovci visoke postave, širokopleči in pa debeluharji potrebujejo posebne vrste kopit, in sicer radi tega, ker jim je težko glavo toliko nagniti, da pridejo z desnim očesom na sredino puškine pločice. Taki lovci si morajo omisliti kopita, ki so malo na desno upognjena, kakor kaže slika 5. Koliko mora biti kopito upognjeno, zavisí od telesne oblike lovca. Te vrste kopit izdelujejo naši puškarji prav izvrstno, kakor sem se sam prepričal. Da pa je dolžina kopita zavisna tudi od obleke, je marsikateri lovec sam na sebi preizkusil: kolikokrat se je že zgodilo, da je poleti s puško jako dobro streljal, pozimi pa z ravno tisto puško prav slabo, ali pa obratno. Dogodilo pa se je tudi to, da pozimi sploh ni mogel napraviti naslona, ker je bilo za zimsko obleko kopito predolgo. Temu se pa da prav lahko odpomoči: poleti naj vzame lovec

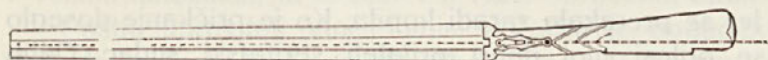
debelejšo kopitno kapo, pozimi pa toliko tanjšo, kolikor nanese obleka; potem bo pozimi streljal prav tako kakor poleti.

Krivina kopita. Še bolj važna nego dolžina je krivina kopita, kajti ravno tu gre za odpravo vedno povračajoče se napake kralkega strela. Da pri streljanju na bežečo, oziroma letečo žival ne bomo streljali prekrajko, mora imeti kopito pravilno krivina. Krivina puške se ugotovi, če položimo na cevno ploščo puške tako dolgo črtalo, da moli še čez kopitno kapo (slika 4.), ter merimo od nosa kopita do črtala (e-f) in od konca kopitne kape do črtala (c-d). Pri teh merah je treba velike opreznosti, kajti jemati je morajo pri njih v obzir tudi posebnosti naslona strelčevega in načina njegovega merjenja.

Kopito, katerega used znaša pri kopitnem nosu 3 cm in pri kopitni kapi 5 cm, se lahko imenuje ravno. Pri običajnih kopitih,

Slika 4.

Slika 5.

kakor jih imajo navadno puškarji, znaša used pri nosu 3,5 cm in pri kapi 6,5 cm. Strelci z dolgim vratom potrebujejo še večji used in tudi strelci, ki uporabljajo vojaški naslon pri lovskih puškah, potrebujejo večjo krivino kopita kakor je običajna. Pravilni used zanje mora znašati pri nosu kopita 4,5 cm in pri kopitni kapi 7 cm.

Če ima kopito preveliko krivino, je posledica, da pri strelu udarijo cevi navzgor in, če smo poleg tega napravili še slab naslon, potem občutimo tudi jako močen odsunek. Glavna stvar pri presoji krivine kopita je, da dvignemo za gotovo mero srednji zadetek, katerega zahteva izvežbanost in osebnost strelca. Od navade in spretnosti strelca pa potem zavisi, da pri naslonu tudi vedno najde to mero.

Ali naj bo kopitna kapa iz železa, trdega kavčuka ali roževine, je stvar okusa, kakor tudi ali je vbočena ali pa ravna.

Kopitne kape iz mehkega gumija, ki se natakne na kopito, ne priporočam, ker jako ovira drčanje pri naslonih. Ako je strelec

tako občutljiv za odsunek, da ne more izhajati brez kape iz mehkega gumija, potem pa naj si da napraviti tako mehko vlogo med kopito in kopitno kapo; tak vložek bo tudi zadostoval njegovim zahtevam, pa ga ne bo oviral pri naslonu.

Vobče še pripominjam, da je stvar okusa posameznika, ali ima gladko angleško kopito ali pa kopito z ročajem. Angleško kopito ima to prednost, da dopušča lahko drčanje roke od prvega prožnika na drugi prožnik, kar je pri kopitu z ročajem otežkočeno; kopito z ročajem pa ima to prednost, da bolje oprimemo puško. Puška z angleškim kopitom je ličnejša kakor puška s kopitnim ročajem, toda ta oblika se je v zadnjem času tako udomačila, da je sedaj pri nas precej težko najti gladko angleško kopito. Za svojo osebo dajem prednost angleškemu kopitu.

Vrat kopita mora biti dolg in tenak, tako da ne zadene palec pri proženju zadnjega prožnika na nos kopita. Tudi naj ni popolnoma okrogel, temveč malo robat, ker tak vrat veliko bolje oprimemo in se nam puška pri naslonu v roki ne zaobrne tako lahko kakor če je vrat okrogel. Liče na kopitu je precej brezpomembno; strelce s polnimi lici samo ovira pri streljanju.

Na koncu naj povem o predmetu tega članka še dogodnico, ki se mi je pripetila v Doboju. Večja družba lovcev nas je bila v kavarni ter se prerekala zaradi kopita. Ko je pričkanje doseglo vrhunec, se oglasi moj dobri prijatelj šerifatski sudac Golib Hafisovič: »Tovariši, preden se stepete, poslušajte sledečo resnično zgodbo: V selu, ne daleč od tu, sta živela dva dobra prijatelja. Mir je vladal med njima in dobro jima je šlo. Nekega dne pa sta se začela pričkat, kako se pravilno tovari osel. Beseda da besedo in končno se razideča grozeč drug drugemu s tožbo zaradi razžaljenja. Prvi se poda takoj h kadiju Nusredinu Effendiji,¹ ter mu na dolgo in široko razloži vso zadevo. Na koncu mu da mošnjo denarja ter ga vpraša: »Effendija, nimam jaz prav?« »Prav imaš,« mu odgovori Nusredin ter ga odslovi. Takoj na to vstopi drugi prijatelj, izpove isto, da Nusredinu tudi mošnjo z denarjem ter ga vpraša: »Effendija, nimam jaz prav?« »Prav imaš!« dobi za odgovor in odide. Komaj pa je zapustil sobo, pride Kadijeva žena, ki je ves pogovor slišala za zaveso. Vsa srdita stopi pred Kadija in reče: »Nusredin, lopov, bekri suruntijo! Slišala sem vse, kdo ima tedaj prav?« »Prav imaš, ljuba žena!« je mirno odgovoril Kadi.

»Tako, dragi tovariši, imate tudi vi vsi prav!« je končal Golib Hafisovič; preprič je nehal in vsi smo bili zadovoljni.

¹ Nusredin Effendi, turški šaljivec kakor naš Pavliha.

Nadaljnji uspehi obročanja na ozemlju Jugoslavije.

(Nadaljevanje.)

III.

Ljubljanski dnevnik »Jutro« je priobčil dne 19. januarja 1930 nastopno brzojavko iz Splita: »V Trogiru so našli dva morska galeba, ki sta imela na nogicah aluminijaste prstane. Na enem prstanu je bilo napisano Ornithol. Centrale Riga, Nr. 29085, na drugem pa Mus. Zool. Helsingfors, Finland, Nr. 7289. Ko sta se galeba pojavila na obali našega morja, so planili naši galebi nanju ter ju v nekaj minutah usmrtili. Zaradi tega je postalo prebivalstvo pozorno na mrtvi ptici.«

Se tisti dan sem sporočil vsebino te brzojavke dotičnima obročilnima centralama v Rigi in Helsingforsu. Iz odgovorov obeh vodij je razvidno, da sta bila dotična galeba *n a v a d n a g a l e b a* (*Larus ridibundus* L.), da je bil galeb št. 29085 obročen na Babič-jezeru pri Rigi dne 16. junija 1929 in ustreljen dne 7. decembra 1929 pri Trogiru, galeb št. 7289 pa obročen dne 23. junija 1929 v velikem slanem zalivu pri Helsingforsu, kjer gnezdi ta vrsta v velikih množinah, in je bilo v l. 1929. obróčenih okoli 1600 ptic.

Poštni upravitelj Vinc. Lubin v Zadru je dogodek opisal v *Gefiederte Welt* 1930, na str. 83 takole: »V Trogiru, v južnem, Jugoslaviji pripadajočem delu dalmatinske obale, sta bila dne 26. januarja t. l. dva od severa došla srebrnasta galeba (*Larus a. argentatus*), kojih izvor je razviden z obročkov, od galebov, ki žive ob dalmatinski obali, napadena in usmrčena. Eden je imel na nogi obroček z napisom Orn. Centr. Riga 29085, drugi Mus. Zool. Helsingfors Finland 7289.«

Če primerjamo vsebinov odgovorov obeh vodij s tem opisom, spoznamo na prvi mah, kje je resnica, zlasti če še omenim, da po dosedanjih izkušnjah obročevalcev ostane srebrnasti galeb vedno v bližini krajev, kjer se je izlegel; nekatere poedince so ugotovili še po 9 in 10 letih v teh krajih. Srebrnasti galebi z otokov Severnega morja obiščejo včasih nemško in holandsko obalo, galebi iz Anglije pa raztegajo svoje polete čez Rokavski preliv do francoske obale. Po opravljeni gnezditvi in vzgojitvi zaroda pa se razprši staro in mlado čez obsežnejše ozemlje in se potika okoli, ne da bi dajalo prednost kakšni določeni smeri (Lucanus, *Die Rätsel d. Vogelzuges*, 1929, 40). Reichenow (*Kennzeichen d. Vögel Deutschl.* 1902, 27) trdi, da se srebrnasti galeb

priklati včasih do Sredozemskega morja, vendar se je od vseh do poletja 1928 ob finski obali Ledenega morja obročnih galebov najdalje proti jugu oddaljal galeb št. D 2679, ki so ga našli v Franciji, Pas de Calais, Hemmes de Marck, ob morski obali zmrznjenega dne 12. januarja 1929, torej po $6\frac{1}{4}$ mesecih 2640 km daleč proti jugozapadu (Dr. Ilmari Välinkangas, Die Vogelberingung in Finnland i. J. 1928, str. 16). Pa naj si bo že, kakor hoče: iz zanesljivosti poročil vodij obeh obročevališč sledi, da V. Lubin ni točno poročal.

Izmed 44 galebijh vrst, ki so razširjene po vseh delih sveta, je v srednji Evropi najbolj znan navadni galeb ali tonovščica (*Larus ridibundus* L.). Kakor vsi galebi, je tudi tonovščica silna in vztrajna letalka. Naumann pravi, da je zrak zanjo večjega življenjskega pomena nego zemlja in voda ter da preživi dve tretjini svojega življenja v zraku. Galeb je jako živahna in nemirna ptica; v jako obsežnem ozemlju svojega bivališča si ne da skoraj nikoli miru: vedno kaj išče, povsod kaj najde in opazi, kar bi mu moglo koristiti ali škoditi; od ranega jutra do pozne noči si daje opravka, zlasti v plodilni dobi. Od svojega bivališča do oddaljenejših krmišč imajo galebi svoja stalna pota, kjer se preletavajo brez konca in kraja. Jako so družni; živi jih navadno mnogo skupaj, večkrat v družbah, ki štejejo na tisoče poedincev. Za družbo drugih ptic ne marajo, ampak jih z združenimi močmi napadejo in preženo, če se jim približajo.

V prejšnjih časih so bile tonovščice bolj razširjene nego danes; izpodriva jih naraščajoče poljedelstvo in kultura tal sploh. Tonovščica je ptica sladkih voda in ne pomorska ptica. Najljubša bivališča so ji s polji obdana vodovja, zlasti veliki, težko dostopni ribniki ali pa pripravniki otočki v večjih jezerih. V južni Evropi biva leto za letom; srednjeevropska bivališča zapušča oktobra ali novembra meseca in se vrača, kadar se topi led in sneg, v ugodnih letih že meseca marca, sicer pa šele aprila. Galebja bivališča v Evropi se raztezajo poleti samo v nekaterih legah, toda kvečjemu do 65° sev. šir., sicer pa je po vseh delih do najbolj zapadnih in južnih mej splošno razširjen.

Tonovščice obročijo vsako leto mnogo. V Nemčiji vršita ta posel zlasti opazovalnica v Rossittenu, ki obroča tonovščice svojega okraja, pa tudi v drugih naselbinah, kakor v Šleziji in na Pomeranskem, in pa Ornitološka družba za Bavarsko, kjer je n. pr. velika naselbina galebov na Wörthsee pri Monakovem. Tudi kr. ogrski ornitološki zavod v Budimpešti obroča sistematično galebe, in sicer v naselbinah na Velenskem jezeru, dalje obroča

galebe ornitološka stanica Lotos v Libochu na Češkem, kjer se s tem peča zlasti gozdarski mojster ing. K. Loos, pa tudi na Škotskem, Angleškem in Holanskem se vrši sistematično obročanje te ptičje vrste.

Vse to velikopotezno, urejeno obročanje je dalo tekom let jasno sliko o selivnih razmerah tonovščic.

Za rossitenske galebe je dr. Johannes Thienemann ugotovil in objavil nastopna selivna pota:

1. Proti jugu čez Vratislavo—Dunaj—Budimpešto po dolini Donave in Save mimo Trsta v Italijo, do obale Jadrana in v Tunis. Posebno radi prezimujejo v ravnini ob Padu. Od Dunaja gredo na zgornjo Donavo in njene pritoke, kakor dokazujejo obročane ptice, ki so jih ustrelili v Pasovi, Monakovem, Inomostu in v Zell am See.

2. Od Kurske kose ob obali Vzhodnega in Severnega morja do Rena, ob Renu navzgor čez Bodensko in Ženevsko jezero—Lyon do izliva Rodana, na Balearske otoke, na vzhodno špansko obalo ter v severno Afriko.

3. Proti zapadu ob obali Vzhodnega in Severnega morja do Anglije in do severne obale Francije, dalje ob zapadni francoski obali do Portugalske, Španije in severne Afrike. Često prezimujejo ti galebi ob Rokavskem prelivu.

4. Kot nadaljevanje navedene selivne poti od zapadne francoske obale čez Atlantsko morje do vzhodne ameriške obale.

Meseca novembra 1911 so ustrelili na otoku Barbadosu iz skupine otočja Malih Antilov, galeba, obročenega v Rossittenu; februarja naslednjega leta pa drugega v Mehikanskem zalivu na jezeru Catamaco v pokrajini Vera Cruz. Tu se ne more govoriti, da je zanesel tega galeba vihar proti Ameriki, marveč smemo ta let galebov iz Evrope v Ameriko smatrati za pojav selitve. Za tako naziranje govori tudi to, da so ustrelili na Azorih angleške galebe, ki so usmerili svoj polet tudi čez Atlantsko morje in so morda nameravali raztegniti svoje potovanje še dalje proti zapadu do Amerike.

Za tako izvrstne letalce, kakor so galebi, je letanje prava igrara in, ker se morejo ob daljših poletih nad morjem vsak čas na vodi odpočiti in najti hrane, nimamo povoda, da bi smatrali prelet čez Atlantsko morje za bog ve kakšno izredno in naporno dejanje.

O navadnih galebih v ameriških vodah doslej ni bilo nič znanega, kar je prav čudno, ker ameriški raziskovalci temeljito raziskujejo tamošnje ptice. Prav za prav je težko verjeti, da bi bila rossitenska galeba edina navadna galeba, ki bi bila raztegnila

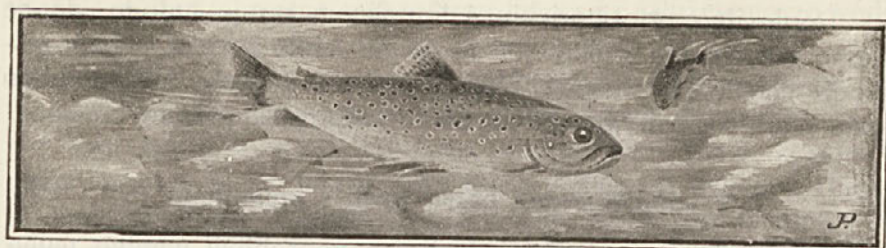
svoj polet v Ameriko ter da so ustrelili baš te dve ptici. To bi bilo čudovito naključje in laže bi se dalo misliti, da prilete navadni galebi večkrat v Ameriko, pa da jih zaradi sličnosti z neko tamošnjo vrsto galebov ne opazijo, oziroma z njo zamenjajo.

Galebe s Pomorjanskega in Holsteinskega so ustrelili na Holandskem, v Belgiji, na Angleškem, ob severni in zapadni francoski obali, na Portugalskem in v Španiji. Ti galebi so se selili po črti, označeni v točki 3., ki se je posebno radi drže vsi severno-nemški galebi. Druge galebe so uplenili v Heilbronn, v Kostnici, Monakovem in v južnih Tirolah. Najdišči Heilbronn in Kostnica spadata pod 2. v Porenju ob Renu navzgor držečo selivno pot, Monakovo in južne Tirole pa leže v območju selivne črte, ki drži čez Alpe v Italijo, slično kakor selitvena pot rossittenskih galebov preko Avstrije v Italijo.

Posebno zanimive so nadaljnje Thienemannove ugotovitve, namreč da šlezijske tonovščice, potem one s Hinersener-See na Češkem, dalje z Velenskega jezera na Ogrskem in bavarske z Wörthsee ne lete vse proti jugu na Jadransko morje, oziroma mimo Trsta, preko Italije in Sardinije v Afriko, marveč da jih en del potuje ob Labi proti Severnemu morju, kjer se pridružijo severno-nemškim vrstnicam in lete z njimi proti zapadu na Angleško, oziroma ob francoski obali na Pirenejski poluotok. Ogrski in češki galebi pa imajo še tretjo pot, ki drži ob Donavi navzgor v Švico in na Reno ter dalje po dolini Rodana proti Sredozemskemu morju, kjer se nadaljuje selitev ob Španiji in Portugalski v Maroko.

Bavarske tonovščice z Wörthsee in iz Schwandorfa lete večinoma čez Bodensko in Genevsko jezero do izliva Rodana, na vzhodno Špansko obalo, v Tunis in v Italijo. Kakor naravna in sama ob sebi umevna se nam ta selivna smer po geografski legi gnezdilnega ozemlja tudi zdi, se je vendar ne drže vsi galebi, ki gnezdijo na Wörthsee. Kakor dognano, odleti del teh ptic proti severu, da doseže zvezo s tako priljubljeno zapadno selivno potjo ob obali. Nahajališča Heilbronn, Mannheim, Hanau, Worms, Düsseldorf, Groningen, Calais, kakor tudi nahajališča na obalah francoskih departementov Somme, Seine-Inferieur, Calvados, Côtes du Nord, Vendée, Charente Inferieur in pa Lizbona označujejo selitev, ki drži z Bavarske čez Donavo na Neckar in Reno, potem vzdolž Rene k nizozemski obali in od tod ob severni in zapadni obali Francije na Portugalsko. Ugotovitev te nenavadne selivne poti iz južne Nemčije na Pirenejski poluotok z ogromnim ovinkom čez sever je silno zanimiv uspeh obročanja.

Vladimir Kapus:

Ribarjenje s kapeljnom.

Preden govorimo o načinu lovljenja, moramo ugotoviti, če je lovljenje s kapeljnom sportno ali ne. Za sportno ribarjenje gotovo ne bomo smatrali lovljenja s črvom. Ta način ribarjenja pač ne zahteva nič drugega, kakor da ribič vrže vabo na pravo točko in nato prepusti, da se vrtil in plava, dokler je riba ne pograbi in se sama zatakne. Zatakljena riba nato vleče in opozori ribiča, da je ujeta. Ribarjenje s črvom ima posebno to slabo plat, da se večina rib tako zajé, da se kaj težko rešijo in obdržijo pri življenju. Dočim se manjše ribe, ujele na muho, lahko skoraj nepoškodovane spuste nazaj v vodo, je večina majhnih rib, ki so prijele na črva, izgubljena. Le-to prisili ribiča, hočeš ali nočeš, da jemlje ribe pod predpisano mero. Nadalje pa tudi neprestano natikanje črvov ni posebno prijetno.

Nastane vprašanje, kako je smatrati lovljenje, ribarjenje s kapeljnom? Mnogi ribiči se za ta način lovljenja ogrevajo, drugi pa seveda, kakor pri vsaki stvari, nasprotujejo.

Baš zaradi tega je potrebno, da si to nekoliko točneje ogledamo. Gotovo je, da je zelo odvisno od pokrajine in od terena, kjer potok ali reka teče. Nadalje naletimo na vode, kjer celo največje posrvi kaj rade prijemajo za umetne muhe, dočim se zopet v drugih vodah zaman trudiš in skušaš prevarati veliko posrvo s še tako lepo in dobro ponarejeno muho. Kjer bomo lahko uspešno lovili z muho, bomo najbrž ribarjenje s kapeljnom opustili.

Kar se pa tiče načina ribarjenja, lovljenja s kapeljnom ni primerjati s črvarjenjem. Ribarjenje s kapeljnom zahteva mnogo več spretnosti kakor s črvom. Treba je vabo spretno metati, jo dobro voditi in vedeti, kje velike ribe stoje. Posebno važno pa je, da ribič, ki lovi s kapeljnom, ribo pravočasno in dobro zatakne ali zapné. Dočim ribe črva kaj rade pogoltnejo in se same zataknejo, je pri kapeljnu treba ribo dobro zapéti.

Doglavitno pri ribarjenju s kapeljnom pa je tudi to, da se ujamejo večinoma velike ribe in da se lahko brez posebnih poškodb snamejo s trneka. Dogodi se, da pograbi tudi tupatam kaka manjša postrvica, ali to so le bolj redki primeri.

V katerih vodah bomo lovili s kapeljnom.

Za načelo si postavimo, da bomo uporabljali umetno muho, kjerkoli bo le mogoče uspešno loviti z njo. Kjer le-to ne bo mogoče in smo uverjeni, da velike ribe, posebno velike postrvi, ki škodujejo zarodu, ujamemo lahko le na kapeljna, se bomo poslužili te vabe.

Kapeljna pa bomo uporabljali tudi pri veliki vodi, ko z muho zaradi valov ne moremo loviti in stoje ribe po večini le pri fleh. Baš v taki vodi najlažje polovimo velike, požrešne škodljivke. Na kapeljna smo prisiljeni loviti tudi v vodovju, kjer je struga obrasla z drevjem, ki preprečuje metanje umetne muhe, in pa v krajih, kjer postrvi ne prihajajo rade na površino.

S kapeljnom uspešno lovimo pod jezovi, v penečih deročinah, kakor tudi med pečinami in starim drevjem, kjer se kaj rade skrivajo velike postrvi. Kapelj pa ni samo dobra vaba za postrvi, nego prav pogosto ujamemo z njim velike klene, ki so posebno škodljivi postrvjemu zarodu. Dogodi pa se tudi, da kapeljna pograbi velik lipan.

Ugodni čas za lovljenje s kapeljnom.

Na kapeljna postrvi rade prijemajo pomladi. V tem času seveda, če že lovimo, moramo pač izbirati. Lahko vzamemo kake velike samce, dočim kumrne, od drsli oslabele samice navadno spustimo. Vsak ribič naj se zaveda, da samice tekom pomladi, do srede poletja pridobe nad eno četrtno svoje pomladanske teže. Neugodno je loviti takrat, ko po gorskih potokih teče snežnica, ko se prične v planinah tajati sneg.

Spomladi so sploh ugodne za lovljenje postrvi dopoldanske ure, dočim poleti ujamemo največ postrvi zvečer, ko se mračí. V mraku prijemajo postrvi na muho in na kapeljna. Ko se že zmračí in z muho ni mogoče več loviti, najrajši pograbi v globočini kaka starka, ki si čez dan ni upala zapustiti skrivališča.

Take velike postrvi se s kapeljnom ujamejo tudi pri naraščajoči vodi, in sicer navadno blizu bregov, kamor so priplavale iz globočin, boječ se, da bi jih deroča voda, ki goni s seboj mnogo peska in preobrača skale, ne zasula.

S kapeljnom smo prisiljeni loviti, če je na vodi veter, ki preprečuje metanje umetne muhe. Prav tako se poslužujemo za vado kapeljna v lahno kalni vodi, in sicer namesto črva.

Največje postrvi, in sicer po večini težke, rejene samce, pa ujamemo na kapeljna jeseni, neposredno pred drstenjem.

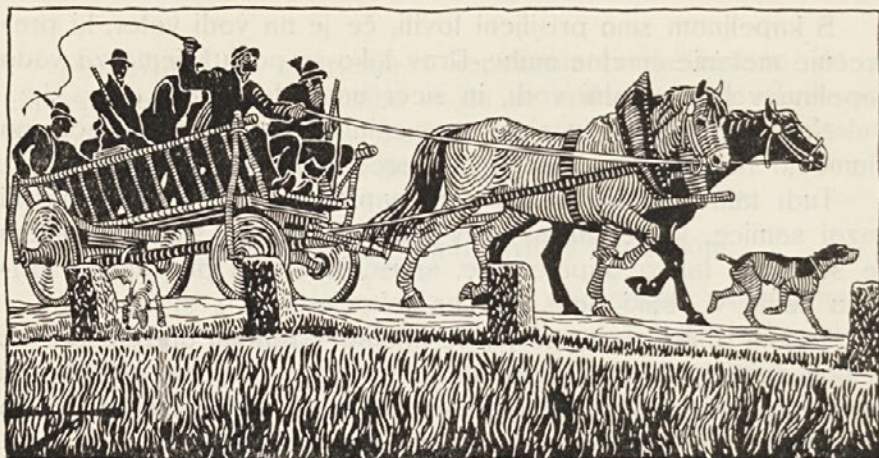
Tudi takrat je treba biti sam napram sebi strog in spustiti nazaj samice, ki se takrat prav lahko ločijo od samcev. Dočim se samicam lahko otipajo ikre, spuščajo samci pri lahнем pristisku seme v obliki bele, mlečne tekočine.

Smisel ribariti v jeseni je, če imamo v potoku ali reki preveč velikih samcev, ki jih smatramo za nevarne mlademu zarodu, ali pa če lovimo za umetno gojenje, za to, da jim kasneje, ko so ribe godne za plojenje, odvzamemo ikre in seme.

Kakor vidimo, smo popolnoma upravičeni loviti s kapeljnom. Po zahtevani spretnosti in sploh načinu lovljenja ribarjenje s kapeljnom ali kako drugo mrtvo ribico lahko prištevamo med športno ribištvo. Če pa upoštevamo še dosežene uspehe, pa uvidimo, da je tupačam celo potrebno, da svoj ribolov prelovimo s kapeljnom in tako odstranimo velike postrvi, ki uničijo mnogo zaroda.

Ribič, ki točno opazuje lovljenje postrvi, bo kmalu spoznal, da marsikaka postrv sploh noče prijeti na muho in se živi samo od manjših ribic. Take postrvi se morajo čimprej poloviti. Če pomislimo, koliko hrane riba porabi in če naj ta obstoji večinoma iz ribic, uvidimo, kako ogromno škodo povzročajo take ribe. In baš te najlažje ulovimo s kapeljnom.

ZA RAZVEDRILO

A. Šavelj:

Tobakova hruška in to in ono.

Nihče, ki bo čital to zgodbico, naj ne bo užaljen, kajti nisem je pisal z zlom in hudobijo v srcu, temveč s pošteno in prosto-dušno odkritosrčnostjo, lastno samo ljudem, ki hočejo in žele dobro. Res je često bolje, da se človek sploh ne oglasi in da ne govori dosti, vsaj ne o stvareh, ki ga prav za prav nič ne brigajo in ne bolijo, toda nehote prideš mnogokrat v težak položaj, ko ti je duša polna in ti tako rekoč kriči vsa notranjost, da se ne moreš več obvladati in brzdati. Iz globine poštenega srca se ti izvije potem in privre na dan sprva samo tiha, skromna beseda začudenja. Dasi je ta plaho izgovorjena beseda začudenja najbolj podobna jecljanju otroka, vendar najde odmev, in to te opogumi, da se ti končno razvozla jezik kot neugnan hudournik, ki brez ozira na levo in desno neusmiljeno trga okrog sebe in besni po razjedenem jarku v dolino. In samo resnica, prava hčerka božja, ima to privlačno silo in to moč, da se ji ni treba bati belega dne, kajti prej ali slej jo bo moral priznati tudi tisti, ki ga morda moja poštena beseda trenutno še ne bo prepričala ...

V tisto monotono vsakdanje dolgočasje, ki je kot svinčena jesenska megla ležalo nad ljubkim trgom R. in prepezalo sicer živahno delovanje tržanov, je buknilo nekaj dotlej še nepozna-

nega, nekaj strašnega. Zadnja pomembnejša trška novica, ki je šla od hiše do hiše, od ust do ust, je bila ta, da so trški lovci osnovali svoj lovski klub. Prerekanja, kritike, hvale in graje sicer že takrat ni bilo baš malo, ko se je ta lovski klub v bolečinah porajal, toda mnogoštevilne seje, ki so obravnavale klubova pravila, so po hrupnih debatah končno le izgladile razna načelna in druga nasprotstva med precej mnogoštevilnimi klubovimi člani, tako da je Ledrarjev Ivan — klubov tajnik — po končanem ustanovnem občnem zboru, ki so mu menda bolj iz radovednosti kot iz zanimanja prisostvovali tudi nekatere trške mamice, ves vznemirjen vzkliknil:

»Sedaj bomo pa lovili, sedaj pa!«

No, do tukaj je šla stvar še kolikor toliko v redu in tržani so s simpatijami pozdravljali energično gesto svojih sožrzanov — lovcev —, kajti v slogi da je moč in da je prav tako. Ni se pa še poglelo odobravanje in ni še bila izgovorjena zadnja beseda hvale, ko je kot strela iz jasnega udarila med tržane vest, da je Svalkov Lojze proti klubu, da zbira na svojo pest okrog sebe svoje lovske prijatelje in da hoče z njimi preprečiti plemenite cilje kluba in morda celo klub razbiti.

»No, ravno Svalku je tega treba! Seveda v klub ga nismo hoteli sprejeti, ker je sodelovanje z njim nemogoče. Sicer pa bi bilo tudi vsako skupno delo s takim človekom pod našo častjo. Ali ni prav on kriv, da smo morali plačati lani zaradi fistih par srn tako ogromne vsote! Ne, s Svalkom pa ne, pa naj bo, kar hoče!«

Tako in enako je šlo kot povodenj po trgu in tako je sklenil končno po vsestranskem temeljitem razmotrivanju vse pereče zadeve tudi lovski klub.

Svalkov Lojze je bil energičen mož. Njegova ne baš visoka, pa tem obilnejša debelušna postava ni bila v nobenem pravem skladu z bistroumnostjo in zvito pretkanostjo, ki jo je kazal in razodeval Svalk tudi s svojo priznano advokatsko zgovornostjo. Zaradi teh svojih odličnih sposobnosti ni imel samo dosti prijateljev, temveč tudi mnogo zavidljivih nasprotnikov. Kot lovec pa je bil Svalk znan ne samo po trgu samem, temveč daleč na okrog, da, celo v mestu. Bil je iz teh razlogov res nevaren nasprotnik, in to je uvideval tudi lovski klub.

»Ali bi ne bilo vendarle bolje, da bi sprejeli tudi Svalka v klub?« so se sramežljivo in nekako boječe izpraševali posamezni klubovi člani ob samotnih srečanjih. Na glas si ni upal nihče govoriti, ko je staval to vprašanje, ampak se je celo plaho oziral

okrog, če ga morda ne sliši kak nepridiprav, ki bi ga bržčas potem očrnil pri ostalih klubovih članih.

»Ne, ne, nikakor ne! Kaj pa vendar mislite,« se je glasil navadno odgovor na tiho vprašanje. —

»Če mislijo, da bodo mene, se prokleto motijo! Jaz jim že še pokažem, da bodo pomnili, kdo je Svalk,« je škrtaje z zobmi mrmral Svalk proti temu ali onemu, ki mu je prinesel še gorkih najnovejših vesti o sklepih in delovanju lovskega kluba.

Tako je šlo dalje brez konca in kraja, nasprotstva so se ostrila in prej mirni in dolgočasni trg R. je postal vulkan, iz katerega bi naj po pričakovanju vseh vsak čas začelo strahovito bljuvati...

Dnevi so se vrstili in potekali drug za drugim v skrajni napetosti in nervoznosti. Še povečala pa se je ta, ko je razglas sreskega načelnika javil, da se bo vršila dražba trškega občinskega lovišča dne tega in tega v prostorih trškega županstva. Tekanja, ugibanja in šušljanja je bilo tedaj nič koliko, kajti v plenarni seji je sklenil lovski klub, da bo in bo na vsak način izdražbal lovišče on, pa naj stane, kar hoče in kolikor hoče. Prav to pa je sklenil v tistem zatišju, obdan od svojih lovskih prijateljev, tudi energični Lojze Svalk.

Čigavo bo tedaj občinsko lovišče? Kdo bo hrupno naganjal brzonože dolgouhe zajce po bogatih, bujnih poljih mogočnih tržanov, kdo bo oprezno zalezoval ponosne in samozavestne srniake po prisojnih trških jasad in bujnozelenih lazih? Kdo? Ali lovskega kluba zvesti člani ali pa Svalkov Lojze v družbi svojih lovskih prijateljev? Kdo?

Bog ve... —

»Pa vendar bi bilo dobro, da bi se spravili,« je zinil neprevidno pri neki klubovi seji dobrodušni trebušnik Cilov Ficko. Mož je bil precej kratkoviden in zato skozi motno steklo svojega nanosnika sprva niti natančno opazil ni, kakšen vtis so napravile njegove besede na navzoče. Čudno to ni, saj se mu je vsled kratkovidnosti pripetila lansko zimo na zajčji brakadi tam v Jurških stelnikih še hujša nesreča. Ko je namreč pritekla oprezno in prihuljeno iz gošče že prav v bližino njegovega stajališča košata lisica in nato za trenutek postala, je potrepljal Ficko z desnico po svojem stegnu in začel klicati lisici: »Tà, tà, tà, Živko, išči, išči, išči, Živko, tà, tà, tà!«

»Da bi se spravili? Morda bi to res ne bilo slabo,« je nankrat skoraj soglasno odmevalo po zatohli gostilniški sobici, v kateri je zboroval klub. Nekako vidno olajšanje si opazil lahko po teh splošnih besedah po obrazih klubovega članstva. Na-

sprotnik ima pač navadno kljub pogumu, ki si ga na videz daje in na zunaj kaže, vedno le nekaj bojazni in strahu pred svojim protivnikom, ako so le obojestranske sile vsaj prilično enake in enaka orožja.

»Poskusimo torej spravo,« tako je sklenil potem tistega dne po dolgi debati lovski klub in poveril dva svoja najuglednejša člana z nalogom, da stopita čimprej v stik s Svalkom in dosežeta z njim vsaj glede občinskega lovišča primeren dogovor o razdelitvi revirja med obe nasprotni sili.

Po preteku nekaj ugibanja polnih vročih dni se je nato zopet vršila polnoštevilna klubova seja in na tej sta poročala oba delegata ob občji pozornosti, da Svalk ne bo dražil lovišča na svojo pest, toda samo v tem primeru, če se klub pogodbeno obveže, da odstopi Svalku polovico izdražbanega občinskega lovišča v tem obsegu, da bi potekala mejna črta med obema deloma revirja od Tobakove hruške preko Hapelovega laza tja do Proda.

Da si videl razburjenje, ki ga je povzročilo to poročilo obeh častitljivih najuglednejših članov kluba med ostalimi člani, bi se najbrž še tebe lotila mrzlična bojazen za telesni dobrobit tega ali onega. Posamezni klubovi člani so na široko odprli usta in brezizrazno buljili v oba poročevalca, drugi so si v onemogli jezi grizli usnice ali pa nervozno škrtali z zobmi, tretjim pa je brezmejen srd nagnal vso kri v obraz, da so postajali rdeči kot rak v kropu.

»Tega pa ne,« se je ojunačil prvi Ledrarjev Ivan in udaril z roko po črvivi javorjevi mizi, da so odskočile in zažvenketale kupice.

Geslo je bilo dano in kakor bi odprl zatvornice je šlo vsevprek:

»Tega pa ne, nikakor ne! Kaj, še Tobakovo hruško zahteva ta predrznež? Dajmo mu kar vse lovišče, plačujmo ga pa mi! Ne, do Tobakove hruške pa ne! Tobakova hruška mora biti naša, naša in naša!«

Divjad trškega občinskega lovišča se je posebno rada zbirala in zadrževala v obširni in neprodorni gošči v bližini prastarega izredno debelega hruševega drevesa. V tej gošči so bojda skrivali sebe in svoj tovor svoje dni tudi fihotapci, ki so prenašali v vrečah tobak čez mejo, in odtod ime »Tobakova hruška«.

Ko se je vihar za silo polegel, je povzel besedo predsednik in prosil navzoče, da se pomirijo in hladno premotrijo ves položaj.

»Trebajo žrtve,« je rekel končno. »Strnimo svoje sile še tesneje in izdražbajmo trško lovišče za vsako ceno!«

Predlog je bil soglasno sprejet in trško občinsko lovišče je izdražbal nato po preteku nekaj dni trški lovski klub za trikratno dosedanje letno zakupnino, dasiravno je bila že ta mnogo, mnogo pretirana.

Zadnjič, ko sem brez potrebe malo predolgo spal, se mi je sanjalo, da počivam v družbi trških lovcev v bližini Tobakove hruške in pridno praznim svoj nabasani lovski nahrbtnik. Lovski klub je priredil svojo običajno vsakoletno brakado na Gori in udeležil sem se je kot povabljen gost. Vsak pravi lovec ve iz lastne izkušnje, da so najlepši trenutki brakade razni daljši ali krajši odmori, ko si poišče bujna lovška družba pripraven prostor pod milim nebom, posede po fleh in se krepča, vmes pa šali in prav od srca smeje. Tudi naša družba bi bila tega dne prav židane volje, da nas ni naporni hriboviti teren že vse preveč utrudil in upehal. Kljub pozni jeseni je namreč tudi solnce prav neusmiljeno pripekalo in zlasti debelejši člani lovskega kluba so občutili vročino kolikor toliko neprijetno.

»Lepo lovišče je to naše trško lovišče in bogato na divjačini, pa vseeno nekoliko predrago,« je rekel Svalk, najnovejši član kluba, in razvozlaval istočasno nahrbtnik ter vlekkel iz njega debelo steklenico.

Vsi so molčali na te besede in si brisali pot z znojnega čela, le Cilov Ficko se ni zmenil zanje in je ob strani sedeč klical k sebi svojega neubogljivega jazbečarja, ki je s privzdignjeno nogo stal ob deblu Tobakove hruške, prav na glas:

»Tà, tà, tà, tà, tà. Živko, tà, tà, tà, kuža!«

Jelen, ustreljen v Kokrški dolini.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Zapisnik XI. plenarne odborove seje Slovenskega lovskega društva, ki je bila dne 25. aprila 1930 ob 20. uri v restavraciji pri »Slonu«.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter poroča o informativnem sestanku zastopnikov podružnic, ki se je pod njegovim predsedstvom vršil v Celju dne 23. aprila t. l.

K besedi se oglasi nadsvetnik Mladič, izjavljajoč, da ima pomisleke, ali bo moglo Slovensko lovsko društvo vršiti svojo nalogo, kol si jo je začrtalo že ob svoji ustanovitvi, če se prenese težišče društvenega delovanja na podružnice. Izjavlja se proti temu, da bi se članarina pobirala pri podružnicah, ker ne vidi v tem načinu plačevanja zadostnega jamstva za izdajanje društvenega glasila. Iz tega vzroka bo glasoval proti sprejetju teh pravil ter bo stavil na občnem zboru dne 27. aprila 1930 predlog, naj se reorganizacija ne izvrši na podlagi pravil, ki so jih predložile odboru podružnice.

Odb. Malenšek priporoča odboru, naj skuša doseči na občnem zboru sklep, da se članarina plačuje direktno centralnemu odboru, ker je le na ta način mogoče brezhibno blagajniško poslovanje, istočasno pa zasiguran obstoj društvenega glasila.

Blagajnik Zupan izjavlja, da končno ne sme biti način plačevanja povod nesoglasij na občnem zboru in pričakuje s tem, če bi se plačevala članarina pri podružnicah, večjo garancijo v plačevanju članarine posameznih članov, ker jih bo odbor vsake podružnice lažje prisilil do plačila, kakor bi se to moglo zgoditi potom centrale.

Odb. dr. Ravnihar izjavlja, da so pravila, ki so jih predložile podružnice, simpatična ter stavi predlog, naj jih odbor na občnem zboru vzame za podlago razprave.

Ker so pa nekatere točke predloženih pravil v nasprotju med seboj, predlaga, naj se te točke deloma izločijo, deloma popravijo, oziroma dopolnijo, in sicer tako, kakor je razvidno s posebne pole.

Odbor po zaključku tozadevne debate sprejme dr. Ravniharjeve predloge in mu poveri referat o izpremeni pravil na društvenem občnem zboru.

Da se omogoči miren potek občnega zbora, sklene odbor priobčiti v ljubljanskih dnevnikih obvestilo članom, da se je med centralo in zastopniki podružnic doseglo soglasje glede društvene reorganizacije.

Nato se prečitajo imena novopripravljenih lovcev. Njihova imena se objavijo

v »Lovcu«. Odbor pa sklene vsem pro-silcem, ki so jim bile izkaznice izstavljene, priznati članstvo, ne oziraje se na to, ali so bila njihova imena objavljena ali ne.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 24. uri.

Zapisnikar.

Zapisnik XIX. rednega občnega zbora Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršil dne 27. aprila 1930 ob 9. uri v dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani.

Predsednik dr. Lovrenčič ugotovi ob 9. uri, da občni zbor v zmislu § 21. še ni sklepčen, ob 10.15 konstatuje sklepčnost in določi za ugotovitev pooblastil štiri komisije, in sicer:

za I. Mladiča Antona iz Ljubljane in dr. Senekoviča Ivana iz Celja;

za II. dr. Janca Iga iz Kranja in Zorka Antona iz Celja;

za III. dr. Tavčarja Ivana iz Ljubljane in Boltavzarja Rajka iz Maribora;

za IV. dr. Modica Ivana in Malenška Josipa, oba iz Ljubljane.

Med ugotavljanjem pooblastil se je oglašil k besedi Majcen Franc iz Ljubljane ter predlagal, naj se h glasovanju dopustijo tudi člani Slovenskega ribarskega društva, ki imajo izkaznice S. L. D. Predsednik mu je pojasnil, da so člani Slovenskega ribarskega društva prejeli pomotoma članske izkaznice S. L. D.; ker niso člani S. L. D., jim v zmislu društvenih pravil ne priči pravica glasovanja, razen, če so obenem tudi člani S. L. D. Nato je prečital imena in številke teh izkaznic.

Dr. Lokar France priporoča, naj si člani komisije zapišejo tudi imena onih, ki jih kdo zastopa. Predsednik pojasni, da je vse to že predvideno na tiskovini, ki jo danes uporabljajo člani komisije.

Ugotovitev vseh štirih komisij je pokazala, da je na občnem zboru zastopanih 644 veljavnih glasov, nakar otvori predsednik zborovanje, pozdravi navzoče, predlaga vdanostno brzojavko Nj. Vel. Kralju Aleksandru I. in Nj. Vel.

kraljici Mariji, kar sprejmejo zborovalci z navdušenimi živijo klici. Za overovljenje zapisnika naproša dr. Tavčarja Ivana in dr. Modica Ivana.

Nato prečita imena 32 članov, ki jih je v preteklem poslovnem letu pokosila smrt. Zborovalci se v znak zadnjega pozdrava svojim pokojnim lovskim tovarišem dvignejo s sedežev.

V nadaljnjem svojem poročilu se zahvali predsednik kr. banski upravi za vsestransko podporo in naklonjenost v lovskih zadevah, kakor tudi za denarne podpore iz lovskega fonda in izraža željo, naj bi ostala ta naklonjenost v nezmanjšani meri tudi v bodočnosti društvu ohranjena. Istotako izreče zahvalo časopisju ter vsej javnosti, ki posveča veliko pozornost društvenemu delovanju. S pristankom občnega zlo-ra slavi kot prvo in najaktualnejšo točko dnevnega reda izpremembo pravil ter naprosi poročevalca dr. Ravniharja Vladimirja, da poda svoje poročilo o tej stvari.

Poročevalec izjavi, da je odbor Slovenskega lovskega društva na svoji plenarni seji dne 25. aprila 1930 v glavnem odobril načrt društvenih pravil, kakor so jih že tiskana kot samostojen predlog predložile odboru podružnice z izpremembami, oziroma dopolnili v zmislu sporazuma, doseženega med dr. Lovrenčičem kot predsednikom in predstavitelji celjske, mariborske in ptujske podružnice na sestanku v Celju dne 23. aprila 1930. Vsled tega se vzame za podlago današnje debate ta načrt z omenjenimi dodatki.

Poročevalec očrta ves historijat te zadeve, obrazloži bistvene izpremembe ter stavi predlog, naj se predloženi načrt s prečitanimi izpremembami in dodatki, ki so zabeleženi na posebni poli in vročeni zastopnikom podružnic, en bloc sprejme.

Predsednik otvori najprej generalno debato o tem predlogu.

K besedi se oglasi dr. Lokar France, odvetnik v Ljubljani, in ostro kritikuje postopanje društvenega predsednika na

izrednem občnem zboru v Celju. Zbo-
rovalcev se polašča nemir in čujejo se
ostri medklici. Predsednik opozarja go-
vornika, da je v debati izpremema
pravil, ne pa celjski občni zbor in ga
prosi, naj se drži predmeta. Govornik
zaključi svoja izvajanja, ne da bi stavil
kak predlog.

Nadsvetnik Mladič Anton izjavlja, da
ne more soglašati s predloženimi pra-
vili, ker se mu zdi, da utegne biti ogro-
žen obstoj društvenega glasila, ako bi
se pobirala članarina potom podružnic.
V novih pravilih ne vidi zadostnega
jamstva glede prenakazila članarine
glavnemu odboru ter navaja za zgled
poslovanje mariborske podružnice iz
leta 1929., ki še danes zadržuje »Lovcu«
določeno podporo v znesku 20.000 Din.
Predlaga, naj se ohranijo stara, preiz-
kušena društvena pravila ter naj se
članarina plačuje naravnost v centralno
blagajno. Če pa je že treba kakih iz-
prememb, naj se ta pravila dopolnijo v
toliko, da dobijo podružnice najširšo
avtonomijo, toda le v lokalnih zadevah
in naj bo njihova glavna naloga, da
sprejemajo nove člane in jih prijavljajo
centrali.

Načelnik celjske podružnice prof.
Mravljak priporoča imenom vseh po-
družnic, naj se predlog poročevalca v
glavnem sprejme.

Bivši načelnik mariborske podružnice
primarij Robič Hugon poda kratko po-
ročilo glede omenjene denarne pod-
pore, ki jo je naklonil bivši mariborski
veliki župan za »Lovca« ter navaja,
da je ta denar varno naložen kot de-
narna vloga v Mariboru ter ga bo po-
družnica, ko se obračun glede stro-
škov »Lovca« razčisti, nakazala centrali.

Dr. Lokar Janko, gimnazijski direktor
v Ljubljani, predlaga, naj se generalna
debatu zaključi. Predsednik dá ta pred-
log na glasovanje in ga zborovalci so-
glasno sprejmejo.

Predsednik dá najprej na glasovanje
predlog nadsvetnika Mladiča kot naj-
širši. Predlog ne dobi večine. Nato od-
redi predsednik glasovanje o predlogu

poročevalca dr. Ravniharja, ki ga zbo-
rovalci soglasno sprejmejo.

Potem sledi specialna debata, v ka-
tero posežejo prof. Mravljak, ki pripo-
roča, naj se besedilo § 13. glede drob-
cev sprejme neizpremenjeno, ter načel-
nik ptujske podružnice dr. Salamun, ki
se pridruži mnenju predgovornika in
predlaga še nekačera dopolnila k §§ 26.,
28. in 31. Ker se nihče več ne javi k
besedi, predsednik debatu zaključi.

Po končani specialni debati dobi
sklepno besedo poročevalec, ki vzdr-
žuje svoj predlog, nakar odredi pred-
sednik glasovanje.

Predlog poročevalca, razen odstavka
§ 13. glede drobcev, se soglasno sprej-
me. Z večino glasov se potem sklene,
da besedilo v § 13. »pri čemer se pre-
sežek 100 in nad 100 zaokroži na 200«
— ostane.

Predsednik nato ugotovi, da so pra-
vila, kakor so razvidna iz priloge, spre-
jeta.

Nadalje stavi dr. Ravnihar sle-
deče predloge:

1. Prečitana pravila S. L. D. z danes
ugotovljenimi izpremembami in določ-
bami veljajo za sprejeta.

2. Končna redakcija teh pravil se
poveri odseku štirih članov. Odseku se
naroča, da redigira pravila samo smi-
selno, stilistično in gramatikalno.

3. Glavni odbor predloži pravila v
čim najkrajšem času Kr. banski upravi
dravske banovine v svrhu odobritve.

4. Po odobritvi pravil na glavni od-
bor takoj izvede organizacijo po po-
družnicah, kolikor podružnice še ne
obstoje.

5. Podružnice skličejo takoj občne
zборе v smislu novih pravil, volijo novo
upravo, člane osrednjega odbora in
delegate za glavno skupščino.

6. Čim so vse podružnice naznanile
izid volitev glavnemu odboru, skliče
le-ta glavno skupščino, na kateri poda
poročilo ter prejme odrešnico. Ostali
dnevni red glavne skupščine naj se do-
loči v smislu novih pravil.

Predsednik odvarja k tem predlogom debato.

K besedi se oglasi Pogačnik Bogdan iz Maribora, ki predlaga, naj se predlog št. 2 dopolni v toliko, da se pritegne h končni redakciji teh pravil tudi po en član vsake podružnice in naj se to delo dovrši najkasneje do 15. maja t. l. in predloži Kr. banski upravi.

Ing. Miklav iz Slov. Bistrice izrazi željo, naj bi se v Lovsko zbornico odposlal en zastopnik poklicnih lovcev, nakar mu predsednik pojasni, da se ta želja pač lahko upošteva pri volitvah, ne more se pa to sedaj sprejeti v pravila. Po kratkih opazkah članov Burgerja, Arkola in Majcna predsednik debato zaključi in odredi glasovanje.

Zborovalci sprejmejo predloge dr. Ravniharja z dostavkom, kakor ga je predlagal Pogačnik.

Predsednik se zahvali vsem zborovalcem, posebno pa zastopnikom podružnic, ki so pripomogli do tega, da se je po večletnem nesoglasju zopet dosegla popolna harmonija v društvu, kar bo gotovo le v povzdigo lovskih interesov.

Nato pozove društvenega tajnika, naj prečita svoje društveno poročilo. Ker pa izrazijo zborovalci željo, naj se to poročilo opusti z ozirom na to, da ne bi današnji občni zbor predolgo trajal, se tajniško poročilo ni prečitelo. Nato prečita blagajnik obračun za poslovno leto do vsotelega 26. aprila 1930, nakar otvori predsednik o tej točki debato.

Ker se nihče ne oglasi k besedi, izjavi Avčin France, kot pregledovalec računov, da so bile blagajniške knjige natančno pregledane, da so se posamezni vpiski primerjali z računskimi prilogami in z denarnim stanjem v blagajni ter so pregledovalci računov našli vse v najlepšem redu. Zato predlaga odboru odrešnico, blagajniku Zupanu Ivanu pa še posebej za njegovo neumorno, nad vse točno in požrtvovalno delovanje posebno za-

hvalo, kar sprejme občni zbor soglasno. Proti ne glasuje nihče.

Obračun s prilogami se razgrne do zaključka občnega zbora, da ima vsak društvenik priliko istega pregledati.

Na razpravo pride proračun za prihodnje poslovno leto. Blagajnik prečita posamezne odstavke glede pričakovanih dohodkov in izdatkov, kar vse se naslanja na podlagi stanja članstva dne 26. aprila 1930. Po kratkih pojasnitvah, ki jih poda društveni predsednik k posameznim postavkam pri izdatkih, odvarja debato o proračunu. K besedi se ne oglasi nihče. Proračun se soglasno sprejme. Proti ne glasuje nihče.

Proračun se predloži zborovalcem do sklepa občnega zbora na vpogled.

Predsednik dr. Lovrenčič poroča, da je treba v smislu društvenih pravil eno tretjino odbornikov voliti na novo.

K besedi se oglasi Mravljak France, načelnik celjske podružnice, ter predlaga, naj se z ozirom na to, da se bo osrednji odbor itak v najkrajšem času volil po novih društvenih pravilih, opuste današnje volitve in naj ostane sedanji društveni odbor s predsednikom še nadalje v svoji funkciji, dokler ne prevzame vodstva novi odbor.

Zborovalci sprejmejo ta predlog soglasno. Proti ne glasuje nihče.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi društveni predsednik ob 12.45 občni zbor.

Zapisnikar.

Društvo ostrostrelcev v Ljubljani je priredilo v proslavo 75 letnice svojega dolgoletnega, zaslužnega višjega glavarja in častnega člana gospoda **Jana Schreya** dne 25. maja t. l. slavnostno srečanje. Daleč na okoli znanemu lovcu pristnega kova, povsod in pri vseh izredno priljubljenemu, koncilijantnemu gospodu čestitamo tudi mi lovci S. L. D. kar najbolj iskreno in mu kličemo: Na mnoga leta! — O zaslužnem jubilarntu, ustanovnem članu S. L. D. prinese prihodnja številka »Lovca« članek s sliko.

Dva uradna razglasa:

Kraljevska banska uprava dravske banovine

V Ljubljani,
dne 13. maja 1930.

VII. No. 7582/1.

Predmet: Pobiranje banovinske
takse na lovske karte.

Vsem sreskim načelstvom v območju dravske banovine, sreski ekspozituri v Škofji Loki in mestnemu magistratu v Ljubljani.

Ker prihajajo vprašanja, kako je pobirati banovinsko takso na lovske karte, izdaja kraljevska banska uprava k §§ 75. in 76. uredbe o banovinskih davščinah tole pojasnilo:

Od lovskih kart, ki so bile izdane pred 1. aprilom 1930, se pobira za leto 1930. le tri četrtine banovinske takse, pri tem se pa upošteva onih 15 Din, ki so jih plačevali posestniki teh kart v lovski fond; plača se tedaj 150 — 15 = 135 Din, odnosno pri članih društev, ki uživajo popust, 90 — 15 = 75 Din.

Od lovskih kart, ki se izdajajo po 1. aprilu 1930, se plača celoletna taksa, ne glede na to, kdaj se karta izda; 15 Din za lovski fond se pa od 1. aprila 1930 dalje ne pobira.

Po odredbi bana,

v. d. načelnika finančnega oddelka:

Dr. Orel l. r.

Kraljevski banski upravi dravske banovine

(za lovsko udruženje),

Ljubljana.

Lovske stročnice s specialnimi vžigalniki, kakor so:

1. Hirtenberg Schnepf,
2. T. Fulgur (Francoske),
3. H. Utendoerffer »U«,
4. H. Utendoerffer »R«,
5. Grief Marke,

se ne smejo nabijati ali polniti z več šibrami, nego je predpisana količina.

Da se ne bi primerile pogreške, je najbolje, da se sploh ne nabijajo in da se zmanjša polnjenje za kal. 16 na 1.5—1.6 grama.

V. d. upravnika,
art. tehn. brig. dieneral,
podpis.

† Dr. Fran Vodopivec. Dne 10. maja t. l. je umrl v Ljubljani po dolgi in mučni bolezni bivši mariborski in ljubljanski veliki župan dr. Fran Vodopivec, zvest član S. L. D. Pogreba, ki je bil v ponedeljek, dne 12. maja, se je poleg nešteti pokojnikovih prijateljev in znancev ter zastopnikov uradov in društev udeležilo tudi odposlanstvo S. L. D. — Dr. Fran Vodopivec je bil rojen dne 25. novembra 1879 v Ajdovščini kot kmečki sin. Gimnazijo je dovršil v Gorici, pravoslovne študije pa v Gradcu. Po doktoratu je stopil v politično-upravno službo in služboval do svetovne vojne v Velikovcu, Trstu, Tolminu in Pulju. Med vojno je bil v poljedelskem ministrstvu na Dunaju. Po vojni je bil zbog izbornega znanja svoje stroke in obvladanja več svetovnih jezikov poklican v razne jugoslovenske inozemske komisije. Od 1. 1922. do 1924. je vodil v Ljubljani pri pokrajinski vladi oddelek za splošne policijske zadeve, potem pa prišel v Maribor, kjer je postal veliki župan. Tam je bil kmalu upokojen in je nato prevzel učno mesto za upravno pravo na ljubljanski univerzi. Tu je deloval do 5. marca 1927, nakar je bil imenovan za velikega župana v Ljubljani. Že bolan je ostal na tem mestu, dokler se ni država preuredila v banovine, potem pa je stopil v pokoj.

Dr. Vodopivec je bil jako sposoben in vester ter objektivni uradnik; vsi, ki so imeli z njim opravka, so ga spoštovali. Mi lovci mu polagamo na prezgodnji grob zeleno vejico tovariške ljubezni in blagega, trajnega spomina. R. i. p.!

† Fric Kralj. Iz Ormoža nam sporočajo, da je tamkaj dne 18. aprila t. l.

nenadoma umrl tovarnar in lovski najemnik Fric Kralj, star komaj 28 let. Tamošnji lovski tovariši se poslavljajo od ljubljene pokojnika: Dragi Fric! Ko se narava prebujala v novo življenje, si čez noč ugasnil in legel v hladni grob. Ni Te zadržala ne planina, ne gozd, ne polje, odevajoč se v novo zelenje, niti krog Tvojih lovskih prijateljev. Težka je bila novica, skoraj neverjetna, da si odšel od nas v večna lovišča. Bil si vendar še tako mlad in poln nad, toda prišla je volja Najvišjega in tej si se pokoril, kakor se ji bomo tudi mi, kadar nas pokliče v Tvoj krog. Dollej Ti bodi lahek sen, mi pa Ti ohranimo najblažji, vedno svež spomin.

Zv. K.

Škodljivost sive vrane. Dopis iz Slov. Goric. — Siva vrana menda ni nikjer tako številno razširjena kakor ravno v Slov. Goricah. Njej sledi sraka, ki gnezdi že skoraj v vsakem sadonosniku. Vzrok, da je te nadloge tu okrog toliko, je predvsem ta, da je pri nas mnogo preveč takih lovcev, ki se jim zdi škoda smodnika za tako »perutnino«, ki se ne da spraviti v denar. Za to pa tem lovcem in po njihovi krivdi tudi drugim zdaj spomladi vrane kar izpred praga pobirajo mlade piščance ali pa še jajca iz gnezd po listnikih in skednjih. Da se pri sivi vrani niti od daleč ne more kriti korist s povzročeno škodo, to mora biti itak vsakemu pravemu lovcu dobro znano, zlasti kdor je sam poljedelec. Da pa povzroča vrana tudi čebelarstvu veliko škodo, sem se na žalost letos sam prepričal.

V treh primerih na travniku ustreljenih vran, ko so iskale hrano za svoje mlade, sem našel v njih natlačenih kljunih razen par deževnih črvov in nekaj travnega mrčesa same čebele, nekatere še žive. To je jasen dokaz, da vrana mladiče tudi s čebelami hrani, in to zlasti, kadar ni rjavih hroščev.

Zatorej cenjeni lovci in lovski čuvaji Slov. Goric, delajmo in uničujmo skupno to grdo nadlogo, ker le v skupnem

delu se da dosti storiti. Kaj pomaga meni dan za dnem uničevati jih, če se pa skoraj po vseh drugih loviščih ni dosedaj prav nič gledalo na to, da bi to škodljivko vsaj deloma pomagali zatirati. Uместno bi bilo tudi, da bi posamezna županstva, oziroma po sivi vrani prizadele občine obračale pozornost na to in dajale primerne nagrade onim lovcem, ki bi se v tem poslu izkazali res sposobne in vredne.

Največ uspeha imamo lahko pozimi z zastrupljanjem s fosforjevo pasto ali pa za časa gnezditve; tedaj se jih lahko na stotine uniči in uspeh gofovo ne bi izostal, pa najsi bo na polju lovstva ali poljedelstva.

Feliks Ciuha, lovski čuvaj.

V posnemanje! Iz Medvod smo prejeli tale dopis, ki ga rade volje priobčujemo. — Naši lovci so si stavili lepo in častno nalogo, da preskrbe domačo osnovno šolo s prirodopisnimi učili. V razmeroma kratki dobi so darovali za šolsko zbirko že 38 raznovrstnih ptic in četveronožcev. Med njimi so prav redki in dragoceni eksemplari. Gospodje lovci, vsem na čelu pa g. župan in veletržec Josip Sušteršič, ki je naklonil šoli poleg drugih posebno dragocenih živali tudi krasnega divjega petelina, so s tem plemenitim činom pokazali polno in pravo razumevanje svoje naloge in pripomogli, da se na teh naravnih učilih uči mladina spoznavati vse te živali, da se že v otrokih vzbudi zanimanje in ljubezen do narave. Zbirka še ni zaključena in se še nadaljuje. Tako bo naša šola po zaslugi lovcev v Medvodah bogafo preskrbljena z zbirko učil, za katero bi nas lahko zavdale še višje organizirane šole. Upraviteljstvo drž. osnov. šole Preska-Medvode se vsem plemenitim darovalcem, v prvi vrsti g. Josipu Sušteršiču, za vso naklonjenost šoli kar najtopleje zahvaljuje.

Kržišnik Alojzij, šol. upr.

O človeških ribicah na Dolenjskem. V vznožju tukajšnje vasi Marčji dol, pol ure od Št. Lovrenca, je stu-

denec, ki mu pravijo Škavba. Zdaj je obzidan, pred leti pa ni bil. Vodo dobiva iz izvirka izpod brega, nad katerim je vas. Če je kaj dalje časa suša, presahne voda v studencu, za večjega deževja pa se odteka po položku, ki teče mimo vasi Potok in se izteka v Temenico. Kakor sem pred kratkim slišal, se pojavljajo v tem studencu za večje vode tudi ribe, in sicer dve vrsti, od katerih bo ena mrena, za drugo pa ne vem, kalera vrsta je. Na dan pa ne prihajajo samo ribe, ampak kakor sem slišal in je še bolj zajemljivo, tudi človeške ribice, ki so jih že večkrat videli v studencu. Iz vsega tega se mora sklepati, da mora biti tu pod zemljo ali kaka reka ali pa podzemeljsko jezero, kjer bivajo ribe in človeške ribice. Kakor sem pa slišal že pred par leti, se nahajajo človeške ribice tudi v okolici Slične, kjer so jih tudi že včasih zasledili.

I. Sašelj.

Za člane S. L. D. so se priglasili naslednji lovci. Če tokom 14 dni po objavi imen ne bo utemeljenega ugovora, so sprejeti v društvo.

Arko Anton, Breg pri Ribnici. — **Baraga Viljem**, Slovenski Javornik. — **Bogačaj Ivan**, Ljubljana. — **Božič Josip**, Sevnica. — **Cvelbar Alojzij**, Čimerno, p. Radeče. — **Dular Ivan**, Polok, p. Straža, Dolenjsko. — **Glavič Albin**, Ljubljana. — **Godič Anton**, Zgonce, p. Rob na Dolenjskem. — **Gošče Franc**, Ribnica. — **Gradišar Alojzij**, Rakitna, p. Borovnica. — **Heinrihar Franc**, Skofja Loka. — **Hribar Jernej**, Gorjane, p. Pod-sreda. — **Hrovat Jože**, Drganja sela, p. Straža pri Novem mestu. — **Intihar Alojzij**, Rob na Dolenjskem. — **Javor-nik Josip**, Žalna, p. Višnja gora. — **Joras Anton ml.**, Ribnica. — **Kert Josip**, Dravograd. — **Kmetič Aleš**, Dobruša, p. Smlednik. — **Koščak Anton**, Plešivca, p. Višnja gora. — **Krek Alojzij**, Volča, p. Poljane nad Skofjo Loko. — **Kuhec Andrija**, St. Ilj v Slovenskih goricah. — **Kupljen Ivan**, Trbojce, p. Vuzenica. — **Lotrič Jakob**, Dražgoše, p. Železniki. — **Lumbar Jakob**, Ljubljana. — **Marn Franc**, Dul, p. Trebnje. — **Melliwa Adolf**, Planina pri Rakeku. — **Miklič Joško**, Ljubljana. — **Minařik Pavel**, Vuhred. — **Mohar Alojzij**, Segova vas, p. Loški potok. — **Natek Franc**, Šoštanj. — **Novak Jernej**, Trboje, p.

Smlednik. — **Pečnik Josip**, Rob na Dolenjskem. — **Perko Vincenc**, Kal, p. Zagradec, Dolenjsko. — **Pirich Ervin**, Ptuj. — **Premelč Miloš**, Župelevce, p. Brežice. — **Ing. Prochaska Albert**, Hrastnik. — **Ptačnik I.**, Ribnica na Pohorju. — **Ing. Puschmann Ernest**, Slatina, p. Smartno pri Litiji. — **Radaj Martin**, Cerina, p. Brežice. — **Rojec Janez**, Volčji potok, p. Radomlje. — **Ručigaj Peter**, Zabukovec, p. Griže pri Zalcu. — **Rupar Riko**, St. Vid nad Ljubljano. — **Rus Franc**, Bled. — **Rus Jože**, Raplovo, p. Slruge na Dolenjskem. — **Saje Ivan**, Kot, p. Semič. — **Skala Peter**, Relje-Trbovlje. — **Sušic Jurij**, Jesenice. — **Skoberne Josip**, Dolso, p. Rajhenburg. — **Tiselj Ivan**, Podgorica, p. Videm-Dobropolje. — **Tisovec Viktor**, Straža, Dolenjsko. — **Tomažin Janez**, Prestrana — Krka. — **Tome Vilko**, Medvode. — **Uprava velepose-siva »Ravnik«**, Ljubljana. — **Walland Fric**, Ptuj. — **Vodopivec Robert**, Dobovac, p. Trbovlje. — **Vrabič Franjo**, Lepa njiva, p. Mozirje. — **Zalaznik Te-rezija**, Ljubljana. — **Zupan Jože**, Koroška Bela. — **Žnidaršič Ivan**, Viševk, p. Stari trg. — **Zupanc Josip**, Dobrova, p. Rajhenburg. — **Dostal Aleksander**, Mažuraničev trg 4, Zagreb. — **Hren Anton**, Slopiče, Novo mesto. — **Picek Ciril**, Ribnica, Dolenjsko. — **Pintar Lovro**, p. Sorica nad Železniki. — **Svete Josip**, Vas Podpeč, p. Preserje. — **Tomažin Martin**, Prestrana, Krka.

KINOLOŠKE VESTI

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je priredilo 13. aprila t. l. pomladansko vzrejno tekmo v loviščih Moste in Polje pri Ljubljani. Udeležilo se je 8 psov (3 za vpis v rodovno knjigo, torej kot netekmovalci). Tudi udeležba opazujočega občinstva je bila to pot lepa. Tekma je trpela kot večina naših na pomanjkanju divjačine. Vsi čistokrvni tekmovalci so pokazali lepo zasnovo. Od nemških kratkodla-

karjev je dobil Tel (last g. Mraka, Vnanje gorice) s 104 točkami I. oceno (na smotri: zadostno), Astor Bergfrei (last g. Vozla, Trebnje) z 92 točkami II. oceno (na smotri: prav dobro). Od suvoborskih poentarjev je dobila Pride (last g. Urbanca, Ljubljana) II. b oceno (na smotri: dobro), True (last g. barona Lazarinija, Smlednik) III. oceno (na smotri: prav dobro), pes Bang (last Bollavzarja, Maribor) pa II. a oceno (na smotri: dobro).

Društvo ljubiteljev brakov-jazbečarjev javlja, da sta mu prijavila zaradi zaščite psarni g. dr. Ivan Lovrenčič v Ljubljani z imenom Podgora, g. F. Peharc v Trbovljah pa z imenom Sapoča. Morebitne ugovore je treba sporočiti društvu v roku 14 dni po objavi.

IZ RIBARSKÉ MREŽE

Nesmiselni poskusi, zarediti v Savi nad Medvodami postrvi. Kakor znano, se je že mnogo papirja počrnilo zaradi ribje sleze čez savski jez pri Medvodah. Kadar je kaj pisane, se nekaj časa o tem govori, potem pa zopet vse zaspi. Bili so že sklicani sestanki, bil je ogled na licu mesta, a vedno je vse odnesla Sava.

Da se podjetje, ki ima slezo narediti in vzdrževati, ne bo za to ogrevalo, je samo ob sebi razumljivo in mu tudi ni zamerili, kajti vsakdo se boji stroškov. Ali drugače je s fistimi, katerih dolžnost je bila in je, da ščitijo ribarske interese.

Kolikor je nam znano, je bila in je v to poklicana v prvi vrsti politična oblast in pa tudi odbor ribarskega društva, čija dolžnost je bila, pritiskati na oblast, da to doseže.

Nastane vprašanje, zakaj se to ni zgodilo? Odgovor, da tega ni mogoče urediti in obdržati ribje sleze čez medvodski savski jez, je jalov. Če pogledamo take naprave pri drugem vodovju, bomo uvideli, da so drugod uredili že neprimerno težje jezove, kakor na primer na Fali. S tem, da ni na medvodskem jezu ribje sleze, je ugodeno posestnikom ribolova pod jezo. Sulci iz spodnjega dela Save ne morejo čez jez in tudi bele ribe, ki so hrana sulcem, izostanejo pri drstitvi v gorenjskih vodah. Le to je povod, da je Sava na Gorenjskem tako prazna. Kjer ni zadosti belih rib, tudi ni velikih sulcev. Zaradi pomanjkanja hrane se pomaknejo v dolnji del tudi fisti sulci, ki so bili izvaljeni v gornjem toku Save in zopet imajo dobiček oni, ki love pod jezo.

Neki strokovnjak je trdil, da spada v gornji del Save postrvi. Ta mož govorilo nima pravega pojma, kakšne so razmere v omenjenem delu Save. Postrvi so poskušali zasaditi v tem delu Save že večkrat, a ni nikdar uspelo. V Savi je preveč mlevke (glen), da bi uspevale postrvi. Temu je najboljši dokaz to, da se drže v krajih, kjer v Savo prihajajo studenčine, čeprav večkrat toplejše, kakor je Sava, postrvi in se tudi drsle. Te postrvi pa se nikdar ne razširjajo po ostalem delu Save. To se opazi tudi pri izlivu Bohinjke v Dolinko. Komaj sta Savi združeni, že preneha postrvi, ki je v Bohinjki vse polno. Mlevka, ki jo prinaša Dolinka, postrvi ne ugaja.

Če hočemo imeti bogato Savo tudi nad medvoškimi jezovi, kakor je bila pred leti, ko še ni bilo te zapreke za ribji prehod, moramo gledati, da bo čimprej speljana čez jez dobra ribja steza.

Ta bi se dala izvršiti na ta način, da se zaseka v konglomerat na levem bregu. VI. K.

Uporaba vider za ribjo lov. Časopis »American Naturalist« je prinesel v 61. letniku članek E. W. Gudgerja, v katerem je zbral pisec podatke o vidri kot pomočnici ribičev. Iz tega članka posnemamo, da se s tem načinom ribje lovi najbolj pečajo Azijci, predvsem Kitajci in Indijci. Vendar ne smemo misliti, da imajo tamkaj vsi ribiči vidre, marveč da je tudi tamkaj ribarjenje z vidrami nekaj redkega in izjemnega. Se najbolj razširjen je ta način lovi ob dolnjem toku Ganga in pa ob Indu, kjer imajo nekateri ribiči po 20–30 priučenih vider. Na Kitajskem love ribe z vidrami po manjših rekah in le v goratih predelih, po večjih vodah pa imajo za to svrlo kormorane.

V Evropi so svoj čas vadili in uporabljali vidre za ribjo lov na Švedskem, dandanes pa se v Evropi le redko zana za kak tak primer. Za ribjo lov se more izvežbati le prav mlada ujeta vidra. Izprva jo krmijo še z ribami, pozneje pa jo polagoma navadijo na kruh in mleko. Kadar se tej hrani popolnoma privadi, se prične pouk, in sicer z donajanjem, prav tako kakor uče tega pse ptičarje. Najprej mora donajati iz usnja narejene ribe, potem nagačene in končno prave, mrtve ribe. Če ribo načne, jo kaznujejo z bičem. Šele kadar se vidra priuči pravilnemu donajanju, jo spuste v vodo, izprva na vrvi, pozneje tudi prosto. — Pri nas je smatrali lov z vidro vsekakor le za posebno vrsto ljubiteljstva. S. B.

VPRAŠANJA - ODGOVORI

G. A. L. v R. Če srnjak po strelu laja, to ni dokaz, da je bil zgrešen. Znanih nam je več primerov, da je dobro zadet srnjak lajal skoraj dotlej, da se ni mrtev zgrudil. Zato je dolžnost vsakega pravega lovca, da si natančno ogleda nastrelišče, ne pa da

si malomarno potolaži vest, češ, da je zgrešil, če ne vidi srnjaka takoj klecni na tla ali ga sliši, da je po strelu zalajal.

G. F. M. v L. Če ima srnjad od iztrebkov onesnaženo belo liso na zadnjici (zrcalo), je gotovo bolna. To je ena. Bolna pa je lahko tudi, če ima povsem čisto zrcalo. Bolezni je mnogo; poglavitne so naštefe v spisu M. Hanzlovskega *Obris lovskega živaloslovja v Lovcu 1921*, str. 82–84. Zajemavcev ima srnjad obilno, samo od črvov jih je znanih 24! — O boleznih divjadi je več knjig. Kolikor je nam znano, je najbolj obširna in povsem znanstvena: Olt-Ströse, *Die Wildkrankheiten und ihre Bekämpfung*. Verlag J. Neumann, Neudamm 1914.

G. L. J. na P. Obične stročnice za šibre so dolge 65 mm, izdelujejo pa tudi 70 mm dolge in še daljše. Vendar ni varno streljati nabojev iz daljših stročnic s cevmi, ki niso prirejene za dolge stročnice. Sicer navadno lahko vlaknemo tako daljšo patrono tudi v cev za normalne patrone, ker se nabojno ležišče polagoma oži v kalibrirano cev, toda pri streljanju se zavili konec stročnice izlegne in zoži prehod iz ležišča v cev (grlo) na manj, nego je kaliber cevi. To jako poveča udar in poslabša kritež strela. Sicer pa tudi strel z dolgimi patrondami iz cevi, ki so zanje prirejene, ni vedno boljši od navadnih patron.

G. G. P. v K. Stavo ste izgubili! Če je krvni madež (sled) tudi že precej star, se še vedno more ugotoviti, je li od srnjadi ali od človeka. Krvne slanine človekove in raznih vrst živali so po obliki in velikosti različne in pod drobnogledom ni težko dognati njih pripadnost.

Več vpraševalcem skupaj odgovorjamo, da načeloma ne moremo priporočati te ali one trdke. Preden puško plačate, pojdi s puškarjem na strelišče, pa jo preizkusi, kako strelja

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. priporočamo puškarno **F. K. KAISER** v Ljubljani, Kongresni trg 9. — Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisiji prodaji sledeče puške: 1 trocevko Hammerles, kal. 16/16, 9,3 mm, 2400 Din; 1 trocevko petelinko, kal. 12/12, 6,5 mm, 1800 Din; 1 trocevko petelinko, kal. 16/16, 8 mm, 1800 Din; 1 trocev., petelin., kal. 16/16, 8 mm, 2200 Din; 1 trocevko, petelinko, kal. 20/20, 8 mm, 2200 Din; 1 trocevko petelinko, kal. 20/20, 6,5 mm, z daljnogledom, 3000 Din; 1 dvocevko risanko, kal. 16, 8 mm, 950 Din; 1 dvocevko risanko, kal. 16, 12 mm, 700 Din; 1 enocevko risanko Peterlongo, kal. 6,5 mm, 700 Din; 1 enocevko risanko Winchester, kal. 6,5 mm, repetirko, 1000 Din; 1 enocevko repetirko, kal. 8 mm, 600 Din; 1 Browning repetirko, kal. 16, 1500 Din; 1 dvocevko petelinko, kal. 16/16, 950 Din.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani kraj priporoča tvrdka **Anton Schuster**, Ljubljana, Mestni trg 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za športne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Pristreljanje pušk in montiranje daljnogledov na puške izvršuje vestno in najceneje novootvojena puškarska tvrdka **Albin Šifrer**, Ljubljana, Gospodarska cesta 12, nasproti evangelijske cerkve in poleg restavracije »Novi svet«. Priporoča se tudi za nabavo novega orožja, streliva, lovskih priprav ter ribarskih potrebščin.

Poletne obleke, jopiče, posamezne hlače, Hubertus-plašče in vsa druga oblačila za sport, izprehod in slavnostne prilike nudi v največji izbi, najboljši kakovosti in jako poceni edina specialna trgovina z oblačili za gospode in deco v Ljubljani, **I. Maček**, Aleksandrova cesta 12.

Vsa zdravila za pse z natančnimi navodili dobite v lekarni na Vrhniki. Edina zaloga vitakalka, vitamine, apnenec in fosfor vsebujočega preparata, ki je potreben za krepko in zdravo živalsko telo. Ohrani pse pred pasjo boleznijo in jim da substance in močnih kosti. — Valutin-kapsule zoper gliste in druge črevesne parasite. Pri naročilu je navesti pasmo in starost psa. — Sineps, idealno sredstvo zoper bolhe in uši. — Na vsa vprašanja odgovarja brezplačno lekarnar **Mr. Hočevar Stanko**, Vrhnika.

Zanesljivega in poštenega lovca (pazitelja lova) išče lovsko društvo. Sprejme se oženjen ali pa tudi ne-oženjen lovec. Plača v gotovini in deputatu. Služba stalna. Podrobnejša pojasnila daje **Borovnik Anton**, Zagreb, Jurišičeva ulica 9.

Iščem službo kot lovski, gozdni ali poljski čuvaj. Naslov pove uredništvo »Lovca«.

Prodám importir. psico, kratkodlako istrijanko, posebno dobro za zajca; samo v dobre roke. Cena po dogovoru. **Miha Primožič**, Križe na Gorenjskem.

Jazbečarje po očetu Knipf von Laak, črne, tri mesece stare, odda Oskrbništvo Log, pošta Limbuš pri Mariboru, žel. p. Bistrica.

Krznarska obrt in trgovina s kožami

FILIP BIZJAK

se nahaja odslej samo na Kongresnem trgu štev. 8,
kar naj blagovolijo vsi cenj. gg. lovci vzeti na znanje.

Jean Schrey – petinsedemdesetletnik.

Dne 25. maja t. l. je priredilo Društvo ostrostrelcev v Ljubljani v proslavo 75 letnice svojega višjega strelskega glavarja in častnega člana g. Jeana Schreya slavnostno streljanje. Ta prireditelj je dokaz velike priljubljenosti višjega strelskega glavarja pri vseh društvenih članih in potek slavnosti je dal v veliki meri navdušenega izraza spoštovanja in prisrčnosti udeležencev do slavljenca. Po vsej pravici! Saj g. Jean Schrey ni samo mojster v streljanju in že več nego 50 let član tega najstarejšega ljubljanskega društva, marveč je tudi po vsem svojem mišljenju, po svojem plemenitem značaju, družabnosti in dobrosrčnosti mož, ki zasluži spoštovanje vsakogar, ki ga pozna. In kdo ga ne pozna? Skoraj redek je Ljubljančan, ki ne bi bil z njim osebno znan, menda vsi ostali pa vedo, da je zajetni gospod dobrodušnega obraza, ki se ob določeni uri izprehaja pod Tivolijem in stanuje v vogalni hiši za prvo gimnazijo — gospod Schrey. Pa tudi preko mej ljubljanskega mesta je naš slavljenec znan in poznan; starejši lovci Gorenjske in Notranjske ga imajo v lepem spominu iz časov, ko je še s puško na rami zahajal med nje, in v Rogaški Slatini je bilo v preteklem polstoletju malo gostov, ki se niso seznanili s tem družabnim gospodom, ki zahaja tja redno že nad 45 let.

G. Jeanu Schreyu čestita ob njegovem jubileju kot svojemu ustanovnemu članu in velikemu lovcu tudi Slovensko lovsko dru-

štvo in mu ob tej priliki posveča v svojem glasilu pričujoče skromne vrstice.

Jean Schrey je zagledal luč sveta v »Schreyevem mlinu« na Glincah pri Ljubljani dne 22. junija 1855.

Ker so bili člani njegovi družine že od nekdaj pri Društvu ostrostrelcev (tedanjem Rohrschützen-Vereinu), se ni čuditi, da je tudi mladi Žan dobil veselje do puške, da se je mnogo vežbal v streljanju s kroglo in vstopil, ko je dorasel, tudi sam v to društvo. V tem času je bil prvič povabljen na lov. Vajen puške, je takoj pogodil lisico, ki je hotela smukniti mimo njegovega stojšča. Ta prvi in uspešni strel na divjad ga je navdušil za lov, ki ga je potem vršil preko 50 let z veliko vnemo.

Dandanes g. Schrey ne hodi več na lov, toda lovci so mu še vedno najdražja družba in lovstvo najljubši predmet razgovora. No, pa saj ve tudi kaj povedati! Največ je lovil pri Galletu v Bistri; vsako nedeljo in vsak četrtek so bile v tamošnjih obširnih loviščih brakade, ki se jih je redno udeleževal. O teh lovih ve povedati g. Schrey zanimive lovske dogodivščine, še več in še lepše pa o lovih v Preserju in Rakitni, kjer je lovil v družbi z že umrlima lovskima tovarišema dr. Ivanom Tavčarjem in Filipom Zupančičem. Tisti časi, pravi g. Schrey, da so bili najlepši in da se jih spominja z največjo oduševljenostjo. In kdo bi mu tega ne verjel?

Razen v ta lovišča pa je zahajal g. Schrey tudi še v druga; saj je pri ljubljanskem mestnem lovišču že nad 50 let in redek je, ki pozna ljubljansko barje bolje od g. Schreya. Sozakupnik vrhniškega lovišča je bil kakšnih 30 let, logaškega preko 20. Na peteline je hodil v Poljane, v Novo in Staro Oselico, Žiri; slavni Hraštnik pri Kazinarju v Sorški dolini je imel mnogo let v zakupu. Jasno je, da ve človek, ki je pol stoletja lovil po tako različnih loviščih — vseh še našteji nismo — in ki je imel čas in gmotna sredstva, da je po mili volji lovil, da ve tak človek mnogo zanimivega povedati iz svojega izkustva in doživetja. Pa tudi zabavnih, jako zabavnih dogodivščin ve celo vrsto in bodi še tako slabe volje, iz srca se boš smejal, kadar razdere kako takšno.

Kakor rečeno, dandanes g. Schrey ne lovi več, zato pa osredotoča vse svoje delovanje v Društvu ostrostrelcev. Z upravičenim ponosom rad pove, da je v najbolj kritičnih prilikah prevzel mesto višjega strelskega poveljarja (predsednika) tega danes 368 let starega društva, ga srečno vodil v razburkanih časih in mu ohranil njegovo premoženje, vredno poldrug milijon dinarjev. Schreyeve zasluge za Društvo ostrostrelcev so res velike, zato

mu je bila podeljena čast častnega člana, menda od obstoja tega društva šele tretjemu zaslužniku.

Na sliki vidimo g. jubilanta v kroju ostrostrelca, kakršen je bil pred kakimi desetimi leti. Do danes se ni skoraj nič izpremenil, le brke ima porezane. Druga slika nam kaže dva že umrla Ljubljana v galakroju ostrostrelcev, kakor so ga nosili prej.

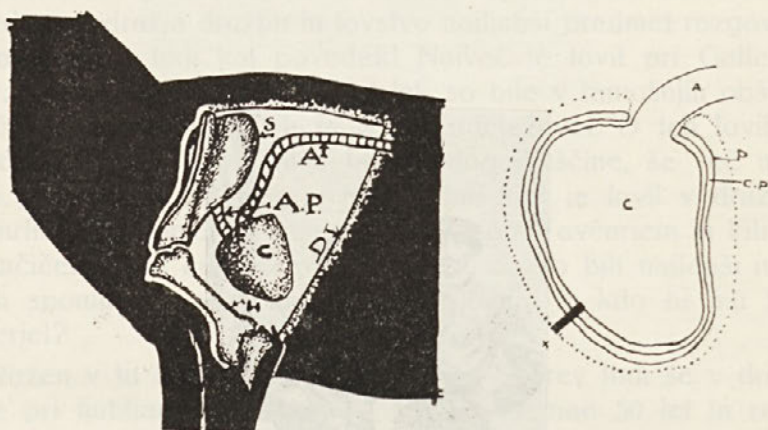
Naš jubilanť je pri svojih 75 letih čvrst in čil; strelja še vedno izvrstno, lovskih naporov pa zaradi svoje nadpovprečne telesne teže ne bi več mogel prenašati. Bog daj, da bi trajno zdrav še mnogo let načeloval svojemu strelskemu društvu z enakim uspehom kot doslej in da bi nas mlajše lovce še dolgo bodril in učil z zanimivim pripovedovanjem svojih lovskih doživljajev!

Lovčeva vest in estetika.

Pri strelu na divjačino mora lovec gledati na to, da je žival kar najhitreje mrtva, t. j., da se ne muči. Redkokdaj pa se primeri, da bi bila žival takoj mrtva, saj ne more lovec zadeti popolnoma tako, kot bi sam hotel. Vendar pa teži vsak strel, zlasti s kroglo, za tem, da zadene srce (strel v bok). V ugodnem slučaju nam žival po nekaj minutah ali tudi prej izkrvavi in smrt nastopi.

Ni pa stvar tako enostavna, če strel ni prijel na pravem mestu. Vzemimo za enkrat slučaj, da so zadeta pljuča in z njimi morda tudi še pljučna odvodnica. Kljub močni krvavitvi ne obleži

Slika 1.

C = srce, A = glavna odvodnica, AP = pljučna odvodnica, P = osrčnik, CP = osrčnikova votlina, S = lopatica, H = nadlahtnica; beli prostor v levi risbi zavzemajo pljuča.

žival v ognju, in dobimo jo dokaj oddaljeno od nastrela. Zakaj? Srce deluje normalno, čeprav so pljuča poškodovana, in ker kri ne odteka iz rane z ono naglico kot priteka v pljučno votlino, je s tem zmanjšana možnost odtoka krvi.

Smrt pa je v tem slučaju primerno hitra in brez posebno hudih bolečin.

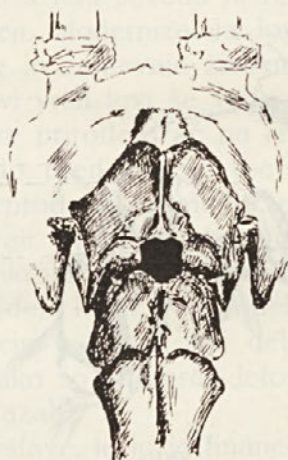
Če je žival zadeta v srce, je obenem prestreljen tudi osrčnik, to je dvoplasten meh, ki odeva srce. Kri zalije osrčnik, ki se napne, in potem kri ne more več bruhati iz srca. Šele ko je osrčnik popolnoma zalit s krvjo in je njegov pritisk na srce tako močan, da se srce ne more več raztezati, nastopi smrt. To pa traja precej časa in tudi v srce zadeta žival more še daleč bežati.

Slučaj pa postane zamotan in kompliciran, če strel živali zdrobi kost v eni izmed okončan ali ji poškoduje hrbtenico. Žival po navadi ne more naprej in trpi hude bolečine.

V tem primeru je lovčeva dolžnost, da živali omili bolečine, da jo kolikor mogoče hitro usmrti. Toda kako?

Pri lovcih je splošno v navadi, da nastreljeni divjačini upognejo glavo naprej in zabodejo lovski nož med zaglavje in prvo vratno vretence. Živali s tem prerežejo podaljšani hrbtni mozeg (vezni sredež). Če je akt dobro izvršen, nastopi smrt trenutno. To pa iz teh razlogov:

1. S tem prerežemo glavno živčno vez med glavo (možgani) in ostalim telesom.
2. Uničimo dihalni center, ki leži v veznem sredežu.

Slika 2.

*Zaglavje in prvo vratno vretence.
(Vrat je upognjen za 20°.)*

Vse to pa nastane le pod pogojem, če smo delo res temeljito opravili. Dostikrat se pa pripeti, da zasadimo nož sicer res v vezni sredež, a ga ne prerežemo. Žival se potem še zaveda, toda ne more dihati in smrt nastopi le zaradi zadušenja. Le-to zelo poudarjajo nemški lovski pisatelji in so zato odločno proti temu načinu usmrčitve.

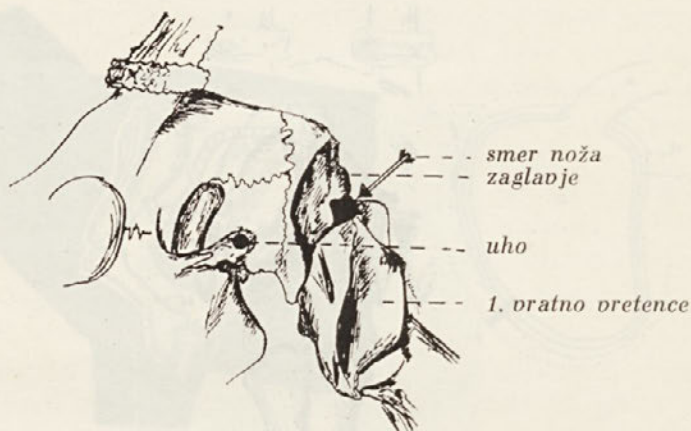
Vendar glejmo poizkuse! Vedno sem bil nasproten temu mnenju nemških lovcev in sem se zatekel k eksperimentom na živalih, v kolikor so mi bile dostopne. V glavnem sem poizkušal na domačih kuncih.

Popolnoma zdrava žival je otrpnila pri pravilnem postopku z nožem po 4–5 sekundah. Res pa je tudi, da je dajala znake

življenja, da je sršila dlako, lovila zrak in reagirala na oko, če ta vbod ni bil pravilno izvršen.

Nemški lovci imajo po mojem mnenju le v toliko prav, v kolikor gre tu za izvežbanost in neizvežbanost.

O prerezu veznega sredeža nekaj na splošno. Pri zdravi živali lahko olipamo nad zadešnjo platjo glave (na zaglavju) in vratom takoj pred prvim vreščencem jamico v velikosti $1-1\frac{1}{2}$ cm², in to posebno jasno, če glavo upognemo za približno 20–40° navzpred. Če gremo tu z nožem v globino, pridemo na nasprotni strani na kost, saj je prostor, kjer leži vezni sredež in hrbtni mozeg, cev, ki jo tvorijo loki vreščenc, nož mora pa iti pri tem poševno navzgor. Ko trčimo z noževno konico na kost, gremo še malo na levo in desno in s tem se šele zagotovimo, da smo

Slika 5.

prerezali ves vezni sredež. Nož mora biti dvorezen! Smrt nastopi s a m o v tem slučaju trenutno.

Recimo pa, da lovec opisanega postopka z nožem ne zna. Kaj mu potem preostaja? Divjačina mora priti na trg tudi v estetsko znosni obliki, t. j. ne razmesarjena in krvava in morda celo blatna, da se konsumentom takoj ne zagnusi. Žal, opažam leto za letom po kolodvorih transport mrtve divjačine, ki pa izgleda grša nego teleta, ki jih pošiljajo po železnici. Prav nič ne stane lovca, če dene živali v ustno in trebušno odprtino par smrekovih vejic, izgledalo pa bo okusno in obenem res lovsko!

Lovci, ki ne znajo pri obstreljeni divjačini prerezati veznega sredeža ali pa niso sigurni v tem poslu, naj isto ali ustrele ali pa zabodejo z nožem poleg lopatice v bok (glej sl. 1), da pre-režejo ali srce ali kako večjo žilo, ki povzroči hitro izkrvavitev in smrt.

Izbirajo naj lovci med temi tremi metodami usmrtilve divjačine sami in to po svoji lovski vesti.

Kdor se pa zanima za prerezanje veznega sredeža, naj se o tem vadi na mrtvi divjačini in si ob priliki napravi prerez glave in vratu, da bo videl ves ustroj sam in da se bo prepričal o onih dejstvih, ki so mu morda nejasna in kar naj bi vedel.

Vladimir Kapus:

Lovska razstava v Lipskem.

Starodavna, občekoristna zabava lovstva se kakor vse na svetu modernizira. Ali s tem seveda ni rečeno, da se je lovstvo spremenilo tudi v ideji. Modernizacija lovstva, način gojenja in lovljenja so zahtevale in zahtevajo življenjske razmere.

Pravi lovec v prvi vrsti lovi še vedno zaradi tega, da uživa pri lovu lepoto in čare prirode. Pač pa je civilizacija spremenila pokrajine. Kjer je bilo pred leti še vse zaraščeno, kjer so se razširjali ogromni, neprodorni gozdovi, so sedaj široka polja in cvetoči industrijski kraji. In to, baš ta sprememba zahteva, da si lovljenje in gojitev prirejimo času primerno. Za tak napredek pa je potrebno, da se snidejo lovci iz vseh delov sveta, se tožadevno dogovorijo in prikažejo nazorno, kaj delajo, v kakšnem stanju so njih lovišča itd. Tako so si izbrali letos lovci Lipsko (Leipzig) in vse omenjeno prikazali.

Velike lovske razstave, ki jo je financiralo saksonsko gospodarsko ministrstvo, zavedajoč se, da bodo izdatki kriti in preplačani z obiskom tujcev, so se udeležili tudi jugoslovenski lovci. Povabilo k udeležbi so prejeli v Beogradu in poverili S. L. D., da prevzame organizacijo in vodstvo jugoslovenskega dela na veliki, mednarodni lovski razstavi.

Priprave za razstavo.

Sli smo takoj na delo. Zamislili smo vse delo po programu, ki smo ga prejeli iz Lipskega, in sicer prikazati karakter pokrajin, zgodovino, literaturo, zakonodajo, razvoj in napredek lovstva. Obrnili smo se na naša bratska društva v vsej državi. Ali žalibog, da nismo dobili tistega odziva, ki smo ga pričakovali. Mnogi so nam takoj odgovorili, da se ne udeležijo, ker nimajo interesa, ker se boje, da bi se jim kaj izgubilo in podobno. Nekateri so obljubili, pa nič storili, tako da smo bili koncem koncev, izvzemši par prav častnih izjem iz nekaterih pokrajin izven Dravske banovine, pri-

morani zbrati kolikor mogoče veliko razstavnega materiala iz slovenskih pokrajin.

Ali tudi lukaj ni šlo tako gladko, kakor bi moralo. Med nami so se našli lovci in nelovci, prvi so kalili zanimanje med lovskimi sodrugi, nelovci pa pri oblastih, odkoder smo imeli dobiti potreben kredit. Prišlo je celo tako daleč, da niso bile razstavljene krasne lovske trofeje našega najvišjega lovca, ki so bile obljubljene in težko pričakovane od prirediteljev razstave.

Kakor omenjeno, zbrali smo, kar smo mogli in poslali v Lipsko. Največjo pozornost smo posvečali gamsovim rogļem, srnjakovemu in jelenjemu rogovju in pokrajinskim fotografijam, prikazujočim naša lovišča.

Hoteli smo dobiti tudi kozoroga, nekaj medvedjih in volčjih kož, risa in še več drugih zanimivosti, značilnih za Jugoslavijo. Ker nam je bilo to odrečeno, je bila naša razstava po naši vesti nepopolna.

Popotovanje.

Na 24. maja je bila določena ocena lovskih trofej. K oceni smo se peljali: odbornika S. L. D. g. Filip Bizjak, strokovnjak za kožuhovino, dvorni preparator V. Herfort in jaz, ki sem bil določen, da sodelujem pri oceni lovskih trofej. O vožnji skozi lepa nemška lovišča hočem pisati kasneje. Po skoraj neprestani 24 urni vožnji, in sicer z brzovlakom, smo dospeli na cilj. Vso pot, posebno pa v Lipskem, se nismo mogli načuditi redu in snagi, ki vladata v Nemčiji in najbolje pričata o visoki kulturi prebivalstva Nemčije. Ker je bilo že precej kasno, smo v razstavo odšli šele naslednje jutro. Nastanili smo se v ličnem hotelu, kjer smo bili vse dni našega bivanja v Lipskem prav dobro postreženi. Že med potjo, zlasti pa v Lipskem je veliko pozornost vzbujal naš lovski krov, ki je bil za Sakse nekaj nenavadnega. Radovedni so nas povpraševali, odkod da smo; imeli so nas za Švicarje.

Razstava.

Prihodnji dan smo precej zgodaj odšli na tako zvano »Ausstellungsgelände«, kjer se nahajajo velika poslopja za vsakoletne razstave, vršče se v Lipskem. Prijatelj Filip, ki Lipsko pozna prav tako kakor Ljubljano, naju je z Viktorjem opozarjal na mnoge zanimivosti lepega, milijon dve sto tisoč duš broječega velemesta.

Nepozablјiv nam bo ostal prijazen sprejem po nemških lovcih, prirediteljih razstave. Takoj pri vhodu v veliko razstavno poslopje nas je vprašal stražnik, kaj želimo. Ko smo mu povedali, odkod smo in da želimo govoriti z vodjo tehničnega odbora, podpol-

kovnikom Luksom, je sluga odšel k manjšemu gospodu, ki je baš takrat primerjal na steno neke police za trofeje.

Živahni gospod je prihitel k nam in nam tako prijazno stisnil desnico, kakor jo more le odkritosrčen prijatelj. Takoj nam je povedal, da je naše razstavljalno blago dospelo popolnoma v redu, dobro zapakovano in točno zaznamovano. Spremil nas je v prostore, kjer je bilo nekaj naših predmetov izobešenih.

Pričeli smo z delom. Tekom prvega dneva smo po priliki uredili naš oddelek. Na kakih 8 m široki steni poleg vhoda, vodečega iz glavne dvorane v našo dvoranico, smo pritrdili karte z nahajališči divjadi. Na eni je razvidna tudi približna količina divjadi, ki se nahaja v eni ali drugi pokrajini. Na 15 m dolgih vzdolžnih stenah smo obesili 78 gamsovih rogljev, kakih 80 komadov srnjega in nekaj jelenjega rogovja. Med rogovje in roglje smo djali več nagačenih gamsovih in srnjakovih glav in mogočno glavo baron Bornovega jelena dvajseteraka. Veliko pozornost je vzbujala pestra skupina kamenic, ki jih je prejel iz Mostarja dvorni preparator Herfort in priredil za letošnji razstavi. Nad skupino kamenic visi divji petelin in gozdni jereb, menda edini v veliki razstavi. Na jugovzhodno pročelno steno smo obesili poleg rogljev in rogovja tabelo o gojitvi divjadi, v kot pa model prastare pasti za lovljenje bobrov. Original te pasti je bil najden na Ljubljanskem barju in se nahaja v ljubljanskem muzeju.

Ob stenah so nam postavili več steklenih omar, kamor so se kaj lepo prilegale krasne pokrajinske fotografije, po večini plninski motivi. V eni omari smo razpeli lepo pahljačo iz repa divjega petelina, razložili jerebje klice in polhovke. Pasti za poljšo lov smo obesili nad bobrovo past.

Veliko mizo, sredi dvorane, kjer smo zelo pogrešali kak kip, kakor našega divnega zlatoroga ali kaj sličnega, smo pokrili s fotografijami in reklamnimi prospekti iz Slovenije.

Del tistega, kar je manjkalo, in sicer ne po naši krivdi, smo skušali pač nadomestiti s slikami.

Prihodnji dan pa smo se sestali z ocenjevalnimi komisijami, v katerih so bili zastopani razni strokovnjaki, in sicer iz več držav. Srnjakovo rogovje so ocenjevali po večini Nemci, jelene za Rumunsko, Madžarsko, Češkoslovaško in Jugoslavijo dva madžarska barona, ostale jelene pa tudi Nemci. Gamse je ocenjeval znani nemški lovski pisatelj, višji stavbni svetnik ing. Wild iz Berlina; pomagal mu je Avstrijec dr. baron Somaruga, ki je pred leti lovil tudi v Bohinju. K tej komisiji so prideli tudi mene in moram reči, da smo se v vsem tako dobro ujemali kakor menda v nobeni drugi komisiji. Naj mi bo pri tej priliki dovoljeno pripomniti, da

se še nisem srečal s takim lovcem, kakor je pisatelj Wild. Nadvse simpatična je njegova vnanjost, posebno pa njegov mir, ki mu odseva že z lica. Občudovanja vredno je njegovo znanje in njegovo bogato lovsko izkuštvo. Možakar mora biti tudi zelo petičen. Na Norveško se vozi na lose, v Turčijo na medvede; menda je lovil že po vsej Evropi. Kakor nam je pravil, je v svoji lovski dobi, ki ne more presegati dosti nad trideset let, ustrelil nič manj kot 1000 kosov jelenjadi, losov in damjakov.

Gamsove roglje smo merili po novem obrazcu, ki je prav prikladen in upošteva vsaj deloma tudi starost gamsa, kar je gotovo zelo važno za lepo trofejo.

Ker sem pri gamsih, naj navedem splošni pregled gamsovih rogljev. Precejšnje število gamsovih trofej so razstavili Avstrijci, Bavarci in mi. Manj, ali po večini samo kapitalnih gamsovih rogljev visi v madžarskem in rumunskem paviljonu. V švicarskem oddelku jih ni mnogo; najmočnejše ima nagačeni gamsi, ki se prav lepo prilega v splošno pestri oddelek. Dvoje ali troje gamsovih rogljev sem našel celo v češkoslovaškem oddelku. Par dobrih komadov je razstavljenih v paviljonu kneževine Lichtensteinske. Primer za splošno ocenitev smo izbrali izmed gorenjskih gamsov; pač pa smo morali kasneje pri vseh drugih državah, razen onih, ki posedajo gamsove trofeje iz Karpatov, popustiti celih 5 točk. Dočim so na primer naši, rumunski in madžarski roglji s 114 točkami prišli že v drugo skupino, se je pri ostalih državah druga skupina pričela šele pri 109 točkah.

Za najboljšo oceno je bilo precej napetosti. Na oko so si bili trije velikani, in sicer po en madžarski iz l. 1891., rumunski, tudi starejšega datuma, in gorenjski, last g. Matajca, izvirajoči od gamsa, ustreljenega v l. 1918. v Soteski v Bohinju, precej slični. Po večkratnem, zelo natančnem merjenju pa smo ugotovili, da so roglji, ki so jih razstavili Madžari, za nekaj milimetrov daljši in eno steblo za spoznanje debelejši kot ostali dvoji. Pri štirikratni pomnožitvi debeline in 1,5 kratni dolžine je nastala razlika za dve točki. Ene kapitalne roglje so razstavili tudi Bavarci, ali samo ene res dobre, dočim bi ostali, kakor sem že omenil, brez popusta 5 točk, komaj prišli v poštrev. Pa še ti so štajerskega izvora.

Lepe oblike pa vsi omenjeni, izredno visoki roglji nimajo. Izredno hitra rast povzroča, da so taki roglji sorazmerno pretanki in premalo razkrečeni v primeru z višino.

Rogljji z lepimi formami so dosegli 115 do 118 točk. In baš v tej skupini jih imamo največ mi. Poleg velikih rogljev g. Matajca je bilo za prvo oceno določenih še 10, po formi na vsej razstavi skoraj najlepših rogljev. Poznavalci in čestilci lepih gamsovih

rogljev so občudovali našo zbirko, v kateri so imeli kolosalno obliko gamsovi roglji ing. Iga Krauta, Koširja iz Kranjske gore in pa roglji baron Bornovega lovca.

Posebno pozornost je vzbujala glava gamsove koze, z najvišjimi roglji na vsej razstavi, last g. ing. Sonnichlerja. To glavo poznamo že iz »Lovca«. Tudi ta koza je bila odlikovana s prvo oceno. Prav tako pa so posetniki našega oddelka občudovali glavo štirinajstletnega gamsa s prillikavimi roglji. Tega gamsa je ustrelil pred par leti v Kroparski gori posestnik Gartnar iz Jamnika.

Največ odlikovanj za gamse pa sta odnesla naša gamsarska mojstra kralj. nadlovce Janez Rabič iz Mojstrane in nadlovce Oitzel iz Kranjske gore.

Pa tudi po starosti divjadi, od katere so naši roglji izvirali, smo vse posekali. V naši zbirki so se nahajali roglji nad 20 let starih gamsov. Najstarejše gamsove veterane sta razstavila predsednik A. Draprotnik in ing. Kraut.

Skupno je bilo od naših 78 gamsovih rogljev odlikovanih 40. Če bi pa veljala za nas ista mera, kakor smo jo pustili za Avstrijce in še nekatere druge države, bi bili skoraj vsi naši roglji odlikovani ali prejeli vsaj priznanice.

Vse drugače pa je bilo s srnjaki, o katerih hočem natančneje pisati pri drugi priliki. To pot naj povem, da sem bil začuden, ko sem šel n. pr. skozi rumunski in madžarski oddelek, kjer je viselo karpatsko rogovje. Naši najlepši se skoraj ne dajo primerjati s srednje dobrimi karpatskimi ali vzhodnopruskimi, ki se odlikujejo posebno po močnih rožah in jagodičastih steblih. Izmed 80 naših srnjakovih rogovij so zbrali 6 komadov. Pri tem pa so mogli upoštevati le močne rože, jagodičnost in barvo. Količina našega rogovja pa ni prišla v poštev pri mednarodni konkurenci. Poleg petih ali šestih mednarodnih odlikovanj je bila izvedena kakor pri vseh državah tudi interna ocena za vsako državo posebej. Pri tej so obesili nekaj medalj tudi na rogovje naših srnjakov. Na abnormitete se v splošnem niso ozirali. Smatrajo jih, in to popolnoma pravilno, za bolešne pojave. Razstavljene so bile abnormitete po večini v skupinah, in sicer v svrhu pouka.

Prav tako je bilo tudi z jeleni. Toda pri jelenih nam je uspelo doseči pravilno naziranje, namreč ločeno oceno karpatskih in nižinskih jelenov od alpskih. Temu so se sicer zelo upirali Madžari, ki so pa morali končno popustiti, in sicer na zahtevo Prusov, ki so nam bili posebno naklonjeni.

V razstavi je bilo mnogo, mnogo lepega. Štirje dnevi, ki so nam bili odmerjeni za razstavo, so hitro potekali in treba se je

bilo kljub najprijaznejšim vabilom vodstva razstave, da naj še ostanemo, vrniti. S težkim srcem smo se poslavljali od res pravih, preizkušenih lovcev. Obljubili pa smo si vsi na skorajšnje svidenje. Rekli so nam, da tudi oni nas obiščejo in si ogledajo naša lovišča, iz katerih so videli mnogo lepih trofej. Pri tem pa se našim lovcem ni treba bati, da bi prijazni gostje hoteli segati po naših loviščih.

Naša jesenska lovska razstava.

Že pred meseci smo naprosili jugoslovenske lovce, da bi nam poslali kolikor mogoče lovsko zanimivega in poučnega materiala. Ali žal, da je bilo le prav malo odziva. Izvzemši nekaj prav častnih izjem so odklanjali iz najrazličnejših vzrokov. Šele z osebno intervencijo nam je uspelo pridobiti toliko materiala, da nam ni bilo treba umakniti obveze, ki smo jo dali predsedniku lovaških savezov ministru dr. Stojadinoviču, ki je poveril Slovensko lovsko društvo z važno misijo, da baš ono uredi naše sodelovanje na dosedaj največji lovski prireditvi, na mednarodni lovski razstavi v Lipskem.

Kakor lahko čitate baš v tej številki našega glasila, smo dosli dobro uspeli, čeprav bi bili lahko še neprimerno bolje odrezali. Vsi izgovori brezbriznikov so se pokazali kot brezpredmetni. Toliko o dosedanjem delu.

Sedaj, dragi lovski prijatelji, pa imamo rešiti še drugo prav tako važno nalogo. Prirediti moramo našo domačo jugoslovensko lovsko razstavo, ki jo priredimo lovci skupaj s šumarji. Za našo domačo lovsko razstavo se pojavlja po vsej državi izredno veliko zanimanje, posebno sedaj, ko je znano, kako krasno razstavo so priredili Nemci, kjer smo bili, kakor omenjeno, prav častno zastopani tudi Jugoslovani.

Sveža dolžnost vsakega pravega lovca je, da gre na delo in opusti vse tiste večkrat prav smešne predsodke, ki jih je imel tudi pri našem prvem vabilu za sodelovanje.

Kakor je vsem znano iz člankov v »Lovcu«, so vsi predmeti primerno zavarovani. S tem pa ni rečeno, da je pričakovati, da se ta ali drugi predmet mora izgubiti ali pokvariti. Z zavarovalnino je poudarjena le še mnogo večja pazljivost, ki je že za prireditelje obvezna v besedi »Lovsko prijateljstvo« in v spoštovanju do vsega, kar je v zvezi z lovstvom.

Mnogi so pripominjali, da ne vedo, kaj bi razstavili, kaj bi bilo primerno in zanimanje vzbujajoče.

Ta pojem mnogi lovci res nekoliko pomanjkljivo tolmačijo, ali iz navodil, ki smo jih sestavili in objavili v »Lovcu«, kakor tudi na okrožnicah, bi bili lahko mnogo razbrali. V prvi vrsti pridejo v poštev raznovrstni zanimivi predmeti, stari kakor tudi taki novejšega izvora, prikazujoči kako posebno iznajdljivost, če so v zvezi s kako zanimivo lovsko dogodbinco, ali če so bili last kakega znanega lovca ali lovskega originala. Naj omenim kot primer lovske pipe (fajfe). Posebno naši stari lovski dedje so na lovu kaj radi žulili pipo, na kateri pa je seveda morala biti naslikana ali v les vrezana divjačina. Nekateri umetniki so sami izdelovali take lalice, čedre itd. Ali bi ne bila zanimiva cela skupina takih pip? V zvezi s tem so takozvani mehurji za tobak in kresila. Poleg teh bi bili izloženi originalni lovski klobuki, stari in novi. Kako so stari lovci cenili rožičke za smodnik, koliko zanimivega je bilo vrezanega v teh predmetih, kako praktično so bili izdelani. In vse je imelo svoj pomen! Na mošnjičke za šibre bomo tudi kmalu pozabili. Posebno modrovali so se naši očanci pri izdelavi škaflic za strelne kapice (vžigalnike). S puškami, ki so jih basali od spredaj, je izginilo tudi to. Ali ni škoda, da bi bilo vse to, ki je bilo vezano s pestro lovsko poezijo, izgubljeno? Neobhodno potrebno je, da prikažemo na naši razstavi razvoj in napredek strelstva, in sicer od kamenitih izdelkov, ki jih nam bo, vsaj upamo, dal v poučne svrhe za našo razstavo muzej, preko loka in samostrela (armbrusta) do iznajdbe smodnika. Za drugo dobo pa bomo morali gledati, da zberemo vse stare puške s kresilom, od raznih predbasalk, večkrat prav umetniško okrašenih, pa do sedanjih najmodernejših pušk. In vsi ti zakladi rjave po naših podstrešjih. Važno lovsko dobo, polno čiste lovske poezije, bomo najlepše prikazali s starimi lovski torbami. Ali si more kdo predstavljati starega slovenskega lovca izvzeinši gamsarja, da bi ne imel čez pleča obešene lovske torbe, kjer je bila poleg lovskih utenzilij shranjena stekleničica dišečega domačega pridelka. Pa lovski rogovi! V pesmi jih slišimo opevane, tu pa tam zaslišimo tudi njih melodijo ali stare tipe pozna le malokateri lovec. Kaj bo lepšega kot taka zbirka.

Poleg omenjenega pa je še mnogo drugih predmetov, ki jih lahko baš pri tej priliki zberemo in nato trajno shranimo. Če jih bo kdo odstopil, jih bomo hvaležno sprejeli za naš tako zaželeni lovski dom, kjer bi bilo gofovo na mestu, da bi poleg knjižnice osnovali tudi mali lovski muzej. Toliko glede predmetov.

Trofeje, in sicer srnjačje in jelenje rogovje ter gamsovi roglij, pridejo v poštev v prvi vrsti take, ki še niso bile na naših razstavah, ali pa posebno lepi že ocenjeni komadi, iz katerih se

bere kaka posebnost. Kdor misli, da ima kako trofejo, primerno za oceno, naj jo gotovo pošlje. Oziralo se bo v prvi vrsti na normalno, močno raščeno rogovje in roglje, na starost istih, manj pa na takozvane majhne okrnjence (kimrarje).

Ne smemo pa pozabiti pri tej priliki tudi na umetniški del naše lovske razstave. V ta oddelek spadajo v prvi vrsti zanimive slike. Veliko uslugo bi napravil tudi tisti, ki bi preskrbel kakšne končnice panjev, kjer je prikazana kaka divjačina ali sploh kaj lovskega.

Lovski tovariši! Pojdite na delo takoj in pošljite nam vse, kar smatrate po teh navodilih za primerno, če ne pa nam vsaj pišite, da si član razstavljalnega odbora take predmete ogleda. Pisati in poslati je treba na naslov Šumarska in lovska razstava Ljubljana — Velesejem.

Priporočljivo bi bilo, da bi eden ali drugi lovski prijatelj za svojo okolico zbiral material za razstavo. Temu bi mi poslali tudi tiskovine za prevzemanje. Prosimo, da naj se taki požrtvovalni člani javijo na navedeni naslov. Ker smo z delom preobloženi, bi bilo želeli, da se tudi naši prijatelji na deželi na ta ali na drugi način udeležujejo pri naši velevažni prireditvi.

Z lovskim pozdravom!

Pripravljalni odbor.

Še enkrat brezdimni smodnik „obiličevce“.

Središnja uprava lovačkih udruženja v Beogradu je vložila pri upravi Državne smodnišnice »Obiličevo« dopis, ki ga v naslednjem objavljamo.

Na spomladanskem zborovanju Središnje uprave lovačkih udruženja za vso kraljevino, ki je bilo v Beogradu dne 25. maja t. l., se je ponovno razpravljalo o našem domačem lovskem brezdimnem smodniku »obiličevcu«.

V podanih poročilih se je soglasno ugotavljalo, da je smodnik obiličevce v današnji izdelavi odlične kakovosti, da so lovci v pogledu na njegov strelski učinek popolnoma zadovoljni, v diskusiji se je celo čulo mnenje, da postane ta smodnik mogoče odlično izvozno blago v sosednje države.

Edini, pa zato tem umestnejši ugovor proti temu smodniku je ta, da je navedeno na škatlah, v katerih se prodaja, še staro navodilo za polnjenje patron. Ta pravila so morebiti bila dobra za prejšnji izdelek smodnika, ki se je teže vžigal in je bil manj brzanten, toda za današnji izdelek niti iz daleka ne zadoščajo in niso v skladu niti z eno vrsto stročnic, oziroma vžigalnih čepkov, kolikor se jih izdeluje in prodaja za brezdimni smodnik.

Pojasnila in dopolnila, ki jih je smodnišnica dostavila Središnji upravi in poedinim včlanjenim savezom lovskih društev, oziroma odmere za polnjenje različnih vrst stročnic, si nasprotujejo in se nikakor ne strinjajo niti s podatki, ki so si jih zasebniki pribavili od raznih inozemskih preizkuševalnic, niti ne z rezultati praktične preizkušnje. Vse to je povzročilo le še večjo zmedo.

Ena največjih napak teh pojasnil in dopolnil je ta, da ostaja uprava smodnišnice pri starih navodilih za polnjenje z današnjim smodnikom drugačne kvalitete.

Ta pogrešek pa uprava opravičuje s tem, da so navodila za polnjenje sedanje kvalitete brezdimnega smodnika predvidena za stročnice s slabšim vžigalnikom. Te slabše vžigalnike pa ne moremo v nobenem slučaju smatrati za normalne, namenjene za brezdimni smodnik. Vse vrste stročnic, namenjenih za brezdimni smodnik, ki so po naših trgih na prodaj, dajejo smodniku, ako so polnjene po navodilih na škatlah z brezdimnim smodnikom »obiličevcem«, prekomerno visok pritisk. Uprava smodnišnice ni do slej navedla niti ene vrste stročnic, na katero bi se prilegala ta

navodila. Tudi se ne sme predpolagati, da so ta navodila predvidena za stročnice z vžigalniki za črni smodnik, ker te stročnice po svoji konstrukciji in odpornosti niso uporabne za brezdimni smodnik. Napaka, da so se navodila, objavljena na škatlah, nanašala na najslabšo vrsto vžigalnikov, namesto da bi se upoštevali normalni vžigalniki za brezdimni smodnik, je bila usodna za marsikatero puško, in kar je še hujše, vzbudila je v povprečnem lovcu razumljivo nezaupanje do domačega brezdimnega smodnika, ki je, kakor rečeno, odličen.

Normalni vžigalnik za brezdimni smodnik v lističih je vžigalnik »Gevelotte«, ki ga rabijo: nemške tovarne za stročnice tipov Uten-dorf R, Weidmannsheil, Adler, Lignose, Express, Vulkan in dr.; francoske tovarne za stročnice Saint Etienne, Paris, Flobert in dr.; belgijske, češkoslovaške in druge tovarne. Vžigalnik »Gevelotte« je standardiziran in se sedaj pri nas največ upotrebljava, ker se najbolj prilega našemu obilicvcu, in je prav zato tudi potrebno, da se prilagodi normalno polnjenje in navodilo temu vžigalniku. Za dokaz, da ta vžigalnik še najbolj ustreza našemu lističnemu smodniku, se more navesti tudi to, da so po dolгих strokovnjaških preizkušnjah lastnosti našega obilicvca nemške tovarne stročnic priporočale našim tovarnam stročnice z vžigalnikom »Gevelotte«. (Tovarna Venator jih upotreblja iz početka za svoje originalne patrone »Sokol«, a tudi tovarna Kočonda se je po dobljenih izkušnjah odločila za ta vžigalnik.)

Središnja uprava je zbrala rezultate poizkusov, izvršenih z obilicvcem v nemških preizkuševaliških, in so se ugotovile z vžigalnikom »Gevelotte« naslednje polnilne odmere:

- za kaliber 12 1·9 g brezdimnega smodnika in 32 g šiber,
- za kaliber 16 1·7 g brezdimnega smodnika in 28 g šiber,
- za kaliber 20 1·5 g brezdimnega smodnika in 24 g šiber.

Ker so se te polnilne odmere, kot osnova vzete, pokazale kot točne in normalne za dotični vžigalnik, prosimo upravo, da jih tudi sama po strokovnjakih preišče, in, če se prepriča o njih točnosti, takšna navodila stavi tudi na škatle. A za vse druge vrste stročnic za brezdimni smodnik z drugimi vžigalniki, ki jih nudi naš trg, ne more varirati polnjenje v nobenem slučaju od 0·1 g nad normalo ali pod normalo, ugotovljeno za vžigalnik »Gevelotte«. Potemtakem naj se polnilne odmere standardizirajo po vžigalniku »Gevelotte«. Važno je pripomniti, da tudi stročnice italijanskega izvora Niloni, Fijoni in Leon Bo z vžigalniki za italijanski brezdimni smodnik, ki so jako brizantni, približno odgovarjajo jakosti vžigalnika »Gevelotte«.

Tabela, ki jo izstavlja uprava smodnišnice v svojem dopisu na saveze lovskih združenj o poizkušnjah z različnimi stročnicami, se ne more smatrati točna, ker razlike dobljenih začetnih brzín in pritiskov ne odgovarjajo razlikam v jakosti vžigalnikov poedinih navedenih stročnic, katere se med seboj prav malo razlikujejo. Razen tega so pokazale poizkušnje z istimi stročnicami, a znatno slabšimi polnjenji, ki so se izvršile na Nemškem z obilicevcem, mnogo večji pritisk, nego ga je ugotovila smodnišnica Obilicevo, to zlasti v slučaju patrone Deka.

Z ozirom na gori omenjeno si šteje Središnja uprava kot predstavnica 40.000 lovcev iz vse države, ki tvorijo brezdvomno večino konzumentov tega smodnika, in po soglasnem sklepu na svojem zborovanju, v čast, prositi upravo smodnišnice, da v lastnem interesu kakor tudi v še eminentno večjem interesu konzumentov:

1. oddaja poslej preko svojih skladišč v prodajo brezdimni smodnik le v škatlicah z novimi navodili za polnjenje z ozirom na vžigalnik »Gevelotte« in da dopošlje takoj nova tiskana navodila na vinjetah vsem skladiščem, da jih prilepijo na že dobavljene škatle;

2. da se pred vlaganjem v zaboje brezdimni smodnik preseje, odstrani ves prah, drobne iglice in odpadki, kar je za doseg pravilnejšega zgorenja nujno potrebno.

Središnja uprava je prepričana, da prenehajo po takem postopanju vsakršne upravičene reklamacije iz lovskih krogov, in prosi upravo smodnišnice, da odlične kvalitete obilicevca na noben način ne izpremeni.

Uverjena je, da uprava državne smodnišnice »Obilicevo« ugotovi tej umestni prošnji, in je upravi s svojimi strokovnimi referenti vsakokrat na razpolago v vprašanju brezdimnega smodnika obilicevca.

Vladimir Kapus:

Oprema za ribarjenje s kapeljnom.

V zadnji številki »Lovca« smo ugotovili, da je ribarjenje s kapeljnom sportno in tudi koristno. Gołovo je umestno, da razpravljamo tudi o načinu lovljenja, kako bomo najuspešneje lovili in imeli pri ribolovu tudi zabavo.

Za uspešen in prijeten ribolov je potrebno primerno ribiško orodje.

Kakšna naj bo ribnica za ribarjenje s kapeljnom? Dočim mora biti pernica lahka in zelo elastična, in sicer zaradi načina metanja, lahke vade, ki mora plavati na vodni gladini, posebno pa, da se majhen trnek ne odtrga od tanke vrvice in ne izpuli iz ribjega gobčka, rabimo za ribarjenje s kapeljnom tršo palico. Preden ribnico določimo, izberemo, moramo zopet vedeti, kaj zahtevamo od nje, vedeti moramo pogoje, ki naj jih ribnica izpolni, če hočemo užiti resnične slasti ribjega sporta.

Prvi pogoj je, da z lahko to na primerno razdaljo in na poljubno točko vržemo vado, ki mora biti tako obtežena, da se počasi potaplja. Zelo važno je, da pogodimo razmerje med trdoto palice-ribnice in pa težino vade, ki zopet zavisi od globočine in deročine vodovja. Velikost rib ne pride tukaj toliko v poštev, kajti s čim lažjo ribnico ribo krotimo, tem večji je užitek ribiča.

Težke ribnice, ki jih ribič mora držati z obema rokama, gotovo ne dvignejo razpoloženja ribiča.

Dolžina palice naj bo okoli 3 m. Ta dolžina je primerna za metanje, za zapon ali udarec, kakor tudi za krotenje. Kratke ribnice so nepripravne za metanje, posebno pa za krotenje. Kratka ribnica nikdar nima potrebne, primerne elastičnosti, ki je prvi pogoj za uspešno in prijetno lovljenje. Prav tako niso priporočljive dolge ribnice. Dolge ribnice so navadno težke. Če so pa tanke, leži težišče v drugi šestinki ali pa celo v sredini ribnice.

Z dolgo ribnico se vada težko meče, zlasti pri vodovju, ki ima obraščeno bregovje.

Ribnica za lovljenje s kapeljnomo naj bo tako močna, da se ne upogiba pri dviganju in spuščanju vade in da ž njo lahko zatakamo ali zapnemo srednje velik trnek v žrelo, v gobček ribe. Težišče mora biti v rokah. Nekoliko to ublaži tudi teža vretenca, ki naj bo pritrjeno vsaj 30 cm od konca ribnice.

Vretence je boljše, če je nekoliko večje kakor pri pernici. Kakšno je boljše, ali z zavoro ali brez nje, je pač odvisno od ribičeve navade. V enem pa smo si gotovo vsi ribiči edini: čim manj komplicirane so naprave, tem boljše so, tem manj neprilik imamo z njimi. To velja posebno za vretence, kajti nič bolj neprijetnega ni, kakor če se pri metanju, spuščanju ali navijanju mede in zapleta vrvice. Iz kakšnega materiala je vretence, ali je kovinasto ali leseno, to ni posebno važno. Važno pa je, da lepo enakomerno teče. Krožki na palici za lovljenje s kapeljnomo naj bodo nekoliko večji kakor pa na pernici. Končni krožek naj bo obložen z ahatom, porcelanom ali steklom.

Vrvica naj bo mehka in ne predebela. Tudi to je mnogo odvisno od trdote palice. Navadno je zadostuje kakih 15–20 jardov.

Kot obtežilo uporabljamo svinčeno kapico, pač tudi primerno globočini in deročini vodovja, kjer lovimo. S prelahkimi svinčeni kapicami težje mečemo vado in jih tudi deročine preveč odnašajo. Težke kapice pa zopet vlečejo preveč k tlom. Posledica tega je, da se vaba zatika za kamenje, korenine in slično. Priporočljivo je, da ima ribič več, vsaj dve različno težki vrsti svinčenih kapic.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

M A L I O G L A S I

Razglas. Lov občine Mala gora se bo oddajal v zakup za dobo od 1. avgusta 1930 do 31. marca 1935 na javni dražbi v soboto dne 19. julija 1930 ob 11 dopoldne pri sreskem načelniku v Kočevju, soba št. 5, kjer so na vpogled dražbeni pogoji. - Sresko načelstvo v Kočevju.

*

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. pri-

poročamo puškarno **F. K. KAISER** v Ljubljani, Kongresni trg 9. - Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji sledeče puške: 1 trocevko Hammerles, kal. 16/16, 9-3 mm, 2400 Din; 1 trocevko petelinko, kal. 12/12, 6-5 mm, 1800 Din; 1 trocevko petelinko, kal. 16/16, 8 mm, 1800 Din; 1 trocev., petelin., kal. 16/16, 8 mm, 2200 Din; 1 trocevko, petelinko, kal. 20/20, 8 mm, 2200 Din; 1 trocevko petelinko, kal. 20/20, 6-5 mm,

z daljnogledom, 3000 Din; 1 dvocevko risanko, kal. 16, 8 mm, 950 Din; 1 dvocevko risanko, kal. 16, 12 mm, 700 Din; 1 enocevko risanko Peterlongo, kal. 6.5 mm, 700 Din; 1 enocevko risanko Winchester, kal. 6.5 mm, repetirko, 1000 Din; 1 enocevko repetirko, kal. 8 mm, 600 Din; 1 Browning repetirko, kal. 16, 1500 Din; 1 dvocevko petelinko, kal. 16/16, 950 Din.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani kraj priporoča tvrdka Anton Schuster, Ljubljana, Mesni trg 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za športne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Poletne obleke, jopiče, posamezne hlače, Hubertus-plašče in vsa druga oblačila za sport, izprehod in slavnostne prilike nudi v največji izbi, najboljši kakovosti in jako poceni edina specialna trgovina z oblačili za gospode in deco v Ljubljani, I. Maček, Aleksandrova cesta 12.

Vsa zdravila za pse z natančnimi navodili dobite v lekarni na Vrhniki. Edina zaloga vitakalka, vitamini, apnenec in fosfor vsebujočega preparata, ki je potreben za krepko in zdravo živalsko telo. Ohrani pse pred pasjo boleznijo in jim da substance in močnih kosti. — Valulin-kapsule zoper gliste in druge črevesne parasite. Pri naročilu je navesti pasmo in starost psa. — Sineps, idealno sredstvo zoper bolhe in uši. — Na vsa vprašanja odgovarja brezplačno lekarnar Mr. Hočevar Slanko, Vrhnika.

Iščem službo poklicnega lovskega čuvaja, po možnosti za visoki lov. Samanskega stanu in popolnoma zdrav. — Ojcel Jožko, Sesvete pri Zagrebu.

Preden se odločite za nakup, si oglejte tudi zalogo pri novootvorjeni puškarski tvrdki

ALBIN ŠIFRER — LJUBLJANA,
Gospodarska cesta 12, poleg restavracije »Novi svet«.

Lovsko orožje in pribor, streljivo ter ribarske potrebščine. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov. Klici za srnjaka, točno uglašeni, v veliki izbiri, deščice za rogovje. Prevzemanje in prodaja rabljenih pušk v komisijsko prodajo po ugodnih pogojih. V komisijski prodaji so sedaj: 1 Bock puška, brezpetelinka, kal. 16×9.3, z daljnogledom, 4500 Din; 1 Hammerles puška, kal. 16, dobro ohranjena, 1900 Din; ena trocevka, brezpetelinka, kal. 16×8, izdelek tov. Gebr. Merkel, Suhl, 4300 Din, v brezhibnem stanju. — Prepričajte se o solidnosti in nizkih cenah.

Kupim dobrega prepeličarja, kratkodlakega, z dobrim nosom in da prinaša tudi iz vode, ne pod štiri leta starega. — Ivan Kraker, Ljubljana, Slomškova 7.

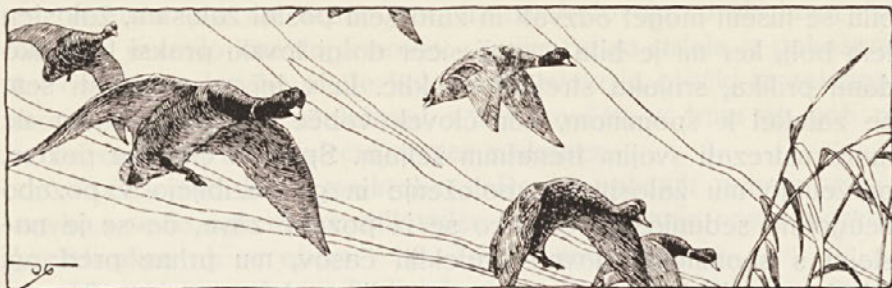
Kupil bi čistokrvnega psa ptičarja, popolnoma dresiranega, po možnosti grifona ali seterja. Cena po dogovoru. — Ponudbe na naslov: Čurovič Dušan, Podgorica, Zetska banovina.

Lovsko društvo v Sarajevu išče za svoje zakupno lovišče dva lovska čuvaja za nizki lov. Kdor bi hotel službo prevzeti, naj pošlje svoj naslov uredništvu »Lovca«.

Kupim dobro dresiranega psa fermača z rodovnikom, ki stoji na žival in aportira iz vode. — Franc Pavlič, vojni svečenik, Zaječar.

Čistokrvnega psa ptičarja, starega ne preko 12 mesecev, kupim. Pogoj je dober nos. — R. Jeglič, Kranj.

Dr. Stanislav Bevk:

Prvi in zadnji na klic.

Nečakinja Milena, ki ima njen mož v zakupu prav dobro srnje lovišče, mi je pisala, naj pridem na srnjaka, češ, da že pristajajo na piščal in da naj v gozdu pokažem, kaj znam, če že pisarim v »Lovcu« o klicanju srnjaka.

Presneto me je privila in silno rad bi se odzval prijaznemu povabilu, če bi se bil le mogel. Da ni bilo mogoče. Že odkar so letos odprti srnjaki, me muči revmatizem, tista presneta lovska..., to se pravi: tista presneta bolezen, ki se iztakne v strelskih jarkih ali v stanovanju, kjer se s strupenim prepihom preganja vsak oblaček tobakovega dima, oziroma v uradu, kjer stranke puščajo odprta vrata za seboj, in ki ji je po zatrdilu učenih zdravnikov prvi vzrok in podlaga enoličnost domače prehrane.

Prej bi se mi bilo kmalu zareklo, da je revmatizem lovska bolezen, pa sem se še pravočasno spomnil, da ni. Pribiti je namreč treba enkrat za vselej, da se revmatizem ali sicer kakšna bolezen sploh ne more dobiti na lovu, kajti v gozdu je polno zdravilnega ozona, na polju pa solčnih žarkov, rdečih in vijoličastih, ki zdravje naravnost vtepajo v lovčevno telo. Tudi v gostilni ne nalezeš revmatizma, kajti v alkoholu zadevnih bacilov ni in hrana je v gostilni raznovrstna. Iz tega sledi, da je lov zdrav sport in gostilna koristna ustanova, kar naj si v ravnanje zapomnijo vsi, prav za prav: vse, ki menijo, da se greš prehlajat in nakopavati revmatizem, če snameš puško s klina in požvižgaš svojemu Strelu.

To o revmatizmu sem povedal le tako mimogrede, ker mi je ravno prišlo na um, ne morebiti iz kakega prozornega namena, in poudarjam v polni zavesli resnice, da se ne tiče ne moje žene, ne moje nečakinje Milene. Torej, kakor rečeno, prijaznemu pova-

bilu se nisem mogel odzvati in zato sem postal žalosten, žalosten tem bolj, ker mi je bila v moji sicer dolgi lovski praksi le redko dana prilika, srnjaka streljati na klic. In v tej svoji žalosti sem se zatekel k spominom, kar človek vobče rad stori, kadar ne more ustrezati svojim trenutnim željam. Spomini človeka požive, preženejo mu žalostno razpoloženje in ga zazibljejo v pozabo neugodne sedanjosti. Toda, ko se iz pozabe zave, da se je naslajal s spomini iz davno preteklih časov, mu prhne pred oči grenka resnica, da postaja star, sumljivo star...

Zaklepetal sem se in zašel na stranpot. Moj namen je bil, da vam povem, kako sem dobil svojega prvega in zadnjega srnjaka na klic. Krenem zato takoj na stezo tega pripovedovanja in pričnem — seveda — s prvim srnjakom.

Takrat smo imeli v zakupu obširno črnovrško lovišče. Dobro lovišče je bilo to, zlasti za srnjad, ampak razsežno, vragovo razsežno: od Javornika in Lomov tja do Tisovca in od Koševnika gor do prevala pri Cencu. To ti je bilo sveta, da si se prvo leto v njem komaj za silo spoznal. Iz početka sem jemal seboj na lovske pohode starega Klepca, ki je slovel, da pozna vse lovišče kakor svojo dlan, da ve za vsa zavešišča in skrivališča divjadi, za vse prehode in stečine, za vsa ležišča in pasišča; da mu je znana vsaka dolina in vsak kot, vsaka reber in vsak greben, vsak zalez in vsak zavod. Ta mož mi je bil vseč za spremljevalca: hodil je zmerno, govoril malo, videl in slišal pa vse. Lovec bojda ni bil nikoli, vsaj nihče domačinov ga ni videl še s puško. Edino ljubezen do gozda in živali ga pre goni, da obleze vse, kjer kaj raste in žive. Po poklicu je bil krovec, pa imel je tudi hišo in nekaj polja, ki sta mu ga obdelovala žena in sin. Žena je bila zdrahljiva in sitna kot zalust na trnku. Zato so sosedge in zlasti sosede nemara opravičeno šušljali, da je tudi ona pripomogla k starčevi ljubezni do prirode, to se pravi, da je rajši lazil po tihi gošči, nego poslušal zadirčno staro doma, kadar ravno ni bil pri svojem »vzvišenem« poslu, krpanju slamnatih streh v Črnem vrhu ali — kar mu je bilo še ljubše — v oddaljenem Zadlogu ali v razsežnem Kanjem dolu.

Vročega dne v začetku avgusta sem potrkal na okno Klepčeve bajte. V hišo zaradi hude babe nisem hotel. Stopil sem na zvoz pred skednjem, da tamkaj počakam na starca.

Kmalu se je pokazal njegov vrazkav obraz na pragu. Z očmi sva se zmenila, kako in kaj, in čez minuto je že udarilo vrnilo v ograji za nama.

Krenila sva na desno po strmem kolovozu proti Javorniku. Ob poti je raslo trnasto grmovje, za njim pa so štrlele iz pokošenih tal ostrorobe kraške skale kakor beli otoki in otočki iz zelenega morja. Slegur se je preletaval s čeri na čer, iz trnja ob poti pa je od časa do časa izfrčal mesar srakoper.

Počasi sva lezla navkreber. »Pa bi potisnili naboje v trocevko,« se je oglasil spremljevalec. »Kakšna kanja nama morebiti preleti ulice ali se obesi v frš. Tod jih je mnogo.«

Ubogal sem starca, kajti takrat so kanje še pobirale jerebice in se lotevale mladih zajcev. Dandanes tega seveda ne delajo več, zato so zaščitene. Od tistih mal se je pač mnogo izpremenilo. Naj mi prijatelj Janko oprostí, da sem v tedanjih časih pihnil katero, saj mi je za vsako posebej žal, kolikor imam las na svoji težko zaslužení pleši.

Dospela sva v gozd. Obšla sva dve dolini in obstála pred mogočnim pomolom. Tam za njim, je trdil Klepec, da je stanišče srnâ, postelja pri postelji. Prihulil se je za debelo skalo ob stezi, jaz pa sem stopil deset korakov više v breg za gost hebat v nečkasli kotanjici, kamor je solzila majhna vodica. Tam so bila tla mehka in lahko bi se v potrebi brez šuma prestopil.

Preteklo je deset minut popolne tišine. Takrat sem opazil, da se je od skale, ki se je je tiščal Klepec kakor velikanski lišaj, odluščila in se zaobrnila glava in mi z očmi in ustnicama dajala znak, naj pričnem s klicanjem. Zaradi te nestrpnosti sem za trenutek posumil o tem, da Klepec ni bil nikdar lovec. Pa le za trenutek, kajti zdaj ni, da bi razmišljal o drugih ljudeh...

Piv — — piv — — piv, piv, sem se oglasil; in zopet čez čas: piv, piv — — piv — — piv.

Napečo čakanje... Lej, tam izza pomola, kjer raste nekaj redkih smrek, se je pojavila rjava lisá. Večja postaja in večja in mahoma stoji srnjak na grebenu. Obrnjen je naravnost proti nama, nepripraven za strel, pa tudi predaleč. Dvogled mi je potrdil dobrega šesteraka. Nepremično stoji in zóri v najino smer. Pogledam za skalo. Razločno vidim, da stárec drhti po vsem živótu... In obide me sumnja v drugo: stárec da nima lovske krvi?

Dahnem v piščal, enkrat, samo enkrat. Srnjak nizko povesi lepo glavo in stopicaje se začne premikati po pobočju v najino smer. Z glavo pri fleh išče sledu za zaljubljeno srno.

Zdaj ga vidim polno v bok. Risana cev je kriknila in srnjak se je vzel v zrak. Zavrtelo ga je in pognalo v beg. Pa preden je dosegel pomol, odkoder je prišel, se je zrušil.

Klepca je vrglo izza skale. V hipu je bil pri srnjaku. Ko sem prihitel tudi jaz, sem še ujel njegove besede: »Iskal si ljubezen,

našel si smrt.« Kakor da je sam, je gledal stasito žival, dihal na kratko in trepetal. Tedaj mi je sumnja postala gotovost: mož je bil lovec, pa noče ali ne sme več loviti.

Odprla sva srnjaka, da v vročini ne zadahne, in ga potem menjaje se odnašala proti domu. Molče sva stopala nizdol.

Tam, kjerjenja gozd in se odpre razgled po črnovrški kotlini, sva obstala, da se odpočijeva. Sedla sva v senco orjaškega jesena, ki je sameval ob poti. Pretrgal sem molk in vprašal: »Oče Klepec, je-li da ste tudi vi svoj čas lovili? Pozna se vam lovska kri, kadar pride pravi trenutek.«

Začudeno so me pogledale sive oči; bile so mehke in otožne. »Ej, gospod, kaj bi s tistim, kar je bilo,« je mrmral. »Pol stoletja je preteklo od tistih mal. Da, lovili smo, lovili,« je kimal z glavo in beseda mu je postala gorkejša. »To je bilo v lepi Koroški. V naši občini je imela lovske pravice trška graščina. Mene je grof sam postavil za čuvaja, ker sem bil fant, da malo takih ali nikogar. Moj revir je bil na Korici, sosedni revir na Plečni pa je imel v pazku Smrekarjev Janez. Bila sva si prijatelja, pa zlodej je hotel, da sva se oba zagledala v Miklovo Faniko — mojo sedanjo ženo. »Ta in nobena druga,« sem se zaklinjal, kadar sem lazil po gozdu, »moja bo in nikogar drugega,« sem se rotil, kadar sem trgal trohlo slamo raz streho ali vkladal škopo med prekle. Zvečer me seveda ni držalo doma; skoraj sleherni noč sem bil pri svoji Faniki v Gorkem dolu. Tiste noči pa sem zaman iskal lestve ob Miklovem skednju. Neznanska slutnja me je obšla. Stopim za hišni vogal. Ob sklad klanic je bila prislonjena lovska puška, za skladom pa je stala lestva in na njej — Smrekarjev. V meni je zaplalo, da mi je pohajala zavest. Še sem videl, kako je stopil za klin više na lestvi in se nagnil v okno... Takrat, gospod, takrat sem imel zadnjič v rokah morilno orožje...«

Vstala sva in počasi koračila v dolino. V moji duši pa je odmevalo zopet in zopet: »Iskal si ljubezen, našel si smrt.«

Zadnji srnjak na piščal je iz novejši dobe, saj je za njegovimi samo še dvoje rogovij na steni.

Tistega dne, mislim, da je bilo po kakšni »seji«, sem dopoldne izjemoma zavil k »Slonu« na golaš in čašo piva. Kako se začudim, ko najdem ondi prijatelja Janka, ki je tudi izjemoma že dopoldne hladil svojo vročo notranjščino s hladno nemško pijačo.

Veste, moj prijatelj Janko Pečon je hrust in — nomen est omen — poleti zakurjen, da res potrebuje ohlade. Sto kilogramov mesa in kosti ter vroče krvi, to se ne ohladi tako zlepa.

»Hej, Stane,« vzklikne, ko me zagleda, »če hočeš, pa pojdi z menoj na srnjaka! Čuk, saj poznaš Čuka, mi sporoča, da je prsk v polnem teku in da je čas za klicanje lu. Pa še sina vzemi seboj, ko ni več šole. Ob štirih z vlakom bi šli.«

»Dobro, pojdem; časa imam dovolj in fant tudi. Ob štirih, praviš, z glavnega kolodvora, ne?

Pa je bilo treba dognati še to in ono in čaša je dobivala mlade. Da niso začeli natakati pripravljati miz za obed in po strani gledati naju pozna zajtrkovalca, bi nemara še posedela. Tako pa sva morala prekiniti gostobesedje in sva odšla domov hlinit apetit...

Ob štirih je »mlinček« zastokal in oddrdrali smo proti Vrhniki. S prijateljem Pečonom nama je bilo vroče koč le kaj. Destilirano pivo je rinilo iz vseh potnic, kaplja za kapljo. Brisala sva si venomer pot in bila redkih besed. Za to pa je imel mladec priliko, da je prihajal češče do besede. Največ je hvalil in blagroval tistega veleumnika, ki je iznašal in uvedel počitnice, ter deval v nič puhloglavca, ki je izumil ponavljavne izkušnje.

Tako smo polagoma priropotali do Drenovega griča. Nekoliko hladneje je bilo, ko smo zlezli iz razbeljenega železniškega voza. Stopali smo precej spešno po prašni cesti in jeziki so se nam razvozlati. Obirali smo časopisarje, ki znašajo v svet očitne neresnice iz prirodoписа, kakor ono o kameli, ki nosi v želodcu dva tedna vodo za gospodarja, o gadih in modrasih, ki gostujejo po teden dni v pastirskih želodecih, o dvobojih tigrov s kačami klopotaçami itd. Prišli smo do zaključka, da kakor so sicer učeni in premeteni ti gospodje, na polju živalsva niso posebno doma, izvzemši skupino rac; »race« pa da poznajo temeljito.

Naenkrat smo bili vrh klanca, kjer se cesta prevale na horjulsko dniko. Tu smo zavili s ceste na levo v gozd Lipalico, da bi hodili po hladu in morebiti kaj ugledali. Počasi smo se pomikali po kolovozu, postajali in ogledovali in prisluškovali. Že smo bili skoraj v dnu, kar zaropota v gošči ob poti in hripavi »bev, bev« nam pove, da je odskočil srnjak.

»Rogač ne pojde daleč,« sem šepnil Janku, »če dovoliš, ga poizkusim zvabiti pred cev.«

»Le daj, želim ti uspeha,« mi prikima vedno uslužni prijatelj s prijaznim nasmehom.

»Torej pojdi naprej,« sem veleval, »in govori glasno za tri. Srnjak bo menil, da smo odšli vsi trije, pa se vrne, ko se mu oglasim v njegovem jeziku.«

Odšla sta in besedovala, kakor da mešetariša za jarem volov. Jaz pa sem stopil s kolovoza v gozd in sedel ob debeli bukvi

za visoko borovničje. Dva jereba sta zropotala s tal in izginila v krošnje dreves.

Govor obeh besednikov se je izgubljal v daljavi in s časom popolnoma zamrl. Nastala je tišina. Naenkrat se zopet oglasi srnjak; bev, bev se je čulo z oddaljenega sedla v grebenu. »Počakali je treba,« sem si dejal, »da se vznemirjena žival popolnoma umiri, potem pa ji zagodem melodijo poželenja po ljubezni.«

Polmrak je legal v gozd. Obrisi oddaljenih debel so postajali nerazločni. Privzdignem puško in pogledam po ceveh; še se dobro loči srebrna muha v zarezi, vendar je skrajni čas, da poizkusim svojo srečo.

»Piv, piv,« se je oglasilo v tišino. Napel sem uho in odprl usta, da mi ne uide najmanjši šum. Nič se ne gane. Pač, zdajle! Ali ni počila suha vejica levo od mene? Počasi obrnem glavo in gledam pozorno v tisto smer. Ničesar ne opazim. »Potrpljenje, potrpljenje,« mirim svojo strast. »Ali ta mrak! Lej, saj komaj še razločim posamezna mahala praprofi v kotanjici pred menoj; brišejo se v enotno temno liso.«

In pihnil sem dva, tri sunke v piščal, na lahko, odsekano. Da, sedaj se je premaknilo. Razločno sem čul lahke korake in dve voljno svetli piki sta se pokazali iz gošče. Počasi in previdno sem dvignil puško k licu, da pogledam skozi daljnogled. Je, srnjak je, dober šesterak, toda stoji mi točno v ostro. Sv. Hubert, pomagaj! V tem hipu zaropota jereb z drevesa in drugi za njim. Srnjak se obrne v smer trušča in — obenem je počilo. Tri, štiri skoke sem ujel v uho, nato pa začul značilni drget v smrtnem boju.

Začutil sem, da mi je vroče. Snamem klobuk, da se ohladim in odkrite glave zahvalim lovskega zaščitnika za pomoč. Nato stopam polagoma, kjer sem bil čutil srnjaka. Gledam in iščem, pa ne najdem ga. Kaj, da bi me uho prevarilo? Ne, tu nekje mora ležati. In iščem dalje. V tem sta prilomastila Janko in sin. »Kje ga imaš,« sta vprašala hkrati. »Tu nekje mora ležati,« sem dejal že nekoliko potrft. Opazil sem, da sta se spogledala in tudi njuni čudni nasmešek mi ni ušel. Iskala pa sta le in — tudi našla. Zrušil se je v skupino praprofi, ki so zgrnile svoje mogočne liste nad njim.

Janko je odščipnil smrekovo vejico in mi jo podal na svojem špehatem klobučku. Potem smo odrezali primeren količ in odnesli srnjaka proti Jankovemu domu. Midva s sinom sva se v nošnji menjala, Janko pa je nosil vso pot, češ: »Poglej mojih sto kil, pa bi tele živalce ne nesel zdržema?«

Janko je bil vedno imeniten fant in vsi Pečonovi z njim, kar jih poznam.

Ko smo priromali domov, nas je pozdravila prijazna Pečonova mama z ljubeznivim nasmehom: »No, to ste mi pravi lovci! Na lov prihajate, pa jemljete srnjaka kar seboj, da bo uspeh bolj goťov!«

»Tega smo mimogrede, za vzorec,« smo odgovarjali, »jutri pridejo drugi na vrsto.«

Pa niso prišli. Ponoči je pričelo deževati in potem je lilo ves božji dan, da nismo mogli izpod strehe, kamoli v gozd. Šele na večer je dež toľiko prestal, da smo primeroma suhi prišli na vlak, ki nas je potegnil v Ljubljano.

Med. Jože Herfort:

Hitrost živali.

Hitrost, s katero se živali premikajo iz kraja v kraj, je pri različnih živalih jako različna. Že primere v narodni govorici, kakor: lezeš kot polž, bežiš kot zajec, tečeš kot konj, kažejo, da se ljudstvo zaveda različne hitrosti pri živalih. Te mere pa ne izražajo nikake stalne količine, niti ne približno, kajti vsakdo ve, da more n. pr. konj hitrost počasnega koraka jako povečati, in sicer s tem, da hitreje prestavlja noge ali pa da izpremeni način

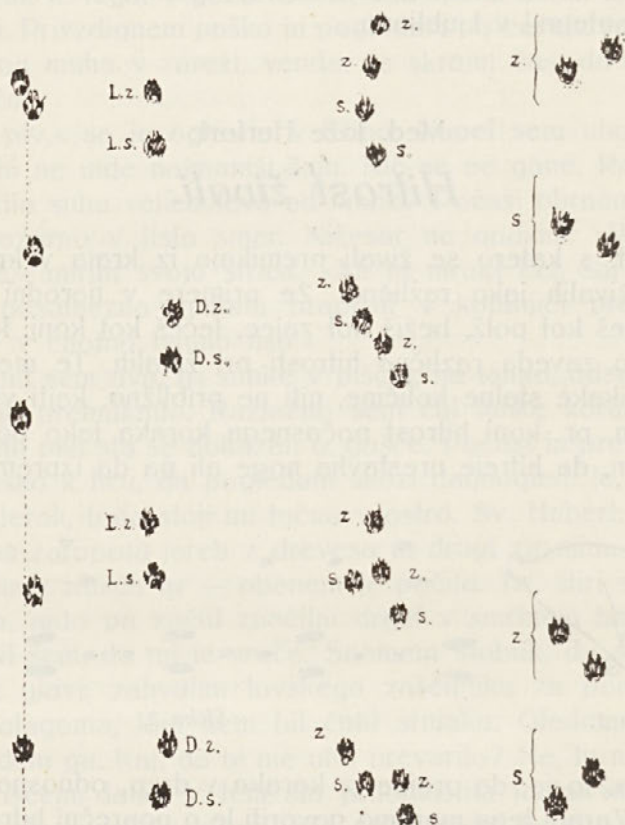
Slika 1.

Slika 2.

premikanja, to je, da preide iz koraka v drep, odnosno iz drepa v skokot. Zaradi tega moremo govoriti le o poprečni hitrosti živali. Vsak lovec ve, da teče zajec včasih hitreje nego drugi poš in da zavisí naglica od raznih vnanjih činiteljev. Ako se čuti varnega, drnca počasi in s prestanki na pašo, če ga kaj vznemiri, jo ubere v redne skoke, ako je pa pes za njim, so skoki daljši in beg spešnejši. Zato tudi lovec na enako razdaljo strelja z ozirom na hitrost, ki jo zajec razvija, včasih za večjo, včasih za manjšo mero predenj. Poprečna hitrost zajca se ceni na 10–12 m v sekundi. Ta hitrost seveda ni največja pri živalih. Mnogi četveronožci morejo teči hitreje. Še hitrejše so ptice; hitrost jerebice se jemlje povprečno 15 m na sekundo, hitrost pomorske burnice pa do 44 m v sekundi. Ta ptica je menda najhitrejša od vseh.

Nastane vprašanje, od česa je odvisna hitrost, ki jo more žival razviti? Od večjega števila nog ne, kajti slonoga je počasnejša nego marsikatera žival enake velikosti z manj nogami. Skoraj izgleda, da je narobe: čim manj nog, tem hitrejši tek. Ta stavek nima za vse primere veljave, pač pa vobče v tem smislu, da je žival navadno hitrejša, če je le en par nog posebno dobro razvit za tek, odnosno skok. V teh primerih vedno opazamo, da

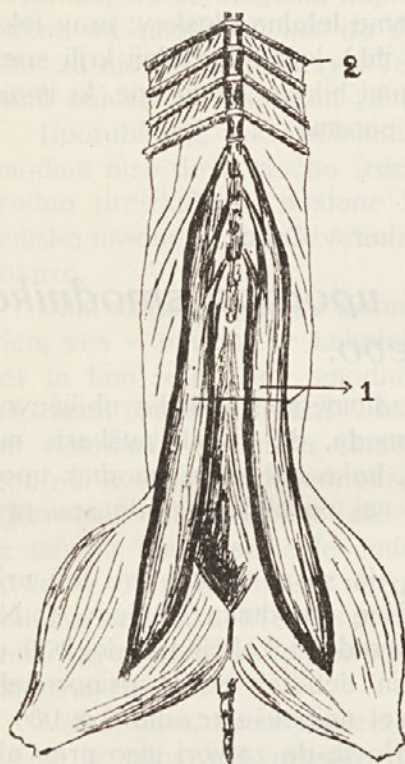
Slika 5.

ima zadnji par nog glavno nalogo, sprednji pa je le za oporo in pomoč (žaba, zajec, kengeruj). Dalje vidimo, da je tek spešnejši, če stopa žival samo na prste, ne pa na vso nogo. Čim manj prstov se opira v tla, tem hitrejši je tek. Medved n. pr. hlača počasno, ker hodi po podplatih, noj teče izvrstno, pa ima le dva prsta, konj celo le en sam prst.

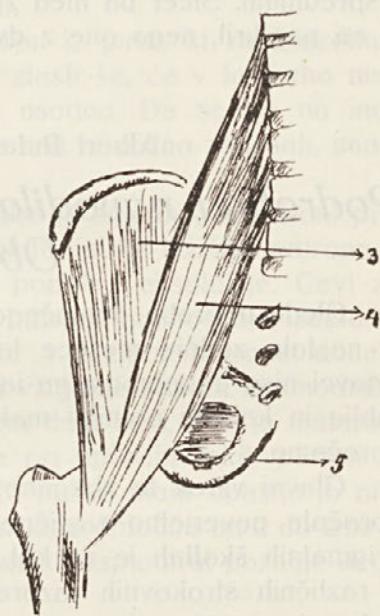
Tek je hitrejši, čim dalj navspred posegata zadnji nogi, torej čim razsežnejši je korak zadnjih nog. Dobri tekači mečejo celo zadnji nogi pred sprednje, kar kaj dobro opazamo n. pr. pri zajcu.

Slika 1. nam kaže skico zajca v teku, ko vrže zadnji nogi pred sprednji. Slika 2. nam kaže njegov sled, in sicer a) kadar počasi drnca, b) pa v begu. Za primerjavo je narisan v sliki 3. še lisičji sled štirih različnih hitrosti. Pri hitrem teku meče tudi lisica zadnji nogi prek sprednjih.

Kakor vse gibe v živalskem telesu, povzročajo tudi gibe za premikanje mišice, in sicer s tem, da se krčijo. Pri zaporednih

Slika 4.

Slika 5.

gibih se mišica krči in odjenjava. Moč giba, odnosno njegove učinkovitosti je tem večja, čim močnejša in krčljivejša je mišica, ki ga izvaja.

Mišice, ki gibljejo zlasli zadnje okončine pri dobrih tekačih, so zavoljo tega jako močno razvite in imajo veliko krčljivost. Pri zajcu leže te mišice na notranji plati hrbta, ob hrbtne steni trebušne votline. Če odstranimo od trebušne strani zajcu kožo, trebušno mišičevje in potem drob, zazremo dve dolgi vitki, a močni mišici, ki tečeta na obeh straneh hrbtne muskulature: to sta mišici psoas, ki potezata pri teku nogi daleč navspred. Človek ima kot slab tekač to mišico primeroma slabo razvito (sl. 4 in 5).

Pri pticah, ki uporabljajo za letanje sprednji okončini, sta mišici psoas kaj slabi, skoraj pokrneli. Izjemo tvorijo brzoteki, kakor noji in kazuarji, ki so izvršni tekači, pa so zato izgubili možnost letanja. Tem bolje pa je pri letalkah razvito mišičevje, ki giblje peroti. Najboljše letalke imajo ogromno grodnico in na njej še visok greben, da se more čim več mišic namestiti na tem delu. Tudi pri živalih, ki letajo po zraku, vidimo, da so boljše letalke one, ki imajo manj organov za letanje. Pri pticah delujeta sprednja in zadnja perot kot ena sama letalna ploskev; prav tako tudi pri kožokrilcih, (čebelah, osah itd.), kjer sta zadnji krili speti s sprednjimi. Sicer pa med žuželkami hitreje letajo one, ki imajo le en par kril, nego one z dvema paroma.

Albert Rutar, puškar v Celju:

Podrobna navodila za uporabo smodnika Obiličevo.

Glede uporabe domačega brezdimnega smodnika obiličevca je nastala zadnje mesece taka zmeda, da si niti puškarji, niti trgovci niso popolnoma na jasnem, kako naj se ta smodnik uporablja in kakšen polnilni material naj porabljamo, odnosno priporočamo.

Glavni vzrok te zbeganosti je, da so se zadnji dve leti priporočale neverjetno različne količine smodnika obiličevca. Na originalnih škatlah je za kal. 16 navedena količina 2 do 2.30 g, v različnih strokovnih razpravah in debatah se je priporočalo polnjenje z 1.90 g. Jaz sam sem imel najboljše rezultate z 1.80 g in sem pri močni uporabi pušk ugotovil, da zatvori niso prav nič trpeli. Uprava smodnišnice Obiličevo priporoča z okrožnico štev. 3575 samo 1.50 do 1.60 g, Središnja uprava lovskih udruženj pa 1.70 g obiličevca, pri čemer bo najbrž tudi ostalo.

V »Lovcu« štev. 7 za julij 1930 objavljena vloga Središnje uprave lovskih udruženj, naslovljena na upravo državne smodnišnice Obiličevo je povsem umestna in jo lovci kakor tudi puškarji pozdravljamo. Tem navodilom bi bilo treba za širšo lovsko in trgovsko javnost, ki se še vedno obrača za razna pojasnila na nas, še dodati podrobnejši način polnjenja patron z obiličevcem. Kako velika neorijentiranost vlada med uvoznimi tvrdkami, dokazuje pismo nekega trgovca, ki meni, da so za obiličevce potrebni po 18 mm debeli polsteni čepi in me glede tega naproša za moje strokovno mnenje.

Brez dvoma imajo čepi pri vseh vrstah brezdimnega smodnika jako važno, često za uspeh odločilno vlogo, prav posebno pa še pri obilčevcu, ki ima to lastnost, da počasneje izgoreva in vsled tega nikakor ne sme biti z zamaškom v patroni močno pritrtjen in stisnjen. Ležati mora v tulcu narahlo, da ga lahko čujemo, če potresemo patrono.

Izkušnje so neštetokrat pokazale, da pritrtjeni obilčevец povzroča, da se vžigalna kapica — in to tudi »Gevelot« — upali ločeno od smodnika, kar da dvakratno defonacijo, najprej kapičino, za njo pa smodnikovo. Take zamudnike (Nachbrenner) opazamo največ pri patronah za krogle.

Uporabljanje tako polnjenih patron iz pušk, ki za brezdimni smodnik niso dosti močno izdelane, zlasti še, če v to svrho niso uradno preizkušene, postane lahko usodno. Da se pa na inozemske uradne preizkuševalne znake tudi ni vedno zanašati, imam dokaze.

Plini vžigalne kapice porinejo, ako je smodnik v patroni pritrtjen, ves v patroni se nahajajoči material iz ležišča patrone v cev in tam šele pride smodnik do popolne eksplozije. Cevi za brezdimni smodnik so baš v ležišču patrone najmočnejše izdelane, kar dokazuje, da mora smodnik že v ležišču patrone docela izgoreti. Ker pa pri deljeni eksploziji vžigalne kapice in smodnika zgori večji del smodnika šele v onem delu cevi, kjer je material že mnogo tanjši, se je le čuditi, da pri uporabi takih patron ni prišlo še do pogostnejših nezgod. Za puške manj opasna je bila količina smodnika, ki se je prvotno uradno določila na 2 do 2,30 g, kakor pa dejstvo, da je pritrtjeni smodnik eksplodiral pozneje nego vžigalna kapica.

V tem času, ko se kapica in smodnik posebe upalita, nastane v cevi že tako velik prostor, da plini ne izvajajo več zadostnega pritiska na zamašek, odnosno na šibre. Vsled tega šibre iz takih patron ne dosežejo na 50 korakov svojega cilja ali pa najdemo, če streljamo na tarčo, v njej prav malo šiber, in še te so dosegle cilj brez potrebne probojne moči. Te rezultate dobimo tudi tedaj, ako pri strelu dvakratne defonacije nismo občutili. To je bil glavni vzrok občega nezadovoljstva s sicer dobrim našim smodnikom.

Brezdimni smodnik ima popolnoma druge lastnosti, kakor jih ima črni, dimni smodnik. V tem ko izvaja črni smodnik, upaljen v zaprtem prostoru, svojo moč v ono steno, katere se mu vdaja, pritiska brezdimni smodnik z mnogo večjo silo na vse stene zaprtega prostora. Kako različne lastnosti imata črni in brezdimni smodnik, se uverimo lahko tudi s tem, da male količine

obeh upalimo na odprtem. Črni smodnik trenutno eksplodira, brezdimni pa izgoreva prilično tako kakor slama in le v zaprtem prostoru eksplodira hipoma ter ob mnogo večji temperaturi. To je glavni povod, da se morajo puške za brezdimni smodnik mnogo močnejše in solidnejše izdelavati. Brizantnost brezdimnega smodnika tudi zahteva, da se morajo puške posebe za ta smodnik na svojo vzdržnost po predpisih uradno preizkusiti.

Za pravilno uporabo obilicevca so potrebni tulci s kapicami »Gevelot« ali »Schnepf« ter jeklenim ali kartonastim vložkom v tulcu, kakor jih imajo tulci »Unterdorfer U«, »Gecco«, »Schnepf« in drugi, ki so za brezdimni smodnik. Ti vložki zabranjujejo, ako so čepi iz klobučevine primerno trdi in gredo tesno v tulec, da se smodnik v patroni ne pritrdi. To je baš potrebno za lističaste vrste smodnika, kakor je obilicevec, Rotweiler in drugi. V rahel smodnik sikne plamen upaljene kapice s tako brzino, da istočasno s kapico eksplodira in zgori že v ležišču patrone, kjer so cevi za pritisk smodnikovih plinov primerno močne. Ako hočemo pri strelu doseči zadostno probojno energijo, morajo plini smodnika že v nabojnem ležišču z vso svojo silo vplivati na zamašek, odnosno na šiber in ne sme smodnik izgorevati šele med poljo skozi cev, kjer so stene cevi že neprimerno tanjše. Jasno je seveda tudi to, da probojnost in kritje šiber ne zavisita samo od pravilno polnjene patrone, odvisno je to tudi od načina vrtnanja in izdelave cevi. S preširoko vrtnimi cevmi ni mogoče doseči zadostne probojne energije, še manj pa dobro ali zadovoljivo kritje.

Popolnoma napačno pa je naziranje neke uvozne tvrdke, ki izraža mnenje, da so za polnjenje obilicevca potrebni 18 mm debeli čepi iz klobučevine (polsti). Take zamaške bi bilo mogoče uporabljati edino pri tulcih, ki nimajo jeklenil ali kartonastih vložkov, kar pa za obilicevec nikakor ni mogoče priporočati. Za označene tulce z vložki popolnoma zadoštujejo 12, največ pa 14 mm debeli, primerno trdi in elastični zamaški iz polsti, ki gredo tesno v tulec. S poudarkom na glasu, da mehki zamaški in taki, ki gredo prelahko v tulec, za smodnik obilicevec niso uporabni, ker se že pri majhnem pritisku ali pa pri zavijanju polnih patron porinejo preko jeklenega vložka in pritrdijo smodnik. Pri uporabi 18 mm debelih zamaškov v tulcih, ki imajo vložke, tudi ne spravimo 28 g šiber v patrono, odnosno jih pri tej količini ni mogoče zarobiti.

Pri 12 mm debelih zamaških je priporočljivo uporabljati pred zamaškom na smodnik teraste (pokatranjene) pokrovce, ki se tesno priležejo tulcu.

S patronami, ki so bile na opisani način polnjene z obilicem, sem imel na tarčo tako dobre rezultate, da sem jih napram lovcem označeval za predobre. Da sem imel prav, so pokazali prvi streli, ki so jih lovci oddali na divjačino, ko so baš radi predobrega kritja, zlasti pa na krajše distance, zgrešili. Puške z nadpovprečnim kritjem so priporočljive le za najboljše strelce, ki so okretni in imajo v brzem metanju puške k licu dobro vajo. Manj urnim lovcem pa služijo dobro le pri lovu na perutnino in tudi na poljskih lovih jim pripravijo mnogo lovskega užitka, kjer imajo lovci dosti časa, da dobe predmet lovskega veselja na muho.

Dr. Janko Ponebšek:

Nadaljnji uspehi obročanja na ozemlju Jugoslavije.

(Nadaljevanje.)

Angleške tonovščice so največ stalne ptice in klatilke. Posamezne ptice pa se podajo jeseni po geografski legi svoje domovine na zapadno selivno pot ob obali Atlantskega morja na Portugalsko in v Španijo. Isto se je ugotovilo za galebe z Danskega.

Uplenitev dveh angleških galebov na Azorih kaže, kakor je že prej povedano, na polet čez Atlantsko morje v Ameriko, kakor je dokazano o dveh rossittenskih galebih.

Smeri navedenih selivnih potov bi dale domnevati, da galebi ne prelete Alp in Pirenejev, vendar uplenitve rossittenskih galebov pri Inomostu in pri Zell am See, pa tudi neposredna opazovanja kažejo na to, da se tonovščice ne plaše poleta čez Alpe.

Veliko število v navedenih selivnih ozemljih ustreljenih galebov ima le malo, pa vendar nekaj primerov, ki jih ne moremo spraviti v sklad s temi selivnimi razmerami. Tako so našli rossittenske galebe pri Berlinu, Freienwalde n. O. in Draždanih, druge nemške galebe v notranjosti Francije. Rossittenski galeb je prezimoval celo v severni Bolgariji.

Te ptice so letele pač ob rekah, ki so jih odvrnile od običajne selivne smeri.

Morda pa vidimo lahko v nahajališčih Berlin, Freienwalde in Draždane tudi proti jugozapadu obrnjeno selivno pot, ki poteka dalje proti Monakovu, kjer so že ponovno ustrelili rossittenske

galebe, in drži potem čez Alpe v Italijo, če spojimo z njimi nadaljnja nahajališča Inomost, Zell am See in Stenico.

Iz take domneve bi se dalo sklepati za rossittenske galebe na novo selivno pot, ki se pa radi pičlega gradiva, ki je dozdej na razpolago, da samo misliti, ne pa z zanesljivostjo vzpostaviti. Šele nadaljnji obročevalni poizkusi bi lahko to pojasnili.

Različna selivna pota rabijo galebi istočasno in v isti dobi. Torej leté n. pr. od velenskih galebov isto jesen nekateri proti severu, drugi proti jugu; del rossittenskih galebov potuje proti zapadu ob obali, drugo krdele se pa napoti proti jugu, da v neposrednem poletu vprek notranjosti doseže Adrijo.

Na selivnem potovanju ostanejo galebi iz iste naselbine navadno združeni v jatah, kakor je razvidno iz dvakratne istočasne uplenitve dveh rossittenskih galebov, ki so ju ustrelili pri Dunaju in pri Topolovcu na Hrvaškem iz večjega krdele. Iz dublet (dvojnic) se dá domnevati, da so bile v dofičnih jatah rossittenske ptice.

Galebi nikakor ne nadaljujejo vselej svojih selitev do ozemlja Sredozemskega morja, kjer se končajo vse selivne poti. Veliko ptic prezimuje že na obalah Severnega in Baltiškega morja ter Rokavskega preliva kakor tudi na drugih točkah selivnih potov. Priljubljeno prezimovališče galebov, ki se selijo proti zapadu, je tudi Velika Britanija, kjer prezimovalci prodro do Škotske.

O selivnih razmerah ruskih tonovščic imamo iz novejšega časa tudi poročila. Galebe obroča Osrednja biološka stanica mladih prirodoslovcev v Moskvi. Leta 1917. so obročili 1273 mladih galebov na jezeru Kijevo pri Moskvi; od teh je bilo dozdej ujetih 10 ptic. Iz priobčenih nahajališč (N. Scharleman, O. M. B. 1827, 10) vidimo, da drži selivna pot iz Moskve po dolinah rek Moskve, Oke, Desne in Dnjepra proti Črnemu morju.

Mladi galebi se podajajo zelo zgodaj po samostojnosti na potovanja. Sredi meseca junija 1911 obročene še negodne ptice so bile že konec avgusta v Châlon sur Saône v departementu Gard na južnem Francoskem. Druge mladiče iz Bavarske so našli celo že sredi julija na Francoskem.

Mladi galebi preživé čas do spolne zrelosti, ki nastopi šele v 2. letu življenja, pogosto v prezimovališču in si prihranijo na ta način vrnifev, ali pa se klatijo okoli, stare ptice se pa vračajo navadno v domovino.

Število galebje naselbine se popolnjuje poglavitno z lastnimi mladiči. Izjeme so seveda tudi tukaj.

L u c a n u s utemeljuje, kakor je iz našega sestavka razvideti, svoja gornja izvajanja o galebji selitvi zgolj z izsledki obročanja,

dasiravno teorija (n. pr. prof. dr. Horst Wachs) zahteva, da se morajo taka izvajanja opirati na več metod, in sicer:

1. na avifenologično ali na metodo neposrednega opazovanja ptičje selitve;

2. na finejšo favnistično metodo, izvajano s pomočjo za ta namen sposobne trinerne nomenklature, ki jo je uvedel že dr. Arnošt Hartert v svojem delu »Die Vögel der paläarktischen Fauna«, da se tako doseže večja natančnost, in

3. na eksperimentalno metodo s pomočjo barvanja in obročanja.

Ustvariti si moramo specifične selivne slike za vsako posamezno ptičjo vrsto posebej v obliki monografij, kakor je to storil n. pr. Jakob Schenk z opisom celotne selitve kljunača (*Aquila*, XXX/XXXI, 1923/1924, 75–120).

Bistvo obročanja je individualiziranje ali prav za prav identificiranje označenih ptičjih vrst. Najsposobnejše za ta namen so pa take ptičje vrste, ki imajo številne geografske premene, da se pri njih ptica lahko najatančneje opredeli. — Zato trdi po pravici Lucanus, da je ornitološka veda dobila v obročanju nov način raziskavanja, ki nam dopušča, da se poglobimo v najtanjše podrobnosti ptičjega življenja ter je vrhu tega ta metoda povsem zanesljiva. Radi tega je pa tudi na mestu krilatica: vsaka uplenjena obročana dobljena ptica je znanstvena listina neovrgljive dokaznosti.

Že l. 1899. je začel Danec Mortensen obročati različne ptice, predvsem škorce, race, štoklje in pomorske ptice, nadejaje se, da bodo posamezne tako zaznamovane ptice zopet našli. Novo metodo so pozdravili in so jo jeli izvajati povsod; prinesla je tudi večje ali manjše uspehe, navzlic temu pa se zdi, kakor da smo ob začetku dela, dela na eksaktni znanstveni podlagi; spoznali smo pota, ki se jih moramo držati, in metode, ki nas po teh potih pripeljejo do cilja.

Poleg Schenkove monografije o kljunačevi selitvi so izšle še druge celotne selivne slike o drugih ptičjih vrstah, n. pr. o štoklji, lastovici, galebu, vendar so to le važna pripravljalna dela, važni doneski k takim monografijam v navedenem smislu. Edini strnjeni oris selivnih slik o vseh ptičjih vrstah, za koje imamo uspešne znanstvene izsledke, je dandanes Lucanusovo delo »Zagotetke selitve«.

Namen obročanja nikakor ni pokončevanje plic, temveč pravi namen je, opozarjati na obročene ptice ter ugotavljati eno in isto ptico v teku časa na več mestih.

(Nadaljevanje sledi.)

Dr. V. Krejči:

Jubilejno in zaključno streljanje Društva ostrorelcev v Ljubljani.

Kakor je poročal »Lovec« v zadnji številki, je višji strelski glavar gospod Jean Schrey praznoval te dni 75 letnico svojega rojstva. Društvo ostrorelcev je ta jubilej svojega višjega strelskega glavarja praznovalo na najslovesnejši način, saj gospod Schrey zasluži v vsakem óziru ne le kot strelec in lovec, nego tudi kot človek in družabnik vso čast in spoštovanje. Društvo je njemu na čast priredilo dne 25. maja 1930 celodnevno tekmovalno streljanje, katerega se je udeležilo članstvo v jako velikem številu. V prijazni svoji društveni domačiji pod Rožnikom so se zbrali ostrorelci iz Ljubljane in od zunaj. Dvorana in strelišče sta bila kar najlepše okrašena, na častnem mestu pa so blestela darila, ki jih je za to tekmovalno streljanje poklonil slavjenec sam.

Vse dopoldne se je vršilo streljanje na letečega goloba in bežečega zajca. Opoldne je bil skupen obed, pri katerem je v ožjem krogu izvršujočega članstva g. dr. Krejči čestital višjemu strelskemu glavarju, poudarjal njegove vrline in njegove zasluge za društvo ter vdanost in privesnost ostrorelcev do slavljenca.

Takoj po obedu se je nadaljevalo tekmovanje na vseh tarčah. Bilo je za ostrorelca kaj veselo in prijetno razpoloženje!

Vse popoldne do polnega mraka so neprestano pokale ostrorelske in lovske puške. Višek prireditve pa je bilo streljanje na spominsko tarčo, ki se uvrsti med številne trofeje, ki so jih društveni člani »pristrelili« tekom stoletij društvenega obstoja. Saj so ostrorelci zaključili letos že svoje 368. poslovno leto.

Slavnosti pa tudi streljanja na spominsko tarčo sta se razen članov udeležila tudi gospod banski svetnik dr. Fran Vončina kot zastopnik odsotnega gospoda bana in ljubljanski župan gospod dr. Dinko Puc, ki je slavlju prisostvoval kot predstavnik mestne občine ljubljanske in tudi kot društveni član.

Zvečer se je vršil slavnostni banket, tekom katerega je najprej namestnik višjega strelskega glavarja gospod dr. Vladimir Ravnihar v slavnostnem govoru naglašal pomen jubileja za društvo ter v vznešenih besedah opisal slavljenca kot vzornega strelca in lovca, kot moža poštenjaka, človeka zlate duše in najprijetnejše družabnosti. Slavil je njegove zasluge za ostrostrelsko društvo. Po slavnostnem govoru so člani strelskega sveta izročili slavljencu krasno izdelano diplomo, mojstrsko delo akad. slikarja Maksima Gasparija, s katero strelski svet javlja, da je slavljeneč soglasno izvoljen za društvenega častnega člana.

Po slavnostnem govoru je strelski mojster gospod mr. Bakarčič razglasil rezultat tekmovalnega streljanja.

Dopoldansko tekmovalno streljanje je podalo sledeče rezultate:

Častno darilo (krasen srebrn nastavek) za največ doseženih točk na letečega goloba in bežečega zajca si je priboril gospod dr. Krejči Viljem s 160 točkami.

Na letečega goloba je dosegel I. mesto g. Schuster Anton s 70 točkami, II. mesto g. dr. Krejči Viljem s 70 točkami, III. mesto g. dr. Kaiser Adolf s 60 točkami in IV. mesto g. Bakarčič Gvidon s 60 točkami.

Na bežečega zajca je dosegel I. mesto g. dr. Krejči Viljem z 90 točkami, II. mesto g. mr. Bakarčič Gvidon z 90 točkami, III. mesto g. dr. Kaiser Adolf z 80 točkami in IV. mesto g. dr. Ravnihar Vladimir z 80 točkami.

Popoldansko tekmovalno streljanje na tarče je podalo sledeče rezultate:

Na tarči Emona (275 korakov) si je pridobil častno darilo (krasno cizelirano kaseto) za najboljši strel s 362 točkami gospod Kurzthaler Ivan. Za največ doseženih krogov pa je dobil I. darilo g. dr. Krejči Viljem s 310 točkami, II. darilo g. Sevčik Fran s 300 točkami, III. darilo dr. Schweiger Avgust z 280 točkami in IV. darilo g. Kurzthaler Peter z 280 točkami.

Na tarči divji prašič (275 korakov) si je za največ doseženih krogov izvojeval častno darilo (dva srebrna servijelna obročka) gospod Sevčik Franc s 320 točkami; I. darilo pa g. Kurzthaler Ivan s 310 točkami, II. darilo g. dr. Schweiger Avgust

z 250 točkami, III. darilo g. dr. Krejči Viljem z 240 točkami in IV. darilo g. dr. Kaiser Adolf z 210 točkami.

Na tarči srnjak (150 korakov) je dosegel častno darilo (uro budilko) za 160 doseženih točk gospod Kurzthaler Ivan, darila pa ti-le gg.: I. darilo g. mr. Bakarčič Gvidon s 150 točkami, II. darilo g. dr. Eberl Erik s 140 točkami, III. darilo g. Jelenc Maks z 90 točkami in IV. darilo g. Schuster Anton z 90 točkami.

Na lovski tarči (150 korakov) je dosegel častno darilo (pribor za liker) za 250 krogov gospod dr. Eberl Erik, I. darilo pa g. dr. Schweiger Avgust z 240 krogi, II. darilo g. Kurzthaler Ivan z 240 krogi, III. darilo g. Kurzthaler Peter s 190 točkami in IV. darilo g. mr. Bakarčič Gvidon s 140 točkami.

Pri streljanju na malokalibrsko tarčo je prejel I. darilo g. mr. Bakarčič Gvidon s 86 krogi, II. darilo g. dr. Eberl Erik s 86 krogi, III. darilo g. dr. Krejči Viljem s 70 krogi in IV. darilo g. dr. Kaiser Adolf s 67 krogi.

Na spominsko tarčo je oddal najboljši strel z 80 točkami gospod jubilanč, višji strelski glavar sam.

Razglasitvi teh strelskih rezultatov je sledilo mnogo govorov, v katerih so navzoči člani napivali jubilantu ter slavili njegove čednosti in vrline. Večer je potekel v najboljšem strelskem in lovskem razpoloženju, ki je pokazalo, kako priljubljen je med svojim članstvom višji strelski glavar gospod Schrey.

Društvo ostrostrelcev je zaključilo svojo letošnjo strelsko sezono dne 29. maja 1930 z zaključnim tekmovalnim streljanjem. Tudi to pot se je dopoldne vršilo tekmovalno streljanje na letečega goloba in bežečega zajca.

Vsa tri častna darila, in sicer za največ zadetkov na letečega goloba ter bežečega zajca s 170 točkami, potem za prvih pet zaporednih zadetkov ene serije na letečega goloba in končno za prvo najboljšo serijo na letečega goloba je dobil gospod dr. Krejči Viljem.

Redna darila so si pridobili: I. darilo g. dr. Eberl Erik z 80 točkami, II. darilo g. dr. Krejči Viljem z 80 točkami, III. darilo g. dr. Kaiser Adolf s 70 točkami, IV. darilo g. mr. Bakarčič Gvidon s 70 točkami in V. darilo g. Kosler Oskar s 70 točkami.

Na bežečega zajca je dosegel I. darilo g. dr. Krejči Viljem z 90 točkami, II. darilo g. dr. Kaiser Adolf z 90 točkami, III. darilo g. dr. Eberl Erik s 70 točkami, IV. darilo g. Urbanc Franc s 60 točkami in V. darilo g. mr. Bakarčič Gvidon s 60 točkami.

Popoldne se je vršilo tekmovalno streljanje na vseh tarčah in dosegli so:

a) Na tarči Emona: I. darilo g. Kurzthaler Ivan s 340 točkami, II. darilo g. Sevčik Fran s 330 točkami, III. darilo g. Kurzthaler Peter s 300 točkami, IV. darilo g. dr. Kaiser Adolf z 290 točkami in V. darilo gospod mr. Bakarčič Gvidon z 290 točkami.

b) Na tarči divji prašič: I. darilo g. Nagy Jean z 280 točkami, II. darilo g. Kurzthaler Ivan z 280 točkami, III. darilo g. dr. Kaiser Adolf z 260 točkami, IV. darilo g. Sevčik Franc z 250 točkami in V. darilo g. Schuster Anton z 200 točkami.

c) Na srnjaka: I. darilo g. dr. Eberl Erik s 180 točkami, II. darilo g. mr. Bakarčič Gvidon s 180 točkami, III. darilo g. Kurzthaler Peter s 160 točkami, IV. darilo g. Schuster Anton s 160 točkami, V. darilo g. Miklič Karel s 110 točkami in VI. darilo g. dr. Kaiser Adolf s 100 točkami.

č) Na lovski tarči: I. darilo g. dr. Bakarčič Gvidon z 210 točkami, II. darilo g. Nagy Jean z 200 točkami, III. darilo g. dr. Eberl Erik s 180 točkami, IV. darilo g. Schuster Anton s 150 točkami in V. darilo g. dr. Schweiger Avgust s 140 točkami.

d) Na malokalibrski tarči: I. darilo g. Kurzthaler Peter s 84 točkami, II. darilo g. Sevčik Fran s 84 točkami, III. darilo g. dr. Krejči Viljem z 82 točkami, IV. darilo g. Kurzthaler Ivan z 82 točkami in V. darilo g. Jelenc Maks z 82 točkami.

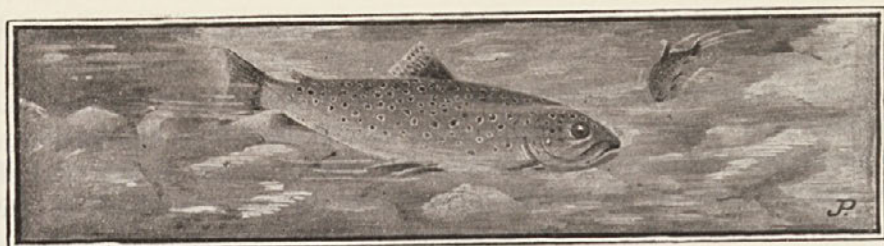
Vsa prva darila za vse tarče so bila dragocena stvarna darila, poklonjena od društvenih članov.

Razen tega so dobili po skupnem številu vseh doseženih krogov lepa stvarna darila gg. strelci po sledečem vrstnem redu:

1. G. Kurzthaler Ivan za doseženih 145 točk, 2. g. mr. Bakarčič Gvidon za doseženih 140 točk, 3. g. dr. Eberl Erik za doseženih 134½ točk, 4. g. Kurzthaler Peter za doseženih 131 točk, 5. g. dr. Kaiser Adolf za doseženih 132½ točk, 6. g. Nagy Jean za doseženih 115 točk, 7. g. dr. Krejči Viljem za doseženih 105 točk, 8. g. Sevčik Franc za doseženih 100 točk, 9. g. dr. Schweiger Avgust za doseženih 89 točk, 10. g. Miklič Karl za doseženih 80 točk, 11. g. Jelenc Maks za doseženih 69 točk in 12. g. dr. Ravnhar Vladimir za doseženih 30½ točk.

Tudi to tekmovalno streljanje je zaključil prijateljski sestanek tekmovalcev na domačem strelišču. Bil je lep, pravi prijateljski večer ostrostrelcev, poln neprisiljenega veselja in najlepšega razpoloženja.

Društvo ostrostrelcev s ponosom lahko gleda na zaključno sezono.

Vladimir Kapus:

Oprema za ribarjenje s kapeljnom.

(Konec.)

Kakšne trnke bomo uporabljali? Velikost trnkov je odvisna od palice. Za primerno dobro palico je najbolj uporabna vrsta »Sneckbend« št. 6-8 in Mimerick št. 6. Večina ribičev uporablja enokljuke, nekateri dvojnike ali celo trojčke. Jaz sem imel najboljše uspehe z enokljukimi trnki, in sicer denem v vado po dva. Prvega h glavi ali h kapici, ki nadomešča pri večjih kapeljnih odrezano glavo, drugi trnek pa naj bo malo nad repom vade. Najbolje je, če sta obrnjena vsak v drugo smer. Na katerega se bo ulovilo več rib, je odvisno od dneva. En dan bodo postrvi prijemale hlastno in bo večina obvisela na trnku pri glavi, drugi dan bodo prijemale slabše in se bodo z vado le igrale. Takrat jih bo obviselo kaj malo in še te po večini na zadnjem trnku. Zaradi lažjega montiranja vade je priporočljivo, da je pritrjen vsak trnek na posebnem poilu, ki sta pa kakih 6 cm nad vado zvezana.

Vsak trnek naj bo skozi vado povlečen in še privezan s tanko vrvico k njej. Ribič mora paziti, da so trnki zadosti ostri. Če se pri lovljenju skrhajo, jih je treba zamenjati ali pa nabrusiti z majhno pilico.

Način lovljenja s kapeljnom.

Navadno vržemo vado, če mogoče, čez točko, kjer pričakujemo, da stoji večja postrv. Dobro je, da vržemo vado pod točko in vlečemo jo od zadaj mimo ribe po deročini. V tem primeru se vada ne zatakne, dočim obtiči kaj rada za kamenjem, če jo moramo vleči po vodi. Vado povlečemo z daljšim ali krajšim sunkom kvišku, nakar jo zopet spustimo k tlom. Ta način bi lahko označili kot lovljenje z dviganjem. Če ribič zapazi, da se riba požene za vado, te ne sme pustiti mirno ležati v vodi,

marveč jo mora neprestano dvigati in zopet spuščati. Za mirno ležečega kapeljna postrv ne prime rada, dočim je to klenom vse-eno, če kapelj plava ali ne; oni kratkomalo pograbijo.

Sedaj pa je potrebno, da opozorim prijatelje in vredne učence velikega ribiča sv. Petra na navade ali značaj rib, od česar odvisi zapon.

O sulcu je vsem sulčarjem znano, da hitro pograbi in skuša tudi takoj spustiti. Če ga nisi prvič dobro zasekal, je navadno izgubljen, vsaj za tisti dan. Podobno je tudi pri soški postrvi, pri zlatovčici in tudi šarenka, ki prvotno zelo hlastno pograbi, se navadno ne vrne k vadi, zlasti če je občutila v gobčku ostrino trnkov. Vse drugače pa je s potočnico. Ali je le-ta tako požrešna, ali jo nič ne boli, ali kaj že si ga vedi jo žene, da pri dobrem razpoloženju kaj nerada odneha in tako dolgo grabi, dokler je ribič ne dvigne ali vsaj deloma ne povleče iz vode. Po dvakrat, trikrat se zažene in grabi kljub temu dalje, čeprav ji ribič vleče trnek iz gobčka. Dogodi se, da drugače tako plaha postrv pade na trda kamenita tla, se povali v vodo in zopet pograbi. Kot najznačilnejši naj bo sledeči primer, ki se mi je pripetil pred tremi leti ob lepi rečici Kokri. Ta posebno označuje razpoloženje nekaterih postrvi do kapeljnov in najbrž tudi do svojih manjših sestic.

Začetkom aprila je bilo, ko smo lovili v takrat, pred veliko povodnijo še zelo bogati Kokri. Postrvi so kar besno grabile za kapeljne. V manjšem tolmunu mi je pograbila postrvica. Ker je bila nalahko zapeta, sem jo snel s trnka in položil na prod tik ob vodi, kjer se je stakalikala v svoj element. Obstala pa je ob obrežju tik pred mojimi nogami. Pomolil sem ji kapeljna pred gobček in v moje goťovo ne premajhno začudenje, je takoj zopet pograbila in imel sem priliko ponovno jo vzeti v roke. Šele ko je ponovno smuknila v vodo, ji je postalo sumljivo in zbežala je v bližnjo penečo se deročino.

To sem navedel zato, da ribič lahko sklepa o požrešnosti potočne postrvi in pravilno ravna pri zaponu. Požrešnost ji zmanjša precejšnjo dobrino, ki jo ima pred drugimi ribami, namreč, da ima precej trd gobček, v katerega se trnki precej težko zapčijo. Če postrv hočeš zataknil ali zapeti takoj, ko pograbi, kar moraš storiti pri drugih ribah in tudi pri postrveh, če jih loviš na muho, se ti navadno izmuzne. Pravilno je, če takrat, ko občutimo, da postrv grabi, malo odnehamo, ali le prav malo, in šele, ko čutimo, da še vedno vleče, močnejše zamahnemo. Če je prišla postrv blizu brega in če ni velika, jo s takim sunkom povlečemo iz vode. Ali takoj, ko je na obrežju, rada izpusti vado.

V takih primerih navadno postrv ni bila prav nič zataknjena, marveč je vado držala tako krčevito in ni mogla ali ni hotela odpreti gobčka, dokler ni začutila pod seboj zemlje. Poskušal sem loviti postrvi s kapeljnom, v katerem ni bilo trneka. V mnogih primerih mi je tudi uspelo. Seveda sem to uganjal le iz radovednosti in za šalo.

Tudi iz teh primerov se razvidi požrešnost nekaterih potočnih postrvi, ki upravičuje, odnosno zahteva, da naše ribolove tupašam prelovimo s kapeljnom, kar sem trdil že v prvem delu v zadnji številki »Lovca«.

Če bomo uporabljali dobro orodje in s kapeljnom pravilno lovili, posebno v vodovju, kjer so velike postrvi, bomo užili lepe sportne ure, morda lepše kot s kako drugo vado, na katero bomo ujeli mnogo, a po večini manjše komade.

Namesto kapeljna lahko prav uspešno uporabljamo druge manjše ribice. Razlika je pa ta, da nobena ribica ni tako trdna, kakor naš debeloglavi kapelj, ki preganja mlade postrvice prav tako strastno, kakor one, ko dorastejo, njega.

Fot. Herfort.

Čuk.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Zapisnik I. plenarne odboro ve se je Slovenskega lovskega društva, ki je bila dne 19. maja 1930 ob 20 pri »Slonu«.

Predsednik gosp. dr. Lovrenčič otvori sejo in se v toplih besedah spominja umrlih članov grofa Barbo Antona in dr. Vodopivca Franca, bivšega velikega župana ljubljanske oblasti. Odborniki izkažejo spominu umrlih poslednjo čast s tem, da vstanejo.

Zapisnik XI. plenarne odboro ve se je se odobri brez pristavka, istotako tudi zapisnik XIX. rednega občnega zbora z dne 27. aprila 1930.

Predsednik poroča, da je v svrhu končne redakcije društvenih pravil povabil na dan 9. maja t. l. zastopnike podružnic, od katerih sta se odzvali podružnica Maribor po odposlancu Rajku Boltavzarju in celjska podružnica po zastopniku Dragu Kralju. Glavni odbor sta zastopala društveni predsednik in dr. Ivan Tavčar. Na tej redakcijski seji so se sprejele vse točke društvenih pravil soglasno v besedilu, kakor so bila predložena dne 14. maja 1930 kr. banski upravi v odobritev. Predsednik prečita nato protestno brzojavko in dopis od 16. maja 1930, s katerima ugovarja mariborska podružnica proti redakciji pravil. Odbor se štrinja z odgovorom predsednika, ki ga je na ta protest poslal podružnici v Mariboru.

Z ozirom na številne prijave za vstop v Slovensko lovsko društvo in ker je od sprejema, oziroma predložitve članske izkaznice pri plačevanju banovinske takse na lovske karle potrebna krajša procedura pri sprejemanju, se zedini odbor po daljši debati na sledeči sklep: »Člansko izkaznico prejme vsak priglašene, ki se izkaže z izjavo o svoji neporečnosti, podpisano od dveh članov S. L. D. ali enega člana odbora.«

Na predlog društvenega podpredsednika Hafnerja sklene odbor odposlati na pomladansko zasedanje Središnje

Uprave Lovačkih Udruženja Kraljevine Jugoslavije v Beogradu, ki se vrši dne 25. in 26. maja 1930 v Beogradu, dr. Lovrenčiča Ivana, Zupana Ivana in dr. Erhartiča Stankota.

Strelska tekma naj se vrši v času jesenskega ljubljanskega velesoja na vojaškem strelišču v Ljubljani. O tem naj se obvesti podružnica v Mariboru s prošnjo, da takoj pošlje — če tega še ni storila — strelski red Središnji Upravi Lovačkih Udruženja v Beogradu. V ostalem pa naj se opozori finančni odsek, naj takoj začne s potrebnimi predpripravami za to tekmovalno streljanje.

Vloga lovskega kluba »Kum« v Trbovljah, ki prosi, da se dovoli ustanovitve podružnice za srez Laško s sedežem v Trbovljah, se odstopi v izjavo podružnici v Celju.

Prošnji »Zadružne seoske čitaonice i knjižnice v Otoku, p. Han, Dalmacija« za denarno podporo se ne more ustreči, ker S. L. D. nima v svojem proračunu nobene predvidene postavke v slične namene. Pač pa zložijo odborniki v to svrhu Din 140, ki naj se prosilki prenakaže.

Na prošnjo »Narodne čitalnice v Zagrebu« sklene odbor pošiljati do preklica po en izvod društvenega glasila »Lovec«.

Slovensko lovsko društvo naj zastopajo na lovski mednarodni razstavi v Lipskem gg. Herfort Viktor, Bizjak Filip in Kapus Vladimir. Društvenemu blagajniku se naroči, da izplača tem odposlancem proti naknadnemu obračunu za pot primerne predujme.

Na predlog odb. Žmitka sklene odbor odposlati k praznovanju 75 letnice strelskega mojstra Jeana Schrey-a dne 25. maja svoje zastopstvo. Na banketu zastopa S. L. D. odbornik dr. Modic Ivan. Glede praznovanja 80 letnice graščaka Galleta Adolfa pa sklene od-

bor na predlog odb. Rojine poslati jubilanu pismene čestitke ter prirediti pri Petru Štepiču dne 28. maja ob 20 lovski večer. Člani S. L. D. naj se o tem večeru obvestijo potem dnevnih časopisov.

Tajnik prečita imena novopriglašanih lovcev. Odbor sklene, naj se njihova imena natisnejo v »Lovcu«, ter naj se izstavijo članske izkaznice vsem onim, ki ne pripadajo kaki podružnici bivše mariborske oblasti.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob pol 24. uri.

Zapisnikar.

Zapisnik II. plenarne odborove seje Slovenskega lovskega društva, ki je bila dne 12. junija 1930 ob 20 pri »Slonu«.

Za gorenjsko podružnico prisostvuje seji njen podnačelnik dr. Igo Janca, za ptujsko podružnico pa tajnik Alfonz Mazlu.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost, pozdravi vse udeležnike, posebno pa še oba zastopnika gori navedenih podružnic.

Na splošno željo se opusti čitanje zapisnika I. odborove seje, ki pride itak v »Lovca«.

Blagajnik poda kratko poročilo ter izjavi, da je mariborska podružnica prenakazala podporo »Lovcu« iz bivšega mariborskega lovskega fonda v znesku 20.000 Din z obrestmi. Istočasno opiše na kratko tudi potek pogajanja s tvrdom E. Vajda v Čakovcu, kjer je dosegel na proviziji 3000 Din, za inserat pa 2500 Din. Odbor vzame to poročilo odobruje v vednost.

Na to prečita društveni predsednik rešitev Kr. banske uprave z dne 6. junija 1930, štev. 20.137, s katero se potrjujejo nova društvena pravila.

Na razpravo pride izenačenje lovopustov. Odbor se izjavi, naj velja za vso dravsko banovino isti lovopust za vse vrste divjačine.

Načne se vprašanje, ali naj se jazbec vzame med zaščiteno divjačino ali ne.

V debato posežejo odb.: Justin, Verovšek, dr. Tavčar, Zupan, Čeč in Hafner.

Ker se odbor ne zedini ne za zaščito, ne proti njej, se sklene na predlog g. dr. I. Janca, naj se v tej zadevi zaslji podružnice.

Za ostalo koristno divjačino se po daljši debati z večino glasov sklene, uvažujoč predloge in izjave, kakor so jih stavile podružnice S. L. D., predlagati banski upravi v potrditev nastopni lovopust:

I. Za dlakasto divjačino.

1. a) Za jelene in damjake (samce) od 1. januarja do 30. junija,

b) za košute jelenov in damjakov od 1. januarja do 30. septembra;

2. za kozoroge brez razlike spola in starosti vse leto;

3. a) za gamse (kozle) od 1. januarja do 31. julija,

b) za gamse (koze) od 1. januarja do 30. septembra;

4. a) za srnjake (kozle) od 1. oktobra do 31. maja.

b) za srne (samice) letos vse leto; nato pa od 16. nov. do 30. septembra;

5. za poljske in planinske zajce od 16. januarja do 30. septembra.

Pri lovopustu za zajce se vname ostra debata. Odb. Čeč predlaga, naj se zaščiti zajec od 15. januarja do 15. septembra, ker v nekaterih loviščih uničijo povodnji konec septembra skoraj ves zajčji zarod in ima zakupnik le občutne izdatke, koristi pa nobene. Podpreds. Hafner je za to, naj se prične lovopust za zajca že 16. januarja, odb. Zupan pa predlaga za primer, da se lovopust za zajca ne bi mogel doseči s 16. januarjem, da izda S. L. D. na svoje članstvo poziv, naj se po 15. januarju zajec ne strelja več.

Pri jelenih, damjaki, gamsih in srnah se mladiči brez razlike spola v leto, ko so bili povrženi, ne smejo ne loviti, ne streljati.

Vsa zaščitena parkljava divjačina se strelja samo s kroglo iz risane cevi.

II. Za divjo perufrnino.

6. a) Za divje peteline od 1. junija do 31. marca,

b) za ruševce od 16. junija do 31. marca,

c) za divje kokoši in ruševke vse leto;

7. a) za fazane od 1. januarja do 31. avgusta,

b) za fazanke vse leto;

8. a) za gozdne jerebe od 16. novembra do 14. avgusta,

b) za gozdne jerebice vse leto,

c) za bele in planinske jerebe in jerebice od 1. januarja do 30. septembra;

9. a) za poljske jerebice od 1. novembra do 14. avgusta,

b) za prepelice od 1. novembra do 14. avgusta;

10. za sloke (kljunače) vseh vrst od 15. aprila do 31. avgusta. Kljunači se smejo spomladi streljati le na spreletu;

11. za velike divje race od 1. marca do 14. avgusta;

12. za druge divje race, gosi, za močvirne in povodne ptice od 16. aprila do 14. avgusta.

Prvi in zadnji dan v I. in II. navedenih časov se štejea v lovopust.

Gonje z braki, jazbečarij in sličnimi psi so dovoljene le v času od 1. oktobra do 31. januarja. To velja tako za posamezne lovce, kakor tudi za skupne love.

V ostalem naj velja uredba bivše ljubljanske oblasti z dne 4. junija 1929, šte. 22, in sicer za vso banovino.

Občnega zbora podružnice v Ptuj u dne 15. junija t. l. se udeleži koš dele gal osrednjega odbora proti povračilu stroškov društveni blagajnik Zupan Ivan. Podružnico je o tem obvestili.

Da dobe nova društvena pravila vsi člani, sklne odbor, naj se natisnejo z julijsko številko »Lovca«.

Odbor sklne sklicati sestanek ljubljanskih društvenih odbornikov, kakor hitro ugotovi tajnik število članov za posamezne sreze. Namen tega sestanka je, da se na teritoriju bivše ljubljanske oblasti v najkrajšem času izvede društvena reorganizacija v zmislu novih društvenih pravil po podružnicah.

Nato se reši več dopisov, s katerimi so se razni člani obrnili na društvo za posredovanje.

Z ozirom na dejstvo, da ima srnjina jako nizko ceno (od 15 do 17-50 Din), se sklne nasvetovati tvrdki E. Vajda v Čakovcu, naj plača srnjino vsaj po isti ceni, koš se prodaja teletina.

Pred sklepom seje poda odb. Herfort poročilo o lovski razstavi v Lipskem, iz katerega je posneti, da je jugoslovanski oddelek vzbudil pri zastopnikih drugih držav veliko zanimanje za naše lovske razmere in da je S. L. D. koš aranžer lahko z uspehom popolnoma zadovoljno.

Predsednik izreče toplo zahvalo delegatom.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključí predsednik sejo ob 24. uri.

Zapisnikar.

Zapisnik III. plenarne odborove seje Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki je bila dne 8. julija 1930 ob 20. uri pri »Slonu«.

Podružnico v Ptuj zastopata gg. dr. Šalamun in Mazlu, kranjsko pa predsednik g. dr. Janc.

Predsednik dr. Lovrenčič konstatira sklepčnost, otvori sejo, pozdravi vse navzoče, posebe zastopnike podružnic.

Čitanje zapisnika II. odborove seje se opusti, ker se natisne v »Lovcu«.

Z ozirom na odsotnost več odbornikov naproša odb. Zupan, naj se na podlagi sejnih zapisnikov ugotovi, kdo se brez opravičbe in navedbe vzroka lreh zadnjih sej ni udeležil ter predlaga, naj se proti njim uporabi določba § 13. društvenih pravil.

Na razpravo pridejo dodatni predlogi za nove lovopuste. Glede zaščite jazbeca sla se izjavili podružnici v Kranju in Mariboru za zaščito, podružnici v Celju in Ptuj pa proti. Murska Sobot a ni poslala izjave.

Po daljši debati, v katero posežejo odb. dr. Tavčar, dr. Šalamun, ing. Tavčar, Kremenšek, Mladič in Hafner, sklne odbor, naj se jazbec ne uvrsti med zaščiten o divjačino.

Na predlog odb. dr. Tavčarja sklene odbor, naj se predlaga kr. banski upravi, da odredi golobom vseh vrst in tudi grlici lovopust od 1. januarja do 14. julija.

Predsednik prečita nato vlogo, ki jo je naslovil dne 12. junija 1930 pod štev. 1117 Finančni direkciji v Ljubljani glede tarifnih postavk pri lovskih dražbah. Ker ta vloga ni bila ugodno rešena, sklene odbor, naj se objavi v »Lovcu« z apelom, naj zdražitelj lovišč javijo odboru S. L. D. vsak slučaj, kjer bi se zaračunavala višja tarifna postavka, kol je predvidena po točki 3. tarifne postavke 81. Slovensko lovsko društvo pa se pooblašča, na doseže končno rešitev o pobiranju taks pri lovskih dražbah na društvene stroške pri upravnem sodišču.

Rešijo se trije dopisi sreskih načelnikov glede podaljšanja zakupnih pogodb, oziroma podzakupa.

Dopis podružnice Slovenskega lovškega društva v Mariboru glede napisov na škatlah za smodnik obilicevec, se dene k spisom, ker je zadevno vlogo na smodnišnico Obilicevo že napravila ne poletnem zasedanju Središnja Uprava. To vlogo je ponatisnil »Lovec« v julijski številki.

Dopis podružnice v Celju glede obračuna na članarini je rešil društveni blagajnik osebno na občnem zboru imenovane podružnice. Odbor pa sklene pri tej priliki, naj odslej izstavlja članske izkaznice vsaka podružnica za svoj teritorij. Glavni odbor naj v to svrhu dostavi vsaki podružnici primerno število podpisanih članskih izkaznic, označenih s tekočimi številkami, ter opozori podružnični odbor, da je računsko obremenjen za tolikokratno članarino, kolikor mu je bilo izkaznic dostavljenih.

Ker izkazuje kartoteka za leto 1929. še mnogo zamudnikov, sklene odbor, naj se zamudniki s primerno tiskovino terjajo. Vsakega zamudnika je opozoriti, da je odbor upravičen zapadlo članarino sodno izterjati.

Članarine za leto 1930. niso poravnali še vsi člani, čeprav velevalo društvena

pravila, da mora biti članarina plačana v prvem polletju. Na predlog odb. dr. Tavčarja sklene odbor objaviti v prihodnji številki »Lovca« oklic na članstvo. Besedilo sestavi predlagatelj.

Odb. Zupan predlaga, naj se skuša izposlovati pri kr. banski upravi odlok, na podlagi katerega naj bi sreski načelniki poslali S. L. D. seznama izstavljenih lovskih kart. Istočasno pa naj se naroči orožništvu, da strogo izvaja kontrolo nad lovci, če imajo lovske listine v redu. Predlog se soglasno sprejme.

Člani slov. ribarskega društva, ki še nimajo plačane dogovorjene naročnine na »Lovca«, naj se opozore s posebnim dopisom, da uredijo to zadevo, sicer se jim »Lovec« ustavi. Odb. ing. Tavčar stavi predlog k temu sklepu, naj bi se članom ribarskega društva dajal »Lovec« za znižano ceno, ker bi sicer člani ribarskega društva iskali zavečja pri kakem drugem strokovnem listu za nižjo ceno. Predsednik pojasni, da že dobivajo člani S. R. D. list za znižano ceno, kajti »Lovec« stane za nečlane 100 Din, dočim plačajo člani S. R. D. samo 80 Din. Da bi pa društvo dajalo glasilo članom S. R. D. cenejše kakor lastnim članom, se pa pač ne more zagovarjati. Pri glasovanju, ki je sledilo debati, predlog propade.

Predsednik prečita odgovor na dopis nekatere lovcev, ki želijo, naj bi se ustanovila posebna podružnica za Jezersko. Ker bi podružnica ne štela 100 članov, kot to zahteva § 23. društvenih pravil, se ustanovitev podružnice ne more dovoliti. Odbor odobri predsednikov odgovor, ki nasvetuje ustanovitev kluba.

Prečita se po novih pravilih izvoljeni odbor podružnice za Gorenjsko in za podružnico Ptuj.

Kot delegat centralnega odbora se je udeležil občnega zbora v Celju in v Ptuj. Društveni blagajnik Ivan Zupan, za kar mu izreče predsednik posebno zahvalo.

Centralni odbor bo zastopal na občnem zboru podružnice v Mariboru dne 10. julija 1930 g. dr. Šalamun.

Strelska družina Kranj prosi za denarni prispevek v svrhu zgraditve strelišča v Kranju, kjer bo dana prilika tudi gorenjskim lovcem, da se vežbajo in tekmujejo v lovskem streljanju. Na predlog odb. dr. Modica se dovoli enkratna denarna podpora v znesku Din 1000.

Odb. Mladič naproša predsednika, naj vloži pri kr. banski upravi prošnjo za ustanovitev strokovnega tečaja za lovske čuvaje, in predlaga, naj se v ta namen izposluje iz lovskega fonda znesek Din 25.000.

Dopis ljubljanskega velesejma, v katerem prosi načelstvo, naj mu S. L. D. preskrbi primerne članke za propagandni spis za lovsko razstavo, se odstopi odb. dr. Bevku v proučitev in izvršitev. Ker je tvrdka »Saturn« (Leonov Feodor) predložila slično ponudbo, se sklene tej odgovoriti, da je S. L. D. zaradi šumarsko-lovske razstave vezano na upravo ljubljanskega velesejma in se ji zato ne morejo preskrbeti zaželeni članki, ker bi itak dvoje knjig s podobno vsebino ne našlo dovolj odjemalcev.

Z ozirom na to, da bo morda treba na teritoriju tostran Karavank in Save ustanoviti nove podružnice, izvoli odbor odsek sedmih članov, ki naj v 14 dnevih od danes zadevo proučijo in svoje sklepe sporoče predsedstvu. Ta odsek tvorijo odborniki dr. Lovrenčič, Hafner, Mladič, dr. Ravnihar, dr. Tavčar, dr. Bevk in Zupan.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 24. uri.

Zapisnikar.

Pomladansko zborovanje Središnje uprave lovskih združenj se je vršilo dne 25. maja t. l. v Beogradu. Zborovanja so se udeležili skoraj vsi delegati. Slovensko lovsko društvo so zastopali: predsednik dr. Ivan Lovrenčič, blagajnik Ivan Zupan ter član dr. Stanko Erhatic, kot gost pa dr. Vinko Zorc. Predsedovala sta izmenoma predsednik Središnje uprave g. min. dr. Milan Stojadinović in pa podpredsednik

g. banski svetnik dr. Milovan Zoričić. Zapisnik je vodil generalni tajnik g. ing. Vojko Koprivnik.

Zbor je najprej odposlal vdanostne brzojavke Nj. Veličanstvoma kralju v Nišu in kraljici v Split, predsedniku vlade ter ministru za šume in rudnike.

Po poročilih predsednika, tajnika, blagajnika in nadzorstvenega odbora, ki so bila vsa soglasno sprejeta, je prišel na vrsto kot najvažnejša točka, novi lovski zakon. Glavni referent je bil g. predsednik sam. Izčrpno je poročal o akciji za novi lovski zakon, ki je v zadnjem času nekoliko zastala, in sicer zaradi vtkavanja nekih neupravičencev, ki so nastopili proti zahtevam, kakor jih stavi Središnja uprava.

O vprašanju, kako bi se o pravem stanju zadeve in o potrebah lovstva obvestila odločujoča oblastva in osebe, sta zlasti govorila delegata J. Divild in dr. I. Lovrenčič. Sklenilo se je, da gre zastopstvo zborovalcev, predsedniki savezov, k predsedniku vlade in ministru za šume in rudnike in tamkaj obrazložiti želje in stališče 24.000 jugoslovanskih lovcov.

Kot naslednja točka je bilo strokovno izvestje o našem domačem brezdimnem smodniku obilicevcu, ki ga je podal g. Ljubiša Ivković. (Poročilo, oziroma vlogo na smodnišnico je priobčil »Lovec« v zadnji številki.)

Nato je govoril član redakcijskega odbora g. dr. Erhatic o potrebi ustanovitve državne preizkuševalnice za orožje v smislu članka g. A. Rutarja, kakor je bil natisnjen v letošnji 5. številki »Lovca«.

Pravila za lovsko tekmovalna streljanja, kakor jih je izdelala podružnica S. L. D. v Mariboru, naj prouči poseben odsek, v katerega so se izvolili dr. Erhatic, dr. Mihel, Lj. Ivković in ing. Koprivnik.

Na mednarodno lovsko razstavo v Lipskem naj se odpošlje kot delegat g. dr. Stanko Bevk, če pa ta ne bi mogel iti, naj Slovensko lovsko društvo odredi druge delegate.

Na podlagi referata g. Ivana Zupana se sklene, da naj vsi delegati v svojih savezih delujejo na to, da se udeležijo razstave vse pokrajine naše države.

Delegat g. J. Divild je stavil več predlogov, kakor: da naj se v krajih, kjer izginjajo nekatere vrste divjadi, ustanove državni rezervati, da naj bo jesensko zborovanje Sred. uprave v Kindi, da naj delegati priporočajo knjigo »Privredni značaj lovarstva Jugoslavije«, ki jo je spisal univ. prof. dr. M. Marinović, da se ustanovi skupno glasilo za vse lovske organizacije i. dr.

Končno je še delegat S. L. D. g. dr. Lovrenčič predlagal, naj se osnujejo kinološka udruženja v Beogradu, Zagrebu, Novem Sadu, Sarajevu in Skoplju.

Vsi predlogi so bili ali sprejeti ali pa odkazani posebnim odsekom v proučevanje. Zborovanje je poteklo v najlepšem soglasju vseh delegatov, ki so pokazali, da jim je edino na interesu lovska sedanje in bodoče lovske generacije.

Deputacija lovcev pri predsedniku vlade in ministru za šume in rudnike. V smislu sklepa zbora Sred. uprave z dne 25. maja t. l. se je podalo lovsko odposlanstvo dne 27. maja t. l. k predsedniku vlade, g. generalu Peri Živkoviću in ministru za šume in rudnike, g. dr. Antonu Korošču, ki sta se oba živo zanimala za lovska vprašanja in pokazala naklonjenost do naše organizacije. G. predsednik vlade je prevzel načrt za lovski zakon, kakor ga je izdelala Sred. uprava, da se z njega vsebino seznani, g. minister pa je obljubil, da bo pred končno redakcijo uradoma izdelanega načrta za lovski zakon zaslíhal Središnje upravo.

† **Anton Kristan.** Dne 17. julija je umrl v Ljubljani naš član g. Anton Kristan, minister na r., predsednik Zadružne banke, Zveze gospodarskih zadrug, ustanovitelj, vodja mnogih zadrug itd. Pokojnik je bil vzor delavnosti, energije in zvestobe načelom, ki jih je imel za prave. Kot lovec se je malo udeleževal,

preveč so ga zaposlovale njegove stanovske dolžnosti. Kadarkoli je pa mogel, je pohitel v prirodo, če je bila prilika, tudi s puško. Slovenski lovci mu polagamo na prerani grob zeleno vejico in ga ohranimo v častnem spominu.

† **Anton Justin.** Dne 3. julija t. l. je smrtno ponesrečil naš zvesti član Anton Justin. Lovski klub Brezovica je izgubil z njim ljubega lovskega tovariša, ki ga ohrani v frajnem, blagem spominu. — R. i. p.!

Za Zeleni križ je plačal g. Rasto Pustoslemšek znesek 500 Din iz neke sodne poravnave. Iskrena hvala!

Za nove člane S. L. D. so se priglasili naslednji gospodje: **Blaha Jožko**, Velika Nedelja. — **Bukovec Rudolf**, Velika Loka. — **Češarek Anton ml.**, Ribnica. — **Češarek Anton st.**, Ribnica. — **Gostiša Andrej**, Loka pri Zidanem mostu. — **Hrovatič Franc**, Gor. Lakovnice, p. Novo mesto. — **Jamšek Marijan**, Kočevje. — **Ing. Klimek V.**, Bled l. — **Langus Jože**, Jesenice-Fužine. — **Levstek Franc**, Travnik, p. Loški potok. — **Lobenwein Anton**, Vuzenica. — **Novak Tomaž**, Zagreb, Lonjska u. 4. — **Petrovič Jože**, veleposestvo Habbach, Trzin. — **Rus Jože**, Travnik, p. Loški potok. — **Tavčar Edvard**, Vevče, p. Dev. Mar. v Polju. — **Vidali Ivan**, Prevalje.

Takse pri dražbah lovišč. Slovensko lovsko društvo je naslovido na Finančno direkcijo (odsek za takse) v Ljubljani, sledečo vlogo: »Pri sreskih načelstvih so se pokazale difference v interpretaciji tarifne postavke 81, št. 3, glede lovskih dražb. Nekatera načelstva zaračunavajo 3% izvršne takse in 2% za pravni posel, skupaj 5% celotne zakupnine. Smatramo ta račun za pogrešen. Pri dražbah občinskih lovišč, vršečih se potom sreskih načelstev, velja pripomba druga, ki pravi: »Če vrše dražbo samoupravna oblastva, se pobira v korist državne blagajne samo taksa po točki 3. te tarifne postavke, torej samo 2% in pa seveda taksa za zapisnik o dražbi.

Definicijo, katere oblastva je smatrati v zmislu taksnega zakona kot samoupravna oblastva, najdemo v členu 5. taksnega zakona, ki pod točko 4. kot samoupravna telesa navaja oblasti (sedaj banovino), okrožja, srez in občino. Vsled tega predlagamo, naj da finančna direkcija sreskim načelstvom dravske banovine navodila v gori navedenem zmislu.

Ker ta vloga ni bila ugodno rešena, dasi je pravno utemeljena, naj vsak združitelj lovišča javi Slov. lovskemu društvu, če bi se mu zaračunala večja taksa od 2%, da se ta zadeva s pritožbo na višjo instanco končnojavno dožene. (Glej zapisnik III. odboroze seje v tej številki »Lovca«.)

VI. redni občni zbor »Lovske zadruge« se je vršil dne 15. aprila 1930 v pisarni g. dr. Ivana Lovrenčiča v Ljubljani.

Poleg bilance in drugih računov se je razpravljalo tudi o nekaterih drugih važnih podjetjih zadruge, kot trgovanju s kožami divjačine, oddaji žive divjačine, soli za divjačino, ostalih lovskih potrebščinah itd.

Kot posebna točka dnevnega reda je bila: dobesedno čitanje poročila o zakoniti reviziji knjig, ki jo je izvedla »Zveza slovenskih zadrug« dne 28. decembra 1929.

Občnemu zboru je predsedoval načelnik g. ing. Fran Tavčar, ki je obrazložil v glavnih potezih delovanje zadruge v preteklem letu ter podal nekatere smer-nice, po katerih naj se ravna zadruga v svojem nadaljnjem poslovanju.

Lanska ostra zima je mnogo škodila na divjačini po vsej Evropi, tako da zadruga ni mogla uspešno posredovati pri nabavi žive divjačine iz inozemstva, kajti izvoz je bil strogo prepovedan.

V imenu nadzorstva je poročal g. Karel Čeč, ki je poudaril, da je nadzorstvo našlo vse račune, priloge in bilanco v popolnem redu, zato predlaga za načelstvo absolutorij, posebno zahvalo pa tajniku in blagajniku s pripombo, da naj se to vnese v zapisnik.

Pri volitvah načelstva je bil soglasno sprejet predlog g. dr. I. Lovrenčiča, da naj ostane neizpremenjeno, in sicer: načelnik g. inž. Fran Tavčar, podnačelnik g. notar Mate Hafner, tajnik g. prof. Peter Žmitek, namestnik tajnika g. dr. Milan Dular, belg. konzul in direktor Ljubljanskega velesejma, blagajnik g. Ivan Zupan, ravnatelj dohod. urada, in namestnik blagajnika g. Ivan Javornik, posestnik in trgovec.

Pri volitvah nadzorstva je na predlog g. inž. Frana Tavčarja ostalo vobče staro nadzorstvo, le na mesto bivšega člana nadzorstva g. inž. Antona Rudeža se je izvolil baron Lazarini Henrik, graščak in major v p. v Smledniku.

V nadzorstvu Lovske zadruge so ti-le gg.: dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik (predsednik), Peter Stepič, veletrgovec (podpredsednik), Čeč Karel, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne, baron Lazarini Henrik, graščak, in Schuster Anton, trgovec.

Ker ni bilo posebnega gradiva za nadaljnji dnevni red, je predsednik po nekaterih slučajnostih občni zbor zaključil.

Nove živali. Človek bi mislil, da so dandanes poznane vsaj vse večje živali, ki žive na zemlji. Temu pa ni tako. Ne le, da vsaka ekspedicija v manj znane kraje še vedno najde kako novo žuželko, črva ali mehkužca, zlasti neznane ribe iz morskih globin, ampak tudi večje živali, celo zveri, še odkrijejo na novo. Tako sta v novejšem času postali znani dve živali, ki bi mogli zanimati tudi lovce.

Ena od teh je medvedu podobni panda (Ailuropus melanoleucus), ki je poldrugi meter dolg in porasel z gosto, dolgo dlako. Barve je po večini rumenkasto bele, le obroč okoli oči, uhlji, sprednje in zadnje okončine ter konec repa so črni; tudi se mu vleče od sprednjih okončin čez pleča in viher širok črn pas. Zobovje je zversko, vendar ima pandu med vsemi znanimi zvermi najbolj razvite in močne kočnjake, iz česar je sklepati, da se hrani največ z rastlinami. Panda živi po bambusovih goščavah gorovja med vzhodnim Tibe-

tom in Kineško državo. Ekspedicija, ki je preiskavala te kraje in se zlasti zanimala za to »bajno« zver, ki je še ni videl noben Evropec, se je morala povzpeti v gorske višave od 3000 do 4300 m, da je po velikih naporih vendar videla in uplenila enega pandua. Ekspedicijo je vodil Kermit Roosevelt, sin umrlega ameriškega prezidenta in znanejšega lovca.

Druga žival, ki jo hočemo omeniti, je velikanski kuščar *Varanus komodoensis*, ki živi na sundskih otokih Komodo in Rindja, torej med Azijo in Avstralijo. Ta plazilec zraste do 4 m dolg, pravi »zmaj« narodnih pripovedk, in je — zlasti obstreljen — opasna žival. Po obliki je kaj sličen našim kuščaricam, okončine pa ima primeroma močnejše in višje, tako da se ob begu s trebihom ne dolika tal. Le rep, ki je tako dolg kakor trup z glavo, vleče za seboj po tleh. Gobec sliči nekoliko ščukinemu. Navzad zakrivljeni zobje so jako ostrji, pa ne preveč močni. Zdi se, da se večkrat odlomijo, kajti pod vsakim zobom je že nastavek za nov zob. Jezik je globoko na dvoje razcepljen. Varani se hranijo z večjimi živalmi, ki jih napadajo navadno iz zasede, žro pa tudi mrhovino.

G. F. M. Avé Lallemant popisuje v časopisu »De Tropische Natuur« lov na varane in pripoveduje, da je nekoč našel v želodcu in goltu na pol prebavljeno celo bedro jelena. Jelenov in divjih prašičev je tamkaj dovolj. Zastreljene navadno pojedó varani, ki se zbero ob njih in oprli na noge kakor psi trgejo z njih velikanske kose.

Še mikavnejše piše o lovu na varane W. Douglas Burden v knjigi »Die Drachenechsen«. Burden varanov ni samo streljal, ampak je lovil tudi žive, in sicer v močne zanke. V »Mitteilungen der Jagdschutzvereine« od 15. junija 1930 je odlišen iz te knjige jako zanimiv popis takega lova. S. B.

Človeške ribice na Dolenjskem. V predzadnjem »Lovcu« sem omenil v spisku »o človeških ribicah na Dolenj-

skem«, da se nahajajo človeške ribice tudi v stiški okolici. Kakor sem zvedel kasneje, se nahajajo v vaseh Rupe in Virje, pri katerih izvira ob času povodnji na več mestih voda, ki prinaša seboj izpod zemlje človeške ribice. Na Virju prihajajo človeške ribice na plan tudi v mesečnih nočeh in jih ljudje potem pobirajo. V vasi Luče, kake pol ure od Žalne, pa je podzemeljska jama, v kateri se tudi pojavljajo ob času povodnji človeške ribice. V svojem zadnjem spisku sem tudi že omenil, da se pojavljata v našem studencu v Škavbi pod Marčjim dolom, ko naraste večja voda, tudi dve vrsti rib, ki prihajata ob povodnji izpod zemlje. Ena vrsta so mrežne, kakor sem že omenil, druga pa, kakor sem zdaj zvedel, postrvi, ki so dolge do ene pedi ali tudi čez. Kadar je večja voda, plavajo ribe po vrhu studenca, da jih ljudje vidijo. Otroci mečejo takrat v studenec travo, katero neki ribe rade jedó. I. Šašelj.

Škodljivost vran. Iz Slovenskih goric smo prejeli od preprostega lovca naslednji dopis. Priobčujemo ga, ker kaže pisec umevanje za pravilno lovljenje, zlasti zatiranje divjačini škodljivih živali.

V 6. številki letošnjega »Lovca« sem bral o zatiranju škodljivih vran in srak. Oglašam se še jaz, ki sem se tudi pričal, kakšno škodo delajo te živali na zajcih, prepelicah, jerebih in fazanih.

V mojem revirju so kosili deteljo in ubili fazanko s koso. Ko pridem po fazanko in jajca, kar se je zgodilo v pol ure po dogodku, sem spodil od gnezda več vran in vsa jajca so bila izpita. Razen vran niso kosci v bližini gnezda videli nobene druge živali, iz česar sledi, da so se le vrane lotile jajec.

Jaz sem tretje leto zakupnik svojega lovišča ter ga štejem v svoje gospodarstvo in ne smatram samo za »sport«. Ko sem revir dobil, je bil popolnoma uničen, ker ga je prej imelo šest zakupnikov, od katerih je bil skoraj vsak dan vsaj eden na lovu. Gledali so na

to, kdo bo več dobil iz lovišča in imel dobiček.

Na prvem glavnem lovu, ki sem ga priredil, nismo videli drugega nego mnogo vran, 2 zajca in 1 lisico.

Začel sem se ravhati po naukih izkušanih lovcov iz mesta in streljati sem se najbolj vadal na vrane, srake in skobce. Zdaj tudi nisem hotel več poslušati sosednih lovcov, da bi v poletnem času ne streljal lisic in kun. Za poskušnjo sem nastavljal po vsem revirju v lisičje brloge zanke. Lisičin je v mojem lovišču nad trideset. Uspeh je tak, da razen ob mejah ni videti lisice, zajcev in fazanov pa je, da jih malokdo pomni toliko.

Uresničenja želje g. Feliksa Ciuhe, ki je napisal zgoraj omenjeni članek, glede nagrad, ki naj bi jih dajale občine za uničevanje vran, ni pričakovati. Moje mnenje je, naj bi izdali sreski načelniki povelje, da se mora določeno število vran in srak na vsak hektar pobiti in se izkazati s kljuni ali kremplji za nagrado. Edino na ta način bi se te dve škodljivi ptici mogli zatreti.

Prosim, kaj pomaga samo enemu ali dvema zalirati vrane in srake, če se drugi zanje ne zmenijo ali se izgovarjajo, kako težko da jih je dobiti. Jaz pa pravim, da ni lažjega od zalezovanja

vran ali čakanje nanje. Namesto h kvarlam naj gre lovec v revir in naj se skrije v šumo ali kakšen grm, kjer se najrajši shajajo vrane in srake. Ako le malo občuduje prirodo, mu ne bo dolg čas, sicer ga bo pa vrana predramila s svojim krikom ali sraka z regetanjem, če ne bo sam prej videl, kaj prileti v strelno bližino. Seveda, če pade ustreljena ptica bolj na prosto, je ne sme pobrati, pač pa lepo ostati v skrivališču in bo zopet kmalu streljal.

Tako bomo z združenimi močmi dvignili vrednost lovišč, pa tudi tega ne smemo prezreti, da bi bilo uničevanje vran in srak v veliko korist za kmetijstvo Slovenskih goric.

Tvrdka »Venator« (Ivan Katušić v Vinkovcih) je dala preizkusiti svoje patrone znamke »Sokol«, polnjene z domačim brezdimnim smodnikom obilicevcem, pri preizkuševalnici Waffentechnische Versuchsstation Neumannswalde-Neudamm v Nemčiji. Kakor je iz preglednice razvidno, se je dognalo, da je obilicevec pri porabi pravilnega vžigalnika prvovrsten smodnik in ne zaostaja za znanim nemškim rothweilskim smodnikom. Patrone »Sokol« imajo različno barvo, in sicer za vsako velikost šiber drugo.

Strelišče v Neumannswalde, dne 13. junija 1930.
Barometer 762 mm, termometer 29° C, higrometer 18%.

Kal. 16	Smodnik	Šibre		Začetna hitrost	Pritisk plinov
		velikost	teža		
Preizkusna patrona »Sokol« z vžigalnikom Express	175 g »Obilicevo« drobno listkast	4 mm (št. 6)	28 g	331 ms	564 atm.
				341 »	566 »
				334 »	540 »
				323 »	566 »
				335 »	553 »
				336'8 ms ± 28	557'8 atm. ± 26
Patrona za primerjavo »Weidmannsheil« (črna)	Rottweiler	4 mm	28 g	338 ms	553 atm.
				339 »	564 »
				343 »	540 »
				340 »	514 »
				322 »	467 »
				336'4 ms ± 21	527'6 atm. ± 87

Z vzrejne tekme Društva ljubiteljev ptičarjev dne 13. aprila 1930.

Klub ljubiteljev sportnih psov prijavlja sledeče nove psarne:

»Golovec« za ilirske ovčarje, lastnik g. Pestotnik Ivan, ravnatelj mestne klavnice v Ljubljani;

»Kranjska gora« za nemške ovčarje, lastnik g. Rekar Simon, finančni preglednik v Kranjski gori;

»Nanos« (prej Atena) za sportne pse dobermane, lastnik Arko Slavko, carinik v Ljubljani, in

»Rožnik« za pse dobermane in nemške ovčarje, lastnik g. Drenig Teodor, kapetan v p. v Ljubljani I, Drenikov vrh.

Dalje sporoča klub, da je polegla psica »Drzna Podgorska«, ilirska (kraška) ovčarka, sparjena z »Dimežem Podgorškim« v psarni Golovec, dne 22. junija t. l. šest čistokrvnih mladičev, in sicer 1 psa in 5 psic. Ko dosežejo starost 8 tednov, bo psice mogoče dobiti po primernih cenah. Podrobnosti se lahko izvedo pri Klubu ljubiteljev sportnih psov na Miklošičevi cesti 20/I.

Zgoraj označeni klub si je nabavil v svrhu osveženja krvi teh naših starobitnih domačih psov, ilirskih (kraških) ovčarjev, plemenjaka psa Karamašija II., ki ga je poleg drugih privedel g. Franc Bulc naravnost iz Šar-planine, torej iz krajev, kjer te vrste psi še vršijo svojo prvotno jim namenjeno dolžnost. Klub ga je oddal v svrhu plemenitve tovrstnih psov psarni »Golovec« v mestni klavnici ljubljanski.

Ta pes nosi na sebi znake, da se je meril že z marsikaterim pravim volkom in, kakor zatrjuje njegov prejšnji gospodar, je dva volka resnično tudi ugonobil. Saj je pa tudi orjak in jako temperamenten, o čemer priča marsikatera brazgotina na njegovem telesu. P. Z.

Pasja razstava na Dunaju. Avstrijski Kynologenverband nas obvešča, da priredi letos svojo savezno razstavo psov 4. in 5. oktobra (1½ dneva) na Dunaju XII., Weigls Dreherpark.

Za vse vrste psov bo razpisan naziv »Sieger Wien 1930«; določena so držav-

na, mestna, savezna in društvena odlikovanja. Znano je, da so dunajske razstave posebno simpatične in vedno čisto sporne prireditve. Inozemski razstavljalci so lahko prepričani, da bodo kar najljubeznije sprejeti.

Razstava je bila poverjena avstr. »Klub-u für Rassenhunde«, njeno vodstvo pa ima preizkušeni strokovnjak g. Julij Krousky, Weidlingau-Hadersdorf bei Wien, Herzmanskystrasse 6, na kogar naj se naslavlja vse poizvedbe in dopisi.

Želji Kynologenverbanda, da zadevo sporočimo svojim somišljenikom in jo objavimo v svojem strokovnem glasilu, s tem ustrezamo.

Društvo Brak-jazbečar objavlja: Na odborovi seji dne 1. julija t. l. se je sklenilo, da se bo vršila porabnostna tekma za brake-jazbečarje v drugi polovici oktobra t. l. v okolici Ljubljane. Dan in kraj tekme še ni določen, objavil se pa bo pravočasno. Da se društvu olajšajo potrebne predpriprave, se člani in drugi interesentje pozivajo, da še v teku tega meseca sporoče tajniku (Ivan Göderer, Ortnek), katere pse nameravajo prijaviti za tekmo.

Namesto odpovedane razstave psov, katere bi se imela vršiti 9. junija t. l. v Gradcu, se bo vršila razstava v manjšem obsegu istotam dne 7. septembra t. l. Ob tej priliki praznuje »Klub Dachshbracke« 20 letnico svojega obstoja. Naše društvo se bo udeležilo potom svojih delegatov. Vsekakor so pa tudi naši člani pri tej prireditvi dobrodošli.

Opozarjamo naše člane, da se bo vršila dne 1. decembra t. l. v Zagrebu prva razstava psov novoustanovljenega zagrebškega kinološkega kluba. Da vpeljemo našo pasmo tudi v savski banovini, pozivamo že danes p. t. člane, da se razstave čim številneje, toda le z lepimi psi udeležijo.

Za člana sta se prijavila: Juhn Hinko, Zagreb, Gundulićeva ul. 50, in Premerstein Štefan, poseselnik na Jeličnem Vrhu pri Idriji. Morebitni ugovori naj se v teku 14 dni pošljejo na tajnika Iv. Gödererja, Ortnek.

VPRAŠANJA - ODGOVORI

G. L. M. v R. Volčji sled od pasjega razločevati ni lahko, zlasti če je pes volčje velikosti. Volkov stop je bolj podolgast in šibkejši, ožji od pasjega. Tudi je videti bolj žilav, kitnat in odtiski krempljev so robatejši; podprstne kepe (blazinice) se bolje ločijo druga od druge, nego pri psu, ki ima vobče nekako mehkejšo, bolj mesnato nogo. Stop je spredaj nekako koničast in razdalja srednjih dveh krempljev od vnanih je večja nego pri psu. Odtisek volčje sprednje noge se loči od odtiska zadnje noge v tem, da je srednja kepa zadaj pri sprednji nogi vbočena, nekoliko srčasta, zadnja pa izbočena.

G. A. D. v M. Jazbečevka skoti zgodaj spomladi (februar-marec) po 3-5 slepih mladičev, torej manj kakor navadno lisice, ki imajo 3-7, včasih do 9 mladičev. Divja svinja rodi pujskov kakor domača, do 12, izjemoma še več.

G. J. K. v L. Ne, novi lovski zakon še ni izšel. Čitajte o tem vprašanju poročilo o zborovanju Središnje uprave. Zaradi enotnega lovopusta v naši banovini se vrše pogajanja. S. L. D. se je zavzelo za enoten lovopust, vendar pa bo težko kaj uspeha, češ da je lovski zakon itak pred durmi in bo z njim to vprašanje urejeno za vso državo enako.

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. priporočamo puškarno F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušnega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji sledeče puške: 1 Schönauer puška z daljnogledom, kal. 6-5: Din 2200; 1 Schönauer puška, skoraj nova, kal. 6-5: Din 1800; 1 trocevka Hammerles, kal. 16/16+9-3 mm: Din 2400; 1 trocevka petelinka, kal. 12/12+6-5 mm: Din 1800; 1 trocevka petelinka, kalibra 20/20+8 mm: Din 2200; 1 trocevka petelinka, kal. 16/16+8 mm: Din 1800; 1 trocevka petelinka, kal. 16/16+8 mm: Din 2400; 1 trocevka petelinka, kal. 20/20+6-5 mm z daljnogledom: Din 3000; 1 dvocevka risanka, kal. 16+8 mm: Din 950; 1 dvocevka Hammerles (Büchsfinte) z daljnogledom in rezervnimi cevmi, kal. 16+8 mm, posebne cevi kal. 16/16: Din 3200; 1 enoccevka risanka Peterlongo, kal. 6-5 mm: Din 700; 1 enoccevka risanka Winchester, kal. 6-5 mm; 1 repetirka, kal. 16 mm: Din 1500; 4 dvocevke od Din 500 do 950; 1 dvocevka Hammerles risanka, kal. 8 mm: Din 2000; 1 dvocevka risanka, kal. 16/16+12 mm: Din 700.

Pozor lovci! Za lovsko sezono nudi puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9, nove lovske patrone znamke »R«, basane z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom. V zalogi bodo tudi »Geco« patrone z nemškim brezdimnim Rottweilskim smodnikom.

Brake-jazbečarje, mladiče v starosti 8 in 12 tednov, prvovrstnih staršev in z rodovnikom, proda Venče Jakil, Krmelj (Dolenjsko).

Žive zlate fazane, 1 par $\frac{1}{4}$ pol-drugo leto starih, ravnokar pregoljenih prodam. Cena Din 850. Viktor Herfort ml., Ljubljana, Kodeljevo.

Klici za srnjaka, Buttolo, Hubertus, Uhlenuh, Gnauth, potem jerebji klici, domači, inozemski ter drugi, točno uglašeni, po najnižjih cenah pri novootvorjeni puškarski tvrdki Albin Šiferer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, poleg restavracije »Novi svet«.

— Orožje, lovski in ribarski pribor. Lovske patrone vseh kalibrov, polnjene natančno, z lepim kritjem in probojno močjo. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov. Prevzem in prodaja orožja v komisiji. — Sedaj so na razpolago: 1 Bock brezpetelinka z daljnogledom, kal. 16+9-3: Din 4400; 1 Hammerles dvocevka, kal. 16: Din 1900; 1 Greener petelinka, skoro nova: Din 1400; 1 M. Schönauer repetirka, kal. 6-5, nova: Din 2100; 1 M. Schönauer repetirka z daljnogledom, kal. 6-5: Din 2700.

— Opozorilo! Vse orožje pred prodajo natančno preizkusim na strelišču na svoje stroške ter prevzamem popolno odgovornost. Cene najnižje!

Poletne obleke, jopiče, posamezne hlače, Hubertus-plašče in vsa druga oblačila za sport, izprehod in slavnostne prilike nudi v največji izbi, najboljši kakovosti in jako poceni edina specialna trgovina z oblačili za gospode in deco v Ljubljani, I. Maček, Aleksandrova cesta 12.

Vsa zdravila za pse z natančnimi navodili dobite v lekarni na Vrhniki. Edina zaloga vitakalka, vitamine, apnenec in fosfor vsebujočega preparata, ki je potreben za krepko in zdravo živalsko telo. Ohrani pse pred pasjo boleznijo in jim da substance in močnih kosti. — Valutin-kapsule zoper gliste in druge črevesne parasite. Pri naročilu je navesti pasmo in starost psa. — Sineps, idealno sredstvo zoper bolhe in uši. — Na vsa vprašanja odgovarja brezplačno lekarnar Mr. Hočevar Stanko, Vrhnika.

Lovci, ki se zanimajo za nizke brake francoske pasme, naj se javijo dr. Lovrenčiču.

Naprodaj so 4 mladiči, trije samci in ena samica, nemški kralkodlaki fermači, 10 tednov stari. Starši: mati »Bistra«, hči »Liine von Feilhofen«, oče »Blitz Krški«. Vpraša se pri Srečku Robiču v Limbušu pri Mariboru.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani kroj priporoča tврdka Anton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25. Istočam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za športne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

V podzakup se odda del občinskega lovišča Št. Jošt, sodni okraj Vrhnika. Obseg okoli 2000 ha, cena 4000 Din. Divjačina: petelini, jerebi, zajci, lisice. Ponudbe na uredništvo »Lovca«.

Službo zapriseženega lovskega čuvaja iščem. Sem 30 let star, oženjen, z enim otrokom. Žena dobra kuharica. Ponudbe na Janko Strah, Vič-Glince IX/6.

Krasen lov na Gorenjskem (Karavanki) se odda. Jeleni, gamsi, srnjaki, veliki in mali petelini, zajci, jerebi. Dobra prenočišča v lovskih kočah. — Vprašanja na upravo pod »Lov v Karavankah«.

Državna strelska tekma.

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani priredi v času državne gozdarsko-lovske razstave v dneh 6., 7. in 8. septembra tekmovalno streljanje s kroglo in zrnjem na vojaškem strelišču v Ljubljani.

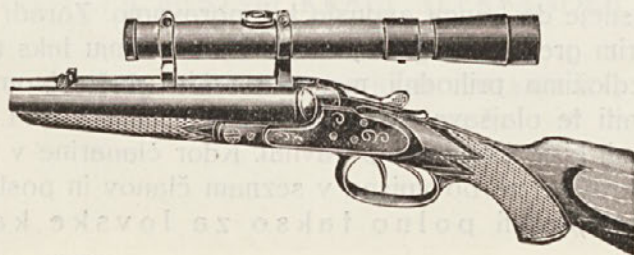
Opozarjamo že danes vse lovce in strelce na to tekmo, da se nanjo vsakdo pravočasno pripravi. Gojimo strelski sport in pokažimo svojo spretnost — ne z besedami, temveč z dejanji.

Ne oklevajte! Pridite vsi, naj nikdo ne manjka. Sodelujejo lovci iz vse države.

Spored objavimo v prihodnji številki »Lovca«. Posetniki lovske razstave imajo polovično vožnjo na železnici.

Priložnost tekmovanja za dragocena darila se nudi vsakemu strelcu.

Preglejte puške, — tovariši strelci na delo — na plan!

Razglasi in pozivi.

Slovensko lovsko društvo sklicuje povodom otvoritve državne gozdarske in lovske razstave

KONGRES LOVCEV

na dan 31. avgusta 1930 ob 3. uri popoldne v zborovalnico mestnega magistrata v Ljubljani.

Predmet zborovanja: Lovska zakonodaja.

Vsi lovci iz vse države prisrčno vabljeni!

Ljubljana, 22. julija 1930.

Dr. I. Lovrenčič l. r.
predsednik.

Lovci, naša razstava je pred durmi! Skrajni čas je, da zberete zanje primerne predmete in jih oddaste razstavnemu odboru na ljubljanskem velesejmu. Naj smatra vsak član S. L. D. za častno dolžnost, da po svoji moči prispeva za razstavo! Vsi predmeti, ki se tičejo lovstva, kakor lovske potrebščine, lovno orožje in orodje, oprema lovca, pripomočki za gojitev divjačine, priprave divjih lovcev, trofeje, porabni predmeti iz trofej, nagačene živali, deli s poškodbami, preparati zajedavcev in bolezni, starinsko orožje, lovske slike itd., vsi taki predmeti spadajo na razstavo in se morajo tam prikazati. Poglejte doma, pri sosedu, tovarišu, naši boste marsikaj! Pošljite vse nemudoma razstavnemu odboru ali ga obvestite, da pošlje po stvari. Trofeje je treba vposlati vsaj do 20. avg., ker se vrši njih ocenjevanje že 24. avgusta.

Z lovskim pozdravom!

Razstavni odbor S. L. D.

*

Članarine za leto 1930. še vedno niso vsi člani plačali. Pozivljamo vse zamudnike v njihovem lastnem interesu, da članarino najkasneje do konca avgusta t. l. poravnajo. Zaradi evidence onih, katerim gredo znane olajšave pri plačevanju taks na lovske karte, predložimo prihodnji mesec sreskim načelstvom seznam članov; kajti te olajšave gredo le članom društva S. L. D. Član pa je le oni, ki je članarino poravnal. Kdor članarine v zgornjem roku ne poravnal, ne bo vpisan v seznam članov in posledica bo, da bo moral plačati polno takso za lovske karte!

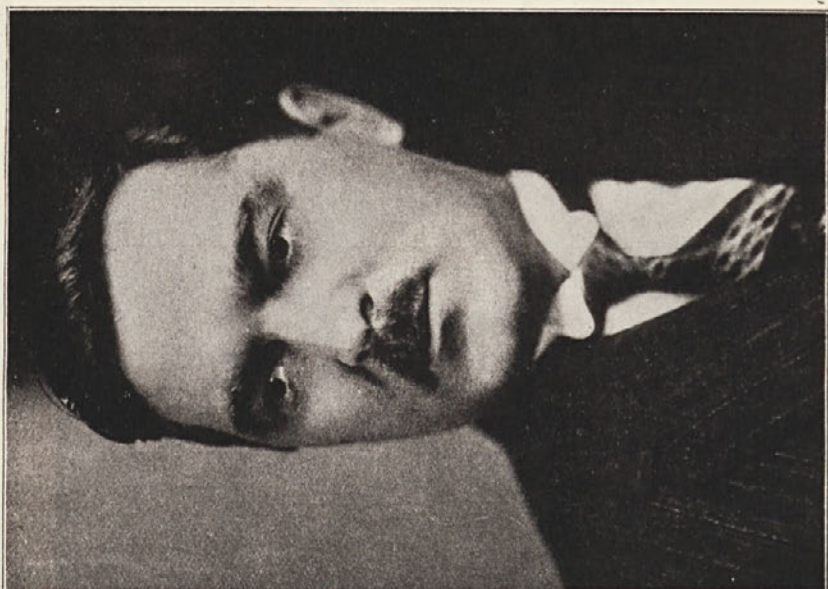
Odbor S. L. D.

NJ. VELIČANSTVO KRALJ ALEKSANDER I.,
POKROVITELJ
SREDIŠNJE UPRAVE LOVSKIH ORGANIZACIJ
V JUGOSLAVIJI

Dr. Anton Korošec,
minister za šume in rudnike, kamor spada tudi lovstvo.

Min. dr. Milan Stojadinović,
predsednik Središnje uprave.

Pozdrav udeležnikom lovskega kongresa.

Pozdravljeni, srčno sprejeti, vi bratje družbe zelene!

Pozdravljeni, ki ste prišli odônod, kjer ruševce piha,

kjer divji petelin poje ljubezen,

kjer skočni gams drvi čez sive skaline,

kjer pisane kamenarke gnezdiijo v belih pečinah,

kjer orel kraljevi kroži v sinjih višavah,

kjer mrki jastrebi trgajo plen si ogabni,

kjer mirta vonja in v palmovi senci šakal zavija,

kjer polja leskečejo pestrega račjega perja,

kjer jelen ruka stasiti, kjer damjek se pase,

kjer divji neresec si temno goščo razriva,

kjer medved podplatar za zimo si išče brloga,

kjer gladni volcje srnjad strežejo hitro,

kjer pelikan rožni ribari v plitvinah,

kjer risa raz vejo košato preži krvoločna...

Vi vsi od povsod in vsak posebe:

Bodite pozdravljeni, z dušo odkrito

in s srcem polnim ljubezni:

Pozdravljen, ki vodiš našo armado,

pozdravljeni četniki vrli,

pozdravljeni glasniki naši

in redovi vsi, enako vam srčen pozdrav!

Saj lovec je lovcu brat

in ni ga prvenstva med njimi.

Enakost je tista vez, ki družii nas lovce v falango

nepremagljivo

in ona daje goriva plamenu ljubezni, da nikdar ne

ugasne.

V beli Ljubljani vsem: prisrčne lovske

pozdrave!

Uredništvo »Lovca«.

Organizacija lovcev v Jugoslaviji.

Lovci posameznih krajev so se že davno pred svetovno vojno družili v družbe, klube in društva. Gojili so največ družabnost, pa tudi skupni lovski interesi so jih vezali, na primer da so prirejali večje love ali jemali skupno v zakup lovišča. Redka so bila udruženja, ki bi jim bil glavni smoter buditi smisel za pravilno izvrševanje lova in za osebno lovsko pravičnost. Še manj pa je bilo društev, ki bi imela namen ali se mogla uveljaviti pri oblastvih v tem pravcu, da bi jih oblastva smatrala za posvetovalni organ v lovskih zadevah.

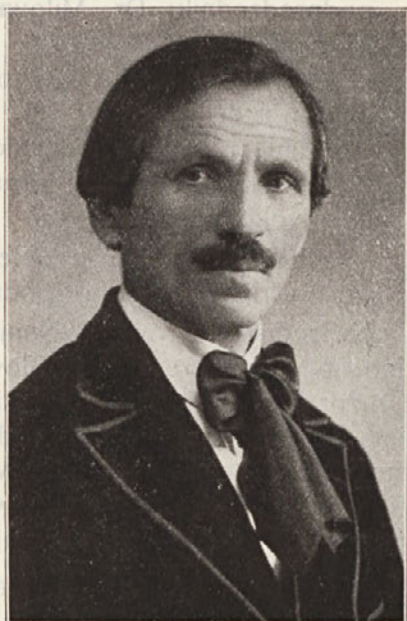
S preobratom in ujedinenjem pa so se te razmere jako izpremenile. Demokratski duh je sveže zavel po naši mladi, življenja krepki državi in pri ureditvi javnih vprašanj so se jeli upoštevati nasveti strokovnih organizacij: zato je politično ujedinenje samo po sebi zahtevalo, da se ujedinito tudi kulturno in ekonomsko. Nastajale so vsedržavne strokovne organizacije, druga za drugo, kajti bilo je vsem stanovom na tem, da se izenačijo tedanje razlike po raznih pokrajinah. To je šlo primeroma lahko, ker te razlike niso bile toliko bistvene kolikor bolj gmočnega značaja. Težje pa je izgledalo vprašanje ujedinenja lovcev, kajti pri teh sta veljali dve, v bistvu različni načeli: svobodni lov in zakupni sistem. Tu pač ni mogla niti v najmanjši meri vplivati ali odločevati materialna stran, pač pa le edino zavest sovisnosti, ki je pri lovcih razvita v posebno veliki meri, dalje želja po skupnem delu za povzdigo lovstva ter prepričanje o važnosti lovstva za dobrobit države.

Prvi, ki je pokrenil vprašanje centralizacije lovskih organizacij, je bil dr. Ivan Lovrenčič, predsednik Slov. lov. društva. Povabil je s pozivi v časnikih na dan 2. februarja 1921 v Ljubljano delegate lovskih udruženj, ki naj bi se posvetovali o ustanovitvi »Centralnega saveza lovačkih udruženja«. Odzvali so se predvsem odposlanci Občega hrv. društva za goj. lova in ribarstva, v Beogradu pa sta delovala v smislu centralne organizacije zlasti pok. profesor Švabić in general Miloš Vasić. Započeto delo se je nadaljevalo uspešno, dasi je šlo le počasi naprej. Dne 1. junija 1924 so se sestali delegati lovskih organizacij iz vse države v Beogradu in ugotovili osnovna načela »Središnji upravi«. Eden najvažnejših sklepov je bil ta, da se deluje na to, naj ostanejo v posameznih pokrajinah v veljavi dosedanja lovski predpisi in naj se ne proširja ne zakupni pa tudi ne regalni sistem lova.

Dne 9. in 10. septembra 1925. l. je bil potem za lovske razstave v Zagrebu prvi vsedržavni kongres lovcev. Na njem se je sklenilo, naj se čimprej sestanejo odposlanci lovskih organizacij, da konstituirajo centralno upravo. Že dne 18. oktobra i. l. se je vršil v Beogradu ustanovni občni zbor Središnje uprave. Lovske organizacije so zastopali: savez v Beogradu general Vasić, prof. V. Švabić in pukovnik Bojović; savez v Novem Sadu J. Lakić in mr. Divild; hrvatsko društvo v Zagrebu dr. M. Zoričić, ing. V. Doj-

*Jovan Lakić,
bivši predsednik saveza v Novem Sadu.*

*Prof. dr. Mihajlo Miron,
predsednik saveza v Sarajevu.*

ković in ing. J. Čeović; savez v Sarajevu dr. D. Turković in dr. Fludernik; Slov. lovsko društvo dr. J. Lovrenčić, I. Zupan in dr. J. Kavčič; savez v Splitu dr. J. Karaman in dr. P. Čingrija. — Zbo-
rovanje je vodil general Vasić, tajnik je bil ing. Čeović. Izvolil se
je ožji (izvršilni) odbor, in sicer: za predsednika minister dr. Milan
Stojadinović, za podpredsednika dr. Milovan Zoričić, za tajnika
dr. Stanko Erhatic, za balgajnika pukovnik Rada Bojović; za pre-
glednika računov dr. Anton Mihel in ing. dr. Milan Marinović. —
Izrečena je bila zahvala generalu Vasiću za njegovo uspešno
delovanje pri pripravi za organizacijo in dr. Lovrenčiću za izgo-
tovitev pravil.

To je bil rojstni dan naše vsedržavne organizacije, prvi svoj
praznik pa je obhajala Središnja uprava dne 1. junija 1926, ko je

na zborovanju naznanil predsednik nad vse veselo vest, da je blagovolilo Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I. prevzeti pokroviteljstvo nad Središnjo upravo.

Središnja uprava Saveza lovačkih udruženja kraljevine Jugoslavije je danes sestavljena takole:

Predsednik: Minister dr. Milan Stojadinović;

podpredsednik: Dr. Milovan Zoričić, predsednik Saveza v Zagrebu;

generalni tajnik: Ing. Vojko Koprivnik, višji inspektor v min. za šume in rudnike;

blagajnik: Živojin Karapešić, bančni ravnatelj;

nadzornika Dr. Milan Marinović, univerz. profesor, dr. Anton Mihel, advokat.

V odboru so potem še delegati savezov, in sicer od vsakega saveza po trije (širši odbor), odnosno po eden (ožji odbor).

V Središnji upravi je včlanjenih šest savezov lovskih društev, odnosno udruženj, vštevši Slovensko lovsko društvo. Ti savezi se razproširajo po vsem ozemlju Jugoslavije, niso pa v njih včlanjena še vsa lovska društva, dasi se v zadnjem času drugo za drugim priglaja za pristop. Savezni teritoriji se v večini ne skladajo povsem z novejšo razdelitvijo države v banovine, ker so bili osnovani še prej. Tako obstojajo danes tile savezi:

1. **Savez Lovčkih Udruženja u Srbiji, Beograd.** — Predsednik dr. Milenko Stojić, podpredsednik Milorad Milošević. V savezu je včlanjenih 138 udruženj z 10.500 člani, in sicer:

Aleksandrovac (Župa) 70, Aleksandrovac (Požar) 56, Aleksinac 73, Arandjelovac 136 + 64, Azanja 22, Arilje 31, Beograd 130 + 129 + 113 + 74, Bačina (Čikarica) 36, Bačina 74, Bajina Bašta 55 + 43, Barajevo 27, Berovo 76, Berane 53, Bor 44, Bosiljevac 54, Brus 20, Bitolj 100, Belanovica 36, Boževac 19, Valjevo 106, Valandovo 88, Vel. Gradište 106, Veles, 291, Vladimirci 37, Vranje 150, Vučitrn 48, Vel. Orašje 12, Vlasotinci 68, Vel. Plana 39, Vrbovac (Smederev.) 14, Vladičin Han 20, Venčane 46, Gor. Milanovac 90, Gnjilane 87, Golobok 23, Grocka 61, Gruža 86, Guča 55, Gostivar 45, Dobra 50, Donji Milanovac 23, Djevdjelija 179, Žagubica 50, Zaječar 70, Ivanjica 86, Kosjerić 29, Kočane 168, Kragujevac 186 + 70 + 105, Kraljevo 96 + 183, Kruševac 98, Kruševo 145, Krupanj 29, Kostolac 22, Kličevac 55, Kuršumlija 150 + 70, Kraljevo Selo 30, Kučevo 142, Kosov. Mitrovica 116, Krepoljin 40,

Kraľovo 51, Kumanovo 50, Knjaževac 50, Kriva Palanka 51, Ki-
 čevo 49, Klisura 34, Leskovac 140, Lebane 81, Lozovik 27, Majdan-
 Pek 50, Mladenovac 44, Mačvan. Mitrovica 103, Medvedja 70,
 Mioncia 37, Nova Varoš 43, Novo selo (Strumical) 142, Niš 204 +
 213, Patainci 32, Novi Pazar 52, Palanka (Smederev.) 128, Pe-
 trijevo 22, Petrovac (Pož.) 151, Pehčevo 51, Požarevac 84, Po-
 žega (Užička) 48, Poljana 54, Pirot 50, Preševo 23, Priština 140,
 Podnjevo 10, Prokuplje 70, Prilep 146, Paraćin 76, Radovište 149,

*Dr. Jakša Račić,
 predsednik saveza v Splitu.*

*Dr. Milovan Zoričić,
 predsednik saveza v Zagrebu.*

Raška, 78, Resan 157, Ripanj 55, Rača (Krag.) 35, Ralja 26, Ro-
 sluša 19, Skoplje 305 (glej članek na naslednjih straneh!), Svrljič
 56, Smederevo 72, Sopot 91, Stagari 36, Soko-Banja 32, Surdu-
 lica 41, Svilajinac 45, Saraorci 26, Skobalj 34, Tetovo 104, Trstenik
 95, Tutin (N. Pazar) 40, Užice 100 + 30, Ub 80, Umka 18, Carevo
 Selo 63, Caribrod 20, Djićevac 43, Djuprija 75, Čačak 109, Čaje-
 tina 113, Šabac 160, Štip 50, Obrenovac 72, Junkovac 29, Lju-
 bovija 65.

Skupaj 138 udruženj z okroglo 10.500 člani.

2. Savez Lovčkih društava za Vojvodinu, Novi Sad. O tem
 savezu je napisal njegov bivši predsednik gr. senator Jovan Lakić
 članek, ki ga priobčujemo na prihodnjih straneh.

3. Savez Lovačkih društava u Bosni i Hercegovini, Sarajevo osnovan je 1924. god. Pod kompetenciju ovoga Saveza počinje cijeli teritorij bivše Bosne i Hercegovine. U Savezu su momentano začlanjena 23 lovačka društva sa oko 2000 članova i to iz mjesta: Banja Luka, Bos. Brod, Bos. Dubica, Brčko, Čajniče, Doboš, Drvar, Gačko, Goražde, Fojnica, Mostar, Mrkonjić Grad, Prijedor, Sanski Most, Sarajevo, Tešanj, Travnik, Tuzla, Vareš, Visoko, Višegrad, Zavidovići i Zenica.

U zadnje vrijeme uvidjaju još neorganizovana lovačka društva potrebu začlanjivanja u Savezu, te se u najskorije vrijeme, a pogotovo po donošenju novog zakona o lovu može očekivati znatan prirast članova.

Na 22. juna o. g. održao je Savez svoju VI. redovnu glavnu godišnju skupštinu, na kojoj je izabran slijedeći odbor:

Predsjednik: Dr. Mihajlo Miron, prof. I. gimnazije, Sarajevo; **potpredsjednik:** Risto Avramović, industr., Sarajevo, i Dušan Marinković, kapetan u p., Mostar; **tajnik:** Hinko Rapp, trgovac, Sarajevo; **blagajnik:** Marijan Fiala, trgovac, Sarajevo; **odbornici:** Edhem Bičakić, trgovac, Sarajevo; Franjo Černi, činovnik Zemalj. banke, Sarajevo; Muhidinbeg Fadilpašić, posjednik, Sarajevo; Simo Despić, činovnik Zemalj. banke, Sarajevo; Miloš Bilbija, polic. činovnik, Sarajevo; Žiga Pinter, sud. nadsavjetnik, Banja Luka; Dr. Vinko Mikolji, advokat, Visoko; Ferdo Metz, priv. činovnik, Bos. Brod; Mijo Andrić-Janjušić, gradj. poduzetnik, Vareš; Franjo Živec, pristav pom. ureda, Zenica; **zamjenici:** Dr. Gavran Kapetanović, advokat, Sarajevo; Riza-beg Čengić, posjednik, Sarajevo; Veljko Janković, činovnik grad. poglavarstva, Sarajevo; Marko Anić, želj. činovnik, Zavidovići, Ibrahimaga Hakalo, posjednik, Mostar; Safetbeg Zečević, gradonačelnik, Visoko; Ing. Vjekoslav Terček, šef sekcije, Travnik; Franjo Barfi, činovnik, Tuzla; **nadzorni odbor:** Milan Fabiani, direktor elektrarne, Sarajevo; Niko Rukavina, finans. nadsavjetnik, Sarajevo; Kuzman Zjalić, činovnik fabrike duhana, Sarajevo.

Na cijeloj teritoriji ovoga Saveza lovi se po regalnom (slobodnom) sistemu lova. Sam lov obavlja se sa naročitim psima t. zv. bosanskim brakircima koji su jedini podesni za gonjenje divljači u tim brdovitim i kršnim krajevima. Osobito su poznati i cijenjeni brakirci iz Posavine. U zadnje doba nešto je porasao i interes za ptičarima; oni se skoro isključivo upotrebljavaju za lov na pernatu divjač.

I ako na teritoriji ovoga Saveza postoji regalni sistem lova ipak se posvećuje velika pažnja rasplodjivanju korisne divljači. Tako Savezna lovačka društva podijeljuju svoje revire u više odje-

ljenja, a u pojedinim odjeljenjima zavode onda zabrane lova na 2—3 godine. Ta se je praksa do sada pokazala kao odličan način za gajenje divljači.

Sama uprava Saveza vodi strogo računa o svim važnijim događajima za lovarstvo te o svemu obavještuje svoje članove

*Dr. Ivan Lovrenčič,
predsednik
S. L. D.
v Ljubljani.*

*Ivan Zupan,
blagajnik S. L. D. v Ljubljani.*

*Miro Repoš,
tajnik S. L. D. v Ljubljani.*

raspisima, daje upute, intervenira u sporovima, podupire želje i zahtjeve svojih članova kod nadležnih itd. Kada u Savez pristupe još i preostala do sada neorganizovana lovačka društva sa teritorije bivše Bosne i Hercegovine, moći će uprava Saveza razviti još veću djelatnost što će biti od velike koristi i lovcima i lovarstvu u tim krajevima.

Tajnik Hinko Rapp.

Savezno Lovačko društvo u Mostaru postojalo je već prije preokreta, te je nakon istog odmah obnovljeno. Po osnivanju Saveza za B. i H. pristupilo je odmah kao član savezu, što je i danas. Rad društva ograničuje se obzirom na ovdašnje lovačke prilike samo u pravcu druželjublja, borbe protiv zvjerokradica, vježbanju članova u gađanju, snabdjevanju članova sa potrebnim priborom, te propagandom i odgojem lovaca u lovačkom duhu. Obzirom na ovdje još postojeći stari zakon o lovu, ograničeno je naše djelovanje u pravcu unapregjenja divljači na minimum, pošto nemamo vlastitog revira, a dozvole za izvršenje lova dobivaju i oni lovci, koji nisu članovi udruženja.

Društvo broji danas 165 članova, a predsjednik društva jest gospod Dušan Marinković, kapetan u penziji, koji je istodobno prvi podpredsjednik Saveza lovačkih društava za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu.

D. Marinković.

4. Savez Lovačkih udruženja Primorske banovine u Splitu.
Predsjednik: dr. Jakša Račić, podpredsjednik: dr. Ljubo Leontić, tajnik: Vladimir Karaman, blagajnik: Ivan Ferić, nadz. odbor: ing. Dane Mačočić in Jerko Markovina, častno razsodišće: Marij Nikolić in Andrija Razunilović.

Savez obsega 15 društva z 1200 člani in sicer:

Split, predsjednik dr. Ante Tresić-Pavičić	165 članov
Šibenik: preds. Dulibić Jakov	152 „
Sinj: preds. Marić Marko	90 „
Knin: preds. Lalić barun Oskar	112 „
Benkovac: preds. Miović Mihail	58 „
Biograd n/m: preds. dr. Juraj Kalinić	53 „
Nin: preds. Maštrović Antun	75 „
Makarska: preds. Šulenta Petar	36 „
Metković preds. Paranos Spiro	29 „
Dubrovnik: preds. dr. Miće Mičić	102 „
Kuna-Pelješac: preds. Jakić Josip	67 „
Komiža: preds. Mardešić Vicko	15 „
Supetar: preds. Razmilić Jakov	174 „
Vrgovac: preds. Erceg Ante Matin	13 „
Jeka: preds. Ivanišević Vicko	50 „

5. **Savez Lovačkih društava za Hrvatsku i Slavoniju, Zagreb.** Predsednik dr. Milovan Zoričić. (Glej naslednji članek »Lov i lovačke organizacije na teritoriju valjanosti hrvatskog zakona o lovu«.)

6. **Slovensko lovsko društvo v Ljubljani,** ustanovljeno l. 1907. Predsednik izza l. 1910. odvetnik dr. Ivan Lovrenčič; podpredsednik je notar Mate Hafner, blagajnik ravnatelj Ivan Zupan, tajnik šol. upravitelj Miro Repovš. Društvo se pravkar reorganizira; prej enotno društvo za Slovenijo, potem razdeljeno v dve sekciji, se

Ilija M. Drobnjak,
predsednik lovskega društva v Skoplju.

Prof. Franc Mravljak,
predsednik podružnice v Celju.

sedaj preosnavlja v samostojne podružnice z osrednjim društvenim odborom, ki ga volijo podružnice. Društvo ima 3600 članov. (Primeri članek dr. Lovrenčiča na prihodnjih straneh.)

Do sedaj so se ustanovile te podružnice:

a) Podružnica v Celju.

Predsednik: Mravljak Franc, profesor; podpredsednik: Kralj Drago, bančni ravnatelj; tajnik: Fajgelj Ludvik, šef telefonske tehnične sekcije; blagajnik: Cimprič Ignac, bančni uradnik; knjižničar: Cilenšek Franjo, učitelj; odborniki: dr. Bavdek Josip, sod. svetnik; Bernardi Drago, hotelir; Confidenti Fric, trgovec; Detiček Maks, bančni uradnik; Kraupner Rihard, trgovec; Rušar Albert, puškar, vsi v Celju, in Lorber Josip, tovarnar v Žalcu; preglednika: Grajžl Anton, klavn. ravnatelj v Celju in Lovrenčič Rudolf, profesor v Celju.

b) Podružnica za Gorenjsko v Kranju.

Predsednik: dr. Igo Janc, advokat v Kranju; podpredsednik: Florijan Janc, tovarnar v Radovljici; tajnik: Rudolf Hlebš, trgovec v Kranju; blagajnik: Ciril Mohor, ravnatelj hranilnice in posojilnice v Kranju; odborniki: Viktor Omersa, trgovec z orožjem v Kranju; Leon Patik, upravitelj drž. pletarske šole v Radovljici; Alojzij Fišer, gozdar v Radovljici; Miha Primožič, trgovec z lesom v Pristavi; dr. Josip Rant, zobni zdrav-

Dr. Igo Janc,
predsednik Gorenjske podružnice.

Dr. Marko Stajnko,
predsednik podružnice v Ljutomeru.

nik v Škofji Loki; Joško Veber, trgovec z lesom v Škofji Loki; namestnika: Vinko Bedenk, državni veterinar v Kranju; Boris Šega, gozdar na Jesenicah.

c) Podružnica v Ljutomeru.

Predsednik: dr. Marko Stajnko, odvetnik v Ljutomeru; podpredsednik: dr. Slavko Šumenjak, sodni predstojnik v Murski Soboti; tajnik: Ciril Reich, dentist v Ljutomeru; blagajnik: mr. ph. Fran Tuček v Ljutomeru; zam. blagajnik: Alojz Jureš, gostilničar v Križevcih pri Ljutomeru; gospodar za M. Sobo to: Josip Boić, žandarm. major v M. Soboti; odborniki: Anton Koder, notar v M. Soboti; Janko Žel, šolski upravitelj v Apačah, Jurij Vogler, upravitelj v Beltincih; namestnika: Franc Seršen, veletrgovec, in Julij Strasser, gostilničar, oba v Ljutomeru; pregledovalca računov: Anton Dolenc, davkar v M. Soboti, in Jakob Vavpotič, posestnik v Lokavcih.

č) Podružnica v Mariboru.

Predsednik: Bogdan Pogačnik, bančni ravnatelj; podpredsednik: dr. Ignacij Fludernik, profesor; tajnik: Adolf Schaup, profesor; blagajnik: Rajko Bollavzar, računski ravnatelj v p.; odborniki: dr. Hugon Robič, primarij; dr. Mirko Černič, primarij; Drago Klobučar, bančni ravnatelj; dr. Janko Kovačec, ravnatelj Obl. hranilnice; Robert Vukmanič, vodja knjigovodstva Mb. tiskarne; Jožef Kreml, trgovec; vsi v Mariboru.

*Dr. Franjo Šalamun,
predsednik podružnice v Ptuj.*

*Bogdan Pogačnik,
predsednik podružnice v Mariboru.*

Kooptirani člani odbora: Ing. Janko Urbas, nadsvetnik; Vladimir Vlašič, fotograf; Viljem Wregg, trgovec; Ivo Mihorko, trgovec; Franjo Košir, bančni uradnik; dr. Franjo Lipold, odvetnik; Franjo Pišek, ravnatelj Celjske hranilnice; Vladimir Jelovšek, notar (vsi v Mariboru); dr. Ferdinand grof Attems v Slov. Bistrici; dr. Milan Gorišek, odvetnik pri Sv. Lenartu; Davorin Lesjak, župan v Rušah; Joško Stergar, bančni ravnatelj v Slovenjgradcu; ing. Franjo Pahernik v Vuhredu in Hubert Luckmann, ravnatelj v Mariboru.

d) Podružnica v Ptuj.

Predsednik: dr. Franjo Šalamun, odvetnik v Ptuj; podpredsednik: Gvidon pl. Pongratz, graščak v Dornavi; tajnik: Alfonz Mazlu, učitelj v Ptuj; blagajnik: Uroš Peček, šolski upravitelj v Ptuj; odborniki: Otmar Schleicherbauer, posestnik in ključavničar v Ptuj; Ivan Snoj, trgovec v Ptuj; Janez Šegula, veleposestnik v Hlaponcih pri Dornavi;

Franjo Fischer, sreski tajnik v p. v Ptuj; Ervin Krivic, sreski šumar v Ptuj; Zvonko Mešiček, trgovec na Ptujski gori; na mestniki: Viktor Kodella, ključavn. mojster v Ptuj; Ciril Kafol, učitelj v Ptuj; Franjo Urbančič, trgovec v Ptuj; pregledovalci računov: Anton Brenčič, trgovec v Ptuj; Albert Primc, davčni činovnik v Ptuj.

Pregled članstva po Savezih.

1. Savez v Beogradu . . .	138	udruženj	10.500	članov
2. „ „ Novem Sadu . . .	239	„	4.987	„
3. „ „ Sarajevu . . .	23	„	2.000	„
4. „ „ Splitu . . .	25	„	1.100	„
5. „ „ Zagrebu . . .	50	„	1.113	„
6. Slov. lovsko društvo v Ljubljani . . .			3.600	„

Skupaj 23.300 članov.

Lovski listi.

V Središnji upravi lovskih udruženj kraljevine Jugoslavije organizirani lovci izdajajo pet lovskih listov. Večkrat se je že na zborovanjih Središnje uprave predlagalo, naj se vsi ti listi združijo v eno skupno glasilo, tako tudi na zadnjem zborovanju dne 25. maja 1930, vendar do izvedbe še ni prišlo.

Dr. Alfonz Šemper,
urednik »Lovačkoga vjesnika«.

Drag. T. Nikolajević,
urednik glasila »Lovac«.

Večina teh listov je pričela izhajati že pred svetovno vojno; bili so glasila posameznih lovskih društev, sedaj pa so skoraj vsi glasila savezov. Savez za Dalmacijo in oni za Bosno in Hercegovino nimata lastnih glasil, pač pa služi bosanskim lovcem Posavski lovac, ki izhaja v Vinkovcih, sedaj v Drinski banovini.

1. Najstarejši vseh listov je »Lovačko ribarski vjesnik«, glasilo Hrvatskega društva za gojenje lova i ribarstva ter Saveza lovskih društev za Hrvatsko in Slavonijo; letos mu teče 39. letnik. Izhaja redno vsak mesec in se tiska v 1800 izvodih. Urednik mu je dr. Alfons Šemper, primarij v Zagrebu. Uredništvo se nahaja v Gajevi ulici 46, kjer je tudi uprava Društva za gojenje lova. Člani prejemajo list brezplačno, za nečlane pa stane letno 100 Din, odnosno za lovsko-zaščitno osobje 30 Din.

2. »Lovac«, organ Saveza lovskih udruženj v Srbiji, dopolnjuje letos svoj 35. letnik. Po vojni je izhajal jako neredno, pod novo savezno upravo pa izhaja redno, in sicer za sedaj na vsaka

Dr. Stanko Bevk,
urednik »Lovca«.

Mr. Joca Divild,
gl. urednik »Lovačkoga glasnika«.

dva meseca. Nova uprava hoče poskrbeti, da postane list mesečnik in da bo na čim višji stopnji, zlasti v pogledu tehnike lova, orožja in municije ter kinologije. Dopisovalci — in sicer brezplačni — se množe, tako da list dopisov ne more sproti prinašati. Vse delo, kar se tiče tiskanja, opravlja brez nagrade vneti lovec g. Drago Petrović. List se tiska v 11.000 izvodih. Člani ga prejemajo brezplačno, sicer pa stane 24 Din na leto. Urednik je Dragomir T. Nikolajević, pukovnik v p., Beograd, Studenička ulica 34 (hotel Imperial). Uredništvo sprejema za list članke iz vse države in ne samo iz Srbije.

3. »Lovec«, list za lov, kinologijo in ribarstvo, je glasilo Slovenskega lovskega društva, Kinološkega saveza, Slovenskega ribarskega društva in Kluba akvaristov v Ljubljani. Izhaja iz leta 1910. s prekinitvijo za svetovne vojne v letih 1915—1918, torej 17. leto. »Lovec« je mesečnik; tiska se v 4000 izvodih. Člani dobivajo list brezplačno, za nečlane pa znaša letna naročnina 100 Din,

odnosno za inozemce 150 Din. V letih 1913—1922 je list urejal dr. Janko Lokar, letnik 1923. je uredil dr. Janko Ponebšek, ves nadaljnji čas do konca 1929. pa mu je bil urednik ing. Anton Šivic. Letos je prevzel uredništvo dr. Stanko Bevč.

4. »Lovački glasnik« izhaja v Novem Sadu in je glasilo Saveza lovskih društev za Vojvodino in pa Kluba ljubiteljev ptičarjev. Pisarna uredništva je v Novem Sadu na Trgu kneginje Zorke br. 21. Glavni urednik je mr. Joca Divild, lekarnar v Srbovanu, odgovorni urednik pa je novinar Žarko Ognjanović v Novem Sadu. List je pričel izhajati l. 1922. v nakladi 400, danes pa se tiska v 5700 izvodih. Člani dobivajo list zastoni, za nečlane pa stane 70 Din, odnosno za lovske čuvaje 40 Din na leto.

5. »Posavski lovac«, ilustrovani mesečnik za lov, ribarstvo kinologijo, orožarstvo in sledoslovje, je nezavisno strokovno glasilo lovcev Jugoslavije. Urednik in lastnik mu je Jaroslav Šugh, vl. šumarski nadzornik v. p. v Vinkovcih. List izhaja od l. 1924, torej mu teče letos 7. letnik, in stane 120 Din na leto. Naročnina se pošilja tiskarni A. Schliff i Drug v Vinkovcih.

Dr. Ivan Lovrenčič:

Lovci Slovenije.

Hrbtenico sedanje organizacije lovcev Slovenije tvori »Slovensko lovsko društvo«, ki je bilo ustanovljeno leta 1907. Ni se pa takoj imenovalo društvo, marveč »Slovenski lovski klub«. Pravila »Slovenskega lovskega kluba« so bila odobrena od c. kr. drž. predsedstva za Kranjsko v Ljubljani dne 7. aprila 1907, nakar se je vršil 16. oktobra 1907 ustanovni občni zbor v hotelu »Ilirija« v Ljubljani. Predsednikom je bil izbran takratni ljubljanski župan Ivan Hribar, podpredsednikom pa pisec teh vrst, takrat še odvetniški kandidat. Kaj je bil motiv, da so slovenski lovci ustanovili lastno organizacijo? Takrat so skrbela za zaščito in povzdigo lovstva po posameznih kronovinah Avstrije pokrajinska društva, tako n. pr. na Kranjskem »Kranjsko društvo za varstvo lova«, ki mu je dolgo vrsto let načeloval Rudolf grof Margheri. To društvo se je mnogo trudilo za napredek lovstva na Kranjskem in doseglo lepe uspehe. Ali globlje pronicavati v širše sloje naroda vendar ni moglo; med tako zvanimi kmetскими in gospodskimi lovci je zijala vrzel, ki se je tembolj večala, čim bolj je naraščalo število prvih. Da se temu odpomore, je bilo treba poklicati v življenje novo organizacijo, ki naj bi z živo in pisano

besedo v domačem jeziku širila med narodom zmisel za racionalno lovstvo. Zanimanje za »Slovenski lovski klub« je naraščalo, rekel bi, od dne do dne. Klub je priredil meseca marca 1909 v Narodnem domu v Ljubljani razstavo rogovja. Ta prva klubova prireditev je prav lepo uspela in od vseh strani so se prijavljali novi člani. Se istega leta je bilo na občnem zboru sklenjeno izpremeniti klub v društvo in z januarjem 1910 izdajati lastno glasilo »Lovca«. Prva številka »Lovca« je izšla koncem januarja 1910; uredil jo je pisec teh vrstic (Podgorski). V krog sočudnikov so vstopili: pokojni dež. sod. svetnik Bučar (Juraj Lubič), poštar P. Gilly (Višnjani), dr. Ponebšek, dr. Jeločnik, dr. Robida, Rado Murnik itd. Ko smo dobili lastno glasilo, je število članov rapidno naraščalo in koncem leta 1910. je štelo društvo že približno 300 članov.

V družabno življenje je društvo prvokrat poseglo meseca februarja 1911, ko je priredilo v Narodnem domu na predvečer Svečnice svoj I. lovski ples v korist »Zelenemu križu«. Venec narodnih dam z današnjo častno dvorno damo Franjo dr. Tavčarjevo na čelu se je zanj zavzel in je sijajno uspel. Ta prireditev se ponavlja vsako drugo leto in reči smem, da še vedno pridobiva na svoji privlačnosti. Društvo šteje danes približno 3600 članov, njegovo glasilo »Lovec« pa izhaja v 4000 izvodih po enkrat na mesec. »Lovca« dobivajo člani društva brezplačno, dočim stane naročnina za nečlane v tuzemstvu 100 Din, v inozemstvu pa 150 Din.

Društvo stremi za tem, da bi vsak lovec, ki hoče loviti po naših loviščih, postal član društva. To stremljenje po obligatnem članstvu je deloma že uspelo, ker so pristojna oblastva postavila načelo, da se nihče ne odobri kot zakupnik, sozakupnik ali podzakupnik občinskih lovišč, ki ni včlanjen v društvo. Razen tega pa uživajo člani pri banovinski lovski taksi 80 Din popusta.

Razlogi za obligatorno članstvo so predvsem ti:

Nadzorstvo nad lovstvom pripada brezdvoma državi, ali prav tako brezdvomno je dejstvo, da država sama tega nadzorstva ne zmaga, ker bi to preveč zaposlilo njene uslužbence in preveč obremenilo njen budget. Naravno je, da morajo državi pri izvrševanju tega nadzorstva priskočiti na pomoč lovci sami, ki imajo največ interesa na tem, da lovsko - policijski predpisi ne ostanejo le na papirju, marveč preidejo v kri in meso vsakega lovca.

Tej svoji nalogi pa posameznik tudi pri najboljši volji ne more biti kos. To nalogo morejo izvesti samo lovske organizacije. Lovci

so armada zase; armada pa zahteva strogo organizacijo, ker brez organizacije ni discipline, brez discipline pa ni reda.

Pozabiti se dalje ne sme, da predstavlja divjačina znaten del narodnega premoženja. To milijonsko premoženje se sme le s pametjo uživati, ne sme se pa pustošiti lovišč in s tem to premoženje uničevati.

Mnenje, da je lov predprava bogatih ljudi in da pri sedanjem zakupnem sistemu dobe v roke lov le bogataši, ne drži. V deželah in državah, kjer je že tri četrtine stoletja v veljavi zakupni sistem, je praksa dokazala baš nasprotno, da je ogromna večina lovišč v rokah srednjega stanu. Baš zakupni sistem omogoča tudi malemu človeku priti do lova, bodisi kot družabnik, gost ali lovski paznik. Predpostavlja se le, da ga na lov ne goni koristoljubnost.

Nepobitno je dalje dejstvo, da daje zakupni sistem občinam redne letne dohodke, ki dosežajo ca. tri milijone dinarjev na leto. Poleg tega daje lov tisočem poklicnih lovcev in njih družinam kruha, ustvarja podlago za lovsko industrijo (orožje, pasti, lovski rekviziti, obleka, obutev itd.), ki preživlja na tisoče in tisoče delavnih rok. Prof. dr. Marinović je na podlagi točnih podatkov izračunal, da stavlja lov v naši državi okrog 280 milijonov dinarjev v promet.

Vsi ti momenti državo naravnost silijo posvečati lovstvu primerno pažnjo in podpirati lovske organizacije, ki streme za tem, da se lovstvo na najširji bazi racionalizuje.

Reden član S. L. D. postane lahko vsakdo brez razlike stanu.

Včasih se slišijo zabavljice proti društvu, češ: društvo je le za gospodo! Toda to ni res! Društvo ravno hoče zajeti prav vse lovce brez razlike, revne in bogate, kmetске in gosposke; samo tatinskih lovcev in mrharjev, ki jim je lovišče le vir dohodkov in divjačina le kos mesa, se branimo.

Da se pa nikomur ne zgodi krivica, ki prosi za vstop, ima vsakdo pravico pritožbe na »Lovsko zbornico«.

»Lovska zbornica« šteje 7 članov, in sicer imenuje vanjo ban štiri delegate, društvo voli pa tri. Ta sestava daje pač vsakomur zadostno garancijo, da se pri sprejemanju članov postopa skozi in skozi — nepristransko.

Članarina znaša za letos 80 Din, za zaprisežene lovske in gozdne čuvaje pa samo 40 Din.

Če se upošteva, da dobi vsak član na leto 12 številčk »Lovca« brezplačno, dalje da ima vsak član pravico do 80 Din popusta pri banovinski lovski taksi, torej toliko, kolikor znaša članarina — potem se pač mora reči, da je vsak lovec, ki ni še

včlanjen pri S. L. D. ali skrajno kratkoviden, ali skrajno — malomaren.

Važna institucija društva je »Zeleni križ«, ki podpira iz svojih sredstev onemogle lovske uslužbenke, njihove vdove in sirote.

Ta sklad upravlja poseben svet, ki mu načeluje viš. sod. svet. Anton Mladič. Do danes je ta sklad narasel na ca. 40.000 Din.

Žalibog se v vseh 23 letih, kar društvo obstoja, še ni našel mecen, ki bi se bil tega sklada v svoji oporoki spomnil.

Morda bo apel, ki ga tem potom polagam vsem članom in prijateljem zelene bratovščine na srce, imel kaj uspeha.

Vseh teh nalog bi pa društvo ne moglo vršiti, če bi ne našlo na pristojnih mestih polnega razumevanja.

Tako v Beogradu pri ministrstvu za šume, kakor tudi prej pri velikih županstvih in oblastnih odborih v Ljubljani in Mariboru, sedaj pa pri kr. banski upravi, so bile želje in predlogi društva vedno po možnosti uvaževane. Naj bo vsem tem faktorjem na tem mestu izrečena prisrčna lovska zahvala!

Društvo stoji pod Najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja in kraljice, ki sta oba velika ljubitelja lova. Vsi člani Najvišjega kraljevega doma so pristopili k društvu kot ustanovniki.

Dočim se bavi društvo z vsem, kar spada v imaterijelno stran lovstva, je materijelna stran poverjena »Lovski zadruzi«, ki je bila ustanovljena leta 1924. kot reg. zadruga z omejeno zavezo. Dosedaj je pristopilo k zadrugi 47 članov s 118 deleži po 100 Din.

Zadruga se bavi predvsem z nabavo žive divjačine, dalje s prodajo soli in ostalih lovskih potrebščin. V zvezi z Upravo ljubljanskega velesejma je ustanovila poseben oddelek »Divjo kožo«, ki ima namen organizovati tradicijonelno »ljubljsko borzo«, kakor se je nekoč imenoval sejem s kožuhovino. »Lovska zadruga« je v kratkem času svojega obstoja dosegla najlepše uspehe in želeli bi bilo, da bi ji naši lovski krogi posvečali več pozornosti. Deleži se obrestujejo kakor pri bankah.

Treća važna organizacija naših lovcev je pa »Jugoslovanski kinološki savez«, ki ima nalogo podpirati in širiti zmisel za vzrejo in vzgojo čistokrvnih psov vseh pasem.

Dosedaj so v savezu včlanjeni: »Društvo ljubiteljev ptičarjev«, »Društvo brak jazbečar«, »Klub ljubiteljev sportnih psov«, »Klub ljubiteljev brakov«, »Klub ljubiteljev jamarjev« in »Slovensko lovsko društvo«. V Zagrebu, Novem Sadu, Sarajevu, Splitu, Beogradu in Skoplju se ustanove Kinološki klubi kot ekspoziture saveza.

Jugoslavanski kinološki savez je včlanjen v »Fédération cynologique internationale« v Bruslju pod naslovom »Union cynologique Yougoslave« in je v zvezi s Kynologen-Verbandom na Dunaju.

Dr. Milovan Zoričić, predsjednik Saveza u Zagrebu:

Lov i lovačke organizacije na teritoriju valjanosti hrvatskog zakona o lovu.

U Hrvatskoj i Slavoniji lovstvu se odavna posvećuje pažnja, koju ono zavredjuje kao važna grana prvoine produkcije u narodnoj privredi. Ovdje, kao i u drugim zemljama srednje Evrope, lov je sve do godine 1848. bio privilegijem plemstva, a kad je ukinulo kmetstvo i osvanulo novo doba jednakosti u građanskim pravima, moralo je prestati i nesavremeno regalno pravo lova. Zakonskim člankom XVIII: 1870 ukinuo je Hrvatski Sabor regalno pravo lova i spojio pravo lova sa pravom vlasništva na zemlju. Kasnijim zakonom od 1893. godine, koji je i danas na snazi, ispravljani su na osnovu dvadesetgodišnjeg iskustva nedostatci zakona od godine 1870. i donesen lovni zakon, koji je u literaturi priznat kao jedan od najboljih i po razvitak lovstva najkorisnijih lovni zakona. Rasprave o ovom zakonu, sadržane u stenografskim zapisnicima sabora god. 18992., najbolje pokazuju sa koliko ozbiljnosti i pripreme su se tadani ponajbolji pravnici i stručnjaci posvetili radu, da bi zakon doista bio koristan. Najveće odlike toga zakona jesu petnaestgodišnji period zakupa općinskih lovišta, te pravo i dužnost vlasti da vodi stalni nadzor oko unapredjenja lovstva (medju ostalim i pravo da vlast produžuje ili skraćuje lovostaje, pa i da posve zabrani lov na koju vrst divjači) kao i dužnost, da ureda radi progoni sve prekršaje zakona. Predaleko bi vodilo opisivati koristi, koje su ovim zakonom nastale za lovstvo i narodnu privredu Hrvatske i Slavonije, pak će biti dostatno konstatirati, da se je sva korisna divljač, počam od jelena pa sve do jarebica, koliko u privatnim, toliko i u veoma mnogim uzakupljenim općinskim lovištima bila umnožila u tolioj mjeri, da ta lovišta ni u čemu nisu zaostajala za najboljima u Evropi. Iz lovišta Hrvatske i Slavonije u velikom se broju eksportirala koliko živa rasplodna, toliko i ubijena divljač tako, te je lov u prvoinoj produkcije naše narodne privrede, zauzimao vidno mjesto. U dokaz toga navesti ćemo samo, da je po zvaničnoj statistici vrijednost samoga mesa (bez kože i krzna) ubijene divljači u Hrvatskoj i Slavoniji, prama prosjeku kroz 30 godina (1891—1920)

iznosila godišnje 10 milijuna dinara, kod čega treba uzeti u obzir, da se u prvom i drugom deceniju lovstvo tek razvijalo, a u treći decenij da pada svjetski raš. U zadnjoj predratnoj godini 1913. ubijeno je u Hrvatskoj i Slavoniji 2132 srna, 67.581 zeceva, 33.270 fazana itd., dok je još godine 1917. ubijeno 1253 jelena. Kod prosudjivanja tih brojaka treba uvijek držati pred očima, da su mnogi vlasnici i zakupnici lovišta iz raznih razloga navadjali manje brojke, a nikada veće, pa da je stoga faktično bez sumnje bio broj ubijene divljači veći.

Svjetski raš, s njime skupčane teškoće oko hranjenja divljači i nadzora lovišta, te naročito u prvo vrijeme iza rata nastale dezorganizacije, neredi i pljačke, nanijeli su lovstvu ogromne štete. Silna je množina, osobito visoke divljači, pobijena iz obijesti i zlobe, bez ickije koristi, velika je većina lovišta poharana, lovstvo je bilo na putu posvemašnje propasti. U ovo kritično vrijeme nastupa energični i organizovani rad lovaca putem njihovih organizacija i to u prvom redu, »Hrvatskog društva za gajenje lova i ribarstva« u Zagrebu, a od godine 1925. »Saveza lovačkih društava za Hrvatsku i Slavoniju« te u njemu začlanjenih društava.

»Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva« osnovano je još godine 1890., a proizašlo je iz prve, u Zagrebu godine 1881. osnovane lovačke organizacije. Ono prema tome spada medju najstarija lovačka udruženja u našoj državi. Svrha društva od prvoga početka nije bila u tome, da svojim članovima uzakupluje lovišta i pruža lovačku zabavu, nego je bila skroz altruistička. Društvo je svoju djelatnost upravilo onamo, da štiti interese lovstva, da se brine oko unapredjenja uzgoja divljači, prije svega da radi oko podizanja lovačke prosvete i upućivanja lovaca na lovačku ispravnost. Društvo izdaje od godine 1892. svoje glasilo »Lovačko-Ribarski Vijesnik«, koji je prema tome najstariji lovački stručni list u našoj Kraljevini.

Društvo je, uz ostali svoj rad, priredilo niz lovačkih izložbi te organizovalo i veliku izložbu godine 1925. u Zagrebu, prvu u našoj zajedničkoj domovini Jugoslaviji. Odbor društva, čiji se djelokrug proteže na čitavi teritorij valjanosti hrv. zakona o lovu iz godine 1893., sačinjavaju danas slijedeća gg. Predsjednik: Dr. Zoričić Milovan, potpredsjednici: Dojković Vilim i ing. Čeočić Ivan; tajnik ujedno i urednik lista dr. Šemper Alfons; blagajnik Paxidr-Srića Vladimir, te odbornici: Dr. Andjelinović Danko, Coda Nikola, Hercezi Ivan, dr. Jakoby Viktor, Jesensky Koloman, Quinz Eugen, dr. Reiching Otto, Rosenberg Hinko, Ugrinić Veljko, dr. Vragović Josip, ing. Piršić Milan i Kramarić Mile.

Društvo danas broji 1013 članova.

Kako je nakon poratne devastacije lovišta nužda primorala lovce širom zemlje da se skupe u društva radi neposrednog zajedničkog rada oko podizanja divljači u njihovome kraju, to se ukazala potreba, da se sve te rasštrkane snage ujedine u jednu čvrstu lovačku organizaciju. Samo »Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva« nije imalo dostatnog broja članova iz cijele zemlje, a i njegovi ciljevi, više općenite naravi, nisu se u svemu pokrivali sa konkretnim, često veoma različitim potrebama pojedinih krajeva. Društvo je stoga rado prihvatilo inicijativu, koja je došla iz Nove Gradiške, da se podijeli teret rada i da se osnuje »Savez lovačkih društava« u koji bi ušlo i samo »Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva«, kako bi se preko njega naročito okupilo u Savez i brojne vlasnike i zakupnike lovišta, koji nisu članovi lokalnih lovačkih društava.

Tako je godine 1925. došlo do osnutka »Saveza lovačkih društava za Hrvatsku i Slavoniju«, koji je iste godine učestvovao i u osnutku centralne lovačke organizacije »Središnje uprave Saveza lovačkih udruženja« u Beogradu, koja stoji pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. Kralja. Teritorijalna nadležnost saveza proteže se na cijelo područje valjanosti Hrv. zakona o lovu, te će takovom i ostali sve do ujedinjenja našeg lovačkog zakonodavstva. Ipak je sporazumno sa »Savezom lovačkih udruženja u Vojvodini« utanačeno, da se lovačka društva u Srijemu, koja imaju iste potrebe i u mnogom iste običaje kao i Vojvodina, a bliži su i Novom Sadu, mogu po svome izboru učlaniti bilo u novosadski, bilo u zagrebački savez.

U Savezu lov. društava za Hrv. i Slav. začlanjeno je danas 49 društava, dok je 8 društava sa teritorija Saveza začlanjeno u vojvodjanskom savezu.

Savezni odbor sačinjavaju slijedeća gg.:

Predsjednik: Dr. Milovan Zoričić, Zagreb. Podpredsjednici: I. Vilim Dojković, Novska. II. Dragutin Retl, Virovitica. Tajnik I. Ing. Ivo Čeović, Zagreb. Tajnik II. Dr. Alfons Šemper, Zagreb. Blagajnik: Mile Kramarić, Zagreb. Odbornici: Cvjetko Romić, Županja; Stjepan Dragović, Osijek; dr. Ivan Banković, Jastrebarsko; August Bartolović, Virovitica; ing. Ivan Murgić, Vinkovci; Gjuro Kunek, Bjelovar; Ivan Hercezi, Zagreb; Jos. Rauer, Zlatar; dr. Vinko Barić, Kostajnica; Ralf Račić, Karlovac; Vjekoslav Gagliardi, Sv. Ivan Zelina. Odborski zamjenici: Mirko Sterle, Vukovar; Imbro pl. Igalfy, Trnovac; Ivan Polovanec, Gjurgjekovac; Ernest Königsdörfer, Sofin; Nikola Prahir, Velika Gorica; Josip Fragner, Varaž-

din; Martin Balling, Vinkovci. Revizionalni odbor: Miroslav Albrecht, Zagreb; Marcel Marochini, Zagreb. Delegati za Središnju Upravu: Dr. Milovan Zoričić, Vilim Dojković, ing. Ivo Čeović.

U Savezu su začlanjena slijedeća društva:

1. Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva u Zagrebu. Predsjednik: Dr. Milovan Zoričić.
2. Lovačko društvo u Varaždinu. Predsjednik: Fabo Šadek.
3. Prvo zagrebačko lovačko društvo. Predsjednik: Milivoj Crnadak.
4. Lovačko udruženje za grad i srez Bjelovar. Predsjednik: Franjo Puretić.
5. Vinkovački lovački klub, Vinkovci. Predsjednik: Ernest Henn.
6. Lovačko društvo u Zlataru. Predsjednik: Josip Rauer.
7. Lovačko društvo »Brezovica« u Sisku. Predsjednik: Petar Colussi.
8. Lovačko udruženje u Gor. Slubici. Predsjednik: Iv. Herceg.
9. Lovačka udruga kotara Kostajnice, Kostajnica. Predsjednik: Dr. Viktor Barić.
10. Lovačko društvo u Križevcima. Predsjednik: Jos. Kiebach.
11. Slatinsko lovačko društvo u Slatini. Predsjednik: Ing. Pero Kovačević.
12. Zelinsko lovačko društvo, Sv. Ivan Zelina. Predsjednik: Vjekoslav Gagliardi.
13. Lovačko udruž. u Virovitici. Predsjednik: Aug. Bartolović.
14. Lovačko udruženje u Beški. Predsjednik: Aleksander Šuša.
15. Lovačko društvo u Sofinu. Predsjednik: Ernest Königsdörfer.
16. Lovački klub »Jastreb« u Osijeku. Predsjednik: u. z. Martin Vojnić.
17. Lovačko društvo u Brodu n. Savi. Predsjednik: Dr. Emanuel Kovačić.
18. Lovačko udruženje »Lovdžija« u Osijeku. Predsjednik: Stjepan Dragović.
19. Lovačko društvo »Prepelica«, Sisak. Predsjednik: Vilko Beck.
20. Lovačko društvo u Sušaku. Predsjednik: Ivo Polić.
21. Lovačko društvo ogulinskog sreza u Ogulinu. Predsjednik: Dr. Milutin Kosanović.
22. Lovačko društvo u Karlovcu. Predsjednik: Dušan Miljušević.

23. Sresko lovačko udruženje u Novoj Gradiški. Predsjednik: Dragutin Refl.
24. Sresko lovačko udruženje u Sl. Požegi. Predsjednik: Janko Barč.
25. Prvo lovačko društvo u Vukovaru. Predsjednik: Feliks Kirchbaum.
26. Lovačko društvo o Novom Marofu. Predsjednik: Dr. Bogdan Iveković.
27. Lovačko društvo u Mosl. Popovači. Predsjednik: Gjuro Jušić.
28. Lovačko udruženje u Dol. Stribici. Predsjednik: Dr. Vladimir Gjurgjević.
29. Lovačko društvo u Krapini. Predsjednik: Stjepan Vrabec.
30. Lovačko društvo činovnika brodske imovne općine. Predsjednik: Ivan Balić.
31. Lovačko društvo sreza Slunjskog u Slunju. Predsjednik: Josip Neralić.
32. Lovačko udruženje u Brinju. Predsjednik: Mile Prpić.
33. Lovačko udruženje u Dolnjem Rajiću. Predsjednik: Kosta Vuksanović.
34. Hrv. seljačko lovačko društvo u Sv. Ivan Zelini. Predsjednik: Ivan Polovanec.
35. Lovačko društvo u Čakovcu: Predsjednik: Dr. Bela Wollak.
36. Sresko lovačko udruženje u Novskoj. Predsjednik: Iv. Frei.
37. Lovačko društvo u Iloku. Predsjednik: Gustav Erber.
38. Lovačko društvo »Šljuka« u Karlovcu. Predsjednik: Antun Katzler.
39. Lovačko društvo »Jelen« u Djakovu. Predsjednik: Jos. Jakčin.
40. Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva, podružnica Delnice. Predsjednik: Ing. J. Pšorn.
41. Lovačko društvo u Kutini. Predsjednik: Antun Pavlović.
42. Lovačko društvo u Srijemskoj Mitrovici. Predsjednik: Franjo Gašparac.
43. Lovačko udruženje sreza županjskog u Županji. Predsjednik: August Kozjak.
44. Lovačko društvo u Crikvenici. Predsjednik: Rad. Rački.
45. Sresko lovačko udruženje u Vinkovcima. Predsjednik: Dr. Viktor Urbicha.
46. Lovačko društvo »Šljuka« u Čakovcu. Predsjednik: Vladimir Mayerčak.

47. Lovačko udruženje br. I. upravne općine u Sv. Ivan Žabno. Predsjednik: Josip Pejašinić.
48. I. Sresko lovačko društvo za srez Brod u Sušnjevcima. Predsjednik: Gjoko Ivanišević.
49. Lovačko društvo u Gjurgjevcu. Predsjednik: Dr. Božo Beck.

Ne može se poreći da su naše lovačke organizacije polučile velike uspjehe na polju podizanja lovstva. Naročito su Hrv. društvo za gajenje lova i ribarstva, a kasnije i Saveza, prvih godina pribavili uz povoljne cijene znatne količine rasplodne divljači, koje su bez ikakvog svoga dobitka ili koristi raspacali ne samo na svome području, nego i u Dalmaciji, Vojvodini i Bosni. Lovačka društva u Virovitici, Osijeku, Vinkovcima itd., itd. uredila su uzorna lovišta, koja se sve to više približuju predratnom stanju, dok su druga društva na najboljem putu da to postignu. Savez lovačkih društva u mnogo je slučajeva preuzeo inicijativu, kad se radilo o očuvanju općeg interesa lovstva, pojedinih saveznih društava ili njihovih članova. Brojnim predslavkama na nadležne vlasti savez je polučio znatnih uspjeha, koji su počinje prikazani u godišnjim izvještajima, publiciranim u »Lovačko-ribarskom Vijesniku«, koji je od god. 1926. zvanični organ saveza. I ako je broj neorganiziranih lovaca još dosta velik, ipak se konstantno opaža porast broja društava, koja pristupaju u Savez i pojedinih lovaca, koji pristupaju u postojeća društva ili osnivaju nova. Kod prosudjivanja ovog pitanja, valja držati u vidu, da prilike na teritoriju savezu nisu jednake onima u krajevima sa regalnim sistemom, gdje su lovci prisiljeni, da budu članovima sreskih lovačkih udruženja, pa ni sa prilikama u Vojvodini, gdje ogromne površine oranica i njiva pružaju najbolje mogućnosti za zajedničko lovljenje čitavih društava. U području Saveza za Hrvatsku in Slavoniju (izuzevši Srijema) lovci se u ogromnoj većini grupiraju u manje grupe od po nekoliko osoba i nemaju uvijek neposredno uočive potrebe da stupaju u društva, dok lovačka prosvjeta nije još svagdje prodrla toliko, da bi lovci stekli jedino ispravno uvjerenje, da samo u organizaciji mogu naći punu zaštitu svojih interesa i to tim više, što organizacija bude jača.

Savez lovačkih društava za Hrvatsku i Slavoniju, tek je na koncu svoje prve petgodišnjice, pa bude li novi lovski zakon odgovarao savremenim potrebama i principima nauke o lovstvu, te bude li revnost i dobra volja lovaca takova, kakovu po dosadašnjim iskustvima pravom smijemo očekivati, možemo mirno gledati u budućnost u uvjerenju, da će područje Saveza zapremiti vidno mjesto u lovstvu Jugoslavije i u našoj općoj narodnoj privredi.

Jovan Lakić, bivši predsednik Saveza I. d. za Vojvodinu:

Savez lovačkih društava za Vojvodinu.

Taman u najodsudnijem času, kada im se dalje nije dalo, da ravnodušno posmatraju simptome koji predskazuju očevidnu katastrofu lovstva u Vojvodini, koja je zapretila odtuda, što se je veliki deo lovaca koji se je izuzeo ispod kontrole organizovanih lovačkih društava i vlasti i sa nečuvenim indiferentizmom i cinizmom bacao na posao, da obesno uništi i ono malo preostalih i racionalno negovanih lovišta — nekolicina iskrenih i osvedočenih prijatelja lova, viđenih lovaca iz Novog Sada i okoline mu smatrajući ovu plačku razularenih pustolova ne samo gestom nedoličnim lovca, nego i krađom nacionalnog imetka latila se ozbiljno posla sa željom, da privuče i okupi oko sebe na zajedničku saradnju i ostale svesne lovce u Vojvodini i Sremu i da se organizuje u jedan stožer oko koga će se zbiti svi vojvođanski lovci organizovani u lovačkim društvima. Ovaj stožer — savez lovačkih društava iz Vojvodine — imao bi prvenstveno da širi intenzivnu propagandu na sastancima te putem svoga stručnog lista radi obaveštavanja i širenja lovcima toliko potrebne prave svesti o lovu, te koristi po državu od lova da bi se podigla i unapredila naša lovišta.¹

Sa ovakvim auspicijama obrazovan je 29. oktobra meseca 1922. godine u Novom Sadu agitacioni odbor I. Kongresa Lovčkih Društava u Vojvodini, koji su sačinjavali: Jovan Lakić, veliki kapetan redarstva i predsednik novosadskog lov. društva iz Novog Sada, Mr. Joca Divild, apotekar i Stevan Pesirac iz Kaća, Milorad Vučetić, blagajnik i Gustika Najar, graditelj iz Titela, Obrad Kozarec, blagajnik i Jovan Medakov, odbornik iz Vilova, Šandor Adamović, upravitelj i Ivan Polit iz Novog Sada, dr. Miloš Vlaović, advokat i Stevan Malenčić z St. Bečeja, Gaša Divild i Stevan Divild iz Petrovaradina. Konačno Vlada Karapandić.

Pomenuti agitacioni odbor je 3. novembra 1922. godine uputio svima Lovčkim Društvima u Vojvodini okružnicu u kojoj ih poziva na I. Kongres i kongres je održan 10. decembra 1922. g. u velikoj dvorani gradske kuće u Novom Sadu uz učešće velikog broja lovaca iz Vojvodine i Srema a vidjeni su na njemu i drugovi lovci iz Beograda, Zagreba i Ljubljane, koji su srdačnom i iskrenom

¹ Prvi koji je pokrenuo tu akciju za organizovanje lovaca, a koga su u početku sledovala samo nekolicina odušavljanih pobornika bio Mr. Joca Divild, tadanji apotekar u Kaću kraj Novog Sada, koji se i danas nalazi na najistaknutijem mestu u Savezu.

saradnjom i stručnim savetima mnogo doprineli, da se što lakše prebrode teškoće na koje smo nailazili u početku. Zaječarsko Lovačko Društvo pozdravilo je učesnike kongresa.

Na kongresu je aklamacijom izabrana ova uprava: predsednik: Jovan Lakić, redarstveni veliki kapetan i predsednik Novosadskog Lovačkog Društva, I. potpredsednik: Dr. Miloš Vlaović, advokat, II. potpredsednik Stevan Pesirac, zemljoradnik i predsednik Lovačkog Društva u Kaću, I. sekretar: Mr. Joca Divild, apotekar, tajnik i upravitelj Lov. Društva u Kaću, II. sekretar Milorad Vučetić, beležnik, blagajnik, Ivan Polić, trgovac.

Rešeno je dalje, da se izrade jednoobrazna pravila i pošalju svim društvima radi izhođenja odobrenja.

Maksimiran je broj lovaca prema teritoriji lovišta (na 1000 kat. jutara 2 lovca). Položeni su temelji za zajedničku akciju protiv svih lovaca i društava, koji se izuzimaju ispod zakona.

22. decembra 1922. godine održao je Upravni Odbor Saveza Lovačkih Društava za Vojvodinu svoju prvu sednicu a 12. avgusta 1923. godine S. L. D. za Vojvodinu prvu skupštinu.

S. L. D. za Vojvodinu broji danas 4987 članova lovaca začlanjenih u 239 Lovačkih Društava.

Teritorij Saveza iznosi:

Opštinske površine	2,532.606 kat. jutara
Državna zemljišta	49.350 „ „
Zemlje agrarnih zajednica	36.534 „ „
Zemlje priv.	202.486 „ „

Doprinos od ovih lovišta bilo državi bilo opštinama iznosi god. 2,472.914 Dinara.

Čuvara lova ima na teritoriju Vojvodine 389.

Sadanju upravu sačinjavaju:¹

Predsednik: Dr. Gedeon Dundjerski, industrijalac iz Novog Sada. 1. Potpredsednik: Mr. Joca Divild, apotekar iz Srbobrana. 2. Potpredsednik: Dr. Miloš Vlahović, advokat iz St. Bečeja. Sekretar: Jovan Lakić, grad. savetnik u p. iz Novog Sada. Blagajnik: Pera Dedjanski, viši čin. Srpske Banke iz Novog Sada.

Odbornici: 1. Lazar Budišin ml., ekonom iz Velike Kikinde; 2. Nikola Janković, dir. banke iz St. Pazove; 3. Paja Dobanovački, ekonom iz Srbobrana; 4. dr. Branko Petrović, gen. sekretar Berze iz Novog Sada; 5. dr. Josif Vajtner, advokat iz Vršca; 6. Pera Janac, zam. dir. Nar. Banke iz Vel. Bečkerek; 7. Ljubomir Tucakov, ratar iz Novog Bečeja; 8. Radivoj Kadić, čin. elektr. centrale iz Novog Sada.

¹ Izabrana 10. avgusta 1930 na VIII. red. god. glavnoj skupštini.

Zamenici: 1. Gliša Rakić, ratar iz Novog Sada; 2. Sima Kara-kašević, grad. čin. iz Sombora; 3. Djura Novakov, ratar iz Mokrina; 4. Stjepan Lovrić, profesor iz Rume; 5. Ervin Lacković, grad. čin. iz St. Kanjiže.

Nadzorni odbor: 1. Djoka Gajin, upravitelj osn. škola iz Novog Sada; 2. Kosta Dima, Irgovac iz Novog Sada; 3. dr. Koloman Hofman, penz. grad. saveznik iz Subotice.

Savez izdaje od postanka mu svoj stručni organ »Lovački Glasnik«, koji izlazi u 5700 primeraka.

O radu Saveza Lovačkih Društava za Vojvodinu jasno govore stranice sedam godišta »Lovačkog Glasnika«, on je i u sednicama Središnje Uprave Saveza Lovačkih Društava Kralj. Jugoslavije svojim skromnim sposobnostima saradivao sa delegatima Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva, Splita na izradi projekta za jedan moderan i savremeni zakon o lovu.

Redakcioni Odbor, čiji je agilan predsednik Mr. Joca Divild a članovi Jovan Lakić, Đoka Gajin, i Žarko Ognjanović, odgovorni urednik, te svima nama lovcima dobro poznati sa svojih lovačkih članaka i beležaka Dr. Stanko Erhatic neumorno radi da »Lovački Glasnik« — i ako organ najmlađeg Saveza — bude stručan, na doličnom nivou i da u svakom pogledu doprinese da se iz naših lovaca formišu svesni drugovi dostojni ove ugledne organizacije, dorasle i za ostvaranje viših zadataka u interesu Kralja i Otađbine

Ilija M. Drobnjak:

Skopljansko lovačko udruženje.

(Postanak i njegova organizacija.)

Skopsko lovačko udruženje osnovano je posle rata 1921. god. Prilikom prvog svog osnivanja udruženje je brojalo oko 50 svojih članova lovaca.

Izabrana uprava napisala je društvena pravila, koja su overena od strane upravne vlasti i od tada udruženje funkcioniše za Grad Skoplje i Srez Skopski sa sedištem u Skoplju te prikuplja lovce u jednu celinu iz Grada Skoplje i Sreza Skopskog.

U početku svoga rada uprava udruženja imala je vrlo velike teškoće u svome radu, naročito posle ratno doba, gde je tako reći bio poremedjen svaki pravi puš. Kod lovaca i nelovaca bilo je ljudi, koji su se udaljili od svakog dobrog pravca, pa i lovci od svojih lovačkih pravila i lovačkog zakona, tako da se nije znalo, kod se sme loviti i kod ne. Ono je naročito bilo zapaženo

kod ovdašnjeg stanovništva, Turaka i Arnaula, koji nisu znali ni za pravila ni za zakon lovački, koji štiti korisnu divljač a preči štetnju i utamanjanje.

Borba uprave bila je velika, ali jaka volja i intenzivan rad uz pomoć nadležnih vlasti, koje su izlazile u susret svakom predlogu uprave, sve je ono dovedeno u red pravih lovaca i danas može se reći, da kod ovdašnjih lovaca vlada velika lovačka i društvena disciplina u svakom pogledu.

Uprava udruženja u svome je radu za ovo nekoliko godina pored velikih teškoća jako napredovala, kako u prikupljanju novih članova, tako i u materijalnom pogledu, i pored velikih materijalnih izdataka u vremenu velike skupoće.

Skopljansko savezno lovačko udruženje danas broji oko 400 organizovanih pravih lovaca. Organizacija izvedena je vrlo dobro, pridržavanje društvenih pravila i zakona o lovu među lovcima ovog udruženja zaslužuje svaku pohvalu, a uprava udruženja stara se, da njezini članovi prednjače primerom u ovom pogledu.

Pored napred navedenog, uprava udruženja stara se svake godine, da njezini članovi budu snabdeveni sa lovačkom priborom po najjeftinijim cenama.

Pored svih izvedenih organizacija, gde se radi o zaštiti korisne divljači i o utamanjivanju sa strane stanovništva uprava ovog udruženja, a pod predsedništvom današnjeg predsednika, koji više godina stoji na čelu uprave, preduzela je jedan delikatna zadatak i stavila sebi u dužnost, da se u Južnoj Srbiji podigne fazanerija. Ova zamisao evo već se i ostvaruje. Kupljeno je 25 komada ženki i 5 mužaka, koji su čuvani u kavezima, a proletoš pušteni na određeno mesto radi razmnožavanja. Rezultat je bio preko svakog očekivanja, t. j. konstatovano je, da sada ima preko 300 mladih, koji su već veliki, i pokazuju se u jatima po partijama, kako su se izlegli.

U tom cilju uprava je utrošila 5000 Din, a ove godine svojim budžetom predvidela je jednu poziciju od 10.000 Din za čuvanje, razmnožavanje i negovanje fazanerije u okolini Skoplja pored reke Vardara.

Ceo rad oko podizanja fazanerije i davanja uputstava poveren je dr. Stanku Karamanu kao stručnjaku-zoologu i lovcu od rase, a uprava podnosi materijalno sve izdatke i troškove oko izvodjenja ovog podhvala i lepog dela, koje se je prvi put pojavilo u ovim krajevima Južne Srbije.

Na završetku svojih kratkih izlaganja smatram za osobitu čast, što se više godina nalazim na čelu uprave Skopskog sav. lov. udruženja i što mogu s ovog mesta, kao predstavnik lovaca

carskog grada Skoplja u ime svoje i svojih drugova lovaca ovom prilikom da šaljem bratski i lovački pozdrav svoj braći lovcima Slovencima i Hrvatima iz cele naše lepe domovine, slavom uveličane i nerazdeljive kraljevine Jugoslavije.

Dr. Stanko Bevk:

.Naša razstava.

Ni težko zamisliti si katerokoli razstavo in narediti zanjo osnutek, tem teže pa je izvesti zamisel in načrt, težko zlasti v današnjih dneh, ko je »čas zlato«, kakor je bilo še malokdaj in ko nedostaja denarja na vseh koncih in krajih.

Vendar lovci nismo oklevali prijeti za delo, ko nas je Jugoslovansko šumarsko udruženje povabilo, naj njihovi razstavi priključimo še lovsko razstavo. Lovec je vedno náred, saj leži to v njegovem bistvu: počasné, obočavljáč ali pretuhtovavec ne more nikoli biti lovec. Z veseljem smo podali roko čuvarjem domov naše ljubljene divjadi, da pokažemo, kaj zmore skupnost, kaj znata šumar in lovec, kakšno je njihovo delo in zakaj zaslužita vse upoštevanje.

V tem pa je prišlo povabilo na soudeležbo še od druge strani, namreč iz Lipskega. Tudi temu povabilu se nam ni dalo odreči, dasi je bil rok jako kratek. Zavedali smo se tudi v polni meri, da se na mednarodni lovski razstavi ne bomo mogli kosati z državami, kakor so v pogledu razvoja lovstva in bogastva na divjačini Nemčija, Ogrska in Rumunija, vendar smo z nabiranjem razstavnih predmetov pričeli, kajti šlo nam je v prvi vrsti za to, da pokažemo pred svetom: tudi v Jugoslaviji je lovstvo na visoki stopnji in za mnogimi evropskimi državami prav nič ne zaostaja.

Najbolj sta nas trla prekratki rok za uspešno delo in pomanjkanje denarnih sredstev. To sta bila vzroka, da večina oddaljenjših krajev naše širne domovine ni mogla za Lipsko nič prispevati in da je končno, ko je došel rok za odpremo, odšlo v Lipsko blago, nabrano skoraj zgolj v Dravski banovini. Mnogo nismo tja odposlali: manjkali so medved, volk, šakal, ris in divja mačka, pa tudi jelen in divji prašič sta bila slabo zastopana. Vendar nismo slabo odrezali in strokovno časopisje se je kaj pohvalno izražalo o jugoslovanskem oddelku razstave. Tudi uspeh ocenitve lovskih trofejev je bil zadovoljiv. Na mednarodni konkurenci smo dosegli sicer le tri odlikovanja, in sicer za gamsove rogje¹, na pokra-

¹ Matajec 121:4 točk, Sonnlichler-Born 120:8 točk, Ojcl 119:3 točk. Največ točk so dosegli rogji ogrskega grofa G. Kendeffyja, in sicer 125:9.

jinski ocenitvi pa 52, in sicer 2 za jelene², 39 za gamse³ in 11 za srnjake⁴. Če primerjamo ta uspeh z uspehi drugih držav, moramo biti z njim povsem zadovoljni.

Obenem, ko smo čakali na to, kako smo uspeli v Lipskem, je bilo treba pripravljati že za ljubljansko razstavo, da nam tudi za njo ne bo primanjkovalo časa. Z lovskimi trofejami, zlasti s srnjimi rogovji in gamsovimi rogji bi bili sicer za silo preskrbljeni, ker smo se z vodstvom razstave v Lipskem sporazumeli, da nam naše razstavke pravočasno vrnejo, toda vsi ti predmeti bi tvorili le majhen in podrejen del ljubljanske razstave, kakor je bila zamišljena in kakršna mora biti, če je vsedržavna, vzgojno-poučna in če hoče pokazati razvojno stopnjo lovstva v Jugoslaviji. Zato z delom nismo prenehali, ampak ga podvojili.

Če naj so na naši razstavi zastopane vse jugoslovanske pokrajine, če naj razstava vzgaja lovce in poučuje obiskovalce ter naj pokaže, na kakšni stopnji je naše lovstvo, tedaj mora na razstavo vse, kar je z lovstvom v zvezi, in sicer iz vseh pokrajin, kjer so lovci doma. To je bilo naše vodilo in na tej podlagi je osnovana naša razstava v Ljubljani.

Kaj pa je lovstvo in lov in kdo je lovec? Mar sta pojma lovstvo in lov istovna s prilaščanjem živali na zakonsko dovoljeni način? Ne, nikakor ne! Kakor mizarstvo ne obsega samo izdelovanja miz, prav tako tudi jedro lova ni lovljenje živali, ampak samo njegov del, kakor je izdelovanje ključavnic del ključavničarskega obrta.

Lovec — namenoma ne pristavljam prilaštka »pravi«, ker nepravih lovcev« ni — je ljubitelj prirode, ki zlasti neguje divjad in izenačevalno posega v njeno številčno stanje, da ščiti s tem gospodarske interese. — To je l o v e c, vse drugo pa, kar strelja in lovi divjačino, so mrharji, fatje in ogabni zankarji, ne pa člani naše zelene bratovščine.

In prav to, kaj je lov v pravem smislu besede, kako se je razvijal in kakšen je sedaj, kakšen je lovec, kakšen pa uničevalec divjadi, to prikazati je namen naše razstave. Izčrpna ponazoritev tega pa zahteva nebroj predmetov, zato so poleg raznovrstnega lovskega orožja — od kamna, ki ga je obdelal pračlovek, loka,

² Dr. Jeločnik 2 srebrni kolajni.

³ Matajec 2 zlati, baron Born 2 zlati, Ojcl 2 zlati, 3 srebrne in 6 bronastih, Rohrmann 1 zlaťo, ing. Kraut 1 zlaťo in 2 bronasti, Košir 1 zlaťo in 1 bronasto, Vidmar 1 zlaťo, 2 srebrni in 1 bronasto, Dolenc 1 srebrno, Rabič 3 srebrne in 7 bronastih, Praprotnik 1 srebrno in dr. Kern 2 bronasti kolajni.

⁴ Palme 1 srebrno, ing. Jerbič 1 srebrno, Vidmar 1 srebrno, Dolenc 1 srebrno, Germuth 1 srebrno, Weis 3 bronaste, dr. Tavčar 1 bronasto, Makarovič 1 bronasto in baron Ožegović 1 bronasto kolajno.

samostrela in od prvih pušk tja do repetirke —, lovnega orodja — od lesene pasti mostiščarjev pa do najnovejših progel, in poleg priprav za nego divjadi, prikazani tudi učinki strela na divjadi, njeno označenje zadetka, dalje njeni sledovi in slično. Tudi divjad sama je razstavljena, in sicer živa, nagačena in v podobi, njeni škodljivci in njene bolezni. Velik del razstave zavzemajo lovske trofeje, rogovja in rogļi, okli in čekani ter njih razvoj. Zastopana je lovska strokovna književnost in poezija ter v veliki meri umetnost, lovske slike v raznih tehnikah, lovska oprema itd.

Zakaj razstavljamo in kažemo, kakšni smo in kaj delamo? Prav zato, da nas vidijo in presodijo, kajti mnogo jih je, ki nas ne poznajo in nas zato sodijo napačno. Lovec nima vzroka, da bi se skrival in obdajal s kitajskim zidom, kajti, kar dela, ve, da je prav, samemu v idealno korist, drugim v materijelno.

Lovca vleče v lov, da se uteši z izvršitvijo nečesa težko izpeljivega, da zadosti nofranjemu, podedovanemu nagonu po udeleževanju moštva in hrabrosti. Lov mu čvrsti telo in sveži duha, zlasti pa mu večja trdnost volje in ga vadi v premagovanju samega sebe.

Poleg dobička, ki ga daje lov državi in posameznikom z zakupninami in davki, s preskrbo mesa in kožuhovine, z zaslužkom obrtnikov in lovskih nastavljenecv, koristi lovec svojemu narodu tudi s tem, da vzdržuje in širi v njem ljubezen do prirode in s tem do domače grude. In država ima z lovci na tisoče brambnih in hrabrih mož, ki so sposobni in pripravljeni, da v resnem trenutku z vso krepkostjo branijo svojo drago domovino in svojega ljubljeneega kralja.

Organizacija kinologije v Jugoslaviji.

Vrhovna instanca in centrala za kinologijo (psoslovje) v Jugoslaviji je Jugoslovenski kinološki savez (J.K.S.), ki je bil ustanovljen 1. oktobra 1925 s sedežem v Ljubljani.

Namen saveza je, združevati in voditi vse kinološke organizacije v Jugoslaviji, da se doseže čistokrvnost in vzgledna vzreja pasjih pasem.

Za doseg tega namena vodi J.K.S.:

a) skupno »Jugoslovensko rodovno knjigo psov« (J. R.):

b) prireja in podpira razstave, smotre, tekme psov in slične prireditve;

c) širi strokovno slovstvo in časopisje ter skrbi za strokovna predavanja;

d) skrbi za zadostno število sodnikov, ocenjevalcev in pripravnikov.

Nobena kinološka prireditev v Jugoslaviji ni za savez in v njem včlanjene organizacije veljavna, če je ne odobri J.K.S. in če ne sodelujejo pri njej sodniki, oziroma ocenjevalci, ki jih je on overovil.

Člani saveza so samo tuzemske kinološke organizacije: udruženja, društva, klubi in sploh korporacije, ki se bavijo ali izključno ali tudi le postransko s psorejo.

Korporacija, ki hoče postati član J.K.S., pošlje saveznomu odboru prijavo, priloži svoja pravila in seznam svojih članov.

Društva ali korporacije, ki obrtoma trgujejo s psi ali trpe v svoji sredi take članë, se v savez ne sprejmejo.

Včlanjene korporacije uživajo enake pravice in imajo enake dolžnosti. Med članicami, ki se bavijo z eno in isto pasmo, pritiče vodstvo tisti članici, ki jo določi odbor. Vsaka včlanjena korporacija, ki se bavi izključno s to ali ono pasmo, pošlje v savezni odbor po tri delegate, vse druge korporacije pa po enega.

Imena delegatov in njih namestnikov je s članarino vred poslati 14 dni po prvem rednem občnem zboru vsakega leta saveznomu predsedniku.

Vsaka korporacija ima pravico med poslovnim letom poljubno menjati svoje delegate, mora pa o tem obvestiti saveznega predsednika. Dokler ta ni o taki izpremambi obveščen, ostanejo v

veljavi prej prijavljeni delegati. Tudi za posamezne seje lahko vsaka članica svoje delegate menja.

Članarina za vsako v savezu včlanjeno edinico znaša sedaj 500 Din na leto, sicer pa kakor to določi občni zbor.

Posle J. K. S. opravljajo občni zbor, odbor saveza in načelstvo.

Načelstvo saveza sestoji iz predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika, gospodarja in vodje Jugoslovenske rodovne knjige (J. R.) ter se voli na tri leta.

Sedanji člani načelstva J. K. S. so:

Predsednik dr. Lovrenčič Ivan, odvetnik, Tavčarjeva ulica 12;

podpredsednik Urbanc Franc, veletržec, Sv. Petra cesta 1;

tajnik Žmitek Peter, profesor, Rimska cesta 2/II;

blagajnik Zupan Ivan, ravn. mestn. dohod. urada, Gospo-svetska cesta 17;

gospodar dr. Pirc Maks, odvetnik, Cigaletova ulica 1, in

vodja rodovne knjige (J. R.) Zajc Emil, podpolkovnik v p., Rimska cesta 20/I; vsi v Ljubljani.

Le-ti in delegatje včlanjenih korporacij tvorijo odbor saveza, vštevši sodnike in ocenjevalce.

Od J. K. S. je dosedaj overovljenih 31 sodnikov in ocenjevalcev ter 27 pripravnikov. Allround sodnik (za vse pasme, lovske in sportne) je savezni predsednik dr. Lovrenčič.

Jugoslovenska rodovna knjiga (J. R.) je dosedaj razdeljena na sledeče oddelke:

1. knjiga ptičarjev (J. R. P.);

2. knjiga španijelov (J. R. Š.);

3. knjiga brakov (J. R. B.);

4. knjiga brakov jazbečarjev (J. R. Bj.);

5. knjiga jamarjev (J. R. J.) in

6. knjiga sportnih psov (J. R. Sp.).

Knjigo urejuje vodja, ki ga izvoli občni zbor. Za vsak posamezni oddelek mu je dodeljen najmanj po en strokovni poročevalec (referent), ki mora biti tudi avtoriziran sodnik dotičnih pasem.

Vpisi v rodovno knjigo se izvajajo strogo po pravilnikih, določenih za vsako pasmo posebej.

Sodnik je upravičen presojeti pse glede zunanosti kakor tudi sposobnosti, bodisi za eno ali vse priznane pasme, ocenjevalec pa le glede zunanosti, in sicer samo za ono pasmo psov, za katero je overovljen.

Za sodnika more biti overovljen, kdor je vsaj trikrat že sodeloval kot pripravnik, pomožni sodnik ali vodja tekme psov pri

priznanih kinoloških prireditvah tu ali v inozemstvu ter položi teoretični in praktični izpit pred posebno komisijo.

Izjemo sme iz posebnih uvaževanj vrednih razlogov dovoliti le občni zbor saveza v sporazumu z zborom sodnikov.

Pripravnike imenuje na predlog zadevne korporacije odbor saveza.

Sodniki, ocenjevalci in pripravniki dobe od saveza legitimacije. Ocenjevalcu ali pripravniku izdano legitimacijo sme savezni odbor vsak čas preklicati, zbor sodnikov pa tudi sodniku. Zbor sodnikov ivorijo sodniki in ocenjevalci. Pripravniki imajo k zboru sodnikov pristop, toda le s posvetovalno pravico.

Savez vodi v zvezi z rodovno knjigo tudi seznam psarn; v evidenci jih ima sedaj 48.

Korporacija, kateri pritiče vodstvo dolične pasme, je dolžna skrbeti za to, da so psarne pri savezu pravilno registrirane, savez jih pa lahko nato prijavi inozemskim kinološkim vodilnim organizacijam.

Savez rešuje tudi vse važnejše spore, ki bi nastali med včlanjenimi korporacijami, in sicer kot zadnja instanca.

*

Savez je za časa svojega obstoja priredil v Ljubljani dve mednarodni razstavi psov, in sicer 8.—9. septembra 1926 ter 19.—20. maja 1929.

Pod vodstvom J. K. S. se je vršila razstava psov 10. oktobra 1926 v Zagrebu, 5. in 6. oktobra 1929 pa v Beogradu.

J. K. S. se je udeležil tudi nekaterih inozemskih kinoloških prireditev.

Razen zgoraj navedenih večjih prireditev je savez podpiral in nadziral smotre in tekme raznih vrst psov, ki so jih priredile včlanjene edinice posamič ali skupno.

Po kronološkem redu so sedaj v J. K. S. včlanjene sledeče edinice:

1. »Slovensko lovsko društvo« (S. L. D.), ustanovljeno 1909; sedaj šteje okrog 3700 članov in ima v odboru J. K. S. 1 delegata.

2. »Društvo (bivši klub) ljubiteljev ptičarjev« (D. L. P.), ustanovljeno 23. februarja 1921.

T. č. predsednik mu je g. Urban Franc, veletržec, podpredsednik in vodja oddelka rodovne knjige J. R. P. in J. R. Š je g. dr. Lokar Janko, direktor I. hum. gimnazije v Ljubljani, tajnik pa g. Koder Julij, uradnik OUZD, Dunajska cesta 6/III

v Ljubljani. V rodovno knjigo oddelka J. R. P. in J. R. Š. je vpisanih 230 psov. Društvo je izdalo 1927 knjižico »Določila o tek-mah ptičarjev in španijelov«, ki jo je spisal dr. L o k a r J a n k o. Društvo šteje 200 članov.

3. »Klub ljubiteljev sportnih psov« (K. L. Sp.), ustanovljen 9. novembra 1922.

T. č. predsednik je g. dr. Cepuder Josip, odvetnik, Mikošičeva cesta 20/I, podpredsednik in vodja oddelka rodovne knjige J. R. Sp. g. Zajc Emil, podpolkovnik v p., in tajnik g. Dermota Josip, univ. fiz. teh., Dolenjska cesta 19. V rodovno knjigo oddelka J. R. Sp. je vpisanih 74 psov. Klub ima svoje redne seje vsako prvo sredo v mesecu ob 20 v restavraciji »E m o n a« na Dunajski cesti. V letih 1923, 1924, 1925 in 1926 je izdal pet številk lastnega glasila »Sportni pes«, od tedaj pa mu je dostopen kakor ostalim v savezu včlanjenim edinicam prostor za objave v »L o v c u«. Klub šteje 119 članov.

4. »Klub ljubiteljev brakov« (K. L. B.), ustanovljen 22. maja 1924.

T. č. predsednik je Henrik baron Lazarini, graščak in major v p. v Smledniku, podpredsednik je g. dr. Novak Fran, profesor, Vegova ulica 4, tajnik pa g. Oblak Josip, uradnik dir. drž. železnic, Ljubljanski dvor, s. 192, rodovno knjigo vodi ta gg. dr. Lovrenčič Ivan in P. Žmitek. Do sedaj je vpisanih v rodovno knjigo oddelka J. R. B. 179 psov. Klub šteje 87 članov.

5. »Klub ljubiteljev jamarjev« (K. L. J.), ustanovljen 4. marca 1926.

T. č. predsednik je g. dr. Krejči Viljem, advokat, Wolfova ulica, podpredsednik g. Meden Viktor, veletržec, Celovška cesta 10, tajnik pa g. Janežič Karel, uradnik TPD, Aleksandrova cesta 14, vodja rodovne knjige in strokovna poročevalca sta gg. dr. Lovrenčič in Sekula Alojzij, član opere, Gradišče 17. V rodovno knjigo oddelka J. R. L. je vpisanih 43 psov. Klub šteje 48 članov.

6. »Društvo brak-jazbečar« (D. Bj., prej sekcija kluba ljubiteljev brakov), ustanovljeno 25. novembra 1929.

T. č. predsednik in vodja rodovne knjige, oddelek J. R. Bj., je g. Kosler Oskar, graščak na Ortneku, podpredsednik g. Bernetich-Tommasini Ernest, Domagajeva 2, Zagreb, in tajnik g. Goederer Ivan, upravitelj na Ortneku. V rodovno knjigo J. R. Bj. je vpisanih 109 psov. Društvo šteje 89 članov.

*

Do sedaj so bile pri J. K. S. prijavljene in registrovane sledeče psarne:

Pridevek	Pasma	Lastnik	Kraj
1. Belokrajina	jamarji	Jakl Drejče	Krmelj, Dol.
2. Bistra	braki	Galle Fran, graščak	Bistra-Borovnica
3. Boštajn	braki-jazbečarji	ing. Zoratti Eugen	Radeče- Zidani most
4. Čemšenik	ptičarji, spanijeli	Urban Franc, veletrgovec	Ljubljana
5. Dole-Bistra	sportni psi	dr. Zupan Fran, zdravnik	Dole-Bistra
6. Drava	ptičarji	Klobučar Dragotin, banč. ravn.	Maribor
7. Dubova	lovski psi	dr. Livadič Branko	Zagreb
8. Grad	sportni psi	Remžgar Josip	Ljubljana
9. Gradac	braki	Mazelle Julij	Gradac, Belokrajina
10. Gerlov	ptičarji	Hana dr. Schwar- zova	Ljubomer
11. Hrasnik	braki-jazbečarji	ing. Burger Fric, rud. dir.	Hrasnik
12. Ilirija	ptičarji	Schuster Anton, lrgovec	Ljubljana
13. Jama	sportni psi	ing. Premelč Stane, prof.	Ljubljana
14. Korotan	ptičarji in spanijeli	Koder Julij, urad- nik OUZD	Ljubljana
15. Krajina	sportni psi	Angjelkovič Miodrag	Zagreb
16. Krim	ptičarji, spanijeli, braki	dr. Lokar France, advokat	Ljubljana
17. Krmelj	braki	Jakl Venče	Krmelj
18. Krško	ptičarji	dr. Pfeifer Vilko	Split, Dalmacija
19. Kum	braki, jazbečarji	Hofbauer Fric	Hrasnik
20. Lepi Dob	braki	dr. Kobal Alojz, advokat	Ljubljana
21. Limbuš	spanijeli	Paudič Srečko	Limbuš
22. Lom	braki, braki-jazbe- čarji	Ernest Bernelich pl. Tommasini	Zagreb
23. Marov	braki-jazbečarji, jamarji	Goederer Ivan, upravitelj	Ortnek
24. Melje	ptičarji	dr. Lipold Fran, advokat	Maribor
25. Mirje	ptičarji, braki-jaz- bečarji	Kremenšek Josip, prof.	Ljubljana
26. Mirna	sportni psi	Bulc Franc	Mirna, Dol.
27. Mitras	ptičarji	Lujiza dr. Bernbal- kova	Pluj

28. Nanos (preje Atena)	sportni psi, doberman	Arko Slavko, carinik	Ljubljana
29. Odran	ptičarji	Coda Nikola	Zagreb
30. Ortnek	ptičarji, braki, braki-jazb., jamarji	Kosler Oskar, graščak	Ortnek
31. Otok	braki-jazbečarji	Payer Otto, knjigovodja	Domžale
32. Pantovčak	braki-jazbečarji	Borovnik Anton	Zagreb
33. Podgora	vse vrste psov	dr. Lovrenčič Ivan, advokat	Ljubljana
34. Pohorje	ptičarji, spanijeli	dr. Robič Hugon, zdravnik	Maribor
35. Prule	ptičarji	Bizjak Davorin, trgovec	Ljubljana
36. Rožnik	sportni psi	Drenig Teodor	Ljubljana I.
37. Sava	ptičarji in braki-jazbečarji	dr. Lokar Janko, gimn. ravn.	Ljubljana
38. Savinja	braki in braki-jazbečarji	Confidenti Fric	Celje
39. Slivnica	sportni in lovski psi	dr. Bavdek Jože, sod. svet.	Celje
40. Smlednik	vse vrste psov	bar. Lazarini Henrik, graščak, major v p.	Smlednik
41. Snežnik	lovski psi	Šmuc Roman, nadučitelj	Dol. Logatec
42. Soča	sportni psi	dr. Cepuder Josip, advokat	Ljubljana
43. Sora	lovski psi, braki in braki-jazbečarji	Lovska družba	Medvode
44. Suvobor	vse vrste psov	Uprava dvora	Bled
45. Šiška	braki-jazbečarji	Štepič Peter, veletržec	Ljubljana VII.
46. Št. Janž	braki-jazbečarji	Jakl Venče, veleindustrijec	Krmelj
47. Triglav	sportni psi	Zajc Emil, podpolkovnik v p.	Ljubljana
48. Turjak	braki in jamarji	Uprava grofa Auersperga	Turjak
49. Zovik	lovski psi	Limet France, drž. gozdar	Pasarič, Bosna
50. Golovec	ilirski ovčarji	Pestotnik Ivan, ravn. mest. klav.	Ljubljana

*

Jugoslovenski kinološki savez je bil dne 25. februarja 1929 sprejet za člana Mednarodne kinološke zveze (Fédération cynologique internationale), ki ima svoj sedež v Bruslju (Belgija). Pogodbo so podpisali dne 10. maja 1929

predsednik dr. Lovrenčič ter tajnik prof. Žmitek za J.K.S. ter Victor du Pre in sekretar Albert Houtart za F.C.I.

S to mednarodno pogodbo je J.K.S. zavezan skrbeti za to, da se vse kinološke prireditve, kakor razstave, smotre, tekme itd., na ozemlju kraljevine Jugoslavije vršijo po predpisih F.C.I. in da se tudi Jugoslovenska rodovna knjiga (J. R.) vodi po mednarodnih principih, enako zaščita psarn.

S češkoslovaškimi kinološkimi organizacijami in s »Kynologen Verbandom« na Dunaju vzdržuje J.K.S. prijateljske slike in je v zvezi tudi z nekaterimi kinološkimi klubi Nemčije.

Da se poglobi delovanje na kinološkem polju tudi širom države, se je odločil savez ustanoviti v Zagrebu, Novem Sadu, Sarajevu, Splitu, Beogradu itd. kinološke klube ter je v ta namen izdelal in razposlal na merodajne činitelje vzorce enotnih klubovih pravil.

Vse prijatelje kinologije vljudno vabimo, da podpirajo Savez pri njegovem delu na kinološkem polju. Savez bo rade volje vsekdar k uslugam.

Fot. & prep. Herfort.

Dvajseterak bar. Borna.

Kritični dnevi.

Nimam v mislih vremenskih kritičnih dni, kakršne je pred leti napovedoval sloviti meteorolog Falb za vsak mesec kar naprej ter jih lepo opredelil na take prve, druge in tretje vrste. Sicer jih ni vedno pogodil in je polagoma prišel celo ob ves svoj pre-roški sloves, ali človek je ob napovedanih kritičnih dneh vsaj nekaj pričakoval. Nezgod in nesreč pa, ki morejo lovca zadeti, ne napove noben prerok in nobena slutnja; pridejo nenadejano, ko strela iz jasnega. In nekaj takih kritičnih dni, ki sem jih sam do-živel in ko bi jo lahko sam izkupil ali pa upihnil luč življenja svojega bližnjega, nameravam v nekaterih zaporednih člankih opisati v svarilo začetnim nimrodovičem ter jih opozoriti na oprezno ravnanje s puško in na dejstvo, da ždi v vsaki nabiti cevi — smrt.

Z Edvardom, starim grajskim lovcom in obenem oskrbnikom Medije sem se seznanil že spotoma na svojo prvo učiteljsko službo v Kolovratu, in od tedaj naju je vezalo prav prisrčno prijateljstvo. To in pa da sva z njegovo edinko Cilko nekoliko pokramljala — saj se cenjeni čitatelji morebiti še spominjajo nje in njenega Jurca, ko sem pisal, kajneda, o njuni romantični ljubezni — je bilo vzrok, da sem tako rad in pogosto ubiral pot dol proti Mediji, odkoder sva napravljala z Edvardom, tem izkušenim in zgovornim možem, skupne lovske pohode na vse strani obsežnega lovišča.

Neke nedelje pa pride Edvard že na vse zgodaj v Kolovrat ter me izlajha iz postelje: »Alo, hitro se napravi, greva štantvat'; v četrtek je véliki lov; dopoldne v Rebri, popoldne v Senčni.« »Ravno prav, ko nimam šole« — ga prekinem, in medtem, ko se jaz tekaje sem in tja, kakor bi mi nad glavo gorelo, v naglici oblačim, mi on razklada kot nevednemu začetniku, da se štantovati pravi zaznamovati v lovišču stojišča; da pride na lov sam graščak notri doli iz Slavonije, kjer gradi neko železniško progo ter da pripelje seboj še nekaj imenitnih gospodov. »Tako me pa skrbi, če se bo vse v redu izteklo, da ti ne morem povedati, kako. Ne zato, da bi ne imeli ljudi pri nas in za naše razmere dovolj divjadi, ali kakor mi je pravil gospod, je po Slavoniji zajcev, jerebic, fazanov in jelenov nič koliko; en sam lovec ustrelil tam doli v pol dneva več, kot bomo mi v četrtek vsi skupaj ves dan. Le ne vem, čemu je gospodu treba vlačiti take razvajane lovce sem gor. Pa da bi letos vsaj tistega mladiča, ki je lani tako pritiskal za našo Cilko, ne bilo na lov! Če bo pa le prišel, ji ne bom pustil

pri večerji streči lovcem. Pomisli, lani ji je ta grdavž vpričo vse družbe dejal: lepa curica! Otrok je rdel ko purpala sramu, jaz pa jeze.« »Ali oba po nepotrebnem, ker to je tam doli na jugu izraz za deklice, kakršna je tvoja Cilka« — mu pojasnim — »in če ni bilo hujšega, se ti pač ni bilo treba jeziti. Sploh bi pa moral biti človek lesen, ko bi se pri pogledu take brhke srnice ne ogrel.« »Le pri drugih naj se greje, ti mi pa ne čvekaj takih neumnosti in se ne obiraj toliko časa, zakaj danes naju čaka dolga in naporna pot; Dolinar, ki bo nastavljal v četrtek lovce po zgornjih stališčih, naju gori na presedlu, kamor je naročen, gotovo že čaka.«

Najprej sva ubrala pešpot, ki pelje iz Kolovrata na Trojane, in ko sva že nalepila številki 1 in 2, mi pravi Edvard: »In zdaj pride najboljša stojišče, kar jih ima Reber, a ne dobi številke, ker ga boš kar ti zapiral; to pa zato, da boš vedel, kako te imam rad, dušana! Streljal boš prav gotovo, ker tod čez vleče žival na borjansko stran in v blagoviške Blatnike.«

To tretje stojišče je bilo precej visoko na nekem poležku hrbta, ki loči dve dolini. Ko mi je bil Edvard še pokazal, odkod ravno pride žival najrajša, ter mi zabičil, da naj »nasakrmensko« dobro pazim, da mi kaj ne uide, sva krenila zopet dalje do čakajočega čuvaja Dolinarja.

Svoje opravilo smo skončali šele pozno popoldne, in dasi je šla pot zdaj gor, zdaj dol in sem in tja, je bila zame le zelo zanimiva, poučna in koristna. Edvard, kakor tudi že priletni Dolinar, sta namreč od vsakega stojišča vedela povedati kaj posebnega tudi za desetletja nazaj, jaz pa sem si zapomnil najbolj tiste kraje, ki sta jih hvalila kot najboljše za posameznega lovca, kar mi je pozneje, ko sem smel po glavnem lovu s svojim brakom loviti sam, hodilo kaj prav.

Na zadnjem postajališču v gostilni pri Mežnarju nam je po taki poti prav dobro teknil prijetno dišeči cvrk, kakršnega je znala ljubezniva gospodinja Lojza napraviti naravnost izborno. Potem pa je imel Edvard glavno besedo in me popolnoma prepričal, da ga ni lovca mimo njega, in tudi psov da nima nihče boljših kot on — Edvard Ocenari.

Na sv. Lukeža dan — nikoli ga ne bom pozabil! — nas je do trideset lovcev zastavilo Reber, ki je ponekod od sile strma in doseže na Brani že lepo višino 875 m. Moje stojišče je bila plêsen, že skoraj jasa, obdana v polkrogu z leščevjem in drugimi krivenčastimi listovci, dol proti Pergalovi dolini pa je bil svet odprt, da sem imel s svojega nekoliko vzvišenega in udobno prirejenega sedeža baš dovolj prostora za območje svoje puške.

Nisem se še načudil prekrasnemu jesenskemu jutru, že je zadonel Edvardov velikanski bakreni lovski rog, da je odmevalo po vsej kolovraški kotlini v znamenje, da so brakirji izpustili pse, po številu nič manj, kot je bilo nas lovcev. Psi so že v nekaj trenutkih vzdignili, in tisti raznoglasni, za lovsko uho tako prijetni digldigl digldigl se je vil vedno više in više gor proti slemenu Rebri, dokler nista pala dva strela. Ali strelec je moral zgrešiti, zakaj lajež se je okrenil najprvo vprek, potem pa dol v smeri proti meni. Vstal sem s svojega sedeža ter z utripajočim srcem pričakoval, kaj bo? Naravno, da z utripajočim srcem, saj sem bil prvič na velikem lovu.

Kar se zamajejo na robu jase spodnje veje nekega leskovega, že orumenelega grma. »Aha« — si hitro mislim — »ven si ne upa na plano, kar že jel« Čakam, gledam, pa se pokaže siva lisa, in za trdno meneč, da je srna, pritisnem. V tistem trenutku nekaj strašansko zafuli, grm se razgrne in ven plane Pergalov vol s krvavim gobcem, zavihanim repom in ofresajoč z glavo, naravnost proti meni. K sreči sem stal na nekoliko vzvišeni skali, sicer bi se me od bolečin omamljeni Sori še ogniti ne imel časa in bi me bil pogazil; takó pa je bezljal tik mimo mene ter grozno rjoveč drvel proti domu. Čudež, da se spotoma ni do mrtvega pobil, zakaj zaganjajoč se čez peščene robove, se je večkrat zakotalil, in ko ga je vzela neka strma drča, sem že mislil; po njem je! Ali spodaj se je zopet pobral in divjal dalje.

Ce je pa ta nesrečni Sori že meni in nevarni drči kolikor toliko srečno upetal, bi se bil doma gotovo ubil, da se niso močna hrastova dvokrilna hlevna vrata odpirala na noter; zaletel se je namreč vanje — kakor mi je pozneje pravil gospodar — s tako silo, da bi si moral brezdvomno zlomiti šinjek; takó sta pa obe krili kar odskočili in obstrelljeni n ves odrti ubožček se je sam podal na svoje mesto. Komaj je bil priklenjen, ga zopet popade besnost; hoteč na prosto, je potegnil za sabo jasli, ki so se pa med vratmi zagolsnile, in ker je vlekel zadenjski in z vso močjo, bi se naposled še zadušil, da ga ni vsa zdihujoča družina z združenimi močmi potisnila toliko naprej, da so mu oča mogli odpeti verigo. Nekaj časa je še divjal okoli doma, potem pa je zatrapal v stelnik, kjer je legel in zaril gobec v steljo.

Vsega tega pa jaz visoko gôri na stojšću nisem mogel videti; v umevni svoji razburjenosti sem si le domišljeval, da zdajle, ko je potihnilo tuljenje in sem slišal le še samo jok in vpitje otrok, Sori poginja.

»Oh, kaj bo? kaj bo?« — sem vzdihoval ter nemirno mencial sem in tja. Pergala se nisem baš bal, saj sva si bila kot oba

vneti čebelarja jako dobra, in če mu povrnem nekoliko škode, si mislim, da bo stvar mlena, ali skrbelo me je, kakšen haló bodo gnali lovci; osmešen bom na vse večne čase!

Iz tega mučnega razglabljanja me vzdrami doli iz doline prihajajoče srdito vpitje: »Kateri hudič je pa obstrelil mojega vola, kaj?« Že po glasu sem spoznal Pergala in ko stopim nekoliko niže, sem ga že videl, kako jo robanjujoč briše z mrzlično naglico navkreber, kakor bi šel kam gasit. Grem mu naproti ter mu zakličem: »Tak ne vpij vendar ko grešna duša, se bova že zlepa pomenila; kaj misliš mar, da sem ga nalašč?« »Škoda, da ga ni kdo drugi; to bi ga navil, zlodjal!« — pravi. Pergal je bil namreč lovцем zelo gorak, posebno Edvardu. Šlo je nekoč za neko obstreljeno srno, in se je šušljalo, kakor da bi jo našel Pergalov brat Vrban in jo »spravil«, kar je prišlo tudi Edvardu na uho. Dokazati sicer niso mogli ničesar ali ko je prišel orožnik k Pergalu v zadevi poizvedovat, je ta na skednju ravno napravljaval rezanico in kadil iz svoje čedre, ki pa ni imela pokrovčka, ga mož postave opozori, da se ne sme kaditi pod streho, nakar mu Pergal odgovori, da itak ne kadi pod streho. Orožnik ga vpraša nato, če se misli iz njega norčevati, on mu pa pomoli čedro, češ, saj nima strehe. To je zadostovalo za dva dni zavora; odtod zamera.

Kakor mi je Pergal pravil, je dobil vol tri srnjakarje v hruštanec nad gobec; kar skoz so mu šli. Kake štirinajst dni mu je še prihajal iz nosnic krvav sluz, potem je bil dober; samo brazgotine od padcev so mu ostale za vedno.

Vrnil sem se zopet na svoje stojišče, ali prišlo ni nič, in ko je Edvard odtrobil dopoldanski lov, sem šel prav počasi in ves potrft na določeno zbirališče v Kolovratu, kamor je pa morala že pred mano dospeti vest o mojem uspehu, zakaj komaj sem se pokazal izza ovinka, sem zaslišal vzklike: že gre! že gre! In zdaleč so mi ploskali ter klicali bravo! Najvljudnejši, neki šibkonogi krivokljun, mi je prišel celo naproti ter mi čestital, za klobuk mi pa zatlačil šop od govejega repa odrezane žime, čemur sem se zahvalil zelo dostojno in s primernim poklonom. Takoj pa, ko sem bil sprejel še čestitke ostalih lovcev, mi je Edvard pošepnil, da je ta, ki me je prvi osmešil, tisti mladič od lanskega leta. »Že prav!« — mu odšepnem — »morebiti se mi nudi prilika, da mu vrnem šilo za ognjilo.«

Po enournem odmoru pri Mežnarju, kjer se nam je naročilo priti po lovu polnoštevilno v graščino, smo zastavili popoldansko lovišče. Mene je Edvard že nekoliko prej poslal prav dol v dolino na kraj, kjer sta si Senčna in Kal najbližja. Pred družbo je utemeljil svoj ukrep s tem, da bodo tam doli vsaj živina in ljudje

varni pred menoj, v resnici pa zato, da bom tem gotoveje prišel do strele. »Pa pri tistem debelem hrastu takoj od ceste se nekoliko krij radi lisice« — mi je naročil potihoma — »in drži se dobro, dušana, da vsaj malo popraviš dopoldanski škandal.«

Precej dolgo sem že slonel ob hrastu, preden so izpustili pse, ali komaj je Edvard odtrobil prvič in ni bilo čuti še nobenega psa, že se previdno prikrade dol s Senčne lisice. Še enkrat prisluhne nazaj, potem jo pa počasi primaha čez travnik prav proti meni, ki sem ji molil cevi nasproti. V pravšnji razdalji sprožim in tudi dobro zadenem, kajti obležala je v ognju. Namesto da bi najprvo nabil izstreljeno cev — imel sem seveda še sprednjačo — sem pregledoval lepega starega lisjaka. Zvezal sem mu zadnji nogi in baš iskal pripraven štemelj, kamor bi ga obesil, zaslišim visoko zgoraj ostro gonjo in dva zaporedna strela, hitro nato pa tisti za srne značilni rump! rump! Komaj skočim po puško, slonečo ob hrastu in napnem petelina še nabite desne cevi, že pridrviša, kakor bi plavala, čez travnik srna in tik za njo srnjak šesterak. Srnjaka je sicer krila srna toliko, da sta mu bila videti samo glava in vrat, vendar dovolj, da se je po strelu takoj sesedel. Srna, v katero sem prav za prav meril, je pa odskočila kakih 40 korakov od srnjaka in padla v strugo skoraj popolnoma izsušenega potočka sredi travnika; prej tako prožne noge so ji odpovedale zadnji skok.

Ko sem bil odpodil mnogoštevilno pasjo drhal, ki je prihitela po sledi, sem pričel basati puško, a od razburjenja so se mi roke tako tresle, da sem komaj stresal smodnik in šibre iz merice v cev. Potem sem zavlekel srnjaka k hrastu — dobil je samo eno zrno tik nad levo oko; še danes imam tisto rogovje — in šel baš še po srno, ki se je tudi že umirila za vedno, ko pride s hriba oni lovskopravični gospodič. Vprašal me je, kaj sem streljal, in odvrnem mu, da tole in tole, kazaje na srno in srnjaka, lisjak pa da leži za hrastom. »Pa ste zdaj streljali samo enkrat!« »Da!« »Jaz pa dvakrat in to srno sem najbrže obstrelil toliko, da je obstala tu.« »Toliko baš ne, ali če mislite, da sem jo za vami samo popravljal, naj bo le vaša.« Potegnem jo iz struge in rsk! ji odrežem dotični čopič. »Nate trofejo!« — mu pravim. »Ne maram je!« — odkloni. »Jaz pa vaše ne!« — in mu ogorčen vržem pred noge tisti goveji žmukelj, ki mi ga je opoldne zataknil za klobuk. On se odpravi užaljen po dolini — seveda k Cilki — jaz pa sedem k hrastu ter ugibam, kakó za vraga bi mu jo zagodel.

Trobljenje se mi je bližalo vedno bolj, in kmalu se pokaže Edvard na gorenjem koncu ozke doline, bodreč pse s svojim neugnanim útata, álo išči, le išči! Vmes je pa trobil, kakor nisem

slišal pozneje nikjer in nikdar več, dasi sem se udeleževal zelo mnogih lovov v različnih krajih. Zatrobiti je znal tako močno, da je, če je storil to v sobi za durmi, ugasnila luč, na kar je bil zelo ponosen. Nekoč je v veliki jedilnici medijskih toplic na ta način za stavo upihnil vse tri svetilke obenem.

Prispevši do mene, ni bil Edvard menda nič manj vesel lepega plena, ko jaz. »O dušana, tak povej mi no, kako se je stvar vršila?« In medtem, ko sem mu s puško v roki, posnemajoč vse prejšnje kretnje, prav nazorno razložil ves potek svojega ravnanja, mi j e con prirezoval in okrvavil smrekovo vejico, katere sem bil pač bolj vesel, kot opoldanskega okraska. Ko je ogle doval srno, kje jo je prijel strel, je opazil, da ji manjka čopič. »Lej, take srne pa še nisem videl!« Pojasnim mu potem še zadevo s fistlim gospodkom. »Pa veš, kar je šel zdaj ta domišljavec?« — me pobara. »Naravnost k Cilki!« — ga podkurim. »Prav goolovo! Že lani mi je ušel predčasno z lova, danes zjutraj ga tudi še ni bilo za nami do žrebanja stojišč, in sam ne vem, kod je trapal med dopoldanskim lovom; no in zdaj jo je zopet popihal domov. Zjutraj Cilke ni našel, ker sem jo poslal po Kajžarjevo Metko, da bo pomagala najeti topliški kuharici v kuhinji, ali zdajle napravlja in okrašuje v dvorani mize za večerno gostijo, nas pa še tri ure ne bo domov. Poznam Cilko, saj je dober otrok, ali živa je, živa in še popolnoma neizkušena, in zdaj naj bo v vsem zgornjem nadstropju s takimle bikanom sama! Bojim se zanjo, samo imam!« »Veš kaj?« — pravim — »tamle pelje baš Mežnarjev Martine v Briše mljavo v Bratetov mlin. Zmečiva mu živad na voz, saj bo rad potegnil tistih par minut še naprej do Medije. Jaz se peljem ž njim, spravim v klet, potlej bom pa še Cilki malo pomagal.« »Oh, saj res, sam Bog govori s tabo. Zdaj mi bo rog še vse lepše pel.«

Dasi je Martine konja dobro gnal, se mi je vendar zdelo, da vozimo po polže. V svoji razigrani domišljiji sem videl, kako je elegantni polizanec pod kakršnokoli pretvezo izvabil Cilko v svojo sobo ... in tako dalje. Kakó pa sem se oddahnil, ko sem, vozeč se mimo Razpotnikove gostilne, videl v veži prislonjeno lepo puško; njegovo seveda.

Ko sva bila z Martinetom privozila na graščinsko dvorišče, sta že prihiteli Cilka in Metka, najbrhkejši kolovraški roži; ne že razceveli, ampak čudovito razvijajoča se popka, bi djal. Obsuli sta me z vprašanji, da nisem vedel, kateri bi prej odgovarjal. Kar se odpre kuhinjsko okno in kuharica, neki črnogledi zmaj, takoj zakliče Metki, da li je prišla njej pomagat ali se z lovci pogo-varjat.

Tako sva ostala s Cilko sama, in ko sem v kleti hitro porazobesil lepi plen, sva šla gôri v veliko Valvazorjevo dvorano, kjer je imela ona svoje opravilo. »Kakor vidim, si s pripravo že skoraj gotova, unih pa še do mraka ne bo, zato sédiva vsaj majčkeno na tale častiljivi, starodavni divan, da ti nekaj povem.« »O tisto pa, tisto« — se ljubeznivo zasmije in sede na desno poleg mene, a tako tik, da sem moral svojo desno roko odmakniti ter jo djati okoli njenih ramen. »No, zdaj mi pa le povejte kaj lepega,« — me opomni, ker sem nekaj trenutkov kakor nem od strani občudoval njeno izredno lepoto. (Omenil sem že nekoč, da je bila po svojem očetu, nekdanjem tržaškem, a tod izrejenem najdenčku, laške, po rajni materi, baje tudi zelo lepi ženski, pa naše krvi.)

Povedal sem ji potem, kako se oče radi tistega mladega lovca zanjo bojé in da so me poslali njej takorekoč za varuha, zakaj z lova se je »uni« kar ukral in bo kmalu tu, a skoraj bi uganil, s kakim namenom. »O jaz vem zakaj; poljubil bi me rad, saj me je že davej hotel kar na poti, ko sem šla od Metke, pa me ni mogel, ker sem djala roko na usta. Rekel mi je pa, da bo popoldne prišel pred drugimi domov in da mi bo dal 10 goldinarjev samo za en sam poljubček. Mojzes mu je pa ime; vprašala sem ga.« »In bi mu prodala poljub, seveda z gotovim namečkom?« — jo vprašam. »Za noben denar in za ves svet ne! Nikoli še nisem videla moškega s tako tenkimi, na ven krivimi nožicami in tako velikanskim nosom. Uh, fejl!«

Razodel sem ji tudi svojo jutranjo nesrečo in kako me je ta pretefi judikare osmešil pred graščakom, okrajnim glavarjem, njenim očetom in vsemi drugimi lovci. »Tako me je bilo sram, da bi se najrajši udrl v zemljo, pa sem se le moral smehljati, da bi drugi ne vedeli, kako mi je šlo do živega. Zdaj bi ga lahko dobro izplačal, če bi mi hotela pomagati tudi ti.« »O Marinka! rada, pa še kako rada!« »Zdajle bo gotovo vsak čas tu, in ako bi videl, da te poljubujem jaz, namesto da bi te on, kakor namerava, ga bo zgrabilo še bolj, kot je dopoldne mene. Veš, Cilka, bova kar samo tako naredila, kakor bi se poljubovala; saj vem, da bi me ne hotela poljubiti zares.« »Ničesar ne veste, le vi me ne marate; poljubljati pa tudi ne znam, ker še nikoli nisem.« Oj, ti ljuba nedolžnost, potem pa kar začniva z vajo, da bova potem pred gledalcem prav nastopila.

Vidiš, jaz te primem takole za bradko, te z drugo roko objamem — takole — ti pa nagni glavo malo nazaj — še malo! — in zdaj ni treba drugega, ko takole ... in poljubek je gotov.« »Ho, to pa ni težko!« »Čisto nič, samo še lepše bo videti, če pri tem

še ti mene malo objameš.« »No, kako?« In ubogljiva in vnetá učenka, kakršna je bila, je kmalu znala, kolikor ji je pač mogel nuditi še sam neizkušeni, komaj dvajsetletni učitelj, vendar dovolj, da je Mojzes ostrmel. Ko sva ga namreč začula, da koraka po mostovžu, sva si, tesno objeta, privoščila enega izmed daljših poljubov in sva šele potem skočila pokonci, ko sva zaslišala od zgoraj na dol zategnjeni aaaaa! Cilka si je, kakor je bilo domnjeno, zakrila z rokama obraz, jaz pa sem uprl levo roko v bok in si z desno smehljaje vihal komaj poganjajoče brčice. Smehljaji so pač različni, in sem videl, da zaprepaščeni adut tolmači mojega pravilno. — »Ne bom motil,« pravi z glasom, tresočim se od jeze, in gre; še zahvaliti se mu nisem utegnil. Skozi okno sva ga videla potem, kako je koracal po cesti; najbrže zopet v gostilno, da si utolaži togoto. Metke gotovo še ni usledil; sicer je bila pa itak pod varstvom kuhinjskega Cerbera.

Cilka, ki je bila v graščini kot doma in stregla gospodu, kadar je prihajal na kratek oddih, mi je razkazala vse sobe. V najkrajni je spal, kadar je bil gospodar tu, Edvard. Z viškoma je sedla na posteljo, da bi jo kmalu vrgla zopet ven. »Poizkusite, kako je mehko!« — me povabi k sebi. Ker nisem bil nikak egiptovski Jože, še malo ne, sem jo rad ubogal. Imela bi najlepšo priliko za nadaljevanje ljubezenskega pouka, da ni prišla Metka po Cilko. Tudi ona je morala malo poizkusiti, kako mehka je postelja. Komaj smo posedeli nekaj minut, že se je jela iz kuhinje dreti tista prekvata babnica, in konec je bilo lepe idile.

Ker sem vedel, da se bo lov zaključil v bližini graščine, sem vzel zopet puško in šel po neki stezi vprek hriba nekoliko naproti. Spotoma sem prepodil dva jereba in ker sem videl prav na katero smreko se je eden usedel, sem zamenjal urno, kolikor se je pri sprednjačah to pač dalo storiti, debelejšše šibre s šibkejšimi in ker takrat še nisem znal jerebom piskati, sem ga previdno zalezal in tudi pogodil.

Včasí je na lovu že takó, da ima človek posebno dober nalet; žival ga najde, naj se postavi kamorkoli. Steza me je pripeljala gor na plano, in baš sem s puško bezal neko zaostalo češpljo raz na samem stoječe drevo, kar zaslišim nekoliko više nad sabo vpiti nekega orača: »Daj ga, daj ga, zajcal!« Ozrem se naokoli in zagledam zajca, ki je hotel kar čez njive in senožeti upetati v varnejši kraj. Bil je sicer precej daleč, vendar je dobil z dvema streloma toliko svinca, da ga ni mogel nesti dalje.

Ustrelil sem torej samo popoldne petero divjadi. Ej, redkokdaj se mi je v poznejših letih pripetilo kaj sličnega! Graščakov nečak je sicer ubil takrat tudi pet kosov: srno in štiri zajce, toda

upoštevajoč različnost plena, so mi zvečer priznali prvenstvo izmed strelcev tistega dne. V očeh vseh lovcev sem, prej tako ponižani, zrasel za zelo mnogo int udi gonjači, ki so opoldne s takim veseljem pomagali gospodom zasmehovati me, so dobili pred mano poseben rešpekt, zakaj neki suhec pravi pri ogledovanju pred graščino razvrščenega plena svojemu rdečebrademu tovarišu: »Ti, Jaka, ogibaj se na lovu kolovraškega učitelja; če mu pokažeš tisto svojo rdečo nafo izza grma, bo mislil, da je lisica, in izkupil jo boš ko Pergalov Sori.« »Tebe, žvirca, bi pa še zadeti ne mogel, čeprav tako dobro strelja, ker si tenek, da greš lahko med dežjem, ne da bi te zmočil.« »Pa bom le rajši naredil velik ovinek okoli njegovega stojišča, zakaj srečo ima velikansko in ti zadene celó, česar ne vidi.«

Opisa tedanje lovske pojedine v častitljivi Valvazorjevi dvorani, ki je bila takrat še popolnoma v tistem stanju, kot jo je bil zapustil slavnoznani Valvazor ob svojem odhodu na Bogenšperk; nadalje, kako so me še prav po starem obredu »inštalirali« za lovca, pri čemer je bil za sodnika graščak, za botra glavar, z loparjem mi je pa Edvard odštel prisojene tri udarce — katere je pa le bolj markiral, ker ga je Cilka prosila: »Atek, ne preveč!« — vsega tega in raznih domislic veselo razpoložene zelene bratovščine bi bilo za članek zase, a bodi dovolj, ker sem svoje pripovedovanje že itak razlegnil ko harmoniko. Le še svojega »prijatelja« Mojzesa ne smem pozabiti.

Iz gostilne je prišel že precej nakajen, saj je spil, kakor se je sam bahal, pol litra borovničevca. Poslednji sunek mu je pa dalo vino, katerega je nekaj časa kar »eksal«, potem je pa lepo mirno zadremal in se polagoma s svojim obilnim nosom naslonil na ocvrto postrv, ki jo je imel pred sabo na krožniku. Ko se mu je začelo še močno kolcati, je gazda namignil Edvardu in ta ga je področ odpeljal k pokoju. Mi drugi smo ostali na graščakovo željo celó tja do tretje ure, ko so se odpeljali litijski gostje na postajo. Pili smo, peli smo in bili dobre volje.

»Kakšne volje bi pa neki bil« — sem premišljeval domov grede — »ko bi se mi zjutraj po mojem prvem nepremišljenem strelu zvalil izpod grma Pergalov Tonček, pridni in nadarjeni moj učenec, ki je takrat pasel v Rebri? Že takó sem bil vse dopoldne kar iz sebe! In kje neki bi bil zdajle? Če bi že ne sedel v litijskih zaporih, bi se pa kisal ob Tončkovem mrtvaškem odru ali pa doma krvav pot potil. Hvala Bogu, da se je ta kritični dan končal tako srečno!«

Srnji nosni obad.

Pod tem naslovom najde čitatelj teh vrstic v »Lovcu«, letnik 1922, na strani 324 dokaj obširen članek izpod peresa dr. Gilberta Fuchsa.

Ni moj namen ponavljati v tem članku navedena, po strokovnjakih ugotovljena dejstva, pač pa hočem cenjene lovske tovariše opozoriti še na obširnejše zadevne podatke in pa na lastne izkušnje, ki jih imam iz zadnjih dveh let v lovišču, katerega sozakupnik sem.

Stremim ublažiti obup, ki se mora opravičeno pojaviti pri vsakem lovskem zakupniku, ko se mu v lovišču pojavi nosni obad, če ni o tem nadležnem mrčesu dovolj poučen.

Ko sem posejil po znani kruti lanski zimi v zgodnji pomladi svoje lovišče, da pregledam solnice in ugotovim, koliko divjačine je podleglo mrazu, sem videl par kosov srnjadi v prav ubožnem stanju. Seveda sem mislil, da je to povsem naravno in bil sem zadovoljen, da nam ostra zima ni med divjačino hujše zagospodarila. Našel sem le par poginulih šibkejših srn.

Že meseca maja sem pa pri svojih ponovnih posetih lovišča ugotovil, da gospodari v lovišču še drug sovražnik.

Sedel sem ob zori na znanem prehodu med dvema travnikoma sredi gozda in čakal, da se popolnoma zdani in da v svežem majskem jutru preštejem in pregledam svoje ljubljene srnjake.

Nisem dolgo počival, ko zaslišim komaj kakih deset korakov za seboj nekako smrkanje, hrkanje in končno hropenje.

Prvi hip nisem niti vedel, kaj naj bi to bilo. Kmalu se pa spomnim, da sem nekoč že nekaj čital o nosnem obadu. Da so te misli prave, sem se takoj nato prepričal, ker na kolovoz, ki sem ga imel pred seboj, stopi srna, razkreči proti meni obrnjena prednji nogi, ponavlja prej omenjeno smrkanje, hrkanje in hropenje ter dela z glavo gibe, ki so očitvidno dokazovali, da se hoče rešiti nečesa nadležnega iz nosnic ali žrela.

Opazoval sem to ubogo živalco kakih deset minut, kako se je na istem mestu mučila. Ko je polagoma odkorakala, sem vstal in pregledal vse dolinice ter še isto jutro naštel šest komadov, napadenih po nosnem obadu. Deloma sem jih videl in slišal kašljati, deloma sem jih opazoval na večjo razdaljo in videl, da so odeti še v zimski kožuh, kar mi ni bilo normalno, ker sem štel že na prstih dneve do 1. junija.

Kakor sem se navadno vračal iz lovišča osvežen, čeludi fizično utrujen med mestno zidovje, tako sem odhajal to pot žalosten in zamišljen, ker sem si predstavljal, da imam lovišče uničeno.

Takoj sem obiskal razne lovske tovariše in iskal pri njih pomoči in nasvetov. Prečital sem članek dr. Fuchsa, ki pa ni bil v soglasju s podatki priznanih starih lovcev, ki so mi na kratko izjavljali: nosni obad se pojavi med srnadjo, pa zopet izgine brez posebno občutnih izkub — kakšen kos že tu pa tam pogine.

Nekateri so mi zopet svetovali odstrel vseh obolelih kosov.

Nestrpno sem čakal konca šolskega leta, da bom imel priložnost posvetiti jutro za jutrom, večer za večerom lovišču.

Šest kosov, štiri srnjake in dve srni sem imel priliko opazovati sleherno jutro — saj jih ni bilo težko zalezti; ker sem jih čul že na razdaljo sto korakov.

Pri vseh teh šestih kosih sem pa opazal, da se od dne do dne bolj živahno kretno, pridneje pasejo in luščijo iz apatije, lastne bolnikom.

Edino ena srna mladica je postajala od dne do dne bolj klavrna. Sredi pašnika je stala in se ni pasla, četudi ni baš kašljala — eno naslednjih juter je pa sploh ni bilo več na spregled. Četudi je nisem našel, sem bil prepričan, da je došla, ker to je bil od omenjenih šestih kosov tudi edini, ki še konec junija ni imel prebarvanega kožuha.

Po teh šestih kosih sem prvotno računal tudi odstotek obolelih kosov v lovišču sploh.

Pozneje pa, ko sem žrtvoval nekaj juter in večerov ostalim delom lovišča, sem se prepričal, da sem svoje opazovanje vršil v onem delu, kjer je bila srnjad po nosnem obadu najbolj napadena, tako da sem moral računati v vsem lovišču z neprimerno nižjim odstotkom poginulih kosov.

Sodbo in račun si bo znal vsak sam narediti, kot sem si ju napravil jaz.

Računal sem čisto naravno: če bi bil odstrelil vseh šest obolenih kosov, bi bil oni del lovišča prazen, tako sem pa imel konec julija pet zdravih kosov.

Tudi letos sem se že v zgodnji pomladi zanimal za nosnega obada, ker sem računal, da bo srnjad letos še v večji meri napadena. Prepričal sem se pa v svoje in sozakupnikovo veselje, da je bilo baš nasprotno.

Do kruti lanski zimi je ostala le krepka srnjad, ki je vzdorovala in bila od prejšnjega leta opozorjena na nevarnega naseljenca ali pa ni bilo prav prikladno vreme za rojenja obada.

Pri obhodu vsega lovišča sem ugotovil letos le tri obolele komade.

Toliko iz lastnega opazovanja.

Najobširnejše podatke o nosnem obadu, kar jih jaz poznam, dobijo cenjeni lovski tovariši v knjigi: »Die Wildkrankheiten und ihre Bekämpfung«, ki sta jo spisala dr. A. Olt in dr. A. Ströse.

Ne samo, da opisujeta ta dva strokovnjaka natančno razvoj nosnega obada, cephenomya stimulator, ki napada srnjad, temveč enako izčrpno opisujeta tudi še tri sorodne vrste nosnega obada, ki napadajo jelenjad in losa. Najbolj pa se moram strinjati z omenjenima strokovnjakoma v tem, da smatraata ličinke nosnega obada kot »harmlose Gäste« v telesu divjačine in da ne priporočata kakor dr. Fuchs odstrela napadenih kosov, temveč kvečjemu lovljenje obada in pa zatiranje njega ličinke, kar pa je seveda kaj malo uspešno, ker zahteva to posebnega truda, znanja in vaje.

Dalje priporoča Ströse polaganje solnic, ki naj imajo odprline v obliki trikota, robovi istih pa naj se namažejo s katranom, tako da se srnjad pri posecanju solnic namaže gobček s katranom, ki naj jo brani pred usiljivim nosnim obadom.

Ströse trdi, da podleže srnjad nosnemu obadu le tedaj, če ima v glavi večjo množino ličink (včasih do 50) in če iste zalezejo v sapnik in povzročijo, da se žival zaduši, ali pa da se naselijo na glasilkah, kjer povzročijo krč, katerega posledica je tudi zadušenje. Dokazuje pa, da pri manjšem številu naseljenih ličink, posebno v nosni duplini in žrelu, žival prav dobro prenaša tega parasita in da pri tem lahko prav dobro prospeva.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Zapisnik IV. plenarne odborove seje Slovenskega lovskega društva, ki je bila dne 29. julija 1930 ob 20 pri »Slonu«.

Seji so prisostvovali odposlanci podružnic: za Gorenjsko podružnico Mohor Ciril, za Maribor Boltavzar Rajko, za Ptuj Mazlu Alfonz.

Predsednik otvori sejo, pozdravi zlasli zastopnike podružnic ter preide na dnevni red. Zaradi predvidno dolge seje se čitanje zapisnika III. odborove seje opusti; zapisnik bo itak natisnjen v »Lovcu«.

Blagajnik poroča, da še vedno nista rešeni prošnji za denarno podporo iz lovskega fonda, ki jih je vložilo S. L. D., in sicer:

1. Za lovsko knjižnico (vložena dne 4. decembra 1929 pod štev. 570 na kr. bansko upravo).

2. Za izdajanje »Lovca« (vložena dne 1. aprila 1930 pod štev. 839 na kr. bansko upravo) ter prosi, naj skuša predsedstvo potom intervencije doseči rešitev teh dveh prošenj, ker je sicer ogrožen obseg posameznih prihodnjih števk »Lovca«.

Nato poroča predsednik, da se ni posrečilo kljub vsemu prizadevanju doseči izenačenja nelovnega časa za vso banovino. Ker ima ban pravico izjemoma dovoliti posameznim lovskim upravičencem po zaslišanju S. L. D. odstrel nekaterih vrst divjačine tudi v lovopustu, če za to zaprosijo, je pričakovati, da bo treba podajati od strani S. L. D. in njegovih podružnic tozadevne izjave. Odbor sklene opozoriti podružnice, naj se izjavljajo ob takih prilikah po merilu od S. L. D. predlaganega lovopusta. Če se krije prošnja s stavljenimi predlogi, naj se priporoči v ugodno rešitev, sicer pa ne. Glede odstrela jerebic s 15. avgustom, naj se prošnje priporočajo, če je lovišče polno. Odstrel prepelic s 15. avgustom pa naj se priporoča brez nadaljnega.

Nato prečita predsednik izjave, ki jih je zaradi nujnosti moral podati sam na prošnje za odstrel srn in zajcev zaradi škode, kakor tudi glede odstrela obolenih srn. Odbor vzame te izjave, ki temelje na pravi lovski pravičnosti z odobravanjem v vednost.

Glede različnega naziranja posameznih lovskih zakupnikov o nosnem obadu pri srnah, se sklene opozoriti članstvo s posebno notico v »Lovcu«, ki jo napiše prof. Kremenšek. Sočasno pa naj se članstvo opozori o tej bolezni na razpravo, ki jo je priobčil »Lovec« v letniku 1922.

Prav tako se odobri predsednikova rešitev prošnje markiza de Crequies za odstrel nekaj gamsov v avgustu v zmislu izjave gorenjske podružnice.

Prošnja občinskega urada Loški potok za odstrel zajcev s 1. julijem se zavrne.

Odbor sklene, da se skliče na dan 31. avgusta 1930 ob 15. uri v mestni zborovalnici v Ljubljani lovski kongres. Referiral bo ing. Vojko Koprivnik, načelnik za lovstvo v ministrstvu za šume in rudnike, o »Lovski zakonodaji«.

Za morebitne neizbežne stroške dovolj odbor znesek do Din 3000, s katerim razpolaga društveni blagajnik.

Zaradi kongresa lovcev in šumarsko-lovske razstave izide septembrska številka »Lovca« že 25. avgusta. Ta številka bo obširnejša, bogatejša ilustrirana in bo obravnavala največ o lovski organizaciji.

Odbornik Čeč pripominja, da bo za posestnike lovske razstave in kongresa dala na razpolago Jugoslovanska tiskarna posebne koledarčke. Sočasno sporoča, da bo številka »Ilustrovanega Slovenca«, ki izide za razstave, posvečena lovstvu ter naproša za primerne članke in slike. Tudi revija »Ilustracija« bo po večini lovske vsebine. Od dovoljenega zneska za mo-

rebitne stroške naj se večji del porabi za honorarje piscem člankov.

Na predlog odbornika Žmitka se izvoli namesto njega za načelnika dekarativnega odseka odbornik Herfort.

G. dr. Bevk poroča o vprašanju razstave lovskih psov na šumarsko-lovski razstavi.

Prečitata se odborovi listi podružnice v Mariboru in Murski Soboti, ki jih vzame odbor v vednost.

Predlog, ki ga je stavil prof. Fludernik na občnem zboru podružnice v Mariboru zaradi neopravičene posesti lovskega orožja, naj se to orožje konfiscira, posestne orožne liste pa odvzame, se odstopi predsedstvu v rešitev.

Ker skoro gotovo ne bo mogoče odposlati zastopnika S. L. D. na občni zbor Saveza Lovaških Društev za Vojvodinu v Novem Sadu, ki bo 10. avgusta, sklene odbor poslati vsaj pozdravno brzojavko.

Dopis občinskega urada Kotlje, ki prosi pojasnil, če je upravičen zakupnik razveljaviti lovsko pogodbo zaradi izpremenjenega lovopusta, se odstopi pravnemu odseku v rešitev.

Predsednik opozori odbor na članek, ki ga je prinesel »Slovenec« v št. 167. o zborovanju Zveze slovenskih županov, ter prečita pismo, v katerem prosi pojasnila izvestnih trditve.

Zaradi nekega dopisa nastane daljša debata, kako naj bo pri pogrebih svojih članov zastopano S. L. D. Sprejme se končno predlog, naj se ohrani stara praksa, da je udeležba članov pri pogrebih prostovoljna.

Na razpravo pride zadeva dveh članov, ki se je obravnavala pred društvenim razsodiščem. Po daljšem, mestoma temperamentnem razgovoru obvelja predlog podpredsednika Hafnerja, naj razsodišče razpiše še en narok.

Odbornik dr. Tavčar poroča o podružničnih pravilih. Banska uprava zahteva, da morajo podružnice, ki se ustanove, predložiti sreskim načelstvom lastna pravila, ne pa morebiti kar pravila S. L. D. Da bodo ta podružnična

pravila v skladu z novimi pravili S. L. D. in da bodo vsa enaka, jih bo poročevalec sestavil sam in bodo potem podružnicam na razpolago.

Ko je bil s tem dnevni red izčrpan, je zaključil predsednik sejo ob pol 24. uri.

Zapisnikar.

Za nove člane. S. L. D. so se priglasili: Hmel Milan, štud. chem., Radeče pri Zidanem mostu. — Perz Rihard, Mala gora, p. Kočevje. — Tanko Silvester, ppregl. fin. kontrole, Dolenji Logatec.

Nova knjiga o lovstvu. Dr. Milan Marinović, univerzitetni profesor v Beogradu, je izdal knjigo *Privredni značaj lova u Jugoslaviji*. Njena vsebina je ta-le: Zgodovinski razvitek lovskega prava. — Temeljni pogoji za razširjenje divjadi po naših krajih: klimatski činitelji, zemljišče, vrsta kulture, posestne prilike, obljudenost. — Razširjenost divjadi pri nas, nekdanje in dandanes: v Bosni in Hercegovini, v Vojvodini, v Črni gori, v Dalmaciji, na Hrvaškem in v Slavoniji, v Sloveniji in v Srbiji. — Kakovostni razvitek naše divjadi. — Važnost lova za narodno gospodarstvo: vrednost mesa in krzna, zakupnina, fiskalni dohodki, troški lovne ekonomije, lov in industrija, lov in trgovina, kinologija, lovska književnost, ostale koristi od lova. Idealna vrednost lova. Škoda p odivjačini. — Napredovanje lovstva. Zakonodaja, lovske organizacije, ostala sredstva.

Za knjigo, polno zanimivosti, moramo biti lovci g. pisatelju hvaležni, zlasti za poglavja, v katerih je pisec s statističnimi izkazi pokazal, da lov ni sport in zabava v smislu nasprotnikov lova, marveč jako važen del narodnega gospodarstva, saj stavlja v naši državi lov in kar je z njim v zvezi okoli 300 milijonov dinarjev letno v promet!

Knjiga je obširna (220 strani), pisana poljudno (z latinico) in ima mnogo slik ter tabelaričnih pregledov. Priporočamo jo v nabavo vsem lovcem kar najbolj toplo. V knjigarnah stane 50 Din, orga-

nizirani lovci pa jo morejo dobiti za 35 Din. Naslov pisatelja: Beograd, Reonska ulica 45.

Lovske strelske tekme grofov Thurnov. Grofje Thurn-Valsassina, posestniki lepih lovišč in posestev na obeh straneh ob meji Jugoslavije in Avstrije, se prizadevajo, dvigniti čimbolj zanimanje svojega gozdarskega in lovskega osebja za lov in strelski sport. Nestrašče se stroškov, so uvedli vsakoletne strelske tekme za osebje in povablence.

Tekme se vrše izmenoma eno leto v Jugoslaviji, drugo v Avstriji. Prva tekma je bila lani v Železni kaplji, letošnje streljanje pa se je vršilo dne 13. julija na Poljanah pri Prevaljah.

Tekmo je aranžiral g. Jurij grof Thurn. Udeležilo se je je nad 60 strelcev, večinoma poklicnih lovcev, ter nekaj gostov iz dravske banovine in iz Avstrije. Tekmovalce sta s svojo navzočnostjo razveselila tudi šum. nadsvetnik g. inž. J. Urbas iz Maribora in sreski načelnik, vladni svetnik g. dr. Koropec iz Prevalj. V imenu S. L. D. je poslal predsednik g. dr. Lovrenčič brzojavni pozdrav.

Streljalo se je z lovskimi in malokaliberskimi puškami brez daljnogleda, stoji in prostoročno, na razdaljo 115 korakov, od 7. do 19. ure, žal, deloma ob deževnem vremenu.

Najboljše rezultate so dosegli:

a) Na normalni 10 krožni tarči okr. gozdar g. Huber iz Železne kaplje, 42 od 62 največ dosegljivih točk.

b) Na tarči sloječega srnjaka g. I. Praper, čuvaj iz Črne, 22 od 30 največ dosegljivih točk; v serijah g. Janschek, lovec iz Železne Kaplje, 71 od 120 največ dosegljivih točk.

c) Na spominski tarči g. S. Kogelnik iz Koprivne.

Po končanem streljanju je nagovoril udeležence eksc. Douglas grof Thurn, ki se je kljub svoji visoki starosti po preobratu dobro naučil slovenščine: »Gospodje! Kadar se družijo lovci v naši deželi, se upravičeno obračajo njih oči in misli najprej k najvišjemu protektorju lova v naši državi, k Njegov-

vemu Veličanstvu kralju Aleksandru I. — Kralj sam je lovec in zanimanje, katero kaže za lovstvo, nam je zagotovilo, da bo lov v naši kraljevini vedno deležen podpore in varstva, ki ga zasluži vsled njegove narodno gospodarske važnosti. Tudi mi hočemo po svojih močeh podpirati Njegovo Veličanstvo v teh stremljenjih ter obenem izrekamo željo, da najde v uspešnem izvrševanju lova mnogo razvedrila in odpočitek od Svojih mnogostranskih, težkih vladarskih poslov!« — V nadaljnjem govoru se je zahvalil oblastvom za naklonjenost, očrtal namen tekme, ki naj ne poživi samo ljubezni in veselja do poklica, temveč naj tudi okrepi solidarnost »zelene družbe« in dobre prijateljske odnose med obema sosednima državama. Končno se je zahvalil darovalcem daril in vsem, ki so na kakršenkoli način podprli prireditelje, ter s par stavki v nemščini pozdravil goste iz Avstrije.

Sledila je razdelitev okrog 40 krasnih daril, ki jih je grofova obitelj sama darovala ali so bila poklonjena od njenih prijateljev. Posebno dragoceno prehodno darilo gospe grofice Zofije Thurn (srebrn kip lovca s psom na marm. podstavku) si je že vdrugič priporil lovec Janschek iz Železne kaplje. To prehodno darilo preide v last strelca, ki si ga bo priporil vobče trikrat.

Lepa lovska prirediteljeva je bila zaključena z družabnim večerom.

Stremljenje prirediteljev teh tekem naj najde mnogo podpore in posnemanja v naši banovini. Naj bi imetniki lovišč primerno uvaževali ter cenili smoter in pomen teh skromnih prirediteljev: pripraviti vesel dan v letu dobrim poklicnim lovcem, ki s toli požrtvovalno ljubeznijo čuvajo in negujejo našo divjad ter pospeševati medsebojno družabnost slovenskih lovcev.

Turk Ivo.

VIII. redovna glavna skupština Saveza Lov. Društava za Vojvodinu. 10. avgusta 1930 održana je u bioskopu »Odeon« u Novom Sadu vrlo uspela VIII. po redu skupština lovaca iz Vojvodine, koji su organizovani u Sa-

vezu Lovačkih Društava za Vojvodinu, a koji danas broji 250 Saveznih lovačkih društava, sa kojih 4390 članova.

Na ovoj skupštini predsedavao je Mr. Joca Divild, l. p. predsednik Saveza i glavni urednik »Lov. Glasnika«, koji je predložio da se upute brzopjavni pozdravi: Nj. Vel. Kralju, Predsedniku Vlade, Ministru Šuma i Rudnika, Banu Dunavske Banovine i predsedniku Središnje uprave Saveza Lov. Udruž. Kraljevine Jugoslavije g. Dr. M. Stojadinoviću u Beogradu, što je skupština sa burnim odobravanjem primila.

Dnevni red sa 12 tačaka pretresan je iscrpno, rad uprave primljen jednoglasno, te su konačno donete rezolucije, koje od nadležnih traže, da se lov postavi na ono mesto koje mu i pripada, jer Jugoslavija ima odlične uslove za još veće prihode od lova, nego danas i ako predstavlja jednu impozantnu vrednost 1 milijarde i 200 miliona dinara pa je već skoro smešno, da se kod nas to ne vidi i lov tretira samo kao neki manje važan sport, dok mnogima zaista manje važnim organizacijama danas se poklanja neka naročita pažnja.

Od nadležnih se traži, da novi zakon o lovu bude donet na savremenom (dominantalnom) sistemu, pošto regal taj stari i feudalni sistem koji ne priznaje privatne svojine, danas napuštaju svi narodi, jer se lov ne može racionalno gajiti niti iskorišćavati, a to se vidi i u našoj državi, gde n. pr. Srbija i Bosna koje toliko obiluju sa prirodnim zakloništima (šumama, brdima, neobradjenim kompleksima itd.) nemaju skoro već divljači, dok naprotiv Vojvodina, Hrvatska, Slovenija i donekle Dalmacija gde važi zakupni sistem, gde lovci imaju interesa da investiraju u svojja lovišta, i opštine imaju od zakupa lep prihod itd. I ako je narod ovde mnogo više naseljen i gde skoro nema pomenutih prirodnih zakloništa jer je zemlja kulturno obradjena, pa ipak ima više divljači.

Osim toga je traženo, da svi lovci moraju biti organizovani, kako bi se o njihovom radu vodila kontrola, da neorganizovanim lovcima vlasti ne izdaju dozvole za lov. oružje, da vlasti strogo primenjuju postojeće zakone i kažnjavaju krivolovstvo, da novi zakon pre konačne redakcije bude dostavljen Sred. Upravi na mišljenje itd.

Posle jednodušnih zaključaka i drugarskog razumevanja, i ove najuspelije skupštine izabrana je nova savezna uprava i privremeni odbor Kinološkog saveza, kojeg sačinjavaju: Mr. Joca Divild, Svetozar Ivanić, Sergije Stanišić, Milivoj Petrović, dr. Koloman Hoffman, Djoka Gajin, Nikola Mirkov, Heinrich Kielhorn, dr. Andrija Kesler, Geza Švarc i Pera Janac.

Volčjaki, lovska nadloga. (Dopis z Vranskega.) V »Lovcu« čitamo marsikaj dobrega in poučljivega, na hudega sovražnika srn in zajcev se pa rado pozabi. Kaj hasne divjačino gojiti s solnicami; krmljenjem itd., pa pride volčji pes tiho kakor hijena, pa raztrga in uniči, kar mu pride pod zobe.

V Savinjski dolini je psov volčjakov, da je groza. Skoro vsaki drugi kmet ima volčjaka, katerega sedaj v jeseni pri spravljanju drv jemlje v gozd. Med nalaганjem drv je pa čas za psa, da išče in uničuje. Nekaj primerov! V bližini trga V so košili krmo, seveda volčjak je bil poleg. Naenkrat se zasliši vekanje. Slučajno navzoči lovec-kosec skoči pogledat in najde srnjačka, ki ga je volčjak zadavil. Blizu je bila srna z drugim mladčem in tudi tega je volčjak proti večeru istega dne uničil. — Drugi slučaj: Pri gonji gamsa v skalovju Kozice je volčjak zašel in tri dni tulil, nakar so ga oboroženi kmetje popolnoma onemoglega rešili. Žal, da ni bilo poklicnega lovca: zraven. — Tretji slučaj: Zapriseženi lovec H. sliši sumljivo šumenje in zagleda popolnoma upehano brejo srno, tik za njo pa volčjaka, ki pa je takoj plačal svojo požrešnost s smrtjo. — To je le nekaj znanih slučajev, iz desetih eden. Škoda, povzročena po volčjih

pseh, je ogromna. Nekaj naj se vendar ukrene, ali da so volčjaki priklenjeni, ali z nagobčnikom in s posebno velikimi davki. Le tako bo mogoče to pasjo nadlogo omejiti. — Tudi ljudje niso varni pred temi krvoločneži. Imamo več primerov, da so ugrizli ljudi. Posledica je redko sodna kazen, ker se ljudje brez sodnije poravnajo.

Na kozice!

Kot pšica hitra, z loka ustreljena,
V vijugah s tal se v zrak spusti;
Novinca lovca strel je ne pogodi,
Le mojstra strel — jo dohiti.

Diezel.

Pomlad je tu. Po travnikih in hribih poganjajo mnogovrstne cvetlice ter dvigajo glavice k toplemu pomladanskemu solncu, ki zbujajo vse sokovje k novemu delu. Mokra zemlja izpuhteva pomladanski vonj in zrak je prijetno voljan. Ptice selivke so se vrnile s toplega juga; poiščejo si svoja stara bivališča, kjer bodo zopet valile. Med njimi je naša velika sljuka ali kljunač in njene manjše sorodnice kozice.

Kozic poznamo pri nas tri vrste: največja je čoketa, potem je srednje velika prava kozica in pa najmanjša, grbež ali puklež. Vse tri vrste ljubijo močvirja, mokre travnike, kraje ob jarkih, pridemo pa nanje tudi v gozdu, kamor rade sedajo, zlasti kadar so prepodene.

Kljunač je sedaj pri nas že redek; leta 1896. in še tudi pozneje pa jih je bilo mnogo. Tudi kozic ni več toliko kot nekdanj. Vzrok temu je izsuševanje močvirij in travnikov, čemur sledi pomikanje prave hrane za te pličje vrste.

Meseca aprila si napravi kozica gnezdece v nizkem grmičevju močvirja ali pa tudi na prostem. Tam znese 4–5 zelenosivih jajčec. V juliju že spodimo mladiče. Spoznamo jih po tem, da ne lete tako spretno kakor stari. Polet je težko točno opisati. Kadar se kozica

dvigne v zrak, se začuje glasen »evke« ali »ček« potem napravi nekaj jako hitrih sunkov na levo in desno ter končno izravnava svoj polet na 30–40 korakov v precej ravno črto. Mnogi so mnenja, da je to pravi trenutek za strel. Navadno pa vsak strelja, kakor mu je najbolj prikladno in to z večjo ali manjšo srečo.

Lov na kozice je jako zanimiv, toda treba je zanj dobršno mero potrpljenja in vztrajnosti, dobrega obuvala in polne žepe nabojev s šibrami št. 14. Ne pretežki škornji so najbolj prikladni. Biti pa morajo mehki, torej iz dobrega usnja in pošteno namazani. Za poznejšo izsušitev je po mojih izkušnjah najboljši suh oves, ki ga nasujemo vanje. V teku 24 ur potegne oves vso vlago iz usnja. Stari lovec Gropa je nosil take škornje, ki so imeli po dve luknji; skozi eno je šla voda vanje, pri drugi pa ven. Nikoli ni gledal, kam bo stopil, in vzlic nesčetokrat mokrim nogam je dosegel visoko starost 86 let. Da, pravega lovca vse potežkoče lova na kozice ne obdrže doma. Z veseljem obhodi svoj lov, pa naj si je tudi moker od zunaj in znotraj.

Najboljši čas za lov na kozice je koncem oktobra in v začetku novembra. V meglenih in oblačnih dneh ne drže dobro, pač pa v lepih jasnih in solčnih. Grbež drži včasih tako, da bi ga z lahkoto z roko prijel, seveda, če bi počakal, da se pripogneš. Že omenjeni lovec, ki je služil od leta 1854. dalje ljubljanskim lovcem, jih je pobijal z nabijačem za puško, ker se mu je škoda zdela streliva za tako majhnega plička. V listih letih je bilo baje toliko te divjačine, da so na zanke polovili nabroj kljunačev in kozic.

Leta 1894. sem prišel iz Istre na svoje novo službeno mesto v T. Pokojni prijatelj R. me je povabil na lov na kozice. Ta vrsta lova mi je bila dotlej popolnoma neznana. Na Notranjskem smo imeli le brakade na zajce, lisice in srnjad, kvečjemu smo čakali domov grede zvečer po ogradah pod Raskov-

cem in drugod na sljuko, kadar so priletele na pašo. Marsikateri je pa zamenjal v mraku na tleh sljuko s kako drugo stvarjo, ki ne spada v lov. Če je pa streljal s šibrami št. 4 ali celo št. 2 na sljuko in jo pogodil, navadno ni imel kaj pobrati.

Pripravil sem si 20 nabojev. Prijatelj mi je z nasmehom rekel, da bom lahko vse postrelil. To se je tudi točno izvršilo. Preden sem jaz izstrelil, v zrak seveda, ne pa v kozico, en strel, je on že dve pogodil. Gledal sem, kako so izletavale na levo, desno in zadaj — na vse strani. Prijatelj je imel več zabave z menoj kot s kozicami, saj sem vrtal le same luknje v prazen zrak.

Ker sem smel v lovišče poljubno tudi sam, sem za lovske pohode porabil ves prosti čas. Postrelil sem nebroj nabojev. Brodil sem po močvirju za Sv. Janezom na Mlakah, Bremli, Močili, Blatnici in drugod. Kdor hoče postati mojster strelec na letečo divjačino, naj poizkusi na kozice, to je najboljša šola. Sv. Hubertus je imel pa le usmiljenje z menoj. Začele so tudi meni padati. Ko sem pobral prve tri, sem jih bil bolj vesel kot treh največjih zajcev. Takrat sem vodil dobrega psa, nemškega dolgodlaka. Imel je dober nos, stal je kot pribit, samo iskal je prehitro. Hoditi je moral zato največkrat za menoj, ker mu seveda ni prav ugalajalo. Lovil sem na ta način, da sem si izbral večje okrožje. Vedel sem s časom za kraje, kjer so se kozice najraje držale, te, kolikor je bilo le mogoče, temeljito preiskal in streljal tiste, ki so izletavale pred menoj. Ko sem vse obhodil, sem ukazal iskati psu, ki mi je donášal ustreljene, poleg tega pa še kako zaostalo pokazal.

Kadar se kozic več naenkrat dvigne, in to navadno že na 60 do 80 korakov, je vsako streljanje odveč. Ne lete predaleč. Krožijo nekaj časa v zraku ter sedejo zopet blizu, odkoder so izletele. Ako imaš količkaj kritja, je dobro, da počakaš. Na ta način sem jih večkrat dobil brez truda in hoje.

V teku 20 let sem jih ustrelil približno okoli 500, lepo dubleto pa sem napravil samo enkrat.

Največji sovražnik kozic je kragulj. Našel sem pogostoma v bližini močvirja na pašniku ostanke dobre gostije, ki si jo je privoščil ta sicer majhni, a tembolj predrzni ropar.

Streljal sem nekoč na kozico. S prvim strelom sem izgrešil, z drugim pa je padla, a pobral je nisem jaz, temveč kragulj. Hipoma se je zavrtelo po drugem strelu na tleh in nesramnež mi je jo odnesel pred očmi, jaz pa prazno puško v rokah.

Meso kozic je jako okusno, saj so v jeseni zelo debele in imajo maščobe na sebi kot polh, zato pa tudi v tem času za nagačanje niso pripravne.

Dosamezne kozice ostanejo tudi čez zimo pri nas. Životarijo ob gorskih studencih in si iščejo tam pičle hrane. Vsak pravi lovec takim zaostalim revicam prizanaša.

Rad pohitim na bližnji hrib, odkoder je krasen razgled na lovišče, po katerem sem nekda j hodil z lahkimi koraki skozi gozd in gaj zeleni.

Pozdravljen gozd, ki tako tajinstveno šumiš, v katerem lovec marsikaj vidi in doživi, kar je drugim popolnoma neznano! Pozdravljeno polje, po katerem so pedpedikale prepelice, se v jutrih in večerih klicale jerebice in si je skušal brzonomi plašni zajec rešiti bedno življenje. Pozdravljena nepozabno lepa aprilsko jutro, ko sem poslušal in naslaskoval petelinal! Pozdravljena tudi jesen, ko se pripravlja v pestrih barvah narava k počitku! Divil sem se tvoji lepoti, stoječ na čakališču, ko so sledili brzonomi braki dolgouhcu ali zvito-repki z glasnim zvonjenjem! Vse je minulo...

Ostali so mi zgolj lepi spomini na lepe čase in dragega prijatelja. — Tudi tega ni več! Ne čuje več lovskega roga, le oster veter mu šumi preko tihega groba. Fr. Sicherl.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi 11. in 12. oktobra t. l. v lovišču Polje pri Ljubljani tri tekme: 11. okt. za španijeke starostno tekmo, 12. okt. za ptičarje nemške in angleške krvi jesensko vzrejno tekmo.

Pogoji in zahteve so razvidne iz Določil, ki jih je izdalo Društvo in se dobe za Din 10 pri društvenem gospodarju Antonu Schusterju, Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Opozarjamo, da je tekma obvezna za poenterje iz suvoborske psarne. Ti psi se bodo preizkusili glede nosa, iskanja, stoje, donašanja perutnine in vodnega dela. Gre predvsem za preizkušnjo njihove sposobnosti v lovu na perutnino. Pes, ki ni imel prilike, prinesiti obstreljeno jerebico, jo mora prinesiti po barvni sledi. Ostrost do roparic se bo preizkusila le na željo vodnika.

19. oktobra bo pa tekma ptičarjev v okolici Maribora (suvoborci se morajo udeležili vsi ljubljanske tekme radi enotne ocene).

Prijave za vse te tekme se morajo poslati najkasneje do 30. septembra.

IZ RIBARSKÉ MREŽE

Kdaj se drste piškurji. Letos sem opazoval v majhnem dotoku Save pri Podnartu kakih 6—8 piškurjev, ki so se drstili. Drst se je pričela prve dni meseca aprila in trajala do 10. aprila, narkar so se piškurji poizgubili. Vsi, samci in samice, so bili prelevljeni. Samci so imeli karminastordeče trebuščke in lepo razpete plavuti. Sukali so se liki cof, kakor ga uporabljamo za lovljenje sulcev, v deročini okoli večjega

kamna. Tupačam je eden ali drugi odletel od družbe, se ji je pa takoj zopet priključil. Dva komada sem ujel kar z roko in jih oddal v ljubljanski muzej. Takrat so se drstili v Savi sulci. Vl. K.

MALI OGLASI

Razglas. Sresko načelstvo v Kočevju bo oddalo v zakup lovišče sodaške in Videmske občine, prvo na draške in videmske občine, prvo na čelstvu, drugo dne 1. septembra v občinski pisarni v Velikih Laščah. Dražbeni pogoji so na vpogled v uradu sreskega načelstva v Kočevju.

*

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. priporočamo puškarno F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijiski prodaji sledeče puške: 1 Schönauer puška z daljnogledom, kal. 6-5: Din 2200; 1 Schönauer puška, skoraj nova, kal. 6-5: Din 1800; 1 trocevka Hammerles, kal. 16/16 + 9-3 mm: Din 2400; 1 trocevka petelinka, kal. 12/12 + 6-5 mm: Din 1800; 1 trocevka petelinka, kalibra 20/20 + 8 mm: Din 2200; 1 trocevka petelinka, kal. 16/16 + 8 mm: Din 1800; 1 trocevka petelinka, kal. 16/16 + 8 mm: Din 2400; 1 trocevka petelinka, kal. 20/20 + 6-5 mm z daljnogledom: Din 3000; 1 dvocevka risanka, kal. 16 + 8 mm: Din 950; 1 dvocevka Hammerles (Büchseflinte) z daljnogledom in rezervnimi cevmi, kal. 16 + 8 mm, posebne cevi kal. 16/16: Din 3200; 1 enoccevka risanka Peterlongo, kal. 6-5 mm: Din 700; 1 enoccevka risanka Winchester, kal. 6-5 mm; 1 repetirka, kal. 16 mm: Din 1500; 4 dvocevke od Din 500 do 950; 1 dvocevka Hammerles risanka, kal. 8 mm: Din 2000; 1 dvocevka risanka, kaliber 16 + 12 mm: Din 700; 1 repetirka z daljnogledom Din 1200; 1 ameriška flobertovka, kal. 6 mm: Din 700 in 1 daljnogled Zeissov trieder: Din 1200.

Pozor lovci! Za lovsko sezono nudi puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9, nove lovske patrone znamke »R«, basane z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom. V zalogi bodo tudi »Geco« patrone z nemškim brezdimnim Rottweilskim smodnikom.

Lovska oblačila, kakor obleke, ne premočljive plašče vseh vrst, posamezne hlače, kratke in dolge, jopiče iz velblodje dlake in lodna ter impregniranega platna, dalje obleke za izprehod ter slavnosti, površnike, zimske suknje, priljubljene trench-coate za vsako vreme priporoča v trpežni izdelavi in po nizkih cenah specialna trgovina za moška oblačila J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pravilno polnjene patrone z mero smodnika po lastnih preizkušnjah, z ustrežajočimi tulci in trdimi šibrami dobite vedno v novo otvorjeni puškarski delavnici Albin Schifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, poleg restavracije Novi svet.

Polnilvi se posveča vsa pažnja, zato imajo patrone lepo kritje in dobro probojno moč. — Zaloga lovskega orožja, streliva, lovskega in ribarskega pribora. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov.

V komisijski prodaji so sedaj te-le puške: 1 Hammerles dvocevka, kal. 16 za Din 1900; 1 Hammerles dvocevka, kal. 16 za Din 1600; 1 Grener dvocevka, kal. 16 za Din 1350; 1 repetirka za Din 800; 1 Bock-puška petelinka, kal. 16×8 mm za Din 2000; 2 Flobertovki po Din 180 in Din 200; 1 trocevka, kal. 20/6, za Din 2500 in 1 dvocevka brezpetelinka, kal. 20 za Din 1500. — Ker se stanje vedno izpreminja, zato se priporoča ob potrebi zalogo večkrat ogledati ali pismeno povprašati. — Glej prilogi!

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster, Ljubljana, Mesni trg 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Prodaj čistokrvnega braka, garantirano dobrega gonjača zlasti na zajca in lisico, starega dve leti. Na izbiro sta dva. — Cena po dogovoru. — M. Debelak, fotograf, Sovodenj, Gorenja vas nad Škofjo Loko.

Več jelenovih in gamsovih ustrojnih kož za jerhance ima na prodaj Janez Verdir, Tržič, Gorenjsko.

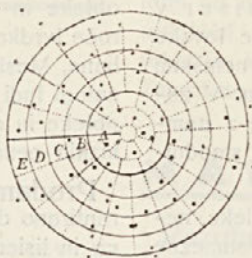
Gozdni in lovski čuvaj, dobro izvežban v vseh panogah gozdarstva in lova, z večletno prakso, star 33 let, neporočen, treznega in mirnega značaja, išče službe za takoj. Gre tudi izven Dravske banovine. — Naslov pri uredništvu »Lovca« pod značko »Marljiv«

Farma srebrnih lisic »Karavanke« v Svetni vesi (Weizelsdorf) na Koroškem, največja te vrste v Avstriji, redi srebrne lisice najboljše odrede z najfinejšo dlako. Povprečni letni dorastek preko 4 mladičev na par. Ima samo »prima« in »prav dobre« plemenjake. — Ogled farme je vsakomur dovoljen. Interesenti naj zahtevajo prospekte in pojasnila. — Nakup srebrnih lisic je stvar zaupanja, ki ga ta farma popolnoma zasluzi.

Prodaj zdravega srnjačka, 3 mesece starega, popolnoma udomaćenega. Naslov: Filip Bizjak, krznar, Ljubljana, Kongresni trg 8.

Službo zapriseženega lovskega čuvaja iščem. Sem 30 let star, oženjen, z enim otrokom. Žena dobra kuharica. Ponudbe na Janko Strah, Vič-Glince IX/6.

Državna strelska tekma.

V dneh 6., 7. in 8. septembra se bo vršilo tekmovalno streljanje vseh lovcev države na vojaškem strelišču v Ljubljani, in to po sledečem programu:

Sobota, dne 6. septembra:

Vojaško tekmovalno streljanje od 9 do 12 dopoldne in od 3 do 6 popoldne na bojne tarče v raznih položajih in skupinah. Pravo tekmovalništvo ima vsak aktivni ali rezervni član vojske in mornarice. Puške in municija brezplačno na razpolago.

Nedelja, dne 7. septembra:

Ves dan tekmovalništvo samo s kroglo. Otvoritev tekme ob 9 dopoldne. Po isti pričetek tekmovalništva:

1. Lovsko streljanje: na Srnjaka — Krožno tarčo — Zlatoroga — Jelena — Lovca.
2. Društva »Ostrostrelcev«.
3. Oblasne »Streljačke družine«.

Ponedeljek, dne 8. septembra:

Ves dan tekmovalništvo samo z zrnjem. Prične se ob 9 dopoldne in traja do 6 zvečer.

1. Lovsko streljanje na golobe in zajce.
2. Malokalibrsko streljanje.

Ob 20 objava izida, razdelitev nagrad in družabni sestanek.

Tekmuje se v splošni skupini in za državno prvenstvo po tekmovalnem redu, ki se dobi pri Slovenskem lovskem društvu v Ljubljani.

Tovariši lovci! Udeležite se tekme polnoštevilno, naj nikdo te dni ne ostane doma. Izkoristite polovično vožnjo »Šumarsko-lovske« razstave.

Vodstvo tekme S. L. D.

Fot. Heriort.

Nj. Veličanstvi kralj in kraljica na naši lovski razstavi.

Ko je bilo dan pred otvoritvijo naše razstave končano ocenjevanje rogovja in rogljev, je Slovensko lovsko društvo obvestilo maršala dvora na Bledu o uspehu ocene kraljevih trofej z nastopno brzjavko:

»Molimo, da izvestite Nj. Veličanstvo kralja, da je jury za oceno jelena na ljubljanskoj izložbi prema internacionalnim propisima utvrdio, da su dva jelena Nj. Veličanstva kralja sa Belja najbolji na izložbi. Lovci Jugoslavije bili bi sretni, kad bi Nj. Veličanstva svojim visokim posešom počastili izložbu. Za Slovensko lovsko društvo predsednik dr. Lovrenčič i dr. Bevk.«

Ta brzjavka in slična ustna prošnja, izrečena ministru dvora g. Jeftiću, ko je s svojo soprogo obiskal razstavo že 30. avgusta, sta gotovo pripomogli ali bili celo merodajni, da sta se Nj. Veličanstvi odločili posešiti razstavo.

Dne 31. avgusta t. l. je minister za šume in rudnike g. dr. Anton Korošec ob navzočnosti zastopnika kralja ter vojaških in civilnih oblastev otvoril razstavo in že zvečer tega dne je bil za prihodnji dan najavljen obisk Nj. Veličanstev.

Ob pol 11 dopoldne je potem naslednji dan prispel na sejmšče dvorni automobil z najvišjima posešnikoma. Pri vходу ju je pozdravil predsednik velesejma g. Ivan Bonač, nakar sta takoj pričela z ogledovanjem razstave. Najprej sta se podala v bližnja

paviljona M in N, kjer je bila gozdarska razstava. Razstavke so pojasnjevali gg. dv. svetnik ing. Rustia, višji svetnik ing. Šivic ter direktor ing. Božič. Od tod sta krenila k lesni industriji v paviljonu I, nato pa v lovsko razstavo.

Pred vhodom v lovski paviljon je Veličanstvi nagovoril g. dr. Lovrenčič ter jima predstavil predsednika razstavnega odbora dr. Bevka, potem dr. Iva Tavčarja, dr. Ravniharja, Ivana Zupana ter tajnika razstavnega odbora Vlad. Kapusa. Ti so potem spremljali kralja in kraljico po razstavi ter jima tolmačili razstavljene predmete in skupine.

Kralj in kraljica sta z zadovoljstvom sledila pojasnilom ter pokazala svoje zanimanje za razstavo z raznimi vprašanji. Ogle- dala sta si prav vse skupine in marsikatero znamenitost posebe. Med ogledovanjem razstavkov so bili Nj. Veličanstvoma pred- stavljene še nekateri razstavljalci, kakor soproga g. dr. Lovrenčiča, šum. nadsvetnik E. Benić, ki je razstavil znamenito skupino »Obed- sko baro«, baron H. Gagern, ki je s svojimi lovskimi slikami vzbujal občo pozornost vseh obiskovalcev, i. dr.

Nj. Veličanstvi sta se mudili v lovski razstavi kljub odmer- jenemu času skoraj eno uro, znak, da jima je ugajala. V tem nas uverja tudi to, da si je pozneje, 15. sept., ogledal razstavo tudi Nj. Vis. princ Friderik Viljem von Hohenzollern-Sigmaringen, nečak pokojnega romunskega kralja Ferdinanda in bratranec naše kraljice, ki se je mudil na Bledu kot lovski gost Nj. Veličanstva. Temu visokemu obiskovalcu je izročil g. dr. Lovrenčič naš lovski znak, kot spomin na obisk naše razstave.

*Z lovske razstave:
Gamsji roglji I. ocene.*

Fot. Herfort.

Vladimir Kapus:

Lovska razstava 1930.

Od leta 1918. je bila letošnja lovska razstava že tretja v Ljubljani. Prvi dve sta bili bolj lokalnega značaja, dočim je bila na zagrebški leta 1925. in letos v Ljubljani zastopana vsa država. Pa tudi po obsegu in po načinu se je letošnja lovska razstava znatno razlikovala od prejšnjih.

Na obeh omenjenih razstavah so razstavljalci razstavili, kar se jim je zdelo primerno in večina od njih je tudi sama poraz-

*Z. lovske razstave: Trofeje Nj. Vel. kralja
in ministra dr. Šoegla.*

Fot. Uršič.

delila svoje predmete. Skupna prav za prav je bila le ocena in tudi ta je bila izvedena prav za prav bolj po domače. Namen prejšnjih razstav je bil pač pokazati, kakšne trofeje da imajo posamezniki. Šlo je v prvi vrsti za rogovje srnjakov in gamsove roglje, vse drugo pa je bilo bolj dekorativnega pomena. Prvih dveh lovskih razstav so se udeležili kot razstavljalci po večini Ljubljančani. Z dežele je bila kaj pičila udeležba.

Zakaj smo baš letos priredili lovsko razstavo?

Pozorni opazovalec lovskega življenja bo opazil velike spremembe, bodisi s sportnega, kakor tudi gospodarskega lovskega

vidika. Nove socialne razmere, kakor tudi gospodarske, so povzročile velike spremembe tudi v lovstvu. Dočim so pred leti lov gojili v prvi vrsti veleposestniki, so se že pred vojno, posebno pa po vojni jeli za lov zanimati vsi stanovi. Med lovci najdemo uradnike, posestnike, industrijalce, delavce, sploh vse stanove. Bogatejši si drže lastna lovišča ali pa imajo kot posamezniki v zakupu večja občinska lovišča. Ostali lovci so navadno člani lovskih družb, ki so si vzele v zakup eno ali več lovišč. Že ta sprememba je močno vplivala na razvoj lovstva. Nadalje pa moramo dandanes kakor povsod drugod gledati tudi na koristi, ki jih naj bi nudilo lovstvo za naše narodno gospodarstvo. Povod spremembam v našem lovstvu pa je tudi to, da so v Srbiji imeli drugačne lovske zakone, kakor v Avstriji in na Ogrskem, kamor je pripadal znaten del naše države. V času, ko urejujemo te spremembe je zelo važno, da storimo vse, s čimer moremo koristiti naši lepi, zdravi in koristni zabavi.

In kje imamo lepšo priliko, prikazati lovstvo v vsej svoji lepoti in zanimivosti in tudi koristi, ki jih nam nudi lovstvo, kakor baš na primerni lovski razstavi. To je bil glavni povod letošnje lovske razstave.

Pripravljanje.

Ker so tudi šumarji sklenili prirediti letos svojo razstavo, je izgledalo prav prikladno, da se vršita obe razstavi skupaj, nekako roka v roko. Saj šumarji skrbijo prav za tisti gozd, kjer uživajo lovci najlepše urice.

Otvorjena je bila pisarna pripravljalnega odbora za gozdarsko in lovsko razstavo.

Medtem, ko smo pripravljali za ljubljansko razstavo, je bila S. L. D. poverjena od naše najvišje lovske instance, Osrednje uprave lovaških udruženja v Beogradu naloga, da zbira razstavljeno blago tudi za mednarodno lovsko razstavo v Leipzigu. Zbiranje, kakor tudi ureditev našega dela razstave v Leipzigu je bila nekaka olajševalna priprava za ljubljansko razstavo.

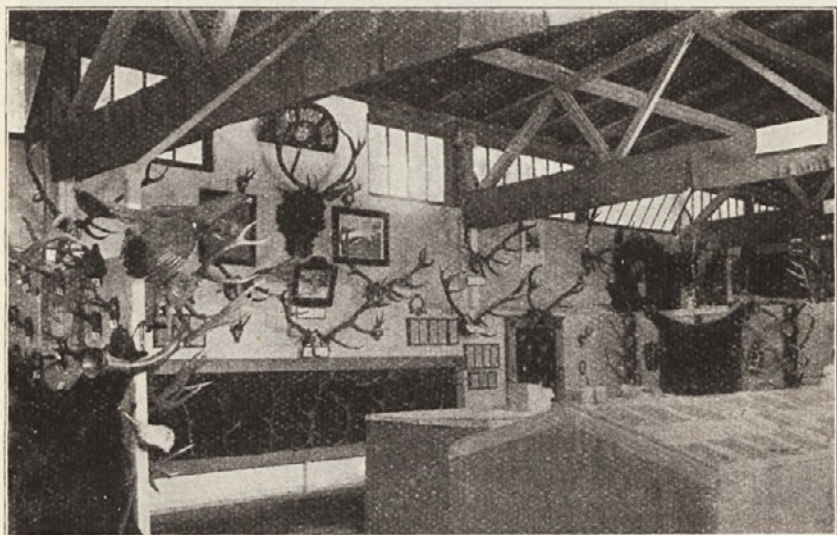
Načrt za vsedrjavno lovsko razstavo.

Kaj vse in kako naj razstavimo, koga vse naj povabimo na sodelovanje? Kakor že omenjeno, je bil glavni povod razstave, prikazati tudi onim, ki o lovstvu nimajo pravega pojma in ga v mnogih primerih smatrajo za nepotrebno zapravljanje časa, kot koristen, zdrav sport in tudi vse njegove gospodarske dobrine. Ker ostane koncem koncev rog vedno le rog, ogleduj ga od katere strani hočeš, in je rogelj zanimiv prav za prav tudi samo

za lovce, je bilo treba skrbeti, da se vzbudi zanimanje med občinstvom na drug način.

Pri tej priliki ne smem pozabiti, da so prireditelji razstave v prvi vrsti mislili tudi na tiste, ki se smatrajo velikim lovcem, pa s svojimi zastarelimi navadami in nerazumevanjem lovstva več škodujejo nego mnogi drugi profilovski kričači.

Disarilo se je na vse strani, povabljeni so bili lovski tovariši iz vseh delov države. O neprilikah, ki smo jih doživeli pri pripravljanju za Leipzig, sem že pisal. Izostale pa niso še nadaljnje

Z lovske razstave: Oddelek Belje.

Fot. Uršič.

za našo razstavo. Tudi tukaj so se našli ljudje, ki so iz ikakih vzrokov hoteli škodovati in otežkočiti naše delo. Precej je bilo tudi takih, ki so z besedami obljubovali, za hrbtom pa razdirali.

Ali še več pa je bilo takih, ki niso štedili ne časa in ne denarja in neumorno delali, mnogo več, kakor je bila njih stanovska dolžnost. Naj pri tej priliki omenim novega predsednika podružnice S. L. D. v Mariboru in njegovih pomočnikov, ki se jim imamo v prvi vrsti zahvaliti, če smo uspeli. Poleg našega predsednika, blagajnika in le redkih drugih odbornikov, ki so razen drugega dela pridno agitirali za našo razstavo, posebno izven Slovenije, je prihajalo tako k sejam, kakor tudi v razstavljalni prostor več članov društva. S kladivom v roki so lezli po lestvah, pribijali rogovje, prevzemali in sortirali sleherni dan, če jim je le pripuščal čas.

Delo v razstavi.

Skušali smo se točno držati precej obsežno in mnogostransko zamišljenega načrta, ali žal, da nam to ni uspelo popolnoma. Kakor vedno, je tudi pri tej prireditvi vse čakalo na zadnji trenutek. Malokdo izmed razstavljalcev si je menda predstavljal obsežnost naše razstave in to kljub temu, da smo ves obsežni načrt pravočasno razglasili.

*Z looske razstave: Srnjakovo rogovje
vet. Bedenka iz Kranja.*

Fot. Her'ort.

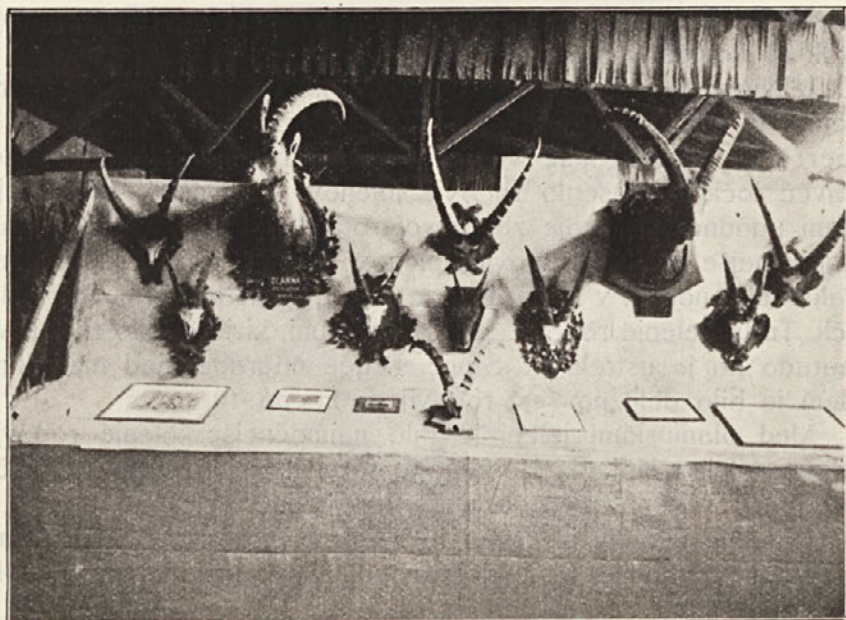
Nekoliko nezaupljivo smo gledali, ko so sredi avgusta kaj poredko prihajale pošiljke za našo razstavo. Obrnili smo se ponovno na ljubljanske lovce, ki so nas bogato založili. Ko smo pa imeli že novo, nepovoljnim razmeram primerno porazdelitev, pa se je jelo vsipati, kot bi se bilo odprlo nebo. Do prekrasnih trofej sta nam pripomogla neumorna lovška delavca: predsednik viš. sodišča in veliki župan v p. dr. Zoričić iz Zagreba ter prof. dr. ing. Marinović iz Beograda. Ta dva gospoda pa sta nam bila tudi najboljša svefovalca. V takih razmerah je bilo delo precej neprijetno in le to je morda bilo povod, da marsikaka zanimivost ni prišla do take veljave, kakor bi morala in da se marsikak, za

lovstvo kakor ljudi za splošnost, zanimanje vzbujajoč predmet ni nahajal na primernem, vrednem mu mestu.

Medtem, ko smo bili mi zaposleni z obešanjem naših zanimivosti, je v sredini paviljona »G« urejeval ing. Benić velezanimivo »Obedsko baro«.

Ocena rogovja in rogljev.

29. in 30. avgusta sta bila določena za oceno rogovja srnjakov in jelenov in gamsovih rogljev.

Z lovske razstave: Skupina kozorogov barona Frid. Borna od Sv. Ane.

Fot. Herfort.

Kot ocenjevalci za srnjakovo rogovje so bili povabljeni: odvelnik dr. Ivo Tavčar, mr. Bakarčič, veleposestnik baron Ožegović in graščaka Gvidon pl. Pongratz ter Oskar Kosler. Ker je bilo mnogo lepega rogovja, so premerili in ocenili okoli 150 komadov srnjakovega rogovja. Precej močnega rogovja, bodisi srnjačjega in jelenjega, ni bilo ocenjenega, ker je bilo starejšega datuma, izvirajočega od srnjakov in jelenov, ustreljenih pred letom 1900., mnogo pa sploh brez datuma. Srnjakovo in jelenovo rogovje so ocenjevali z malimi razlikami po načinu, kakor so to delali na mednarodni razstavi v Leipzigu. S pomočjo vode so določili prostornino, nato izmerili dolžino in razkrečenost ter ocenili tudi lepoto, in sicer barvo, obliko, jagodičastost in obliko rož. Največ

točk je dobilo rogovje, ki se nahaja v posesti g. Kovača v Starem trgu pri Ložu. Pri tem znaša dolžina 27 cm = 13·5 točk, prostornina 225 cm³ = 45 točk, razkrečenost 11 cm proti dolžini 27 cm = 2 točki, jagodičastost prav dobra = 4 točke, barva lepa temna = 2, rože široke = 4 točke, skupaj 70·5 točk. Prav lepo je bilo rogovje srnjakov, ustreljenih odnosno v posesti veterinarja Bedenka iz Kranja s 63·5 točkami; nadalje rogovje iz veleposestva Belje s 67·5, graščaka Palmeta z Iga s 63, Koslerjevo iz Ortneka z 61, dr. Iva Tavčarja s 60·5, mr. Bakarčiča tudi s 60·5, dr. Zoričiča z 59, Pongratza z 58·5, Viktorja Medena z 58 točkami. Vsega skupaj je dobilo prvo oceno 29 komadov, drugo 47 komadov, okoli 60 komadov srnjačjega rogovja pa tretjo oceno.

Jelenovo rogovje so ocenjevali dr. Milovan Zoričič, ing. Sonn- bichler in pa Koloman Schaller. Tu so razlikovali tri skupine, in sicer rogovje nižinskih, višinskih in rogovje jelenov iz ograd. Največ točk je doseglo rogovje jelenov iz ravnine, kjer imajo jeleni ugodnejše pogoje za razvoj rogovja nego pa v planinah. Najmočnejše je bilo rogovje jelenov, ki jih je ustrelil Nj. Vel. kralj Aleksander I. v Belju. Eno je doseglo 200·10, drugo pa 194·4 točk. Tretje jelenje rogovje s 190·4 točkami, ki je dobilo tudi prvo nagrado pa je ustrelil dr. Stojić. Druge nagrade med nižinskimi jeleni je bilo deležno šest rogovij, tretje pa 10.

Med planinskimi jeleni je bilo najmočnejše jelenje rogovje veleposestnika Hoje iz Kokre. To rogovje je doseglo 180 točk in dobilo prvo nagrado za planinske jelene.

Rogovje jelenov iz ograd je razstavil po večini baron Born iz Tržiča. Najboljše, ki je dobilo tudi prvo nagrado, je doseglo 186·3 točk.

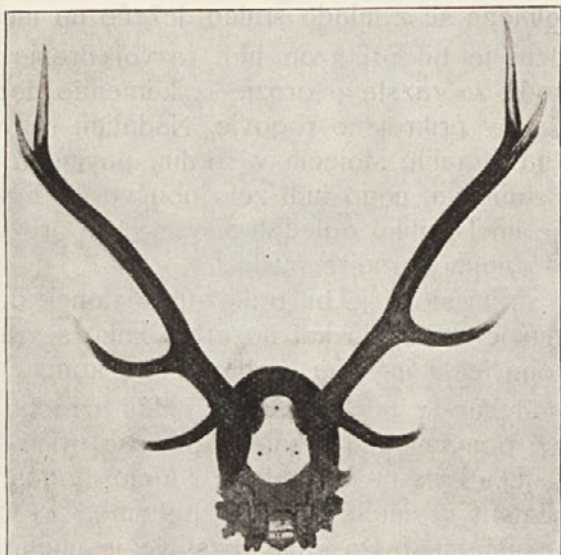
Dočim srnjačje in jelenje rogovje ni doseglo najboljšega rogovja na mednarodni razstavi v Leipzigu, so gamsovi rogļi, razstavljeni na naši letošnji lovski razstavi, prekoračili rekord iz Leipziga za celih 7 točk. Naša skupina gamsovih rogļev je gotovo najboljša, kar jih je bilo sploh dosedaj kje razstavljenih.

Gamsove rogļe sta ocenjevala publicist Vladimir Kapus in tovarnar Slavko Šušteršič. Namesto g. Koslerja, ki je sodelovanje zaradi zaposlenosti odpovedal neposredno pred razstavo, je pomagal ocenjevalcema g. Leon Matajce.

Ocenjevanje se je vršilo točno tako, kakor so to delali v Leipzigu na mednarodni razstavi, po tako zvanem avstrijsko-nemškem obrazcu. Pri tem načinu ocene se računa eno in polovično dolžino, štirikratni obseg na najjačjem meslu rogļja, brez smole, enkratno višino in enkratno razkrečenost. Meri se točno na milimetre, pri čemer vsak centimeter tvori eno točko. K dose-

ženim točkam se prištejejo še točke let. Nad 5—10 let je ena, od 10—15 let dve, nad 15 let pa tri točke.

Ker so na mednarodni razstavi ocenjevali roglice ne glede na spol nosilca, smo tudi v Ljubljani tako postopali. Najjačji so bili roglici gamsove kože ing. Sonnbichlerja od Sv. Katarine pri Trziču. Ti roglici so dosegli naslednje mere. Dolžina 31·8 cm, višina 23·5 cm, obseg 9 cm, razkričenost 24·5 cm, starost pa 2 točki, kar znaša po omenjenem obrazcu 133·7 točk. Drugi najboljši roglici s 120·8 točkami, so v posesti g. L. Matajca, tretji, 120·75, zopet ing. Sonn-

Z lovske razstave: Jelenovo rogovje

Nj. Vel. kralja.

Fot. Herfort.

bichlerjevi, četrti Jalenovi, peti in šesti Ojcelovi, sedmi ing. Krautovi, nato zopet Ojcelovi. Ker je bilo mnogo lepega materiala, se je ocena omejila že s 105 točkami, dočim so v Leipzigu ocenjevali še pod 100. S prvo oceno je bilo nagrajenih 20, z drugo 28, med temi roglici gamsa, ki ga je ustrelil Nj. Vel. kralj, in s tretjo tudi 28 roglicev, vsega skupaj 76, lahko rečemo, samih kapitalnih gamsovih roglicev. Prav tako kakor pri jelenih in srnjakih je mnogo dobrih gamsovih roglicev ostalo neocenjenih zaradi tega, ker niso imeli označenega časa odstrela, mnogo pa je bilo roglicev od gamsov ustreljenih pred l. 1900.

V splošnem se na abnormite ni oziralo.

Najboljši gamsi so bili po večini iz Triglavskega pogorja, nekaj prav kapitalnih pa iz Kamniških planin, in sicer ustreljenih od kneza Windischgrätza, ki je poleg gamsovih roglicev razstavil

najmočnejše srnjačje rogovje. Le-to pa zaradi starosti ni bilo ocenjeno. Posebno lepi zbirki rogljev sta razstavila tudi grof Thurn in g. Kosler.

Pregled razstave.

Po končani oceni so romale vse trofeje na prejšnja mesta in preostalo je le prav malo časa za ponovno ureditev.

Pri otvoritvi je nudila razstava naslednjo sliko:

V kotu pri vhodu je stal star smrekov štor, obdan od vitkih smrečic. Iz korenin so kukali sivobradi škratje. Ta gozdna idilica je bila izpopolnjena še z mlado srnico, ležečo na mehkem mahu.

V tem delu je bil prikazan tudi razvoj orožja. Ljubljanski muzej je posodil za razstavo orožje iz kamenite dobe, v katero spada tudi za lov prirojeno rogovje. Nadaljnji razvoj orožja je bil prikazan na stojalih, stoječih v sredini paviljona. Ta skupina ni bila samo zanimiva, nego tudi zelo poučna, kajti vsak pozorni obiskovalec je imel priliko ogledati si vse vrste orožja od kamna preko loka, do najmodernejše puške.

Na drugi strani stoyal je bil prikazan nastanek puške. Tvrdba Mišič iz Kranja je prikazala kaj nazorno, kako se razvija puška, iz neobdelanega jekla in kosa orehovine do končnega produkta.

V tem oddelku je bilo obešenih nekaj izredno dragocenih pušk, ki zaradi pomanjkanja prostora žal niso prišle do primerne veljave. Na nekaterih puškah se je videlo bogastvo, bile so okovane z zlatom in imele srebrne peteline, pri drugih, lepo izrezljanih, pa umetnost. Posestnik razstave je imel priliko videti, kako se je razvijala oblika pušk na zapadu in kakšno obliko so dali puški orijentalci. Na sosednih stojalih so bile tarče, slike srnjakov in jerebic pri raznih zadetkih ter krivulje starejših in modernejših izstrelkov. Prav nazorno so bili prikazani učinki raznih šiber, pri streljih na zajce, jerebice in divje race, kakor tudi prodornost svinčenih in jeklenih izstrelkov. Kot k strelstvu spadajoče je razstavila smodnišnica iz Kamnika najrazličnejše smodnike, puškarji Kaiser, Ševčik in Šifrer pa puške in puškar-ske izdelke. Oddelek je bil zaključen z visokorazančno puško sistema Mannlicher Schönaauer, ki jih v Ljubljani prodaja puškar Kaiser.

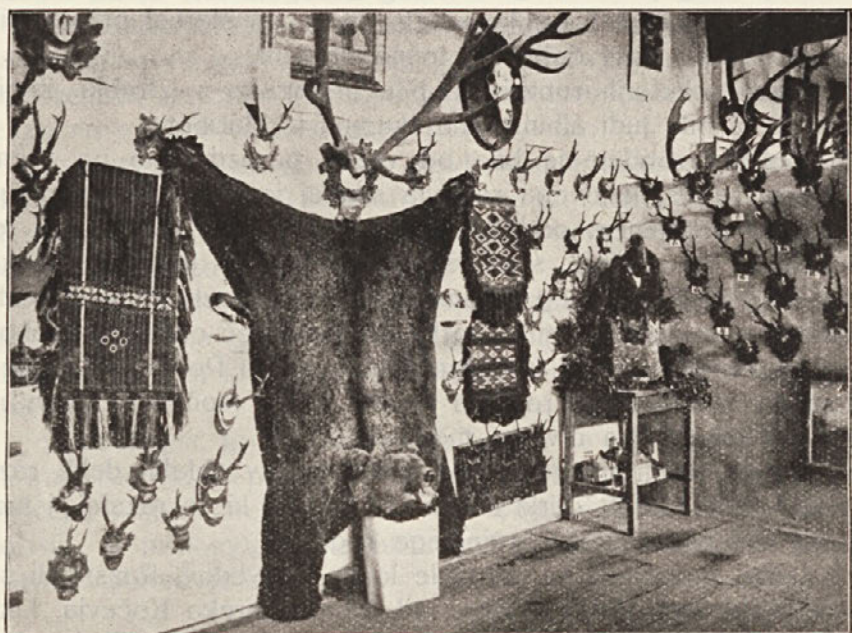
Da razstava ni uplivala preveč enolično, sta bili med orožje in rogovje postavljeni na vsaki strani po ena skupina nagačenih živali.

Poleg oddelka divje kože, ki se je nahajal nasproti skupine orožja, so postavili oddelek trofej Nj. Vel. kralja. V tem oddelku so posebno nelovci občudovali ogromni glavi severnega in

vavpiti jelena. Žal, da je ogromno rogovje omenjenih tujcev, v očeh lovstva neveščih obiskovalcev, nekako zatemnilo najlepše kraljevske lovske trofeje.

Začuden so posebniki lovske razstave gledali v tem oddelku razstavljene glave gorskih divjih ovc, last ministra Schvegla in srnjakovo glavo, obdano z gobastim rogovjem, ki jo je razstavil baron F. Born.

Prav tako zanimiva je bila nasproti stoječa skupina divjih petelinov. Pod nagačenim visečim divjim petelinom, obdanim od

Z lovske razstave: Oddelek ing. Bambulovića, Sarajevò.

Fot. Herfort.

pahljač, narejenih iz petelinjih repov, je bila izložena zbirka drobnih kamenčkov, vzeti iz 84 petelinjih želodcev. To zbirko, ki je last g. Schusterja, je izpopolnil prav poučno Herfort mlajši z zanimivimi preparati petelinje glave in nekaterimi, na preparate se nanašajočimi slikami.

Največji del razstave pa je tvorilo razno rogovje, jelenje kakor srnjače in pa bogata skupina gamsovih rogljev.

V tej skupini, ki sem jo že omenjal pri ocenah trofej, je bilo mnogo zanimivega in še več poučnega. Da dobijo lovci in tudi drugi prijatelji prirode vsaj poglobitve pojme o rasti in razvoju rogovja in rogljev, je bilo vse to prikazano v več skupinah, izobešenih na štirih stojalih. Poleg rogovja mladih srnjakov, sku-

pine špičakov in šesterakov, je bilo tudi zobovje srnjadi in z njim dokazano, da ima srnjak lahko že v drugem letu tri odganjke, kar mnogi lovci nočejo verjeti. Prav tako so bili prikazani tudi stari špičaki in stari vilarji. Z zanimanjem so si ogledovali lovci tudi obdrgnjena stebelca različnih vrst drevja, na katerih so si srnjaki gulili in barvali rogovje. Za lažje pojmovanje je bilo poleg vsakega debelca obešeno rogovje s karakteristično barvo za dotično drevo. V nadaljnji skupini so se nahajale razne nepravilnosti rogovja s potrebnimi pojasnili.

Na podlagi prerezov gamsovih rogljev in po letih sestavljenih skupin, so lovci imeli priliko videti, da se da starost pri gamsih vsaj do 14 let prav dobro in točno določiti.

Korist nekaterih roparic je bila prikazana z iztrebki. Zanimiva pa je bila tudi albinistična skupina iz Maribora.

Jelenovo rogovje je bilo po večini porazdeljeno po vsem paviljonu. Več jelenovega rogovja skupaj je bilo razstavljenega v okusno prirejenem oddelku drž. veleposestva »Belje«. V tej skupini so bile trofeje, s kakršnimi bi se lahko ponašala vsaka svetovna razstava. Poleg ogromnega, izredno razkrečenega šestnajsteraka, ki je podlegel v borbi, je viselo več osemnajsterakov in nekaj drugih orjakov iz baranjskih ravnin in Podonavja. Poleg jelenjega in srnjačjega rogovja je bila zbirka močnih čekanov in izredno velika koža divjega merjasca.

Trofeje divjih prašičev smo videli tudi v ostalih delih razstave, tako v bogati zbirki bratov Tavčarjev, ki so razstavili tudi skoraj najlepšo skupino srnjačjega rogovja.

Veliko pozornost so vzbujale kože medvedov. Razstavili so jih lovci iz vseh delov države, od Ribnice preko Kočevja, Like do Bosne. Najlepši eksemplar so razstavili Bosanci, čijih izredno lepe trofeje, in sicer srnjačja rogovja, gamsovi roglji, čekani ter omenjena koža medveda orjaka, so žal prekasno dospeli, ko je bila že izvršena ocena.

Posebno privlačnost je tvorila skupina močvirnih ptic iz »Obedske bare«, ki jo je razstavila šumska direkcija iz Petrovaradina. Zavzela je okoli 40 m² razstavljalnega prostora. Bil je točno posnet del močvirja, kjer gnezdi letno na tisoče vodnih ptic. Poleg gnezdišč močvirnikov je visela karta, kjer je bilo točno zaznamovano, kako gnezdilci »Obedske bare« menjajo prostore, in sicer vedno skupno.

Kdor si ni te razstave ogledal, bi mu bilo priporočiti, da si nabavi po S. L. D. knjižico o »Obedski bari«, ki jo je spisal ing. Ogrenović, kakor tudi zelo važno lovsko knjigo prof. dr. ing. Marinovića Privredni značaj lova u Jugoslaviji.

Gojenje divjadi je bilo prav nazorno prikazano v gozdu, ki je pokrival okoli 60 m². Tu so bila postavljena krmišča za jelene in srnjad ter razne vrste slanic. Da je bolj gozd bolj oživljen, so pri krmiščih stali jelen, košuta in srnjad. Prav čedna je bila tudi skupina divjih prašičev, a najbolj pestro pa je bilo pomladno jutro na planinah. Na snežišču, med lesketajočimi se snežnimi kristalčki so grulili temnomodrikasti ruševci, čijih krvavordeče obrvi so kar odsevale od temne modrine. Pod zimzelenim ruševjem so se stiskali snežnobeli planinski zajci in belka, na skali nad snežiščem pa je stal mogočen gams.

Lovci specialisti so se mudili nasproti snežišča ter proučevali skupino 13 vrst divjih rac, ki jih je razstavil znani nimrod dr. Premrov iz Litije. Posebej omenjamo samca zimske race, ki je za naše kraje redkost prve vrste.

Vso razstavo so posebno oživljale umetniško izvedene slike akademičnega slikarja barona Gagera iz Leskovca pri Krškem, ki so dosedaj po večini dičile nemške lovske liste, v prihodnje pa jih bo deležen tudi »Lovec«.

Kakor že uvodoma omenjeno, je bila letošnja lovska razstava posvečena gojitvi in imela namen, v vseh lovcih vzbuditi pravi lovski čut, ki v prvi vrsti zahteva ljubezen do večno lepe prirode.

Vsem tistim, ki so sodelovali, bodisi da so razstavili trofeje ali kaj drugega ali pomagali pri delu in zbiranju, bodi tem potom izrečena najpristrčnejša zahvala. Zavedajo naj se, da so mnogo koristili in pripomogli k približanju našega velikega smotra do pravega pojmovanja lovstva.

Prof. Peter Žmitek:

Državna razstava lovskih psov

dne 31. avgusta 1930.

Že nekaj let sem po svetovnem prevratu se je delalo na to, da bi se priredila skupna gozdarsko-lovska-kinološka in ribarska razstava. Šele letos je dozorelo to važno vprašanje tako daleč, da se ta zamisel resnično realizira.

Strnile so se skupine posameznih razstavnih odborov v zvezi z upravo Ljubljanskega velesejma in so začele s pripravami.

Zaradi sodelovanja kinologije na tej zamišljeni razstavi je iz pekunjernih razlogov sicer nastal zastoj, vendar pa so se našla sredstva, ki so zadevne ovire premostile; ribarstvo pa je žal izostalo.

Jugoslovenski kinološki savez je prevzel inicijativo za to prireditve z vsemi v njem včlanjenimi edinicami.

V okviru državne gozdarsko-lovske razstave naj bi se vršila tudi enodnevna Državna razstava lovskih psov, ocenjevani naj bodo psi po njih zunanosti.

Na večer pred to razstavo dne 30. avgusta 1930 se je vršil ob 20 prijateljski sestanek na verandi restavracije hotela Union.

V smislu pravil Središnje uprave se je imel vršiti drugi dan lovski kongres, zato se je zbralo na tem pozdravnem večeru prav lepo število gostov tudi iz oddaljenejših krajev širom države.

Prvi je povzel besedo predsednik Jugoslovenskega kinološkega saveza in Slov. lovskega društva g. dr. Ivan Lovrenčič. S toplimi besedami je pozdravil navzoče, posebno one, ki so prišli iz oddaljenejših krajev, da prikažejo resen pomen prireditve.

V prijetno zvenceh besedah je posegel vmes zastopnik zunanjih gostov, predsednik »Saveza Lovačkih Udruženja za Hrvatsku i Slavoniju« g. dr. Zoričić Milovan, naglasil je, da se vedno z navdušenjem odzivajo povabilom, kar prirede bratje Slovenci na lovsko-kinološkem ali sploh sportnem polju.

Nato se je oglasil k besedi savezni tajnik g. prof. P. Žmitek. Opozoril je udeležence, da praznuje letos kraljevina Belgija stoletnico osvobođenja, da prireja v raznih krajih razstave in drugovrstne slavnosti. Vabijo nas na prireditve in prosijo, da objavimo isto vsaj v naših strokovnih listih.

Govornik nato predlaga:

»Predsedstvo JKS in udeleženci današnjega pozdravnega večera naj naprosijo navzočega konzula kot oficijelnega zastopnika Belgije g. dr. Dularja Milana, da sporoči svoji kraljevski vladi sledeči pozdrav:

»Na predvečer Državne razstave lovskih psov, ki se ima vršiti v okviru I. državne gozdarsko-lovske razstave dne 31. avgusta 1930 v prostorih Ljubljanskega velesejma v Ljubljani, pošiljajo enodušno zbrani udeleženci svoji matlici »Federation Cynologique Internationale«, Bruxelles in vsem v njej včlanjenim lovsko-kinološkim organizacijam kraljevine Belgije k stoletnim jubilejnim slavnostim in ostalim prireditvam svoje kolegijalne-sportne pozdrave.«

Vsebinsko stavljenega predloga je nato interpretiral udeležencem predsednik JKS in SLD g. dr. Ivan Lovrenčič ter je stavil isto na glasovanje. Predlog je bil sprejet z živahnim odobravanjem, nato pa izročen osebno navzočemu kr. belg. konzulu g. dr. M. Dularju.

Po teh formalnostih se je razvilo prijateljsko kramljanje, ki je trajalo pozno v noč.

*

Razstava se je vršila pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra I., predsedoval ji je predsednik JKS in SLD g. dr. Iv. Lovrenčič; vodja razstave je bil g. Franc Urbanc, podpredsednik JKS in predsednik DLP, namestnik mu je bil g. dr. Josip Cepuder, predsednik KLSp; generalni tajnik g. prof. P. Žmitek, tajnik JKS in LZ; blagajnik g. Ivan Zupan, blagajnik JKS, SLD in LZ. Veterinarsko nadzorstvo nad psi je bilo poverjeno g. dipl. vet. Ivanu Pešotniku, ravnatelju Mestne klavnice ljubljanske.

Kot sodniki so sodelovali gg.: Bernetic Ernst pl. Tommasini, vlad. svet. Henrik Erhardt, Viljem Fürer pl. Heimendorf, zemljm. nadz. Feliks Justin, baron Lazzarini Henrik in dr. Ivan Lovrenčič.

Bilo je že omenjeno, da je bil čas za udeležbo kinologije zelo kratko odmerjen, vendar pa je večšim rokam še uspelo, da se je prireditvev mogla pravočasno vršiti.

Pse so začeli ocenjevati ob 9, končali so pa ob 18

Psov ptičarjev te vrste je bilo razstavljenih in ocenjenih skupaj 30, od teh odlično 1, prav dobro 7, dobro 17, povoljno 5.

Iz vrst psov španijelov je bilo razstavljenih in ocenjenih 9, med temi prav dobro 3, dobro 4, povoljno 2.

Od psov barvarjev je bila razstavljena in ocenjena ena psica, in ta s povoljnim uspehom.

Brakov je bilo razstavljenih 21, ocenjenih pa 17, in sicer: odlično 4, prav dobro 9, dobro 4.

V lepem številu in po kvaliteti so bili udeleženi braki-jazbečarji, od katerih je prejelo oceno 28, med temi: odlično 5, prav dobro 9, dobro 10, povoljno 1, zadostno 3.

Jamarjev in ostalih psov je bilo razstavljenih in ocenjenih 21, med temi odlično 3, prav dobro 9, dobro 3, povoljno 4, zadostno 1, nezadostno 1.

Celoten vtis razstave je bil prav zadovoljiv, opazati pa je zadnje čase pri nekaterih pasmah precejšen zastoj. Treba bo skrbeti za osvežitev krvi in izboljšanje zunanje oblike pri nekaterih vrstah lovskih psov, t. j. ptičarjev, španijelov, barvarjev in jazbečarjev.

Za zapisnikarje, reditelje in pripravnike v ocenjevalnih krogih so bili določeni člani odborov posameznih v JKS včlanjenih kinoloških korporacij, in sicer iz vsake skupine posebej za svoje pasme psov.

V krog I. gg.: Jean Nagy in ing. Friderik Weinberger;

„ „ II. „ Josip Oblak, tajnik KLB;

„ „ III. „ Ivan Göderer, tajnik DBj;

„ „ IV. „ dr. Viljem Krejči, predsednik KLJ.

Ne mala zasluga za uspešno izvedbo te prireditve gre tudi tajniku »Kluba ljubiteljev sportnih psov« g. Josipu Dermoti in predsedniku istega kluba g. dr. Josipu Cepudru, ki sta s svojo žilavo delavnostjo dokumentirala solidarnost dela na kinološkem polju pri nas, četudi psi iz vrst njih kluba niso bili razstavljeni.

Zaključni večer razstave se je vršil dne 31. avgusta t. l. v velesejmski restavraciji »Dolničar i. dr.«, kjer je bil razglašen tudi provizoričen izid ocenjevanja psov, isti pa bo z vsemi ostalimi podrobnostmi priobčen v prihodnjih številkah »Lovca«.

Fr. Rojina:

Kritični dnevi.

Prva moja puška je bila samica, starodavna sprednjača, katera je bila pri hiši, odkar sem pomnil. Oče so mi jo dali, ko sem šel na prvo službo, češ: dobra bo za prvo silo. Ker še nisem nikoli streljal z njo, bi jo bil rad poizkusil že doma, ali zaradi zelo strogega lovskega čuvaja se tega nisem upal; vzel bi mi jo lahko, povrh bi imel pa še velike sitnosti. Takoj drugi dan po svojem prihodu v Kolovrat, ko mi je bil grajski lovec Edvard že dovolil streljati, čeprav še nisem imel lovskih pravic, sem pa nabil svoj pihalnik ter šel nad veverice, ki so že pridno ružile orehe. Doli pod šolo sta bili na nekem orehu kar dve, in ko upalim po eni, dobim na desno lice tak udarec, da sem videl takoj več solnc ter jel iz nosa in ust krvaveči, puški pa je izgnalo piston.

To je bil moj prvi in obenem tudi zadnji strel iz tiste stare relikvije, zakaj vračaje se domov, sem naletel pred župniščem na gospoda Andreja, pač najblažjega župnika, kolikor sem jih v dolgi dobi štiridesetih let imel priliko spoznavati, in v dveh besedah sva se pogodila za njegovo dvocevko, ker sam že dolgo ni več hodil na lov.

Kako sem vzljubil to puško! Bila je sicer težka, ko kakšna kadavna, a streljala je neverjetno dobro; pokala pa tako močno, da je pozneje vsakdo vedel: aha, učitelj strelja! Kako sem jo pa tudi basal! Na smodnik sem zabil primerno količino zmečkanega papirja, tako da je moral precej težki in spodaj okovani basalniki sam skočiti iz cevi, pač sem na šibre le nalahno pritisnil nekoliko mahu, takega lišaja, ki kakor v dolgih, zelenkastosivih bradah visi najrajši od vej starih mecesnov ali gabrov; in mero sem ji dajal pošteno, tako smodnika, kakor tudi svinca.

In zdaj je bilo gorjé šojam in vevericam! V širih letih svojega tamošnjega bivanja sem jih skoraj popolnoma iztrebil, zato pa je bilo v kolovraškem okolišu ptičev pevcev, ko v nobenem kraju mojih poznejših službovanj. Nihče bi ne verjel, koliko škode napravila ti dve živali — in srake — ob gnezditvi med malimi ptiči; jaz pa sem to sam opazoval, prav zato sem imel tako piko nanje. In mlade šoje ali veverice v obari tudi niso kar si bodi; juha od starih veveric je pa naravnost izborna. Pravijo celo, da ima veverica devet juh, a vsaka je za drugo bolezen, samo tega mi ni vedel povedati nikdo, za katere bolezni baš; tiste modre babnice, ki so to vedele, so bržčas že zdavnaj pomrle.

Ne pretiravam, če rečem, da sem streljal več, ko vsi drugi ondočni lovci, in kaj kmalu sem prišel v precejšnjo vajo. Zato se mi je zdelo kar čudno, da sem nekoč zgrešil štiri živali zaporedoma, dasi sem meril po navadi. Pregledam torej puško in opazim, da se cevi zelo opasno majeta, tako da se jih še izstreliti nisem več upal. Doma snamem kapici s pistonov ter izvlečem z mačkom na basalniku najprvo zamaška s šiber ter stresem te v škatljo s šibrami iste debeline, potem potegnem še zamaška s smodnika in iztresem še tega kar med drugi smodnik, ali vsaj mislil sem, da sem ga. Ker so se šibre tako rade strkljale v posodo, sem bil mnenja, da se je smodnik, tisti črni, svetli, ki je tako živ, tudi. Ni mi prišlo na um, da bi vendar lahko kaj močno zabitega smodnika ostalo še v cevih. In ne da bi vsaj še nekoliko pobezal z mačkom na dno cevi, sem pričel razdevati puško, da se uverim, kje je pokvarjena. Takoj sem našel hibo: odtrgal se je bil namreč tisti košček železa — mi smo ga imenovali narba —, ki je pricinjen na spodnji strani cevi in ki gre skozenj železna zagozdica, da drži cevi h gornjemu delu kopita. Odtod pri strelu odbijanje cevi iz prave smeri.

Sestavim zopet puško ter jo takoj nesem v popravilo na Kal k Ludviku, o katerem sem že v »Zimskih večerih« omenil, da je bil samouk v vseh mogočih rokodelstvih. Še preden začne puško razdevati, me vpraša, če je prazna. »Prazna!« — mu odvrnem. Ker me je pa ponovno vprašal, če li dobro vem, da je prazna, pobaram še jaz njega, ako morebiti misli, da sem pijan in da ne vem, kaj govorim. »Nikakor ne,« pravi, »ampak človek ni pri pušah nikoli preveč previden.«

Ko si ogleda poškodbo, mi pravi: »Le kar posedite, bo hitro popravljeno, medtem mi pa povejte, če je res, da vi jerebu kar na piščalko zapiskate, pa pride. Edvard mi je pravil o tem, kar mi pa ne gre v glavo.« — »O, res je, res! Molniški lovec me je naučil, s tole piščalko, ki mi jo je sam dal, jih pa kličem, toda

jaz tebe ne bom naučil, ker sem slišal, da jih znaš sam dobro loviti v žimnate zanke.« Takoj se je spustil v tajbo, toda ker le nisem odnehal, mi je naposled le priznal, da je v mlajših letih res ujel katerega, zdaj pa že več let nobenega več. To je bila bržčas resnica, zakaj jerebov je bilo ondi izredno mnogo.

Med pogovorom je pritrdil Ludvik odtrgani del z žico na cevi, napravil iz vlažne ilovice okoli kakor kakšno ponvico, potem pa položil cevi na ognjišče, in sicer tako, da sta gledali po kovačnici, ter pričel goniti meh. »Ampak Ludvik, kaj vendar misliš, saj se morajo cevi pokvariti,« ga opomnim, boječ se za puško. »Segreti jih moram, sicer bi se cin ne prijel,« mi pojasni ter goni meh polagoma dalje, jaz pa vstanem, grem k ognjišču, se sklonim ter gledam zdaj v eno, zdaj v drugo cev, kdaj bosta postali rdeči — — in v trenutku, ko sem se baš jel vzravnavati, zagrmí oglušujoč pok, jaz začutim na levi strani trebuha močan sunek, ki me pahne zadenjski ob neki kovaški primož, da sem dobil še v hrbet hudo bunko, kovačnica pa je bila namah polna smodnikovega dima. Z Ludvikom sva se gledala kakor okamenela in onemela, in šele čez nekoliko časa izjeclja Ludvik: »Pa — pa ste rekli — da — da je prazna!« In kakor je bil sajast po obrazu, sem vendar videl, kako je bil bled od strahu.

Pričnem se otipavati, a ni mi bilo nobene sile, ko pa pogledam po sebi in vidim, da sta telovnik in hlače na trebuhu sežgana, oziroma opaljena, tedaj se šele zgrozim: »Če sta že telovnik in hlače tako zdelana, da ne bosta več za rabo, kakšen bi bil šele moj obraz, ko bi le še majhen del sekunde zijal v cevi! Pa kaj obraz: oči, oči, kajti žareči smodnikov puh bi me bil brez najmanjšega dvoma oslepil.«

To je bil zame najbolj kritičen dan vsega mojega življenja. Saj sem bil pri svoji mladostni drznosti in nepremišljenosti že dokajkrat v smrtni nevarnosti, bodisi v gorah ali v vodi, in na lovu je že tudi nekatерikrat prav malo manjkalo, da me ni kak začetnik ali nerodnež prav od zraven prevrtil, toda stokrat rajši hitro smrt, kot biti za vedno slep!

Pa kakor se je moj zadnjič opisani kritični dan imenitno končal, tako se je tudi ta nadvse srečno.

S popravljenó puško sem se počasi vračal proti domu ter premišljeval, kako neki bi me slepega spravljali ali proti domu, ali pa kar v Ljubljano v bolnišnico, in kako neki bi mi bilo pri srcu, da me ni sam angel varuh obvaroval take grozne nesreče.

Toda kmalu sem dvignil glavo, se otresel mračnih razglabljanj ter jel motriti ta lepi božji svet. Že na Kal gredé sem si dejal: lepo poznojesensko popoldne! Samo to. Zdaj pa glej čudo! Svet okoli

mene se je kar hipoma čudovito izpremenil, in sicer vse na lepše. Saj nisem bil kje na kakšnem razglednem kraju blejske okolice, temveč obstal sem na kamenitem kolovozu sredi grmičevja, ali vendar kako divno se mi je zdelo vse okoli mene. Malo prej sem šel tod mimo, a nisem videl nobene zapoznele cvetke, nisem opazil nobene izmed tolikernih barv odsihajočega listja, sploh: z odprtimi očmi nisem videl ničesar. Zdaj pa, ko bi bil skoraj izgubil vid, ta dar božji, sem ga začel šele prav ceniti in sem tako rekoč šele izpregledal.

Poi je peljala okoli hriba Kala skozi smrekov gozd, in baš sem bil globoko zatopljen v opazovanje neke mravljinčje procesije, kar me vzdrami značilni topoč cokelj, in ko se ozrem, zagledam Kajžarjevo Melko, ki se mi prismehlja nasproti kot mlado jutro. Kakšna je bila, kaj mi je bila in kaj bi mi še postala ta Kajžarjeva Melka, da ni postala žrtev epidemije koz, je čitateljem »Lovca« znano že od prej.

Tisto popoldne pa je šla k županovim po volno za pletenje, kamor sem jo seveda spremil in potem še domov, kjer sva se na klopici pred njeno hišico pogovarjala prav prav prijateljsko tja do trdega mraka, ko je že luna dobivala svojo moč. Dokaz, da sem bil takrat resnično zaljubljen, je bilo to, da sem se domov gredé pogovarjal z luno: »Lepa si, in še marsikaj lepega je Bog ustvaril, ali cvet stvarstva je in ostane lepa ženska.«

Av gust Šuligoj:

Samotarec s Kuma.

Na stojišču Pri križu, kjer so stečine dolgouhcev, lisic in srn, se mi je predstavil lanskega oktobra lep rogač — šesterak. Dobro je vedel, da je bil preteklo leto zanj zmrznil smodnik in svinec že v tem mesecu, zato me je gledal kljubovalno, češ, kaj mi pa morete! Odhajajoč mi je v zasmeh pokazal belo zadnjo oplati, jaz pa sem dejal: »Na svidenje tu, ko bodo divji petelinčki odpeli in višnjevi petelinčki zacveli.«

V tem so drugi lovci kadili po dolgouhcih, največ pa v smreke, bukve in zrak, kajti samo mojster Lojze je privlekel enega, ki ga je pa moral potem pošteno zaliti z rujno kapljico pri županu Medvedu, — seveda krščenem. Med temi lovci je bil tudi naš očak bradač Hebat. Njemu sem razodel moj sestanek z rogačem. Mož z osmimi križi, pa še vedno čil in zdrav, je pogladil svojo sivo brado ter dodal: »Tega pa dobro poznam, spada v isto vrsto kot jaz, kateremu so se izneverile neveste. Samotar je.«

Čez dober mesec sem ravno tam zopet videl mojega rogača samotarca, zato sem za trdno sklenil, da mu odžagam v juniju rogovje, da bodo delali družbo drugim doma v sobi.

Prepričan, da samotar tekom zime in pomladi ni menjal svojega bivališča zaradi lepega miru, dobrega zavečja in obilne paše, sem odšel takoj prve dni po lovopustu, da si ogledam laze, kjer sva se jeseni srečala. Ura je bila dve po polnoči, ko sem obesil odpočilo puško na ramo in si naprtil nahrbtnik z jedačo ter začel zapuščati dolino črnih dijamantlov. Spešno sem se vzpenjal mimo slapa po strmi stezi v Kumsko grmado na kraj, kjer sem imel namen zaliti košček laza s srčno krvjo puščavnika.

Nekako v sredini pota me je že začel oponašati: bev, bev, toda ne izvestni samotar. Bil je drug, ki se je drl iz teme. Škoda, da ni šla za menoj tista korajžna Marjana, ki je rekla, da je strah okoli votel, na sredi pa ga nič ni. Ne vem, kaj bi v tem trenutku počela, gotovo bi ji zlezlo srce za hip v peto, ali pa bi se zgodilo še kaj bolj neprijetnega...

»Saj prideš tudi ti na vrsto,« sem si mislil, »straši, dokler te neveste še kaj marajo.« Še parkrat se je oglasil, kakor da bi oznanjal zoro, ki je polagoma prižigala lučke in omogočala človeškim očem, da vidijo, kaj vse se vrši v božjem stvarstvu, potem pa je utihnil.

Nebo se je pordečilo; ptički so prepevali hvalo naravi, nekateri pa se jezili, da jih motim, ko ravno oblačijo hlačke. Od uživanja lepote bi skoraj pozabil, kam sem namenjen. Še nekaj korakov v hrib, nato pa po položni gozdni dolini in bil sem že blizu cilja, ko je prekinil ljubko ptičje žgolenje šum, ki se mi je bližal. Kajpada, hitro smodnik in kar je zraven v puško, napeti petelina in se stisniti v grmovje. Vsak trenutek in skupaj bova. Seveda, bila sva tudi, toda s Škrinarjevo Francko, ki je hitela s svojega hribovskega doma po gozdni stezi v dolino k maši zornici. V lovski mrzlici, ki me je objela ob pričakovanju rogača, nisem rdečelički privoščil niti »dobrega jutra«, temveč le naglo vprašal: »Ali si ga srečala?« »Gospod, prav nikogar,« je pritajeno izustila misleč, da jo obdolžujem tako zgodnjega shajanja v gozdu. »Ne, ne, srcece medeno, mislil sem, če si videla srnjaka.« »Tega že, toda ne danes; drži se pa vedno v tej hosti,« de dekle in mi pokaže naravnost v smer, kjer mi je pustil samotar jeseni natančni naslov. Te besede so ponovno potrdile, da se ne varam in so tudi rešile gorsko rožico, da se nisva nekoliko bliže... no, pomenila, ker odhitel sem proti cilju in hitro izmenjal v mislih rdeče ličee z rogačo glavo. Po preteku četrte ure se je pred menoj razgrnil prvi laz sredi gozda. Obrnil sem oči na vse strani in

napel ušesa, da bi zagledal rdečo liso ali pa slišal kak šum, toda travniku sta dajala življenje le dva dolgouhca, ki sta bila gotovo na ženitovanjskem poťovanju in skrbela, da ne izumre njihov rod. »Le tako naprej,« sem sam sebi šepetal, »bomo videli, koliko vas bo jeseni.« Premaknil sem se z opazovališča in že sem zmotil njuno ljubezen.

Stopil sem na travnik in pregledoval cvetke, višnjeve peletinčke, če so že postale njih glavice žrtev srnjaka. Gola stebelca so tu pa tam štrlela med drugo travo in pričala, da ni daleč od tod zaželeni puščavnik; sveže so jim bile odžagane glavice, srnjakove sladčice, kakor podeželskemu Janezku osladkani štrukelji.

Previdno sem lezel ob robu gozda k stezi, ki veže travnik z drugim prostornejšim lazom, poraslim z leskovim grmičevjem. To mojo pritajeno pot je spremljala iz sosednjega bukovega hriba kukavica z glasnim kukanjem. Spomnil sem se na ljudsko govorico, da se je treba v takem slučaju prijeti za žep in če zažvenkeťa, bo vse leto žvenkeťalo. Upošteval sem zaŕdilo, toda začutil sem v žepu le patrone. Ugibal sem zaťo, da bo letos veliko ognja, bogve pa koliko krvi.

Sključen k tlom, pazeč na vsako stopinjo, da ne bi pod nogo škrknila suha vejica, skrita pod listjem, prav tako, kakor da bi zalezoval lovskega taťu, sem se bližal po omenjeni stezi drugemu laz.

V zeleni barvi leskovega grmičja je odsevala rdeća lisa na 150 korakov razdalje. Obstal sem kot pribit, še dihati si skoro nisem upal, kajti vsak najmanjši šum od moje strani bi vzbudil srnjaku sum in ga preplašil; veter, čeprav rahel, je vznemirjal ozračje in je vel proti srnjaku. Preudaril sem položaj in takoj sklenil, da se vrnem in po drugi gozdni stezi dosežem nasprotno stran laza, odkoder naskočim srnjaka. To sem storil iz dveh glavnih razlogov: da zalezujem rogača proti vetru in od spodaj navzgor. Tako me je učil oče, izkušen lovec, in tudi sam sem že z uspehom to že preizkusil.

V teku desetih minut sem hitrih, a tihih korakov obkrožil v velikem loku laz in obstal na nasprotni strani ob robu, da zopet zagledam srnjaka. Po daljšem času je dvignil iz trave pri grmičevju glavo, okrašeno z močnim rogovjem. Med tem, ko sem obkrožal laz, je legel in prebavljal nabrane višnjeve rožice. Odložil sem vso prtljago, ki bi me mogla ovirati pri zalazu, in se usedel na staro podrťo deblo venomer motreč skozi vrzel med vejami puščavnika. Čakal sem, da se po »trudapolnem« delu zopet vzdigne in nadaljuje z napolnjevanjem želodčka.

Slo je že na peto uro, ko je sivoglavi rogač pokazal svoje staro telo, zapustil počivališče in se lahkinih korakov s pogostnimi presledki podal v leščevje sredi laza. Gotovo so mu nagajale nadležne muhe in ga pregnale z mesta. Tudi jaz sem se ločil od opazovališča ter se malone po štirih bližal po leskovni obira-jočemu se srnjaku. Med zalazom sem vedno pazil, da me je krilo grmovje. Tako sem počasi, pa ves poten od lovske mrzlice in spremljan od roja sitnih mušic dosegel kraj, kjer je srnjak po-mendral travo. Napel sem ušesa in prisluškoval. Pogostoma je zašumela v sredini grmičevja veja v daljavi kakih petdeset kora-kov. Rdeče lise nikakor nisem mogel opaziti, le šum je izdajal, kje obira srnjak. Skril sem se za grm in preudarjal, kaj mi je sedaj storiti. Obkrožiti grmičevje ni kazalo, ker bi me od na-sprotni strani izdal veter, nadaljevati zalaz med grmičevje tudi ne bi bilo varno, nastal bi gotovo šum in hajdi srnjak. To moje sklepanje je nenadoma prekrižal busk, busk, busk med vejevjem proti moji desni. Stegnil sem puško, napel petelina in nastavlil muho, da preprečim z ognjem nadaljnje buskanje. Tik preden je imel zapustiti goščo, se je ustavil. Kaj ga je pregnalo iz sredine leskovja, ne vem, zakaj se je nenadoma ustavil, mi je tudi uganka. Morebiti je hotel zmoliti še zadnjo molitvico. Opravil jo je prav hitro, kajti že po nekaj trenutkih je pokazal iz grmovja svojo trofejo in sprednji živoč. Obenem je počilo. Sesedel se je na tla in končal svoje samotarsko življenje.

Stopil sem bliže, pregledal močno rogovje in presodil, da bo tehtal iztrebljen nad dvajset kilogramov.

Želja, s krvjo zaliti košček laza, se mi je izpolnila.

Oprtal sem si srnjaka in ga nesel v najbližjo hišo — na Skrinarjev dom. Spotoma sem odkrhnul smrekovo vejico in si jo vtaknil za klobuk. Pri Skrinarjevih sem odprl srnjaka in oče Skrinjar so mi postregli s šilom domačega, češ, da je zgretemu človeku v zdravje. Ravno sem nagnil, da bi zdravilo izpil, ko vstopi Franca, vrnivša se iz cerkve.

»Lej, tega-le sem prej imel v mislih,« rečem izpehanemu dekletu in pokažem na srnjaka.

»Aj, tega-le,« mi odvrne in še bolj zardi, »ta ima pa roge!«

»Ali jih »tvoj« nima,« sem vprašal.

»Doslej še ne,« se je odrezala in z glasnim smehom stekla iz sobe.

Nadaljnji uspehi obročanja na ozemlju Jugoslavije.

(Konec.)

Kakega važnega pomena je medsebojno spopolnjevanje obročanja in avifenologičnega opazovanja ptičje selitve, kaže tale primer: Kakor poroča Mortensen, so obročali jeseni 1908 in 1910 v lovilnih napravah za race na otoku Fanö na zadnji obali Južlandije številne race dolgorepke (*Anas acuta*). Do l. 1913. je bilo ujetih in ustreljenih ter javljenih 66 rac, in sicer: 51 ptic na polu, odnosno v gnezdiščih z zapadne obale Šlezvik-Holštinskega, Amruma in Föhra, iz Anglije, z obale Francije in s Pirenejskega polotoka, iz Lionskega zaliva in z obrežij Adrije; 10 ptic pa iz njihove domovine, z ozemlja Belega morja, ob izlivu Pečore in iz Finlandije, 2 iz južne Švedske, 1 z Urala pri Permu in 1 iz okolice Kijeva. Ta nahajališča označujejo jasno pot ob obrežjih Evrope, skozi ožino pri Gibraltarju v Sredozemsko morje. Tako kakor pri tonovščici in pri čigrah vidimo tudi pri raci dolgorepki selitev po »obrežni poti«, ki ima za selivno premikanje evropskih ptic splošni večji pomen. Ta obrežna selitev povzroča velik ovinek, kajti pot iz Finlandije in severne Rusije do Sredozemskega morja drži po kopnem v jugozapadni smeri in je od zatoka Českaje do Adrije dolga kakih 3000 km v zračni črti, obrežna pot pa kakih 8000 km. Selivna pot severnoruskih rac dolgorepk čez Fanö dokazuje neovržno, da te gnezdilke z daljnega severja ne lete naravnost jugozapadno po suhem, temveč po daljšem obrežnem potu. To daljšo obrežno pot dokazujejo z neovržno gotovostjo nadaljna najdišča na obrežjih Francije in Pirenejskega polotoka ob selitvi ujetih obročenih ptic. Kako krčevito se drži rasa dolgorepka te obrežne selivne poti, dokazuje najbolje gnezdilka iz Kijeva, ki so jo kot selivko na Fanö ujeli in obročili. Ta rasa ni letela na Črno morje, ki je samo 400 km oddaljeno in od koder bi bila preletela Bospor in Dardanele in bi bila lahko prišla v kratkem času v Sredozemsko morje, marveč je krenila svojo jesensko selivno pot v severnozapadni smeri, da bi prišla do morskega obrežja ter da bi skupaj s severnoruskimi pticami porabila obrežno selivno pot. Tu imamo podoben pojav, kakor je severna selivna pot južnonemških in čeških galeb, ki lete proti obrežju Severnega morja, da gredo potem po ogromnem ovinku ob obrežju evropske celine do Sredozemskega morja.

Raca dolgorepka je izrazita selivka, ki potuje ob selitvi daleč in se drži obrežne poti. Posamezne race dolgorepke so dobili na Seni in Mozi. Krenile so pač ob izlivu rek s prave obrežne poti in letele ob rekah, kakor vidimo po izsledkih obročanja tudi pri tonovščicah.

Kljub velikim daljinam, ki jih race dolgorepke na svojih potovanjih premerijo, se vrši potovanje očitno le počasi, kajti dne 18. oktobra 1909 na Fanö obročeno raco dolgorepko so dne 28. istega meseca na Amrumu ujeli. V 10 dneh ni preletela torej več kakor 80 km.

Proti severu se začno race dolgorepke spomladi vračati precej pozno, ker posamezne obročene race dolgorepke so se mudile še koncem marca v Srednji in Zgornji Italiji. Spomladi se te race ne vračajo po obrežni poti proti severu v svoja gnezdišča, ampak si skrajšajo pot s preletom čez notranjost dežele.

Dve raci dolgorepki so ujeli prihodnje, tri nadaljnje čez tri in štiri leta ponovno na jesenski selitvi v lovnih napravah za race na otoku Fanö, kar dokazuje, da se drži raca dolgorepka vedno iste selivne poti.

Rud. Zimmermann trdi, da je raca dolgorepka po avifaunologičnih opazovanjih redna selivka v srednjeevropski notranjosti dežele, predvsem spomladi ob rabi različnih potov na jesenski in spomladanski selitvi.

Kot dokaz za svojo trditev pravi Zimmermann, da ima na razpolago za pomladanski prelet na Saksonskem čez 100 posameznih podatkov, za jesensko selitev pa le 23 podatkov, zaradi pomanjkanja prostora pa da podaja le zaključke iz teh podatkov. To očitno številčno razliko med spomladansko in jesensko selitvijo, pravi Zimmermann, da so opazovalci zdavnaj opazili, da je pa niso nikjer omenili do l. 1920., ko sta Stresemann in Heyder to storila. Zimmermann zavrača posebno Lucanusovo trditev, da se raca dolgorepka drži na svoji jesenski selitvi tako izključno samo obrežja in da bi jesenska selitev segala v vseh primerih notri do Sredozemskega morja, in meni, da se ustavi del rac že na Holandskem, za kar so dobili številne dokaze že ob izlivu reke Moze.

Če pa upoštevamo, da so podatki, ki se navajajo za dokaze spomladanskega preleta skozi notranjost dežele mnogo številnejši kakor pa oni za jesensko selitev, ki se ne vrši po suhem, moramo priznati, da je pravilnost Lucanusovega stavka le delna.

Do podobnih zaključkov pridemo nadalje, če pregledamo v tem pogledu opazovanja Permanentnega mednarodnega ornitološkega odbora za opazovališča v Avstro-Ogrski, ki so izšla v

šestih obsežnih letnih poročilih, in sicer I. (1882) in V. (1886) kot posebni poročili, ostala štiri pa v glasilu »Ornis«. Po teh poročilih se nam nudijo za naše kraje, bivšo Kranjsko in slovenski Štajer ter za Dalmacijo nastopne slike:

Slovenija:

1883: spomladanski podatki: 28. II. in 27. III.;

1884: „ „ 3. III.;

1886: „ „ 23. III.

Dalmacija:

1882: spomladanski podatki: 6., 9., 13. in 18. II.; jesenski podatki: 24. X. in 6. XI.;

1883: spomladanski podatki: 6., 9., 13. in 18. II.; 2., 15., 16. in 28. III.; jesenski podatki: 25. X., 6. in 21. XI.;

1884: spomladanski podatki: 2., 4. in 27. II., 2. III., 7. IV.; jesenski podatki: 21. X., 23. XI.;

1885: spomladanski podatki: 1. in 5. II., 20. III.; jesenski podatki: 24. IX., 12. in 22. X., 20. XI.;

1886: spomladanski podatki: 5. in 28. II., 5., 9. in 22. III.; jesenski podatki: 14. IX., 2., 13., 14. in 28. X., 2., 16. in 28. XI.

Da so dalmatinski podatki toliko številnejši kakor oni za Slovenijo izvira odtod, ker se take stvari na obali neprimerno lažje doženejo in ugotove kakor pa v notranjosti dežele; poleg tega je bil pa prof. Kolombačević izredno marljiv, vesten in vztrajen opazovalec.

Da osvežim in popolnim vsaj nekoliko to suhoparno in precej mršavo gradivo, ki sem si ga za Slovenijo nabral iz slovstva, sem se obrnil na znanega ljubljanskega lovca in ribiča g. Ivana Brečeljnika, da mi poda nekaj izkušenj z lova na raco dolgorepko. Povedal mi je tole:

»Odkar hodim na lov in ribarim, sem naletel samo dvakrat na jato po 30 dolgorepk, vidiš jih navadno po 6–8 skupaj. Posamezne so pa tudi redke in so to od jate odbite ali pa kakorkoli pohabljene. Prihajajo k nam navadno spomladi, redko kdaj jeseni. Ustavijo se pri nas le malo časa, posebno če bo lovec na nje streljal, se takoj vzdignejo visoko v zrak in odlete. Prelet traja meseca marca, v začetku aprila je že vse pri kraju. Na ljubljanskem barju jih ustrelje sploh prav malo, deloma tudi zato, ker so močno plahe.«

Vse drugačna pa je slednjič v tem oziru vsebina selitvenih zapiskov Hrvatske ornitološke centrale v Zagrebu, kjer najdemo zabeležene izključno le samo pomladanske primere, niti enega

jesenskega ne. Zdi se pa, kakor da bi patke lastarke, kakor pravijo Hrvatje naši raci dolgorepki, na Hrvaškem sploh ne bili opazovali, odnosno jih popolnoma prezrli, ker ni nikakršnih zapiskov, to pa za l. 1903. do 1905. in 1907. Zanimivo pa je, da se ravna rasa dolgorepka prav na Hrvaškem tako krčevito po Lucanusovem pravilu.

Rasa dolgorepka, pravi Schulz (Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Vögel, 1890, št. 231), da na bivšem Kranjskem ni pogosta ter da se seli marca, aprila, septembra in oktobra. O. Reiser (Vögel von Marburg an der Drau, Graz, 1925, št. 185) omenja po eno ptico v zbirki Tscheligi in v mariborskem muzeju; sicer mu pa o tej raci ni nič znanega. Po dr. Gjurašinu (Ptice, II. 306) obiskuje naše kraje pozimi, v močvirju severno Livna pa gnezdi, kakor trdi Reiser. V Dalmaciji po prof. Kolombatoviću (Catalogus vertebratorum dalmaticorum, Split 1888, 17) prezimuje in je pogosta. Dr. Stanko Karaman (Ptice okoline Skoplja, 1928, 200) jo opisuje kot pogostno celo zimo na jezeru, kjer se jih včasih zbere na stotine. Spomladi ostanejo do konca meseca marca. Jeseni se prikaže prva jata na jezeru okoli 17. oktobra. V skopljanski nižavi ne gnezdi.

Velikega pomena je obročanje tudi kot nekaka kontrola, kot nekak preizkusni kamen pri določanju subtilnih ptičjih vrst po ternarni nomenklaturi. Kot dokaz naj navedem samo primer iz prakse. Dne 13. novembra 1927 sva obročala z g. Eggerjem v Dravljah nad Ljubljano. S severja so bili prišli v naše kraje prezimiti tudi že grikarji (*Pyrrhula pyrrhula pyrrhula* IL.). Samec te vrste prileti na bližnji hrast. Ker se nama je zdelo, da pripada tej vrsti, ga skleneva ujeti, kar se nama tudi posreči. Ko sva imela ptico v rokah, sva se prepričala, da sva ujela to severno premeno. Da nisva ptice ujela, bi po glasu nikoli ne bila mogla trditi, da je grikar in ne naš navadni kalin. Od tedaj dalje pa ugotavljava to severno vrsto kot vsakoletnega rednega našega gosta s severja. S pomočjo obročanja se torej ugotavljajo malenkostne razlike pri pticah, ki bi jih z neposrednim opazovanjem ne bilo mogoče ugotoviti. S tem je pojasnjeno deloma tudi gori pod 2. povedano.

Preglednica razstavljalcev rogovja in rogljev,

ki so dobili

prvo (I), drugo (II), ali tretjo (III) oceno.

	Za jelene			Za srnjake			Za gamse		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Nj. Vel. kralj Aleksander	2	—	—	—	—	—	—	1	1
Achtschin, Kostanjevica	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Grof Attems, Brežice	—	—	—	—	3	1	—	—	—
Mr. Bakarčič, Ljubljana	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Bambulović, Sarajevo	—	—	—	1	—	2	—	—	—
Vet. Bedenk, Kranj	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Belje, direkcija drž. lovišča	1	—	1	2	—	—	—	—	—
Bizjak, Ljubljana	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Blaha, Radoha	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Böhnel, Djakovo	—	—	—	2	1	1	—	—	—
Baron Born, Sv. Katarina	3	5	2	—	2	1	—	—	—
Bulc, grad Grič pri Mirni	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Baron Buflar, Pišece	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Detela, Ravne - Predvor	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Dolenc F., Kokra	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Dolenc Ed., Kranj	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Flajs, Zelimlje	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Fludernik, Maribor	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Baron Gagern H., Turngrad	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Galle, Ljubljana	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Germuth, Rdeči breg	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Grča, Ribnica	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Herceg, Zagreb	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Hoja, Jezersko	1	—	—	—	1	—	—	—	—
Ivanc, Sodražica	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Janisch, Gortina	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Jalen, Rateče	—	—	1	—	—	—	2	—	1
Ing. Jerbič	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Dr. Jeločnik, Celje	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Jevak, Ljubljana	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Dr. Kaiser, Ljubljana	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Kapus, Ljubljana	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Kavčič, Ljubljana	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kemperle, Kamnik	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Klinar, Dovje	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Klinc, Vojnik	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Klun, Ribnica na Dol.	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kordon, Logatec	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Kosler, Ortnek	—	—	—	1	—	5	—	—	—
Košir, Kranjska gora	—	—	—	—	—	—	2	2	2
Košir, Kamnik	—	—	—	—	—	1	—	—	—

	Za jelene			Za srnjake			Za gamse		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Kovač, Stari trg	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Ing. Kraut, Kranj	—	—	—	—	—	—	1	2	—
Lap, Liliija	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Baron Lazzarini, Smlednik . .	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Ing. Levičnik, Ljubljana . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Lippič, Maribor	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Löschnig, Št. Lovrenc na Poh. .	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Dr. Luckmann, Ljubljana . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Makarović, Ig	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Dr. Marinović, Beograd	—	—	1	1	—	1	—	1	—
Marinković, Mostar	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Matajc, Stražišče	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Mazlu, Ptuj	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Meden, Ljubljana	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Miljenović, Vinkovci	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Nikolić, Sombor	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Oitzl, Kranjska gora	—	—	—	—	—	—	5	4	9
Dr. Orosel, Maribor	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Baron Ožegović, Bela	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Palme Jos., Ig	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Peitler, Maribor	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Perles, Ljubljana	—	—	—	—	2	1	—	—	—
Peščenic, Maribor	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Planina, graščina	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Plemelj, Ljubljana	—	2	—	—	—	—	2	3	1
Pogačnik Br., Beograd	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pogačnik Bogd., Maribor . . .	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Polajnar, Ljubljana	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Pl. Pongratz, Dornava	—	2	2	1	2	3	1	—	—
Praprotnik, Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Prokop, Valpovo	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Rabič, Mojstrana	—	—	—	—	—	1	—	8	2
Dr. Ravnihar, Ljubljana	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Rohrmann, Kranj	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Rudež, Ribnica	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Rus, Ribnica	—	—	—	—	—	3	—	—	—
Skale, Ljubljana	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Skumavc, Dovje	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Snežnik, graščina	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Ing. Sonnbiçhler, Sv. Katarina .	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Stelzer, Kočevje	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Dr. Stojić, Beograd	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Sulič, Ljubljana	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Ing. Tavčar, Ljubljana	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Dr. Tavčar, Ljubljana	—	—	—	1	1	4	—	—	—
Tomšič, Vrhnika	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Grof Thurn, Črna	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Grof Thurn, Ravne	—	—	—	1	1	—	—	1	3
Turjak, graščina	—	—	—	—	5	—	—	—	—

	Za jelene			Za srnjake			Za gamse		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Vasiljević, Medjustrugovi	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Vidmar, Kamnik	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Vilhar, Karlovac	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Vukovar, šumski urad	—	—	—	2	2	2	—	—	—
Wambold, Smlednik	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Weiß, Kočevje	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Winkle, Sevnica	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Witzmann, Rdeči breg	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Weber, Češnjica	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Knez Windischgrätz	—	—	—	—	—	1	—	2	1
Wuchse, Kočevje	—	—	—	—	1	2	—	—	—
Ziringer, Maribor	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Dr. Zoričić, Zagreb	—	2	3	1	2	—	—	—	—
Zupan, Mojstrana	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Skupaj	8	11	15	29	47	61	20	28	28

I. ocen	57
II. ocen	86
III. ocen	104
skupaj	247

Navadna postolka.

Fot. Herfort.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Zapisnik o kongresu lovcev, ki se je vršil dne 31. avgusta 1930 v Ljubljani ob priliki lovske in šumarske razstave.

Ob 3 otvori predsednik Slovenskega lovskega društva dr. Ivan Lovrenčič kongres. Pozdravi vse udeležence, predvsem zastopnika banske uprave inž. Tavčarja Karla in pa zastopnika mestne občine dr. Vladimirja Ravniharja.

Predstavi nato delegate, ki so jih na zborovanje odposlali posamezni savezi, in sicer: za savez v Beogradu gg. Stekiča in dr. Milenko Stojiča, za savez Sarajevu g. Hinka Rappa, za savez v Novem Sadu gg. Gedeona Dundjerskega, Pajo Dubanovačkoga, Joco Divilda in Lazo Budišina, za savez v Zagrebu dr. Zoričiča, dr. Šemperja in inž. Čevoviča, za savez v Splitu pooblaščenca dr. Zoričiča in inž. Čevoviča.

Za zapisnikarja določi dr. Ivana Tavčarja.

Predsednik nato predlaga udanostno in pozdravno brzojavko Njegovemu Veličanstvu kralju, kar se z navdušenjem sprejme. Prav tako se sprejme njegov predlog, da se pošljeja brzojavki tudi ministrskemu predsedniku Živkoviču in ministru za šume in rude dr. Korošču.

Nato pozdravi zborovalce imenom banske uprave ing. Tavčar, želeč uspeha zborovanju in želeč, da bi se posrečilo doseči zakon o lovu, ki bi zadovoljeval tako lovce kakor tudi poljedelce.

Ravno tako pozdravi kongres imenom mestne občine dr. Ravnihar.

Prečila se nato pozdravna brzojavka Lovskega društva Blato na Korčuli, nakar povzame besedo dr. Lovrenčič, ki obrazloži razloge, ki so bili merodajni za sklicanje kongresa. Navaja, da še vedno obstojajo različni lovski zakoni v različnih pokrajinah kraljevine in da ni mogoče zenačenja doseči drugače kakor z enotnim lovskim zakonom. Da

se to doseže in da se poudari stališče, ki ga zavzemajo lovci v kraljevini, se je sklical današnji kongres, da se stališče lovstva precizira v resoluciji, ki se ima predložiti na merodajno mesto.

Nato poda besedo referentu dr. Vladimirju Ravniharju, ki izvaja takole:

Zakonodaja v naši državi gre sistematično za tem, da ujedini pravo, ki je še različno v pokrajinah, pripadlih naši kraljevini. Fizičnemu ujedinenju mora slediti duhovno ujedinenje.

Kakor ostale panoge, tako tudi lovstvo zahteva enofne ureditve svojega prava. Lovsko pravo zaznamuje danes več različnih pravnih področij z med seboj se razlikujočimi lovskimi zakoni. Nič manj nego osem takih pravnih področij štejejo: Bosna-Hercegovina, Črna gora, Dalmacija, Hrvatska-Slavonija, Slovenija (bivše vojvodine Kranjska, Koroška in Štajerska), Srbija, Vojvodina-Medijmurje.

Lovci smo z velikim zadoščenjem pozdravili namero naše vlade, da se nam ustvari enoten lovski zakon za vso državo. Okvirni zakon naj bo to, ki naj v poedinah banovinah glede na posebne v teh banovinah vladajoče lovsko-gospodarske razmere v okviru zakona dopušča izvestna posebna določila n. pr. glede lovopusta. Enoten lovski zakon daje lovstvu vso razvojno možnost, da postane važen ne samo sportni, ampak gospodarski činitelj v državi. Presegalo bi okvir tega mojega poročila, ako bi to misel razpredel do kraja.

Lahko trdimo, da smo lovci z načrtom lovskega zakona, kolikor nam je bil dostopen, vobče lahko zadovoljni. Ustreza v danih razmerah pojmovanju pravnega izvrševanja lova, daje možnost za gojitev divjačine, za nego lovišča in za racionalno ukoriščenje lova.

Samo v eni točki bi bila naša želja, da bi se tudi doseгла enotnost za vse

pravno področje novega lovskega zakonika, ko je danes še nekam odprto vprašanje: ali regalni ali dominalni (zakupni) sistem. Ali na tej črti bi se morali predvsem najti — lovci sami. Tu smo razdeljeni na dva tabora, eni zagovarjajo preizkušeni zakupni sistem, drugi z nič manjšo vneto regalni sistem.

V čem obstoji razlika? Regalni sistem ima svoj izvor v srednjeveškem pojmovanju kraljevih pravic, ko je lov v državi bil *jus regis*. Ta regal se je kesneje prenesel na plemstvo in potem na državo samo, ki naj po svojih oblastvih podeljuje pravico izvrševanja lova. Pravica do lova je torej regal države. Kdor hoče loviti kjerkoli na državnem področju, mora za to proti plačilu izvestne takse dobiti dovoljenje pristojnega oblasti.

Zakupni sistem pa sloni na naziranju, da je pravica do lova spojena z lastninsko pravico do zemlje. Zategadelj ga imenujemo tudi dominalni sistem (*dominium* — lastnina). Pravica do lova izvira iz lastninske pravice do zemlje. Pristoji torej lastniku zemlja, kjer bi smel tudi izvrševati lov. Toda država si iz javno-pravnih ozirov prisvaja pravico, da ureja to izvrševanje lova na ta način, da strne vsa zemljišča ene občine v eno lovišče. Pravico izvrševanja lova na tem ozemlju pa daje potom občine v zakup najboljšemu ponudniku za izvestno dobo let. Zakupnina pripada lastnikom poedinih zemljišč po razmerju njih obsega. V največ slučajih pa pripada zakupnina, čim lastniki zemljišč s tem soglašajo, občini sami za namene njene uprave.

V naši državi obstoji regalni sistem v Bosni-Hercegovini, v Črni gori, Dalmaciji, v Srbiji, dočim so si zakonodaje v vseh ostalih predelih naše države, torej v Hrvaški-Slavoniji, v Sloveniji ter Vojvodini z Medjimurjem osvojile zakupni sistem.

Vendar obstoji n. pr. tudi v Bosni-Hercegovini naredba (iz leta 1894.), da se izvestni revirji dajo v zakup lovskim

udruženjem. V teh revirjih smejo loviti samo člani udruženja in njihovi gosti. Razen tega ima Bosna-Hercegovina nekaj rezervatov, za katere regal ne velja.

Tudi zakon za Črno goro (iz leta 1910) dovoljuje poedinim občinam in plemenom, da dajo pravico do lova na svojem teritoriju v zakup.

Zakon za Srbijo dovoljuje, da sme v zasebnih gozdovih in na zasebnih zemljiščih, ki so na kakršenkoli način ograjena, loviti sam lastnik teh zemljišč, ko si je bil v to pridobil dovoljenje oblasti.

Kakor vidimo tudi v krajih, kjer temelji lovska zakonodaja na principu regalnega sistema, ta princip ni izveden do skrajnih posledic, ampak dopušča možnost izvrševanja lova potom zakupa, odnosno izvrševanja lova na zasebnem zemljišču.

Kateri sistem je boljši, kateri ustreza bolje racionalnemu izkoriščanju lova? Pustimo v stran razmišljanje, da se zakupni sistem bolj bliža demokratičnemu naziranju o bistvu lovske pravice. Predočimo si samo izsledke ter si oglejmo kakovosti lovišč pri obstoju enega ali drugega sistema. Podrobna statistika o stanju divjačine bi bila naravnost porazna za regalni sistem. Prazna lovišča v Srbiji in v nekdanji divjačini tako bogati Bosni-Hercegovini nam dovolj jasno ponazorujejo to trditev, kako bi tudi bilo drugače? Če ima vsakdo pravico loviti, kdor plača izvestno takso in je pristopil kakemu lovskemu udruženju, če sme iti v lovišča kadarkoli se mu zljubi, potem je to enako iztrebljenju divjačine v tem lovišču. Da v takih loviščih nima nihče interesa, da bi žrtvoval kako investicijo za razploditev in prehrano divjačine itd., je samo po sebi umevno. Pa naj bodo sicer zakoni v teh pokrajinah, n. pr. glede lovopusta še tako strogi, kjer je lov tako rekoč svoboden, kjer ne gojiš naraščaja divjačini, tam mora propasti lovišče, čeprav bi bilo sicer najugodnejši teren za razploditev koristne div-

jačine. Sicer pa že naš tovariš in predsednik Saveza lovačkih društava za Hrvatsku in Slavoniju g. dr. Zoričić na nekem mestu konstatira, da sta si oba zakona v Srbiji in v Bosni-Hercegovini najsorodnejša v tem, da se malokdo po njih ravna in da so vse lepe in koristne odredbe o nadzorstvu in zaščiti divjačine v glavnem samo mrtva črka zakona.

Prednost zakupnega sistema je s stališča lovstva očitvena in v interesu lovstva bi bilo, da bi bil ta sistem v naši državi vseskozi dosledno izveden. Pa ne samo v interesu lovstva, tudi v interesu države same bi bilo, da dvigne vrednost svojih lovišč, s katero poraste konsum divjačine, da uslvari eksportni artikel milijonske vrednosti, da razširi temelje industriji, kar je v zvezi z lovom. Ako je strokovnjak izračunal, da že ob današnjem stanju stavlja v naši državi lov v promet okoli 250 milijonov dinarjev, s kako velikimi vsotami bi šele smela računati naša država, ako bi bilo lovstvo v vseh pokrajinah na taki višini, kakor n. pr. na Hrvatskem ali v Slavoniji. Kako hvalo bi bile dolžne državi občine, ko bi lahko računale s stalnimi, lepimi dohodki iz lovskih zakupnin. V Sloveniji znašajo zakupnine nad dva in pol milijona dinarjev.

Povsem upoštevamo posebne razmere, ki so v pokrajinah, kjer je še v veljavi regalni sistem; računati moramo tudi z miselnostjo naroda, ki se je prilagodila starim tradicijam. Toda temu narodu je treba nazorno pokazati prednost zakupnega sistema, tako da bo sam izprevidel, kaj mu prinaša več koristi in da si bo končno sam po svoobodni volji izbral uporabo zakupnega sistema. Smo toliko uvidevni, da spoznamo, da bi usiljevanje sistema, ki je tem pokrajinam tuj in čigar vrednosti in veljave še ne pozna, vzbudil lovstvu neprijazno reakcijo. Zategadelj volimo izhod, da pustimo regalni sistem tam, kjer je še danes v veljavi, da pa v zakonu samem določimo možnost, da si občina sama izbere zakupni sistem, če

in kadar sama smatra to za potrebno in sebi koristno. Prepričan sem, da za nekaj desetletij ne bo več regalnega sistema v državi.

Referent predlaga nato resolucijo, ki odgovarja stališču, zavzetem v referatu in ki gre za tem, da naj se v vseh pokrajinah z novim lovskim zakonom uvede zakupni dominalni sistem in da se regalni sistem povsod odpravi.

K besedi se nato oglasi zastopnik Saveza v Novem Sadu g. Joca Divild, ki se z resolucijo strinja, ki pa predlaga dodatke v tem smislu, da naj se z novim lovskim zakonom uzakoni obli-gatorno članstvo lovcev v pristojnih lovskih organizacijah, da drugi lovci lovskih dokumentov dobiti ne morejo, da naj se uvedejo stroge sankcije za kršenje predpisov lovskega zakona in končno, da se prosi za predložitev osnulka lovskega zakona pred publikacijo Središnji upravi savezov lovskih društev, da ga uprava še enkrat pregleda.

K besedi se nato oglasi dr. Milenko Stojić, ki izjavi, da kot pooblaščenec Saveza v Beogradu nikakor ne more glasovati za to, da bi se v novem zakonu upeljal zakupni sistem. Pojasni, da je bila že večina lovskih društev v Srbiji za zakupni sistem, da pa se je potem od gotovih ljudi pričelo z demagogijo, češ da bo potem lov samo za bogatejše sloje in zato je sedaj položaj tak, da je večina društev za to, da naj v Srbiji ostane pri dosedaj veljavnem sistemu, to je pri regalnem sistemu, da pa naj seveda v pokrajinah, kjer je dosedaj veljal zakupni sistem, velja tudi še nadalje ta sistem.

Isto stališče zavzame tudi zastopnik Saveza v Sarajevu g. Hinko Rapp, ki tudi pojasni, da se je z iste strani kakor v Srbiji, tudi v Bosni in Hercegovini pričelo z demagogijo in da zato zastopniki tega saveza ne morejo glasovati za to, da naj bi se uvedel v onih pokrajinah, kjer je dosedaj v veljavi regalni sistem, zakupni sistem.

Pač pa tako on, kakor tudi zastopnik Saveza v Beogradu predlagata, da naj bi se v resoluciji tudi poudarjalo, da kongres obsoja vsako ustanavljanje novih savezov in društev, ki so izven Središnje uprave in da bi se poudarjalo v resoluciji, kateri savezi se smatrajo za legalne predstavnike lovcev.

Dr. Zoričić poudarja, da vidi, da so vsi zastopniki različnih savezov mnenja, da je za lov gotovo najprikladnejši zakupni sistem, ker da je le na ta način mogoče dvigniti lovišča in imeti lovišča polna divjačine. Uvideva pa, da imajo zastopniki savezov iz Srbije, Bosne in Hercegovine težko stališče, ker je nasprotnikom zakupnega sistema uspelo z demagogijo nahujskati društva proti temu sistemu. Mnenja pa je, da v tem pogledu razmere ne bodo postale boljše toliko časa, dokler organizirani lovci ne bodo v podrobnostih informirali ostale neorganizirane lovce o koristi zakupnega sistema. Najlaže je operirati z demagogičnimi gesli, posebno pa pri neinformiranih ljudeh. Zato pa on misli, da je pač najboljši izhod ta, kakor ga predvideva § 100. osnutka lovskega zakona.

Glede na stališče, ki so jih zavzeli posamezni odborniki, sta se izdelali sledeči dve resoluciji:

Resolucija 1.

Kongres lovaca kao zbor delegata zakonito priznatih lovačkih organizacija Kraljevine Jugoslavije pozdravlja namjeru kraljevske vlade, da izda za cijelu državu jedinstveni lovni zakon. Očekuje, da će u tom jedinstvenom zakonu biti zaštićeni svi temeljiti interesi lovstva idući za tim, da lovstvo bude važan kulturni, gospodarski i socijalni faktor u državi i da se u svakom kraju države lov vrši kao i do sada.

Kongres moli, da se u novom lovnom zakonu uzakoni obligatorno članstvo lovaca u nadležnim lovačkim organizacijama i da ni lovci, ni drugi ne mogu dobiti lovnu kartu ni oružni list za nošenje lovačkog oružja, ako nisu čla-

novi lovačke organizacije. Konačno kongres moli, da se osnova novog lov. zakona prije konačne redakcije i publikacije dostavi još jednom na stručno mišljenje Središnjoj upravi saveza lov. društava Kraljevine Jugoslavije u Beogradu.

Resolucija 2.

Kongres smatra legalnim predstavnicima lovaca samo saveze u Beogradu, Ljubljani, Novem Sadu, Splitu, Sarajevu i Zagrebu, koji su učlanjeni u Središnjoj upravi Saveza lov. udruženja Kraljevine Jugoslavije u Beogradu, najvišem našem lovačkom forumu.

Zato kongres osuđuje svako stvaranje novih saveza i organizacija van Središnje uprave, jer se takovim stvaranjem ruši ona sloga i jedinstvo lovaca i lovačkih organizacija, kojim se je od ujedinjenja do sada radilo. Osuđuje pak takova nastojanja tim više, što ona dolaze u času, kada na osnovu historičkih odluka Nj. Vel. Kralja svaki ispravan rad treba da bude usmjeren na što veće ujedinjavanje a ne na razdor i razmirice.

Predsjednik da nato obe resoluciji na glasovanje, ki se soglasno sprejmeta.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik zborovanje ob pol šestih.

**Brzjavke, poslane s kongresa lovcev
dne 31. avgusta 1930.**

Njegovom Veličanstvu Kralju Aleksandru,
Bled.

Lovci Jugoslavije okupljeni na lovačkom kongresu 31. avgusta 1930 u Ljubljani podnose Vašem Veličanstvu, svome vrhovnomu pokrovitelju, izraze vjernosti i udanosti uvjereni, da će u historijskim odlukama Vašeg Veličanstva učvršćenoj jedinstvenoj Kraljevini Jugoslaviji i lovstvu biti posvećena pažnja, koju ono zavredjuje kao važna grana narodne privrede.

Gospodinu predsjedniku vlade, diviz.
gjeneralu Petru Živkoviću,
Beograd.

Sa lovačkog kongresa u Ljubljani predstavnici lovaca Jugoslavije iskreno pozdravljaju i mole, da Kraljevska vlada, koja na osnovu historičkih odluka Nj. Vel. Kralja pod Vašim predsjedanjem sa toliko uspjeha provodi red, zakonitost i naprednu upravu, posveti pažnju i pitanju lovstva, koje je danas u prvom redu važna grana narodne privrede, jer producira dobra u vrijednosti od više desetaka milijuna dinara godišnje.

Gospodinu ministru Šuma i ruda
dr. Korošcu,
Beograd.

Lovci Jugoslavije sa kongresa u Ljubljani šalju Vam, gospodine ministre, iskrene pozdrave i mole Vas, da Vaše Ministarstvo kao vrhovna nadzorna vlast u pogledu lovstva, posveti najveću pažnju ovoj važnoj grani narodne privrede, koja u našoj ujedinjenoj Jugoslaviji imađe najbolje uslove za napredak. Ogromne ekonomske koristi, koje državi, obćinama i narodu lovstvo donosi u državama, gdje su na snazi napredni i valjani zakoni, kod nas tek djelomično priliću, pa je s toga u općem narodnom i državnom interesu, da se zakonodavstvom takove koristi u punoj mjeri razviju. Znajući, da Vi, gospodine ministre, uvijek podupirete i promičete sve, što je dobro i napredno, uvjereni smo, da ćete i ovu našu molbu uvažili i odredili sve, što treba za napredak lovstva.

Natjecanje u gađanju na glinene golubove Sav. lov. društva Mostar. Ovo društvo održalo je svoje glavno ovogodišnje gađanje na glinene ploče 10. VIII. u Bijelom Polju kod Mostara.

U prvom gađanju sudjelovali su samo oni lovci, koji do sada nisu dobili kod ovog društva nikakvu nagradu. Nakon toga održano je glavno gađanje, gdje su mogli svi članovi sudjelovati.

Rezultat pogodaka bio je odličan, a naročito u drugom glavnom gađanju, gdje je postignuto prosječno 75% pogodaka, uzevši u obzir sve učesnike u natjecanju.

U prvom gađanju dobili su nagrade: I. Gosp. Dragutin Hirš, tehn. vazduhopl. poslovođa, Mostar. — II. Gosp. dr. Cvjetan Spužević, advokat, Mostar. — III. Gosp. Žarko Šarac, mladi lovac, sin našeg najstarijeg člana preminulog Frane Šarca iz Pologa kod Mostara.

Kod glavnog gađanja dobili su nagrade: I. Dr. Cvjetan Spužević, advokat, Mostar. — II. Ibrahim Hakalo, posjednik, Mostar. — III. Major Stanko Babić, Mostar. — Nagrade su bile veoma lijepe.

Na ovu priredbu pozvalo je naše društvo sva Savezna lov. društva na teritoriji bivše Bosne in Hercegovine, te lov. društva Dubrovnik i Metković. Naročito žalimo, što se ma nijedno društvo ovom pozivu nije odazvalo, premda se je baš Mostar dosada bar sa 2 do 3 svoja člana odazvao svakom pozivu. — Slične priredbe treba da služe međusobnom upoznavanju, druželjublju te propagandi za lovstvo. Ovoga puta nismo to postigli i nadamo se za u buduće, da će se bar netko zanimati za naše slične priredbe i pozive.

Predsjednik: Dušan Marinković.

Nova knjiga. Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je založilo knjigo Ptičarji, njihova odreja in vzgoja, ki jo je spisal dr. Janko Lokar. To je prva slovenska knjiga, ki obravnava obširno vse, kar je treba lovcu vedeti o ptičarjih. Vsečina je razdeljena na tri dele. Prvi del razpravlja o pasmah ptičarjev in njih zna-kih, plemenski izberi, o oplemenitvi in mladičih ter o hrani in negi psav; drugi del obravnava vzgojo ptičarjev (dresuro), v tretjem pa so opisane poglavitne pasje bolezni.

Knjiga je pisana v čisti slovenščini in je vseskoz lahkoumljiva; krasi jo 45 prav dobrih slik. Priporočamo jo kar najbolj toplo vsem lovcem, več o njej pa izpregovorimo v prihodnji številki.

KINOLOŠKE VESTI

Društvo Brak-jazbečar v Ljubljani javlja, da je prijavil njegov član g. Josip Strzelba, Litija, psarno brakov-jazbečarjev z imenom Grbin. Morebitne ugovore je treba vložiti pri Društvu v teku 14 dni.

K društvu Brak-jazbečar so se na novo priglasili: Vili Ladstätter, zas. uradnik, Domžale; dr. Jos. Tomšič, višji pristav, Krško ob Savi; Ivan Arko ml., Ribnica na Dol.; Ahačič Janez, lov. čuvaj, Sv. Ana pri Trziču; Zdenka pl. Bernetich-Tomasini, Zagreb, Domagojeva 2; Klun Ivan, posestnik, Ribnica na Dolenjskem; Zupan Ivan, ravnatelj, Ljubljana, Dunajska cesta 62. — Even-tuelne ugovore naj se pošlje na tajnika g. Iv. Gödererja, Ortnek, v teku 14 dni.

VPRAŠANJA - ODGOVORI

G. F. M. v L. Priporočamo Vam, da puško izpraznite, če greste skoz tuje lovišče. Lovski čuvaj nima samo pravice, ampak tudi dolžnost odvzeti puško vsakomur, kdor brez dovoljenja lovskega najemnika hodi po lovišču. Izvzeta so le javna pošta.

G. J. R. v L. Francoske »Darne« puške imajo stalne cevi, torej se ne dajo odkloniti, kakor pri navadnih puškah. Puška se odpre tako, da se odmakne zgornji del baskule navzad, nekoliko slično kakor pri manliherici. Stalnost cevi ima golovo svoje prednosti, vendar nam ni znano, če so se te vrste puške v praksi obnesle, dasi tudi ne vemo, zakaj bi se ne.

G. R. T. v C. Trditev, da se lisica in lisjak parita samo v lisičini in nikdar ne na prostem, ne drži. Že Dombrowski zanikuje v knjigi »Der Fuchs«, ki je izšla 1883, to trditev, češ da so lisičine s svojimi nizkimi rovi nepripravne za tako opravilo in da so doslikral že videli sparjeni lisici na prostem. Pozneje so razni lovski časopisi objavili še več opazovanj in tudi letos prinašajo Mitteilungen der Jagdschulzvereine v 11. številki poročilo o takem opazovanju.

G. F. G. v M. Razen pri Sv. Ani nad Trzičem na veleposesstvu barona Friderika Borna, se nahajajo kozorogi še v Piemontskih Alpah, potem v švicarskem nacionalnem jarku, pri St. Gallenu, v Interlackenu in morebiti jih goje še kje drugod. Vseh skupaj bo okoli 4000 komadov. V naši državi je zaščiten. Samica ima mnogo manjše roge nego samec, pri katerem zrastejo do 100 cm dolgi in do 15 kg težki. Prsk je v januarju mesecu.

G. S. M. na B. Pasje garje povzročata dve vrsti grinj: ena vrsta živi v koži, kjer vrta rove, druga pa na površju kože in v lasnih mešičkih. Kačera vrsta je napadla Vašega psa, ne moremo ugotoviti, ako ne vidimo psa, oziroma grinje, ki garje povzroča. Pravkar izšla knjiga dr. J. Lokarja, Ptičarji, njihova odreja in vzgoja, ki obravnava v svojem tretjem delu tudi pasje bolezni, Vas o tem vprašanju točneje pouči.

MALI OGLASI

Lovska oblačila, kakor obleke, nepremočljive plašče vseh vrst, posamezne hlače, kratke in dolge, jopiče iz velblodje dlake in lodna ter impregniranega platna, dalje obleke za izprehod ter slavnosti, površnike, zimske suknje, priljubljene trench-coate za vsako vreme priporoča v trpežni izdelavi in po nizkih cenah specialna trgovina za moška oblačila J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Lovski patroni nove puškarne **Albin Sifrer**, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12, poleg restavracije »Novi svet«, so se na tekmovalnem streljanju, kakor tudi že na lovu najbolje obnesli ter so dosegli popolno priznanje. Priporoča se nabava novega orožja za lov in obrambo, kakor tudi vsa lovska oprema. V komisiji so sedaj: 1 Browning puška, kal. 16, 1650 Din; 1 trocevka, kal. 16×11, 1000 Din; 1 Greener puška, kal. 14, 850 Din; 1 trocevka brezpetelinka, kal. 20×6,5, 2600 Din; 1 enocevka »Sauer & Sohn, brezpetelinka, kal. 5,6 (Vierlingsp.), 1100 Din; 2 Bock puške za šibre, kal. 16, Gebrüder Merkel, po 4700 Din; 1 dvocev. brezpetelinka, Gebrüder Merkel, kratka, 2600 Din. Od neke puškarske tvrdke, katere bo opustila prodajo, je na razpolago nekaj popolnoma novih pušk po zelo ugodnih cenah. Prepričajte se sami — v nakup se ne sili!

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. priporočamo puškarno **F. K. Kaiser** v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji sledeče puške: 1 Schönerer puška z daljnogledom, kal. 6,5, 2200 Din; 1 trocevka Hammerles, kal. 16×16+9,3 mm, 2400 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 20×20+8 mm, 2200 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16×16+8 mm, 1800 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16×16+8 mm, 2400 Din; 1 dvocevka risanka, kal. 16+8 mm, 950 Din; 1 dvocevka Hammerles risanka, kal. 16+8 mm, 2000 Din; 1 dvocevka risanka, kal. 16+12 mm, 700 Din; 1 repefirka z daljnogledom, 1200 Din; 1 ameriška flobertovka, kal. 6 mm, 700 Din; 1 daljnogled Zeissov trieder, 1200 Din.

Pozor lovci! Za lovsko sezono nudi puškarna **F. K. Kaiser** v Ljubljani, Kongresni trg 9, nove lovske patrone znamke R, basane z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom. V zalogi tudi Geko patrone z nemškim brezdimnim Rottweilskim smodnikom.

Fermač, 12 let star, še zelo poraben, ceno naprodaj. Vprašati: **Ivan Valentinčič**, Ljubljana, Vošnjakova ul. 4.

Kupim popolnoma zdresiranega fermača za poljski lov (na zajce, fazane in jerebice), mlajšega, ki gre tudi v vodo. Cena po dogovoru. — Ponudbe naj se pošljejo na naslov: **Kornel Büchler**, Zagreb, pošanski prefinac 145.

Oglas. Direkcija šuma na Sušaku želi kupiti četrir mlade divokoze i dva jarca u svrhu naseljenja u svojim šumama. Ponude i uslove dobave moli se poslati na Direkciju šuma, Sušak.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča **Anton Schuster**, Ljubljana, Mesni trg 25. Islošam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skopce vseh vrst ter škatle vseh velikosti, priporoča **I. štajerska tvornica** za pasti **Matthias Brandl**, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in cene so brez konkurence. Za strokov. izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka vse ostale izdelovalce pasti.

Pozor lovci! Dobra strokovna knjiga je vsakemu lovcu neobhodno potrebna, kajti treba je svoje znanje izpopolnjevati in s časom napredovati. Napredek pa je mogoč le po izkušnjah, kojih izsledkih so zbrani v knjigah; tam najde lovec vse, kar potrebuje glede orožja, gojenja divjačine, izboljšanja lovišča itd. Znanstvena knjigarna »Merkur« prodaja lovcem, da jim omogoči nabavo knjig, najboljške knjige na obroke. Njen zastopnik za Slovenijo **Alf. Praunseis**, Ljubljana, Za Bežigradom 7/4, priporoča zlasti **Brehm**, Tierleben, Diezel, Hoch- und Niederjagd, Wald u. Wild 1930 s 385 fotogr. posnetki iz narave. Zadoštuje dopisnica in zastopnik pride na dom.

Z lovske razstave: Divji prašiči.

Ladislav Vilar:

Za obstreljenim srnjakom s psom!

Kadar se pogovarjam z lovci, me najbolj zanima lov na srnjake, najsi bo na zalaz ali klic. Pri tem rad izprašujem po učinku krogle na žival. Večina lovcev mi zagotavlja, da ni sigurnejšega strela od krogle, češ, če zadeneš, ostane, če ne ostane, si zgrešil.

Sam sem pa po večletni izkušnji doznal, da strel s kroglo ni tako zanesljiv kot trde na splošno in zagotavljajo razni strelci. Imel sem razne izkušnje s tem, bodisi da sem streljal z jekleno oblečenimi, poloblečenimi ali svinčenimi kroglami. Izmed jekleno oblečenih sem rabil tudi zavrtane, katerih pa ne svetujem nikomur. Ta, ako prime v kost, jako grdo raztrga dotični del in ga pomeša tudi z drobci prevleke, da se stidi človeku.

Opisati hočem nekaj primerov obstreljenih srnjakov, katerih rogovja bi mi nikdar ne krasila stene, ako ne bi imel psa.

Najboljši čas za zalaz je v začetku junija meseca. V tem času pa niso še vsi srnjaki rdeči. Dobe se nekateri tako grdo pomešani z zimsko dlako, da sem takega pustil vedno za poznejši odstrel. Na tak način sem hodil na lepega in jako močnega srnjaka vse leto, a mi je odnesel pete, ne da bi bil prislonil zanj puško k licu.

Letos 13. junija se mi je zopet zahotelo na velikana, ki sem ga moral prejšnji večer pustiti na lazu zaradi teme, ne da bi ga bil količkaj vznemiril. Ko sem prispel na določeno mesto, sem

sklenil počakati ga, če treba, tudi do trde noči, da se vsaj prepričam, katero uro ima za izlaz. Previdno sem se bos bližal ugodnemu mestu za čakanje. Pogled mi obvisi nekoliko na levo v gozdu na lepem precej velikem kosu srnjadi, a spola nisem mogel razločiti. Kakor hitro sem se nagnil, da bi pogledal na glavo, skrito za bukovim deblom, skoči, in v tem trenutku sem opazil, da je bil to srnjak, ki je začel nedaleč od mene lajati na mestu. Mislil sem si: »Le deri se, to ti bo postalo usodno.« Na pravim kakih deset korakov proti njemu, ki je stal za leskovim grmom, opazil pa je tudi on mene. Odkuri jo v skokih proč, se zopet ustavi in začne ponovno lajati. Začel sem premišljati, da me bo ta spak spravil ob mojega rogača, ki sem se ga bil namenil počakati nocoj. Kaj naj storim? Hudiman ti razgraja vprav na kraju, kjer sem mislil čakati na svojega starca. Potolažiti se nikakor neče. »Da bi te še tako videl kakor te slišim,« sem si dejal, »bi ti že posvetil in zavezal jezik.« Kakor bi vedel moje misli, se mi jame približevati. Kar se mi pokaže iz gošče elegantno stopajoč z vzdignjeno glavo in se ustavi v razdalji kakih 150 korakov na senožeči, zaraščeni z leskami. Lepo za strel. Spoznal sem dobrega, ne prav preveč močnega šesteraka in ga vzel na cilj. Po strelu je takoj v skokih zbežal čez senožet v gozd. Kraj, kjer je stal srnjak, sem si dobro zapomnil in se nisem zmenil za srnjaka. Leskov grm mi je bil za orijentacijo. Na tem kraju nisem našel nikakega sledu o kakem obstrelu. Zdaj grem korak za korakom počasi in previdno v smeri, kamor je odbežal srnjak po travi, in sicer kakih 20 do 30 korakov od kraja, kjer je stal ob času strela, a tudi tukaj ne najdem nikakih znakov. Malo sem premišljal, kako sem meril, a kljub temu, da sem imel na novo montirano muho, sem menil, da bi bil moral zadeti. Torej mi ne preostaja drugega, nego poslužiti se psa. Pa saj sem sploh bedast, kaj se mučim s tem iskanjem, si mislim, ker mi moj Pazi takoj pokaže, kaj je na stvari. Če mu velim »naprej« ali »išči«, pa ne gre nikamor ali pa se vrne prav kmalu, mi je dokaz, da ni nič. Če pa moram čakati več kot 5 minut, mi je to znak, da žival krvavi in moram potem samo paziti, da si izberem kraj, kjer me pasji klic doseže, da se podvizam tja, bodisi na pomoč ali že po zmagi.

Rečem torej psu: »Pazi, išči!« in pokažem z roko v smer. Pes me vdano pogleda in jo udere naravnost v smeri za srnjakom. Saj ne bo nič, si mislim in grem po lepšem za psom z novim načrtom, saj je bila šele 7. ura, torej najlepši čas za zalaz. Ko tako stopam, zatopljen v misli, zaslišim lajanje svojega psa. Lahak kot veter jo mahnem za pasjim vabilom. Nisem šel še 50 korakov,

pa zapazim, kako plešeta srnjak in pes. Pazi v velikem krogu okrog srnjaka, ta pa na mestu vedno z naperjenim rogovjem proti psu. Če se je hotel Pazi vreči na srnjaka, se je ta zapodil proti njemu in pes je moral odskočiti ter ga le z lajanjem obkrožati in tako zadržavati. Ko sem se jima približal, se je srnjak zagnal tudi proti meni, tako da sem se mu moral umakniti. Obračunal sem z njim s ponovnim strelom.

Takoj sem se zanimal, kako je prijala prva krogla. Dognal sem, da ima srnjak zlomljeno sprednjo desno nogo in da je krogla prijala v plečetu in tudi prsni koš, a tako nizko, da ni ranila pljuč.

*Najboljši jelen na lovski razstavi 1950
z 205,4 točkami; ustreljen v Medjustrugovih
od lovskega tatu.*

Drugi doživljaj sem imel 28. junija po lepi popoldanski dežni plohi. Ni ugodnejšega kot to za uspešen zalaz. Zakaj deževne kaplje, padajoče z drevja na suho listje in dračje, vedno preženejo divjačino iz gozda na plano. Tudi v gostem grmovju se po dežju srnjad rada ne pase.

Namenil sem se na kraj, kjer letos še nisem bil. Po kolovozni poti previdno stopam zelo strmo. Kar stoji pred menoj na lazu ob poti srnjak, ki me ni opazil in se je začel mirno pasti. Snamem urno puško, pomerim in sprožim. Po strelu dvigne srnjak glavo in me gleda. Hitro poizkusim, da bi nabasal znova, a srnjak to vidi in jo odkuri. Ne da bi se hudoval na puško ali sam nase

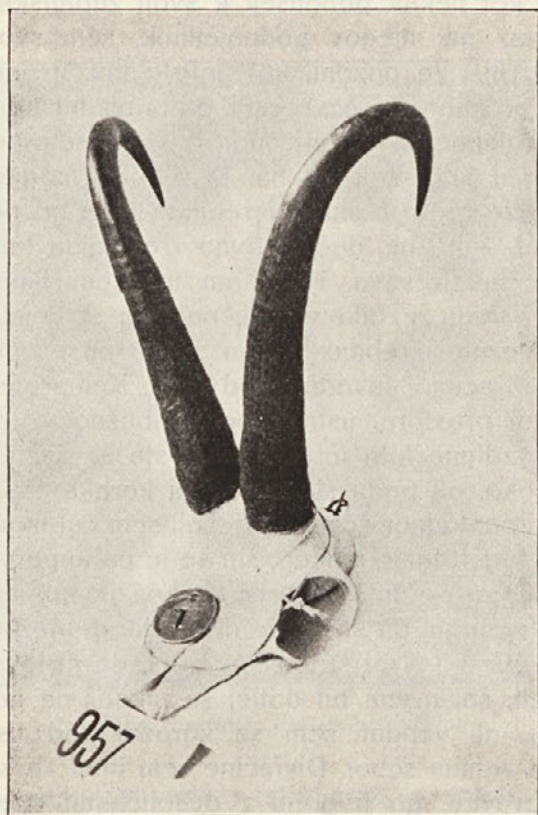
jo krenem svojo pot. Malo sem premišljeval: Trocevko imam v roki, stoji mi tako blizu, pa da nisem užgal s šibrami? Tako me je večkrat izkušala hudoba. Pred leti sem celo nabasal trocevko le s kroglo, da me ni zapeljal strel z zrnjem.

Ko prispem zamišljen do kraja, kjer je stal srnjak, ne meneč se za kak znak — saj sem natanko videl, kako je krogla šinila pod srnjakom v travo —, jo hoče pes ubrati za srnjakom. Branil sem mu, a on kar sili za njim. No, pa ga malo poženi, mogoče mi pride na nasprotni strani zopeč, si mislim in mu dovolim. Ko izgine pes v gozdu, malo postojim in v svoje ne malo začudenje zaslišim ječanje srnjaka. Skočim v goščo in vidim, kako drži pes srnjaka na fleh. Z nožem mu dam poslednji zabod. Takoj sem opazil strel pod vampom, kjer je krogla komaj za dva prsta prijela, ne da bi kaj ranila čreva. Naredila pa se je tolika odprtina, da so čreva za pol pesti pritisnila iz nje.

V začetku avgusta na klic sem imel zopet slučaj, ko sem skozi rebra prestrelil srnjaka. Ta mi je ušel, tako da ga še s psom nisem dobil tisti večer, čeprav sem natanko vedel, kam je zadet. Ko sem dovolil psu za njim, sem takoj spoznal po glasu, da ga lovi. Grem tja, misleč, da ga že ima, a čujem zopet enako znamenje kot prvo, pa že v razdalji 200 korakov. Naposled še tretji enak znak psa, nakar se je vrnil k meni popolnoma izmučen. Ker se je nočilo, sem moral iskanje nadaljevati drugo jutro. Med potjo proti kraju, kjer sem prejšnji večer slišal zadnje pasje lajanje, sem dovolil psu, da se sme svobodno kretati, v nadi, da mi pri tem laže najde prejšnji večer obstreljenega srnjaka. In res, kakih 100 korakov od mene, na kraju, kjer bi sam nikdar ne iskal obstreljene živali in bi si tudi nihče ne mogel misliti, da bi mogel isti srnjak priti tako daleč in posebno še na tako viden kraj, zaslišim lahek poziv psa. Razume se, da nisem mislil na srnjaka, ampak da me pes opozarja na kako drugo žival, kot ima navado pri vodnih pticah, zlasti pri obstreljenih racah, ki se tišče med vrbami ali koreninami. Ne zmenim se za ta poziv in grem dalje. Pa se Pazi oglasi ponovno in močnejše. Tega klica nisem smel prezreti in jo krenem na mesto laježa. V moje veliko začudenje zagledam srnjaka mrtvega, od katerega se mi pes z veseljem bliža in me povede k njemu. V prvem hipu sem mislil, da ga je ustrelil kak lovski tat in prinesel tako blizu vasi, da ga ob ugodni priliki spravi bodisi po kosih ali celega na varno. Hipoma se spomnim včerajšnjega dogodka in da bi bil to morda iskani srnjak, kar mi je res potrdil natančnejši ogled. Zanimalo me je, kako je prišel ta srnjak notri sem, pa sem lahko ugotovil na svežem mokrem kolovozu, po katerem je brez počitka od

kraja, kjer ga je pustil prejšnji dan pes, še nad 500 m daleč našel smrt.

Te in veliko drugih lastnih izkušenj mi dajo povod misliti, da nešteto srnjadi, pa tudi drugih živali, streljanih s kroglo, pogine, ko misli strelec, da ni zadel. To pa zato, ker mu pri iskanju ne pomaga pes.

*Z looske razstave: Gamsovi roglji ing. Krauta,
7. po redu, 116'9 iočk.*

Mogoče bo kdo rekel: »To je pa slab strelec s kroglo, ker žival lovi še s psom; meni pa pade vsak srnjak takoj na strelu.« Temu odgovarjam, da tudi meni padejo največkrat takoj, a opisal sem le primere, pri katerih sem mislil, da nisem zadel, ko sem obstrelil. V vseh navedenih slučajih bi brez psa nihče ne dobil plena.

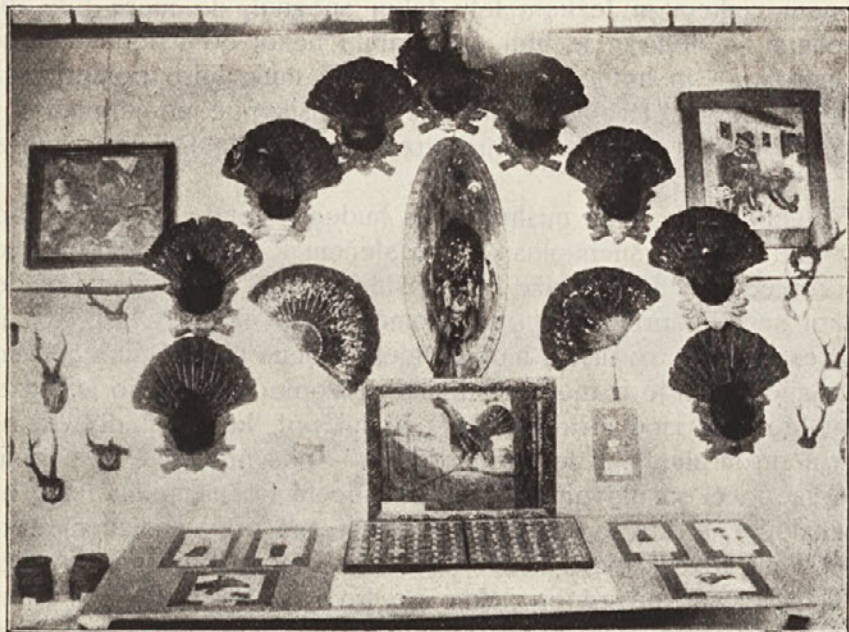
Vsakemu lovcu, ki se peča s takim in enakim lovom, ne morem dovolj toplo — po lastni izkušnji — priporočati psa seterja, kateri ima večinoma že prirojeno lastnost, da laja pri mrtvi živali, če je ne more prinesiti.

Kritični dnevi.

Ob mojem času je bilo na Vačah, dasi imajo precej visoko lego — 523 m — zelo mnogo poljskih jerebic. Ni čuda: župan, ki je imel lov kot nekak poboljšek k svoji županski plači, sploh ni bil lovec, jaz pa, njegov podnajemnik, sem svoj prosti čas porabil veliko rajši za gozdni, kot poljski lov, in jerebice so se množile lahko po mili volji. Ne rečem, da bi nikdar ne odbil katere, ali kar sem jih nekoč na en strel ubil devet, nisem potem nobene več. Pa bi dejal kdo, kako li naj bi bilo to mogoče? O, prav lahko! Gredoč že proti mraku z jerebjega lova po nekih vozarah gor proti domu, zapazim, da se ravno zrela ajda tam sredi njive nekoliko maje in stresava. Počakam in preišlujem, kaj neki naj bi to bilo? Ajda je bila velika, pa sem si dejal, da najbrže kak maček zalezuje jerebice, ali pa se že pase zajec na mladi inkarnatki, ki jo sejejo navadno pod ajdo. Ker se je pomajevalo vedno na istem prostoru, ustrelim za približno višino ajde niže, in — brrr se vzdigne kita jerebic. Dve sta se sicer tudi dvignili kak meter visoko, ali padli sta za nekaj korakov vsaksebi zopet v ajdo; od tam pa, kamor sem bil streljal, sem čul močno frfotanje. Kaj bi ne bilo to frfotanje močno, saj se je na kupu valjalo sedem jerebic! Zbrale so se bile namreč, kakor imajo jerebice sploh navado, kot v peharju, da stisnjene druga tik druge prespe hladno ali mrzlo noč. Sicer takrat še nisem vedel, da ni lovsko pravično streljati na tleh, saj nisem bil dotlej še nikdar na kakem večjem poljskem lovu, ali vendar sem se zgražal nad tistim groznim strelom in nad samim seboj. Divjačine sem imel za svoje potrebe itak več ko preveč, pa ti grem z desetičkami streljat v pehar jerebic, Herostrat! Kar gabilo se mi je! Obstreljeni jerebici sem menil iti iskat prihodnje jutro, ko se bo bolje videlo, a tega ni bilo treba, ker mi jih je prinesla sosedova Mariča; našle so jih žanjice, ki so začele ob zori drugega dne žeti ajdo, koj koncem njive že mrtvi.

S prijateljem poštarjem sva hodila včasi poslušat crlikanje vabečih in k počitku zbirajočih se jerebic in dokajkrat sva jih tudi videla, zlasti na pozno jesen, ko je bila kuha že pospravljena, ozimina pa še majhna, kako so tekale po njivah, iskajoče zavetišč, katerih ni bilo več. Pri neki taki priliki pa me vpraša poštar, kdaj da bom šel zopet nadnje; možakar je dobil apetit do njih, ker sem mu jih po tistem pregrešnem strelu dal nekaj. »Jaz jerebic sploh ne bom več streljal, pač pa jih lahko streljaš, če te je volja,

sam in kolikor jih dobiš, vse bodo tvoje; puško in strelivo imaš na razpolago pri meni.« S tem sem ga mislil pridobiti za lov, ker v bližini nisem imel nikogar za družbo; zajce in lisice preganяти pa je v dveh vse zabavneje, ko posamez. Praskaje se za ušesi je dolgo cincal, bi se li podal, ali ne; morebiti je imel že vnaprej zle slutnje, ali premamil ga je najbrže spomin na pečene jerebice, in — pristal je.

Z lovske razstave: Petelinja skupina.

Nekaj dni sem ga vadal v streljanju in sploh v ravnanju s puško, a bil je od sile boječ in zelo neroden rekrut. Večkrat mi jo je hotel od streljanja popihati kar domov, naposled pa, ko je bil le spravljen po nekaj šiber v tarčo, sva šla neke nedelje popoldne nad jerebice. Jaz jih nisem nameraval streljati, kakega zajca bi pa že ustrelil, če bi ravno skočil; zato sem nabasal puško s šestnicami.

Takoj pod trgov, pičel streljaj od mojega čebelnjaka, sva spodila prvo kito jerebic. Pogovarjaje se sva prišla prav do njih, ob njihovem hrupnem vzletu pa se jih je moj ljubi prijatelj tako ustrašil, da bi kmalu iz kože skočil. Ker se nisem nadejal jerebic tako blizu, nisva bila za strel še pripravljena, in nestreljane so odletele niže dol v neko farovško deteljo. »Zdaj pa pojdi tja na cesto, potem spodaj naokoli in ko jih prepodiš, streljaj kar v

tropo, jaz bom pa gledal, kam se bodo potem zopet presedle,« mu razložim. Da je mogel na cesto, je moral iti nekoliko nazaj skozi vrzel zelo goste smrekove žive meje, ki je obrobljala njivo, na kateri sva spodila jerebice. Jaz čakam, čakam, a poštarja ni hotelo biti odnikoder na pregled. Najmanj trikrat bi bil že lahko prehodil tisto daljavo tja in nazaj, zato sem hotel iti na bližnji robček, da bi odondod videl, kje da je in kaj počne. Komaj pa napravim par korakov, prhne izpred mene jerebica, a sem po njenem nizkem in težkem letu takoj spoznal, da mora biti ob-streljena — najbrže je tudi ona dobila nekaj od tistega mojega pfujstrela — in hoteč jo rešiti nadaljnjih muk, hitro pomerim za njo in ustrelim. Jerebico sem sicer izgrešil, pač pa je poštar v tistem trenutku zakričal z one strani meje: »Uh, Rojina, mene si ustrelil!«

»Lepa reč!« — si mislim — »a hudega menda vendar ne bo, ker ima še tako silen glas.« Hitro stečem k vrzeli in okoli meje, pa zagledam nekoliko niže doli poštarja ležati na travi kraj ceste. Takoj sem bil pri njem in mu pomagam na noge. Obraz mu je bil ves v krvi, dasi nisem mogel videti nobene rane. Pač, na desni spodnji čeljusti je iz majhne luknjice brizgala kri, ki si jo je mazal po obrazu, brisoč si kar z roko obilni pot, ki ga je oblival od smrtnega strahu. »Ali te kaj hudo boli?« ga vprašam kolikor najbolj mogoče pomilovalno ter mu z robcem brisal malo ranico na čeljustih. »Ah, kaj to; tukajle pa tukajle me prav na salaménsko skeli,« mi kaže otipaje si lakotnico in še malo bolj zadaj in niže doli, potem se pa zopet zlekne po travi ter — zapre oči. Kako sem se ustrašil! Menil sem, da bo kar po njem. »France, slišiš, France, pa menda vendar ne misliš umreti?« se pripognem k njemu ter ga potresem za rame. »Malo si moram odpočiti; ne veš, kako sem postal truden,« spravi še napolglasno iz sebe ter — zaspi. Resnično, zaspal je! Prišla je namreč njegova ura: kakor si je vsak sleherni dan moral po obedu privoščiti vsaj eno urico »dremavčka«, tako ga je tudi sedaj kljub takim okoliščinam zmagalo. Sila navade; in pa živci so mu odpovedali po silnem razburjenju.

Poleg glave mu zataknem v zemljo košato vejo za senco, potem pa urno skočim v trg po njegovega svaka, da ga spraviva domov; spotoma vzamem doma še mokro brislo, da mu za prvo silo ocedim obraz. Ko prideva k njemu, je še trdno spal; komaj sva ga zdramila. Sem mislil, da bo vse krvavo pod njim, ali ko ga spraviva pokonci, sem videl, da še zadaj, kjer so hlače najbolj napete, ni prišlo nič skozi. Zdaj sem vedel, da stvar ni tako resna, kolikor je bilo strahu, in med tem, ko mu brišem z obraza že vso strjeno kri, ga vprašam, zakaj pri vseh zlodijih da je oprezoval

tu za mejo in ni šel tja, kamor sva se bila dogovorila? »Veš,« pravi, »baš ko sem prišel na cesto, sta tekli čez njo dve jerebici v fistole repo in takoj za njima zopet ena; pa sem počakal, češ, če pride še katera, jo bom pa kar na cesli pumfnil, potem si pa ti mene.« Pojasnil sem mu še jaz, da ga skozi gosto mejo nisem mogel videti in da sem le slučajno namesto jerebice »pumfnil« njega.

Proti domu smo šli prav polagoma. S svakom sva ga opirala pod pazduho vsak od ene strani, dokler se ni nekoliko razhodil;

Z lovske razstave: Snežišče.

proti šoli jo je pa radi ljudi mahal že kar sam, kakor bi bil popolnoma zdrav. Očitno samozatajevanje!

V šoli sem imel svojo sobico v nadstropju, in tja gor smo šli k operaciji, da bi nas ne mogel nihče motiti. Najprvo prinesem posodo vode ter zaklenem sobna vrata za sabo, pripraviim svečo, buciko in svež prt. Ko sem bil ožgal buciko na plamenu sveče in jo dobro obrisal, sem začel sondirati za šibro v čeljustih, ali kljub temu, da sem brodil po luknjici sem in tja, gor in dol in naokoli, šibre le nisem mogel najti, pač pa je začela ranica iznova močno krvaveti, in preubogi pacient se je strašansko kremžil ter vlekel sapo k sebi. »Ne mrdaj mi, prosim te; kako naj neki najdem šibro, če se takole pačiš!« ga okregam, »mar naj ostane svinec

v tebi, da se zastrupiš?» »No, vsaj toliko odnehaj, da se malo oddahnem,« me prosi.

Pustil sem ga, da se je nekoliko izpral, potem sem pa ukazal njegovemu svaku, da ga prime za brado in zadaj za glavo, da ne bo mogel izmikavati. Baš sem se bil pripravil, da začnem iznova, a temeljiteje svojo vivisekcijo, kar pravi »asistent«, ki je že držal za brado, da čuti pod palcem nekaj trdega in okroglega. In res je tičala šibra pod kožo za poltretji palec od vhoda; odbila se je bila namreč od čeljustne kosti ter smuknila skoraj do konca brade. Da jo je svak sploh otipal, je bila sreča za poštarja, sicer bi še cvilil pod mojo buciko.

Hotel sem mu takoj vrezati nad šibro primerno globok križ, da bi kar sama skočila ven, pa me je le preprosil, češ, poglejmo prej spodaj, kaj me tako peče? Ko se je slačil, so šibre, ki so ostale za obleko, ropotale po fleh ko toča. Spodnjice so bile že doli za petami, a po bedrih ni bilo videti ničesar. Obotavljal se je sleči še srajco, ali kolikor jo je bil na boleči strani dvignil, so se pokazale številne rdeče pike. »Tak sleci vendar še srajco in ne igray deviške Suzane,« ga nahrulim, »saj si se moral pri vojaških naborih tudi trikrat sleči, da te je mogla komisija radi tvoje debelušnosti spoznati za škarto, a te le ni bilo od sramežljivosti konec.« Šele ko se je bil popolnoma slekel, sem videl ves učinek svojega nesrečnega strela: v lakotnico je dobil pet šiber, v debelo meso zadaj pa devet; da je našla ena poštarjevo čeljust, se je pač morala odbiti v meji od kake veje.

Najbolj so nas skrbele šibre na lakotnici, če namreč niso prodrle v trebušno volilino. K sreči je bil zavarovan tam z debelo plasljo masti, da s svojim kratkim »inštrumentom« nisem mogel dotipati ničesar trdega. Tudi na zadnji oplati nisem mogel do dna luknjice, dasi sem v vsako posebej zmašil celo buciko.

»Zdaj nam ne kaže drugega, kot poizkusiti, če čreva še drže,« pravim, in ko sem mu bil ranice izbrisal z zelo razredčeno karbolno kislino, sem mu velel se zopet obleči. Šli smo potem na njegov dom, kjer sva ga s svakom posadila na posteljo, da je sedel na mehkem, postavila predenj mizo in gor štefan vina in krožnik gnjati radi preizkušnje, če čreva morebiti le kaj ne puščajo. Njegov prebavni aparat je deloval brezhibno, zato smo postali prav dobre volje. Tako se je končal tudi ta kritični dan povsem srečno.

S prijateljem poštarjem sva šla pozneje vsak na svojo stran s trebuhom za kruhom, ali kdaj sva se le še sešla; v vsakem takem slučaju pa sem mu moral malo otipati v bradi zarastlo šibro, ki jo je nosil za spomin, kdaj je bil prvič in zadnjič na lovu.

Vilko Turk:

I. (8.) državna strelska tekma.

Po sklepu »Središnje uprave lovačkih udruženja kraljevine Jugoslavije« je Slovensko lovsko društvo v Ljubljani priredilo letos ob priliki državne šumarske in lovske razstave tekmovalno streljanje v dneh 6., 7. in 8. septembra.

Kakor vsa druga leta, smo povabili na sodelovanje tudi letos vsa strelski sport goječa društva, ki so se našemu vabilu radevolje odzvala in nas podpirala v našem stremljenju.

Z lovske razstave: Krmišče in solnica.

V dolžnost si štejemo izreči jim na tem mestu našo tovariško zahvalo, in to zlasti »Streljački družini« ter »Društvu ostrostrelcev« v Ljubljani. Hvala tudi vrlim Skavtom za pomoč in prav tako vsem tovarišem, sodelavcem in tekmovalcem.

Brez dvoma smo dolžni največ hvale naši vojski, ki nas je z vsemi svojimi močmi podpirala in nam šla vsepovsod na roko.

Po izkušnjah drugih let smo letos zaradi obširnega programa tekmovalje raztegnili na tri dni in s tem sorazmerno porazdelili strelce.

Na ta način smo preprečili naval, sebi pa delo olajšali.

Dne 6. septembra je bilo vojaško streljanje, svečana otvoritev lovsko-strelske tekme se je vršila v nedeljo, kmalu po 9. uri. Na tej je povzel besedo predsednik Slovenskega lovskega društva g. dr. Ivan Lovrenčič, ki je pozdravil vse zastopnike vojaških in civilnih oblastev ter raznih društev, došle goste in končno vse strelce. Očrtal je pomen tekmovanja in se zahvalil vsem sodelujočim za njihov trud in požrtvovalnost. Po vzkliku našemu najvišjemu strelcu kralju Aleksandru je zaprosil predstavnika vojske g. polkovnika Novakovića, da razdeli nagrade zmagovalcem vojaškega streljanja.

Na lovsko-strelski tekmi je letos tekmovalo vsega skupaj 646 tekmovalcev ter je bil v pogledu udeležbe dosežen v tem letu višek.

Vojaškega streljanja, ki je bilo letos zasnovano v večjem obsegu, se vojaštvo ni udeležilo v zadovoljivem številu. Vzrok temu je bila velika zaposlenost na pripravah za znano proslavo.

Tekmovalo se je v soboto ves dan pri dokaj ugodnih vremenskih prilikah, izvzemši jutranje meglene ure. Po novem tekmovalnem redu si je priboril naslov »prvaka vojaškega streljanja« g. Anton Gorup iz Zagreba.

Pri posameznih vrstah streljanja so dosegli:

Na zaklonjeno ležeče bojne tarče od dosegljivih 15 točk prvo mesto Gorup Anton s 13 točkami, drugo major Vučinić Risto tudi s 13 in tretje Hrovatin Franjo z 12 točkami.

Na bočno ležeče tarče od dosegljivih 15 točk prvo narednik Ristić s 15 točkami, drugo Gorup Anton s 15 točkami in tretje mesto polkovnik Novaković Ljubomir z doseženimi 12 točkami.

Na bočno stoječe tarče od dosegljivih 15 točk prvo mesto Gorup Anton z doseženimi 11 točkami, drugo polkovnik Novaković Ljubomir s 7 in tretje narednik Stefanović z doseženimi 5 točkami.

V nedeljo je bilo ves dan dovoljeno streljati na posamezne tarče samo s kroglo ter je bilo tekmovalcem dano dosti časa in prilike za uspešno udejstvovanje. Žalibog niso bile vremenske prilike ta dan baš ugodne ter se je moralo popoldne radi dežja in odpadanja lepk tekmovanje za kratko dobo prekiniti. Ob tej priliki je tudi bilo na podlagi strelnih spislov nesporno ugotovljeno pravilno ravnanje pri tarčah v zaklonih.

Kot zmagovalci so izšli ta dan na posameznih tarčah kljub ponekod trdemu boju strelci poznani že s prejšnjih tekem, pa tudi mlajši niso bili daleč za njimi.

Na tarčo »Društva ostrostrelcev« z imenom »E m o n a« si je po hudi konkurenci priboril prvo mesto g. Šifrer Albin s 24 točkami, drugo s 23 točkami g. dr. Kaiser Adolf, tretje g. lekarnar Bakarčič Gvidon s 17 točkami, četrto dr. Eberl Erik s 14 in peto g. Bakarčič Leon z 12 doseženimi točkami.

Pri tekmovanju na tarče »Streljačke družine« si je priboril na »Krožno tarčo 100 m« prvo nagrado od dosegljivih 50 točk g. Gorazd Dušan z doseženimi 44 točkami, drugo g. Hein-

*Z lovske razstave: Kapitalen srnjak
iz Belja.*

rihar Minko s 42 točkama, tretje g. Hrovatin Franjo s 40, četrto g. polkovnik Novaković s 40 in peto g. dr. Robič Hugon s 39 točkami.

Na »Krožni tarči 200 m« je pripadlo od dosegljivih 50 točk prvo mesto g. dr. Robiču Hugonu z doseženimi 45 točkami, drugo g. Jegliču Rudolfu s 40, tretje g. majorju Vučiniću Ristu s 38, četrto g. Peruciju Emilu s 38 in peto g. Heinricharju Minku s 37 točkami.

Najhujši boj se je vršil za prvenstvo na »Stoječega srnjaka«. Od dosegljivih 25 točk je pripadlo prvo mesto g. dr.

Hugonu Robiču z doseženimi 24 točkami, drugo g. Antonu Gorupu z 23 in tretje g. Bakarčiču Gvidonu ml. z doseženimi 23 točkami.

Pri tekmovanju na »Krožno tarčo« si je od 100 dosegljivih točk priboril prvo mesto g. lekarnar Bakarčič Gvidon s 67 doseženimi točkami, drugo g. Gorup Anton s 64, tretje g. Šifrer Albin in četrto g. Galič Stanko, oba s 59 točkami.

Na izginjajočega »Zlatorsoga« si je prisvojil prvo nagrado od dosegljivih 35 točk g. Anton Gorup z doseženimi 34 točkami, drugo g. dr. Hugon Robič z 26 in tretje g. Joško Lauter z 22 točkama.

Na bežečega »Jelena« je bilo letos oddati tri strele, kar je seveda tekmovanje otežkočilo.

Pripadlo je prvo darilo od 15 dosegljivih točk g. Heinriharju Francu z 8 točkami, drugo g. kapetanu Francu Peru in tretje g. Heinriharju Minku, obema z 8 točkami.

Pri tekmi na »Divjega lovca«, kjer je treba pokazati mirnost in hitrost, priboril si je od dosegljivih 120 točk prvo mesto g. Jevak Matko s 117 točkami, drugo g. Heinrihar Franc, tretje g. Rebernik Franc in četrto g. Anton Gorup, vsi trije z enakim številom 116 točk.

V ponedeljek se je pri malo boljših vremenskih pogojih tekmovalo v streljanju z zrnjem.

Dosegli so v tekmovanju na »Bežečega zajca« od 80 dosegljivih točk prvo mesto g. Kranjc Tomaž s 60 točkami, drugo g. dr. Kaiser Adolf islofako s 60 točkami, tretje g. Vidmar Jakob in četrto g. Jevak Matko, oba z doseženimi 50 točkami.

Na »Leteče golobe« si je izvojeval od 10 dosegljivih točk prvo mesto g. Joško Jakil z 10/11 zadetki, drugo g. Kranjc Tomaž z 10/12, tretje g. Rebernik Lado z 9/10, četrto g. Šifrer Albin z 8/10, peto g. dr. Kaiser Adolf z 8/11, šesto g. Babšek Milan in sedmo g. Heinrihar Minko, oba zopet enako z 8/11 zadetki.

Končno moram omeniti še »Malokalibrsko streljanje«, kjer je dosegel prvo mesto g. Anton Gorup z 98 in drugo g. Galič z 86 točkami od 100 dosegljivih.

Naslov »Državnega prvaka« si je na podlagi veljavnega tekmovalnega reda zaslužen priboril g. Anton Gorup, veletrgovec iz Zagreba, ki je od celokupnih 385 dosegljivih točk dosegel 278 zadetkov.

Po zaključku tekme je bil v restavraciji hotela Union razglašen izid tekme ter so se razdelila darila. Oficijelnemu delu je sledil animiran družabni sestanek.

Kapetan Zvonko:

Lovske puške.

Vsakemu lovcu je znano, da zavisi dober uspeh na lovu v veliki meri od dobre puške. Želja vsakega lovca je zato, da bi imel puško, na katero se vedno lahko zanese, ki jo lahko uspešno rabi v vsakem primeru in ki mora biti zanesljiva v strelu, materialu in izdelavi. Ta želja dostikrat postane prava manija in lovec izda zadnji dinar, da si nabavi tako idealno puško; nabavlja si puško za puško, pri vsaki najde kak nedostatek, jo zopet proda, kupi zopet novo in to gre tako naprej, dokler mu ne pade v roke puška, ki ga končno zadovolji. Ta način iskanja pravega, oziroma zadovoljivega orožja izvira iz tega, ker večina lovcev ne pozna sistemov pušk in prednosti tega ali drugega sistema. Naj mi bo zato dovoljeno, da izpregovorim v naslednjih vrstah nekoliko o tem predmetu.

Zaklepi pušk prelomač.

Prvo za lov porabno puško prelomačo je izumil Francoz Lefauchaux, ki je sklopil cevi z baskulo plinogosto tako, da je uporabil tulec edinec, ki je imel užigalno napravo na strani. To puško je iznajditelj prodajal v sredini minulega stoletja v Franciji, kjer se je hitro udomačila in je še dandanes razširjena med kmečkimi lovci.

Vsi starejši baskulni zaklepi so imeli dolg ključ pod kopiščekom ali pa ključ pod branikom. Pri vseh teh zaklepih je ključ zapiral puško tako, da so deli ključa stopali v ujemajoče izrezkane dele oprimka cevi (Lankastrov zaklep, T zaklep, ekscentrični zaklep). Pri Lankastrovem sistemu za jako polnjenje se je uporabljal tako zvani angleški zaklep, pri katerem sta bila ključ in vretenica iz enega kosa. Vsi ti sestavi so bili enostavni, solidni in jako trpežni, so pa neugodni zato, ker se izgubi preveč časa pri odpiranju in zapiranju puške. Te vrste zaklepe imajo danes edino le še prav cenene puške, vendar so na vsak način zastareli.

Vse moderne puške imajo centralni užig ter so izključno vse opremljene z zagozdami, katere stopajo v izrezke cevne oprimka ter tako drže cevi. Če leži ključ, ki premika zagozde v baskuli, pod branikom, imenujemo tak zaklep Rouxov zaklep. Ta sestav se danes uporablja samo še pri navadnih puškah enocevkah. Pri novejših sistemih se pa nahaja ključ na podaljšku baskule. Te vrste sistem imenujemo Scottov ali Topleverjev sistem; lahko

je enostaven ali pa dvostrok. Enostavni zaklep se uporablja samo pri cenениh dvocevkah, pri katerih je navadno baskula iz litega železa in iz katerih se ne sme streljati z brezdimnim smodnikom. Pri dvostrokem zaklepu pa je baskula iz kovanega železa in puška navadno preizkušena z brezdimnim smodnikom. Pri enostavnem Topleverjem zaklepu mora vzdržati ves pritisk plinov zaklepna os, pri dvojnem Topleverjem zaklepu, ki ga imenujemo tudi dvojni radialni zaklep, ima pa oprimek cevi polokroglo izdobljeno mesto, ki se trdno naslanja na baskulo ter tako razbremenjuje zaklepno os. Ker plini enakomerno pritiskajo na vse strani, mora biti material baskule kakor tudi drugih delov puške odporen, gost in elastičen ter ne sme teh vrlin izgubiti tudi pri dolgotrajni uporabi.

Pri dvocevkah imamo še eno okolnost, ki je pri izbiri puške ne smemo prezreti, in sicer to, da skušajo plini pri strelu iz ene cevi cev potisniti v stran, ker pritisk plinov ni usmerjen v sredino baskule, temveč na levo ali desno, kjer se je pač izstrelilo. To odiranje so poizkušali spočetka preprečiti s tem, da so napravili na baskuli zaslonce. Ker se pa ti niso obnesli, so podaljšali cevno šino, ki se je stožkasto ujedala v baskulo, kakor to še danes vidimo pri Topleverjevih puškah.

Po iznajdbi brezdimnega smodnika pa se je pokazala potreba po še večji stabilnosti in odpornosti sestava, zahteva, da se cevi ne utrde samo na eni strani, temveč tudi na drugi. To nalogo je izvršil angleški puškar Greener tako, da je napravil v baskuli povprečni klin, ki sega skozi odprtino podaljšane cevne šine.

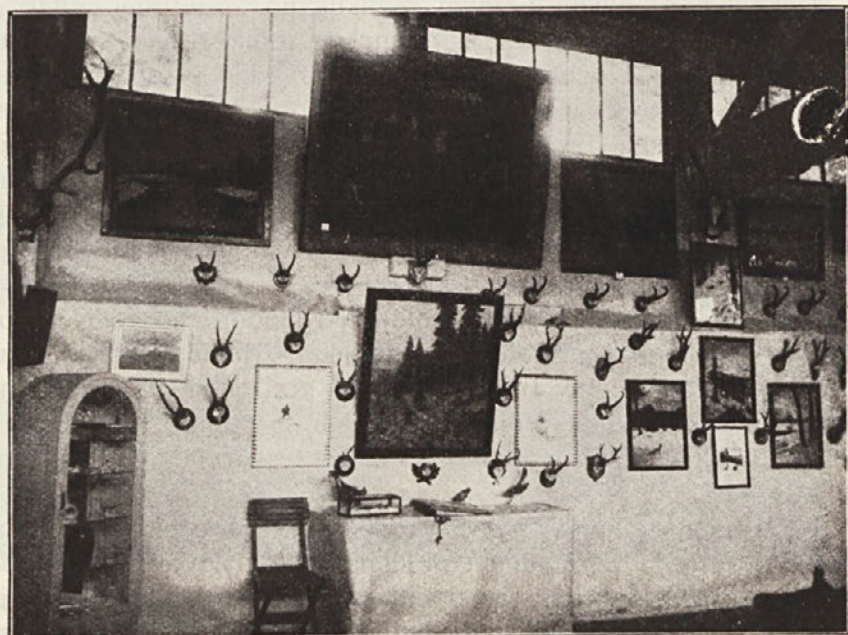
Ta zaklep imenujemo Skotov zaklep z Greenerjevim povprečnim klinom ali kratko Greenerjev zaklep. Greenerjev povprečni klin je močen, okrogel klin, iz jekla in se mora točno ujemati z odprtino v podaljšani cevni šini ter mora pri zaprti puški iti skozi odprtino cevne šine še nekoliko milimetrov v izdoblino na drugi strani baskule, tako da drži cev na obeh straneh baskule. Ključ na podaljšku baskule istodobno premika Greenerjev povprečni klin in pa zagozde v oprimek. Greenerjev zaklep je čvrst in trpežen ter zadržuje popolnoma zanesljivo, da bi se cevi pri strelu mogle okreniti na stran. Iz dobrega materiala je Greenerjev zaklep najboljši, ker zdrži najmočnejša polnjenja s črnim ali brezdimnim smodnikom.

Slično izgledajo tudi drugi zaklepi, ki se pa pri nas le malo uporabljajo, kakor: Nimrodov zaklep, Simson-Jägerjev, Luchsov, Kerstenov, Stendebachov, Breneckov, Steiglederjev, N. F. zaklep itd.

Razen pušk prelomač rabimo za lov tudi puške z utrjenimi cevmi. To so znane puške sistema Mannlicher in Mauser, oziroma Darne.

Prve pozna skoraj vsakdo še od vojakov, zato opuščam njihov popis, o drugi vrsti pa izpregovorim enkrat pozneje.

Za puške, ki jih uporabljamo za streljanje v tarčo, uporabljamo zaklepe »Block«, pri katerih so cevi vdelane v baskulo. Za zaklep služi klada, ki se vrli okoli osi v baskuli, oziroma ohišju. Če je puška zaprta, leži klada, v kateri je montiran užigač, za

Z lovske razstave: Slike barona Gagerna.

dnom patrone, pri odpiranju puške, ki se vrši s pomočjo ključa pod branikom, pa se klada zavrti okoli osi navzdol in pušča odprto ležišče za naboj. Pri lovskih puškah se ta zaklep le malo uporablja. Najbolj znan je navpični kladovni zaklep trdke Jäger v Suhl.

Kot material za vse dele omenjenih zaklepov pušk se uporablja izključno lito jeklo, ki se po obdelanju še prekalil. Za baskule pa se uporablja kovano železo, ki mora biti gosto in žilavo ter mora zdržati vse tresljaje in udarce plinov, ne da bi pri tem počilo. Strojno obdelana baskula se pojači še s kalenjem, ki ima nalogo privršno plast baskule utrditi, da se tako hitro ne obrabi, in da dobi baskula lepšo vnanjost (n. pr. mramoriranje).

Celini.

Važen del puške je tudi celin, ki ima nalogo udariti s petelinom na užigalno iglo, da užge zapalko in s tem povzroči užig smodnika v naboj. Celin sestoji iz raznih premičnih delov in vzmeti. Vsi deli morajo biti zelo natančno izdelani. Celinov razlikujemo tri vrste, in sicer:

Celine za puške prelomače z zunanjimi petelini;

„ „ „ „ „ notranjimi „
in za puške z utrjenimi cevmi (vojaške puške).

Celine z zunanjimi petelini razlikujemo zopet na celine z navzad ležečo vzmetjo, ki se dandanes le redko rabijo, potem na celine s spredaj ležečo vzmetjo, ki so še vedno v rabi, in pa na moderne predstoječe, odskočne, križostopne celine, ki so pri vseh boljših puškah. Ti celini so najpopolnejše izdelani in se na nje lahko zanesemo, kar se tiče delovanja. Celine izdelujejo specialni puškarji, ki jih zovemo celinarje. Material za celine je iz najboljšega kovanega železa in jekla, a vzmeti so iz najboljšega plavžnega jekla.

Celine z zunanjimi petelini polagoma izpodrivajo celini z notranjimi petelini pri puškah brezpetelinkah (Hammerless). Petelini so vdelani ali v sestav baskule (Anson & Deley) ali urejeni na celinovi plošči (Holland-Holland). Petelini se napno, kadar puško prelomimo. Prvo brezpetelinko je iznašel poznani angl. puškar Greener.

Ne moremo si pa misliti moderne puške brezpetelinke brez zavore. Pri puški z zunanjimi petelini obstoji zavora v tem, da spustimo petelina počasi na prvi zob, pri brezpetelinkah pa je zavora povsem drugačna in pa tudi neobhodno potrebna, ker se puška takoj napne, ko se prelomi. Zavore pri brezpetelinkah so zelo različne in dvomim, da ne bi vsaka večja tvornica imela svoje lastne patentirane zavore. Zavore delimo na avtomatične, ki takoj delujejo, ko odpremo zaklepni ključ, in pa na take, s katerimi samovoljno opravlja strelec. Vse vrste zavor so sigurne in preizkušene ter je vprašanje, ali je boljša avtomatična ali pa samovoljna, stvar okusa. Po konstrukciji razlikujemo prožnikovo, opornikovo, petelinovo in vzmetno zavoro. Posebno varni sta vzmetna zavora, ki zapira vzmeti, zlasti pa petelinova, ki onemogoči udar petelina.

Pri trocevkah z zunanjimi petelini imamo navadno samo dva celina, od katerih se eden lahko prestavi za cev na šibre ali za cev na kroglo. Prestava se navadno izvede s ključem, ki je na podaljšku baskule. Pri trocevkah brezpetelinkah pa ima vsaka

cev svoj celin, ki so nameščeni vsi v baskuli ali dva na plošči celina. Pri trocevkah brezpetelinkah se pri prelomljenju napnejo in zavro vsi trije celini istočasno ali pa se zavre samo celin na kroglo. Najnovejše trocevke imajo popolnoma samostojen celin za cev za kroglo, ki se lahko napne ali pa odpne popolnoma samovoljno. Pri teh trocevkah se pri odklonu cevi samodelno napne samo celina za šibre, tretji celin pa napne strelec, kadar

Z lovske razstave: »Črne duše«. (Škodljivci.)

hoče. Takih konstrukcij je več vrst in težko je reči, katera je boljša, gotovo pa je pri vseh samovoljno dubliranje popolnoma izključeno.

Prožila in bodalniki.

Če se povleče prožilo, se dvigne opornik celina iz vretenice ter tako odpne petelina. Prožilo je pričvrščeno na prožilni plošči ter se vrti okoli osi, delujoč kot enoramni vzvod. Pri različnih sistemih celinov razlikujemo enostavna in dvostroka prožila, potem prožila za repetirke, prožila z bodalnikom in prožila s točko. Prvi dve vrsti prožil uporabljamo pri lovskih samicah, dvocevkah in trocevkah. Prednje prožilo je za desno, zadnje za levo cev. Prožili morata biti tako nameščeni, da lahko hitro prestavimo prst; desno mora biti vedno trše od levega.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Dr. Janko Ponebšek:

Evropske obročevalne centrale.

(K članku Nadaljnji uspehi obročanja na ozemlju Jugoslavije.)

Dr. Rudolf Drost, vodja opazovalnice na Helgolandu in sourednik novega časopisa »Der Vogelzug«, je sestavil listo evropskih obročevalnih central, ki jo prinašamo brez nebitvenosti ponatisnjeno v nastopnem.

1. Anglija. Ime: British Birds. Ime in naslov vodje: H. F. Witherby, London WCL, 326, Hig Holborn. Napis na obročkih: WITHERBY HIGH HOLBORN. Začetek delovanja: 1909.

2. Avstrija. — Die Ornithologische Station in Salzburg. — Dr. Paul Tratz, Salzburg, Österreich. — ORNITH. STATION SALZBURG. — 1913.

3. Belgija. — Musée royal d'Histoire naturelle de Belgique, Station d'Etudes ornithologique service de baguage d'oiseaux. — Musée royal d'Histoire naturelle de Belgique Rue Vautier, 31, Bruxelles, C. Dupond. — MUSEE HIST. NAT. BRUXELLES. — 1927.

4. ČSR. — Ornithologische Station des »Lotos« in Liboch, Böhmen. — Ornithologische Station des »Lotos« in Libeck, Böhmen, Ing. K. Loos, Forstmeister. — LOTOS-PRAG AUSTRIA in LOTOS-PRAG BOHEMIA. — 1914.

5. Čuhonija. — Zoolog. Museum der Universität Helsingfors. — Zoolog. Museum der Universität Helsingfors, Dr. J. Välikangas. — MUSEUM HELSINGFORS in MUS. ZOOL. HELSINGFORS FINNLAND. — 1924.

6. Dansko. — Dansk Ornithologisk Central. — P. Skovgaard, Skovbo, pr. Viborg. — P. SKOVGAARD VIBORG DANMARK. — 1914.

7. Dansko. — Roskilde fjordens Ringmerkningsstation. — Holger Pedersen, Frederikssund. — H. PEDERSEN FRISUND DANMARK. — 1921.

8. Estonija. — Ornithol. Sektion der Natursch. Gesellschaft in Tartu (Dorpat). — Zoolog. Institut Universität Tartu, Prof. J. Piiper. — Prej TARTU ESTONIA UNIVERSITAS, zdaj ESTONIA TARTU ORN. — 1922.

9. Francija. — Société ornithologique de France. — Société ornithologique de France, 11 rue de Montparnasse, Paris (6 me), J. Rapine. — MUSEUM PARIS. — 1912.

10. Francija. — Institut de Recherches agronomiques, Station de Vertébrés utiles et nuisibles, Versailles. — Station des Vertébrés, Etoile de Choisy, Route de Saint Loyer, Versailles, Dir. A. Chappellier. — J. R. A. VERSAILLES FRANCE. — 1924.

11. Francija. — Société nationale d'acclimatation de France. — Société nationale d'acclimatation de France, 198. Bd. St. Germain, Paris 7 e, A. Chappellier. — PROTEG. OISEAU PARIS. — 1924.

12. Holandsko. — sRijks Museum van Natuurlijks Histoire, Leiden. — sRijks Museum van Natuurlijks Histoire, Leiden, Prof. D. van Oort. — MUSEUM NAT. HIST. LEIDEN HOLLAND in MUSEUM NATIONAL DE HOLLAND. — 1911.

13. Italija. — Comitato ornitologico Venatorio in n. v. Museo Civico di Storia Naturale, Milano. — Comitato ornitologico Venatorio in n. v. Museo

Civico di Storia Naturale, Milano, Dr. Ed. Moltoni, Milano. — MUSEO NAT. MILANO. — 1928.

14. Jugoslavija. — Zavod za zoologiju, Zagreb. — Zavod za zoologiju, Zagreb, prof. J. Plančić, Zagreb. — ORNIT. CENTR. ZAGREB, CROATIA. — 1910.

15. Jugoslavija. — Ornitološki observatorij v Ljubljani. — Ornitološki observatorij v Ljubljani, dr. Janko Ponebšek, Ljubljana. — ORNIT. OBSERV. LJUBLJANA SHS.

16. Letonija. — Lettländische Ornithologische Centrale. — Lettländische Ornithologische Centrale, DN. v. Transehe, Riga, Antoniensestr. 7. — ORNITHOL. CENTRALE RIGA. — 1925.

17. Nemčija. — Vogelwarte Rossitten der Wilhelm-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften. — Vogelwarte Rossitten, Ostpreussen, Dr. O. Heinroth. — VOGELWARTE ROSSITTEN GERMANIA. — 1903.

18. Nemčija. — Vogelwarte der Staatlichen Biologischen Anstalt, Helgoland. — Vogelwarte der Staatlichen Biologischen Anstalt, Helgoland, ali pa: Vogelwarte, Helgoland, Dr. R. Drost. — ZOOL. STATION HELGOLAND in BIOLOG. HELGOLAND. — 1909.

19. Norveško. — Zoolog. Museum, Oslo (Kristiania). — Zoolog. Museum, Oslo (Kristiania), Dr. O. Olstad. — ZOOLOG. MUSEUM KRISTIANIA. — 1914.

20. Norveško. — Stavanger Museum. — Stavanger Museum, Konservator Fr. Schaanning. — STAVANGER MUSEUM.

21. Ogrsko. — Königliches Ornithologisches Institut, Budapest. — Königliches Ornithologisches Institut, Budapest, Herman Ottó-ut 15. J. Schenk. — M. KIR. ORNITH. KOZPONT BUDAPEST HUNGARIA in ORNITHOLOGIA BUDAPEST in BUDAPEST ORNITHOLOGIA HUNGARIA MADARTANI INTÉZET. — 1908.

22. Rumunija. — Burzenländer sächsisches Museum, Brasov (Kronstadt). — Burzenländer sächsisches Museum, Forsting. R. Jacobi, Brasov (Kronstadt), Burghals 1a. — R. s. MUSEUM BRASOV ROMANIA. — 1926.

23. Rusija. — Centrale Biologische Station der jungen Naturalisten-Bureau für das Ringeln. — Centrale Biologische Station der jungen Naturalisten-Bureau für das Ringeln, U. S. S. R., Moskva, Sokolniki. — MOSKVA I-O. H. — 1924.

24. Rusija. — Lesnoy Institut Leningrad (Forstinstitut, Leningrad). — Lesnoy Institut Leningrad (Forstinstitut, Leningrad), U. S. S. R., prof. G. Doppelmaier. — LENINGRAD LESNOY INSTITUT. — 1925.

25. Švedsko. — Göteborgs Biologiska Förening. — Prof. Dr. L. A. Jägerskiöld, Naturhistoriska Museet, Göteborg 11. — MUSEUM GÖTEBORG SWEDEN. — 1911.

26. Švedska. — Naturhistoriska Riksmuseum, Stockholm. — Prof. Dr. E. Lönnberg, Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm 50. — RETURN RIKSMUSEUM, STOCKHOLM.

27. Švica. — Schweizerische Vogelwarte Sempach. — Schweizerische Vogelwarte Sempach, A. Schifferli, Sempach, Schweiz. — VOGELWARTE SEMPACH HELVETIA. — 1924.

Prof. P. Žmitek:

Državna razstava lovskih psov *dne 31. avgusta 1930 v Ljubljani.*

Ocene psov.

(Sodnika gg. Erhardt H. in Justin F.)

I. Ptičarji:

a) Nemški kratkodlakarji:

Psi:

Št. kat. 1, »Astor-Bergfrei«, JRP 37 A, * 5. IV. 1929 iz Antije-Klein-schirm Stk 425 c po Artusu Sandu DGSBM 38. Vz. in l. Janko Vozelj, Trebnje. Pes je precej visok, splošen vtis napravi dober. Oko svetlo, zobovje dobro, nekoliko preveč viden podbradek. Glava plemenita, lepa, globoka in široka prsa, viher visok, hrbet nekoliko stegnjen. Ledja pravilna, rep dobro nastavljen, kotje zadnje noge dobro, hoja izdatna; splošen izraz pa je neplemenit, radi tega ocena zunanosti: dobro.

Št. kat. 2, »Lord«, JRP 30 A, * 19. IV. 1926 iz Diane II-Mitras JRP 29 B po Risu-Obersee JRP 9 A. Vz. dr. Igo Janc, Kranj, l. notar Mač Hafner, Ljubljana. Srednje velik, dobro ustvarjen pes, teme nekoliko široko. Oko temno, zobovje dobro, suhljat vrt, prsa široka in globoka, ospredje drugače nekoliko plitko, kar povzroča naprej štrleča lopatica. Visok viher, ki pa postaja malo strm. V ledju dober, križec malo strm, rep nizko nastavljen, stoji raznožno, teče pa prinožno. Ocena: dobro.

Št. kat. 3, »Lux-Grlovski«, JRP 78 A, * 13. IV. 1928 iz Hexe-Grlovske JRP 3 P po Marku-Maxburgu, JRP 11 A. Vz. Hana dr. Schwarzova, Ljutomer, l. dr. M. Stanjko, Ljutomer. Pes napravi sijajen splošen vtis, v barvi zelo temen, prav dober v dlaki, teme nekoliko široko. Oko ni popolnoma temno. Hrbet lep, prsa preširoka, zaradi katerih trpi ospredje. V ozadju in v ledju dober, stoji pa prinožno. Ocena: dobro.

Št. kat. 4, »Mylord-Mitras«, JRP 84 A, * 27. IV. 1929 iz Lotte-Mitras JRP 15 B po Pozzu-Noriškem, JRP 48 A. Vz. Liesl dr. Berhbalkova, Ptuj, l. Niko Lenček, Skofja Loka. Svetlorjav, kvadratično ustvarjen pes, zelo fin v dlaki, teme malce široko. Nos ima ovčji, zobovje dobro, vrt suhljat, pleča strma, ospredje ni brezhibno, šape odprte. Navzlic temu, da je hrbet kratek, se znižuje. Zadnja noga strma in stoji razpetno. Ocena: povoljno.

Št. kat. 5, »Taps-Mitras«, JRP 63 A, * 14. III. 1926 iz Sente-Hübitz po Gezu-Schönthal, JRP 15 A. Vz. Liesl dr. Berhbalkova, Ptuj, l. dr. Vladimir Ravnihar, Ljubljana. Široko teme, težek, močan pes. Zobovje dobro, malo podbradka, ospredje dobro, šape sklenjene. Viher visok, hrbet dolg, sedlast. Zadnja noga nekoliko strma. Dlaka dobra in trda, hodi zelo razpetno. Ocena: povoljno.

Št. kat. 6, »Stop-Krški«, * 23. XII. 1929 iz Lotti-Feilhofen JRP 8 B po Risu-Obersee, JRP 9 A. Vz. dr. Pfeifer Vilko, Split, l. dr. Leitgeb Avg., Vrhnika. Pes je zelo simpatičen, toda slaboten. Teme je ozko, uhlji zelo široki in visoko nastavljen, ki se včasih privijajo, zobovje dobro, vrt suhljat. Prsa so za njegovo starost dosli široka, toda plitka. Oplečje je še rahlo, hrbet sedlast. Zadnja noga strma. Ocena: povoljno.

Št. kat. 7, »Harry-Čemšeniški«, * 11. V. 1927 iz Vere-Obersee po Beyu-Pulitzu. Vz. Franc Urbanc, Ljubljana, I. Polajnar Karel, Ljubljana. Temno-tigrasti pes je prav impozanten, dober v dlaki, oko zadosti temno. Nos ima ovčji, zobovje dobro, odprte vrečice, podbradek, zaradi česar izgleda glava še bolj težka, nego je v resnici. Uhlji kratki, prsa globoka in široka, ospredje močno, šape zaprte, viher visok, hrbeč pravilen, zadnja noga dobra. Zaradi pogrešne glave ocena: dobro.

Št. kat. 8, »Tell II«, JRP 74 A, * 15. II. 1929 iz Diane II.-Mitras JRP 29 B po Risu-Obersee. Vz. dr. Igo Janc, Kranj, I. ing. Vinko Kuljiš, Ljubljana. Zelo prikupen, srednje velik pes, enotno-rjave barve, lepe glave, vrat vitek, zobovje dobro, zelo lepo ospredje, šape sklenjene, viher visok, krečanje zelo živahno, žal pa ima kravjo in razpetno stoji. Zadnja noga slaba. Ocena: dobro.

Psice:

Št. kat. 9, »Bessie-Laa«, JRP 30 B, * 20. VI. 1925 iz Bane-Kamerun OeHSIB 320 DK po Artusu Sandru GSIB 1638 DSIB, Kzh 1830. Vz. Franc Rapf, Laa, I. Anton Schuster, Ljubljana. Petletna plemenita psica, oko temno, zobovje dobro, uhlji široki in debeli, ospredje dobro, prsa globoka in široka, hrbeč kratek in raven. Za njeno starost je v dobri kondiciji. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 10, »Rika-Mitras«, JRP 20 B, * 13. VI. 1925 iz Sente-Hüblitz JRP 9 B po Risu-Obersee. Vz. Liesl dr. Berhbalkova, Ptuj, I. ing. Friderik Weinberger, Ljubljana. Z ozirom na starost je prav strumna psica, ki povsem odgovarja tudi v barvi. Oko temno, z nekoliko na ven štrlečim očesnim zrkrom, zaradi česar je oko preveč odprto. Prsa so globoka in široka, oplečje strumno, dobro ospredje, šape sklenjene, viher visok, hrbeč in ozadje dobro, tudi zadnja noga dobra. Ocena: prav dobro.

b) Nemški resavci:

Psi:

Št. kat. 11, »Boj«, JRP 14 E, * 24. IV. 1928 iz Lole-Mirske JRP 8 F po Pozoru-Krimskem, JRP 7 E. Vz. Leo Matajc, Stražišče pri Kranju, I. Adolf Grom, Novo mesto. Srednje velik, lahek pes resavec, čigar napaka obstoji v glavnem v tem, da za razstavo nikakor ni bil pravilno negovan, kar slabo vpliva na njegovo zunanost. Oko temno, zobovje dobro. Vrat suhljat, ospredje dobro, šape sklenjene, hrbeč in ozadje dobra. Ocena: prav dobro.

Psice:

Št. kat. 12, »Lotte-Johannesstein«, OeHSIB 203/1926, * 1. III. 1925 iz Lotte-Petersburg DHSIB 2988 V po Iffu-Neutitschein, DHSIB 4349 Z. Vz. Erhardt Henrik, Wien, I. Nagy Jean, Ljubljana. Zelo lepa, tipična psica, prvo-vrstna v dlaki in v dobri kondiciji. Ospredje lepo, prsa globoka, viher visok, hrbeč malo dolg, izvrstno ozadje. Glava v temenu široka, gobec nekoliko kratek. Ocena: prav dobro.

c) Nemški žimavec:

Št. kat. 13, »Boj-Hirscheegg«, OeHSIB, DSIB 244, * 28. X. 1929 iz Frigge OeHSIB XXXVI po Trollu RZ, BDSIB 97. Vz. Moric Luckmann, Graz, I. dr. Milan Gorišek, Št. Lenart v Slov. goricah. Pes je za svojo mladost dobro zgrajen, glavo ima lepo, oko svelo, zobovje dobro. Na uhljih, glavi in gobcu je dlaka redka. Jelenji vrat, lepo ospredje, šape sklenjene. Prsa lepa, toda plitka, zadnja noga brezhibna. Zaradi slabe odlakanosti in nekaterih drugih hib je ocena: dobro.

č) Angleški psi:

1. Pointerji:

Psi:

Št. kat. 15, »Bragg-Suvoborski«, * 27. II. 1929 iz Gift-Style, Kc-Registred Nr. 14.014/28 po Bardu of the Boreen. Vz. in l. psarna »Suvobor«, Beograd. Vzg. Adolf Potokar, Ljubljana. Nekoliko visok, sorazmerno zgrajen pointer, neplemenite glave, oko svetlo in malce odprto. Zobovje dobro, šape sklenjene, dober v okostju, hrbtu in ozadju. Rep nosi pravilno, v celoti pa je nekam hrtast. Ocena: dobro.

Št. kat. 16, »Dash-Suvoborski«, brat prejšnjega. Vzg. baron Lazarini Gottfried, Smlednik. Pes mora biti bolehen, ker slabo izgleda, sicer pa je dober v glavi in trupu. Oko temno, zaprto, eleganten tenak rep. Ocena: dobro.

Psice:

Št. kat. 17, »True-Suvoborska«, sestra prejšnjih. Vzg. baron Lazarini Henrik, Smlednik. Psica je v mnogo boljši kondiciji, kot prej navedena brata, kazi jo deloma glava, sicer pa je brezhibna. Ocena: dobro.

Št. kat. 18, »Pride-Suvoborska«, sestra prejšnjih. Vzg. Franc Urbanc, Ljubljana. Psica ima nekoliko svetlo oko, glavo pa boljšo od prejšnjih, vrti dobro nastavljen, lepo razvit viher, prsa globoka, dobra v ozadju, lanek rep nosi elegantno. Ocena: dobro.

2. Seterji:

a) angleški:

Psi:

Št. kat. 20, »Kadmos-Athenian«, DHSIB 876/28, * 24. XII. 1927. Vz. dr. Milan Andrejevič, Berlin-Buenos-Ayres, l. dr. Aleksander Gorup, Reka-Fiume. Zelo eleganten, lahek, očarujoče lep seter svetle barve, čigar sorazmerje pa naj bi bilo bolj v skladu. Ne ravno temno oko odgovarja njegovi barvi. Glava tipična, šape sklenjene in porastle, lepo praporašči rep nosi izborni. Ocena: odlično.

Št. kat. 21, »Tell«, JRS 10 M, * 18. VI. 1928 iz Kore-Holsentann JRP 1 N po Kingu JRP 4 M. Vz. Franc Sicherl, Trzin, l. Zvonko Gregorič, Ljubljana. Prikupljiv pes s karakteristično glavo, žal, da niso uhlji sorazmerno porastli; oko je k njegovi zunanosti primerno temno, okostje dobro, šape sklenjene. Hrbeč kratek, plosk viher, rep nosi dobro, ostalo ozadje dobro. Pleča naj bi bila nekoliko strumnejša, za spoznanje ga kazi podbradek. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 22, »Ulf«, JRP 11 M, iz legla kot prejšnji. L. Matko Jevak, Ljubljana. Belo-črn seter, dober v glavi, oko temno, dobro zobovje. Ima podbradek. Okostje dobro, ohlapna pleča, zaradi česar se nagiblje h kobalasti stoji. Hrbeč in ozadje dobra, lep v dlaki. Ocena: dobro.

Psica:

Št. kat. 23, »Lady«, * 12. VI. 1929 iz Uliši po Lordu. Vz. D. Neuberger, Hrastnik, l. dr. Fric Luckmann, Ljubljana. Bela z oranžnimi odznaki, za svojo starost zelo dobro zgrajena psica, oko lepo temno, krepkih kosti, prsa globoka, lep hrbeč, rep pomanjkljivo porastel, ki pa se bo bržčas še popravil. Ocena: dobro.

b) Irski:

Št. kat. 24, »Lex-Rupenhorn«, * 16. I. 1930 iz Penthis-Hussa po Champ-Tohoo-Heliosu. Vz. grof Götzen, Warta, I. Ksenija Hribar, Ljubljana. (Hors concurs!) Pes obeta mnogo, za svojo starost je lep, velik, toda nekoliko lahek seter. Ima zelo lepo glavo, oko temno, lep zunanji obris, ki pa še ni ustaljen. Navzlic svoji mladosti je v dlaki zelo lep. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 25, »Mabel-Sahib-Bahadur«, DHSIB 134/28, * 17. IX. 1927 iz Meduse-Sahib-Bahadur DHSIB 3190/25 po Saidu-Sahib-Bahaduru DHSIB 128/28. Vz. Kap. Bode, grad Spielberg, I. Rado Hribar, Ljubljana. Fina, lahka psica, nežnih kosti, prsa zelo ozka in plitka, oko nekoliko svetlo, zobovje dobro, lep hrbet in ozadje, dlaka malo dolga, toda v celoti brez bistvenih napak. Ocena: dobro.

3. Pličarji, ki so bili naknadno prijavljeni:

Št. dod. kat. 106, »Speed of Sweden«. Pes je še mlad pointer, * 14. X. 1929 iz Terke po Benu. Uhlje ima lepe klapaste, oko temno, zobovje dobro, plitko spodnjo čeljust, glavo za to pasmo neplemenito, hrbet lep, rep nosi pravilno. Zaenkrat je pes še nekoliko prezidan. Ocena: povoljno.

Št. dod. kat. 107, »Mah-Yong of Sweden«, sestra prejšnjega. Lastnik obeh: Slavko Zimmermann, Zagreb. Prikupljiva, zelo dobro zgrajena psica, čije glava naj bi bila bolj tipična. Prsa globoka, toda še ne zadostno obokana, viher dober, kratek strumen hrbet, dobra v ledju in ozadju, rep nosi pravilno. Ocena: dobro.

Št. dod. kat. 112, »Tell«, JRP 69 A, * 3. VI. 1928 iz Rize-Prulske JRP 37 A po Tičku JRP 14 A. Vz. Jos. Kunc, Ljubljana, I. dr. Ivo Tavčar, Ljubljana. Močan kratkodlaki pes nem. ptičar, velike in v temenu široke glave. Sobni kot neeleganten, prsa široka in globoka, pleča nekoliko ohlapna, mišičevje močno, ni v najboljši kondiciji. Strm križec, ozadje pa prav dobro. Ocena: povoljno.

Št. dod. kat. 114, »Athenian-Telos«, DHSIB 3523, * 22. I. 1929 iz Athenian-Breeze II. r. k. 2289/27 po Athenian-Tommy r. k. 2288/27. Vz. Milon Andreewits, Röntgentol, I. Tutorov I. Miladin, Bajša. Pes, angleški seter, polubrat k št. kat. 20, je zelo eleganten, bel z oranžnimi odznaki, čigar glava pa ni tako tipična kot njegovega polubrata. Ospredje dobro, prsa zelo globoka, ozadje dobro, zelo lep praporast rep nosi pravilno. Z ozirom na njegovo škarjasto zobovje ocena: prav dobro.

Št. dod. kat. 118, »Nanghty-Bey of Sweden«. Pes izvira iz legla kot št. 106 in 107, vendar pa so njegove oblike popolnejše, glava pa istotako neplemenita. Oko temno, vrat eleganten, za njegovo starost globoka in široka prsa, močnih kosti, viher zelo dober. Hrbet še ni razvil, ozadje dobro, zadnja noga nežno elegantna, elegantni rep nosi pravilno. Ocena: dobro.

Št. dod. kat. 122, »Beba-Čemšeniška«, JRP 24 B, * 23. VI. 1924 iz Vere-Obersce JRP 11 B po Kielu-Kauffungen JRP 6 A. Vz. psarna »Čemšenik«, I. Miklič Karel, Ljubljana. Starejša, strumna, kratkodlaka psica, z nekoliko kratkim in širokim gorenjim delom glave; šiljast gobec, podbradek, šape dobro sklenjene. Pleča dobra, prsa globoka in široka, hrbet sedlast, nekoliko prezidana, pobit križec. Ocena: dobro.

Št. dod. kat. 123, »Don«, gordon-seter-pes. I. Pavel Fabiani, Ljubljana. Zelo nizek, močno zgrajen, močnih kosti, nekoliko težke glave, prsa globoka in široka, pleča dobra, hrbet strumen, ozadje brezhibno, rep kratek, premalo porastel. Ocena: dobro.

II. Spanijeli:

Kokerji:

Psi:

Št. kat. 27, »Darius-Mauer«, JRSP 5 U, SPZB 335 U, * 7. VII. 1926 iz Fee-Bazi 14 G (GHL 95) po Dio-Zürich 200 S. Vz. Edmund Medinger, Wien, l. dr. Hubert Souvan, Ljubljana. Črno-bel koker, lahke glave, lepa, velika uhlja, oko temno, ki naj bi bilo bolj zaprto, podbradek; za ospredje bi bilo želeti, da je boljše. Zadnja noga je v sorazmerju šibka, stoji prinožno, rep malce kratek. Ocena: dobro.

Št. kat. 28, »Dorian«, * 26. IV. 1929 iz Lilly-Čemšeniške JRSP 1 V ČS 38 po Dariju Maurerju. Vz. Hella Souvan, Volčji potok, l. Viki Götzl, Ljubljana. Pes je prav simpatičen ter napravi dober vtis. Oko temno, zobovje močno; podsekava, radi česar se kot plemenjak ne priporoča. Ocena: povoljno.

Št. kat. 29, »Rauf-Čemšeniški«, * 26. IV. 1927 iz Biote JRSP 2 V po Aliju-Bauernhausu JRSP 1 U. Vz. Franc Urbanc, Ljubljana, l. Svetozar Hribar, Ljubljana. Težak, nizko zgrajen, nekoliko dolg pes, brez bistvenih napak, glava primerna, oko temno in sklenjeno, zobovje dobro, oprsje dobro. Ocena: dobro.

Psice:

Št. kat. 31, »Ate-Helly-Schlesierland«, * 30. VII. 1929, OeSPHB 234 X iz Kieckmal-Schlesierland HL 1243-552 R. Vz. grof H. H. Strachwitz, l. Branko Palčič, Ljubljana. Zelo lepa, izbornost ustvarjena in živahna psica, nekoliko nežne glave. Brezhibno, temno, lepo sklenjeno oko, gobec širok, hrbet in ozadje dobra, dlaka skrbno negovana. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 32, »Biota«, * 26. IV. 1929 JRSP 10 V, iz Lilly-Čemšeniške JRSP 8 V po Dariju Maurerju LP, ZB 325 U, JRSP 5 U. Vz. Hella Souvan, Volčji potok, l. Leon Kessler, Ljubljana. Nekam masivna psica brez bistvenih napak. Močno okostje, prsa dobra; stopica nekoliko predse; glava težka, radi česar napravi neplemenit vtis. Oko lepo, temno. Ocena: dobro.

Št. kat. 33, »Dolly-Čemšeniška«, * 1. IV. 1928, JRSP 6 V iz Biote-Čemšeniške JRSP 2 V po Dariju Maurerju. Vz. in l. Franc Urbanc, Ljubljana. Zelo živahna, nežna psica. Oko temno, toda radi skrčenih zaklopnice ni sklenjeno. Uhelj velik in hrustančast, pleča močna, šape dobro sklenjene, stopica nekoliko predse. Hrbet dober, ozadje nekoliko strmo, dlaka dobra. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 34, »Christl-Čemšeniška«, * 25. I. 1926. JRSP 4 V iz Biote-Čemšeniške po Aliju-Bauernhausu. Vz. Franc Urbanc, Ljubljana, l. Ena Kosler, Ortnek. Psica je prave velikosti, nežne glave; oko rjavo, dobro sklenjeno. Prsa globoka in široka, stopica nekoliko predse, kar povzroča plazečnost. Ozadje in zadnja noga strma. Ocena: dobro.

III. Barvar:

Št. kat. 36, »Frigga-Bannwald«, * 11. V. 1924, iz Diane po Hirschmannu. Vz. in l. Franc Galle, Bistra. Psica je za barvarja preveč nežnega okostja, neplemenite glave, uhelj slabo nastavljen, radi golše vrat predebel. Pleča in ozadje strma, pobiť križec in je prezidana. Ocena: povoljno.

(Nadaljevanje sledi.)

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Iz zapisnika V. plenarne odborove seje Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki je bila dne 24. septembra 1930 ob 20 pri »Slonu«.

Kot zastopniki podružnic prisostvujejo seji: za Ptuj dr. Šalamun in Mazlu, za Maribor Boltavzar, za Kranj dr. Janc in za Ljutomer dr. Slajniko.

Društveni predsednik g. dr. Lovrenčič otvori ob pol 9 sejo, pozdravi navzoče, posebej še zastopnike podružnic.

V svojem poročilu omenja lovsko razstavo, ki je nadkrilila pričakovanje in ie v javnosti še bolj utrdila ugled S. L. D. Izreka zahvalo odbornikom, ki so pripomogli s svojim sodelovanjem, da je razstava tako lepo uspela. Posebno zahvalo izreče dr. Bevku, kot načelniku prireditvenega odseka, in blagajniku Zupanu ter jima obenem čestita za njihovo odlikovanje. Prav tako se prisrčno zahvali odborniku Herfortu za njegov trud in požrtvovalnost pri lovski razstavi v Ljubljani in v Lipskem, dalje dr. Ivu Tavčarju in podpreds. Hafnerju. Toplo zahvalo izreče naposled članu Kapusu Vladimiru, ki je poleg neumornega sodelovanja pri obeh razstavah z veliko spretnostjo pisal v časopise propagandna poročila za širšo publiko.

Z ozirom na lovski kongres, ki se je vršil dne 31. avgusta 1930, poroča predsednik, da bi bilo lahko v splošnem malo več zanimanja; celo odbor S. L. D. ni bil celokupno zastopan. Zahvalo izreče ob tej priliki dr. Ravniharju za mojstrski referat na lovskem kongresu.

Ob sklepu svojega poročila poroča še o I. državni strelski tekmi, ki se je vršila v dneh 6., 7. in 8. septembra 1930 na vojaškem strelišču v Ljubljani, ter se zahvali vsem, ki so pri tej prireditvi sodelovali. Najlepšo zahvalo pa izreče vodji strelske tekme strelskemu mojstru Vilku Turku, ki je s svojo požrtvovalnostjo in neumorno vztrajnostjo dosegel prav lepe uspehe.

Nato preide na dnevni red.

V vednost vzame odbor nastopne dopise:

Kr. banska uprava, oddelek III., z dne 23. avgusta 1930, št. 14.002 in od 19. septembra 1930, št. 12.891/1, s katerima se dovoljujejo SLD iz lovskega fonda denarne podpore. Z ozirom na predjem, ki ga je Središnja uprava prejela iz lovskega fonda Dravske banovine za lovsko razstavo v Lipskem, naproša odbor dr. Ivana Tavčarja, da izposluje vračilo tega predjuma Banski upravi.

Pojasnilo tvrdke E. Vajde iz Čakovca, da cen srnjine ne more zvišati.

Sresko načelstvo v Ljubljani z dne 2. avgusta 1930, št. 13.044, s katerim se podaljša zakupna pogodba občinskega lovišča Vrbljenje do 31. marca 1936 sedanjemu zakupniku ing. Tavčarju Franu.

Kr. banska uprava, oddelek III., 2. avgusta 1930, št. 12.595, tičoč se odstrela srnjadi, obolele na nosnem obadu. Prišane se na predlog, naj zadostujeta za pričevanje, da je srnjad res bila napadena od nosnega obada, dva občinska odbornika ali župan.

Središnja uprava v Beogradu z dne 29. avgusta 1930, št. 779, tičoč se tolmačenja lovskih organizacij, ki jih ni smatrati za sportne, temveč za gospodarske.

Vloga na Kr. bansko upravo, s katero SLD prosi, naj v svrhu zaščite naravnih spomenikov prepove streljati vsaj medvede mladiče in medvedke, ki vodijo mladiče. Na predlog dr. Ivana Tavčarja sklene odbor stopiti v stik z odsekom Muzejskega društva za varstvo prirode in skupno z njim doseči zaščito medvedke z mladiči.

Dopis SLD od 18. avgusta 1930, št. 1294, naslovljen na komando VIII. žandarmerijskega polka v Ljubljani glede nadzorstva nad orožnimi in lovskimi listinami potom orožništva. Na predlog dr. Šalamuna se sklene opozoriti na ta dopis Kr. bansko upravo ter istočasno zaprositi, naj se obnovijo zadevne od-

redbe bivših velikih županov ljubljanske in mariborske oblasti. Komando VIII. žandarmerijskega polka v Ljubljani pa naj se vpraša, če in kaj je na dopis SLD ukrenilo.

Odbor nadalje razpravlja o raznih vlogah, ki so mu jih vposlali člani in lovski klubi. Večino teh vlog reši dokončno, nekatere pa odstopi pravnemu odseku v rešitev.

Glede ustanovitve novih podružnic se sklone počakati dotlej, dokler se ne izjavijo sodni okraji (Kočevje, Ribnica, Velike Lašče, Lož, Cerknica), kje naj bi bil sedež teh novih podružnic.

O finančnem uspehu strelske tekme poroča obširneje društv. blagajnik Ivan Zupan. Natančni račun predloži odboru na prihodnji seji. Prečita se protest, ki ga je vložila pri Središnji upravi podružnica S. L. D. v Mariboru.

Odbor odobri predlog, ki ga je stavil Banski upravi društveni predsednik na prošnjo Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani za denarno podporo v svrhu prireditve jesenskih tekem v Ljubljani in Mariboru. Istočasno dovoli odbor, da se izplača za te tekme iz blagajne SLD Društvu ljubiteljev ptičarjev znesek kakor lani.

Sreskemu načelstvu v Ljubljani se sklone sporočiti k prošnji Društva ljubiteljev ptičarjev za odstrel enega kosa srnjadi, ki se bo rabil pri preizkušnji psov na jesenski tekmi, naj se odstrel izjemoma dovoli.

Seznam knjig, ki so bile SLD ponudene v nakup, se odstopi redakcijskemu odseku, ki naj pri prihodnji seji navede, katere knjige naj se naročijo za lovsko knjižnico. Pri tej priliki se sklone naročiti za lovsko knjižnico tri izvide knjige dr. Janko Lokar, »Ptičarji, njihova odreja in vzgoja«.

Na predlog dr. Bevka se sklone odkupiti knjige dr. Milan Marinović, »Privredni značaj lova u Jugoslaviji«, kolikor je je ostalo na lovski razstavi. Od teh knjig naj se ponudi v odkup po en izvod vsakemu odborniku SLD, kakor tudi podružnicam.

Načelnik podružnice za Gorenjsko dr. Igo Janc poroča, da se slovesno otvori dne 5. oktobra 1930 novo strelišče »Streljačke družine v Kranju«, kjer bo ta dan lovsko-strelska tekma. Odbor sklone naprositi vodjo strelskih tekem za Ljubljano Vilko Turka, naj se kot zastopnik SLD v imenu odbora udeleži te prireditve; v primeru zadržka naj zastopa SLD ta dan odbornik Franc Rojina.

Pri slučajnostih naprosi predsednik pljuške podružnice dr. Salamun, naj se odborove seje prično ob pol 20 in naj se poročila na sejah podajajo le v izvlečkih, ker se sicer seje zavlečejo in morajo zastopniki oddaljenih podružnic vselej še pred sklepom seje odpofovati. Predsednik obljubi, da se bo to upoštevalo.

S tem je bil dnevni red seje izčrpan in predsednik zaključi sejo ob 24.

Zapisnikar.

Pelje divjega petelina v avgustu. Po dveh deževnih dneh je nastopilo 10. avgusta 1930 lepo vreme. Podam se ob 6 v revir. Med potjo slišim neke posebne glasove, zaradi večra pa se ne zmenim dosti zanje. Pozneje postanem bolj pozoren, se obrnem v ono smer in na mojo začudenje slišim lepo peti velikega petelina. Oglasi se še drugi, 100 korakov oddaljen. Naskočim drugega, ki pa je delal dolge pavze. Ko ga že nekaj časa opazujem, prestane peti. Pozneje se oddaljim neopaženo ter naskočim še prvega in ga poslušam kakih 30 korakov oddaljen. Ob pol osmih pa tudi ta neha peti. — Martin Zechner, gozdar, Ojstrica - Dravograd.

Rekorderstvo. V zadnjem času prinašajo naši dnevniki prav radi članke, ki opevajo slavo tega ali onega lovca, kateremu se je posrečilo uničiti večje število divjačine in to zlasti že itak redke plemenite divjačine, kakor n. pr. petelinov itd. Tako smo čitali v pretekli pomladi, da je neki »lovec« ustrelil eno jutro kar tri velike divje peteline, potem, da je nekdo ustrelil z

enim strelom kar dva srnjaka (seveda s šibrami), in pred kratkim zopet, da se je nekomu posrečilo dobiti tekom par ur 7 jerebov, kar pa v mesecu avgustu ni nobena umetnost, ko jereb pride na vsak pisk, zato tudi ni pravičen lovopust jereba že s 15. avgustom.

Kaj pomaga, če naše strokovno glasilo »Lovec« prinaša razne poučne članke glede vzgoje divjačine, če se pa s takimi zgoraj navedenimi članki v nestrokovnih časnikih dela baš nasprotno. Saj vsakdo, ki čita dotične članke, dobi utis, da je cilj in naloga lovca, čim več življenj iztrebiti in uničiti. Zato bi moralo naše S. L. D. brezobzirno nastopiti proti takim elementom, vsakega takega uničevalca plemenite divjačine javno z imenom ožigosati v našem glasilu »Lovec«, podružnice pa bi morale skrbeti, da se taki ljudje, če so sploh člani, izključijo iz S. L. D., kajti pravega lovca mora biti sram, da bi bil tak mrhar včlanjen poleg njega v istem društvu. Zlasti sedaj, ko je članstvo pri S. L. D. tako rekoč obvezno, se mora strogo gledati na to, da ne vstopajo v društvo ljudje, ki so vse prej kakor lovci. A. K., Celje.

Kako sem ustrelil močnega lisjaka namesto srnjaka? Dne 10. julija t. l. sem se podal s tremi lovskimi tovariši na čakanje srnjaka. Bili smo že ob treh zjutraj v gozdu, nakar sem dva tovariša nastavljal za čakanje, g. Högenwartha pa sem pozval zraven sebe.

Ko greva po gozdni cesti proti prostoru, kjer bi čakala, zapazim na gozdnem poseku, da se v precej veliki travi nekaj žoltega giblje. Kot blisk ležem na cesto ter z roko pokažem Högenwarthu, ki je šel za menoj, naj leže. Preko roba ceste napnem svoje oči ter opazujem kakšnih pet minut gibanje živali v visoki travi. Bil sem mnenja, da se pase ležeči srnjak. Čez nekaj časa prileti kukavica ter v višini enega metra nad živaljo plava, čez nekaj sekund pa odleti ter sede tik mene. Bil sem takoj prepričan, da se bo žival umaknila. In res! Takoj na to pride naravnost proti meni lisica, puška izpregovori in že se prebrne močan lisjak; tehtal je dobrih 8½ kg. — V bližini tega prostora sem letos ustrelil že tudi dva kapitalna srnjaka.

Tomaž Krajnc ml., Fram.

Za »Zeleni križ« je daroval g. Franc Melliva, gozdni oskrbnik v p. na Uncu, 100 Din namesto venca na grob umrli gospej Lampe v Ljubljani. Darovalcu, ki je s svojim velikodušnim darom pokazal svojo stanovsko zavezo, se iskreno zahvaljujemo z željo, da bi našel med lovci mnogo posnemovalcev.

Za člane S. L. D. so se prijavili na novo: Kodrič Josip ml., Sv. Križ pri Kostanjevici, Ribizel Adolf, Senovo pri Rajhenburgu in Tešar Anton, Dolenji Logatec 143.

Če lekom 14 dni po objavi ne bo utemeljenega ugovora, so sprejeti.

KINOLOŠKE VESTI

Na zadnjih sejah odbora in načelnika »Jugoslovenskega kinološkega saveza« se je razpravljalo o raznih vprašanjih, tičečih se kinologije.

Precejšnja pozornost je vzbudil ponovni dopis g. dr. Borisa Kakuškina, zdravnika v Primorskem Benkovcu, zaradi uvedbe preventivnega cepljenja psov proti steklini, kar je baje vpeljavano že v nekaterih drugih državah in bi bilo velike važnosti za ljudi in živali, ako bi se uspešno obneslo. Povodoma te razprave je bilo zopet sproženo vprašanje o potrebi azila za pse, kamor bi se lahko oddajali v zdravljenje ali oskrbo, toda žal, da se to vprašanje ne more premakniti z mrtve točke.

Povodom čestitanja jugoslovenskih kinologov belgijskim kolegom ob stoletni slavnosti je prejel »Jugoslov. kinološki savez« po tukajšnjem kr. belgijskem konzulu g. dr. M. Dularju dne 22. sept. t. l. sledeči dopis, ki je bil na zadnji odborovi seji saveza prečitana in se glasi:

»Čast mi je sporočiti Vam, da sem prejel od Fédération cynologique internationale v Bruxelles pismo z dne 10. septembra 1930 sledeče vsebine:

Čast mi je potrditi prejem Vašega pisma z dne 3. sept. 1930, št. 282/30 DT, kjer mi naznanjate, da so Vas jugoslovenski kinologi, zbrani povodom državne razstave lovskih psov, ki se je vršila v okviru velike lovske razstave v Ljubljani, naprosili, da sporočite belgijskim kinološkim društvom in bruseljski pisarni belgijskega kinološkega saveza njihove najpristrčnejše pozdrave in bratska voščila k proslavi stoletnice belgijske neodvisnosti.

Srečen sem, da se smem v imenu vseh belgijskih kinologov zahvaliti Vam in našim jugoslovenskim tovarišem za tako prijateljsko pozornost. Objavili bomo to v službenem glasilu Kinološke zveze Saint Hubert, ki ima svoj sedež v Bruxellesu, in tako bodo obveščeni vsi belgijski kinologi.

Dovoljujem si dostaviti svojo osebno zahvalo in izraziti jugoslovenski kinologiji svoja najpristrčnejša voščila za njen procvit, kojega dnevni napredek spremljam z veseljem.

Sprejmite, g. konzul, izraze mojega odličnega spoštovanja. Podpis.

Društvo Brak-jazbečar v Ljubljani priredi 9. novembra t. l. v lovišču Šmarje pri Ljubljani prvo svojo tekmo. Pogoje je razposlalo svojim članom s posebno okrožnico.

Udeleženci se odpeljejo lahko iz Ljubljane ali z jutranjim dolenskim vlakom ali pa z avtomobilom, ki bo odpeljal ob pol 8 izpred gostilne pri Figovcu.

Sestanek bo ob 8. uri v gostilni pri Kastelici (postaja Laverca). Prav tam se izvrši tudi smotra psov. Na to se pripeljejo lahko tudi psi, ki se tekme ne udeležijo.

Obenem javlja društvo, da bo upoštevalo odslej le one prijave za vpis psov v Jugoslovansko vzrejno knjigo brakov-jazbečarjev, katerim bo priložen odrezek položnice (nakaznice), da je vpisnina plačana (10 Din za psa). Položnice se dobe pri tajniku Ivanu Gödererju na Ortneku, pri blagajniku Otonu Payerju v Domžalah ali pri Antonu Schusterju, trgovcu v Ljubljani, Mestni trg. Prav tam se dobe društveni znaki, srebrni za 40 Din, bakreni za 20 Din.

Da omogoči društvo smotrno odrejo brakov-jazbečarjev, je sklenilo osredotočiti prodajo in nakup psov. Kdor bi želel kupiti ali prodati braka-jazbečarja, naj javi to na naslov: Dr. Janko Lokar,

Ljubljana, Gajeva ulica 14. Pri prodaji je treba navesti ceno (t. j. resnično ceno, za katero hočemo oddati psa) in njegove lastnosti, pri nakupu pa, katerega psa si želimo nabaviti: kot primerno ceno za osemtedenske mladiče smatra društvo 300 Din. Pred oplemenitvijo psice naj tudi vsakdo pri društvu vpraša, ali kaže, da pusti psico oplemeniti ali ne, za primer, da ne potrebuje mladičev zase. Letos imamo še nekaj legel neprodanih.

VPRAŠANJA - ODGOVORI

G. St. L. v Litiji: V nam dostopni strokovni literaturi nismo našli še primera bastarda jelena s srno in tak mešanec sploh ni verjeten. Merodajni so morali biti pač drugi vzroki, da je ustreleni srnjak po vnanjosti sličil košuti. Ker pišete, da pri raztelesenju niste mogli najti spolovil, bi domnevali, da je bil uplenjeni kos srna z rogovjem. Brez spolovil pa kos najbrže ni bil, kajti jajčnjaki (notranja ženska spolovila) se brez natančne preiskave ne dajo ugotoviti. Spol bi lažje ugotovili po vnanjih spolovilih. — Vsekakor pa je stvar zanimiva; želeli bi natančnejših podatkov, ev. slike, lobanjo in nekaj dlake.

G. Fr. St. pri Sv. L.: Delna beličnost pri fazanih je sicer precej redka, vendar nikaka posebnost. Tudi društvo Zoo v Ljubljani je imelo delno beličnega fazana in na lovski razstavi je bilo v skupini albinističnih živali videti tudi enega fazana. Ni pa misliti, da se je mati takih beličnih poedincev sparila z belim domačim petelinom. Beličnost ima navadno druge vzroke. O predmetu je prinesel »Lovec« v l. 1914. daljši članek.

G. M. B. v K.: Zadeva glede gamskih rogljev je bila razstavnemu odboru znana, da ste namreč Vi zadevnega gamsa ustrelili. Vendar to na stvari nič ne izpremeni, kajti na razstavah se ocenjujejo roglji, oziroma rogovja, ne pa strelci. Odlikovanje dobi razstavljeni predmet, kolajno pa spravi lastnik razstavka.

MALI OGLASI

Razglas. Lovi naslednjih občin se bodo oddajali v zakup na javni dražbi za dobo 5 let in 3 mesecev t. j. za čas od 1. januarja 1931 do 31. marca 1936: Boštanj, Bučka, Čatež, Kostanjevica, Krško, Mokronog, Raka, Studenec, Sv. Križ pri Kostanjevici, St. Janž, St. Jernej, St. Rupert, Skocijan, Šmarjeta, Trebelno, Tržišče in Velika Dolina.

Dražba se bo vršila za občine: Bučka, Studenec, Raka in Krško dne 4. novembra 1930 ob 9. uri dopoldne pri sreskem načelstvu v Krškem; za občini Boštanj in St. Janž dne 5. novembra 1930 ob 9. uri dopoldne na uradnem dnevu v Radečah v občinski pisarni; za občini Šmarjeta in Skocijan dne 7. novembra 1930 ob 9. uri dopoldne pri sreskem načelstvu v Krškem; za občine Vel. Dolina, Čatež, Kostanjevica, Sv. Križ pri Kostanjevici in St. Jernej dne 11. novembra 1930 ob 9. uri dopoldne pri sreskem načelstvu v Krškem; za občine Mokronog, St. Rupert, Trebelno in Tržišče dne 13. novembra 1930 ob 8. uri dopoldne na uradnem dnevu v Mokronogu v občinski pisarni.

Dražbeni pogoji se lahko vpogledajo do dneva dražbe med uradnimi urami pri sreskem načelstvu v Krškem. — Sresko načelstvo v Krškem.

*

Predpisani lovski kroj ter vsa druga oblačila za lovce in sportnike, kakor obleke, površnike, kratke jopiče, zimske suknje, priljubljene trenchcoate, pelerine in lovske plašče iz najbolj trpežnega blaga, prvovrstno izdelane in jako poceni ima vedno na zalogi specialna trgovina za moška oblačila J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Popolnoma zanesljive patrone znamke R z nemškim Hasloch smodnikom ter znamke Geko z rothweilskim smodnikom basane, z jako probojnostjo in najlepšim kriljem ima vedno v zalogi puškar F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9.

Vsi lovci, ki so se do sedaj poslužili nove puškarne Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, poleg restavracije »Novi svet«, so z uspehi na lovu splošno zadovoljni. Naboji so polnjeni natančno po ugotovljenih preizkušnjah, z najboljšim materialom, ter se odlikujejo po lepem kritju in probojni moči. Vsako novo orožje se pred prodajo natančno preizkusi in pregleda, ter prevzame polna odgovornost. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov po najboljšem sistemu. Vsa lovska oprema po najnižjih cenah. Prevzem in prodaja rabljenega orožja v komisiji. Ribarsko orodje vedno sveže, ne preležano blago v polni izbiri za vse vrste ribjega lova, vedno v zalogi po najnižjih cenah. Prepričajte se sami, pa boste tudi zadovoljni.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Kupim lovskega psa, čiste pasme, dobro dresiranega za poljski lov, španjela, srednje velikosti. Ivan Bogataj, Gradišče št. 13, Ljubljana.

Ugodna prilika za nakup orožja se nudi lovcem pri puškariju F. K. Kaiserju v Ljubljani, Kongresni trg 9, ki ima v komisijski prodaji sledeče prav dobro ohranjene puške z zanesljivim strelom: 1 Schönauer puška z daljnogledom, kal. 6,5, 2200 Din; 1 trocevka Hammerles, kal. 16 × 16 + 9,3 mm, 2400 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 20 × 20 + 8 mm, 2200 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16 × 16 + 8 mm, 1800 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16 × 16 + 8 mm, 2400 Din; 1 dvocevka risanka, kaliber 16 + 8 mm, 950 Din; 1 dvocevka Hammerles risanka, kal. 16 + 8 mm, 2000 Din; 1 dvocevka risanka, kal. 16 + 12 mm, 700 Din; 1 repetirka z daljnogledom, 1200 Din; 1 ameriška flobertovka, kal. 6 mm, 700 Din; 1 daljnogled Zeissov trieder, 1200 Din.

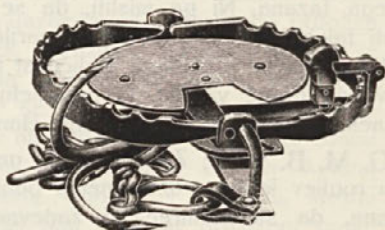
Ivan Lapajne, kem. izd., Ljubljana-Moste, priporoča »Hubertus« mast za lovske in turistične čevlje, ki napravi usnje mehko in nepremočljivo. Zahtevajte v trgovini izrečno »Hubertus« mast!

Revirni gozdar z najboljšimi izpričevali na veleposedstvih, dober lovec na srnjaka in velikega petelina, 41 let star, brez družine, želi s 15. januarjem 1931 svoje mesto premeniti. — Dopise na urednika »Lovca« pod značko »Dober gozdar«.

Kupim dresirano psico 1½–2 leti staro, grifon ali resavko, z dobrim nosom in čvrsto stoji; biti mora dobra apor-terka iz vode in na kopnem. Ponudbe z navedbo cene in priloženo fotografijo, ki se vrne, na Ivekovič, Velika Gorica.

Za nabavo vseh vrst pušk, pištol, samokresov, lovnih priprav in lovskega pribora priporočamo staro, renomirano puškarno F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. — Na zalogi ima vedno v največji izbiri tudi vse ribarske potrebščine najboljše kakovosti in jako poceni. — V svoji delavnici izvršuje vsa popravila puškarske in ribarske stroke temeljito in zanesljivo. Pri- znano izvrstno montiranje daljnogledov. Strogo solidna postrežba!

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skopce vseh vrst ter škaltje vseh velikosti, priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in cene so brez kon-

kurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka vse ostale izdelovalce pasti.

Redko slavlje.

Zlata poroka g. Ivana Lokarja.

Dne 19. oktobra t. l. je praznoval od slovenskih, zlasti ljubljanskih in belokranjskih lovcev spoštovani gosp. Iva n L o k a r, upokojeni nadučitelj, s svojo življensko družico gospo Marjeto petdesetletnico, odkar sta se pred oltarjem združila v zgledno zakonsko zvezo. Svojo zlato poroko sta obhajala naša jubilarnta, skromna kakor sta, le v krogu svoje družine in najožjih prijateljev, med katerimi je bil tudi odposlanec S. L. D., prof. P. Žmitek. Ta je slavljencema izrekel iskrene čestitke slovenskih lovcev in kinologov ter jima izročil šopek iz poljskih in gozdnih cvetlic ter smrekovih vejic, povit z zeleno-belim trakom in z zlatima letnicama 1880—1930, šopek iz krajev, ki jih jubilarnt najbolj ljubi, iz gozda in polja, odet v trofejne vejice, ki jih je slavljenec tolikrat nosil za svojim lovskim klobukom.

Slavljenec je redek pojav iz vrst stare »zelene garde«, njen zvesli član in neumorni delavec od svoje mladosti. Odkar se je osamosvojil, mu je bil lov po delu zabava pa tudi uteha, saj mu življenska pot ni bila posuta z rožicami. Ne le preživljanje precej številne družinice ob skromni plači učitelja mu je napravljalo skrbi, še več neprijetnosti in duševnih bolečin so mu povzročale šikane tedanjih oblasti, ki so sicer izvrstnemu učitelju delale, kjer

so le mogle, neprilike zaradi njegove odločne narodne zavednosti. Toda mož trdnega značaja je vse prestal in prenesel v prepričanju, da dela prav, šolski mladini v korist in narodu v blagor. Skrbi za družinico mu je na vzoren način zmanjševala njegova zakonska družica, gnavljenja od strani predstojnikov pa se je otepal sam, dokler se mu ta boj, ki je postajal med svetovno vojno že opasen, ni zagabil in ga je končal s tem, da je stopil (1916. l.) v pokoj in se preselil v Ljubljano. Medtem so mu dorasli sinovi in hčerki, prestale so skrbi zanje in ko je še svetovna vojna porodila Jugoslavijo, sta dosegla naša jubilaranta vse, o čemer sta v dnevih skrbi sanjala in po čemer sta koprnela v času stisk. Zdaj je zasijalo v Lokarjevo družino solnce, ki so ga le redkokdaj za kakšen hip zastrli prosojni oblaki...

Ivan Lokar je rojen Ljubljančan (1854. l.). Osnovno šolo, gimnazijo in učiteljske je dovršil v svojem rodnem mestu. Prvo službo je dobil v Starem trgu ob Kulpi, kjer se je čez dve leti poročil s takrat šestnajstletno Marjetico. Leta 1886. se je preselil v Črnomelj, odtod pa za nadučitelja v Dobliče. V enaki lastnosti je bil potem l. 1909. premeščen v Sp. Hrušico pri Ljubljani, kjer je služboval do upokojitve. Dovsod, kjer je služboval, ga je prebivalstvo vzljubilo: neutrudljivega pedagoga, veččega sadjerejca in čebelarja, pa tudi izvrstnega družabnika imajo povsod v hvaležnem, neizbrisnem spominu.

Ljubezen do prirode in veselje do lova ima naš jubilarant od nekdaj. Že kot dijak je ob Gradaščici opazoval ptičje življenje, motril ribe v vodi in se zanimal za druge pojave v prirodi. Njegovo opazovanje pa ni bilo površno in morebiti usmerjeno le za neki smoter, ne, preučeval je prirodo temeljito in iz čistega zanimanja za njo. To je bila priprava za poznejšega lovca pravega kova, za lovca, ki ne hodi na lov le iz namena, da si prilasti divjačino, marveč da divjad tudi neguje in goji in ščiti. To pa more le ta, ki ve in zna kaj več nego samo to, kako se žival zaleze ali da prignati pred cev, ta, ki pozna življenje živali, ki zna opazovati in sklepati, ki zahaja v gozd in polje tudi takrat, ko mora puška počivati. Vse to je znal in zna v veliki meri naš zlatoporočenec. Malo jih je, ki bi se mogli v tem pogledu meriti z njim, še manj, ki bi si to znanje pridobili iz lastnih izkušenj kakor g. Lokar.

Pa ne samo živali v prosti prirodi je preštudiral g. Lokar do vseh potankosti, tudi pri domačih živalih se spozna kakor le malokdo. Pečal se je z vsemi temi živalinjami, najbolj od vseh pa se mu je vzljubil — kajpak — lovski pes. G. Lokarja si le težko kdaj videl brez psa ali psov. In kakšne pse je imel!

Izučil jih je, da so sloveli daleč naokrog, pa naj so bile te ali one pasme. In če jo danes zaviješ na sprehod okoli Narodnega doma, boš skoraj gotovo srečal g. Lokarja, ki pelje na sprehod poenterja svojega sina Janka.

Tudi kot izvrsten strelec je slovel g. Lokar med lovci. Znano je o njem, da je odgovarjal, če ga je kdo vprašal, kako to, da je oddal samo en strel, takole: »Saj je pritekla samo ena žival in ta je itak tukaj!« Ohranil si je mirno roko, dobro oko in zdrave živce do danes. Udeležuje se še vedno priljubljenih mu brakad, dasi težko hodi, ker si je predlansko zimo zlomil nogo in to sredi Ljubljane, on, ki je pregazil nešteto zajedljivih grap, strmih pobočij in kamenitih obronkov.

Na svojih lovskih pohodih pa g. Lokar ni užival slasti, ki jih nudita lov in priroda vobče, sam zase, temveč je o tem obveščal tudi svoje vrstnike, zlasti s svojimi dopisi v »Lovcu«. Njegovi članki so poučni in zabavni obenem, iz njih veje duh globokega opazovanja, ljubezni do prirode in izkušenosti pravičnega lovca. Žal, da izza začasne prekinitve »Lovca« za svetovne vojne ne najdemo več med sotrudniki g. Lokarja, ki bi mogel iz svojega petdesetletnega izkustva na lovskem polju podati še mnogo lepega in koristnega čtiva.

Njegovi spisi in zapiski v »Lovcu« so file: Letnik III.: Spomini belokranjskega lovca (str. 105, 124, 144, 165, 184). — Deček z ustreljenim divjim mačkom (176). — IV. Bela vrana (103). — Izvalitev in vzreja jerebičjih in fazanjih gnezd (108). — O fazanjih (137, 153, 169, 185). — Gnezdo z 11 jerebičjimi in 5 fazanjimi jajci (152). — V. Zima je trkala letos hudo na duri (28). — O zastrupljanju lisic. — Za lisico (33). — Zajec z zanko (49). — Pomlad se je vrnila (66). — Letošnja huda zima (71). — V maju. — Divji golobi (84). — Račja požrešnost (85). — Mlade divje kokoši (118). — O škodljivosti mačke (119). — Zalaz in klic srnjaka (121). — Veverica (139). — Jesen je tu (169). — Prepelica na jesenskem polovanju (189).

Petdeset let neskalijene zakonske sreče je preteklo našima slavljencema. Dolga vrsta let je to, a vendar kratka doba po prestanem trudu in boju, ko sta zopet sedla z zlatimi šopki za ženitovanjsko mizo v družbi svojih otrok, ki gledata nanje lahko z zadovoljstvom in ponosom. Saj so dosegli nemara več kakor sta upala pred mnogimi leti skromen učitelj in njegova skrbna žena na deželi tam v Dobličah. Dva sta doktorja; od teh je Janko gimnazijski direktor, France pa advokat; Anton je general-

šlabni polkovnik, obe hčerki pa učiteljici. Vsi trije sinovi so vneti lovci in lovski pisatelji. Zlasti Janko je obogatil slovensko lovsko literaturo z mnogimi spisi, med katerimi zavzemajo njegovi Ptičarji prvo mesto v zadevnem slovstvu sploh.

In kadar so vsi skupaj, takrat je govor o lovu in psih, in takrat so srečni vsi... Bog daj, da bi bilo še mnogo let tako!

Uredništvo.

Fr. Rojina:

Kritični dnevi.

Preden gre lovski začetnik na lov v družbi, je vsekako nujno potrebno, da se v ravnanju s puško dobro izvežba. Naj vzame takega zelenca katerikoli izkušen lovec v roke ter ga temeljito pouči v tej prepotrebni ročnosti. Naj mu vedno lebdi pred očmi, da ždi, kakor sem omenil že uvodoma h kritičnim dnevom, v vsaki nabiti cevi smrt.

Pri basanju puške je obrniti cevi vedno od ljudi. Pri zapi-ranju se je primerilo že dokajkrat, da je ušel strel, bodisi da je bila udarna igla, ki bije na tulčevo kapico — zapalko pravi pravi-lneje gospod kapetan Zvonko v svojem zadnjem članku »Lovske puške« — nekoliko predolga, ali pa zaradi kakršnegakoli vzroka ni skočila dovolj nazaj. Kajné, Pukljev Jože, kako bi mi nekoč na lovu v Besnici na Sajevčevem stojišču na ta način kmalu zmešal čreva? Namenil si se bil postati lovec, preкупil si puško, ji dal zamenjati zlomljeno iglo z novo, ki je bila pa majceno pre-dolga, šel si na lov in takoj pri prvem polnjenju puške ti je šinil strel brez tvoje volje tik mimo mene. Oprtal si si zopet puško ter dejal lovu za vedno vale! Vrnil si se takoj domov, ne da bi niti dal v varstvo vsaj eno izmed obeh steklenic Stepičevega pikr-čana, ki sta ti gledali iz nahrbtnika. Bil si pač preveč ustrašen in ti ni prišlo na misel, da sem se tudi jaz zelo ustrašil, ter kako dobro se je v takem položaju pokrepčati s kapljico, kakršna je prav Stepičev pikrčan.

Še veliko več nesreč kot pri basanju se pa zgodi, kadar se pri nabiti dvocevki zavarujeta napeta petelina. Nekajkrat sem bil priča, da je ušel pri tem strel tudi kakemu že starejšemu lovcu. Podprl je namreč s palcem desni petelinec, sprožil pa jeziček, prožilo od levega, ali vice versa, in strel je napravil le luknjo v zrak, ker je držal cevi vsaj navzgor. Ali kolikokrat se zgodi na ta način še vse kaj hujšega! Če se pa primeri taka zmoča orožja vajenemu lovcu, koliko laglje šele začetniku, zlasti če je

kaj razburjen. Nekoč sem postavil nekega gospoda na stojišče, in ker je bil to po prvič na lovu, sem mu nekoliko obrazložil, odkod bi se utegnila pojaviti divjad najrajši, sam sem se pa pomaknil niže doli. Kmalu jo priseka proti meni zajec in ker je bil namenjen gor, sem ga pustil mimo, da bi imel oni zgoraj veselje nad njim. Streljal je samo enkrat, zato sem mislil, da je zajca gotovo pogodil, in šel sem mu čestitat k posrečenemu prvemu strelu. Saj sem že videl kdaj kekega nervoznega lovca, ali da bi tako trepetal kot ta revež, še ne. Komaj mi je mogel dopovedati, da mu je puška takoj, ko je bil zagledal zajca, počila kar sama. Nikakor si ni mogel domisliti, kako in kdaj je sprožil. Ker je imel eno cev še polno in napeto, sem ga imel v očeh ter ga motril, kako dela s puško: prav kakor bi se branil z njo brenceljnov. »Prosim, zavarujte puško,« mu pravim, »in jo nabašite zopet, ker na tem meslu boste svoj prvi pogrešek lahko popravili.« Kakor bi nekaj slutil, sem stopil izpred njega, a komaj še o pravem času, zakaj v tistem trenutku je že počil strel gor pod tablo sv. Antona puščavnika, ki je visela na debeli bukvi. Prožil je napačno in namesto mene je dobila ves strel bukev, da so letele kar iveri od nje, pa še Antonov prašiček bi jo bil kmalu izkupil.

Že začetniku je treba zabičiti, da naj polne puške v družbi nikoli ne nosi drugače, kot s cevmi navzgor. Tako ti pa pride včasih kak neprevidnež nasproti z nabito puško in povrhu še z napetimi petelini, a če ga opozoriš, naj vendar nosi puško, kakor se spodobi in ti je ne moli naravnost v centrum trebuha, bi bil še kmalu užaljen in te ima zaradi tega za strahopetca. Veliki lovec, rajnki nadinženir Bolča Bloudek — sam se je predstavljal vedno za »žolnirja« — mi je pravil, da je grof, pri katerem je služil njegov oče kot nadgozdar, nekega adjunkta, prišedšega po prvem pogonu na nekem večjem lovu k zopet zbrani lovski družbi s polno in napeto puško, z lova kračkomalo odslovil.

Naj se bodoči lovec takoj iz začetka opozori, da puško izprazni, kadar neha loviti in naj gre le s tako v družbo, v gostilno ali domov, zakaj nesreča ne praznuje nikoli. Že bolj proti koncu svojega učiteljevanja sem prišel neke nedelje popoldne z lova k svojemu ulnjaku na šolskem vrtu, kjer je imelo ob lepem vremenu shajališče in zabavno torišče ne le domače učiteljstvo, temveč tudi drugi moji številni prijatelji. Puško prislonim kar tja k panjovom, in na hčerkino vprašanje, če li je puška prazna, odgovorim s popolnim prepričanjem: i, kakšna pa! Ali komaj sem prinesel naliti mi kozarec k ustom — izmed mojih prijateljev ni bil niti eden abstinent — že zagrmí strel, da smo bili vsi za-

prepaščeni in kakor onemeli. Punca je namreč, ne da bi kdo opazil, vzela puško, napela petelina, pomerila v jabolko na bližnjem cerkvenem stolpu in sprožila. Pa so me začeli oštevati vsi od kraja, kako neki da morem biti tako nepreviden in puščati puško nabasano, ko vendar sam vedno pridigujem: pozor na puško! Res, domov gredé sem videl, kako se je neki skobec kakor pšica pognal za vrabci v prosu, pa sem hitro potisnil oba naboja v puško, če bi se mi s plenom vračajoči se ropar le približal do strelne razdalje, ali ker ni ničesar ugrabil, se je speljal dalje, jaz pa sem pozabil razbasati puško. Še sreča, da si je hčerka zapomnila moj nekdanji opomin, da se ljudi s prazno puško ne sme meriti proti ljudem, sicer ne vem, kaj bi se zgodilo, če bi koga izmed nas vzela na muho.

Na Vačah mi je ubil na tak način neki posestnikov sin najboljšega učenca, ki je bil pravcati računarski fenomen. Služil je pri hiši za pastirja in je ravno malčval, oni sname puško raz steno, pravi: čakaj, zdajle te bom pa ustrelil, mu pomeri v glavo in misleč, da je puška prazna, res sproži kar od zraven ter mu dobessedno odbije vso spodnjo čeljust z jezikom vred in nekaj vraču. Ubogi deček ni mogel reči več ne bek, ne mek in je bil v hipu mrtev; pogled nanj je bil pretresljiv. Puška je bila samica, in jo je par ur prej prinesel kovač od popravila prazno. Dotični domači sin jo je prav tako sam obesil na steno ter šel po svojem delu, za njim pa pride domov starejši brat, opazi popravljeno puško, jo takoj nabije in obesi zopet na njeno navadno mesto ter tudi on odide po svojem opravilu. Pozneje se vrne mlajši, in tako je lahko postala iz šale resnica. Sploh je pa meriti, četudi s praznim strelnim orožjem proti človeku, zelo neslana šala, ki je v zmoti postala usodna že neštetim žrtvam, saj prinašajo časopisi skoraj dan za dnem poročila o njih.

Splošno je znana vraža, vsaj na deželi, in sem jo slišal že pred več ko petdesetimi leti in še pozneje večkrat, da se namreč, ako se meri proti človeku, pritisne sam hudič k puški, in da dá ta včasi — seveda vselej ne — potem ogenj, čeprav je bila prazna. Je pa res čudno, da najde človek kdaj v puški naboje, ko bi prisegel, da je prazna, vsaj meni se je pripetilo tako. Pa bi natolceval kdo, da sem ga morda kaj imel. O, prav nič, še videl ga nisem, ali pri vsej previdnosti je le mogoče, da se vsakomur kdaj kaj takega primeri, zato ni odveč, če se, preden greš med ljudi, ponovno prepričaš, je li puška varna; varna je pa samo takrat, kadar je prazna, pa bodisi tega ali onega sistema, ali še tako sloveče znamke. Ponavljam, da v vsaki nabiti cevi preži smrt, in ni nikoli preveč prevarovana.

Slučajev, kako se lahko zgodi nesreča s puško, sploh ni mogoče naštetati ali jih spraviti v kako razpredelnico. Lahko se pa trdi, da se povzroči pretežna večina poškodb, in najsijo bodo te lahkega značaja ali smrtno, z neprevidnim streljanjem. Zato je pri vpeljavanju lovskega začetnika v tajnosti lova ena izmed kardinalnih točk, poučiti ga, da naj nikdar in nikoli ne strelja, ne da bi natančno vedel na kaj, in kakšno je ozadje in bližnja okolica v smeri, kamor strelja.

Z ljublj. lovske razstave: Čiščenje in barvanje srnjakovega rogovja.

Na glavnem lovu na Bregu niže Kranja sem dobil nekoč nalog, naj peljem nekega gospoda na stojišče na Grobljah, češ, začetnik je, tam bo pa gotovo večkrat streljal in kaj pogodil, da bomo imeli drevi zabavo z inštaliranjem. Ker se je že mudilo, sem ga vodil kar vprek gozda, deloma tudi po precejšnji goščavi. Nenadoma zašumi nekaj pred nama — jaz sem hodil spredaj — in pravim, da je bila najbrž srna, v tistem hipu pa že počijo za mano, in pol pediti od mojega desnega komolca se nagne name odstreljena, za prst debela veja. Ljubeznivi gospod je streljal kar gredé, in ko mu pravim, da srne sploh ni mogel videti, je dejal, da je videl sicer res ni, ali slišal jo je. »Pa je prav malo manjkalo, da mi niste roke odbiti,« sem goltaje jezo komaj še mirno spravil iz sebe, nakar mi z vprav angleško hladnokrvnostjo odvrne: »Nisem je, Boga zahvalite!« Vsaka beseda, ki bi mu jo na

to odgovoril, bi bila žalitev, zato sem rajši molčal, ali mislil sem si: »Čakaj, zlomčič, če kaj ustreliš in prideš drevi na klop, pa da bom imel palico v roki jaz, kar bom že tako vpeljal, da jo bom imel, tedaj boš pomnil batine vse svoje žive dni. Posebno zadnjo ti bom začrtal na debelo, zakaj vseh treh takih bi itak ne zdržal. Ako se bo pa dajalo z loparjem, tedaj se mi bo ta pri tretjem udarcu golovo že v zraku obrnil po robu — seveda po nerodnosti! — da ti bom poglobil zadnjo oplaf.« Toda ta moja goreča želja se mi ni izpolnila, zakaj neroda ni ustrelil ničesar, dasi je imel naravnost svinjski nalef. — Ako mu pride tole pred oči, in bo zvedel za moj tedanji namen — izjasnilo se mu bo itak takoj, koga imam v mislih — bo po tolikem času šele zdaj hvalil Boga, da ni takrat na Groblji kaj ustrelil.

Zelo kritičen je bil zame tudi neki dan, ko sva šla s Čednikovim Janezom iz Stražišča nad jerebe. Pripiskala sva že tja za Sv. Jošt in sva na pripravnih sedežih ravno odsedevala tisto pavzo, ki mora preteči, da misli jereb, če je kje v bližini: nevarnost je šla že dalje — ko zagledam kakih deset korakov niže mene polha, ki je prilezel iz ene luknje žlamboraste bukve in se skril v drugo. Nisva imela toliko potrpežljivosti, da bi odpiskala jerebu, ampak sem takoj šel odrezat tenko šibo — lovca brez dobrega noža si sploh ne morem misliti — tovarišu sem pa naročil, naj dobro pazi, da bo streljal polhe, ki jih bom pošiljal gor med vejevje. Domneval sem namreč, da jih mora biti v žlamboru več, sicer bi se ne preganjali pri belem dnevu. Komaj sem nekoliko pobezal v votlino, že zaslišim tisto značilno polšje godrnjanje, in kmalu se prikaže prvi iz luknje, ki je bila v višini moje glave. Lahko bi ga bil prijel z roko, ko bi ne vedel, kako peklenšček ugrizne, tako je pa hitro splezal gor po deblu in se nekam pritisknil, ker pri solncu mu mora že huda prestiti, da bi skakal kot ponoči od veje do veje. »Le še pazi,« pravim Janezu, »brž bo zopet drug zunaj, in če ga ne boš mogel streljati zdaj, jih bova pa pozneje sklatila posamez,« in zopet malo pobezam. Takoj puhne polh iz luknje, ali ta se ni nameril navzgor, temveč se mi je médel prav pred nosom in iskal drugo luknjo ter jo tudi že našel, ko mi trešči cel strel tik pred obraz. Najprvo nisem mogel spregledati in da se nisem držal že prej za žlambor, bi izgubil ravnotežje ter bi telebnil na tla, kakor bi bil zares ustreljen. V mojo veliko srečo pa ni bilo drugega, kot da sem imel polne oči drobčkanih razsekin bukovega luba, in v ustih tudi, ker sem se bil prej od srca smejal polšji komediji. Ena odbita desetička mi je pač prebila telovnik in srajco ter me oprasnila na prsih na enem izmed obeh vršičkov, da je prisolzilo nekaj kapljic krvi,

ali manjkalo je le malo, prav malo, da se ni zgodila kakšna hujša mizerija.

Nisva imela pa tistega dne še dovolj lovske smole, iskat sva jo morala iti še v Špičasti hrib, kjer sem imel nekega jereba — da se izrazim po lovsko — kakor privezanega. Pri Volčji jami sédeva kraj poti kake tri korake vsaksebi, on na levo, jaz na desno. Po izkušnji sem mu lahko povedal, da bo prišel jereb najbrže od spodaj gor po fleh, in kje ravno da ga bo streljal; sicer se bo pa tako kmalu videlo, kako bo. Omeniti moram, da je bil Čednikov Janez takrat še lovski začetnik, kar je po prej omenjenem strelu najbrže že vsakdo sam slutil. Jereb se res ni pustil dolgo prositi in se kaj urno približal na kakih dvajset korakov in obstal, vendar tako, da ga Janez ni mogel videti, ker ga mu je jemala griva trave, pač pa ga je slišal, kako je navijal en spev za drugim. Jaz ga nisem maral streljati, misleč, da se bo že kaj premaknil in se nastavil onemu, a frfoťaje se je dvignil ter hotel sestli v neki borovec nekoliko na desno pod mano. Janez pa, ki je uro prej izgrešil na veji sedečega jereba, hoče tega kar meni nič, tebi nič letečega spraviti na tla, pomeri, a namesto jereba bi kmalu meni odstrelil levo uho. Zaskelilo me je od puha in je bilo vse sajasto od smodnikovega dima, pozneje pa rdeče, kot nov pipec; šumelo mi je potem še tri dni v njem. Skoraj bi bil postal drugi Malhus, samo da ni bilo v Špičastem hribu nikogar, ki bi mi ga z uspehom pritisnil zopet nazaj. »Prej bi mi bil kmalu odbil nos, zdaj uho,« mu pravim, »nehajva torej izzivati nesrečo, da ne pride naposled do kakšne katastrofe, in pojdiva rajši na Javornik h Končóvcu.« »Tak vsaj kregaj me, reci mi, kar hočeš, saj zasluřim in vse bom potrpeřljivo prenesel, samo na smeh se mi ne drži,« me nagovarja. »Se naj mar jezim, ko sem pa tako vesel, da si me pustil celega? Zdaj le izprazni puško, pri Končóvcu pa glej, da me s tistim od zida obdržiš pri dobri volji!« »Bom!« — —

S tem končam serijo kritičnih dni. V spomin mi pa prihajajo še slučaji za slučaji, kako smo ga lomili včasí, ko smo bili še sami zelenci, a bi bili v koristen pouk začetnikom, kako se s puško ne sme ravnati, da obvarujejo sebe in druge nezgod. O teh pa morebiti kdaj pozneje.

Nekoliko o strupih za lov.

Starejši lovci so z večjim ali manjšim uspehom rabili strihnin. Tedaj je bilo res roparic veliko in so jih zatirali, danes pa je treba lovcem po večini gledati na to, da krijejo z izkupičkom plena zakupnino, ki je poleg drugih bremen že sama na sebi zelo visoka. S tem pa je lov na elični vrednosti nekoliko izgubil, ker račun narekuje način vršitve lova.

Strihnin pa tudi po svojih svojstvih ni kaj sposoben za zatiranje, oziroma za zastrupljanje in je njegov učinek tak, da bi se morala njegova raba prepovedati.

Strihnin dobivamo iz semena indijskega drevesa *Strychnos nux vomica* L. (Brechnuss), ki spada v družino loganiacej. Poleg strihnina vsebuje to seme še drug strup, brucin. Čisti strihnin (*strychninum purum*) v vodi ni topljiv, pač pa njega nitrat in sulfat. Nitrat strihnina $C_{21}H_{22}N_2O_2 \cdot HNO_3$ ima 84% čistega strihnina, strihninov sulfat $(C_{21}H_{22}N_2O_2)_2 \cdot H_2SO_4$ pa celo 87%. Nitrat je obstojnejši (več let!), sulfat pa učinkovitejši.

Strihnin učinkuje na prazen želodec huje kot na polnega. Za poln želodec ga je potreba desetkrat več nego za praznega. Če ga je le petkrat več, smrt navadno ne nastopi.

Koloidalne snovi, to so beljakovinom podobne snovi, na katerih potekajo življenjski procesi, vzprejemajo strihnin jako hitro.

Splošno velja, da je treba živali pri praznem želodcu, da pogine, za vsak kg telesne teže 0.75 mg strihnina. Če po zastrupljenju strihnin izbruha, je s tem smrtna nevarnost najčešče odpravljena. Če vbrizgnemo strihnin pod kožo, je mnogo učinkovitejši. Smrtno doze so za posamezne živali te-le:

Medved	0.5 — 0.6 g
Lisica	0.03 — 0.05 g
Volk	0.2 — 0.3 g
Ptice roparice	2.5 — 5 mg

Kure (so zelo trdožive proti strihninu) 30—140 mg.

Protistrup proti strihninu je vdihavanje klora ali pitje klorovice (klorovega hidrata).

Kemično določimo strihnin s klorovico, ki nam da belo oborino klorvega strihnina. Ta se v žvepleni kislini raztopi. Če damo potem v to raztopino na stekleni paličici kristal kalijevega bikromata, dobimo modro-vijoličast oblaček, kar je siguren dokaz za strihnin.

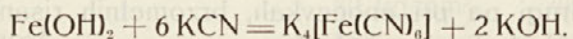
Po zastrupljenju pogine žival v $1\frac{1}{2}$ –4 urah; pri tem ima hude krče ter ji pohaja sapa.

Drug strup, zlasti v zadnjem času v »modi«, je cijanovodik, oziroma cijan.

Cijan je brezbarven plin $[\text{CN}]$, oziroma $(\text{CN})_2$, ki gori z modrim plamenom in je silno strupen. Z vodikom H da cijanovodik HCN , brezbarvno tekočino dušičnega duha, ki se z vodo meša in je zelo jak strup (v kapsulah!). Cijanovodik se tudi nahaja v mnogih plodovih rastlin in je stranski produkt asimilacije dušika v rastlinah. Cijanovodik vpliva direktno na centralno živčevje, na dihalni center, ki leži v podaljšanem hrblnem mozgu, v veznem središču. Vsak protistrup je brezuspešen. Namesto cijanovodika so uporabljali nekateri lovci, ki so gledali pri nabavi strupa na nižjo ceno, sol cijanovodika, namreč cijankali KCN . Brezbarvni kristali so to, lahko razpadni in v vodi topni. Je tudi cijankali močan strup, vendar za »lovske namene« ni pripraven, ker ga je preveč treba in ker je jako grenak in ostrega duha, tako da ga žival izbruha in ne pogine ter se s tem samo muči. Če že moramo zastrupljati, potem rabimo cijanovodik.

Značilna kemična reakcija za cijanovodik, oziroma cijankalij je:

Raztopini ali snovi, ki jo na gornja strupa preizkušamo, dodamo najprvo razredčenega natrijevega luga NaOH , nato pa par kapelj svežega železovega sulfata FeSO_4 . Železo izpade kot oksihidrat $\text{Fe}(\text{OH})_2$. Zmes segrejemo in del oksihidrata gre zaradi cijanovodika v cijankali (če že ta sam ni v zmesi) po enačbi:

Ko dodamo feriklorida, izpade v lugasti raztopini ferioksidhidrat. Če sedaj zmes ohladimo in dodamo kake kisline, se tvori ferisol in se s cijanidom stvorjeni kalijev fericijanid intenzivno temnomodro pobarva. To »berlinsko modrilo« je siguren dokaz za cijanovodik. Reakcija poteka po enačbi:

Po tej nekoliko dolgi, precej zamočani kemični preiskavi, ki pa naj bi jo v današnji cijanovi lovski dobi vsaj nekateri poznali, ker se tolikokrat dogajajo zastrupljenja zaradi cijanin kapsul, naj izrečem na kratko svojo sodbo glede elične vrednosti zastrupljanja.

Pravilno lovsko to ni. To mora priznati vsakdo. Najlepše strani lova prenehajo in osebne spretnosti lovca stopijo v ozadje, ko poseže lovec v kemični laboratorij in pokliče strup na pomoč.

Z zastrupljanjem so se pričele živali sistematično uničevati in zatirati. Idila gozda je izginila, mesečina v zimski noči je postala mrtva, zadnji pojav življenja je bil smrtni drget živali, ki je v kruti borbi z zimo prišla vado s strupom.

Zival se pri lovu poslužuje vseh zvijač, da se reši puške, psa in železa. Pri zastrupljanju pa ji je ta možnost odvzeta, odvzet pa je tudi lovcu ves užitek, ki ga ima sicer na lovu, če lovi s puško in psom.

Lovčev znak naj ne bo lobanja z dvema nadlehtnicama, ampak zelena vejica. Lovci, pravi lovci, zastopajte to idejo!

Kapetan Zvonko:

Louske puške.

(Konec.)

Pri navadnih prožilih je potreben precejšen pritisk, da se dvigne celinov opornik iz vretenice. Zaradi tega se večkrat zgreši cilj. Da bi se izognilo tej neprijetnosti, si navadno namesti na puškah z risanimi cevmi tako zvani bodalnik, ki je tako konstruiran, da se lahko prožilo sproži z neznačnim pritiskom. To se doseže s prestavami na zobe, ki prijemajo drug v drugega. Bodalnikov imamo dve vrsti: francoski bodalnik na prvem prožilu, ki deluje s tem, da prožilo potisnemo v smeri navspred, ter nemški bodalnik z dvema prožili, ki ga upostavimo s pritiskom na drugo prožilo. Prvi bodalnik je v rabi pri dvocevkah z eno risano cevjo in pri trocevkah, drugi pa pri enocevkah, brzometnih risanicah in pa pri puškah za streljanje na tarčo.

Kalibri pušk.

Kaliber pušk na šibre je število krogel, ki se dajo vliči iz enega angleškega funta (435.50 g) svinca za dotično cev. Tako dobimo 16 krogel za kaliber 16, za kaliber 12 12 krogel itd. Ta način odmerjenja kalibra je precej priprost in nenavaden, vendar se je razširil po vsem svetu in se je obdržal do danes. Te mere sicer niso povsem točne, vendar popolnoma zadovoljujejo.

Mere teh kalibrov znašajo v mm:

Kaliber 4 je 26.7 mm	Kaliber 16 je 16.8 mm
Kaliber 8 je 21.8 mm	Kaliber 20 je 15.6 mm
Kaliber 10 je 20.0 mm	Kaliber 24 je 14.7 mm
Kaliber 12 je 18.6 mm	Kaliber 28 je 13.9 mm
Kaliber 14 je 17.8 mm	Kaliber 32 je 13.3 mm

Kaliber cevi za kroglo pa se meri med polji risane cevi ter se označi v mm. Teh kalibrov je mnogo; njih naštevanje bi presegalo namenjeni obseg moje razprave.

Cevi pušk.

Dobrota puške zavisi od cevi; puškar pravi, da cev, ki ni v redu, ne strelja. Ta najvažnejši del puške mora biti tako izdelan, da vzdrži največji pritisk smodnikovih plinov ter ne sme pri tem nikdar spremeniti oblike. Visoka temperatura plinov pri izgorevanju, močno drgnjenje predloge ob stene cevi, kakor tudi močno rjavenje pri streljanju z brezdimnim smodnikom zahtevajo veliko odpornost in stalnost materiala kakor tudi kar najmanjšo obrabo materiala.

Cev puške je navadno okrogla in se proti ustju oži. Dolžina cevi za risanice je povprečno 68 cm, za normalno cev na šibre pa se menja med 70 in 75 cm. Debelina sten cevi je utrjena po izkušnjah; običajno se porabljajo sledeče mere:

	Kaliber 12	Kaliber 16	Kaliber 20
Spodaj pri nabojišču	3.5 mm	3.5 mm	3.5 mm
10 cm od nabojišča	2.25 mm	2.20 mm	2.20 mm
V sredini cevi	0.60 mm	0.60 mm	0.60 mm
Pri ustju cevi	1.00 mm	1.00 mm	1.00 mm

Od materiala se zahteva, da ima sledeče odporne mere:

	Risanice	Cevi na šibre
Meja stalne deformacije	55 kg/mm ²	40 kg/mm ²
Trdnost	80 kg/mm ²	70 kg/mm ²
Razteznost	15%	16%
Krčljivost	čez 45%	čez 40%

Za risanice se uporablja lito jeklo, za cevi na šibre pa plavžno jeklo. Imena jekel, ki se uporabljajo za cevi, opuščam, ker so bila ta že nekaterikrat napisana v »Lovcu«. Damastnih kovanih cevi dandanes ne izdelujejo več, ker v ničemer ne dosegajo jeklenih; te nadkriljujejo kovane v vsakem pogledu.

Surove cevi, ki pridejo v obliki palic v puškarne, se na posebnih strojih zvrtajo na nekoliko manjši kaliber, nego ga bo cev pozneje imela. Potem cevi od zunaj ostružijo, tako da so na spodnjem koncu močnejše ter se proti uslju stanjšujejo. Cevi se po prvi obdelavi takoj preizkusijo, nakar jih puškar spoji ter pripoji oprimke in zaponke kakor tudi podaljšek šine s trdim lotom (medenino), a gornjo in doljno šino prilota z mehkim lotom. Pri spajanju z medenino je potrebna velika pažnja, ker se kaj rado pripeti, da pri tej manipulaciji cevi pregore. Navado, tudi

gornjo in spodnjo šino naložati s trdim ločim, kakor so to delali še pred 20 leti, so danes popolnoma opustili, ker so pri tem cevi pogostoma pregorele. Danes se obe šini ločata le z mehkim ločim, toda pri tem se notranji deli pod šinama pocinijo, s čimer se prepreči notranje rjavenje. Pri sestavljanju ali garniranju cevi je treba posebno paziti na to, da sta osi cevi v isti višini, da se križata in križeta na gotovo daljavo od ustja, kajti od tega zavisi v veliki meri dober strel.

Ko so cevi spojene, jih ponovno preizkusijo (druga preizkušnja), nakar se strojno izvrtajo na pravi kaliber do 30 mm pred ustjem, od tod se napravi pooženje na posebnem stroju. Zdaj jih na stroju od znotraj smirkajo in izgadijo. Po smirkanju pregledajo s preciznimi merili glede enakomernosti kalibra in brezhibnosti vrtnja, kakor tudi glede debeline sten. Če se pri kontroli pokaže, da je cev preozka, se še povrta, če pa je preširoka, se zavrže, oziroma izvrtja, ako so stene dovolj močne, na večji kaliber. Kontrolirane cevi se dajo baskulerju, ki jih vdela v sestav.

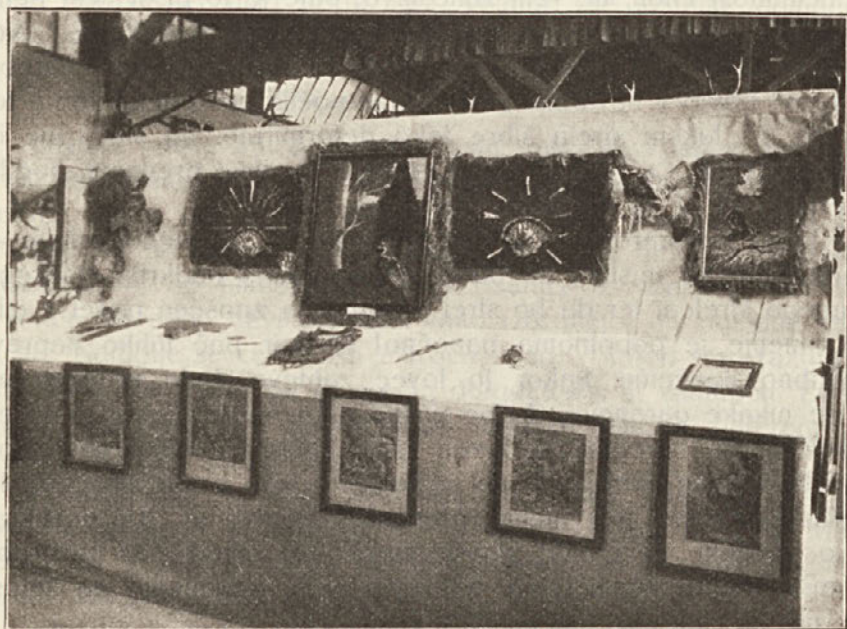
Razen spajanja cevi, katerega sem pravkar omenil, poznamo še spajanje cevi s srebrnim ločim, dalje spajanje na mehanični način pod imenom patentni spoj cevi po Preussu, potem francoski način spajanja cevi Demi Block in Integralblock, Dienerjevo varenje in še druge načine. Vsa ta spajanja imajo to prednost, da material ne trpi v ognju.

Pooženje ima namen, da drži šibre pri strelu skupaj, da jih zgosti na večje daljave proti sredini cilja. Vsaka cev, ki je pod ustjem 2,5 do 3 cm poožena na 0,4–0,8 mm, imenujemo pooženo ali choke. Pri tej priliki pripomnim, da dostikrat močno poožene cevi slabše streljajo nego pa zmerno poožene. O tem pa govorim kasneje.

Dolžina cevi.

O tem pisati, je skoraj škoda, ker malo da nič ne zaleže, kar se piše in govori, kajti največ je lovcev, ki bi hoteli imeti cev tako dolgo, da bi z njo zajca lahko dregnili na najmanj 50 m. Trdno sem prepričan, če bi take puške vrgel na trg kak fabrikan, da bi bile v teku enega tedna vse pokupljene. Hočem pa vendar ljudi o tem izpregovoriti, ker imam v tej stvari le nekaj izkušnje, saj sem v svojem življenju preizkusil nekaj stotin pušk z dolgimi cevmi in nekaj tisoč z normalnimi. In kaj sem našel, oziroma česa nisem našel? Edino to, da ni nikake razlike v strelu, kvečjemu, da je proboj iz dolgih cevi za spoznanje močnejši, pa še ta je tako nepomemben, da ne pride pri presoji v obzir. Pač pa sem ugotovil, da se z dolgimi puškami težje meri,

da so nerodne do skrajnosti ter se zato z njimi slabše zadene kakor s cevmi normalne dolžine. Stari lovci so podedovali mnenje o dobroti dolgih cevi od svojih učiteljev, ki so za takratne čase imeli prav, kajti tedanji črni smodnik je precej več časa potreboval, da je svoje pline popolnoma razvil, in zato je bila potrebna dolga cev. Današnji črni smodnik, ki je pač do največje popolnosti izdelan, pa rabi za izgorevanje samo 0.006 sekunde, da razvije svojo največjo moč, in sicer v cevi od 68 cm dolžine.

Jerebja skupina na looski razstavi v Ljubljani.

V enaki dolžini cevi razvije brezdimni smodnik vso svojo moč celo že v 0.002 sekunde. Čemu tedaj dolge cevi? Kakšno prednost nam nudijo? Če stvar malo pomotrimo, pridemo do zaključka, da dolge cevi samo let šiber ovirajo ter jim jemljejo moč, ker morajo v dolgi cevi premagati večji odpor, nego v krajših, poleg tega pa se v dolгих ceveh šibre še bolj deformirajo ter zato izdatneje pršé in izgube na moči. Saj je vendar znano, da okrogle šibre vedno dalje lete nego stlačene. To je moje mnenje, ki sem si ga pridobil iz izkušenj v dolгих letih svoje prakse.

Se o eni stvari bi rad prepričal naše lovce, zlasti one, ki bi radi ubili žival na 100 in še več metrov s šibrami. Tovariši, tako zvanih pušk daljnostrelk, kakor nam jih ponujajo razni trgovci, pač nestrokovnjaki, n i m a m o, čeprav so cevi 85 cm dolge in kar najbolj poožene. Daljava in učinek strela ne odvisita v

toliki meri od cevi in pooženja kakor od smodnika, a smodnika, ki bi nosil na 60 m in še dalje, kakor sedaj nosi na 35 m, do danes še niso iznašli. Dejstvo je, da učinek vsake še tako slavne dvocevke na šibre neha na 50 m. S tem pa nečem trditi, da se ni temu ali onemu že posrečilo ubiti z debelimi šibrami divjačino na večje daljave, to pa je bil samo slučaj, nikdar pa ni to pravilo!

V novejšem času se dogaja, da naročajo lovci puške z najboljšcem kal. 12, a cevi naj bodo na kal. 16 poožene! Kje so to neumnost čitali, ne vem zanesljivo; baje je to pisal neki penzionirani višji častnik v nekakšnem lovskem koledarju. Lovci mislijo, da bodo s tem strel poboljšali in podaljšali, toda narobe je prav! Edino v nevarnosti so, da jim počijo cevi, neglede na to, da se pri takem strelu šibre tako deformirajo, da sta kritje in proboj za nič. Če bi imele take puške le majhno prednost, bodite uverjeni, da bi jih že davno dobili na trgu.

Lovci tudi naročajo puške z največjim — tudi nedopustnim — pooženjem ter mislijo, da bodo s tako puško nadkrilili vsakega drugega strelca, ter da bo strel popolnoma zgoščen prišel v cilj. To mnenje je popolnoma napačno! Puškar pač lahko napravi poljubno pooženje, kakor to lovec zahteva, toda prevzeti ne more nikake garancije, da bo puška tako nosila, kakor si lovec domišlja. Pri naročilu naj lovec samo zahteva, koliko odstotkov zadetkov hoče imeti z desno in koliko z levo cevjo, kako pa to puškar napravi, naj njemu prepusti. Dejstvo je, da dostikrat jako poožene cevi celo slabše nosijo kot cilindrične brez pooženja. Kaj je vzrok temu, ne vemo in te zagonetke na žalost še niso ne naši ne tuji puškari rešili.

Mnenje, da manjši kalibri ostreje, ožje in dalje nosijo kot večji, je tudi napačno. Logika sama pove, da več smodnika in šiber dalje nosi kot pa manjša množina. Razliko že vidimo pri kal. 16 in 12. S kal. 12 imamo najmanj 5 m dalji strel kot s kal. 16; razlika med kal. 16 in kal. 20 pa ni velika, oziroma se težko določi, ker je tudi razlika v kalibru precej neznatna.

Cevi naj bodo vedno čiste in gladke; zarjavele cevi nikdar ne dajo tako dobrega strela kot čiste.

Kopito.

O tem predmetu je prinesel »Lovec« v junijski številki obširnejši članek. K temu članku bi imel še pripomniti, da lahko vsak puškar kopitar napravi kopito tudi za strelce, ki delajo naslon na levi strani. Materijal za kopita je izključno samo orehovina, ki se mora mnogo let sušiti, preden se lahko uporabi. Kopita izdelujejo samo ročno.

Preizkušanje lovskih pušk.

Vsaka lovska puška se mora preizkusiti, preden pride v promet. Kako se to izvrši, sem že omenil v »Lovcu« leta 1924. ter ne smatram umestno, da bi stvar ponavljal. Pripomnim samo, da pri nas na žalost še ni zakona, ki bi preizkušanje zahteval, prav tako nimamo v državi še preizkuševalnice, dasiravno sem se že mnogo trudil, da bi jo dobili. Znaki, oziroma žigi o preizkuševanju, ki jih dobimo na puškah, izdelanih pri nas, so privatne narave ter niso pripoznani, vendar vse lastnike domačih pušk lahko potolažim, da so bile po vseh pravilih preizkušene.

Čiščenje lovskih pušk.

Lovska puška naj bo vedno čista, tako cevi kakor tudi vsi drugi deli. Kako se puška čisti, itak vsak ve in ima svoje lastne metode, sicer pa je vse eno, kako čistimo. Glavno je, da se čiščenje ne pretirava, ker gre pretiravanje na škodo materiala. Posebno naj se nikdar ne čistijo risanice z vrvicami, ker se z vrvico navadno cevi pri ustju tako izdrgnejo, da postane cev za nič. Najbolje se cev očisti z vročo vodo, v kateri smo raztopili malo mila. Ta način pa je precej dolgočasen in zamuden. Enak uspeh dosežemo, če uporabljamo Askerol olje, o katerem je »Lovec« itak že zadosli pisal.

Priporočljivo je dati pred sezono puško puškarju, da jo povsem pregleda in namaže ter morebitne škode popravi. Mali izdatki za to niso v nikaki razmeri s škodo, ki morebiti nastane zaradi zanemarjenosti puške.

Istotako je treba konservirati kopita, Pneumentol olje, ki ga dobiš pri vsakem puškarju, jako dobro konservira kopito, zlasti če je nabreknilo zaradi vlage.

Puške ne smatraj nikdar za poleno, s katerim lahko pobijaš žival, temveč za zelo nevarno pripravo, ki lahko tudi tebi jako škodi kakor tudi tvojemu okolišu.

Izbira lovske puške.

Lovske puške so prirejene za strel s kroglo (risanice) ali za strel s šibrami (ptičarice). Risanice imajo risane cevi, ptičarice pa imajo gladke cevi. Po tem razločujemo in delimo puške na te-le vrste:

1. Enocevne risanice in enocevne ptičarice.
2. Dvocevne risanice in dvocevne ptičarice; cevi druga poleg druge v isti višini (običajne dvocevke) ali druga pod drugo (Bock-puška).

3. Mešane dvocevke; ena cev za kroglo, druga za šibre; lega cevi običajna ali po Bockovem načinu.

4. Trocevke z dvema cevema za šibre in z eno cevjo za kroglo ali z dvema cevema za kroglo in z eno cevjo za šibre ali z vsemi tremi cevmi za šibre.

5. Četvorke, dve cevi na kroglo in dve cevi na šibre.

Po različnosti konstrukcije pa jih delimo:

I. Prelomače:

a) puške z zunanjimi petelini,

b) brezpetelinke ali Hammerless puške.

II. Puške z utrjenimi cevmi:

a) francoske Darne dvocevne ptičarice,

b) enocevne risanice,

c) enocevne repetirke.

III. Avtomatične in polavtomatične puške:

a) na avtomatične puške za kroglo,

b) na avtomatične puške na šibre.

Kakor vidimo, imamo veliko izbiri v lovskih puškah, in na vprašanje, katero naj si nabavimo, je zelo težko odgovoriti. Eno in isto puško uporabljati za vse vrste lova ne gre, vse vrste si nabaviti pa tudi ne gre, ker zalo večina lovcev nima sredstev.

Puška začetnika naj bo dvocevka. Za to puško navadno začetnik ne bo veliko dal, ker si sam ni svest ali mu bo lov sploh ugajal. Največkrat si jo še izposodi od prijatelja ter gre z njo na lov. Če mu lov ugaja in dobi lovsko strast, se bo šele moral naučiti hitrega naslona in dobrega streljanja. Ko se bo tega naučil in znal hitro pomeriti, potem naj si šele omisli puško. Svetoval bi vsakemu začetniku, da naj si ne kupuje najcenejše puške, temveč dobro brezpetelinko sestava Anson & Deley, ki jo bo lahko dolgo vrsto let uporabljal. Puška mora biti na vsak način preizkušena z brezdimnim smodnikom, cevi naj bodo normalne dolžine, od 70 do 75 cm, leva srednje poožena, desna cilindrična, cevna šina naj je žlebastá, kopito pa po meri njegove roke; teža naj znaša okoli 3 kg, tako da ne bo občutil prevelikega odsunka pri streljanju. Pri nakupu naj ne zahteva, da puška ozko nosi, temveč naj šibre precej prši, ker s tako puško bo imel gotovo več uspeha kot pa s puško, ki zelo skupaj nosi in ki zahteva dobrega strelca, kar pa navadno začetnik ni.

Vrsta se ravna po lovišču, v katerem lovec lovi. Kdor ima priliko loviti samo na nizko divjačino, temu bo zadostovala dvocevka na šibre, lahko pa si nabavi tudi avtomatično puško na šibre, če misli, da brez te ne bo izhajal in če mu ta vrsta pušk

ugaja. Lovec pa, ki ima v revirju tudi visoko divjačino, si mora pač nabaviti trocevko ali mešano dvocevko ali pa posebe še risanico. Mnenja pa sem, da mu bo v tem primeru najbolj služila trocevka, ako hoče izhajati z eno samo puško.

Poklicnim lovcem, lovskim čuvajem, gozdarjem najbolj ustreza mešana dvocevka, zlasti pa trocevka. Te so vsestransko porabne in jim morejo služiti tako za lov kakor tudi za obrambo.

Kaliber lovske puške naj bo največ 12, najmanj 20. Če vzamemo, da se rabi za polnenje kal. 12 do 36 g šiber, za kal. 16 pa 32 g in za kal. 20 do 24 g šiber, vidimo že iz tega razmerja, da na vsak način prekaša večji kaliber manjšega, kajti večja množina šiber dá gotovo bolji strel kot pa manjša. Da bi pa manjši kaliber bolje in dalje streljal, je nezmisel. Za dokaz naj je sledeče. Vzemimo tarčo na 100 polj ter streljajmo na njo s kal. 16 in kal. 24 na isto razdaljo; poleg tega naj ima kal. 16 cevi brez pooženja, kal. 24 pa najmočnejše pooženje. S štetjem se lahko takoj prepričamo, da dá manjši kaliber manjše število zadetkov od večjega in radi tega tudi manjši učinek.

Ali naj bo nabojno ležišče 65 ali 70 mm dolgo, oziroma ali naj se uporabljajo normalni ali daljši tulci, je samo stvar okusa, kajti dejstvo je, da je razlika strela od 65 mm dolge in 70 mm dolge patrone tako minimalna, da sploh ne pride v poštev.

Odsunek puške ni nikaka lastnost puške, temveč izvira samo iz razmerja polnitve nabojev in težine puške. Ne smemo pozabiti, da težke (seveda do gotove mere) puške vedno bolje nosijo kot lahke. Manija nekih lovcev, ki na vsak način zahtevajo jako lahke puške, se prav pogosto bridko maščuje na lovu, posebno poleti na lovu na prepelice in jerebice, ko jih začno boleti ramena in glava od trajnih odsunkov.

Težina puške naj je v kal. 12 od 2·8 do 3·5 kg, v kal. 16 od 2·5 do 3 kg, a pri kal. 20 do 2·5 kg, in to iz razloga varnosti kakor tudi odsunka. Cevi pušk naj so v kal. 12 dolge od 72 do 76 cm, v kal. 16 od 70 do 75 cm in v kal. 20 od 68 do 72 cm. Za poljski lov priporočam obe cevi pooženi, leva bolj kot desna, za gozdni lov pa so primernejše cilindrične cevi, ker se tu strelja na manjše razdalje in je treba, da strel bolj prši.

Izbiri sestava dela lovcem mnogo preglavice, zlasti če si izbirajo puško po cenikih, kjer kar mrgoli od trikratnih do desetkratnih zaklepov in dajnostrelnih pušk. Kot sestav priporočam vsakemu lovcu Greenerjev sestav ali pa Hammerless sestav z Greenerjevim povprečnim klinom. Greenerjev sestav se da prav dobro izdelati ter ima večjo vrednost kot razni drugi sestavi, ki se dado težje in nikdar tako precizno izdelati kot Greenerjev

sestav. Tako zvanega skritega Greenerjevega povprečnega klina, ki ga dostikrat najdemo pri jako dragih puškah, ne priporočam, ker je tak klin krajši in nikoli ne drži tako dobro kot klin, ki gleda iz baskule. Tudi četverooglati Greenerjev klin istotako ni boljši, ker se da težko tako točno izdelati kot okrogli in malokdaj res dobro zapira.

Najbolj vpeljan v naših lovskih krogih je Anson & Deley sestav z Greenerjevim povprečnim klinom. Ta sestav je veliko bolj varen kot vsi drugi sestavi z vnanjimi petelini. Pri tem sestavu se ni treba bati, da bi se puška sama sprožila pri padcu puške ali lovca, kar se drugače pri petelinkah kaj rado dogodi. Razen tega je ves mehanizem pri brezpetelinkah bolje zavarovan pred zamazanjem in vlago kot pa mehanizem petelink.

Vsakemu lovcu priporočam, da si omisli poleg lovske puške še tako zvano malokalibrsko puškico, ki se danes dobi že za malo denarja in ki mu bo dobra tovarišica v lovopustu; ne samo da se bo navadil dobrega streljanja, temveč lahko se bo iznebil marsikaterega lovskega škodljivca iz svojega lovišča, tako letečega kakor dlakavega, in to brez vsakega hrupa. Te puškice imamo danes že tako fino izdelane, da je strel do 150 m siguren, ako uporabljamo naboje long rifle in poleg tega je malokalibrska municija jako poceni. Vendar pa pri tej priliki opozarjam, da je malokalibrska puškica tudi nevarno orožje in da je ni dajati otrokom za igračo.

Vsako strelno orožje, neglede na kaliber, je nevarno, zato ga je treba vedno gledati, da ne pride nepoklicanim v roke; kdor orožja ne pozna, naj ga pusti v miru, ker nesreča nikdar ne počiva!

Dr. Krejči Viljem:

Ljubljanska jesenska vzrejna tekma ptičarjev.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je priredilo dne 12. oktobra 1930 jesensko vzrejno tekmo za angleške lovske pse. Vršila se je pod vodstvom dr. Viljema Krejčija, sodniki so bili g. vladni svetnik Henrik Erhart z Dunaja, g. dr. Janko Lokar in g. Anton Schuster.

Bila je to prireditve, kakor jih je bilo malo, in dela društvu čast ter nosi dobro ime daleč preko naših mej v kinološki svet. Če preudarimo, da avstrijski kinologi doslej take prireditve še sploh niso zmogli in da prirejajo te vrste tekem celo v Nemčiji

zopet šele v zadnjem času, moramo priznati, da vrši Društvo ljubiteljev ptičarjev častno svojo nalogo visoko preko povprečnega nivoja kinoloških društev.

Materijal, ki so ga društveni člani pri tej tekmi privedli pred sodnike, je prvovrsten in nam kaže odlične perspektive za bodoči razvoj naše lovske kinologije.

Seveda gre na doseženih uspehih v največji meri zahvala Suvoborski psarni Njegovega Veličanstva, ki je stavila svojčas poenterje društvu na razpolago. Vse priznanje pa zaslužijo tudi naši odlični vodniki, ki so za vzrejo in dresuro teh psov žrtvovali trud in brigo. Na tekmo, odnosno k smotri je prišlo v vsem sedem psov, in sicer šest poenterjev in en angleški seter.

Po telesni kakovosti so suvoborski poenterji brez dvoma dobri, dasi ne kažejo glave enotnosti ter specifičnih znakov poenterjev. Vobče so lažji, nežnejši in spominjajo po svoji obliki skoro nekoliko na glave nemških kratkodlakarjev. Morda je ta oblika glave namenoma privzgojena, ker se kaže pri vseh šestih psih, od katerih ima le Dash tipično poentersko glavo. Tudi sicer je v telesnem pogledu Dash najboljši od vseh privedenih poenterjev, če ne upoštevamo slabe kondicije, povzročene po dolgotrajni in težki bolezni. Ocena smotre izkazuje sledeče rezultate:

- I. Psica Ruby, vodnik g. Robert Scheithauer, lovski upravnik grofa Attems iz Slovenske Bistrice: prav dobro.
 - II. Psica True, vodnik g. baron Henrik Lazzarini: dobro.
 - III. Pes Bragg, vodnik g. Adolf Potokar: dobro.
 - IV. Pes Bang, vodnik g. Rajko Bollavzar iz Maribora: povoljno.
 - V. Pes Dash, vodnik g. baron Bogomir Lazzarini: prav dobro.
 - VI. Psica Pride, vodnik g. Franc Urbanc: prav dobro.
 - VII. Psica Lady, vodnik g. dr. Fric Luckmann: povoljno.
- I–VI so poenterji, VII pa angleški seter.

Tekma se je vršila na ljubljanskem polju v loviščih občine Moste in Polje. Pričela se je ob devetih zjutraj. Dosti truda in zamude je povzročilo pomanjkanje divjačine. Treba je bilo iskati nad uro, da je mogel prvi pes sploh pokazati svojo sposobnost. Enako je bilo pri drugem psu. Ne vem, kaj je temu vzrok, da vlada tako siromaštvo v lovišču, ki je prej slovelo po svojem bogastvu.

Vsi psi so pokazali naravnost čudovito in nenavadno ambicijo pri iskanju, katere odlična lastnost pa je bila s pretirano dresuro v enem psu ubita. Sicer pa ne morem glede iskanja

psov dosti pohvalili, tako vztrajno, hitro in sistematsko so delali. Bilo je videti, da se psi dobro zavedajo svoje naloge, da skušajo v čim krajšem času predelati čim največ polja, pa to temeljito in smotrno. Izredna brzina, ki so jo pokazali z eno izjemo vsi pri, se obnaša pri tako smotrnem iskanju in pri odličnem nosu nad vse dobro. Glede nosu ni dosegel noben izmed privedenih psov slabše ocene od prav dobro, po vztrajnosti so bili z že omenjeno izjemo vsi odlični, glede hitrosti je bil le eden ocenjen s prav dobro in eden z zadostno, baš radi tega, ker je bil ta pes dresiran kot nemški, ne pa kot angleški ptičar. Vsi ostali so dobili odlično. Tudi glede stôje so pokazali vsi privedeni psi izvrstna svojstva z izjemo prej omenjenega Dasha, ki vsled komaj prestale bolezni še ni mnogo delal na polju. Kar se tiče donajanja in dela po sledu, so bili rezultati pač različni in se bo dalo to gotovo važno delo pri nekaterih psih še v izdatni meri popraviti.

Pri vodnem delu je večina psov pokazala dobro razpoloženje tudi za to. Svojo nalogo je najboljšo opravila psica Pride gospoda Urbanca.

Dva tekmovalca pa nista pokazala ljubezni za vodno delo, bržčas nista doslej imela prilike, da bi se v vodi udeleževala. Primeren način ravnanja bo tudi v tem lahko dresuro izpopolnil.

Pri prosti oceni, kakršna je predvidena za to vrsto tekem angleških psov, je določil sodniški zbor prvo ceno psici Pride. Krivično bi bilo, če ne bi omenili s posebnim poudarkom naravnost izrednih lastnosti tega psa, ki je dosegel v vseh panogah najboljšo kvalifikacijo in je dosegel sploh najvišje dosegljivo število točk, skratka, pes, ki je v zasnovi in delu brezhiben. Sodniški zbor mu je prisodil prvo častno darilo za najboljšega psa, njegovemu vodniku pa častno darilo za najboljšo vodstvo, razen tega pa še srebrno kolajno avstrijskega Hundezuchtvereina. Drugo mesto so prisodili sodniki psu Braggu, ki ga je vodil g. Polokar, in sicer drugo častno darilo in srebrno kolajno avstrijskega Rauhhundevereina. Tretje a) darilo je dobila psica Ruby g. grofa Attemsa, in sicer lastnik častno darilo ter srebrno kolajno dunajskega Jagdhundekluba, vodnik pa častno darilo in običajno nagrado. Tretje b) častno darilo z bronasto kolajno avstrijskega Hundezuchtvereina je pripadlo psici True g. barona Henrika Lazzarinija. Tretje c) častno darilo in bronasto kolajno avstrijskega Rauhhundevereina so sodniki prisodili psu Bangu g. Boltavzarja. Pohvalno priznanje so izrekli psu Dashu g. barona Bogomira Lazzarinija, ki je prejel tudi častno darilo in bronasto kolajno dunajskega Jagdhundekluba.

Na izredno obžalovanje vseh sodnikov pa je bil sedmi pes diskvalificiran zaradi pogreške, ki jo je zagrešil skoro koncem tekme. V vsem prvovrsten pes, tako glede prirojenih kakor tudi priučenih lastnosti, je dosegel skoraj višek dosegljivih točk in bi bila izbira za prvo mesto sodnikom prav težka, da ni napravil pri donašanju izgubljene perutnine ta tekmeec pogreške, ki je onemogočila, da bi prišel pri presoji v poštev, — zagrebel je med donašanjem jerebico malo pred vodnikom.

Tekma se je zaključila z družabnim večerom v gostilni Činkole, kjer se je razvila prav lepa prijateljska zabava. Največ pozdravov in napitnic je izzvenelo na našega dolgoletnega prijatelja, učitelja in mojstra, gospoda vladnega svetnika Erharta, ki je tudi to pot s svojo prikupljivo prijaznostjo, obsežnim znanjem in bogatimi izkuštvji pripomogel tekmi do sijajnega in pravičnega zaključka. Središče večera je pa bil gospod Franc Urbanc, čigar Pride je dosegla najvišje mesto. Društveni predsednik je ta dan pokazal, kaj zmore vesten, resen, strog in obenem dober vodnik pri dobro zasnovanem psu. To, kar je pokazal gospod Urbanc s svojo Pride, je višek, preko katerega si dela psa v polju ne moremo predstavljati. Tekmi je prisostvoval tudi naš srbski brat gospod inž. Todorović, ki je videl obilo tekem v inozemstvu: v Italiji in na Francoskem, a je pordil, da je bila tekma, zlasti ko je gledal delo Pride, zanj užitek prve vrste in da še ni videl niti v inozemstvu poenterja, ki bi v tako odlični meri pokazal vsa prirojena in priučena svojstva.

Gospod Erhart je kot predstavnik avstrijskega Gebrauchshundevereina v svojem govoru sporočil, da pripade psici Pride kolajna in priznanje dunajskega »Land- und Forstwirtschaftsministerium«. Da prav precenimo pomen tega odlikovanja, moramo upoštevati, da sta bili doslej oddani v vsem šele dve taki odlikovanji in da je to prvo odlikovanje, ki ga je oddalo dunajsko ministrstvo v inozemstvo.

V splošnem je vladalo na zabavnem večeru veselo in prijetno razpoloženje, tako da si želimo še mnogo takih uric.

Ilirski:

Poljska tekma ptičarjev v Mariboru.

Po ljubljanski tekmi angleških psov so me naprosili za sodnika pri poljski tekmi v Mariboru, ki se je vršila 19. oktobra 1930. Prošnji sem se rad odzval, kajti bogata lovišča mariborske okolice vesele vsako lovsko srce.

Pri prav lepem vremenu sem se odpeljal s tovarišem sodnikom v soboto opoldne iz Ljubljane v Maribor, kjer so naju kot vedno prav prijazno sprejeli, tako da je večer tega dneva v prijetni družbi prav hitro minil.

Smotra se je pričela v nedeljo ob osmih. S predvedenimi psi sva bila s tovarišem v splošnem prav zadovoljna, ker so bili psi vendar nekoliko boljši kot material na zadnji razstavi. Dva psa sva ocenila s prav dobro, tri z dobro. Tudi pokazani naraščaj, ki bo pa zrel šele prihodnjo pomlad, obeta več kot oni zadnjih let.

V splošnem so bili glede stasa vsi psi prav dobri, le pri glavi ni bilo vse v redu: svetle oči ali kake manjše napake.

Tekmeci so bili poleženi vsi v letu 1928. in so nemške kratkodlake pasme.

Po izvršeni oceni smo se odpeljali z železnico v Orehovo vas, kjer se je izžrebal vrstni red tekmovalcev. Kot prvi je nastopil ob 9.35 Blisk Pohorški, JRP 76 A. Pes je serast s temnorjavimi krpami, brez bistvenih napak. Ima sicer malo prevelike zobe, a napravlja v splošnem ugoden vtis. Vodil ga je njegov lastnik Robert Kukmanič iz Maribora. Pes je lepo iskal in je imel priliko, v veliki koruzi dobro natezati kito jerebic. Stoji trdno in prinaša ustreljeno divjačino dobro. Najde jo (jerebico in zajca) dobro brez barvne sledi in po njej, in to v dobrem teku. Ker pa je precej živahen, je preskočil na barvni sledi prvo kljuko, toda takoj se je popravil in našel žival urno. Na žalost ni strelomiren in se gotovo ni večbal v čakanju na mestu. S 156 točkami je dosegel II b darilo in dobil častno darilo mariborske podružnice SLD, bronasto društveno svečnjo ter knjigo: Dr. Lokar, Pličarji.

Drugi po vrstnem redu je bil Luks Grlovski, JRP 78 A, pes temnorjave barve in prav dobrega splošnega vtisa. Teme glave mu je nekoliko široko, oko svetlo, prsi preširoke, stoji ozko. Njegov lastnik je dr. Marko Stajnko iz Ljutomera, vodil je pa psa stari Korošec iz Župeče vasi. Luks je imel takoj lepo priliko pokazati, kaj zna. Že na prvi njivi ga je zasukalo, toda fazana, ki se je vzdignil, je vodnik zgrešil, na kar je iskal pes celo uro, ne da bi prišel do divjačine. Šele popoldne, ko je nastopil drugič, so se mogli oceniti njegov izvrstni nos, njegovo prav dobro prečno iskanje ter njegova odlična poslušnost. Vodnik pa ga je pustil prenatanko preiskati posamezne njive, kar je odveč pri psu s takim nosom. Neverjetno hitro je poiskal divjačino po sledi in brez nje, toda na žalost jo je vrgel vodniku pred noge. Odložil ga je ta z glasnim poveljem, toda kljub temu je prišel za njim še pred strelom.

Freyo Krško, JRP 48 B, je vodil njen lastnik Aleksander Linger iz Maribora. Psica je temnorjava, sivo naškropljena, precej močna in nima razen svetlih oči in nekoliko preširoke glave bislvenih napak. Iskala je v galopu in stala takoj v prvi repi trdno na dva zajca, katere je vodnik ustrelil. Tudi pri fazanih se je prav dobro obnesla. Fazana je poiskala dobro brez barvne sledi in po njej, odpovedala je pa pri zajcu, katerega ni prinesla prosto, barvno sled je sicer izdelala po daljšem prigovarjanju, toda zajca ni hotela niti prijeti niti prinesiti. Radi tega je dobila s 142 točkami le III. darilo ter častno darilo mariborske podružnice SLD, bronasto društ. svelinjo in knjigo: Dr. Lokar, Pličarji.

Kot četrti je nastopila s svojim lastnikom in vodnikom Dragoštom Klobučarjem iz Maribora Bistra Dravska, JRP 44 B, temnorjava, sivo naškropljena, zelo prikupna psica. Napak nima, le oko bi ji naj bilo temnejše. Zelo živa psica je pokazala v prav kratkem času svoje znanje. Ima prav dober nos, je zelo okretna in izvrstno uboga. Stoji trdno in pri njenem natezanju smo videli nekaj prav lepih slik. Vodnik je pokazal, kako se mora imeiti v rokah temperamentni pes, psica pa ni prišla na svoj račun, ker je vodnik zgrešil več zajcev in fazanov, dokler niso končno po več kot eni uri združene moči podrle enega dolgouhca. Psica je izpolnila vse zahteve prav dobro, odnosno dobro. Pri delu po barvni sledi jo je sicer zmotil prvič zajec, ki je trdno ležal poleg sledi in na katerega je več minut krepko stala. Dali smo jo zato še enkrat na sled, katero je izdelala z majhnim popravkom prav dobro. Zajca je prinesla veselo ter ga pravilno oddala. Bila je edini pes, ki je napravila pri odložitvi, dasi na glasno povelje, »doli« in ostala mirno na mestu po obeh streljih. S 186 točkami ji je pripadlo prvo darilo, vodniku pa častno darilo Društva ljubiteljev pličarjev in srebrna društvena svetinja.

Uli II. Krško, JRP 46 B, je vodil njen lastnik Norbert Felber iz Maribora. Psica je posrvesiva z rjavimi krpami; kazi jo odprto oko. Tudi ta psica je imela priliko, da je pokazala v kratkem času svoj prav dober nos, trdno stojo in lepo natezanje. Ker je nekoliko težka, ni njeno sicer dobro iskanje vztrajno. Zajca je prinesla po barvni sledi prav dobro in je rešila svojo nalogo tudi sicer dobro, le pri odložitvi je šla za vodnikom. S 167 točkami si je priborila II a darilo, vodnik pa častno darilo mariborske podružnice SLD, bronasto društveno svetinjo in knjigo: Dr. Lokar, Pličarji.

Tekma je trajala brez odmora do štirih popoldne, nakar se je ugotovil izid v Orehovi vasi. Proglasil ga je sodnik Julij Koder. Tudi darila so bila razdeljena kar na mestu.

Preglednica poljske tekme ptičarjev dne 19. oktobra 1930 v Mariboru.

Številka zbirna	Številke učilnice: 0 = nezadostno 1 = za ostno 2 = polno 3 = dobro 4 = prav dobro	Predmeti preizkušanje																Darila		
		Predmeti preizkušanje																		
		Nos (6)	Iskanje (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Ilitrost (3)	Vztrajnost (3)	Donšanje perutnine po sledi (4)	Donšanje zajca po sledi (4)	Donšanje perutnine pri prostem iskanju (3)	Donšanje zajca pri prostem iskanju (3)	Donšanje perutnine (2)	Donšanje zajca (2)	Ubojlivost (3)	Strelničnost (2)	Zajčednost (2)	Obnašanje vzprijeto odložitve perutnine (2)		Odložitev (1)	Vodljivost (1)
1	Blisk Pohorski 76 A	(4) 24 (3) 12 (4) 16 (3) 9 (3) 9 (3) 9 (3) 9 (4) 16 (3) 12 (4) 12 (																		

Franc Pišek, vodja tekme.

V Mariboru, dne 19. oktobra 1930.

Julij Koder, Anton Schuster, sodnika.

Pri nekoliko poznem obedu je pozdravil navzoče, zlasti sodnike in vodnike vodja tekme ravnatelj Franc Pišek iz Maribora ter se zahvalil Društvu ljubiteljev pličarjev v Ljubljani, ki je priredilo tekmo. V imenu vodnikov, odnosno lastnikov psov je izrekel prisrčne besede dr. Marko Stajnko, ki je izrekel tudi zahvalo za lepa darila Društvu ljubiteljev pličarjev in mariborski podružnici SLD. Za sodnike se je zahvalil za tople sprejem g. Ant. Schuster ter izrekel nado, da se snidemo mnogoštevilno zopet na pomlad, ker je za pomladansko tekmo že sedaj dovolj kandidatov.

Le prehitro je prišla ura ločitve. Še enkrat srčna hvala vsem udeležencem in krepek lovski pozdrav!

Vladimir Kapus:

Tam doli ob Kulpi.

Stari znanec, ki sicer ni član ribiške bratovščine, me je srečal po par letih. Še komaj sva se dobro pozdravila, pa me je že vprašal, če poznam pokrajino gornje Kulpe in če sem ribaril v tej izredno lepi reki. Ker sem vedel, da me pozna kot navdušenega ribiča, se nisem čudil, da je takoj zaplaval v ribiško kraljestvo, pač pa me je bolj iznenadilo, da je govoril o Kulpi, posebno o gornji, o kateri se je doslej pri nas le malo slišalo.

»Ne poznam teh krajev,« sem mu odgovoril. »So pač precej težko dosegljivi in tudi bržčas ne bo nič posebno zanimivega, kajti drugače bi ta ali oni kaj omenil. Tudi rib ne bo bržčas mnogo, kajti v vodah, ki tvorijo mejo med dvema pokrajinama, poprejšeno celo med dvema državnima polovicama z različno zakonodajo, so ribarili in izkoriščali, kar so pač zakoni dovolili, dočim so opustili vse, kar bi utegnilo biti ugodno za ribogojstvo.«

»Jok, motiš se!« mi je odgovoril prijatelj. »Nimaš pojma, kako je tam doli lepo in koliko je rib. Bil sem na Brodu od Kulpi na počitnicah in sleherni dan smo jedli ribe.«

»Pa kdo jih je lovil? Ti gotovo ne, saj nisi ribič!« »Bilo je toliko rib, da so jih celo taki, ki so se šele ob Kulpi šolali v sv. Petra rokodelstvu, ulovili mnogo,« se je prevzetno odrezal dragi mi znanec. »Da nam pa rib ni zmanjkalo in da smo se gostili lahko sleherni dan, so nam pomagali domačini, ki so izvrstni trnkarji. Največ smo dobili lipanov.«

Ker sem doživel baš glede ribolova in bogastva rib že marsikako iznenadenje, sem se s prijateljem malo pošalil in mu rekel, zakaj da ni otvoril ob Kulpi tovarno za konzerviranje rib. Le-ta pa mi je svetoval, naj se prepričam, preden kaj oporekam.

Ker mi je pravil, da je dosti lipanov in da so celo sulci v Kulpi, me je vendar nekaj gnalo in iskal sem priliko, da vidim omenjene kraje.

Prijatelj Žon, zvesti sodrug na polju ribišva, mi je povedal, da ima zopet nov avto, v katerem se prav posebno prijetno pelje. Vprašal me je, kam bi jo mahnili, da bi voz vredno preizkusili. Najboljša, je menil, bi bila zopet enkrat kakšna ribja inšpekcija. Sijajna misel: Novi avtomobil bo vredno inštaliran! Ko sem Žonu povedal, kar mi je pripovedoval o Kulpi omenjeni znanec, seveda s primernim sumom, da bržčas vse ne bo tako, kakor je bilo slišati, me je Žon pričel priganjati in že prvo nedeljo smo določili za inšpekcijo Kulpe. Tako sva z Žonom imenovala preizkušanje nama neznanih vod.

Sredi junija je bilo, ko smo okoli petih popoldne sedli v nov avto znamke »Kreiser« in zdrdrali po dolenjski cesti, doli do Ribnice, po precej enolični pokrajini. Skozi Ribnico, ki nima prav nič značaja dolenjske pokrajine, proti Kočevju, iz Kočevja pa smo precej dolgo rabili skozi enolične poljane, porastle z revnim jelševjem. Pestra vožnja, skozi tako različne, hitro se menjajoče pokrajine, je bila prav zanimiva. Toda kdo bi bil pričakoval, ki s svojimi prirodnimi lepotami lahko tekmuje ne samo z romantiko sloveče Gorenjske, nego se lahko kusa z najlepšimi deli sive Švice.

Kar naenkrat smo se znašli nad veliko, globoko v svet vrezano dolino. Cesta, ki nas je vodila skozi ravninice, tupatam prekinjena z nizkim gričevjem, se je spremenila v kačaste serpentine. Globoko pod seboj pa smo zagledali rdečkasto-zlat trak, reko Kulpo, lesketajočo se v poznopopoldanskem solncu. Močan izraz so dajale novi pokrajini mogočne stene, ki so se belile kakor pravljčni gradovi iz temnega zelenja, obdajajočega strmo, skoraj navpično obrežje Kulpe.

Kmalu smo bil v dolini, na Brodu, ob mostu, vodečem čez Kulpo. Ali moram reči, da se mi baš na tem kraju ni prav nič dopadlo. Tudi pokrajinsko je to ena izmed najslabših točk ob vsej, drugače tako lepi reki. S prijateljem Žonom sva se spogledala in drug drugemu brala iz oči neko nezadovoljstvo, izzvano po trenutnem iznenadenju. Prav slabo je učinkovalo, ker je bila takrat Kulpa kalna.

Strasten ribič si bo razpoloženje prav lahko predstavljal: Vse veselje, ki naju je navdajalo, da bova mogoče že prvi večer lovila lipane v kristalno čisti vodi, pod šumečimi jezovi in sploh v deročinah, je utonilo v široki, precej plitvi in stoječi, povrhu pa še kalni vodi.

Ker mi je moj znanec, ki mi je pripovedoval ribiško bajko o Kulpi, pravil, da se dovoljenje za ribolov dobi pri društvu zakupnikov, sva sklenila, člane društva takoj poiskati. Ali žalibože, vsakdo, ki sva ga vprašala, je dal drugačna pojasnila. Sklenila sva, da se peljemo ogledat tudi Kupico, ki se v bližini Broda izliva v Kulpo, zvečer pa poiščeva predsednika kulpskih ribičev. Takoj, ko smo se pripeljali iz Broda, nam je že zašumela Kupica, velik, zelo simpatičen potok. Posebno mikavo je bilo, ker je bil potok čist. Za prvim ovinkom pa smo zagledali že dva ribiča. Dva domačina, oba že starejša možakarja, tipična Hrvata, sta držala v rokah dolge, šibke ribnice. Po njih orodju je bilo videti, da uporabljata kot vabo umetne muhe, kar me je precej iznenadilo.

Zon je ustavil avto in že smo se prav prijateljsko pozdravili. Povedala sta nama, da lovita lipane, ki jih je precej v Kupici kakor tudi v Kulpi. Ko sva vprašala, kdo izdaja dovoljenje za ribolov, se je odrezal starejši: »Predsednik ribarskega društva!«

»A koji je ta i kde se nalazi?« »Pa to sam ja!« je nadaljeval ribič, ne da bi odmaknil pogled od vode.

Ko sva ga zaprosila, če bi dovolil nama za ta večer in prihodnji dan, da loviva v njihovem ribolovu ter vprašala, koliko bo stalo, nama je predsednik rade volje dovolil proti plačilu za osebo in za dan po pet dinarjev. Na to se nama je nekoliko prezirljivo posmejal in pripomnil, da ribe lahko obdrživa.

Zavedajoč se, da bi bilo to premalo, če ribe obdrživa, sva možu plačala dvojno takso, kar seveda ni odklonil.

Takoj nato sva sestavila palice in pričela loviti. Ali bila sva prvotno prevelika optimista. Mislila sva, da bodo lipani in postrvi kar skakali na najine muhe. Posebno zaupanje sva imela v rdečkasti »Hufflend fencis« in pa v »Kudungfly«, s katerimi sva povsod dosegla posebno lepe uspehe v mesecu juniju.

Toda tukaj sva se motila. Ribarila sva v idealnih deročinah, po tolmunih, poskušala sva v mirnih vodah, a dolgo časa zaman, tako da se je že pričelo mračiti. Pa tudi domačini s svojimi dolgimi leskovimi proti, podaljšanimi s tankim češminovim ali jesenovim koncem niso nič ulovili. Nama je lupatam kaka riba poskočila za vabo, dočim se za muhe domačinov, ki so uporabljali najrajši avgustovo vrtnjačo z zlatim trupcem, sploh niso brigale.

Ker sem imel v avtu tudi ribnico za lovljenje s kapeljno, sem jel stikati za omenjeno vabo. Komaj sem dvignil prvi kamen, že je smuknil debeloglavec v globočino. Po previdnem dvigu tretjega ali četrtega kamna pa sem že stiskal težko zaželeno vabo med prsti. Po par minutah sem spuščal in dvigal, nato zopet vlečil kapeljna po krasnem tolmunu.

Na točki, kjer se je izlival v zelen tolmun močan curek, je prvič pograbilo. Po silnem potegljaju sem spoznal, da je moralo biti nekaj velikega. Upal sem, da bomo kljub temu, da je že pozna ura in dosihdob še nič nisem ulovil, vendar večerjali ribe. Malo nižje je že zopet pograbilo, in sicer še močnejše kot prvič. Ali tudi to pot je trenutno izpustilo.

Tretjič gre rado, sem si mislil pri lučaju konec tolmana. In že je vleklo in pošteno vleklo. Po načinu obrambe sem sklepal, da imam na trneku goľovo čednega sulca. Ker se je medtem že zmračilo, sem se uveril o pravilnosti sklepanja šele, ko sem po precej dolgi borbi potegnil na prod dobre 3 kg težkega sulca. Kljub temu pa, da je bila vaba že precej scedefrana in sem jo v temi kar tako približno spustil v vodo, mi je prišla še skoraj ½ kg težka postrv, ki je tudi srečno priromala v moj nahrbtnik.

Ko sem prihodnje jutro na vse zgodaj pogledal skozi okno, je bila vsa pokrajina zavita v sivo megleno kopreno. Zavedajoč se, da so za sulčji lov v poletju posebno ugodne rane ure, sem takoj odhitel, da zbudim ostalo družbo. Čez dobre četrt ure so bile tudi članice naše družbe, ki drugače precej dolgo rabijo, da se spravijo v red, nekoliko pospane prispele v še od predvečera zakajeno gostilniško sobo, kjer smo hitro použili zajtrk.

Okoli petih je bilo, ko smo se peljali čez Kulpo, ki se je tekom noči že dobro izčistila in nudila tudi na tem kraju prijaznejše lice kot pretekli večer pri našem prihodu. V precej gosti megli ni bilo mogoče ugotoviti, kakšen dan da nas čaka. Med sestavljanjem ribnic in pritrdjevanjem vabe pa se je megla nekoliko prefrgala in pokazala se je nebesna jasnina. Na mirnih gladinah Kupice so se delali in izginjali kolobarji, povzročeni od mušice lovečih rib. To sem smatral za ugodno znamenje, pa sem se precej zmotil.

Dočim je Žon že na vse zgodaj pričel z muho, sem jaz metel in spuščal v globočino kapeljna, ki so mi ga že na predvečer pošteno razfrgale postrvi in sulci. Ker nisem imel posebnih trnekov za sulce, se mi ni nič bolje godilo kot v večernih urah. Darkrat je pograbilo, pa nikoli obviselo. Ko sem bredel čez vodo, ki mi je na več mestih segala preko kolen in so se pomakale v vodo ohlapne kratke hlačnice, me je kar peklo v noge. Ali še preden sem dosegel zaželeno mesto, kjer sem nameraval loviti s pernico, me je že prehitel drugi ribič. Kakor mi iz Ljubljane, se je pripeljala tudi iz Zagreba družba ribičev, ki so lovili v spremstvu domačinov. Toda bilo je tudi zjutraj kakor zaračano. Lipani, med njimi pravi velikani, so se pasli in pridno pobirali prave muhe, ne brigajoč se za naše umetne, kakor tudi ne za one hrvatskih

sodrugov. Po gotovo več kot sto spretnih lučajih se je Žonu posrečilo enega izmed večjih lipanov prevarati. Nisem pa še zlepa videl lipana tako odporno se boriti, kakor se je lipan v Kupici. Moj prijatelj je postajal že nestrpen in nervozen, ker lipana kar ni mogel spraviti krodu. Po več kot desetminutni borbi šele se je vdal lipan in sledil ribičevi volji, ki mu jo je kazala močno vpognjena pernica.

Bo bržčas držalo, da so v bistrih, hladnih vodah lipani bolj odporni kot pa v gorkih, mehkih vodah. Jaz sem se kmalu naveličal flikanja in segel zopet po kaparici. Zapustil sem Žona in poiskal nov tolmun. Kakor je bilo pričakovati, je tudi v tem tolmunu pograbil sulec in po kratki borbi odletel. Malo sem popravil vabo in lovil nekoliko nižje. Pa ni dolgo trajalo in že se je zalesketalo v precej močni deročini. V trenutku, ko je potegnil sulec, sem že dvignil kaparico. Sulec jo je ubral navzdol po strugi, kjer sem mu lahko sledil. Imel sem precej vrvice, ali ker se je sulec prav tako živahno boril kot lipan, mi ni preostalo drugega, kot nekoliko zagaziti v vodo. Sicer tudi ta ni bil velikan, ali ker sem imel, kot že omenjeno, šibko kaparico, je precej dolgo trajalo, preden sva obračunala.

Solnce je bilo že precej visoko na nebu, ko smo sedli v avtomobil in se odpeljali h Kulpi.

Domačini so nam pripovedovali, da so v Kulpi veliki jezovi, kjer so bili nabodeni že jako težki sulci. Sklenila sva z Žonom, da si te kraje ogledava. Peljali smo se do Broda in malo pred izlivom Kupice v Kulpo zavili na cesto, ki vodi tik ob reki. Bele, čedne hiše v vasicah so se precej razlikovale od naših slovenskih. Že na prvi pogled se je videlo, da tukaj prebivajo Hrvatje. Posebno značilne so bile gostilne in prodajalne. Pred gostilno, kjer smo pustili vozilo, so devali iz kože janca. Ker sta se cesta in Kulpa kmalu ločili, smo cesto pustili in na več krajih lezli po ozki stezici nad dolgim tolmunom, kjer je zastajala zajezena voda.

Kar naenkrat pa smo zaslišali močno šumenje in bobnenje. Menda ni za ribiča prijetnejših občutkov, nego takrat, ko posluša pesem, ki jo poje čez jez drveče valovje. Po par minutah hoda se nam je že nudil diven razgled. Skozi zelenje ob reki dremajočih grbastih vrb in vitkih jelš smo zagledali velik jez, pod jezom pa peneče tolmune. Srce mi je poskakovalo, ko so me objeli hladni hlapovi, prihajajoči iz penaste vode.

Medtem ko sem sezuval čevlje, so se oči pasle na deročinah in napravil sem načrt, kako jo bom zastavil. Sleknel sem suknjič,

zavihal hlače čez kolena in že sem skakal od velike do velike, z mahom pokrite skale, ki so tvorile del jezua. Odtod sem zlezel pod jez, kjer mi je voda segala preko kolen. Sijajni občutki, ko stojiš sredi hladne, a vendar ne premrzle deročine ter mečeš na desno in levo lahko pernico, na dolgi, tanki vrstici pritrjene umetne muhe, in to med šumenjem in bobnenjem valov! Zdelo se mi je, da vse pleše okoli mene, ko sem gledal na kot dih lahko vabo, plavajočo na zibajoči, drveči vodni površini.

V valovih se je zalesketalo in pernica se je zakrivila. Zapon je bil prekrasen. Kmalu nato je zopet potegnilo. Pernica se je zakrivila, vrelence je zaškrgetalo in začel se je zares ples. Lipan je vlekel po deročini, se potapljal v globočino in nato zagnal nad pol metra visoko, da se je razločno videla razpeta široka modra hrbtina plavut. Karminasta rdčina trebuha pa je kar zažarela v sijaju poletnega solnca. S pomočjo naših spremljevalk, ki sta pomagali z mrežico, je bil kmalu prvi lipan dvignjen iz Kulpe. Ko sva preločila vse podjezje, sva imela pet lipanov in enega kleniča.

Kljub temu, da je bilo že blizu poldneva, sem nataknil kleniča na postrvje trneke in vrgel v deročino, ki sem jo prej prelovil z muho. Kakor bi trenil je švignil izpod lesenega dela jezua okoli tričetrť metra dolg sulec in mi odnesel ves sprednji del vabe. Ko so to opazili moji spremljevalci, so jeli kričati, tako da so celo preupili drvenje valov. Šalili so se in se norčevali iz mene, češ, da hodim v Kulpo krmit sulce. Moram jim priznati, da so bili upravičeni, kajti pri taki opremi, kakor sem jo imel to pot, ni bilo boljšega pričakovati.

Prekoračil sem jez, šel mimo velikega mlina, kjer se je izpod jezua prihajajoča voda zožila in izlivala v najgroznejši tolmun, kar sem jih dosihdob videl.

Med več kot 100 m visokimi, skoraj navpičnimi stenami leži tolmun kot pravo temnomodro jezero, v gornjem delu precej razvalovljeno od drvečih, v tolmun se izlivajočih curkov. Soteska je široka dobrih 50 m, dolga pa par 100 m. Globočina mora biti neskončna. Še bolj grozen vtis dela skoraj gladko, s temnim mahom porastlo obrežje, ki je kar pogreznjeno v temno globočino. Z nekakim čudnim strahom sem pričel spuščati vabo v velike vrtnice, na katerih dnu gotovo preže povodni velikani. Skoraj sem se oddahnil, ko sem nehal, kajti kaj bi bil naredil, če bi se bilo kako telečji glavi slično žrelo polakomnilo ostanka kleniča in bi se nazadnje trneki le zateknili. »Uboga moja ribnica!«

Ker ni bilo v globočini nič prijema, sem spustil vabo po površini curka. Tu pa sem takoj opazil tolpo velikih debelih po-

žeruhov, ki so se zapodili za vabo. Toda tudi kleni niso obviseli. Šele v gornjem delu, prav pri izlivu, mi je prišla velika postrv in menda po čudnem naključju obvisela. Le-ta mi je uničila zadnji ostanek kleniča.

Bil sem brez vabe in mi ni preostalo drugega, kot povrniti se k družbi, kjer so me že malo okregali, češ, če sem morda padel v vodo ali se zagledal v ženo povodnega moža.

Čez dobre pol ure smo že sedeli pred vaško gostilno, se mastili s pečeno janjetino in prigrizovali zeleni luk. Žejo smo si pogasili z rujnim metličanom.

Pa je zopet zaropotal motor avtomobila in kmalu smo drčali skozi Brod. Takoj nad Brodom smo zopet izstopili, kajti tudi tukaj nam je zastavil pot širok jez z obsežnim podjezjem. Tukaj nam je bil patron ribičev sv. Peter manj naklonjen in družba Zagrebčanov, ki se je nad jezo kopala in veslala z majhnim brodom, nas je nekako pomilovalno pogledovala, češ: »Kaj neki hodite vražji Kranjci tu doli ribariti, saj vidite, da nič ne ulovite.« Spremljevalkama je vidno to presedalo in pričeli sta prekladati in previjati plen ter kazati, da smo Kranjci pravi ribiči.

Pokrajina je postajala od kilometra do kilometra lepša. Mnogo hitreje kakor pokrajina pa se spreminjajo prebivalci divne doline. Dobrih 10 km od kraja, kjer smo jedli po običaju južnih bratov okusno janjetino z lukom, smo bili že med pravimi gorskimi Slovenci. Cesta se le malo zoži. V vasi pred zožitvijo, na desnem bregu komaj 30 m široke Kulpe, so ljudje precej gostobesedni in živahni ter govorijo hrvaški. Tukaj pa so že drugačne hiše in vsem, ki smo jih srečali, je odsevala iz lic slovenska, planinska nedelja. Ti ljudje pa tudi niso prav nič podobni Kočevarjem, biva-jočim onkraj velikih gozdov, ne nemškimi, pa tudi ne slovenskim. Narod in pokrajina te spominjata na gornjo Gorenjsko in morda še bolj na gornjo Savinjsko dolino. Ti ljudje so se semkaj naselili kot rudarji že pred več stoletji, danes pa delajo deloma po okoliških gozdovih, ki so last kočevskih knezov Auerspergov, deloma pa so raztreseni po vseh delih države in se vračajo le pozimi v domače kraje.

Najlepšo okolico ima Osilnica. Vasica leži v ozki dolini, na levem bregu Kulpe. Ob vodi vodi lepa, bela in dobro vzdrževana cesta, in sicer v nadmorski višini približno 300 m. Takoj nad cesto se prične mešan gozd. Le na malo krajih je ob cesti nekoliko polja, ki je bilo videti skrbno obdelano. Bregovi, obdani z nad 1000 m visokimi vrhovi so strmi. Iz gostega zelenja odsevajo bele pečine, podobne ogromnim trdnjavam. Domačini nazivajo posebno strme pečine, ki tupašam izgledajo kakor klečeči pobožni

možje, menihe. V pečinah gnezdijo planinski orli in tudi gamse so že videli.

Skozi to prekrasno pokrajino je drdral naš avtomobil. Kjer je bila voda posebno lepa, smo vozili počasi in gledali za ribami. Videli smo jih precej, ali vendar neprimerno malo za ugodno vodo. Če smo zapazili kako večjo ribo, smo izstopili in ribarili. Pa tudi kopali smo se med potjo. Ulovili smo še marsikakega lipana in precej postrvi, toda ne posebno velikih.

Na več krajih smo opazili tudi nepoklicane ribiče, domačine in cigane. V bližini, kjer se v Kulpo izliva Čabranka, so ribarili nepoklicanci celo z mrežo. Ko so opazili, da avtomobil obstaja, so jo odkurili, mrežo pa skrili med obrežno grmovje. Izgledalo je, da je ribolov precej priljubljen sport med tamošnjim prebivalstvom.

Kako daleč segajo sulci in lipani, z Žonom nisva mogla ugotoviti. Lipane sva videla še precej visoko nad Osilnico. Po obliki struge ni bilo soditi, da bi ribji zarod hudo uničevale povodnji.

Par kilometrov pred izvirom smo jo zavili v dolino Čabranke, ki ima pa dosi bolj strmo strugo kot Kulpa. Gornji del Čabranke je sploh videti neugoden za ribe, kajti visoki jezovi, zgrajeni zaradi divjih povodnji, onemogočajo prehod rib v gornje dele potoka.

Ogledali smo si še staro mestece Čaber, ležeče v gorskem kotlu, pravem čeburu, nato pa se peljali po vijugastih serpentinah v lepo planinsko pokrajino visoke gorske planjave in od tod nazaj v živahno ribniško dolino. Ko bo speljana nova železniška proga, bo Kulpa postala zelo vabljiva za ribiče-sportnike.

Z zlato soetinjo nagrajeni roglji na lovski razstavi v Ljubljani.

Prof. P. Žmolek:

Državna razstava lovskih psov *dne 31. avgusta 1930 v Ljubljani.*

(Nadaljevanje.)

IV. Braki.

II. ocenjevalni krog.

(Sodniki gg.: Vil. pl. Fürer, L. Grünfeld in baron Lazarini Henrik.)

1. Istrski braki:

a) Gladke dlake:

Psi:

Št. kat. 37, »Elko-Podgorski«, JRB 180, * 25. VII. 1929 iz Age JRB 86 po Biserju JRB 181. Vz. in l. dr. Ivan Lovrenčič, Ljubljana. Pes na zunaj ne izgleda ravno prvovrsten, glava ni plemenita, ker je v temenu preširoka. Noge so sicer dobre, toda spredaj in zadaj stoji francosko (spetno). Rep je prenizko nastavljen. Pes je preveč kvadratičen, kot brak bi bil lahko malo bolj stegnen. Ocena: dobro.

Št. kat. 38, »Din-Podgorski«, JRB 176, * IV. 1928 iz Age JRB 86 po Hraslu-Podgorskem JRB 153. Vz. in l. dr. Lovrenčič. Pes je prikupljive zunanosti. V figuri, barvi in dlaki prav dober, glava zelo lepo oblikovana, ima pa žal na eni zadnjih šap malo brazdo, ki ga v hoji nekoliko ovira. Pripomnili bi bilo, da spredaj nekoliko preveč prinožno stoji, kar pa se opaža le pri gibanju, oziroma v teku. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 39, »Dečko«, JRB 182, * 27. IV. 1927 iz Dijane JRB 183 po Iztoču-Podgorskem JRB 120. Vz. Gindica Alojzij, l. Ivanc Adolf, oba v Sodražici. Pes je prikupljive zunanosti. Glava naj bi bila nekoliko bolj plemenita, kar bi bilo pri tem psu jako želefi. Oprekati je sprednjim zajčjim šapam, pigmentaciji smrčka, v splošnem pa so odznaki na glavi in trupu pravilni. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 40, »Biser«, JRB 181, iz legla kot prejšnji, vz. in l. ista. Pes je na zunaj dober. Teme glave naj bi bilo nekoliko ožje. Križec je prestrm, zaradi česar izgleda rep prenizko nastavljen. Šape ima zajčje, barva odznakov je premalo živa. Ocena: prav dobro.

Psica:

Št. kat. 44, »Bela«, * 3. V. 1927 iz Pike. Vz. in l. dr. Al. Kobal, Ljubljana. Psica je zelo živahna, lepa v glavo in trup. Oprekati bi bilo le, da so uhlji premalo priložni, šape mehke in razprte, rep nekoliko preveč nizzdol zakrivljen. Ocena: prav dobro.

b) Resaste dlake:

Psi:

Št. kat. 46, »Dalmata«, JRB 151, * 27. IV. 1923 iz Dijane po Dečku. Vz. Krašovec Milivoj, Karlovac, l. dr. Iv. Lovrenčič, Ljubljana. Ta pes bi napravil lahko veliko boljši vtis, ako bi bil v dlaki bolj skrbno negovan, tako pa se

dado iz njega šopi dlake puliti. V splošnem je pes dobro zgrajen, ima pa strmo zadnjo nogo, kar vpliva na hrbet, da izgleda sedlast. Ocena: dobro.

Št. kat. 48, »Bešter-Podgorski«, JRB 147, * 25. IV. 1926 iz Jasne-Podgorske JRB 8 po Barinu-Podgorskem JRB 3. Vz. in l. dr. Ivan Lovrenčič, Ljubljana. Slaboten pes, posebno ozek v prsih. Stoji preveč oprt na zadnjo nogo, poleg tega ima sedlast hrbet ter močno odprte šape. Ocena: dobro.

Št. kat. 49, »Blegaš-Podgorski«, JRB 148, * 24. V. 1926 iz Krasne JRB 7 po Izloku-Podgorskem JRB 120. Vz. in l. kakor 48. Ta pes trenutno ne izgleda ravno sijajno. Na njegovi sprednji nogi ni nekaj v redu. V splošnem pa ni slabo zgrajen. Tudi dlaka in odznaki odgovarjajo pasmi, toda šape pa ima preveč razprte. Ocena: dobro.

Št. kat. 50, »Bistri-Podgorski«, JRB 142. Pes je iz istega legla kot št. 48, vz. in l. tudi isti. Močno zgrajen pes z lepo glavo, hrbet dober, strumnih nog, v dlaki in barvi pravilen; na psu ni nič oporekati. Ocena: odlično.

Št. kat. 51, »Perun«, * 19. VIII. 1927 iz Lovi JRB 91 po Paziju. Vz. Modic Ludvik, Bloška polica, l. Novak Ivan, Ribnica. V celoti je ta pes prikupljive zunanosti. Glava in trup sta dobra. Noge strumne, stoji pa raznožno. Rep drži pravilno. Dlaka je pravilno resasta, odznaki so še prave barve. Pes naj bi bil pa nekoliko višji. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 52, »Barak-Podgorski«, JRB 148. Pes je iz legla kot št. 49, vz. in l. isti. Pes je v splošnem prav dober. Posebno pa je izvrsten v trupu, hoji in dlaki. Ocena: odlično.

Psica:

Št. kat. 53, »Jasna-Podgorska«, JRB 6, * 20. IV. 1923 iz Riste-Podgorske JRB 2 po Barinu JRB 1. Vz. in l. dr. Ivan Lovrenčič, Ljubljana. Psica v celoti ni slaba, le njena dolžina ni v skladu z višino. Glava, trup in noge dobre, tudi v dlaki in barvi je korektna. Pripomnili bi bilo, da so šape premalo sklenjene. Ocena: prav dobro.

2. Keltški brak:

Št. kat. 54, »Ito«, JRB 159, * 24. V. 1925. Vz. Kinzl I., Sv. Jurij, l. Josip vitez Pogačnik, Podnart. Izvrstno ustvarjen pes, ki je bil že na več razstavah odlikovan in je že naš stari znanec. Tudi tokrat mu ne moremo prisoditi druge ocene kot: odlično.

3. Francoska nizka braka (bassets):

Št. kat. 56, »Y'Bellone«, * 15. VII. 1924 iz Tant Belle po Reveillo. Vz. Henri Batard, St. Gervais (Vendée), l. dr. Iv. Lovrenčič, Ljubljana. Splošen vtis napravi psica dober. Ugovarjati bi bilo, da je v ozadju premočna in ima mehke šape. Ocena: prav dobro.

Po zaključku kataloga prijavljeni psi braki:

R. št. 119, »Bora«, kratkodlaka istrska braka, bela z rjavimi lisami, * 30. IV. 1929 iz Hiltre po Belotu. Vz. Modic L., Bloška polica, l. Meden Viktor, Ljubljana. Odlično zgrajena psica; glava, trup, noge, vse je brezhibno. Prsa močna, hrbet lep, dlaka gosta. Barva odznakov živa; barva očesa in smrkca v polnem skladu. Opaziti pa je, da ima teko majhno dimljico, da se komaj še zagleda. Ocena: odlično.

R. št. 120, »Bega«, resasla istrska braka, bela, * 20. VI. 1929 iz Flore. Vz. in l. kakor 119. Psica je še mlada, pa obeta mnogo. Razen bledih barvnih odznakov in da ima rep nekoliko preveč navzgor zavrt, ni na njej nič grajati. Ocena: prav dobro.

V. Braki jazbečarji:

(III. ocenjevalni krog, sodnika gg. V. pl. Fürer in E. Bernefich pl. Tommasini.)

Psi:

Št. kat. 57, »Aljoš-Sišenski«, * 21. VIII. 1928 iz Bessy-Pernerhof OeHSIB, Drb. 82 po Nimrodu-Hrastniškem JVBj 10. Vz. in l. Peter Stepič, Ljubljana. Jelenjerdeč pes brez odznakov, ki naj bi bil v trupu nekoliko daljši. Glava je neplemenita, težka in v temenu preširoka. Desna sprednja šapa je zajčja. Ocena: dobro.

Št. kat. 58, »Azor-Sišenski«, brat prejšnjega iz istega legla. Vz. in l. isti. Ima tudi težko neplemenito glavo. Je srednje velik pes brez odznakov, dlaka mu je prefina, pes obojestransko kleca. Ocena: dobro.

Št. kat. 59, »Barin-Sišenski«, * 3. IV. 1929. Oče, mati, vz. in l. kakor 58. Pes je jelenjerdeč z belo liso na prsih, dobro zgrajen in močan, ima pa kot oba prejšnja težko, barvarju podobno glavo. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 60, »Brandl II«, JVBj 48, * 12. VII. 1929 iz Sonje-Gamsburg KZR 1108/ö po Ediju-Mühlau JVBj 88. Vz. Anton Kostelac, Karlovac, l. Oton Payer, Domžale. Lahek, črn pes, rdeče paljen, z belo liso na vratu in prsih; izgleda plemenito ter je dobro usvarjen, le obojestransko kleca. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 61, »Branko-Ortnek«, KZR 1079/ö, * 15. V. 1926 iz Wally I-Pernerhof JVBj 12 po Waldu JVBj 5. Vz. psarna Ortnek, l. Ivan Zupan, Ljubljana. Ta jelenjerdeči pes z belo liso na prsih in belimi konicami na šapah spominja zelo na svoječasno priljubljeno in visoko uvaževano »Mauersberško« pasmo brakov jazbečarjev. Močan trup, prikupljiva suhljata glava, globoka prsa, gosta jelenjerdeča dlaka in pravilno nošeni rep, vse je tipično mauersberško. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 62, »Edi-Lomski«, JVBj 61, * 12. VI. 1929 iz Skale-Lomske JVBj 3 po Baraku-Ortnek JVBj 33. Vz. in l. psarna Lom. Nežen pes, šibkih kosti, rdeč, ki komaj še dosega predpisano minimalno višino. Na njem bi bilo grajati nekoliko prekratko dlako, enostransko golšo in nekoliko navzven zasukan desno sprednjo šapo, s katero tudi nekoliko kleca. Ocena: z a d o s t n o.

Št. kat. 63, »Flit-Lomski«, KZR 1157/ö, * 22. VI. 1927 iz Fricke-Hrastniške JVBj 19 po Baraku-Ortnek JVBj 33. Vz. psarna Lom, l. ga. Ena Kosler, Ortnek. V celoti napravi ta jelenjerdeči pes prav dober vtis. Posebno prikupljive so glava in noge, v dlaki je pravilen, kakor si jo je pri psih te vrste želeli. Ocena: odlično.

Št. kat. 64, »Gad-Lomski«, JVBj 113, * 2. IV. 1928, starši prejšnji, prav tako vz. in l. psarna Lom. Jelenjerdeči pes z nekoliko temnejšim žarom. Za svojim prejšnjim bratom v ničemer ne zaostaja. Hoja je posebno odlična, tipična glava, pravilna dlaka, ki pride posebno do izraza na njegovem praporčastem repu. Ocena: odlično.

Št. kat. 67, »Jazon-Ortnek«, * 27. VI. 1929 iz Celly-Ortnek JVBj 35 po Flitu-Lomskem KZR 1157/ö Vz. in l. psarna Ortnek. Jelenjerdeča barva in

dlaka sta prav dobri. Grajati bi bilo na psu preveč nazaj nastavljeni uheli in strmo zadnjo nogo, zaradi katere izgleda hrbet sedlast. Ocena: dobro.

Št. kat. 70, »Lumpi II., JVBj 82, * 2. I. 1929 iz Diane II.-Hrastniške KZR 768/ö po Patru-Wiesenau JVBj 31. Vz. Vric ing. Barachini, Hrastnik, I. Fric Hertle, Ljubljana. Ta jelenjerdeči pes s temnejšim žarom napravi plemenit vlis, je zelo sorazmerno ustvarjen. V dlaki je izboren, lep ščetinast rep, toda, ker kleca na obe strani, se navzlic ostalim vrlinam ne more oceniti drugače kot: dobro.

Št. kat. 71, »Javor-Savinjski«, JVBj 64, * 1. V. 1928 iz Jasne-Savinjske JVBj 62 po Waldiju-Hrastniškem JVBj 20. Vz. in I. Fric Confidenti, Celje. Sveflordeč, srednje težek, sorazmerno zgrajen pes, čigar glavna napaka je prekratek gobec; šape ima zajčje. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 72, »Hom-Savski«, * 15. VIII. 1928 iz Bistre-Hrastniške OeHStB, Dbr. 108 po Patru-Wiesenau JVBj 31. Vz. psarna Sava, I. Lov. družba Medvode. Močan, jelenjerdeč pes z malo belo liso na prsih ter temnim žarom na repu, glava neplemenita, stoji kravje, vsekakor pa spredaj bolje. Ocena: dobro.

Št. kat. 108, »Waldi-Smledniški«, * 1928 iz Dirndl-Milau po Schuftiu-Gamsburgu. Vz. in I. Henrik baron Lazarini, Smlednik. Črn, srednje težek pes z rdečim žarom. Zgrajen je zelo sorazmerno, posebno v ospredju. Dlaka je pravilna in pride posebno na ščetinastem repu do izraza. Grajati bi bilo edino njegovo nekoliko kratko in široko glavo. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 109, »Treff-Smledniški«, iz legla kot prejšnji, vz. in I. isti. jelenjerdeč s črnkastim žarom; slabotni pes ni sorazmerno zgrajen, glava premajhna, gobec šiljast, pa tudi kleca. Ocena: povoljno.

Št. kat. 110, »Söllmann-Peterl-Pernerhof«, KZR 734/ö, * 4. IV. 1925 iz Range-Pernerhof OeHStB 685 J po Waldi I.-Wiesenau OeHStB, Dbr. 59. Vz. psarna Pernerhof, I. Karel Čeč, Ljubljana. Jelenjerdeč pes, zelo dober v dlaki, toda na zunaj ne učinkuje posebno plemenito. Visok je 36 cm, zato prenizek, prezidan, kleca desno in nosi rep preveč pokonci. Ocena: dobro.

Št. kat. 111, »Blitz-Filbling«, OeHStB, Dbr. 126, KZR 1128/ö, * 8. I. 1926 iz Blanke-Kallersberg KZR 447/ö po Söllmannu I.-Oberalm KZR 472/ö. Vz. psarna Filbling, I. Čeč Karel, Ljubljana. Ta močni, jelenjerdeči pes ima lepo truplo in odlično dlako, stoji brezhibno. Ocena: odlično.

Št. kat. 117, »Dif-Savski«, KZR 1216/ö, * 15. VIII. 1927 iz Bistre-Hrastniške KZR 762/ö po Patru-Wiesenau Dbr. 64/31 in KZR 721/ö. Vz. psarna Sava, I. Vojteh Karč, Letuš, p. Šmartno ob Paki. Sveflordeč pes, zelo tipičen in plemenit, ki odgovarja v vsem pasmenim znakom. Ocena: odlično.

Psice:

Št. kat. 73, »Aga-Sišenska«, * 21. VIII. 1928 iz Bessy-Pernerhof OeHStB, Dbr. 82 po Nimrodu-Hrastniškem JVBj 10. Vz. in I. Peter Stepič, Ljubljana. Lahka, sicer prav dobro zgrajena sveflordeča psica, s tako nelepo glavo, da jo čisto skazi. Ocena: zadosťno.

Št. kat. 74, »Bessy I.-Pernerhof«, OeHStB, Dbr. 82, * 15. III. 1929 iz Aste-Heimfels JVBj 22 po Waldiju I.-Wiesenau OeHStB, Dbr. 59. Vz. psarna Pernerhof, I. Peter Stepič, Ljubljana. Psica je dobro zgrajena, srednje težka, rdeča, z belo liso na prsih. Glava je neplemenita, dlaka nekoliko prekratka. Pohvaliti je lepo stoji spredaj. Ocena: dobro.

Št. kat. 75, »Bessy-Ortnek«, KZR 1075/ö, * 15. V. 1926 iz Wally I.-Pernerhof JVBj 12 po Waldu JVBj 5. Vz. in l. psarna Ortnek. Psica je rdeče barve in neverjetno šibko zgrajena; glava ne odgovarja brakom jazbečarjem. Pohvaliti bi bilo na njej sprednjo stajo kot tudi dobri zadnji nogi. Za plemenjakinjo se ne priporoča. Ocena: zadoštno.

Št. kat. 76, »Fee-Ortnek«, KZR 1274/ö, * 19. IV. 1928 iz Belle-Hexe-Maltein JVBj 32 po Waldu JVBj 5. Vz. in l. psarna Ortnek. Lepo zraščena psica, prijetne barve in dobra v dlaki, dosega komaj minimalno višino. Četudi ji drugega ni oporekati, dobi zaradi prilikavosti oceno: dobro.

Št. kat. 77, »Fifi-Ortnek«, KZR 1275/ö, iz legla kot prejšnja, vz. in l. psarna Marovška. Jelenjerdeča psica je lepo zgrajena, dobra v dlaki, glava izvrstna, prav tako uhlji, sprednja in zadnja noga brezhibni. Ocena: odlično.

Št. kat. 78, »Fixa-Ortnek«, KZR 1276/ö iz legla kot prejšnje, vz. in l. isti. Ta jelenjerdeča psica je izvrstna v obliki kakor tudi v dlaki. Posebno glava in uhlji so idealni; ker pa je pred tremi tedni šele poglela, je vzrok, da dobi oceno samo: prav dobro.

Št. kat. 79, »Frika-Hrastnik«, JVBj 19, * 5. IV. 1925 iz Hede-Lomske JVBj 2 po Brandlu JVBj 6. Vz. psarna Hrastnik, l. psarna Lom. Sveflordeča psica, s prikupljivo zunanostjo, na kateri bi ne bilo želeli drugega, nego da sob uhlji pravilno nastavljeni in da ne vije sprednje noge preveč navzven. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 80, »Skala-Lomska«, JVBj 3, * 7. VI. 1923 iz Fricke-Pernerhof KZR 118/ö po Nimrodu-Theissing JVBj 1. Vz. in l. psarna Lom. Kar se liče zgraditve in figure, je ta psica izvrstna, pomanjkljiva pa je dlaka. Ocena: prav dobro.

Št. kat. 81, »Živa-Savinjska«, JVBj 63, * 1. V. 1928 iz Jasne-Savinjske JVBj 62 po Waldiju-Hrastniškem JVBj 20. Vz. in l. Fric Confidenti, Celje. Črna psica s sajastordečim žarom; glava je sporočna, četudi je lepa, toda premajhna je. Psica je šibkih kosti, nekoliko rahla v laktju. Ocena: dobro.

Št. kat. 82, »Wally I.-Pernerhof«, JVBj 12, * 30. VII. 1923 iz Wully-Pernerhof OeHStB, Dbr. 25 po Pressanu-Schwergau-Kalkofen, OeHStB, Dbr. 27. Vz. psarna Pernerhof, l. psarna Ortnek. Ta psica je v zgraditvi in v dlaki dobra, prav tako tudi v nogah. Splošen vtis moli preveč izrazili čelni sklon. Ker je šele pred kratkim poglela, njena zunanost še ni za razstavo; zaradi tega ocena: dobro.

Št. kat. 83, »Sora-Savska«, * 15. VIII. 1928 iz Bistre-Hrastniške OeHStB, Dbr. 108 po Patru-Wiesenau JVBj. Vz. psarna Sava, l. Lov. družba Medvode. Psica je sorazmerno ustvarjena, jelenjerdeča, brez odznakov; splošen vtis plemenit. Leva sprednja noga naj bi bila nekoliko bolj trdna, šape krajše, pleča bolj ravna in gobec nekoliko bolj top. Ocena: dobro.

IZ LOVSKEGA NAHRBTNIKA

Zapisnik VI. odborove seje Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki je bila dne 28. oktobra 1930 ob 20. uri pri »Slonu«. Predsednik otvori sejo, ugotovi sklepčnost in pozdravi navzoče odbornike ter zastopnike podružnic.

Zapisnik V. odborove seje se prečita in odobri. Tajnik izjavi, da so se vsi sklepi te seje izvršili in vse vloge rešile. Odb. Mladič poroča kot načelnik redakcijskega odseka, da je proučil listo knjig, ki so bile ponudene S. L. D. v nakup, in se izjavi zoper nabavo. Predlog se sprejme.

V svrhu izvedbe društvene reorganizacije sklene odbor, da se ustanovi podružnica S. L. D. za Kočevje, Vel. Lašče, Ribnico in eventuelno tudi Čabar s sedežem v Ribnici, ter naj se opozori »Lovski klub za Ribnico in okolico v Ribnici«, da takoj vloži pri sreskem načelstvu prošnjo s podružničnimi pravili.

Po daljši debati se odloči odbor za ustanovitev podružnice S. L. D. za okraj Cerknico in Stari trg pri Ložu s sedežem v Starem trgu in to dotlej, dokler se morda v Cerknici ne ustanovi sresko načelstvo. Glede ustanovitve zasavske podružnice s sedežem v Trbovljah, poroča predsednik, da je prijavi akt pri banski upravi in bo za čimprejšnjo rešitev poskrbel predsednik sam.

Nadalje se sklene, da mora prisostvovati ustanovitvi vsake podružnice vsaj po en delegat centralnega odbora.

Sporazum med mariborsko in celjsko podružnico, po katerem pripade sodni okraj Slovenjgradec k mariborski podružnici, se vzame v vednost. Obenem se sklene naprositi k. b. bansko upravo za čim hitrejšo rešitev vlog glede ustanovitve prijavljenih novih podružnic.

Na razpravo pridejo prošnje za odstrel srnjadi v prepovedanem času.

Predsednik prečita odklonilne predloge, ki jih je radi nujnosti sam stavil na k. b. bansko upravo. Odborniki odobre z zadovoljstvom te odklonilne predloge in sklenejo, naj se tudi za vse ostale prošnje stavijo odklonilni predlogi.

Glede na dejstvo, da v letošnji lovski sezoni ponujajo kupci neznatne cene za ustreljeno divjačino, sklene odbor opozoriti v ljubljanskih dnevnikih članstvo, naj se drži sledečih cen: gams kg po 12 Din, zajec komad po 45 Din, fazan komad 30 Din, kljunač komad 25 Din in velika divja raca 20 Din. Istočasno pa naj se v tem obvestilu tudi pripomni, naj se lovci za slučaj, da za te zneske ne morejo spraviti divjačine v denar, poslužujejo hladilnic mestne klavnice v Ljubljani. Posredovanje pri upravi mestne klavnice v navedene svrhe prevzame odbornik Malenšek.

Na dopis direkcije šum kraljevine Jugoslavije v Ljubljani z dne 1. oktobra 1930, št. 3279, se sklene odgovoriti, naj se gamsove kože, srne, planinski zajci in snežne jerbice iz odstrela sploh izločijo, odstrel po predlaganih pristojbinah pa oddaja samo domačinom. Inozemcem naj se računa nastopna odstrelnina:

za gamsa (samca)	Din 1500.—
za srnjaka	Din 1200.—
za velikega petelina	Din 600.—
za ruševca	Din 600.—
za jereba	Din 100.—

Prečita se dopis mariborske podružnice, s katerim javlja, da so se uvedli v območju bivše sekcije **kontrolni listki** za prodajo divjačine in kož. Odbor pozdravlja to akcijo in naproša g. predsednika za izvedbo enakih tržnih predpisov tudi v ostalem delu dravske banovine.

Vlogo, ki jo je naslovil društveni predsednik na k. b. bansko upravo radi prekoračenja lovopustov v nekaterih loviščih, odobri odbor naknadno.

V vednost se vzamejo sledeči dopisi:

Zahvala Društva ljubiteljev pličarjev v Ljubljani za podporo za jesenske tekme.

Dopis Dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani, s katerim se S.L.D. obvešča, da je poveljstvo izdalo v svrhu zatiranja krivolovstva vsem edinicam tega polka potrebna povelja.

Zapisnik celjske podružnice o odbojnih seji.

Pri tej priliki sklene odbor, da se ima vršiti glavna skupščina S.L.D. takoj, ko se ustanove podružnice S.L.D. v bivši ljubljanski oblasti, najkeseje pa v prvi polovici meseca decembra 1930.

Ker je treba v decembrski številki »Lovca« objaviti članom višino članarine za leto 1931, sklene odbor staviti glavni skupščini predlog, naj ostane za imenovano leto ista članarina kot v tekočem letu.

Tajnik prečita na novo priglašene članke, ki se natisnejo v »Lovcu« ter navede, da je po stanju 27. oktobra 1930 štelo S.L.D. 124 ustanovnikov, 3633 rednih članov in 32 inozemcev, skupaj torej 3789 članov. Od teh je plačalo članarino za leto 1930. 3038 članov.

Ing. Tavčar stavi predlog, naj bi se glede na brakade uvedel lovski bakreni rog in naj se skušajo zbrati stare lovske melodije, ki bodo veliko pripomogle, da se vrše brakade v brezhibnem redu.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob pol 24.

Zapisnikar.

† **Jakob Kovač.** Od Sv. Gore pri Litiji nam pišejo: Komaj leto je, kar smo pokopali slovitega lovca Topolarja, že nam je smrt ugrabila drugo markantno osebnost iz lovske družbe, Jakob Kovač, po domače »Cesarja«. Bil je lovec od mladih nog, sedaj podzakupnik občinskega lovišča Št. Lambert in priljubljen gost v vseh zasavskih loviščih. Umrli je v ljubljanski bolnici, od koder ga je ljubeča žena dala prepeljati na domače pokopališče.

— Dragi Jakob! Na Sv. Gori počivaš, kamor si s puško tako rad zahajal. Gozd, Tvoj ljubljani gozd obdaja Tvoje počivališče. Lovski rog poje v njem, ko brijejo mrzle sape, skrivnostno petje divjega petelina bo čuti na Tvoj grob, ko vzdrije pomlad, in v vročem poletju bo odmeval srnjakov glas od obzidja, za katerim spiš nevzdravno spanje. — Tovariši lovci Ti polagamo zeleno vejico na Tvoj prerani grob in Te ohranimo v najlepšem spominu. R. i. p.!

Dr. Janko Lokar, Pličarji, njihova odreja in vzgoja. — Kakor si lovca ni misliti brez puške, tako si pravega lovca ne moremo predstavljati brez psa. Pes je za pravilno izvrševanje lova neobhodno potreben, toda bili mora pravilno vzrejen in vzgojen, tako da nam pomaga zlasti v prilikah, kjer odreko človeška bistrornost in čutila. Dolžnost vsakega lovca, ki hoče veljati za pravičnega, je zato, da si vzredi in vzgoji svojega psa, da zna z njim prav ravnati na lovu in doma, da ve, kaj sme in mora zahtevati od svojega pomočnika, da čuva nad njegovim zdravjem in mu pomaga, če zbolí. Vse to nam je podal g. dr. Lokar v svoji knjigi Pličarji, ki jo je založilo Društvo ljubiteljev pličarjev v Ljubljani.

Knjiga ima 280 strani s 45 lepimi slikami, ki ponazorujejo besedilo. Razdeljena je v tri dele: odreja, vzgoja, bolezní. Od teh obravnava prvi del pasjo anatomijo, 15 pasem pličarjev in šarivcev, plemensko izber, oplemenitev in mladiče ter hrano in nego psov. Drugi del vsebuje v glavnem dresuro pličarjev v poglavjih: glavna vaja, odložitve psa, strelornost, iskanje in stoja, donšanje, oblajanje in nakazanje mrtve divjačine ter gozdno in vodno delo. V tretjem delu so popisane značilnosti pasje bolezní, stekline, sušice, padavice, ušesnih in kožnih bolezní ter bolezní prebavil, obenem z navodili, kako je ravnati z bolnim psom in ga zdraviti.

Knjiga je pisana v jako prikupnem slogu, ki ga odlikujeta čistost jezika in jasnost misli. V njej so zbrani vsi stro-

kovni izrazi psoslovja, za kar bodo slovenski psogojci gosp. piscu še posebej hvaležni.

Oprema Ptičarjev je naravnost sijajna, cena pa tako nizka, da si more knjigo nabaviti vsakdo. Naše mnenje je: Kdor ima psa, mora imeti tudi Ptičarje, kdor hodi na lov, naj si jih nabavi. Žal ne bo nobenemu lovcu za izdatek za to knjigo. Dobiva se pri g. Antonu Schusterju, Ljubljana, Mestni trg 25. Cena za vezani izvod 50 Din, za broširani 40 Din.

Važno za lovce in lovske čuvaje. Odkar se vrši pri nas lov na racionalen način, se je pojavila med lovci in zlasti med lovskimi čuvaji potreba po knjigi, ki bi nudila navodila v vseh predmetih, ki se nanašajo na lov ali so z njim v katerikoli zvezi.

Tej potrebi je sedaj zadoščeno, ko je g. ing. Ivo Čevović, šumarski nadsvetnik v Zagrebu in tajnik Saveza lovski društev za Hrvatsko in Slavonijo, napisal tako knjigo, ki je neobhodno potrebna za vsakega lovca in lovskega čuvaja.

Ta knjiga bo imela naslov: *Lovački kalendar za god. 1931. Priročnik za lovce i čuvare lova.* Format bo žepni, kar je jako pripravno, ker se more koledar vedno imeti seboj in se ga poslužiti ob vsaki priliki. Izhajal bo vsako leto, izpopolnjen z novimi izkuštvi na lovskem polju.

Koledar vsebuje vse, kar je treba vedeti lovcu in lovskemu čuvaju. Iz bogate vsebine navajamo najbolj važna poglavja, ki so:

1. Prirodopis divjadi in zverjadi. Popisanih je 170 vrst pernate in dlakave divjadi ter zveri in ujed.

2. Izvleček iz Zakona o posesti in nošnji orožja ter Pravilnika k temu zakonu. Navaja se, kar je važno za lovce.

3. Izvleček iz Zakona o taksah in Pravilnika k temu zakonu. V kratkem je povedano vse, kar mora vedeti lovec ali čuvaj.

4. Bolezni lovskih psov in način zdravljenja.

5. Bolezni divjadi in njih zabrana.

6. Kako se merijo in ocenjujejo rogovja in rogliji.

7. Postopek z uplenjeno divjačino na lovu in pozneje.

8. Načini lova na posamezne vrste divjadi.

9. Lov s sovo uharico.

10. Ureditve krmišč in solnic ter prehrana divjadi pozimi.

11. Lovska zakonodaja v naši državi, po pokrajinah.

12. Ocenitev škode, povzročene po divjadi.

13. Navodila za lovce o lovskih pravilih in običajih.

14. Pravice in dolžnosti lovskih čuvajev.

15. Dresura psa ptičarja.

16. Prva pomoč pri nezgodah na lovu.

17. Seznam lovskih časopisov in lovskega slovstva sploh.

Poleg teh poglavij je v Koledarju okoli 20 tabel, v katere more lovec zabeležiti vse, kar se nanaša na lov. N. pr.: dnevni izdatki, letni izdatki in prejemki, izkaz uplenjenih živali, izkazi porabe divjadi, prodanih kož, strelnina, lovski tatovi itd. S temi tabelami more vsak lovec voditi točen račun o svojem lovišču, o prejemkih, izdatkih in uspehih lova.

Iz navedene vsebine je razvidno, da bo lovski koledar velike važnosti in koristi za vsakogar, ki se bavi z lovom, zato je vsega priporočila vreden.

Knjiga izide v začetku decembra t.l. Cena bo nizka, da si jo nabavi lahko vsak. Ker se bo tiskala le v omejeni nakladi, naj se vsak, kdor si jo namerava nabaviti, prijavi pri piscu ing. Ivo Čevoviću, šum. nadsvetniku v Zagrebu, Radišina ul. 2, ali pri Savezu lovačkih društava za Hrv. i Slav., Zagreb, Radišina ul. 2.

Najbolje je, če naroče lovska društva knjigo skupno za svoje člane.

Najemnikom in lastnikom lovišč na znanje. Kdor reflektira na živo divjačino (zajce, fazane, jerebice) za svoje lovišče, naj pošlje svoje naročilo najkasneje do 20. decembra 1930 Lovske

zadruga blagajniku ravnatelju Ivanu Zupanu v Ljubljani, Gosposvetska cesta 17, ki daje do tega roka tudi vsa podrobnejša pojasnila. Pripominja se, da bo letos divjačina cenejša.

O letošnji jelenji plemenitvi pri Sv. Katarini nad Tržičem nam sporoča g. direktor ing. F. Sonnbichler zanimive podatke z naslednjim dopisom:

Zaradi jako mile zime 1929/30 je vsa naša divjad prešla v pomlad brez žrtev in v najboljšem stanju. To je izravvalo velikanske izgube, ki jih je povzročila kljub vsem zaščitnim sredstvom izredno huda zima v preteklem letu.

Košute so dobo do kolitve prav dobro prestale in jeleni so bili za rāstja rogovja polni v mesu. To se je potem pokazalo zlasti v dolgih in močnih ragljah, v lično zbrušenih, ostrih belih roglih, v velikem številu parožkov ter težkem rogovju, pa tudi v tem, da je letos šlo po plemenu nenavadno veliko jelenov, kapitalnih pa tudi le močnih.

Plēmenitev sama se je začela za kakšnih 14 dni prej nego druga leta in že 22. septembra je rukalo najmanj 15–20 jelenov. Rukanje je trajalo s prav malo presledki tja v prve dni oktobra. Skoraj vedno lepo, ne pretoplo vreme ter prekrasna jesenska odeja planin sta pripomogla, da je bil letošnji čas rukanja eden najlepših v preteklih letih. Že v prvih dneh je bilo videti močne jelene s tropi od 20–30 glav košut in nekoliko stranskih jelenov. Ti pa so ostali pri tropih le dotlej, da so uveljavili gospodarij pojaljšč svoje pravice in zapodili golobradce v stran.

Zlasti na prisojnih pobočjih Košute v višinah 1400–1700 m n. m. je bil »obrat« kaj živahen.

Ustreljenih je bilo 14 jelenov, in sicer: 1 dvajsterak, 1 šestnajsterak, 1 štirinajsterak, 8 dvanajsterakov in 3 deseteraki. Od teh je bilo šest jako kapitalnih, štirje so bili jako močni, ostali štirje pa srednje močni.

Naša sličica nam kaže lastnika lovišča g. dr. Karla barona Borna z jako kapitalnim šestnajsterakom, ki ima 102

centimetra visoko in $7\frac{1}{2}$ kg težko rogovje.

Prelepi čas lova po planinah je za nami in prešla je tudi ugodna letna dobo za našo divjad. Že trka zima na duri in pomagati bo treba v slabih časih divjadi, ki nam je pripravila mnogo čistega

lovskega veselja, da srečno premaga dobo stisk in pomanjkanja. Opazovati divjad, jo ščititi in skrbeti zanjo ni le pravega lovca dolžnost, ampak to delo mu pripravlja tudi vesele in prijetne urice zadovoljstva.

Kožni sejem. Tradicionalni sejem, oziroma dražba kož divjadi se vrši zopet prvi ponedeljek po Sv. Neži, t. j. dne 26. januarja 1931 v Ljubljani v prostorih velesejma. To organizirano prodajo lovskega pridelka izvede »Divja koža«, ki je vnovčevanje kož uredila po vzorcu modernih svetovnih trgov in

dosegla velik ugled pri svetovnih trgovcih. Edino potom »Divje kože« je mogoče našim lovcem vnovčiti blago za cene, ki mu gredo.

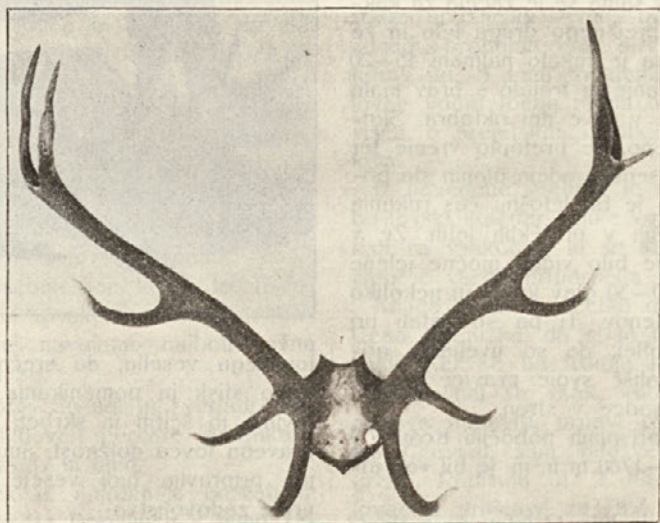
Lovci, zbirajte kože divjadi, da jih čim več prinesete, oziroma pošljete na naš skupni sejem. Opozarjamo vas pa tudi, da kožuhovino dobro pripravite. Vsako leto imate priliko videti, kolikšno ceno doseže lepo posušena kožuhovina, če je tudi sicer v kakovosti morda nekoliko slabša, dočim mnogo najboljših, toda slabo pripravljenih kož divjadi nihče noče kupiti.

Kože pošiljajte na naslov: »Divja koža«, Ljubljana, velesejem, v večjih množinah po železnici, v manjših pa po pošti. Če vam navodila in pogoji sodelovanja morda še niso znani, obrnite se z dopisnico na isti naslov, ki vam jih bo takoj poslal.

Zeleni križ je prejel kot dar od Lovskega kluba Cerkniško jezero v Cerknici znesek 1000 Din in od Lovskega kluba na Vrhniki 500 Din. Srčna hvala darovalcem!

Za člana S. L. D. sta se priglasila gg. Ramuša Janez z Osojnika pri Semiču in Žibert Martin z Brezovega pri Raki. Ako ni utemeljenega ugovora v roku 14 dni, sta sprejeta.

Tiskovne napake. V članku dr. J. Donebška, Nadaljnji uspehi obročanja na ozemlju Jugoslavije naj se glasi Hinersener See pravilno Hirnsener See (str. 214) in namesto Weingold pravilno Weigold (str. 177). — V preglednici odlikovanega rogovja (str. 375–377) naj se vstavi namesto imena Mazlu ime Kodelja, pri ing. Tavčarju pa 1, 1 po-pravi v 1, 2.

*Z zlato svetinjo nagrajeno rogovje na lovski razstavi
v Ljubljani.*

KINOLOŠKE VESTI

»Mednarodna kinološka zveza« FCI v Bruxellesu je poslala zapisnik svojega letošnjega občnega zbora, ki se je vršil dne 9. junija 1930 v Amsterdamu.

Večji del tega zapisnika je strogo zaupen in je bil vzet na znanje na zadnji odborovi seji JKS dne 5. XI. 1930, ki se je vršila pri »Slonu« v Ljubljani. Drugi del pa je za javnost in nas FCI naproša, da ga objavimo v svojem strokovnem glasilu ter da istočasno naprosimo tudi uredništva drugih lovsko-kinoloških listov v Jugoslaviji za objavo. Glasi se:

Občnemu zboru FCI dne 9. junija 1930, ki se je vršil v Amsterdamu, je predsedoval predsednik FCI g. van Lier. Zastopana so bila vodilna društva vseh 6 zveznih držav, t. j. Francije, Belgije, Nizozemske, Španije, Italije in Švice. Znano je, da so poleg navedenih zveznih društev asociirani člani še Irska, Monaco, »Jugoslovenski kinološki savez« in Luksenburška.

Zapisnik občnega zbora v Bruxellesu 16. maja 1929 se odobri. O poslovnem letu 1929/30 poročata predsednik g. van Lier in tajnik-blagajnik Houtart.

Iz teh poročil je razviden posebno velik razmah, ki ga je doseglo »Mednarodno prvenstvo«, ustanovljeno po FCI.

V letu 1929. se je vršilo 27 prireditev, kjer se je lahko dobilo »Izpričevalo mednarodnega prvenstva«, in sicer na 10 razstavah ter 17 tekmah. Tekme so bile: 6 poljskih na široko iskanje: 2 na Francoskem, 2 v Belgiji, 1 v Italiji, 1 v Švici. — 4 tekme za kontinentalne pse: 2 v Franciji, 1 v Italiji 1 na Nizozemskem. — 1 tekma za retrieverje (pri-nasalce) v Franciji, 3 lovske tekme v umetnem rovu: 2 v Franciji in 1 v Belgiji. Ena tekma v zvezi: v Belgiji, 2 tekmi v ringu za varnostne in obrambne pse: 1 v Belgiji 1 v Švici.

V istem letu je bilo homologiranih »Sposobnostnih izpričeval mednarodne-

ga prvenstva za delo« in 240 »Sposobnostnih izpričeval mednarodnega prvenstva v lepoti«.

Pri sedmih tekmah sposobnostna izpričevala v M. P. v delu niso bila priznana.

V poslovnem letu 1929—1930 sta dobila dva psa naslov: »Mednarodni prvak v lepoti«, in sicer:

Prvak »Robik« (L. O. F. 35.787) samojedski pes, * 17. VI. 1925, lastnik g. Vigne.

Prvak »Boltonia«, Wee-Tai« (LOF 38.712) spanijel-pekinec, * 6. X. 1926, lastnica ga. Bavigny.

FCI je dala kovati v Deirantu plakete iz masivnega bakra (14 X 8 cm), ki so določene za pse, ki si pridobe »Sposobnostno izpričevalo mednarodnega prvenstva« v delu ali lepoti.

V letu 1929. je FCI poklonila 16 plaket, 32 so jih prejela zvezna društva in 51 so jih prejeli lastniki psov zmagovalcev. Plakete so pri tekmovalcih zelo priljubljene.

Mednarodni seznam pridevkov (imen psarn) deluje hitro in točno, vodi ga na obče zadovoljstvo »Kinološki savez Saint-Hubertus v Bruxelles-u«. Vsebuje že nad 12.500 listkov in nudi lastnikom psarn mednarodno — državno — zaščito pridevka.

Za leto 1930/31 je določila FCI naslednji seznam pasem psov, za katere edinole veljajo pravila o »Mednarodnem prvenstvu v delu«, in sledeči seznam tekem, ki so priznane za vsako pasmo posebej:

Tekma na široko iskanje, za vse angleške pličarje.

Tekma v praktičnem lovu z usmrtiljo divjačine, za vse pličarje.

Tekma v praktičnem lovu brez usmrtilve divjačine, za vse pličarje.

Tekma v praktičnem lovu z usmrtiljo divjačine, za vse spanije in prepeličarje.

Tekma v praktičnem lovu brez usmrtilive divjačine, za vse spanije in prepelčarje.

Tekme za vse retrieverje.

Tekme za vse brake.

Tekme v praktičnem lovu za brake-jazbečarje.

Tekme nad in pod zemljo za foks-terijerje.

Tekme nad in pod zemljo za jazbečarje.

Tekme z ovčami za vse ovčarske pse.

Tekme z govedom za vse mesarske pse.

Tekme po mrzli sledi, za vse ovčarje, mesarske pse, dobermann-pinčerje, rotweilerje in airedal-terijerje.

Tekme po gorki sledi, za vse ovčarje, mesarske pse, dobermann-pinčerje, rotweilerje in airedal-terijerje.

Tekme v obrambi, za vse ovčarje, mesarske pse, dobermann-pinčerje, rotweilerje in airedal-terijerje.

Vojaške tekme (signaliziranje, zveza), za vse ovčarje, mesarske pse, dobermann-pinčerje, rotweilerje in airedal-terijerje.

Vojaške tekme (sanitetna služba), za vse ovčarje, mesarske pse, dobermann-pinčerje, rotweilerje in airedal-terijerje.

Za pasme, ki niso navedene v tem seznamu, veljajo le predpisi o »Mednarodnem prvenstvu v lepoti«.

Sporazumno z »Mednarodno zvezo klubov ljubiteljev hrčkov« je izdala FCI mednarodni pravilnik za tekme hrčkov, ki se vrše na progi, brez žive ali mehanske vabe. Že prej je bilo podobno izenačenje doseženo glede poljskih tekem na široko iskanje, zeleti pa je, da se to doseže tudi za druge športne pse.

Za predsednika in podpredsednika za leto 1930/31 sta bila izvoljena grof de Lerida in U. Bosio; funkcije prevzame po zaključku seje 9. VI. 1930. G. Albert Hautart je zopet izvoljen za tajnika-blagajnika; njegov naslov je: Avenue de Tervueren 175 a, Woluwe-Bruxelles-Belgija.

V posebni prilogi pošilja FCI izvod »Črne liste« društva »Deutsches Kartell

für Hundewesen« in prosi, da izstavimo tudi mi tako »Črno listo« o izključitvah, jo predložimo v vednost FCI, drugo pa v zameno pošljemo naravnost DKH. (Pripomba pisca: pri nas zaenkrat radi solidnega zadržanja na polju kinologije še ni nastala potreba, da se izstavi taka lista).

Dalje pošilja prepis pogodbe, ki je bila sklenjena med FCI in DKH, in nas obvešča, da je bilo društvo »Deutsches Kartell für Hundewesen« (DKH) sprejeto kot afiliiran član v FCI, podrobno listo v DKH včlanjenih kinoloških organizacij (udruženj, društev in klubov) ter pasem psov, s katerimi se bavijo posamezne kinološke korporacije tega kartela.

Na novo ustanovljeno »Društvo prijatelja pasa« (Kinološko društvo) v Zagrebu je prosilo za sprejem kot član JKS ter poslalo vse tozadevno predpisane listine in dopise.

Po daljši debati je bilo soglasno sklenjeno, da se to društvo sprejme v JKS, ako izpolni nekatere pogoje, posebno kar se tiče enotne »Jugoslovenske rodovne knjige« (JR).

Navedeno društvo namerava prirediti dne 30. novembra 1930 v prostorih zagrebškega velesejma razstavo vseh vrst psov ter je naprosilo JKS, da na to pristane in pošlje tja od JKS določene sodnike, ocenjevalce itd.

Tudi temu se je radevolje ugodilo, seve s pridržkom, da se prireditelj prilagodi mednarodnim predpisom za kinološke prireditve.

Sklene se, da JKS pokloni v svrhu te prireditve nekaj svojih plaket in dve plaketi od FCI za primer, da si pridobi kateri pes, odlikovan na tej razstavi, jugoslovensko državno prvenstvo v lepoli za leto 1930.

»Klub ljubiteljev brakov« je prijavil, da je zaprosil g. Venče Jakl, veleindustrijalec v Krmelju za vpis za pripravnika-sodnika za pse brake. Odbor saveza JKS je vzel zadevo na znanje in soglasno pristal na obravnavano toč-

ko; kompetentu se izstavi legitimacija JKS.

Prečitala se je in s splošnim odobrenjem vzela na znanje vloga, ki jo je poslalo predsedstvo JKS na Mestni magistrat ljubljanski radi delne preuredbe mestne takse za pse, ki naj bi se s tem činom omogočilo uresničenje prepotrebne azila za pse, kar bi bilo že zdavnaj neobhodno potrebno.

P. Žmitek.

Društvo Brak-jazbečar. Za novega člana se je prijavil Stanko Lap v Litiji. Morebitni ugovori naj se naslove na društvenega tajnika Ivana Gödererja v Ortneku tekom 14 dni.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani. Izpisek iz zapisnika odborove seje dne 7. novembra 1930. Poročilo o tekmi poenterjev v Ljubljani in o tekmi ptičarjev v Mariboru se vzame na znanje. Posebno poročilo o obeh tekmah se priobči v »Lovcu«.

Glede razstave psov dne 30. novembra 1930 v Zagrebu, kakor tudi o novo ustanovljenem Društvu ljubiteljev psov v Zagrebu, poda izčrpno poročilo predsednik g. Urbanc.

Odbor je nadalje sklenil, da se angleška seterica »Lady«, last g. dr. Luckmana, vpiše v Jugoslovanski rodovnik ptičarjev.

Od 1. januarja 1931 dalje bo list Österreichs Weidwerk in Mitteilungen des Osterr. Jagdschutzvereines na razpolago društvenim članom pri gospodarju g. Antonu Schusterju, trgovcu v Ljubljani, Mestni trg 25.

Gg. člani se opozarjajo, da se v zadevi nakupa ali prodaje ptičarjev in španijelov obračajo na društvenega gospodarja in izvestitelja g. Antona Schusterja, trgovca v Ljubljani, Mestni trg 25, v čigar rokah želi društvo osredotočiti to stvar.

MALI OGLASI

Ugodna prilika za nakup orožja se nudi lovcem pri puškarju F. K. Kaiserju v Ljubljani, Kongresni trg 9, ki ima v komisijski prodaji sledeče prav dobro ohranjene puške z zanesljivim strelom: Schönauer puška z daljnogledom, kal. 6-5, 2200 Din; trocevka pelelinka, kaliber 20+20+8 mm, 2200 Din; dvocevka Hammerles risanka, kal. 8+8 mm, 2200 Din; dvocevka risanka, kal. 6+12 mm, 700 Din; amer. floberlovka, kal. 6 mm, 700 Din; daljnogled Zeissov trieder, 1200 Din; skoraj nova Hammerles Bock risanica, kal. 16+8 mm, 3600 Din; nova Mauser, kal. 7 m, 1200 dinarjev.

Predpisani lovski kraj ter vsa druga oblačila za lovce in sportnike, kakor obleke, površnike, kratke jopiče, zimske suknje, priljubljene trenchcoate, pelerine in lovske plašče iz najbolj trpežnega blaga, prvovrstno izdelane in jako poceni ima vedno na zalogi specialna trgovina za moška oblačila J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Najbolj zanesljive patrone znamke R z nemškim brezdimnim smodnikom Hasloch ter znamke Geko z rothweilskim smodnikom polnjene, z najboljšim kritjem in jako probojnostjo ima vedno na zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9.

Na lovu se čuje najboljša kritika o kvaliteti patron. Lovci so splošno zadovoljni s patroni nove puškarne Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta, poleg restavracije »Novi svet«, kateri se odlikujejo z lepim kritjem in probojno močjo. Zaloga vsega lovskega orožja, streliva in lovskih priprav v najboljši kakovosti in po najnižjih cenah. - Delavnica za vsa popravila orožja, montiranje daljnogledov. Sprejemanje rabljenega orožja v komisijsko prodajo pod najboljšimi pogoji. Izbira vseh ribarskih potrebščin po najnižjih cenah. Tehnice za smodnik so pravkar prispele. - Za Božič, Novo leto itd. se priporoča nabava daril.

Ivan Lapajne, kem. izd., Ljubljana-Mostje, priporoča »Hubertus« mast za lovske in turistične čevlje, ki napravi usnje mehko in nepremočljivo. Zahtevajte v trgovini izrečno »Hubertus« mast!

Prodajam več lepega jelenjega (dam-jakovega) rogovja na pristni lobanji. - Metod Jenko, Hrastnik ob Savi.

Gozdni in lovski čuvaj išče službo za takoj ali spomladi. Obiskoval je šest mesecev nižjo gozdarsko šolo v Celovcu in ima desetletno prakso v gozdarstvu in lovu; zmožen je slovenščine, srbohrvaščine in nemščine, treznega in mirnega značaja. Star je 28 let, oženjen, ima enega otroka. Naslov se izve pri uredništvu pod značko »Zanesljiv«.

Mlade jazbečarje, starši Knipf von Laak, Oest. St. B. 243, in Isa Johannesstein, Oest. St. B. 533, odda oskrbnišтво Log, pošta Limbuš pri Mariboru.

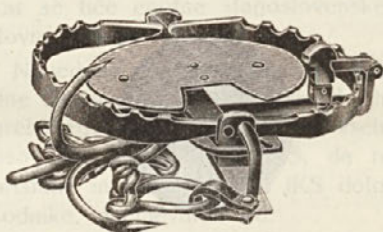
Za nakup lovskega orožja, pištol, samokresov, lovskih priprav in vsakovrstnega lovskega pribora priporočamo priznano solidno in renomirano puškarstvo F. K. Kaiser v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 9. - V svoji strokovno urejeni delavnici izvršuje vsa puškarska popravila strogo zanesljivo in poceni. Montira daljnogleda po najboljših načinih na risanke, trocevke in repe-tirke.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Žive fazane, zajce in srne nudi po zmerni ceni gg. lovcem Vlastelinstvo Opeka, pošta Vinica, železniška postaja Varaždin.

Opozarjamo ribiče, ki iščejo zanesljivo dobro in vendar ceneno ribarsko orodje ter druge potrebščine za ribjo lov, da ima v tej stroki največjo izbiro tvrdka F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. - Prevzema tudi popravila in jih izvršuje vestno in najbolje. Strogo solidna postrežbal!

Pastli za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skupce vseh vrst ter škallje vseh velikosti, priporoča I. štajerska tvornica za pastli Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in cene so brez kon-

kurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka vse ostale izdelovalce pastli.

Članom S. L. D. na znanje! Članarina 1931 ostane za enkrat 80 Din, oziroma 40 Din za lovske čuvaje. Pobira se pri podružnicah. - Položnice bodo priložene januarski številki »Lovca«.

